BIBLIOTECA
E. F. San Roman

~~6-2.~~

~~Io-I.~~ +

~~Rapporto-Relativo~~

1-7-9

L. 135 (Inc. n. 9)

Bienquerencia de mis vasallos
agora que traygo espada
que de quitar tantas deudas
toda la haze ahora
a obra
Illinadas
la defensa de Flandes
y fuera Alemania
agora que esta en mis manos
pienso sea la de España
Todos me pagan tributo
Roman me perdonaran
y yo todos de mi he pagar
Flandes los Italianos
amparo de los Griegos

Metamorfosis de Ouidio de Cadena
Cota 108 th.

Taula dels quinze libres ō transformacions del poeta ouidi partida per libres : e capitols com se segueix

Endreça ō tota la obra ala illustrissima senyora dona Johana de aragō en cartes. i.

Prolech de francesch alegre enlo trelladar dels quinze libres dō trāsformacions del poeta ouidi en cartes. i.

Comença lo primer libre de transformacions del poeta ouidi : capitol primer de cahos en especies en cartes. iij.

Capitol segon e segona trāsformacio dela terra en home en cartes. iij.

Capitol terç en qui se tracten duas transmutacions ço es del mon en quatre edats e del any en quatre temps en cartes. iiij.

Capitol quart e transmutacio quita dela sanch dels gegants morts per lo grā jupiter en altres gegāts en cartes. iiij.

Capitol quint e transmutacio sisena de licaon en lop en cartes. iiij.

Capitol sise e transmutacio setena deles pedres lançades per deucalihon e pirra conuertides en homens e en dones en cartes. v.

Capitol sete e transmutacio vuytena dela terra conuertida en diuersos animals en cartes. vi.

Capitol vuyte e transmutacio novena de dampnes filla de penneu riu en lozer en cartes. vij.

Capitol noue en qui se tractē sis transmutacions de yo en vaca de mercuri en pastor de siringa en cāyar dels vlls de argo en coha de pago e de yo tornada en sa propia forma mudant se lo nom en ysis en cartes. viij.

Capitol dee del debat de epapho fill de jupiter e de yo ab phetō fill de phebo y de climena en cartes. xij.

Acabe lo primer libre de transmutacions del poeta ouidi comença lo segō : e capitol primer en qui descriu la casa del sol e comença la la gran historia de pheton en cartes. xij.

Capitol segon continuant los fets de pheton fins ala fi ab la conuersio dels etiops de blancbs en negres en cartes. xiij.

Capitol terç tractant dues transmutacions ço es deles germanes de pheton en arbres : e de cigno rey dels lombarts en aucell de sō nom en cartes. xiiij.

Capitol quart en qui se tracten dues transmutacions ço es de calixto e arcas en onsos e estelas en cartes. xv.

Capitol quint en qui se tractē tres transmutacions del corp blanch en negre : de coronis en cornella e de nictimena en oliba. en car. xvij.

R. ACADEMIA DE LA HISTORIA BIBLIOTECA SAN ROMAN

Capitol sise en qui se tracta la trãs
mutacio de achirohe filla de achi
ron en equa en cartas.xviii.
Capitol sete en qui se traten tres
transformacions de phebo en pa
stor de mercuri en ladre e de baco
en roca.xviii.
Capitol vuyte en qui se tracte vna
transmutacio ço es ỏ aglaurcs en
rocha evna gentil fictio e narracio
dela enueja en car.xviiii.

Capitol noue e derrer enqui se tra
ta vna transmutacio de iupiter en
tozo en cartes.xx.

Acaba lo segon libre de trãsmu
tacions del poeta ouidi: comença
lo tercer libre capitol primer trac
tant vna transmutacio deles dẽts
del drach mort per cadino en ho
mens en cartes.xx.

Capitol segon en qui se tracta la
transmutacio de acteon net de ca
dino en cerno e la sua mort en car
tes.xxii.

Capitol terç en qui se tracte vna
transmutacio ço es de iuno en vel
la ab la mort de semele; e natiuitat
de baco en cartes.xxiii.

Capitol quart en qui se tracta la
faula ỏ tiresias ab les sues dos trãs
mutacions en cartes.xxiiii.

Capitol quint enqui se tracta la na
tiuitat de narciso ab la conuersio
de eco en roca resonant en cartes.
xxiiii.

Capitol sise en qui se tracten dos
transmutacions ço es de baco en
infant dels bandeiats de toscana
en dalphins e de penteu en porch
saluatge en cartes.xxv.
Acaba lo tercer libre de trãsformac
cions del poeta ouidi comença lo
quart capitol primer dela festa de
bacho en cartes.xxvii.
Capitol segon en qui se tracte la
mort de piramo y tisbe ab la con
uersio deles mores blanques en
vermelles en cartes.xxviii.
Capitol terçaon se reciten les a
mors de venus e de març y les de
sebo y leucotohe cõuertida en lar
bre del ensens ab la conuersio de
clisia en girasol en.xxviiii.

Capitol quart en qui ỏ passada sõ
tocades moltes transmutacions y
estesament tracte la ocasio ỏla pro
pietat dela font de salmacis en car
tes.xxxv.
Capitol quint en qui se tracte la
transmutacio deles filles de mine
yo en vespertilions o mosquits
en cartes.xxxvi.
Capitol sise en qui se trata la con
uersio de yno e melicertes en deus
dela mar en cartes.xxxvi.
Capitol sete en qui se tracte la con
uersio dels cosins e amigas ỏ yno
en rocas y en aucells car. xxxvii.
Capitol vuyte tractant la conuer
sio de cadino y de sa muller heri
mona en serpents cartes. xxxvii.

Capitol noue en qui se tracten dos
transformacions ço es deles gotes

dela sanch de meduſa en ſerpents e de atlas en montanya dant prin cipi als grans fets ỏ perſeu en cartes xxxvij.

Capitol dee en quis tracta la ỏsliu racio de andromada feta p perſeu ab la conuerſio dela alga en coral en cartas .xxxviij.

Capitol onze en qui ſe tracten les noſſes de andromada y de perſeu aon recita lo dit perſeu lo proces de ſos fets ab la mort ỏ meduſa en cartas .xxxviij.

Acaba lo quart libre de trãſſorma cions del poeta ouidi comença lo quit e capitol primer en qui ſe tra cta la gran batalla de perſeu ab fi neo e ab ſos companyõs tots en la fi en pedres conuertits en cartaſ .xxxxi.

Capitol ſegõ en qui ſe tracta lo re tornament de perſeu en ſa terra ab la conuerſio de proteu y ỏ polido cto en pedres en cartes. xliij

Capitol terç com ana la deeſſa pal las enlo mont de pernaſo e del ra bonamẽt hagut ab les nou muſes en qui li recitaren la mort de pir neu en cartas .xliij.

Capitol quart en qui es comença da la canço entre les muſes y les filles de piredo en qui ſe tracte ſet transformacions ço es de jupiter ab altres ſis deus cõuertits en di uerſes formes de animals en car tes .xliiij.

Capitol cinque en qui comença lo cantar de caliope explicant les la bors de ceres y recitant les amorſ de pluto ab lo cõuertir ỏ cyana en ſont en cartes.xliiij.

Capitol ſiſe en qui continuant lo ſeu cantar caliope recita com la de eſſa ceres comença a cercar a ſa fil la ab la cõuerſio del fill de vna vel la en granot en cartas .xlv.

Capitol ſete continuant lo ſeu cãt recita caliope com ceres ſenti no ua de ſa filla per la font de aretuſa y dela conuerſio de eſcalafo en mu ſol y les ſerenes en aucells portãt enla fi la ſentencia de jupiter dada entre pluto y ſeres en cartes. xlv.

Capitol vuyte en qui contianant lo cãtar ỏ caliope recita les amors de alfebo y de aretuſa ab la cõuer ſio della en font en cartes. xlvij

Capitol noue continuant lo cãtar de caliope y la ſentencia deles ni phes en qui ſe tracten dos trãſmu tacions ço es de lincebo en lop cer uer y deles filles de piredo engar ces en cartes xlvij.

Caba lo cinquen libre de tranſ mutacions del poeta ouidi comen ça lo ſiſe e capitol primer recitant lo brodar de pallas y de aragnes ab diuerſes trãſmutacions com a par ala letra dient enla fi la cõuer ſio de aragnes en aranya en cartaſ .xxxxviij.

Capitol ſegon tractant la mort ỏlſ ſet fills y ſet filles de niobe y de ſõ marit ab la conuerſio della en mar bre en cartes. xlviij.

Capitol terç trant la traſſormacio dels vilans en granotes en cartes xxxxx.

Capitol quart en qui se tracte dos transformacions ço es de marcia en riu e del muscle de pelops envo ri en cartas. li.
Capitol cinque en qui se tracta largament la historia de tereu ab tres transformacions ço es ó philomena en rosinyol: de progues en orono nella e de tereu en puput en cartes lii.
Capitol sise en q̃ se tracta la amor de boreas y de oricia ab la transformacio de cetus y calays en migaucells en cartes. liiij.
Acaba lo sisen libre de transformacions del poeta ouidi comença lo sete e capitol primer en qui se cõte lo viatge de geson e amor de medea ab la transformacio deles dèts de vn drach en cauallers armats en cartes. lv.
Capitol segon continuant los fets de medea y narrãt com feu tornar ioue lo pare de geson en car. lvii
Capitol terç continuant los fets ó medea y narrant com rejoueni les nodrises de baco y ab engã feu morir a pelleu per mãs de ses propies filles en cartes. lviij.
Capitol quart en qui se tractan diuerses transformacions recitant los lochs per on passa medea fugint per la mort de pelleu la ira de geson en cartas. lx.
Capitol quint en qui se acaban los fets de medea narrant com crema la casa de geson ab la nouella espo sa e mata a sos fills: apres fugit cant se ab egeo rey de atenes per hauer tractat la mort de teseu fugi ab lo seu carro en cartes. lx.
Capitol sisi en qui se tracta la festa que feren en athenes per la vista ó theseu entroduit la guerra del rey minos en cartes. lx.
Capitol sete tractant la embaxada de athenes al rey eacho y com cõpte lo rey a cefalo la mortaldat passada ab la transformacio deles formigues en homens en cartes. lxi.
Capitol vuyte narrant lo desastre deles amors de cefalo e la mort de procris sa muller en cartes. lxij.
Acaba lo seten libre de transformacions del poeta ouidi comença lo vuyte e capitol primer tractant dos transformacions ço es de nisso e silla en aucells en cartes. lxiij
Capitol segon en qui se tracta com fon fet lo laberinto per dedalo y tãcat en ell lo minotauro: tocant sumariament la victoria y engan de theseu ab la conuersio de ariadna en signe celestial. lxv
Capitol terç tractant la fuyta ó de dalo y de ycaro son fill ab la conuersio de perdix en aucell de son nom en cartes. lxvi
Capitol q̃rt en quis tracta la gran caça del porch de calidonia q̃ mata meleagro en cartes. lxviij.
Capitol quint en q̃s tracta la mort de meleagro: y la conuersio de ses germanes en aucells en cartes lxviij.
Capitol sise en qui se tracta lo conflit de achelous que feu a teseu y a sos companyons ab la trãsformacio de cinch nimphes en ysles en cartes. lx.

Capitol sete en qui se tracten dos transformacions ço es de pelimõ e bausis en arbres y dela casa dells en temple en cartas. lxxi.

Capitol vuyte tractant diuerses transformaciõs de proteu e ðla fil la de eracitõ y de achelous ab vna gentil descripcio dela fam en cartas. lxxii.

Acaba lo vuyten libre de transformacions del poeta ouidi comẽce lo noue e capitol primer en que se tracta lo combat de hercules ab achelous conuertit en varies figures en cartes. lxxv.

Capitol segon continuant los fets ð hercules narrãt com dona mort a neso centauro en cartas. lxxv.

Capitol terç tractant la mort de hercules e de passada gran part ð sos treballs ab la conuersio de lices en roca en cartas. lxxvi.

Capitol quart narrãt la natiuitat de hercules abla conuersio de galausis en mustela en cartas. lxxvij

Capitol quit en qui se tracta la cõuersio ð driope en arbre nomenat lotos en cartas. lxxviij.

Capitol sise en qui se tracta la conuersio de yolao e dels fills de calliora en iouens en cartas. lxxviiii.

Capitol sete en quis tracta la bella historia de cayno e de biblis ab la conuersio de aquella en fõt en cartas lxxviiij.

Capitol vuyte en qui se tracta la transformacio de yphis de dona en home en cartas lxxxi.

Acaba lo nouen libre de transformacions del poeta ouid comẽça lo dece e capitol primer en qui se tracta la mort dela muller ð orfeu ab lo deuallament de aquell als infers en cartes. lxxxiii.

Capitol segon tractãt quatre trãsformacions ço es de vn per la vista de cerbero en roca de holemeo e letea en rocas de atim en pi e de yparisso en xipres en car. lxxxiiij.

Capitol terç en qui comẽça la grã canso ð orfeu tractant dos trãsformacions ço es de iupiter en aguila per furtar ganimedes e de iacinto en flor encartas. lxxxiiij.

Capitol quart en qui se tracten cõtinuant lo cantar de orpheu dos trãsformacions. ço es ðls ceraftes habitadors de xipre en bous e deles filles de prepeti en rocas en cartas. lxxxv.

Capitol quint continuant lo cantar de orpheu recitãt la folla amor de pigmaleon ab la conuersio dela sua estatua ð vori en vera dona en cartas. lxxxv.

Capitol sise en qui se tracta la celerada hystoria de mirra ab la transformacio sua en arbre de son nom continuant lo cantar dorpheu en car. lxxxvi.

Capitol sete continuant lo cantar de orpheu recita la natiuitat ð adõ fill de mirra y les amors de venus ab ell en cartas. lxxxviij.

Capitol vuyte continuant lo cantar dorpheu recitant lo leuger correr de atalanta y la mort de molts

vẽçuda enla fi per ypomenes e los dos conuertits en leons en cartas lxxxx.

Capitol noue acabant lo cantar ỏ orpheu recitant la mort de adõ ab la conuersio dela sua sanch en flor en cartas, xci.

Acaba lo libre dee de transformacions del poeta ouidi comença lo onze capitol primer dãt fi als fets de orpheu recitant la mort sua ab dos transformacios ço es ỏla serp qui volgue obsorbir lo cap de orpheu en roca|y ỏlas|dones ql mataren en arbres en car .xcii.

Capitol segon en qui entrodueix los fets de mida ab la conuersio ỏ quant tocaue en or en cartas. xciij

Capitol terç en qui continua los fets de mida ab lo creximent deles sues orelles en forma de orelles de ase en cartas.xciij.

Capitol quart tractant lo hedifici e destructo dela primera troya ab la natiuitat de achilles en cartas. xciiij.

Capitol quint tractant la conuersio de dedalion en esperuer en cartas. xcv.

Capitol sise tractant la conuersio ỏl lop devorador ỏls bous de pel leu en marbre e la mort de pelleu en cartas .xcvi.

Capitol sete camençant la trista historia de ceyo y alcione ab la gran fortuna en qui ceyo nega en cartas xcvii.

Capitol vuyte acabant la historia de alcione ab vna gentil fictio ỏla casa del sompni e dels actes ỏ aql ab la conuersio de ceyo y ỏ sa muller en aucells nomenats alciones en cartas.xcviii.

Capitol noue narrãt les amors ỏ esacho fill del rey priam y dela nipha epherien ab la mort de aquella e conuersio ỏll en cabuso en cartas xcviiij.

Acaba lo onze libre de transforacions del poeta ouidi comença lo dotze e capitol primer en qui se comença la gran guerra de troya tractant dos transformacions ço es ỏla serp en roca e de ephigenia en siruia en cartas .c.

Capitol segon continuant los fetz de troya dient com per la fama fõ auisat lo rey priam dela venguda dels grechs ab vna gentil descripcio dela casa dela fama en car.ci.

Capitol terç continuant los fets ỏ troya recitant vna pelea en qui sobrat signo per achilles fon conuertit en aucell en cartas.ci.

Capitol quart tractant la conuersio de ceneba en home anomenat cenebo qui hague de neptuno gracia de no poder esser natrat en cartas.ciij.

Capitol quint tractant les nosses de peritebo y la mort dels centauros continuãt lo parlar de nestor en cartas .ciij.

Capitol sise continuant lo parlar de nestor y la brega ỏls centauros recitant la mort de ceneyo ab la cõuersio dell en fenix en car.cv.

Capitol sete recitant algunes coses de hercules ab la mort de periclimenes quis transformaue en diuerses figures en cartas .cv.

Capitol vuyte en quis ttacta com

paris per a venjar la mort de hec/
tor e dels altres ajudat per apollo
abvna fletxa dona mort a achilles
en cartas.cvi.
Acaba lo dotzé libre ó transfor
macions del poeta ouidi comença
lo tretze e capitol primer recitant
la oracio de ajax feta dauant los
grechs per les armes de achilles
en cartas.cvij.
Capitol segon tractant la oracio ó
vlixes deuant los grechs per les
armes de achilles en cartas .
cviij.
Capitol terç la presa e incendi de
troya ab la mort de policena e de
polidoro fill del rey priam en car/
tas.cxi.
Capitol quart tractant la venjan/
ça que feu ecuba dela mort del fill
ab la sua conuersio en ca en cartas
.cij.
Capitol quint tractant la conuer/
sio deles flames ól cors de mennō
fill de aurora en aucells en cartas
.cxiij.
Capitol sise tractant la conuersio
deles filles de anio en colomes
començant a narrar la nauigacio
de eneas apres del incendi ótroya
en cartas.cxiij.
Capitol sete continuāt lo nauegar
de eneas començant a comptar les
amors de polifemo e de galatea en
cartas.cxv.
Capitol vuyte cōtinuāt les amors
de polifemo ab la conuersio de a/
this en riu en cartas.cxv.
Capitol noue tractant la cōuersio
de glauco en deu dela mar dant co
menç als fets de silla en car; cxvi.
Acaba lo tretzen libre de trans/
formacions del poeta ouidi comē/
ça lo quatorze e capitol primer tra
ctant la trasformacio de silla en pe
rill dela mar en cartas.cxvij.
Capitol segon continuant la naui
gacio de eneas ab la mort de dido
e ab la conuersio dels ciclopes en
babuins en cartas.cxviij.
Capitol terç continuant lo naue/
gar de eneas narrant com guiāt lo
la sibilla deualla als iferns pveure
son pare en cartas.cxviij.
Capitol quart entroduit a pimeni
des companyo de vlixes qui com/
pte a macareho altre de aquella cō
pāyia tot lo qui li segui apres que
fon restat enlo mont on era polife
mo en cartas. cxviiij.
Capitol cinque com macareho cō
pte a aclimenides la perdua deles
naus ó vlixes ab lo destent passat
enlo palau ó circes en cartas.cxx.
Capitol sise continuant lo dir de
macareho ab la conuarsio de pico
en aucell e de canente sa muller en
lo nom devn camp ab la sepultura
de gayeta dida de eneas en cartas
.cxxi .
Capitol sete tornant als fets de e/
neas narrant la guerra de turno
moguda ab ell per la filla del rey
latí ab la conuersio dels compan/
yons de diomedes en aucells e ól
pastor de pulla en oleastro en car/
tas.cxxij.
Capitol vuyte continuant la guer
ra e mort de turno ab la conuersio
deles naus de eneas en nimphas
dela mar y de ardea en aucell en
cartas .cxxiij.

Capitol noue narrant la deificacio de eneas e continuant la successio enlo regne dels latins fins al rey palatino en cartas.cxxiij.
Capitol dee tractant dela conuersio de vertumpno enuella seguint les amors ỏ pomona en car.cxxiiij
Capitol onze ſtractant la mort de yphis ab la conuersio de anaxaresen pedra en cartas.cxxv.
Capitol dotze tractant la successio de amulio apres ỏ palatino e de tacio enlos sabins ab lo hedifeci de roma e ab la guerra haguda ab los de sabina en cartas.cxxv.
Capitol tretze tractant la transformacio ỏ romulo en quirino fet ỏu e la de arcilia sa muller enla deessa hora en cartas.cxxvi.
Acaba lo quatorzen libre de trãformacions del poeta ouidi comẽça lo quinze e capitol primer tractant la successio de numma e la hedificacio dela ciutat ỏ cotro en cartas.cxxvi.
Capitol segon entroduint pictagoras persuadit ab vna larga oracio a no menjar la carn de algun animal en cartas.cxxvij.
Capitol terç continuant les raons de pictagoras ab diuerses transformacions naturals en car.cxxviij.
Capitol quart acabant lo larch sermo de pictagoras mostrant la destrucio e variacio dels altres imperis e senyorias e lo prosperar del imperi roma en cartas.cxxviiij.
Capitol quint tractant la mort de numma e la conuersio de egeria en font e ỏ ypolit en virbio en cartas.cxxx.
Capitol sise tractant dela gleba ỏl camp de etruria en tages e dela lãça de romulo en arbre e del naxer dels corns enlo front de cipo en cartas.cxxx.
Capitol sete tractant com esculapi portat de epidauria en roma leua la pestilencia en cartes.cxxxi.
Capitol vuyte tractant la mort: e deificacio de julio cesar ab moltes laors de august son fill en cartes.cxxxij.
Conclusio dels quinze libres de transformacions del poeta ouidi en cartas.cxxxiij.

Prolech ỏ francesch alegre en la allegoria e morals exposicions dels libres de transformacions ỏl poeta ouidi e capitol primer diffinint poesia faula e allegoria en cartas.cxxxvi.
Capitol segon del prolech tractãt ab poetica fictio los contraris qui empatrauen la fi dela present obra en cartas.cxxxvij.
Capitol terç del prolech tractant vna oracio dreçada ala verge maria ab la ajuda de vint doctors antichs trameſos per ella a declarer les faules de ouidi guiant aquell is micer Joan bocaci en car.cxxxvii
Acaba lo prolech enla allegoria e morals exposicions dels libres de transformacions del poeta ouidi començe lo primer libre e capitol primer tractant dos allegoriesço es de cabos en especies: y dels quatre fills ỏ auster enlos quatre vẽts principals en cartes.cxxxviij.
Conclusio dels quinze libres ỏ al

legories tractãt lo despedimẽt dls
sobreditsvit doctors car. cclxvii
Suplica lo libre ala illustrissima
señora dona Joha de arago sa sen
yora cõtra los dtractors car. cclxvii
& nos marauellen los legidors si
dels derrers quize libres no he fe
ta taula axicom dels primers pq̃ y
guals en nõbre de libres e capitols
facilmẽt responent lo libre al libre
e lo capitol al capitol sera trobat
lo q̃volrã sobre los primers enlos
derrers quinze libres.
Pes per escusar treball seran en
altra taula ptides p alfabet les co
ses tractades en tots los damunt
dits trẽta libre referides sol al nõ
bre deles cartes

Taula segona partida ples letres del alfabet.

A

Argo en cartes. viij.
Arcas en cartes. xv.
Aglaures en cartes xviiij
Actehon en cartes. xxii
Atlas en cartes. xxxvij
Andromeda en cartes. xxxviij.
Alga en coral en cartes. xxxviii
Alpheo en cartes. xlvii.
Aretusa en cartes. xlvii.
Aragnes en cartes xlvii.
Arpias en cartas. lv.
Ariadna en cartes. lxvi
Achelous en cartes. lxx.
Atim en cartes. lxxxiiij.
Adon amat devenus car. lxxxviiij
Atalanta en cartes. lxxxviiij.
Adon mor en cartes. xci.
Achilles nax en cartes. xciiij.
Achilles mor en cartes. cvi.
ajax en cartes. cvi.
atis en cartes. cxv.
achimenides en cartes. cxviiij.
ardea en cartes cxxiij.
Anaxares en cartes. cxxv.
Augusto en cartes. cxxxij.
Athenas en cartes. cxc.
antigona en cartes. cxc
anima immortal en cartes ccxxxij
apollo en varies formes car. cxci.

B

Bacho en roca en cartes. xvi.
Baco nax de semele en car. xxiij.
Bandejats de toscana car. xxv.
Boreas en cartes. liiij.
Bausis en cartes. lxxi.
Biblis en cartes. lxxviiij.

C

Cabos en especies en cartes. iij
Casa del sol en cartes. xij
Calisto en cartes. xv
Corp en cartes. xvi.
Chiron e chirobe en car. xvi.
Cadino en cartes. xx.
Clisia en girasol. xxviiij.
cadino e sa muller en fpẽts. xxxvii
Cauall pegaseo. xliij
ciana en cartes. xlv.
Cami de medea en cartes. lx.
creusa sposada de geson. lx
Cefalo en cartes lxij.
Caça del porch de calidonia. lxvij
Cayno en cartes. lxxviiij.
Ciparisso en cartes. lxxxiiij.
Cerastes en cartes. lxxxv.
Ceyo en cartes. xcviij.
Cencya en cartes. cij.
Ceneyo en fenix. cv.
Canente en cartes. cxx.
Cipo en cartes. cxxx.
Cayo julio cesar en cartes. cxxxii.
Conclusio dels quinze libres pri

mers en cartes .
Cupido en cartes .clvii.
Carimbo en cartes .clxxxxvi.
Chimera en cartes .ccxii.
Cõclusio dels quinze libres segõs en cartes cclxvij.

B

Biluui de deu calion en . v.
Bamues en lozer en.vij.
Bedalo en.lxvi.
Briope en.lxxviii.
Bedalion.lxxxxv.
Bebat deles armes ỏ achilles .cvi
Bido en cartas .cxviij.
Biomedes en cartes.c.xxii.
Biana ab les nimphes. clxvii.

E

Edats en cartes.iiii
Epapho en cartes.xi.
Enueia en cartes.xviij.
Eco en cartes.xxiij.
Ermafrodita.lxxxv
Escalapho en.xlvi.
Eson en cartes.lvii.
Ercules vẽç achelous en.lxxiij.
Erculesab los treballs e mozt.lxxv
Ercules naix.lxxvi.
Euridice en cartes .lxxxij.
Esaco en cartes.c.
Eligenia en cartes .c.
Ecuba en cartes.cxii.
Eneas moz en cartes.cxxij.
Egeria en cartes.cxx.
Esculapi en cartas.cxxx.
Eríctonio en cartes.clxiij.
Emuelides en cartes cxlvii.
Elements en.ccxlv.

F

Faunos en cartes .iiij.
Filon en cartes. vi.
Febo en cartes .vij.
Filles de mineyo.xxvii
Fill de vna vella en ranoch.xlv.
Filles de piredo en.xlvii.
Fills de latona.li.
Fozmigues en homens.lx.
Filla de heraciton .lxxij.
Fam en cartes lxxii.
Fills de caliozа .lxxviiij.
Filles de prepeti en cartes.lxxxv.
Fama en cartas.ci.
Filles de anio en cartes.cxiii.
Furies infernals en cartes.clxxix
Filles de cinaras en.cxc.
Filla de alcidamas.cxcvii.
Fill de filino en.cxcvii.
Fat e foztuna .cclxiiij.

G

Galausis en mustela en..lxxvii.
Ganimedes en.lxxxiiij.
Galateha en cartes.cxv.
Glaucho en.cxvi .

J

Jegants en cartes.iiij.
Jncendi de feton en.xii.
Jermanes de feton en.xii.
Jupiter furta europa.xx.
Juno condempna a tiresias.xxiiii
yno en cartes.xxxvi.
Jnfern en cartes xxxvi.
Jeson en cartes.lv.
Jaccinto en cartes.lxxxiiii.
Jupiter primer en.clv.
Jupiter ỏ cret en . clxvii.
Jupiter en diuerses fozmes .cxci.
Jnciol de paris en.ccxxiij.

L

Licabon en cartes.iiij.
Lencotohe en.xxviiij.
Linceo en cartes .xxxxvii
Lothos en cartes.lxxviij.
Lança de romulo en.cxxxi.

M

Meliserten en.xxxvi.

Medusa en cartes xxxvij.
Mort de medusa.xxxviiij.
Muses en cartes.xliij.
Marcia en cartes.lij.
Medea en cartes .lv.et infra
Minos encartes.lx.
Meleagro en .lxviij.
Mirra en cartes .lxxxvi.
Mida fa orat que toca.xciij
Mida te les orelles dase.xciij
Memnon en cartes.cxiij.
Mercuri en cartes.clxvi
Mort en cartes.clxxxiij.
Minerua en cartes .clxxxviij.
Menefron en cartes.cxcvij.
Misilio en cartes.ccxlij.

N

Nictimena en cartes.xvij.
Narciso en cartes.xxiij.
Niobe en cartes.xlviij.
Nimphes nodrizes de baco .lviij
Nilo en cartes.lxiij.
Neso centauro.lxxv.
Nauigacio de eneas en car.cxiij.
Naus de eneas.cxxiij.
Numma elet rey.cxxv.
Numma deificat.cxxx.
Noms de baco.clxxiij
Neptuno en varies formes .cxci.
Nestor en car.ccxxiij.
nombre deles sibilles .ccxxxiij.

O

Oricia .liij.
Olenebo y leteba en car. lxxxviij.
Orpheu mor.xcij
Occeano e tetis.clxi.
Ophia en cartes .cxcvij.

P

Promoteu en cartes.iij.
Pheton en cartes.xi.
Penteu en porch.cartes .xxv.
Piramo en cartes.xxviij.
Parents de yno xxxvij.
Phineo en cartes .xl
Proteu e polidocto .xliij.
Pirineu en cartes .xliij.
Pluto en cartes.xliij.
Proserpina en cartes .xliij.
Pallas en cartes .xlvij.
Pelops en cartes.xli.
Prognes en cartes.lij.
Philomena en cartes .lij.
Pelleu en cartes.lviij.
Perdix en cartes.lxvi.
Pilemon en cartes .lxx.
Proteu en cartes.lxxij.
Pigmaleon en cartes.lxxxv
Peleu mor .xcvi.
Periteo en cartes .cij.
Periclimenes en cartes.cv.
Policena e polidoro.cxi.
Poliphemo en cartes.cxiij.
Pico en cartes.cxx
Pastor de pulla.cxxij.
Pomona en cartes.cxxiij.
Pictagoras en cartes.cxxvi.
Pigmea en cartes.cxc.
Phitecusas en cartes.ccxxxij.
Pictagoras en cartes.ccxlij
Prouidencia diuina en . cclxiij.

R

Reys dels latins en .cxxij.
Rodope.cxc.
Romulo funda a roma.cxxv
Roma prospera.ccxlv.

S

Siringa en cartas.xi.
Signo parent de phcton.xiij.
Semele en car.xxij.
Salmacis en cartes.xxxv
Seres en cartes .xliij.
Serenas.xlvi.
Sis deus en varies figures de animals en cartes.xliij.

Sitonia en cartes .lx.
Silla filla de niso en.lxiiii.
Sinch nimphes en ysilles en. lxx.
sompni en cartes .xcvii.
Signo mort per achilles .ci.
Sentauros en cartes.cxvii.
Silla perill dela mar en .cxvii.
Siclopes en cartes.cxviii.
Sibilla cumana .cxviii.
Sirces .cxx
Saturno ..cliij.

T

Tebas .xx.
Tiresias en cartes.xxiiij
Tisbe .xxviii.
Tereu en cartes.lii.
Teseu en cartes.lxvi.
Troya primera en cartes. xciiij.
Troya segona en cartes.cxi.
Tages en cartes .cxxx.
Tetilinas en cartes cxcvii.
Teocles y polinises en cartes.ccx

V

Vents en cartes .iij.
Venus ama a marts .xxviiij
Vilans de licia en granotes.l.
Vello dor en cartes.lv.
Ulixes en cartes.cviii.
Ulixes pert les naus en.cxx:
Vertũno en cartes .cxxiiij.
Vulca en carte.clxxiij.
Venus ab tots sos fets . ccxviii.

Y

yo en cartes.viij.
ycaro en cartes .lxvi.
yolau en carte.lxxviiij.
yphis e yanta en cartes.lxxxi.
ycaro e erigona en cartes.lxxxvij.
yphis y anaxares en cartes.cxxv.
ypolit en cartes.cxxx.
ymeneyo en cartes .ccxiij.
ysiphile en cartes.ccxxviiij.

Segueix apres vna altra rica taula per mostrar algunes materies tocades en los quize libres ó allegorias plaents e vtils de entendre per insident tratades sobre les faules:o transformacions dels libres de ouidi.

Es prouat lo mon esser creat e no esser eternal enlo primer capitol ól primer libre de allegories en cartes .cxxxviij.

Es declarat lo fengit de cupido en lo capitol vuyte del primer libre ó allegories en.cartes.clvij.

Es prouat lo infern esser per pena dels mals en lo capitol siie del ãrt libre de allegories en car . clxxvii.

Es tractat eiteſament deles cinch especies del sompni enlo capitol vuyte del libre onze de allegories en cartes .ccxxi.

Es prouada la immortalitat dela anima enlo capitol segon del quinzen libre de allegorias.ccxlij

Es mostrat lo prosperar y durar dela monarchia dels romás sobre totes les altres enlo capitol quart del quinzen libre . ccxlv

Es tractat en tres parts del capitol noue del quinzen libre de allegories dels fets e laors de cayo cesar enla primera en cartes. cclxij.

Bels fets y laors de octouia enla segona en cartes cclxiij

De fat e fortuna e prouidencia divina enla terça part.cclxiiij.

Acaben les tres taules sobre los quinze libres de transformacions del poeta ouidi e dels quinze libres de allegoria sobre aquells.

Ala illustríssima señora la señora dona Joana d Aragó filla del molt alt e potentíssim señor don ferrando segon :nostre Rey e señor ab humil affeccio francesch alegre besa les dignes mãs:

Entre la ocupacio d molts negocis illustrissima señora la traductio: e allegoria deles faules de ouidi gran temps me ha tengut e pq es loable costu fins a vuy dels antichs obseruat endreçar la fatiga de lurs vigilies a algu q p dignitat de valer: e lu de auisat entendre: faça aqlles fegures dla malicia q als dsfauorits oprem/y purgades dles ignorãcies q als no correguts offusca: entre los vius q pegrinãt sota lo just gouern dl reyal ceptre e iuictíssima corona dl rey e señor nre molt digne pare d vra señoria la mortal vida passã algu no he trobat tã satisfaet y al plaer meu en esser fauorit y ala spança d esser correguit quãt la illustre psona de vra señoria Qui millor p lo q so yo seu fauorit te poder d corregir mas errar/ne qui major entendre exercitat p cõtinuu studi no sol d aqlles arts q liberals se dien cõ ames propies dls homes liberts d totes passiõs mes enla poesia q p les mãs tractã enla obra presẽt: coses tant ab mes laor dls mirados ateses: quãt es fora dl vs dls mortals la sciẽcia/ loarẽ los antichs e cõ adeu hõrarẽ la agudesa de ysis p hauer en egipte trobat algũs caractes q satisferen en loch d letres als d aqll tẽps grossos: loarẽ minerua en atenes p la inuẽcio dl texir e brodar loarẽ en sicilia a ceres per esser iuẽtora de cultiuar la terra. E moltes altres dones loarẽ los passats per la inuencio d varies sciencies. E perq acostuma la honor nodrir les arts e los animos encesos a desig de laor a bẽ obrar se esforcem claramẽt se amostra per aql cami tantes dones de preu foren tant estimades mes vuy qui honra la virtut ne vra señoria qui enlos nres dies represẽta a ysis a minerua y a ceres dant fauor a les letres ja dl tot oblidades no sol tirãt les altres al digne exercici d la sauia deessa mes cultiuant los animos del comu dles dones herm d totavirtut: per exẽple d aqls p cert no daltres q dla reyal sach de on trau la natura: tals coses cõtẽplãt ab la ampla spança d moltes y mes grãs q espe de veure: me an empes los tréta libres q ab ygual nõbre les faules y allegories del libre de trãsformacions dl poeta ouidi ab los dos plechs en passat ordenats per lo plaer d dls vulgars endreçar y donãt presẽtar a vra señoria scas dõatiu p atã alta psona. No empo desacõpãyat d tãta volũtat quãt a lo frãch arbitre consẽt de transferir sotadomini daltre. a.ii.

R. ACADEMIA DE LA HISTORIA BIBLIOTECA SAN ROMAN

Prolech de francesch ale gre enlo trasladar del libre de transformaciõs ỏl poeta onidi.

Molts antichs homens de clar entendre y espe- rimentada virtut / volẽt dels profũdes tresos ỏ sciencies qui ab continades vigili lies de estudi adquisit primer loch entre los viuints los daue fer part als aguts enteniments desijant sa ber: han diuersamẽt e amoltes fins t ants libres escrits qre plenamẽt satisfan als qui inuestigant coses noues lo vtil temps de lur viure en entendre lo per ells dit occupẽ. & com res nos puga dir que ja no sia estat dit als moderns qui volẽ de lur estudi scriuĩt mostrar fruyt coue libres antichs recepilogar e trãsladar e les altestorres p los an tipassats doctors fũdades enmar- letar e pĩtar pq̃ ab diuersitat ỏ scri ptures e ỏ estils mudats: siẽ los q̃ viuẽ conidats a desig ỏ legir: abra çãt la sciẽcia a qui sola com a mare de virtuts es deguda honor: e p q̃ molts han dignitats e honors ob tẽgudes p medi ỏ libres composts en laor de virtuosos sẽyors la gra cia dells recomprant e cobrant los perduts bens: que p scriure virgi li los actes ỏ eneas progenitor de octouia meresque cobrar les pdu- des possessions de mantua: e oui- di per lo scriure de molts libres e senyaladamẽt per lo defastis a ger manicho cesar enlo exili fon repu tat y segõs algũs volẽ ỏ aq̃ll reuo- cat: tarenci catiu no sol per lo orde nar deles comedias obtẽgue liber tat mes entre los comichs poetes es tengut en estima: e tants altres que recitar los seria ab largues ra ons mudar preposit e lunyar me del que entẽch a dir com sia ma in tencio vulgarment tractar lo orde deles faules ỏ libre metamorpho seos compost per lo mẽcionat oui di en lengua latina e alt estil de me tre: amostrant del començ del mõ fins a octouia diuerses trãsforma ciõs: e aço lo titol assẽyala com me tamorphoseos sia nõ grech cõpost de meta qui vol dir post e de mor- phosis que vol dir forma: quasi q̃ vulla dir apres de hauer tractat ỏ l esser primer dels cossos tractarẽ en aquells inductio ỏ noua forma qui ha propi parlar es transforma cio: e perço traduit lo titol del pre sent diu ouidi de trãsformacions. Enlo qual transladar p aclarir les penses dels vulgars de moltes: er ros que porien causar les fictions poetiques contra la catholica ve- ritat enla fi dels quinze libres enq̃ tota la presẽt obra se cõparteix: he desliberat moralitzant declarar en altres quize libres: lover deles co ses en aq̃sts contengudes de on si nom engane tres grãs vtilitats se seguiran. La primera declarar lo ver q̃ ab les fictes colors de poesia amagat es p molts ignorãts repro uat e mal dit que no ignore algu a- qui lum natural ne estudi de anti- gues histories acompanye lo co- menç deles errors e diuines super esticions no esser estats los poetes ue creu ells hauer cregut lo que fi

ctament han scrit: la qual error ha
uent principi ỏla vana pompa ỏls
inflats animos de belo e de satur-
no qui volent lurs noms perpetu
ar ordenaren estatues e serimoni-
es diuines p ells esser celebrades:
per exemple ỏls quals tots aq̃lls
qui algun acte asenyalat obrauen
o eran inuentos de alguna noua
art eran per deus honrats. E per
tals motius era colt iupiter p los
reys ercules p los capitãs marts
per los garres apollo dels astro-
lechs mercuri ỏls orados vulcha
dels ferres neptuno dels marines
e pertal rao era juno honrada de
totes les grans dones: e cridada
enles necessitats: era diana segui-
da deles verges: minerua deles in
dustrioses e gentils obreres deses
mans ceres dels conrados: e ve-
nus de aquells qui ab enamorats
pensaměts sacretes flames nodre-
xen. E atant aquesta error se estes
per la flaquesa de nostra natura q̃
sens contrast admet qualseuol co-
sa que en propia laor on que ab lo
dir ỏls poetes: aqui scriure mouia
desig de plaure als reys de qui es-
ser auensats esperauě: cau sarě tal
error esser inuiolablement obser-
uada per ley scrita fins quevenint
lo lum del mon e ver declrador de
les coses escures clarament auem
conegut lo que ells ab ficte color
hauian scrit dels adulteris eleigs
vicis ỏ iupiter ỏls furts e homeys
de ercules dels engans ỏ mercuri
deles crueltats ỏ marts: los quals
a-tes no sol sõ impartinets e molt
lunyats de deu mes enlos homes
blasmar se acustumě tot aço decla
rar sera la primera vtilitat que del
transladar e moralitzar ỏl present
libre seguira. La segona vtilitat
ha aclarir lo entendre e hedificar
la memoria cõ vn y laltre perfeta
ment se aten enlo legir ỏles faules
de ouidi amostrant del començ ỏl
mon lo transformar ỏ caos en spe
cias seguint apres per orde fins a-
mostrar cesar deificat proceeix ar-
tificiosamět e ab tan ordenada ma
nera: que facilment se dexa compě
dre al enteniment: e conseruar ala
memoria. La terçera vtilitat se-
ra endresar p clas eximplis lo viu
re nostre: com la fi del scriure de o
uidi sia per diuerses transformaci
ons a mostrar lo remuñar ỏls bõs
e punir dels mals: dięt los bons p
ses virtuts conuertits en esteles e
cossos celestials e los mals en besti
as e cossos incensibles: com clara
ment compendra lo entes legidor
per on conidats los bons p amor
dela virtut: y spantats los mals p
terror ỏla pena: per atots sen trau
ra cami e lum de be viure. Abas p
que de algun creat enteniment no
es propi pfetamět entẽdre: sino en
ẽnt pla infallible veritat a fauorit
guiat y endressat: iuoquel a aiuda
de aquell subiran e diuinal amor
per qui tant deu nos ha amat que
alunigenit no perdona qui spira a
on vol: e spirit de sauiesa y de con
sell humilment supplicãt lo en mi
vulla inspirar de manera: que ala
or del eternal pare començ: e fi de
tota creatura. sia acabat lo q̃ vull
comẽçar. E p ell aiudat qui ab de-
uots prechs ỏ cor hũiliat nomẽys
prea dare començ ala traductio.

Libre primer & transformacions del poete ouidi de cabos en ſpecies. Capitol.i.

Dērque de ſige lo meu entẽdre ſcriuit dir ỏles formes mudades ſenno uells coſ ſos voſal tres deus qui les haueu mudades afauoriu amos prĩcipis ꝛguiant lo meu ſcriure que deſitge perpetuar a recitar ſens reprehẽſio lo ver de les coſes eſtades ỏl començ ỏl mõ fins al preſent temps. car abans q̃ fos mar terra ne lo cel totes coſes hombrant entot lo mon la natura moſtraua vna ſuperficia ꝛo cara aqui los antichs anomenarẽ caboſ e era vna groſſa ꝛ e no compartida compoſicio ꝛne alre aparia ſinovn deſegual pes ꝛe vn aiuſtament ỏ coſes no concordades / negun ſol retia lum al mon ne la luna crexent reomplia los nouells corns la terra egualada ab ſos peſos no penjaua enlo ayre entorn della eſcampat ne la mar encara eſtẽia los ſeus larchs braços enlos marges dela terra en aquell loch a on era la terra eſtauan la mar e layre. & axi la terra nos podia habitar ne cõſẽtia la mar eſſer nadada afreturaua lo ayre declaror / mancant atots propria forma la vn al altre daua empaix ꝛcom envn cors contraſtaſſen les coſes fredes ales caldes les humides ales ſeques ꝛles molles aleſ dures ꝛ les leugeres ales peſades fins que aqueſta queſtio lo alt deu departi ꝛe ala natura dona mil lor eſſer ſeperant la terra del cel e laygua dela terra lo liquit e moll del eſpes ꝛe dur ꝛe lo cel ỏl ayre les quals totes coſes pus hague re / leuades de aquella primera confuſio ab concordable pau colloca en lochs ſeparats aſſignant ala ig / neha virtut qui es ſens pes lo concauat cel enla alteſa del qual elegifer ſon eſtatge vehi del foch es lo ayre per locn e per leugeria ꝛapreſ la terra carragada del pes de moltes roques ſcampant lo circunflu ent humor ſobre lo mon rodo & axi qualſeuol fos dels deus aquel / la deſcompoſta materia e ſoberch pes ſepara departi en membres primer aiuſtãt la terra li dona forma rodona pque egual atotes pts ſe moſtras ꝛe duna part no peſas mes que daltre ꝛ e elcampa la mar ſobre ella aqui mana que p tẽpeſto ſos vents ſe mogues aiuſtãt li que ab ſes riberes circuis la gran ter / ra mes crexẽt fõtanes grãs lachs e eſtanys ſenyhi los rius ab ribes tortes qui en diuerſos lochs ỏ lur aygua part retã ala mar ꝛe part ab ſi retenẽ per engrexar los vehins camps ꝛmana als plans que ſ:ſten gueiſen. ales vals ques moſtraſſẽ profundes ꝛe cauades ꝛ volgue los boſchs de fulles ſe cobriſſen ꝛe les muntanyes pedroſes en alt ſe aleuaſſen ꝛe axicom ỏla part dreta dues zones ſinyen lo cel ꝛe altres tantes ala part eſquerra eſſent la qui/

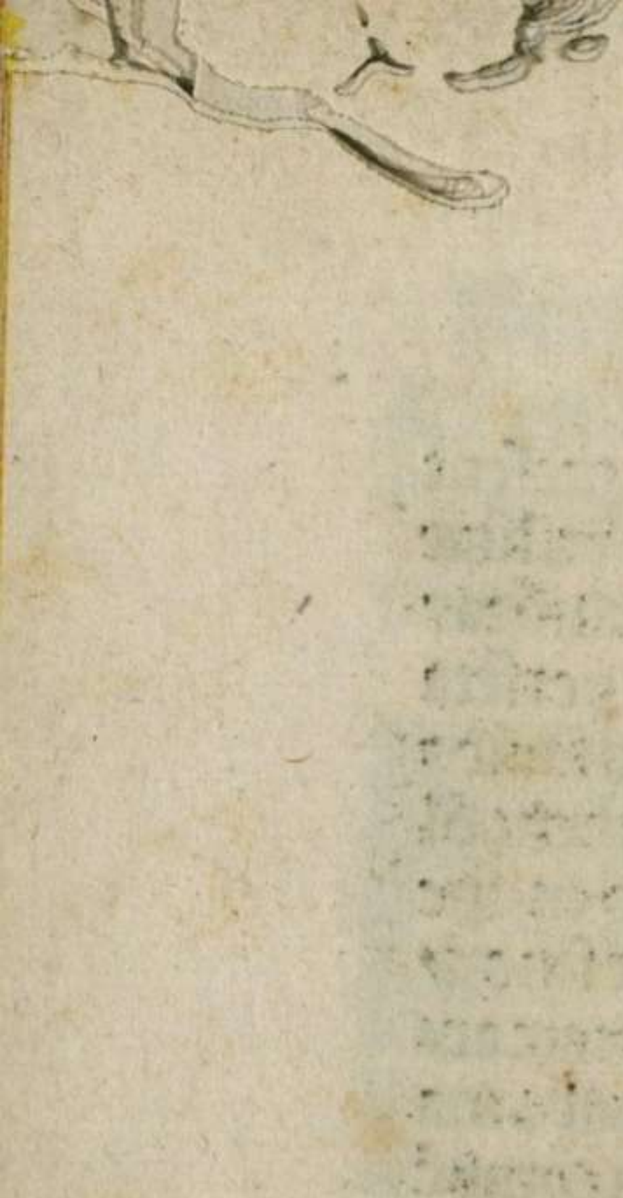

Libre primer & transformacions del poete ouidi de cahos en species. Capitol.i.

Erque de ſige lo meu entẽdre ſcriuit dir ðles formes mudades enuells coſ ſos voſal tres deus qui les haueu mudades afauoriu amos prĩcipis :guiant lo meu ſcriure que deſitge perpetuar a recitar ſens reprehẽſio lo ver de les coſes eſtades ðl començ ðl mõ fins al preſent temps. car abans q̃ fos mar terra ne lo cel totes coſes hombrant entot lo mon la natura moſtraua vna ſuperficia:o cara aqui los antichs anomenarẽ cahoſ e era vna groſſa: e no compartida compoſicio:ne alre aparia ſinovn deſegual pes:e vn aiuſtament ð coſes no concordades /negun ſol retia lum al mon ne la luna crexent reomplia los nouells corns la terra egualada ab ſos peſos no penjaua enlo ayre entorn della eſcampat ne la mar encara eſtẽia los ſeus larchs braços enlos marges dela terra en aquell loch a on era la terra eſtauan la mar e layre. & axi la terra nos podia habitar ne cõſẽtia la mar eſſer nadada afreturaua lo ayre declaror/ mancant atots propria forma la vn al altre daua empaix:com envn cors contraſtaſſen les coſes fredes ales caldes les humides ales ſeques:les molles aleſ dures: les leugeres ales peſades fins que aqueſta queſtio lo alt deu departi:e ala natura dona mil lor eſſer ſeperant la terra del cel e laygua dela terra lo liquit e moll del eſpes:e dur:e lo cel ðl ayre les quals totes coſes pus hague re/leuades de aquella primera confuſio ab concordable pau colloca en lochs ſeparats aſſignant ala ig/neha virtut qui es ſens pes lo concauat cel enla alteſa del qual elegi fer ſon eſtatge vehi del foch es lo ayre per locn e per leugeria:apreſ la terra carragada del pes de moltes roques ſcampant lo circumflu ent humor ſobre lo mon rodo & axi qualſeuol fos dels deus aquel/la deſcompoſta materia e ſoberch pes ſepara departi en membres primer aiuſtãt la terra li dona forma rodona pque egual atotes pts ſe moſtras :e duna part no peſas mes que daltre: e elcampa la mar ſobre ella aqui mana que p tẽpeſto ſos vents ſe mogues aiuſtãt li que ab ſes riberes circuis la gran ter/ra mes crexẽt fõtanes grãs lachs e eſtanys ſenyhi los rius ab ribes tortes qui en diuerſos lochs ð lur aygua part retã ala mar:e part ab ſi retenẽ per engrexar los vehins camps:mana als plans que ſ:ſten gueſſen. ales vals ques moſtraſſẽ profundes:e cauades: volgue los boſchs de fulles ſe cobriſſen:e les muntanyes pedroſes en alt ſe ale/uaſſen:e axicom ðla part dreta du es zones ſinyen lo cel:e altres tantes ala part eſquerra eſſent la qui/

ta ỏl mig mes calda ỏ totes: la cu/
ra ỏl oipotent deu ab egual nõbre
cõpti les regiõs ỏla terra ỏles q̃ls
la del mig per gran calor resta de/
sabitada/les dues estremes cuber
tes de alta neu no consenten esser
palcigades: constituint entre elles
e la regio del mig calda dues pts
qui ab temprat ayre segur estar p/
meten/sobre la terra axí comparti
da esta lo ayre qui quãt es mes leu
ger ỏla aygua es mes pesat que lo
foch enell les neus e glassos mana
que estigues̃é enell los nuus enell
los trons comouedors deles hũa
nes penses e los vents causant los
lamps: als quals aq̃ll fabricador
del mon no consent lo ayre passe/
jar alur plaer proueint als mals q̃
agran dan del mon per la discor/
dia dels germans se seguirían/tra
mes euro enlos regnes ỏ pcia sen
yoreiats per nabateu en qui lo sol
los primers raigs escampa: assig/
nãt azefiro aquella part qui poch
sent dela calor del sol enles ho/
res estremes boreas cruel inuadi
la part del septemtrio e lo auste ab
espessos nuus souint mulla la ter/
ra a boreas contraria e sobre lo ay
re en qui los dits vents estant: po
ça lo liquit foch afreturant del pes
del ayre: e sens negun vestigi defe/
sa tarrena. & ia hauia de tal mane/
ra compartides ab certs limits to
tes coses quant les steles qui grã
temps sots aquella massa se erã a/
magades començaren a reluir per
tot lo cel. & perque a alguna re/
gio no mãcassen los seus animals
tenen los cels les steles lo sol e les

formes dels deus/habiten los po/
ros les clares ones ỏla mar la ter
ra es de feres a cõpanyada e lo ay
re per molts volãts aucells souit
se emballeix.

Capitol segon e segona trãs mutacio ỏla terra en home.

Creades totes les dites
coses mancaua vn ani/
mal demes perfectio q̃
compr engues ab eleua
da pensa les coses celestials: e per
que entots los altres senyorejar
pogues nesque lome: lo q̃l aquell
vniuersal creedor peruentura cõ/
pone de diuina sement/o vertade/
rament fon vna fresca terra qui de
uallada del alt ayre retenia lo se/
ment del conegut cel: la qual per
mans de promoteu fill de japeto
destempriada ab aygua fon forma/
da en figura de home retenit la se/
blança ỏ tots los deus: e com tots
los animals ab los vlls baxos mi/
ren la terra/dona al home la cara
alta e anar dret manantli mirar lo
cel e lo mouiment de sos vlls en/
dresar ales steles. & axi la terra q̃
poch abans era grossa e sens algu
na figura cõuertida se amostra en
diuersos cares de homens la vna
ala altra dessemblant

Capitol terc en qui se tractẽ dues transmutacions: so es del mon en quatre edats: e del any en quatre temps

Seguí a aq̃sta creacio la pmera edat aurea nomenada q̇ de grat sens iutge ne ley ser/uaua dret y fe les pe/nes ressells/e menasses anegu no offenien/ne la multitud simple du ptaua la cara del rigoros jutge per algun crim comes/perque sens re gidor reposadament viuian/no e/ran los alts pins tallats deles mũ tanyes/ ne per les liquides ones dela mar peregrinant cercauen lo mon/negu dels mortals conexia sí no los seus ribatges, En torn ỏles flaques forteleses no hauia profũ devall viuia lagent ignorant trom peta corn elm e espasa ab segura e reposada vida sens vs de militar e xercici/la terra per neguns instru ments tocada liberalment produ/hía les coses alviure dels homens necessaries sens negũa fadiga ỏlls qui cõtents dels meniars natural ment creats cullían los fruyts ỏl/ceps saluatges e les erbes dels de serts les garroses/e mores ; e los glãs cayẻt ỏl arbre ỏ iupiter dura ua tostẻps primaũa e regnãt lovẻt ỏ ponent ab tẻprat ayre produhia flors de diũses natures nades sens neguna semẻt ; la terra no leurada prometia fertils messes/e lo camp no renouat blanchaiaua p spigues prenyades ỏ molts grans corrian rius de let e de dolçesa/e la blãcha mel estillaua del vert romani/mas apres que lançat Saturno del re/gne succehi aell iupiter seguí la se/gona edat nomenada de argent pi jor que la del or e millor que la del coure/en aquesta edat de aq̃lla an/tiga e durant primauera se cõparti lo any en quatre temps/yuern stiu autumpne e primauera/aqui sola resta lo quart ỏ aquell temps que tot se occupaua Comẻça lauors lo ayre cremat per seques feruors a/blãchaiar/e lo glas estret delsvẻts enell peniaua/començaren los ho mẻs elegir cases per lur habitacio e foren coues/e espessos arbres li/gats ab vergues/e escorces/foren atal hora pmer lansats los semẻts ỏ ceres e forzen trenchats los cãps ab larchs solchs gemegãt los cãsãts bous sota lo pesat tou Segui a aq̃/sta laterça nomenada ỏ coure en q̇ pijoraren los enginys dels viuits e forzen mes promptes e inclinats ales cruels armes/e guerras/ no empero ỏl tot fon celerada ỏl dur ferro pres nom la derrera pijor e/dat de totes escampant enlo mon tant males condicions ; que son fu gides les leys es fugida la vergon ya lo dret e la fe enloch ỏles quals han succehit fraus engãs aguayts forces evna celerada copdicia ỏ ha uer/començaran dar las veles als vẻts no coneguts p los marirnes e los arbres qui gran tẻps hauian acompãyat los boschs començaré anauegar les ones no conegudes e la terra ; qui pmer era als homẻs comuna com layre elo lum del sol comença lo estucions home partir e ab espayoses fites cascũ senyalar sos termens ne sol los deguts ali/ments ala terra demanauan/mas aquella cauant descobrien les riq̃/ses causa de tants mals ; les quals

natura diſcreta hauía amagades en lochs vehínts al infern exia ía lo ferro nohible ſeguit lo oꝛ mes nohible / per que per cauſa dell ſe comẽçen les guerres a hon ab ſangonoſa ma ſon percudides les armes reſonants viuẽ les gents ỏ rapina: e pço dupte lo eſtrãger en casa de ſon hoſte: lo ſogre ỏl gendre no fia e molt atart los germans be ſe auenã / conſent lo marit la moꝛt dela muller / e ella del marit: la cruel madaſtre metzina lo fill de ſon marit ans de complida edat deſige lo fill veure la moꝛt del pare vẽſuda iau la pietat e ala fi la iuſticia celeſtial / de ſempara la terra ſullada per lo eſcãpamẽt ỏ moltes ſanchs

Capitol quart e tranſmutacio quinta dela ſãch dels gegãts morts p lo grã iupiter cõuertida en altres gegãts

Eſperque no mãchas alguna malueſtat no aſejada ne los deus ſe gloriaſſẽ de repoſats eſtar ſobꝛe lo alt ayꝛe per la enueia creſcuda enlo mon ſe compte q̃ ỏſüyarẽ los gegãts ab aſalt enueſtir lo celeſtial regne / e p poder lur deſig afi poꝛtar / faent auſt de mũtanyes / compõgueran hun alt edifici quaſi ab les ſteles egual / tal hoꝛa lo omnipotẽt pare ab vll indignat mirãt lur vana e preſumptuoſa malicia ab ardent lamp rompe lo gran munt de olimpo e ỏ parti lo mũt pelion: ſobꝛe qui ſtaua lo

munt oſſa / e deſtruhida la lur mal começada fabꝛica reſtaren los coſſos dells enla terra moꝛts ſobꝛe la qual lur ſãch abundantment eſcãparen / e mullada la terra p la ſãch de ſos fillſ ſe amollí y anima aq̃lla e perque no reſtaſſen ſensvers ſucchehidoꝛs muda aq̃lla enſemblança de homens / e reſta lo linatge méyſ pꝛeadoꝛ dels ỏus furioſ e cruel de ſijos dematar per hon clar ſe moſtraua que eran nats de ſanch.

Capitol quit e trãſmutacio ſiſena de licahon en lop.

Auẽt lo ſubiran pare pſa complida veniãça del fallír dels gegãts retret enla ſua alta toꝛra comẽça entre ſi jamegar fahẽt de aço ſũma ab lo cruel conuit / e mal acullíment dela caſa de licahon lo qual encara no hauía diuulgat / e no podent pus ſoſtenir la feꝛuga carrega ỏ tan deſaguals enuigs deſliberа ſeguint lo cami de pꝛudencia ab pꝛouiſio de madur conſell obuiar atants mals al q̃l cridats tots los ỏus no tardarẽ venir Es enlo claꝛ celſ vna larga / e ample via anomenada lactea p la ſua blãcoꝛ e per aqueſta los deus fan cami ala caſa del gran tronadoꝛ iupiter la qual reyal caſa acõpanyẽ ala part dꝛeta e eſquerra los palaus dels nobles deus aon james les poꝛtes ſon tãcades los deus populars en diuerſos lochs fan lur habitacio. Es tã noble aqueſt loch que dignament

enell del gran cel se celebren les
corts abon pus tots foren aiustats
e asseguts en grãs estrados ỏ mar
bre iupiter atots eminẽt en digni
tat e loch ab vna verga o ceptre de
vori que enla ma tenia / tres vega
ds se bate lo reyal cap comouẽt les
esteles la terra e la mar: & comẽçat
ental manera / a plar aminua la por
que sos mouimẽts enlos mirants
hauiã causada. Nobles senyors e
singulars amichs no resta tan in
dignada ma ira / ne tan comoguda
ma volũtat aveniança contra la fu
ror de aq̃lls essẽt cruels enemichs
qui ab vana p̃sumpcio assaiaren lo
cel catiuar / e nostres cases cor
rer com me comouen les conti
nuades malicies de tot lo mon
perque lauors encara que cruel e
nemich tẽgues sen e debates seu de
la propia libertat de vn sol linatge
nos hauiam aguardar / e ara si los
comẽçats mals lexam multiplicar
nos couendra guardar ỏ tot lo hu
manal linatge aq̃ resistir ỹa molt
dificil / e p̃co iure irreuocablament
p los infernals rius e paluda esti
gia de delir ỏ la terra la generacio
dels viuents ab molts esperimẽts
e tẽptat lur malicia corregir / mes la
nafre incurable se deu ab raor tal
lar: p̃q̃ la carn sana p̃ son acost no
sia maculada enla terra son molts
dignes ỏ esser deus: son les ninfes
dels boschs qui tenen part de dei
tat. Los faunos e los satiros: los
quals encara que depresent no sti
mẽ dignes ỏ celestials honors: vo
lem almenys les terres aells dedi
cades sens dupte habitar puguen
e creben entre gents tant amal in
clinades / puguen segurament pas
sar lur vida: com la crueltat de lica
hon hage gosat posar aguayts a
mi qui regesch los lãps e sostench
lo mon: evosaltres oint tals rahõs
tots los deus ab lo gest tremolant
e callat daran senyal / quant de tal
acte se agreuiauẽ e apres ab diuerç
e arremorat murmur mal dien en
tre ells tan atreuit gosar. & axi cõ
encruelint se les celerades mãs en
la sanch de cesar apagaren del tot
la glozia romana per la terror ỏ tã
ta crueltat tot lo mon sespãta: los
deus se espantaran de oir tals ra
ons: ne en mes pler de tu octauia
torna la pietat dels teus que a iupi
ter la dels deus: conexent la amor
que li portauan: qui pusque ab ra
ons e ab mouiments dela ma los
hague assegurats: altra vegada ab
composta oracio lo callamẽt rom
pe. No penseu sens punir hage pas
sat tal offensa ans perque al pler ỏ
nosaltres satisfaça per orde comp
tare lo seu foll errar ab la iusta pu
nicio: reportat hauia la murmurãt
fama ales nostres orelles infinits
mals les quals no creent e desiyãt
trobar falsos pensi sots figura de
home deuallant del cel a caminar
e examinar los costums dela terra
voler stesament comptar quants
mals trobi per tot seria ab largues
raons de tenir vos: que certamẽt
tants per experiencia ne conegui q̃
en gran part auançarã la fama: ha
uent passats los regnes de menalã
e molts altres lochs arribi enlo re
gne de archadia comẽçant se a fer

nit dāt manifests senyals dela deÿ
tat mia: per on lo deuot poble co/
mença adorar me de qui los piado
sos vots escarní lo cruel licaon di
ent pervertader esperimentvull ō
la tua deitat esser fet cert e com en
la nit la son occupas tots mos seÿs
asseja leuarme la vida e no de aço
content enla malicia obstinat vo/
lent me scarnir/vn home de molo
sia que per albergar en sa casa era
arribat degolla enlo lit e los mem
bres dell part en bullēt aygua cou
gue/e part al foch torra faent de a
quells present ala taula on ab hō/
rada companyia per a meniar me
era posat/la qual cosa ab esuellat
vll descobrint comogui a ira con/
tra ell los secrets deus ō sa casa en
derrocant aquella sobre son culpa
ble senyor/lo que veent ell comen
ça a fugir enua: esforçant se a par/
lar/com enpatxada la disposicio ō
sos orgues de soberga rabia no li
consentissen/sino vdolar e elegint
los deserts per sa habitacio la vsa
da crueltat exercex enles ouelles/
mudaren se les sues vestidures en
dur cuyro pelos: e finalmēt fet lop
rete senyals del q̄ es stat: apparēt
en ell la mateixa blancor aquell es/
pantable mirar: los gests descom
posts e apetit de matar. & pço vna
casa pi/mes lo punir dels presēts
mals no a vna sola se esguarda cō/
parega de concordia lo mon hage
iurat a mal endreçar tots sos actes
es de rao tots paguen les penes q̄
merexen: e en aquesta immutable
sentencia mon voler se reposa.

Capitol sise e transmutacio setena deles pedres lāsades per deu calion e pirra cōuertides en homens e dones.

DArt del cōsell loa lo dir de iupiter/ajustant a sa ira falles de major ensenyament: e los altres callant dissentien aquell en lur pensa moguts de pietat per lo humanal linatge: perque ajustats assejaran ab tals raons lo indignat animo mitigar. O alt pare e gouernador del vniuerç no per desig de fer cō/trari ates raons ne per desuiar la iusta sentencia dreçam a tu nostres prechs: mes moguts de digna pie tat/te supplicam revoques si revocar en tu ha loch la execucio de tā espantable mirar/pensa senyor q̄/ na forma restara al mon despullat dels animals per sa noblesa creats dels quals si peruentura diras re stara acōpanyada la terra sol mā/cant li los homēs/hages compas/sio dels teus e nostres/altas/qui sens sacrifici ne perfums de ensēs despullats eternalmēt restarā als quals cōbatuts ō tal ansia axi res/pos: la cura del reparar tota ōxau a mes forces: qui ya tench pensat per miracle formarvna noua gene racio de homens: no semblant a a quests e volia enlo mon escampar ab fulgureas sagetas flamas de foch: mes teme lo ayre ensenent sa uo cremas lo larch pern ab qui lo cel se soste. Recordant que prome tran los fats vn temps enlo qual

cel/mar e terra per foch se guasta
rien e axi mana reposar la fadiga
dels ciclopes qui obrauen sagetes
desliberãt mudar la pena e per ay
gues destruir los viuints:e reclo/
ent enles coues de eholo tots los
vents qui los nuus apartant acla
rexen lo ayre solta lo vent de le/
uant qui ab les ales mullades co/
méça a volar la cara cuberta ỏ grã
escuredat:e la barba ỏ nuuols car
regada stillauẽ aygues los blãchs
cabells prenian posada los preny
ats nuuols enlo seu gran front de
ses plomes e pits abũdantmẽt les
aygues se escampauen qui pus ab
los larchs braços hague estrets
los nuuols:fremi la terra e les brã
ques dels arbres entre si comença
ren fer brugit:e la aygua acanala/
damẽt caygue sobre lo mon lo íris
misatger de juno vestit de diuerses
colors concebe moltes aygues mi
nistrant als nuuols delles liberal/
ment quant los mancauen caen p
terra les messes souint ab recel de
perdre:plorades per lo pobre pa/
ges/portã sẽ les aygues lo treball
de vn any qui volentes nuu resta
ra:si lo viure li fos consentit mes
no contenta la ira de jupiter deles
aygues del cel reqri de ajuda a sõ
germa neptuno seyor deles grãs
mars enlo palau del qual ajustats
tots los rius dela terra com a cuy
tat ab breus paraules son voler es
plica:no es hora ab largues raons
tardar la axecucio del que instant
necessitat requer/per venjar les i/
juries del gran jupiter es mester
vseu lo estrem de vostres forces p

qne sens tarde/obriu les vostres
cases: e ab desfrenat cors auiau
les aygues sobre la plana terra ne
tardaren asos manaments obeint
esforçadament sẽs negun orde cor
rer:e ajudãt los neptuno ab la tri
dent verga percudi la terra en qui
per gran terratremol restaren en
molts lochs amples fraus per on
les aygues sens contrast se estenią
e corrẽt los espacios camps gua
stauẽ arbres blats bestias:e algũs
homens aqui lo soptat e inopinat
cas no hauía consentit temps ỏ re
traures en casa aon si alguns se e/
ran retrets poch detardãt la mort
sota aquelles caẽt ensemps ab les
figures dels deus erã fets troços
e si alguna casa pogue resistir a no
esser enderrocada:almẽys no mã
carẽ les ones sobrepujar della los
pus alts lochs/opremuts los alts
monts tots sota les aygues se a/
magauen :entre la mar: e lo cel
poch spay se mostraue: e com tota
la terra fos cuberta de aygua no e/
ra coneguda la differencia deles
mars per los ribatges:ỏls homẽs
vns fugien ales montanyes altres
ab les barques mouien los rems
sobre aquells lochs on poch abãs
la terra hauiã cultuada e aon pri/
mer eren habitades les ciutats: e
les viles algu peruentura pres pe/
xos eules cimes dels arbres e si la
sort consentia ancores esser lança/
des delles algunes se detenien en/
tre les espesses vinyes e verdejãts
ceps sobre les tendres herbes que
poch abans pasturauen les cabres
reposan los grans e dissomes cor

sos dels monstruosos animals de
la mar: miraué sota les aygues los
espessos boschs/les despoblades
ciutats: e cases derrocades les ne
reydes niphes e los grãs dalfins
habitauen les silues doblegant ab
lur pes dls arbres les altes cimes
nada lo lop entre les ouelles quas
cu sol atenent a reparar son dan:
portaua la gran ona los cossos
morts dels porchs saluatges/dls
leons e grans tigres: no aprofita/
ua al ceruo lo leuger correr: e los
aucells apres d molt hauer cercat
repos cansats del volar cayen en/
lo gran pelech: hauia ja la potẽcia
dela mar sobrepujades les altes/
aon gran part dels qui fugint a tã
ta furia hauié presa retreta: no po/
gueren campar que dela cruel tam
vençuts no fossen/es vna terra no
menada eonia de qui la principal
ciutat se anomena foca separada p
aspre desert dela ciutat e terra de a
tenes en aquesta terra cõ terra po/
dia esser anoméada/e la aygua no
occupaua tots sos cãps se alçaua
vn grã mõt anomenat pnaso q en/
la sua alta sũitat en dos colls se par
tia sobrepujant la altesa dels nu/
uols/ací ab vna petita barcha des
caminats arribaren deu calibon e
pirra perque de tot lo mõ sol aqst
coll auançaua les aygues: e no in
grats de tã singular repos/e estal/
ui per los deus aells atorgat hu/
milment adoraren les corritides
nimphes e deitats de aqll loch no
oblidãt se la deessa temis qui en a/
quell temps ab honrat temple era
colta enlo dit mont donant als de

manants fatals respostes eran a/
quests dos los millors/pus justs
e qui millor als deus sacrificauen
de quants hauien viscut perq̃ dze
çan t jupiter los vlls de pietat ab
esclarida cara: e reposat animo al
perdut mon per aygua: e veent de
tants milles sol restar dos qui per
lur virtut e sanctedat merexien en
tre tants obtenir venia ab lo vent
de aquilo lançats dela cara del cel
los nuuols comẽça aquell ala ter/
ra mostrar: e la terra aell: reposas
la mar: e cessa lo diluui neptuno
posada la tridẽt verga cridat tritõ
lon trompeta al qual dela aygua e
xint ab les espatles verdes: mana
que presa la sua gran tromps cri/
dant manas les ones dela mar: e
dels rius tornassen a lurs limits q̃
volentes tals manaments obeint
ab la alta veu dela sua trompa boi
da per tot lo mon los manamẽts
d so seyor publica: obeits lens tar
dar p aquelles ones a hoida dles
quals arriba: torna la mar a sos ri
batges estrenyé se los rius dintre
los primers limits comença a des
cobrir se la terra: aminuant les ay
gues crexen les grãs montanyes
aparia del mon la primera forma
rodona la qual mirant deu calion
desacompanyat e nuu primer esfo
gada ab abũdãts lagremes la pas/
sio que en son cor tenia ab veu tre
molant e plorosos vlls comença a
dir: a pirra/o germana/o muller/
o fembra sola restãt del nombre d
tãtes qui ab mi vna comuna patria
e linatge primer han ajustada aju/
stans apres ab major grau d amor

la ley del matrimoni: e ara insepa-
rablement nos aiustã aquests cru
els perills de tot lo ample mon la
multitud ỏls homens ennosaltres
se asola e no podé assegurar lestat
de nostra vida perque encara los
nuuols me spanten: quãtes ansies
combateren lo teu misezable coz si
sens mi fosses restada com pogue
ra la tua tẽdza e iouenil edat soste-
nir les varias pozs que de conti-
nuo en tanta solitut te asaltarã do
na fe a mes paraules que si les o-
nes ten haguessé pozrtada not tro-
baras ỏseacompanyada ỏ mi: e ja
plagues als ỏus que ab les arts ỏ
mon pare pogues tãts dans repa-
rar: e enla terra infundir nouas a
nimas pus axi plaent aells en no-
saltres dos resta la fozma e exẽple
de tos los passats homens hauía
dit e lagremes no cessauen stillar
de lurs plozosos vlls: parẽt a ells
bo-recozrer ab põchs a diuinal en
dreça: sens tarda los dos caminãt
la terra no exuta arribaren al tem
ple nomenat dela deessa temis qui
dela passada aygua lotos estaua
ab lo altar sens foch ne sacrifici: e
scampats los odozants sacrificis
sobze lurs caps-e robes adozaren
la pozta del temple ab los caps in
clinats besant de aquell lo lindar
ab humil veu dient. ¶ gran temis
si per iustes pzegaries ne humils
ozacions la ira dels deus se aman
sa deuotament te supplicã vulles
afauozit nostre desig mostrar nos
com reparar pugam tan gran dan
del humanal linatge e als homẽs
negats a iudar. ¶ Hoguda la dessa
als instãts crits de lur devocio tal
resposta dona. Exiu del temple-co
bziu ab vel los vostres caps: e ca-
res: sien sens cozreja: soltes les vo
stres vestidures e lançau de tras
les spatles los ossos devostra grã
mare. ¶ Hoyda tal manera de respo
sta espantats restaren e callant pẽ-
sauen enles paraules de aq̃lla finc
que pirra rompent lo callamẽt co
mẽça a dir: façam digna de perdo
la alta deessa si duptant offendze
los ossos ỏ ma mare refuse sos ma
naments: e axi entre ells repetint
interpzetauen diuersament la tal
resposta: quant lo fill ỏ pzomoteu
comença ab blanes paraules amã
sar sa muller comoguda p tals ma
namẽts a pietat: e ira diẽt nostres
penses ỏl ver lunyades errã ab di
uersas opinions: com sia cert los
deus nons manan nenguna cosa i
iusta e perque sinom engan nostra
gran mare es la terra: los seus os-
sos les pedzas: e aquests nos ma-
na la deessa lançar de tras nostres
espatles: paregue bo a pirra lo diz
de son marit: mes neguns no tenit
lo per cert si afermauen: ala fi pen-
sant que assetjar res no podia nou
re-se cobziren lo cap e ỏscenynt se
com los era manat lançarẽ de tras
si vn grã nõbze ỏ pedzes: qui creu
ria sino plo testimoni de antigues
scriptures-que les pedzes axi lan
çades: ỏzada lur dureza amollidec
començaren a pendze fozma aqui
crexent natura parcial aiuda com
ponent delles com en vn marbze
tallat fozma de home: enles quals
pedzes aquella part que tenian de

hũidat terrena se cõuerti en sanch
e alimẽt del cozs lo que dur no po
gue esser amollit resta: prenent foz
ma de ossos: retengueré les venes
en los cossos lo nõ que enlas pe-
dzes tenien. E axi en poch spay se
amostra lo mon ple de homens p
les pedzes lançades aiustant hi al-
tre nombze de dones: lo treball d
pirra de tal començ restam nosal-
tres durs e disposts a sostenir tre
balls testificant la materia de no-
stre naximent

Capitol sete e transmutacio vuy tena dla terra cõuertida en diuersos animals

REparada per talmanera
la perdua dls homẽs la
terra per si produhi di-
ũses formes de animals
cra pusla antigua humoz se escal-
fa per lo sol comẽçaré a inflar los
lots los lachs: e los stanys e axi
les fecundes sements nudzits per
la caloz delviuificant sol com enlo
ventre dela mare crexen los fills
cresqueren enla terra e ab spay põ
gueren forma. E pus lo gran riu
de nilo dexant los mullats camps
restrengue ses aygues enlos an-
tichs ribatges la hũiditat dell en
aquells restant escaldada p lo calt
ayre produhi diuersos e mõstru-
osos animals: e aquests fozen tro
bats plos cultiuadozs ab longues
relles girant la terra dels quals a
quells aqui lo temps hauia fozni
da la vida pariã nius: altres no ab

compliment fozmits de sentiment
afreturaucn. e molt souint en vn
cozs vna part viuia: e lo restant en
cara era terra / qui pus ab trempa
ment prenian aquella part que ha
uien mester del calt e humit viuiã
perque en aquestes dues virtuts
sta la major actio de engendzar / cõ
sia lo foch ala aygua cõtrari la hu
mida vapoz qui resta de tal cõtrast
abta per a crear dona començ a to
tes coses: e de aci resta que les ter-
res mullades per lo gran diluui a
pres ab la soberga caloz del sobze-
uenint sol procrearen moltes spe
cies de animals: part ab les anti-
gues figures e part sots noua foz-
ma de espantable mirar: les quals
volentes volguera no hauer pro-
duyds perque entre ellas nasque
vn spantable serpent que anome-
naren fiton: qui deles gents no co
negut p la granesa sua e molt loch
que occupaua d vna grã mõtanya
ab souineiats dans en tanta terroz
los vehins poblats apozta: que a-
quells desabitats cercauen los ho
mẽs en lunyades parts estar: p on
indignat lo grã animo d febo vol
gue seguint lo cami de virtut qui a
iudar als apzessats nos mana ven
jar tantes injurics: e releuar del
mon tan eminent dan: perque pzes
lo seu fozt arch gran nombze d fle
xas fins en aquella hoza no vsa-
des sino en mozt de cabirols e al-
tres saluatgines despes en spessa-
ment nafrar lo dur cuyro del tan
soberch animal finalment ab mil
ferides diuersament escampada la
sua negra e verinosa sangh perde

la vida. E perque la fama de tã glo
riosa victoria la antiquitat ỏl tẽps
no prescriuis; ordena annual festa
ab iochs anomenats per la morta
serpent fitonicis esser celebrada
enlos quals eran fets diuersos: e
leuges esperiments deles tempra
des persones dels homens iouès
e aquells qui corrent luytant sal-
tant e be guiant les rodes ỏls car-
ros antigament per excellencia v-
sats hauian dels altres la millo-
ria: e eran corronats de fulles de
figuera pque encara lovert lorer
no era enlo mon phebo ỏ tots los
arbres vsaua encoronar los q me-
rexiè p alguna virtut la honor ỏl
triumpho.

Capitol vuyte e trasmu tacio nouena de dapne filla de penneu riu en lorer.

AL primera amor que ỏ
phebo se troba fon ent
no per ignorant sort
mes per satisfer ala in-
dignada jra de cupido se anamo-
ra de dapne noble e gentill donzel
la filla del riu penneu e fon ental
manera: que ensuperbit lo animo
de phebo per la mort deladita ser
pent: passeiant lo spacios ayre
encontra lo fill devenus portant
arch e sagetes; al qual menysprè ã
ab paraules de burla dix. O veciat
minyo criat entre amos e ỏlicats
deports quin gosar te acompãya
enaportar aquexes tã forts armes
soberga carrega ates forces. Bexa
ỏxa pfũpcio ỏ tan foll cuydar e lo
pes delles remet amos forts bra-
cos qui tirant son acostumats de
fer profundes nafres enlos cossos
de grans animals: e qui nouamẽt
ab multitud ỏ sagetes han dada la
mort a fiton; diforme serpent ter-
ror de tot lo mon. De tals raons
indignat lo joue cupido malicioса
ment li respos. O quãt te seria mil
lor febo lo inutil temps de ton viu
re ocupasses en menysprear la fla
quesa dels bens los quals lo teu a
nimo ỏ poch auasat no pot sopor-
tar que com ab vanitat de folles p
aules despès aquell en mal dir les
mies diuulgades laors que certa-
ment quant los deus als animals
auantan es menor la tua gloria de
la mia. e si ỏ aço p spiècia vols ser
la proua ab lo teu tã fort arch fem
lo pijor q̃ pugues e ỏl meu flach te
guarda si pots e dexãt lo indignat
ỏ tã furiosa resposta pst ab la leuge
ria ỏ ses ales se porta enlo munt ỏ
pernaso: e enla ombrosa torra on
per propia habitacio aturaua: e a-
qui pres dela gran aljaua dues sa-
getes de diuerses operacions lav-
na induint a amar la altre causant
anorriment. Era la primera
de limat or ab la punta afabrida.
La segona de aspre ferro e mal

limat .Bela qual lo vindicatiu cupido nafra lo coz de dampne filla de penneu riu ; tant indignant lo contra febo que dell fugia com de pestilécia e moztal enemich no sol la vist;mes encara lo nom qui ab la daurada profũdamẽt nafrat no reposaua sino enla vista de aq̃lla qui fugint son acost elegi seruĩt diana castament viure perlos deserts e silues a on desenciada passejaua;vestida ỏ grossos draps ab los cabells sens negun adob escãpats per ses spatles;molts en matrimoni la demanauen per la sua gran bellesa los quals refusats sẽs conexença de home no sabia los nupcials aparells de ymeneo deu deles noces ne curaua deles anticies que la vida anemorada causa quantes vegades li dix son pare ; cara filla la tua edat me es deutora de nets. & perço si atu plau de tãts nobles desijãt ton acost elegeixvn ab qui benauenturadament fines ton viure;e ella com avn leig crim auorint lo matrimonial jou tẽyia per vergõya de rossa colos lo tendre cuyro dela sua bella cara ; e ab los estesos braços a falagant abraçaua son pare ab tremolosa veu di entli.Si enla reuerencia vostre sẽyor pare mos prechs troben algun loch nom sia per vos negada la virginitat poder tot lo temps ỏ ma vida honrar cosa ja obtenguda per diana de son pare. Aqui lo antich riu responent deya;no per desig de desuiar ton pler me stich de consentir al que demanes mes la tua excellent bellesa obuia atant frets vots;no dexa febo de amar e vista la de tan gẽtil manera per sẽblant desige hauerla per muller esperant tan limitat desig poder portar afi mes enaço manca la sua astrologia ; e endeuinar com les leugeres aresters del li pẽtinat se ensenam acostades al foch. axi les anemorades flames ocupauen los membres de febo; e axi ab les mal preses sperances nudzia lo esteril amor adelitaues en mirar los escãpats e descomposts cabells pẽjãt entorn del banch e delicat coll no se oblidaua estimar la bellesa de aquells si ordonadamẽt fossen posats; miraua los resplandẽts vlls semblant dues clares esteles mirava los rossos labis dels quals lo mirar li causa nouell desig ; loaua la egual largues a desos dits conté plaua la lindesa deles mans desija ua desos larchs e be acompassats braços esser souint abraçat leuaua ab aquestes suma deles amagades belleses no bastauen sos crits en aturar della fugint la leugeria aq̃ ab enamorat gest deya no fuges ỏ mi gracios a nimfa q̃ no com a enemich te saguesch mes cõ vn singular e ferm anemorat sol desijãt tõ be. dexa tã soptat correr als fuos e anyells encalsats p los leons e lops e ala coloma fugit lo strepit ỏ la volãt aguila lurs natals enmichs

o las quant tem axi corrẽt no cay/
gues hauent tan yo dada occasio:
guarda la aspresa del cami a segu/
ra ton correr e si temps de mi esser
aconseguida te promet que ab lo
pas reposat te seguire de luny :pẽ
la q̃ so aqui tant plaus: e conexer/
mas no laurador de terras / ne
pastor de ouelles qui ab regirada
vista :e cabells mal pantinats te
degua espantar / o dona poch a/
nisada e no saps daqui fuigs la ter
ra mia es del fon e la clara illa del
tenedo es jupiter mõ pare per mi
se conexen del temps los variats
estaments passat present:e esdeue/
nidor:per mi concorden tots los
instruments mia es la art de tirar
ab sagetes pero lo seu colp a enser
cat cupido poch ans per mi mens/
presat apuntant ab fonda nafra
mõ descubert cor:la art dela medi
cina per mi es estada trobada in
uẽtor dles coses me anomenan la
gent del mon : la virtut deles her
bes es ami subiugada . O las mes
qui que lo apacionat amar no ad
met medecincs ne herbes:e delles
ab qui ha molt causat malalt : e re
tut sanitat no puch amon mal aiu
dar . volia mes dir :e ella refrescãt
lo correr dell mes se lũyaua dexãt
son parlar estroncant : e lauors li
paragues mes bella perque lo vent
qui al deuant li daua alsant les fal
des desos vestits descobria la deli
cadura dels amagats membres : e
lo ayre scampaua los seus dauats
cabells per on fet impacient com
los que molt aman apres de molts
pchs enua despesos acustumã del
libera dexar les corteses raons : e
humils afalachs : e encalsãt la spe
rimentar lo estrem de ses forçes:a
parian los dos no de altra mane
ra que se amostra la lebra en calsa
da per vn leuger ca qui ab cuytat
ta correr cerca leuarli la retreta
no ab menys cuyta cercada per el
la:renoua lo ca ses speranses quãt
veu queli hauansa moltes vegades
enua obrint la boca fuig la lebra ia
vensuda dexant souint del pel en
tre les dents del ca axi febo : e dãp
ne leugerament corrien aiudats la
vn de sperança lo altre ỏ temor lo
qui encalsaua aiudat del feruẽt de
sig ab mes leugeria corria ja quasi
tocant les spalles ỏlla fugint ablo
cansat ale souint mouia los seus
prims cabells qui puys se viu axi
aprecada e dessiada de cãpar no de
xant la primera dures ab breus p
aules cõ la necessitat requeria gi/
rada ales ones de son pare dix. Si
tenen los rius neguna deitat sia
yo per ella ajudada:e aquesta bel/
lesa per qui tant a aquest so plasẽt
sia p la terra deuorada : o mudada
en noua forma tanque cami a sos
feruents desigs apenes acabaua
tals paraules quant vn fret ador/
mimẽt liga tots los seus membres
cobrint aquells ỏ dura escorça mu
dansa en tulles sos delicats ca/
bells crexan los braços en lar/
gues branques : e los peus poch
ans leugers encorrer mudats en
immobles raels ferms estan final

mèt fonch conuertida en arbre la
sima ỏl qual fon la sua delicada bo
ca. Bete tostemps enles fullesver
dor testificant la passada bellesa ne
per aço cessa la amor de febo qui
ab la dreta ma prenent lo peu ỏl ar
bre lo senti dens la dura escorça
tremolar. e volent lo besar encare
dell se lunyaue aqui dix. Ifeus no
pots esser de mi com desijaua esti
mada muller seras arbre meu ano
menat lorer: e no per satisfer atos
cruels desdenys mes ala gran a/
mor que te aportada te vull fer a/
questa gracia que sies corona dels
laureats poetes e dels qui per al/
gun aseyalat acte merexeran triũ/
pho seran ab diuersos esturmèts
cãtades tes virtuts dauãt los triũ
fats acabaua tals raons e lo arbre
baxant les branques mostra: a el/
les consentir de qui febo compo/
nent vna verda corona primer or/
na lo seu cap.

Capitol noue enqui se tracten cinch transmutacions ỏ yo en vaca ỏ mercuri en pastor de síringa en canyar dels vlls de archo en coba de pago e de yo tornada en sa propria forma mudant se lo

nom en ysis.

Athesalia ha vna terra nomenada emonia en la qual devn bosch circuit de tallada roca: e espes/ sos arbres lo riu penneu exit arri ba fins al peu ỏ pindo alta mũtan ya aparent tostemps sobre ell per lo alt salt de son caure: e espumos remolivapos fumosas torbant lo circũstãt ayre e trãscorrent banya los vehins boscatges somouent ab grã ramor les parts molt lũya/ des dell assi reposaua lo gran riu penneu: e aquesta era la sua casa: e gran palau aon envna coua ỏ grãs pedres composta continuament a cistra donant dretures indicis als u rius ỏ aquell loch: e ales nimphes en ells habitant ental loch per acõ solar lo anujat pare ỏl desastre de la filla conuertida en lorer arriba ren tots los vehins rius populas los quals crã perchio ab les ribe res enramades ỏ salses erifé poch reposant lo entich rodano: e eu/ frió ab les ones cansades e ỏ tots los altres de aquella regio qui ab diuerç cors se aporten ala mar no son negu qui restat esser volgues sol yuacho ocupat en planyer yo sa cara filla ab habundants lagre/ mes crexia les sues aygues: ignoraua si era viua/ o morta: mes per/ que en negu delsvehins lochs no la trobaua de on lunyar se no acu/ stumaua la delicada donzella esti/

maua ỏlla la total perdua: comba-
tut de cruel ansia ab pijos esperan
ças renouauala sue dolor. E sensa
aquesta nobla puella yo passejant
com souit se esdeue algũ tant lũya
da de yuacho son pare lo gran iu-
piter ab despert vll del alt cel con-
templãt les belleses suas sens tar
da li ana al encontra dient. O ver
ge de inestimable bellesa digna de
esser per iupiter amada: lo ql mes
benauenturat de ton acostamẽt e-
stimaria que atu del seu com ỏl ma
jor dels deus elegeix aquest o aql
altre bosch mostrant los hi endo-
sos a on mentre que lo sol del mig
dia desmesuradament scalfa la ter
ra descãsem enla espessa ombra ỏls
quals si duptes entrar sola asegur
te la deitat mia no delas menos. p
que per maior repos teu vull, sies
certa que yo so lo grã iupiter qui
ab reyal ceptre regesch los regnes
celestials e ab fulgureas sagetes re
pare mas iniuries. no fuges dõchs
de mi e aço deya perque ia fugint
hauia passat molts camps sobre q
lo gran deu cõdubi vna scura nuu
no consentintli demes passar auãt
e axi aturant la sens contrast della
furtantla estimada vergonya ane-
moradamẽt satisfeu a son plaer du
rant aquestes coses iuno mirãt la
aiustada escuredat en mig ỏl mon
ab lo die tan clar conaxent que no
era fumositat de riu ne boyra de
penta moguda de sospitosa gelo-
sia apres de molt hauer cercat per
lo cel lo seu amat marit no trobãt

ir

lo dix Si mon creure no erra sots
aquest nuuol es offesa la mia cen-
sera amor haueut ia ab moltes es
periencies prouats los adulteris
de son marit per on deuallant del
alt ayre acostada al dit nuuolos a
iust mana ques dissolgues. hauia
sentit iupiter venir la muller ab as
pres manaments. & perço desijãt
cobrir son errar cõuerti yo en hu-
nagentill: e bella vaca. la elegant
forma dela qual no pogue iuno ab
tota la enueja que li portaua mal
dir ans aquella loada dequi es de
on ne ỏ qual folcat demana com a
ignorant la veritat aqui iupiter p
tallar lo cami de mes interrogar
responent dix tan gentil e gran cõ
se amostra es estada nouamẽt pro
duida a la terra no cessa p aço ella
ans graciosament endo ley dema-
na de que anujat jupiter no sab en
tal cas que li sia mes degut dupte
cruelment offendre ses amors axi
prest abandonant les: tem negant
tan patit do com perlo que samo-
straua era degut estimar no causa
sospita enlo gelos animo ỏla mul-
ler e forza stat lo temor vensut del a
mor sino per que negant la vaca
no mostras p fer ne massa estima
no esser vaca e descobris lo ver p-
ço graciosament: e ab esclarida ca
ra lay atorga ne encara cessa la de
essa de tembre duptant los engãs
de iupiter fins que aquella coma-
na sots |fel guarda de argo qui ab
.c. vlls circuia la redoneса del seu
cap compartint se entre ells atan-

des lo repos de dos endos estant tots los altres vetlant en bada de la vista ỏl qual yo may se partia cõ sẽtiali durant lo iorn pasturar mes enla nit sots clau e ligada indignament la guardaua: parías la desauẽturada ỏls tẽdres brots: e amargants herbes: e perque tota hora no tenia palla: o se sobre la dura terra lo cansat cors reposaua volia ab humilitat endressar les iunctes mans: a argo no tenia braços / ne mans volia plar e comẽça a mũgir esgleyada de tal so: e dela propria veu espantada caminant arriba a les ribes del riu de son pare a on era acostumada diuersament solaçar e com enles ones clares mirasse la faredat dels nouells corns desi mateixa espãtada fugia no fon coneguda per les nayades nimfes ỏ aquell loch ne per lo antich pare anujat dela perdua della: e ella seguint lo afalagaua e deles germanes nos lũyaua comportaua que la tocassen e als maruellant se ỏ tã mansuet animal volẽtes se acostaua / cullia inacho herbes: e de aql les abses mans li daue ameẽiar les quals ab plaer mẽjaua la bellaca: e ab humilitat besaua les mans de son pare no retenint aquelles lagrimes: que la natura sua escampar li permetia: ales quals si paraules pogues aiustar sens dupte esprimit haguera lo seu nom: e desestrats esdeuenimẽts: mes en loch de paules supli scriuint enla erena denũciar lo seu nom per indici del qual comprengueren tots e lo pare la sua mudada forma / o las mesqui se anomena ynacho: e ab los braços estrenyẽt los corns e coll dela desijada filla las desauẽturat souint ab redoblats crits de hia no es tu la mia tã estimada yo sol be e repos de ma cansada vel / lesa no es tu la mia cara filla ab tãt treball cercada per lo mont: e ara p major anuig atrasarme: han vol / gut los fats en noua e spãtable forma ami te sies mostrada: e ab afadigat plor speraua ỏlla resposta. E apres deya ja veig que plar no pots e sol lo que la trista natura te con / sent a senyales mugint e traent rõputs jamechs de ton adolorit cor Yo ignorant tan desestrada sort a parellaua per los teus matrimonials talents solenna festa causant p tu sperança enmi de esser acompãyat de gendre e ỏ nets ara mesqui dela congregacio dels bous hauras a esser maridada: e pã los teus parts tẽdres vadells ara nou ami esser deu: perq̃ no puch ab la mort dar fi a tan greus mals: ans me sera forçat eternament plorar tant gran desauentura ental manera ỏ plorant sos mals. Lo oculat argo de qui la vaca se era lunyada vltra los límits sobrevengue e ab força e aremorades paraules la lunya ỏ son pare constranyent la a pastu / rar prop dela altesa de hun munt on ell posat ỏ totes parts miraua E ja lo subiran regidor no podia tants mals sostenir perque crídat son fill mercuri nat ỏ maya gracio sa nimpha li imposa que ab algu /

na ỏ ſes eſtucioſes arts leuas la vi
da a argo: e deſliuras la tan guar-
da: e opremida vaca: no tarda vo-
lent lo obeir pẽdre les ales aiudãt
aſos peus: e lo capell ornant aſos
cabells: e la verga potent cauſado
ra del ſon: e axi ſes coſes ordona-
des deualla enla terra: e en loch
cert dexant ho tot ſol retengue la
verga e mudat enforma de paſtor
per los ſpayoſos camps paxia las
ouelles cantant ab dos caynes a-
iuſtades plaſents e ſuaus canſons
dela gracioſa veu del qual anamo
rat lo paſtor de juno lo comença
acridar diẽt. O gracios joue quis
vulla que tu ſies qui tandolçamẽt
cantes enlo pla de aqueſt munt te
pots ab mi venir a repoſar que de
tots los lochs vehis aſſi es la meſ
graſſa paſtura per lo beſtiar: e om
bre ab temprat ayre p los paſtors
Complaguel mercuri: e aſegut ab
largues raons detengue lo corrẽt
die e cantant ab lo dit eſturment tẽ
ta ſi poguera vẽçre ab adormimẽt
los ſeus eſuellats vlls dels quals
encare q̃ vna part ſe adormis toſ
temps los altres vetlauen: e perq̃
poch hauia que tal inſtrumẽt era
en vs demana al qui ſonaue ſi ſa-
bia dell lo començ nela manera cõ
era eſtat trobat per orde ſens anu-
jarſe li comptas affermant tã dol-
ça armunia no hauer oida deſque
viuint ſeguia lavida paſtoral aq̃ lo
eloquẽt deu ab largues raons e ar
tificioſa axi oſo reſpos Enla famo
ſa prouincia ỏ arcadia: e en los ge-
lats mũts ỏ aquella entra las nay
as ninfas ne hauia vna anomena-
da ſiringa: la qual moltes vegades
hauia burlat los ſatiros qui ana-
moradament la ſeguian e tots los
deus qui aquelles ſilues: e aſpres
deſerts habitauen: e ab eſtudis de
virginitat colia la deeſſa ortigia fa-
uant les ſerimonies de diana: e ſa-
bia tãbe fingirſe la que no era que
ſouint hagueres cregut que fos la
tona: ſino que lo ſeu arch de bãya
no ſemblaua al que aquella porta-
na qui era de limat or: e axi amoltſ
enganaua: tornant vn iorn pan pri
cipal deu de archadia ab lo cap co-
ronat de vn pi del alt coll de lice-
ho: viu aqueſta bella e gracioſa nĩ
pha e p̃s ỏla ſua ſingular preſẽcia
ab apacionades raõs li raona ſon
voler aq̃ no curãt reſpõdre ab cuy
tats paſſos camina fins als areno-
ſos ribatges ỏl riu ladon a on per
les aygues de aquell empatxada
duptant eſſer aconſeguida endreſ-
ſa ales liq̃des germanes ſos p̃chs
que aiudantli la mudaſſen en altra
forma perqui pogues la ſua virgi-
nitat ſaluar: e ſobreuenint pan: cõ
cregues acõſeguint la deſijada dõ
zella ſatiſſer aſon deſig la troba cõ
uertida envn canyar: lo qual abra
çant reſona: p la dolceſa ỏl q̃l ſo lo
deu pan pres de aq̃lles cãyes dueſ
e agermanades ab cera lavna eſſẽt
pus curta q̃ la altra en aq̃ſtes cõcor
dãts flautes les cõpone e tal natu-
ra ỏ eſturmẽt p lo nõ dela paſſada
nimpha ſe diu ciringa volent mes
auant dir viu tots los vlls ỏ argo
tancats conexent que lo alt ſon oc

cupaua tots sos sentimẽts sẽs tri/
ga traent la sua spasa feta en figura
de falç.talla aquella part del coll
qui ab lo cap se liga e aq̃ll lançãt ỏ
la escãpada sãch sulla la roca sobre
q̃ poch ans reposaue: ara jau ven
sud a la tua superbia argo e lo lum
entre tãtsvlls cõpartitvna sola e e
ternal nit ocupa indignada ỏ aço
la filla ỏ saturno pq̃ cõtra mercuri
nos podía enfellonir: pres los.c.
vlls ỏl desãimat cap e ỏlls pita las
cobas ỏls seus aucells perque en
la mort heretas de eterna fama a/
quells qui viuint la hauian be ser
uida:e perço apar encara vuy tan
gran nombre de vlls enles cobes
dels pagos aucells dedicats al ser
uici de juno :e encara espletant la
encesa ira contra la ignorant e no
culpable vacha comoque les infer
nals furies qui entant spãt la apor
taren que nos gossaue en neguna
part aturar:e axi descaminada ha/
uent passat moltes regiõs arriba
en egipte:e ala riba del gran nilo
prostrada alsãt al cel la cara axicõ
millor podia ab lagremes: e mu/
gits sprimia la dolor de son cor e a
lalt iupiter pregaua posas fi a tãts
mals: qui perque no podia cõtra
lo plaure dela muller aiudarli a/
braçant e besant la axili comẽça a
parlar. O juno cara germana: e
muller reyna del alt ayre e aq̀ sola
yo desije cõplaure forçat es quet
confessa ma culpa no ignorada de
tu per mitigar lo teu indignat ani
mo la vacha que graciosament te
doni era yo donzella de preclara
balles filla de yuacho riu la qual
yo desordonadament he amada: e
ab força condujda amõ voler: per
que pus lo fallimẽt es meu ỏ mi
pren la venjança, hajes compassio
ỏla miſable peregrinãt: qui ab cõ
tinuus prechs los que pot merçe
demana. Restitueix la enla prime/
ra forma. & no duptes per occa/
siodella en les deuenidor de mi ha
uer enuig perque inuiolablement
per la paluda estigia ỏl infern te iu
re de may desonestament acostar
me aella. Abogueren les blanes p
aules de iupiter a compassio lo a/
nimo de iuno e son contẽta yo tor
nas enla primera forma e axi envn
instãt fugen del seu cors los aspres
pels amunuẽ los corns son vberts
los seus vlls en mirar en mes per
fectio la claror del ayre reluint: so
bre los primers muiclos espalles
braços e mans e les grans vngles
en cinch dits en cascuna ma e peu
se compartien:e ja res semblant a
bou noli restaua quãt ab la prime/
ra blancor encara contenta se alça
tornant exercir lo passejar ab dos
peus: no gosaua plar duptaua cõ
a vaca mungir entresi escoltantse
començaua aformar paraules. & a
xi yo apres tãts mals com hauem
recitats enegipte cobra la primera
forma:e per les gẽts ỏ aquella ter
ra son anonenada ysis.

Capitol.x.del debat de epa pho fill de iupiter e ỏ yo ab feton fill de febo e de clime na.

Donada yo en egipte en la primera forma p les gents qui habité les ribéres de nilo/fon tenguda per dessa anomenant la ysis perque a ells primer mostra lo vs deles letres la qual com del acosta mét de iupiter fos restada prenyada peri vn gentil infant anomenát lo epapho:aquest enla edat ỏ adolescencia souint se trobaua ab fetó fill de phebo e de climena:perque erã tots quasi eguals en dies e grã desa de animo:souint debatien entre ells de mes valer e cõ vn iorn epapho no pogue sostenir les strãyes laors que feton se donaua volent lo preferir ab cara ỏ indignat animo dix de quanta ignorãcia se acompanye ton presumir q̃ creus totço que ta mare te diu:e leuas te en superbia per phebo de tu falsa mét cregut pare. Enuergonyis feton de oir tals raons: e ab la sãch soccorrent als frets membres per ira tenyi la sua cara ỏ vermella color. & tals injuries reportant a climena sa mare:perque major occasio tengau de dolreus senyora mare dich si vera es la culpa que per mi no creguda vos es stada imposada p epapho/vos notifique coz no li he pogut respondre inculpãt vos de falsa:e ami negant la paternal deitat de phebo perque delvers ignorant:e perço si ver es q̃ de celestial natura com moltes voltes me haueu dit sia yo procreat dau men alg un cert senyal: perq̃ de tals injuries me pugue fer dess liure. & acabant tals raons ab los braços lo maternal coll estrenyia pregant e ab quantes vies sap conIurant la de tan iusta demanda no li nega vertadera resposta:en dupte es si los humils prechs del fillo la concebuda ira p tal report comogueren a furor lo animo de climena:qui estenét al cel los braços ab iuntes mans endreçãt lo mirar de sos vlls al luminos sol axi comença a parlar. Car fill per aquell vll del mon insignit de resplãdéts raigs qui anosaltres ou/e veu:te iur/que aquest sol que mires aq̃st qui tempre tot lo mon es ton verdader pare al qual prech que si coses fictes te dich no consenta pus de mi esser mirat:e sia aq̃sta la derrera vegada q̃ mos vlls en ell préguen delit/net penses que si vols ab molt treball hages a cercar lo palau de tõ pare aon per certa resposta dell mateix cessara ton duptar perque no diста per gran spay de aquest nostre loch/content feton se partex de sa mare e passats los regnes dels etiops apres per ell gostats e los pobles deles indies:arriba en aq̃ll loch on lo sol los primers raigs escampa.

Acaba lo pimer libre/& trãs mutacions del poeta ouidi Comensa lo segon e capitol primer en qui destruí la casa del sol e comensa la gran historia de feton.

LA reyal casa del sol alta
se amostraua sobre emi-
nents colonef clara per
la resplandor del or e dl
caruoncle pedra de reluent claror
semblant flames de foch de blãch
vori: cuberts los eminents e pom
posos sostres: reluyen les portes
guarnides de brunit argẽt ab sub
til entretall de tã diuerses figures
que ala excellent materia auança-
uã per que vulca hauia esculpit en
ellas la granesa delas aygues cir-
cuint ales terres e dlles la rodone
sa del mon ab lo sobrestant cel axi
acompanyant aquestes regions q̃
al alt creador en res no desẽblaua
pque tenia la mar ab blaua color
la multitud d̃ sos deus: car en ella
apparian tritõ lo gran trompeta
de neptuno / e proteu: e ageon e do
rida ab sos grans membres part so-
ta la aygua amagats e pt amostrãt
defora ab la calor del sol exugaua
sos verts e humits cabells: de pe-
xos hi apparian gran multitud de
diuerses cares seruant empero en
tre ells tal sẽblaça qual a germans
sesguarda: mirauanse enla terra
les ciutats ab multitud de homẽs
e los boschs acõpanyats de feras
los rius ab lurs nifes e les dũtats
dels camps era sobre aquestes co-
ses la reluent ymage del cel escul-
pida aparian enla dreta porta les
figures dels sis signes: e enla esq̃r
ra altres tantes: e puys en aquest
loch fon arribat feton fill d̃ clime-
na entra enla casa del duptat pare
e deues lo loch aõ reposaua sa ma
gestat dreça sos passos: aturant se
de luny perque no sostenian la for
sa de sosvlls tan soberga claror or
nat de purpurea vestidura seya fe-
bo enla gran cadira de esmarade a
companyat al entorn dls dies / me
sos / anys: e setgles e les hores cõ-
partids ab egual spay: staue ental
loch la primauera cenyida de flo-
rida corona e lo stiu nuu / ab garlã
da de spigues: lo autũpne mostos
ab multitud d̃ rapas palcigats los
rahims: e lo glassat yuern ab ari-
sats cabells e blanchs e del mig d̃
aquests ab aquells vlls de que mi
ra lo mon: mira lo sol lo temeros
ioue aqui dix. Qual occasio amat
fill fetõ ha mogut ton cami: quins
negocis te portã e aquesta grã tor-
ra al qual ab deguda humilitat no
tarda responent dir. O clara e pu
blica lum del mon: o senyor febo
pare si de aquest nom liberament
consents a ma lengua vsar e clime
na ab falcia sots ymage de ver no
se la sua culpa donaz certa penyo
ra perqui sés dupte fill teu sia cre-
gut: e tan gran error com lo dup-
tar de aço porta: releua de ma pen
sa / de tal manera hauia dit quãt lo
pare deposada la multitud dels ra
igs per totes parts ab grã claror
cenyint la rodonesa de son cap / e
cridant lo prop si / abraçãt lo li dix
ne tu car fill es digne q̃ yot negue
ne climena ta mare te ha dit falcia
e perque menys en aço duptes: a
quell plasent do qui mes te satisfa
demana que permi sés tarda te se
ra atorgat: prenent en testimoni d̃
tal promesa los ifernals rius e pa
luda estigia no coneguts de nres

vlls irreuocable juramẽt per als deus e en vides lo derrer so ỏ tals paraules acabaua febo quant fetõ en testimoní de tan certa veritat li demana lo fes digne ỏ guiar lo ca/ mí dels seus carros ; penedis lo pare de hauer iurat ; e tres ; o quatre vegades batent se lo rey / al cap ; folla promesa dix es estada la mia e ia pogues / e licit me fos a quella no atendre ; ara sol me reste persuadir la tuavoluntat qui segu ra no es seguint atal desig / grans coses demanes feton e tals que a majors forces deles tues auançan no conuen en a tan tendra edat no es cosa mortal la que ỏsiges e mes que als immortals deus axi poch se esguarde perque negu dells de tant esforç se acompanye que ferm pugue regir lo cremãt pern ỏ mõ carro no lo grã iupiter qui ab ful/ gureas sagetas cremant es fet ter ror del mon si donchs a ell qui en tre los deus se compta per maior ton voler es impossible ab esperã ça perduda ; tanca lo cami a tan de sordenats desigs perque la prime ravia per on fas mon cami es ỏ tã ta aspresa que ab treball es palci/ gada dels freschs caualls enla ma tinada es la del mig tan alta que a mi mirant las terras e la mar so/ uint causa spant ; e mos pits dela por comoguts ne tremolen ; la der rera via es xica e no ordonada ab algun compas e quant acalãt me acoste ales ones e vist tetis hauer por de mon caure e voler me aiu/ dar aiusta en aço la flaquesa ỏl teu cap ab la força del soptat mouimẽt quim porta dun cap del mon a al tre ; stima quet sia dat de guiar los meus carros que poras ; no basta/ ra lo esforç de tos vlls a mirar sés gran spãt les ciutats e boschs ỏls deus e les espantables figures ỏls celestials signes deles quals perq̃ mes te spantes te vull preauisar q̃ que seguint la cõcebuda error ; no caygues en pijor dan ; has de pas/ sar per mig dels diuersos corns ỏ aries e taurus entre los archs de emonia qui nõ de sagitari ha lur si gne atrassen per la cruel boca dun afamat leo / entre los larchs braços del scorpi del cranch voltats en di uerses maneres ne a tu es leugera cosa regir aq̃lls animosos caualls guia del meu cami lançãt espanta bles fochs perla boca e nas ; car a mi en vides sostenen la hora que son alts ; e souint ab lo mouiment de lurs caps me fan duptar de per dre la regna. & perço car fill esqui ua tal desig perque yo no sia atu causa ỏ dolorosa fi e mètre lo tèps ho consèt corregeix los teus vots e sens demanar mes certa penyo/ ra ; creu que eras mon fill perq̃ sem bla a mi lo mes cert sèyal de amor esser la temor que de perdre la co/ sa amada al que ama no dexa que sia ton pare ab paternal temor eui dentment se proua alça tos vlls a mirar ma spãtada cara e ia pogues sen penetrar e conexer de quantes ansies es mon cor combatut. Tria ỏ quant lo rich mon posseex algu na cosa que sens contrast ne repul sa te sera atorgada : dexa aquesta sola qui ab aparent cara de honor

engana lo teu iouenil animo pena
es lo que ỏmanes feton: per a que
abraçat tens lo meu coll: no dup-
tes que quant desijaras te sera cõ-
sentit perque en testimoni de no-
stra promesa hauem portat les ay
gues de estigia: mes vull pregar te
en millor cosa tõ ỏsig prẽga terme
Acabaua febo ỏ tal manera sõ dir
aquí feton ab esforç repugnaua: e
doblant la força de sos desigs no
cessaua lo carro demanar: lo que
veent ell pregat consenti admetre
enlos altí carros fets per lo soptil
vulca digne mestre de tal obra: era
lo pern de aquest carro dor e lo ti-
mo quil regia de or folrades eran
persemblant les rodes de or e bol
lades de reluints crisolits: e altres
precioses pedres per orde posades
egualment les quals percudides
per la clara lum del sol mes belles
se mostrauen

Capítol segon continuant los fets de feton fins ala fi ab la conuersio dels etiops de blanchs en negres

ABetre tals coses lo ma
gnani feton miraua no
poch marauellat de tan
ta excellẽcia la esuella-
da auraro del seu clar niu exint o-
bri les purpureas portas manife-
stãt les grãs e espayoses sales ple
nas de rosas ỏ diuerses colors fu-
giẽ les estellas encalçaỏs p lo clare
nãt lucifer: e les ombres ỏla nit en
les estremes pts ỏla terra axi ỏsmi
nuhiã cõ la luna deius los flachs
corns: atal hora mana lo gran pa-
re que ab les forts regnes fossen a
iunyts los seus laugers caualls
portã a execucio les deesses aço de
dicades sos manaments: e ab lo
such dela ambrosia amansan la fe
rocitat dels caualls lançant foch
constrenyent la forsa de lurs dẽts
ab los resonãts e forts frens vnta
febo la cara de son fill ab sagrada
medecina per on fon fort en soste
nir les flames ỏl foch: posali la gar
lãda ỏls luminosos raigs: e temẽt
lo presagi de tãt cert mal repetint
en son cor la solicitut ỏ moltes an
sies axi amonestant li torna a par
lar. Si almenys aquests darres
prechs del anciat pare troben en
tu algun loch afectadamẽt te pch
tengas la ma dela regna mes pṕsta
que los esperõs: perque sés molt
punyr esforçadament caminen e a
mi es treball de retenir lo lur vo
lant cors: tendras lo cami per lo
mig contentant te de scalfar so-
lament les tres zones mirãt lo am
ple loch per on passar acostuman
les rods. & perque les soberques
calors sostenir pugan la terra e lo
cel ne baxaras ne muntaras ans p
lo mig faras segur palatge: perq̃ e
leuant te en alt cremarias los cele
stials signes e calant gostazie les
terres: no declinant ala dreta ne a
la sinestra pt entre ies dues segura
ment te guia: acomanãt les altres
coses ala fortuna ala qual pregue
te sia fauorable e millor que tu dis
põga ỏ tos fets pq̃ mẽtre q̃ entals
raons me detench la humida nit

enles ribes de espia ha passats ya
sos termens: e la aurora reluit se
amostra lãçades del ayre totes les
negres ombres: no consentit ami
espay per ames raõs. E perço car
fill pren les regnes: o si millor cõ
sell vols mentre los fats to conse
ten dexa pensamẽt de tan folla em
psa q' poch de tals amonestamẽts
curant seguint la granesa ỏ sos de
sigs munta enlo excellent carro a
legrant se de tenir enla iouenil ma
les forts regnes dels cavalls de fe
bo regraciant al pare tan asenya
lat do: comença aquells a moure
mouense no ab menys leugeria q̃
devolants aucells pirons ebõs e
ton e flegon quatre cavalls dedi
cats al manar de aquest carro aiu
dats per tetis ignorant los fats ỏl
desastrat nebot vmplen lo cel ỏ lu
minosa claror. E havian ia passat
los termens de heuro aquests
cavalls quant conegueré la leuge
ria e poca força de lur governador
dela manera que saltant a diuersas
parts sẽs govern se aporta la nau
en gran fortuna anauẽ per lo mes
plagut cami dexant lo antich pas
ciar. Espantas fetõ e no sab regir
les comanades regnes: ignora lo
cami ne cõ lo sabes' poguera aells
retraure atal hora per aq̃st desor
denat caminar los triones frets p
mer se scalfaren dels raigs del sol
e la glassada serpẽt ỏdicada a guar
dia del pol antartich' primer pere
rosa per soberga fredor se escalfa'
cõcebẽt nouellas iras: descolorits
lo miserable feton mirant sota si p
grã spay distar les aygues e la ter
ra e penedis de tan alt esser mũtat
tremolauen sos genolls: e la força
de son veure disminuhia pla sober
ga claror no volguera may haver
conegut los cavalls de son pare: a
nuges de hauer ab prechs vençut
a tan honests consells: es incert
quin cami millor seguir li sia: grã
part del cel hauia ia passat: maior
era la que dauant tenia. E axi sta
ua en son animo medint: qual mes
vtil li forsa passar auant o tornar
a tras: no dexa las regnas ne te
força per a retenirlas: ignora los
noms dels cavalls. finalmẽt li mã
dẽ totes aquelles conexẽçase for
ces perqui poguera esser aiudat:
mira per lo spayos cel la multitut
de mirables figures: qui li causen
spant aon com miras la figura de
geminis de escorpiõ e la aguda co
ha del drago: tota humida per ve
rinosa suor ab la pensa ia flaca no
vament occupada per gelada por
no pogue mes regir se: e abãdona
les regnes les quals com sentisse
los esforçats cavalls iaure sobre
lurs colls: p aq̃lla part aon lo mo
vimẽt ỏ lur desfrenat cos los apor
taua endreçauan lurs passos sens
seguir negun orde: ara cercant les
altes regions en alt se eleuauen a
pres baixant per vies corrues ala
terra se acostauẽ: marauellas la lu
na de tan leuger correr dels frate
nals carros: e cremats los nuuols
fumauen e ia les enceses flames oc
pauẽ la terra tota fesa per' soberga
calor: remoguda della tota humi
ditat: que dich cremarẽ se les 'grãs
poblacions: e les põposes ciutats

ſota los nuus caẽt ſe detenien: cre
mã les ſilueſe les altes mũtãyes ỏ
athos: taurus: cilix: tinclus: obe-
tes / e lauors primer ſeca la brollãt
font de yda: e la virginea e lichona
paſt dels eleuats enteniments cre
ma ab doblats fochs la immenſa
montanya de hetna / lo mont de p
naſo en dues parts partit / erix cin
tus / otrix / e finalment rodope / mi
nax dindima / micale / e lo coll ci-
terõ dedicat als ſagrats vots ỏ ve
nus qui ỏ alta neu cobrir ſe acoſtu
mauẽ reſtã deles flames guaſtats
no aprofiten ala prouincia de ſicia
los ſeus naturals frets / crema lo
mont de caucaſo / oſſa e pindo ab
olimpo major que algu dells / cre-
men les montanyes dels / alpes e
apennino q̃ ab les nuus egual tor
ba als mirants lo veure. Mira fe
ton lo mon de totes parts enſes
no pot lo tendre cuyro dela ſua gẽ
til cara ſens leſio ſoſtenir la calor
del cremat ayre / ſent los carros
ſa blanqueiar apurats per lo foch
tapats ſos vlls per la eſcura eſpeſ-
ſedat del fum ignora en quin loch
ſia / e finalment fora de tot arbitre
ſegueix lo beniplacit dels ſeus vo
lants cavalls / han cregut los an-
tichs per aqueſt cremamẽt los po
bles ỏ etiopia eſſer reſtats ab eſcu
ra color e q̃ lauors ſecada tota hũi
ditat reſta libra ſeca e leſ nĩfes atal
hora ab los cabells eſcãpats dexa
ren los rius e lachs ſerca dircen a
boecia: aminen argos / e nabifire
las pirenidas ones ne los rius e-
ſtigueren ſegurs dĩtre los propis
ribatges a ells per ſort atorgats:

cartanais en mig ỏ ſes aygues fu
ma e lo vell penneu de qui parla-
uem dalt: teutãtreu e caico lo cuy
tat yſmeneo ab erimõ lo q̃ rega la
puicia ỏ foca en ſenes lo riu de pã
tus pſagi ỏl eſduenidor cremamẽt
ỏl grã ylion p mig ỏ q̃ paſſaua: cre
ma mehãdro qui ab leſ riberes tor
tes remulinant diſcorre: migdo-
nius: melas / eurota / euſrates / e o-
ronta: gran riu de babilonia: ter-
modohõ: cito / ganges: phaſis: ei-
ſter: crema lo riu alfeu: e les ribe-
res ſperebides ſe enſeneren: tagus
ab lo or que en ſa aygua porta cor
re falles de foch: e los aucells qui
ab dolç cant honrauan les riberes
de caiſtro caygueren cremats en
ell: lo riu de nillo eſpantat fugi en
les eſtremes parts del mon: e ama
ga lo cap de manera que fins vuy
no ſe moſtra: reſtan ſet boques ple
nas de polç e ſẽs aygua negãt aq̃l-
la a ſet valls que regar acoſtuma-
ua crema aqueſt mateix foch los
rius de yſmaria: crema a ebro cre
ma los rius de eſperia: lo reno-
rodano: elpado: e lo gran tiber a
qui los fats permitiã del mõ la ſẽ
yoria vbris la terra en amples cre
tes per qui penetra lo lum del ſol
al infern per on eſpãtat lo rey plu
to teme ỏ perdre la amada muller
la mar ſecada no apparia alre que
hum ſech camp de arena e les mõ-
tanyes de arena que la mar en alt
eleuada cobria deſcubertes ſe mo-
ſtrauẽ cercauen los pexos les pre
goneſes: los dalfins no goſauen e
leuarſe ſobre les ones ne pẽdre de
lit enlo aueſat aure / los coſſos de-

les grans ballenas enlo gran fonſ
deſanimats iabien . e es fama que
los deus dela mar / nereho e doźi/
da : ſota les ones tebeas ſe amaga
ren tres vegades aſſeja neptuno
ab la cara girada exercitar los bra
ços en defenſa de tant gran dan . e
altres tantes eſcaldat per les ſeqs
feruos ðl cremat ayre ſe retrague
de tants dans . no poch agrauada
la gran terra priuada deles ones
dela mar qui circuir la acoſtuma/
uan / excitada per les fonts qui de
diuerſes parts fugint ſe eran ama
gads enles ſues ſecretes entrame/
nes alça la cara fructificant e po/
ſant la ma per defenſa ð ſon front
e ab gran poz totes coſes mirant
v.i poch ſe atura e meſ entre ſi que
no acoſtumaua rompe la ſagrada
veu en tals paraules . Si plaſẽt es
a ta mageſtat ; o grã iupiter p mos
demerits punir me en tal forma p
que los teus lamps ceſſan com nõ
crema lo teu foch e diſminuhira'
ma pena pẽſada la dignitat del pu
nidoz ; en vides pot ma lengua foz
mar les preſents paules / mira los
meus enceſoſ cabells / mira les fla
mes ðl foch per totes parts ſobre
mi anellant aqueſt es lo'premi de
mos fruyts . aqueſta es la honoz a
ma fertilitat promeſa ; yo q̃ tot lãy
ſo treballada ab agudes relles e ca
uechs . yo qui do plaſẽts paſtures
ales ouelles . yo qui ab deguts ali
ments ſoſtẽch la vida dels homẽſ
e per als deus produeſch aroma
tichs encenſos e pos ma culpa de
tãta pena me fes digna que deme/
rexẽ les ones . que culpa ton ger/
ma perque les mars que la foźt lí
ha atoźgades no permets ſens em
paix poſſ.eſca e ſi los noſtres pcbſ
e inſtant neceſſitat no baſtaran en
placar la enceſa ira de ta penſa ha
ges merce del teu cel que los dos
perns quil ſoſtenen ia fumen los
quals ſi lo foch acabara ð guaſtar
caurã los grãs e celeſtials palaus
atlas ab grã treball ſoſte lo pern
blanqueiant per lo foch : ſi la mar
les terras e los cels p ta culpa pe/
rexen toznarez enlo cahos entich
confuſament eſtar : excita donchs
la potencia tua e remou tan greus
flames : reparãt ab prouiſio ð ma/
dur conſell al que no goſtat reſte.
acabaua la terra tals raons e ia no
podia mes ſoſtenir la vapoz ne pa/
lar quant ſe amaga enlas ſuas ca/
uernas : mogut a pietat lo animo ð
iupiter aiuſta tots los deus : e en/
tre ells aquell qui lo guiar ðls car
ros hauía atoźgat a fetõ : proteſtãt
ſe dauant ells dela perdua del mõ
ſino ſi aiudaua per tots fo remeſa
prouiſio de ſõ prudẽt arbitre : mũ/
taſen volent aqueſt fet poztar a e/
xecucio enla gran toźra de on aco
ſtuma eſcampar les nuus prenya/
ðs ð aygua ſobre la terra : e comou
re los trons . Abes perque per lo
foch era laygua cremada no tro/
ba nuus que pogues induir ſobre
le terra ne aygues per a ploure e
comouent lo mon tot a terroz ab
gran tro trames vna fulgurea
ſageta al carreter ð phebo : enſẽps
priuant aell de anima : e als carroſ
de regidoz deſtrubi ab foch los
fochs : relinxã los caualls e ſaltãt

al traues lançaren de lurs colls lo
pesat iou dexant rompudes les re
gnes alli iauen los frens: e dela al
tra part les rodes e perns del car/
ro rompudes en diuersos lochs se
escamparen: cau feton cap primer
e ab grā impulcio es apoztat p lay
re cō caure acostuma del clar cel
vna encesa estela e en pt molt lūy
de sa patria en les ribes de herida
no pres terme lo seu caure/e ab les
aygues ỏ aquell se apaga la sua fu
mant cara. les nayes nimphes de
esperia donaren sepultura al cre/
mat cozs signant ab quatre versos
lo sepulcre de aquell.
Aci tācat es fetō fill de phebo
fet guiadoz dels carros ỏ sō pare
aqui mancant pa regir los força
se amostra/grā gosar en empēdze.

Capitol terc tractant dues transmutacions so es deles germanes de fetō en arbres e de signo rey ỏls lombarts en aucell de son nom.

Aujat phebo se retra/
zue e si ha antichs testi/
monis donā se vn iozn
sen lum dexa lo mō. Ar
riba la noua de tan desastrat cas
del amat fill ala desuenturada e af
flicte climena qui ab doblats crits
e plant rompent ses vestidures a/
na per lo mon errant en cerca del
fill mozt e finalmēt enla terra strā/
ya e ribes de erídano troba los os
sos e polç que dell cremat restauē
donats a sepultura de aço anisada
per lo nom que legí esculpit enla
eminēt tomba de marbze doblan
aci sos gemechs e acumulant do/
loz adolozs: perrompe en amarch
planyer: nos troba enlo p'ozar de
sacompanyada deles filles qui al
perdut germa abundantmēt ab la
gremes ministrauē los inutils ser
ueys dela mozt: e ab stroncat e are
mozat ploz batent les palmes lan/
çauen crits quals iames fozen oits
hauia la luna quatre vegades vm
plīt la stremitat de sos cozns amo/
strant se rodona als mirants e en/
cara aquellas seguint lo costum p
continuat vs causat en ellas ploza
uan: deles quals com volgues la
mes gran nomenada fetuosa a iau
res enla tezra hague primer treba
lar en arrēcar los peus qui immo
bles estauan. Evolent iapecia al/
tra deles germanes a ella aiudar
senti los seus conuertits: en blan/
ques raels. E la terça com volgūs
amescla del plozar arrencar de sos
delicats cabells arrēca brots e ful
les: dolen se la vna del endurir ỏ
ses cames e cuxes qui en tronchs
se conuertian: la altra sentint sos
braços conuertir en larchs rams
greument se entristex. E mētre en
tre si de tal deuenir se marauellan
la dura escozça tots lurs membzes
occupaua ya cenyint los lo vētre
e yllades: los pits los muscles ab
los braços e mans: restauels sol la
boca ab qui no cessauen cridar lo
nom dela desauenturada mare.
Que fera la trista en trespas de tā
ta congoxa sens negun iuy de na/

tural arbitre corre adiuersés pts
ara la vna/ades laltra besant no li
basta açotans ab les mãs asage los
arbres arrencar trencãt algũs dls
tendres brots per on degotauẽ go
tes de viua sanch: e ellas ab la veu
que encare vsar los era permesa:
no cessauan plorant dir. A afligi/
da mare perque turmentes ab spe
rança de vans remeys los misera/
bles cossos deles perdudes filles
encare deius la dura escorça soste/
nen lesio nostres trists spirits Re
sta ala bona hora: e enten: enrepa/
rar nols consenti mes dir la escor
ça qui de lur lengua feu com dels
altres membres hauia fet: de qui
començaren estillar lagremes qui
per lo sol endurides produien dls
nouells rams gomes caent sobre
les clares ones de heridano per a
fer mes grã aquesta marauella ar
riba signo acostat ab feton de pen
tiu e mes enles calitats conformes:
hauia aquest regit ab soberch im
peri los pobles de lombardia: qui
veent lo desastre del estimat cosi: e
la espessa silua deles germanes en
arbres conuertides tãt en entẽdre
aquestes coses aell caresi plora que
ab sos crits resonar feya los circũ
stants boscatxes entre los quals li
comença la veu am ncar e sos ca
bells conuertir se en blãques plu
mes: lo coll en alt alargant las iun
tures de sos dits senyi vna rosa co
lor: cobriranse los seus costats de
plumes: e finalment fet aucell lo
propi nom retengue: e recordãtse
de tants dans venguts del celesti
al foch volẽtes enlos stanys repo
sa e tement lo perill del incendi ele
gi per habitacio les aygues qui de
cremar la seguren: durãt aquestes
coses lo grã pare de feton repetia
enson cor la iniuria e grã dan que
de iupiter hauia rabuda dant tan
vergonyosa mort al seu car e stimat
fill tot plaer li es odios. la lum a/
uorreix e al mon nega lo vs de aql
la alas lagremes alarga lo fre e ab
irades paraules axi diu. Basta la
treballada: e en quieta vida: que p
ma sort sostench del començ dl mõ
ja so cãsat d tãt treball sens premi
ne honor: prenga quis vol lo go/
uern de aquests carros: e illumin
lo mõ: si negu sen troba: e tots los
deus negan per atant bastar lurs
forces asaig si ell perque tẽptant d
regir tant forts regnes rapos d fe
rir ab lamp e de priuar de fills als
antichs pares: car hauent esperi/
mẽt quãt treball es regir tãt forts
cauails: e escusara sens reparar lo
dan del qui es sens culpa mort no
ha bastat engouernar aquells diẽt
febo tals paules totes les deitats
del cel li eran al entorn ab humil
veu pregãt lo no volgues enla ter
ra induir escuredal: iupiter ab ra/
ons escusaua tan crua execucio: e
ab instants precbs e com a rey ab
aspres manaments li imposa que
aclarint lo ayre escampas los seus
raigs sobre la escura terra. E per/
ço anujat torna a iũyir los desfre/
nats: e encara espantats cauells: e
ab cruels batiments los castiga dl
dan que a causa dells reportaua il
luminant lo mõ ab lo a compassat

orde de ores que primer acustuma ua.

Capitol quart en qui se tracte dues trāsmutacions so es de calisto: e arcade en on sos e dls mateixos en estelels

Jrcui lo omnipotēt pa re les grās muralles dl cel cercant si per les foz ces dl foch alguna cosa guastada anas a final ruina: qui puys fermes: e enlur esser e forma les viu antes en reparar les terres e lo treball dels homens entre los quals diligent cura tenia en proue hir als dans que sostenia la sua ar chadia Restitui les fontanes e los rius qui encare espantats no gosa uen exir: dona los fertils sameṫs a la terra als arbres tornavestir dles primeres fulles e mana les silues cremades tornassē rauerdir e mē tre entals coses entenia souint en la verge calixto de inestimable gē tilesa andzesaua lo mirar de sosvlls per on comença ancēdzes en ell lo anomozat foch: e a nodzir secretes flames entre los ossos secbs Era a questa singular entre les nīfes qui seruian diana: no entenent en nen guna seruil obza mes enla cassa e xercitant larch e lo dart a infinits animals daue mozt: e com vn jozn lo calt sol feris lo mig dela terra: entra en vna espessa ombza de vn bosch: enlo qual leua la aljaua de les flexes de son costat: e jaent en las verdas herbas sobze ell repo saua son cap: penjant larch descol lat enla branca dun arbze: la qual com miras jupiter cansada e sens guarda enso animo dix aquest fur tat depozt ma muller no sebza: e sil sent tantes raons li dire que la fa re contenta e mudant se enlo gest e cara de diana aelles feu encōtra dient. O verge singular vna entre lo nombze de ma gran compāyia en quins lochs bas cassat desque yo no te vista. De improuis se alsa la delicada verge salue deu ala vir ginea deitat dient major que la de jupiter encare que ell me baia ou bo riusē e plauli oir lo que anuig li era e regraciant la besa: no prou tempzadamēt ne com a verge se p tanyia: e aparellant se calixto acō ptar que bauia cassat ne en quins lochs la empatxa jupiter: del q̄ p mer nos troba solta que entre los seus braços perde la estimada ver gonya: e ja amansas lo teu animo juno mirant lo contrastar quāt v na fembza podia: mes que pogue ra la delicada donzella cōtra aq̄ll que negun esforçat vençre pot: lo qual dela plasent palca vencedoz enlo alt cel torna bague aq̄sta gen til puella entant odi lo dit bosch q̄ ab cuyta fugint en enell se oblida les flexes e lo arch En aquest tēps venia diana ab gran companyia de nimfes: e entrant per lo bosch de menalon ple de cruels saluatgi nes viu aquesta aqui crida no vo lia respondze tement: que iupi ter altre vegada sots tal figura fictament no se amagas: mes co

naxentla perla companyia delas nimfes al nombre delles se aiusta O ab quant treball amaga la cara les secretes culpes enuides la en/ uergonyida donzella alsaualsvllf dela terra: ne com primer acustu/ maua se posa al costat de diana/ ne primer deles altres: mes callãt e enuermellit lo delicat cuyro dela sua cara daue pales senyal dela le/ siada vergonya. e sino que lavirgi nitat entals coses ignorant empã/ xaua la conexença adiana: per mil senyals haguera conegut la ama/ gada culpa ala nouella rodonesa: crexian los corns dela luna quant la deessa cansada de cassa anujada per la calor dles fraternals flames anaua passejant lo gelat bosch per mig del qual ab diuerç murmur d suaus arenes elcorria vn petit riu loa lo loch e mullant se los peus p semblant ales aygues dient luny som d tot testimoni e iutge: despul lem nos: e ab la suauitat d aquestes aygues refresquem les cansades p sones totes promptamẽt se desnu/ den. vna entre les altres se enuer/ gonyi: e trigant cercat li escusar pora lo despullarse. entre los q̃ls duptes detenint se: les altres p sus/ pita mogudes per força la despul/ len: qui puys que vna se mostra p la gruxa del ventre com del acosta ment de jupiter fos restada preny/ ada. Conagueren totes lo que atu rantlali causaua vergonya: espan/ tada dels aremorats crits deles al tres volia ab les mans amaçar lo pales crim aqui diana dix: fuig ma leyta de assi perque ab la corupcio de ton desonest cors no contami/ nes estas sagradas fonts. ab talse altres jrades raons forçant la par tir dela sua companyia. No igno/ ra la gran juno la offença que con/ tra lo seu reyal matrimoni hauia de aquesta rebuda. mes alargaua lo punir en pus valẽt dispositio p que afligir al aflicte es remey per mes prest acabar lo: e com la senti desliurada del part: del qual resta/ ua archas gracios fill d jupiter no poch la concebuda ira augmenta e encesa de cruel furor en aquestes furioses paules espleta aço manca ua de tu vil dona adültera que re/ stasses prenyada: e que lo crim del teu part fos testimoni dela culpa d aquell jupiter sobre totes coses ami car e amat: no pensses sens pu nir tal defalliment passe yot leua/ re la bellesa perqui tant atu plaus importuna garrera dela lealtat| dl meu marit & prenent la per los ca bells prostrada per la terra vergõ yosament la rossega: e com humil merce clamant volgues alsar los seus braços comẽçaren acobrir se de negres pels les mans se arõsa/ rẽ: e es enpaxat lofici d sos peus la sua bella cara antigamẽt p iupiter loada se enlegi. & perq̃ ab paules los indignats animos no pogues emãsar li vavedar poder plar: exia dela sua golavna iradaveu e plena de terror Restali empero la prime ra conexẽça: e entẽdre. & axi en on sa conuertida dona testimoni del q̃ es estada ab cõtinuats gemechs e mirar ves lo cel dreça les mans q̃ls les te increpa jupiter d ingrat

quãtesvegades la meſqna no goſa
aturar aſolas en loboſch paſſeia
ues p los ſeus cãps e p la caſa q ſo
lía eſſer ſua: quant ſouint ſpanta-
da del ladrar dels cans fugia enleſ
altes roques: e ella qui caſſar era
acuſtumada dels caſſados ſpanta-
da fugia e eſſent onſa fugia la con
panyia dels onſos fugía dels lopſ
encara que lichaõ ſon pare fos en
lo nombre dells Burant aqueſtes
coſes lo infant archas ð edat ð. xv
anys anaua per los boſchs caſſãt
e mẽtre que p diuerſos lochs díſ-
corria li vench al deuant la mare:
qui conaxent aſon fill ſe atura fixa
ment mirant aquell. fuig archas
ſpatat ignorat la cauſa ðl ferm mi
rar de tan ſpantable animal: e vo-
lia ab lo ſeu arch tirarli quãt iupi
ter indignat enſemps aell: e a tan
leig crim leua ðla terra aquells po
ſant enlo cel conuertits en eſteles
Vaent juno collocats enlo cel a-
quells que auorría deualla enles
regions del vell occeano e dela en
tiga tetis. La reuerencía dela anti
guitat dels quals ſouint ha mo-
gut los deus: e aells demanant la
cã ð ſõ camí axí reſpos. Bemanau
perque yo dels deus regina deles
etereas: e altes reziõs aſſi deualla
altre per mi ſenyoreja lo cel. & per
uẽtura dich falcia ſi com lanit hau
ra enfoſquit lo mon no veen en te-
ſtimoni de mon dir honrades en-
lo alt cel dues eſteles en aquella pt
aon lo eſtrem cercle abreuja abraſ-
ſe ab poch ſpay lo darrer pern a-
queſtes ental loch anemigamẽt na
fran mon reyal cor. & perque de a
qui auant algu dexara de anujar a
juno ne tembra de offendre amí: q
ſola ſo accaſio ð be als qui culpat
me tenen ho e com reſta eſquerni-
da la noſtra gran potencía: vedat
los he eſſer homés e ells collocatſ
entre los deus: axím venge yo de
mes iniuries: axi es gran la mia ſẽ
yoria pus tant te adelites: o gran
jupiter: en ofendre la lealtat ð mõ
calt matrimoni leuali la cara vrci-
na e ſaluatge: reſtitueix la enla pri-
mera forma: perque lãçada ami ðl
reyal lit not repoſes ab ella ha ton
ſogre lícahon: qui toſtemps te ha
honrat. & dexant aqueſtes irades
e poch fructuoſes raõs me gire a
voſaltres occeano e tetis pregant
vos ſi demes offenſes alguna part
vos toca bandegeu devoſtres regi
ons aq̃ſtes celerades eſteles nels
conſentau mullarſe enlo gran pe-
lech atorgaran los deus dela mar
cõplaurala y torna al cel juno mũ
tant enlo ſeu carro portat per los
pagos aucells a ella conſegrats. a
xí nouament pintats dels vlls de
argo com era lo corp de blãch tor-
nat en negra perque antigament
fon aqueſt aucell qui ab ales ð plo
mes argentades era ygual ales pu
res colomes tan blanch que noli
portauan auantatge les oques q̃
ab veu eſuellada en temps paſſat
guardaran lo capitoli dela furor
frãceſa: ni lo ſigne qui volantes re
poſa enlos rius era mes blanch q̃
ell. la lẽguali fon dan y ab ella meſ
del degut plãt ſe procura laucell q̃
era blanch tornar de color negra.

Capítol quint en qui ſe

tracten tres trauſmutacions del corp blanch en negra ꝺ coronis en cornella e ꝺ nicti mena en oliba

Ꝺ gran auantatge paſ/ ſaua ꝺ belleſa atotes leſ dones ꝺla prouincia ꝺ emonia la ꝺlicada coro nis filla de leriſeu: e certament atu apollo plague tant com ſe tengue caſta: o poch guardada eſtech meſ lo fel e mal remunerat corp dedi/ cat al ſeruey de ta caſa deſcobrint ab deſpert vll lo adulterant crim dela per tu amada. Deſlibera a ſõ ſeyor la amagada e no creguda cul pa deſcobrir aqui tenint cuytat ca mi arriba al encontra ala garrula cornella demanãt: e ab tantes raõſ inueſtigant de ſon cami la cauſa que no pogue lo corp tenir amaga da: la qual com hagues oida com amoneſtantli parla. Dient no es vtil cami lo q̃ emprens: eſcolta meſ raons e conpren lo que ſo e q̃ fuy: e examinant mon merit trobaras la fe hauer ami nogut Car entẽps paſſat pallas hauia tẽcat dins vna ciſtella devimens a heritonio ſens mare engendrat comanant aquel/ la ſots fel guarde de. iij. vergens / pandraſo herſe: e aglaures ſens manifeſtar los lo que dins ſe/ ama gaua: ans ab cruels penes ꝺ obrir la: los impoſa poca cura no volẽt los ſecrets ſeus per altre foſſen ſẽ/ tits e ſtaua yo foza la caſa ſota la eſ

peſſa ombra de vn olm mirant cõ ſe regiran les dues temoroſes be ſeruauan los manaments dela dey/ eſſa mes aglaures cridant les deſ/ cobri ab ſes mãs los eſtrets nuus manifeſtant lo monſtruos infant que pallas hauia amagat mig de forma de drach. Cuytada per mon dan tot lo ſeguit referi ama ſeyora de que magne tãpoch grat que en premi de tanta faeltat me lança de ſa caſa e volgue ama honor dauãt poſar la deſauenturada oliba au/ cell dela nit o aucells: aqueſta mia pena baſt enamoneſtarvos que ab voſtre parlar nous offeriau als pe rills voluntaris. E mes en tãtriſt exili me anuge. Recordar me del meu eſſer paſſat: e ab quant plaer pallas me elegi per ſon ſeruey q̃ no volria creguеſſes tu corp q̃ yo lan pregas molt: ans vull que ſen/ tes que a requeſta ſua entri yo en ſa caſa ne crech la ira atant aja po/ der que aço negar vulla, ſi a ellau demanes: fuy yo enla prouincia ꝺ focha filla del noble rey coroneu e de honrats parẽts acompanya/ da: no menſyprеſes mos dits neu tengues aburla que lo que yot ra one coſas tan clares ſon que ama/ gar nos poden: era yo tan gentil que la belleſa me torna en dan: perqne mentre que vn iorn per la riba dela mar ab ſuaus paſſos paſ ſeiaua: fuy viſta per neptuno qui enſes dema amor moltes gen/ tils e ben dites raons enua deſpeſ per condubirme al plaer ſeu les

quals com ves quepoch aprofitauen asseja ab força reparant socorrer alos desigs fugia yo e empram la leugeria de mes cames cõ ja vensuda me trobas pres ỏ pore no dexi cridant ajuda de manar a homens: e adeus p on moguda la verge deessa ala necessitat ỏ mavirginitat socorregue e stenia yo los braços quãt comẽçaren conuertirse enales e cobrir ỏ negres plomes volia lãçar la roba ỏ mos muscles fon ja cõuertida en plomes esforçauem ab les mans planyent batrem los tendres pits: mes trista iam mãcauen: e pits e mans assejaue de correr: e la arena no tenia los meus peus com acustumat hauia mes ab la leugeria de mes ales enalt era portada: e fuy p la deessa elegida ensa casa dela qual ara la mia ignorãt fe me ha lãçada mes q aprofita recitar aqstes coses si la oliba parricida e sens vergonya succeeix en mon loch de quina manera dix lo corp: o com me marauell Respondẽt dix la cornella q la murmurant fama no hage portat ates orelles lo que apales se raona ỏla desonestat de son crim en tota la ylla de lesbon no has oit com desuergoyidament se aiusta ab sõ pare ignorant ho aquell en punicio del qual peccat la han los deus cõuertida en aucell tan desayrat que encara vuy esta tã enpeguida q no gosa exir sino a hora tarda e p totslos altres aucells es mal tractada e axi compẽdras la mia desauentura a que ma aportada per fuar faeltat e peruentura seruira en desuiarla cuyta ỏ ton cami per scusar en tu altre tal dan semblant poch curant lo corp de tan vtil cõsell no dexant lo comẽçat prepsit a febo denuncia lo crim q ỏ la per ell amada coronis hauia descubert: ỏ q tã anujat resta q la corona del lorer caygue del seu cap per soberga tristesa: e ances de cruel ira ales acustumades armes corrent lo fort arch de com pres: e colla: e ab la enerbada sageta q dell furiosament trames durament apunta lo tẽdre pits de aquella ja tant per ell en altre tẽps volguda: la qual greumẽt ferida lançãt vn aspre gemech del adolorit cor ab ses mãs la trista flexa arrenca: dient ab veu no menys adolorida q cansada: o cruel febo bastat he yo enfer te sentir pena haguesses me almenys dexat portar alum lo fill q en mon vẽtre de tu maluat se cria: pq trista fi no tanquas als dos tandesaguals en culpa la miserable vida: e tals raõs diẽt la anima seguint al gran escãpament dela sua sanch dexa abandonat enla dura terra lo seu fret cors. tart penediment a compãya al cruel enamorat auorreix si mateix e al que hauia oit ab la jra tan prompta auorreix al aucell perqui lo crim e causa de tant dolres saber li era estat forçat auorreix lo arch: e la ma ab qui tan foll: e desestrat colp hauia executat: e ab tarda aiudavẽçre los fats sesforça enlo mort cors enua espimentãt los remeys ỏ les erbes: les ẽls coses puys conegue sẽs spãça ỏ arribar adesijada fi e que sols restaua al perdut

cors ministrar los darrers fochs perque no poden les celestilas cares de lagrimes tenyirse ab granf e romputs gemechs daua clar senyal del enuig q̃ tenia: e com finalment hagues tantes coses esperimẽtat no comporta febo lo seu semẽt perir enla mateixa cendra mes aquell del ventre ỹla mare morta e deles enceses flames desliurãt acomana per anodrir a achirõ home en moltes coses espt e al corp qui de tã fel embadaxa esperaua digna satisfactio mana q̃ mes auant entre los aucells blãchs no fes sõ domicili mudãt la sua blãca color enla fosca q̃ vuy se amostra.

Capitol sise en qui se tracte la transmutacio de achiroe filla de achiron en egua.

QVehent lo grã centauro achirõ esser p apollo tengut ental racort q̃ esculapi fill seu tã estimat p criar li donaua no poch alegre ỹl treball mesclat ab tal honor quãt mil lor podia sesforçaua en bẽ adoctrinarlo. Tenia aq̃st vna filla e lo nõ della ochiroe: la qual entẽps passat hauia haguda enles corrẽts ribes de chariton dela gentil e delicada nisa chayo aq̃sta no cõtenta de hauer pres les arts terrenas: e ỹ son pare volgue endeuinar: e cõ vn jornvenit ỹles riberes ỹ sa mare ab los cabells sens negun orde escãpats sobre sos musclos hague cõcebut enla pẽsa los furiosos mo nimẽts ỹ profetar escalfãt se lo ỹu q̃ ensos pits tãcaua mirãt al infãt esculapi axi dix. Crescan los deus la tua tẽdra edat perq̃ los mortals cossos per tu souint en sanitat tornats la vida te graescan: e encara bastara la cura de ton'en|giny als frets cossos tornar les animes pdudes: e aço dues vegades executãt / indignats los deus contra tu te leuaran poder de mes auãt los morts resuscitar: e ab foch celestial te privaran de vida. E axi de home semblãt adeu seras vn cors sẽs sentiment ne vida: e de cors mort moguts a pietat te conuertirã los deus en celestial signe: renouãt p aquesta manera dos vegades tos fats. E tu car pare creat p adurar tots los segles volũtariament ala immortalitat renũciãt cõstrenyẽt te sote la ley ỹls nats desijeras poder morir: e aço quant en los teus mẽbres sentiras incõportable dolor p lo colp rebut ỹla enerbada sageta tẽyida en la negra sanch dela yorra verinosa serpẽt e als instants crits de ta dolor moguts los deus te faran paciẽt e voltãt les tres desses los fils dela tua vida pendra aq̃lla terme. Encare li restaue alguna cosa adir quãt lensant vn agre suspir del profũde cor ab abũdãts lagremes mulla les sues galtes dient. Atrista axistorben mos fats / vedat me es poder plar axi se perverteix lus dela mia veu ja no fos sen mes arts stades per atãt p portarme atal ira mes volguera del esdeuenidor no hauer sabut res dir

ha lassa q̃ jã par la mia cara se mu/
da mẽjar erbes jã plau ya tẽch de
sig ỏ correr los spayosos cãps aq̃st
mesqui de cors en egua se conuer/
teix tot: e perque com no mes feta
gracia de semblar a mon pare mig
home e cauall: tals coses raonant
la darrera part desa clamor no fõ
per los oints entesa perque fozen
confuses paraules: tantost muda/
des en estrany so no claramẽt de e
gua mes resemblat aq̃ll e enpoch
temps vna dura vngla senyi tots
los seus dits: creix lespay del seu
coll alargalis la coa: tornarẽ sos ỏ
licats cabells grans crins dela no
uella egua de qui laveu la cara e lo
nom mudats restã en testimoni de
tan grã marauella.

Capitol sete en qui se tra cten tres trãsmutacions de febo en pastor ỏ mercuri en ladre e de bacho en roca

Vant restas anujat lo
pare de veure la sua ca
ra filla en egua conuer/
tida: aqui no se stima /a
plos e plãts incomprhẽsibles do/
ne loch enua demana la aiuda ỏ fe
bo perq̃ aquellas horas desdeyat
per lo grã iupiter priuat ỏ tota ho
nor e dignitat se trobaua son aq̃st
cas quãt febo habitaua enlos cãpf-
ỏ mesenia vestit de pell pastoral: e
recoldant se sobre vn aspre basto ỏ
oliuera borda guardaue les vaqs
ỏl rey aneto: no empero bauia de
semparat lesturment de set cordes
ab lo qual tandolçamẽt sonaue: q̃
vu jorn detangut per la plasent ar
monia de aquell les vaques mal/
guardades passejant per los vehis
camps tant se lunyaren ỏll que va
ent les mercuri sens guarda luny
discorrer celadamẽt les furta: e en
la espessa ombra de vn bosch les ỏ
tench. Negu hauia sentit aq̃st furt
sino vn vell poblat en aquell loch
anomenat per tots los conuehins
bacho: aquest guardia deles egues
guardaua lo bestiar ỏls nobles en
les herbosas e fertils pastures del
nilo: per aquest hague por mercu/
ri de esser descubert: e acostant se a
ell axi li dix: quis vol que tu sies a/
mich si peruentura algu anant en
cerca de tals vaques atu ne demas/
naue nega hauer les vistes: e perq̃
tal gracia ỏ tu sens premi yo no re
be en paga pren aquesta bella vaca
dãtlin vna deles mes belles: la q̃l
acceptant bacho axi respos. Bexa
tot dupte e segur de mi sens ancia
reposa q̃ primer aq̃sta pedra desco
bra tos furts q̃ yo ab ma lengua
do ỏlls negũ senyal ab lo dit seya
lãt vna roca q̃ deuãt ell estaua figi
lo fill ỏ iupiter anarsẽ: e mudãt se
ensẽps ab la cara la veu axi tornãt
li comẽça adir: o compare si per a/
qui as vist peruentura passarvnes
vaques sens guarde no mo tengas
salat ans dant me certs senyals re
mou de mon animo lo dupte que
de furt de continuu la salta Enpre
mi de que vull que de mi prengues
endo vn toro a cõpanyat dela mes
gẽtil vaca. Dient lo auariciosvell

doblada la paga sens tardar dix. Sota aquelles montanyes troba ras lo que cerques: e era veritat q̃ ental loch stauen. Rie lo net de at lauta dièt ami traydor ami trahies ton parlar te condamna e seguint los pactes empresos com hagues dit q̃ primer aq̃lla roca descobrira sos furts: en rocal conuerti q̃ vuy es p tal iudici anomenada index e lantigua infamia resta axi enla ro ca sens culpa.

Capitol vuyte enqui se trac ta vna transmutacio so es a glaures en pedra: e vna gen til fictio e narracio dela en ueia.

DAt complimèt per mer curi al demunt raonat perlo alt ayre mouèt la leugeria de ses ales se a porta e volãt los monachios cãps endreçaua lo cami enlo plà tãt pla sent a minerua aon se amostrauen los pomposos: e grans hedificis dela ciutat de athenas: e porta la sort que era aquell dia que seguit lo loable costum les delicades dõ zelles ab diuersos ornaments co ronades de verdes e florides coro nes portauan odorants sacrificis al temple dela deesse pallas. Abi ra lo eloquent deu la grã squadra delles acasa retornant e detengut per tant plasent vista no segueix son dret cami ans circuit la ciutat se dete: quant mes dels altres cla reia la stela ỏ lucifer e quãt la argè tada luna mes clara dell se mostra tant eminent en bellesa ales altres anaua la gentil herse honrant la tã pomposa festa. Abaraucllas lo fill de iupiter de tan singular genti lesa e peniant enlo ayre no menys de enamorat foch se enses que cor rent per aquell encesa se mostra la pedra dela furiosa bombarda exit e enles nuus qui de foch afretu ran lo troba tan ardent quel ce n strangue mudar cami e sès mudar de forma presentarse a la tãt per ell estimada: fiant dela gentil disposi cio de sa persona. la qual encara adoba concertant sos cabells e a dobant la capa tirant los borse guis portãt enla ma dreta laverga potèt causadora del son. Tenia la casa on mercuri entra en vna grã e põposa sala obrada ab bigues e capitells de vori tres cambres bè ornads ỏles q̃ls tenia pandreso la dreta aglaures la esquerra e la gè til herse tenia lo del mig aglaures ab despert vll primer descobrí la venguda de mercuri aqui fèt se en contre primement inuestiga lo nom e de sõ cami la causa ala qual axi respos. Bemanes me mon nõ yo so aq̃ll endreçat missatger fill ỏ iupiter qui los manamèts ỏ mon pare per los ayres reporte la cau sa de mon cami nolat amagare si a mes ta germana ne te alegres de esser dita tia de mos infants la bel lesa de herse ta germana es causa de ma via: meresca donchs ma cè sera amor de esser yuy endreçada per tu. Giras aglaures mirau ta

mercuri ab aq̃lls vlls verinosos
ab qui poch ans hauia descubert
los secrets de minerua e demanāt
gran sūma de diners al enamorat
forsa de lur casa partir ab intencio
que satisfent al seu auar apetit tāts
diners li portas finſ que restas cō
tēta. Mira aquestes coſes la sauia
deessa e recordant se q̃ mal seruāt
los pactes imposats com hagues
amagat lo fill sens mare engēdrat
dela luyta de ella ab vulca aquesta
descobri sos amagats secrets: vsāt
tan grā ingratitut a ella qui poch
loy merexia: e ara per la honor de
sa germana hauia ōmanat paga ab
furiosa ira encesa contra las pra-
tiques de tan vil e celerada dona:a
la casa fumada dela trista enueja
dreça lo cami de sos passos: la qual
casa amagada esta en vn profundo
vall aon sol no arribe ne ayre de
algun vent: plena de continuu de
aſp̃ fret: afretura tostēps de foch e
es fosca p negre fū aon pus fon ar
ribada sens acostar si de luny ab la
punta dela lança toca les tristes
portes les quals tocades com se o
brissen viu dins la enueja menjāt
carn deverinoses serps don prenē
nudriment multitud de tāts vicis
leuas ella dela dura terra dexant
los cossos dles serps mig mēgats
e ab lo pas pereros caminmāt com
ves la dessa bella ab lo gest gracios
e armes resplādēts gemega e tals
perfectiōs vistes nova dolor li cau
saren. Tenia aquesta enueia ab ca-
ra descolorida gran negror en tot
lo cors e nūca lesguart de sos vlls
a negu dret mirauen les dents e lo
pits ab la lengua per mortal veri
rouellats apparian: may acōpan-
yats de rialles sino de aquelles q̃
les dolors en altrevistes li aporta-
uen. may dona loch a repos ne a-
cull lo passat sō: mes ab dspert vll
mira los variats succeihimēts dls
homens: e axi ensemps es turmē-
tada e turmēta enaço sol amostrāt
esser iusta perque ab sos actes si
matexa ponex a aquesta tā vil e o-
diosa encara que la suorris pallas
axi breument e estrōcada parla en
futsa ab alguna taca de ton matu-
lat veri vna deles filles de cicro-
pis aglaures nomenada pq̃ es me
ster pst axis faça e sēs mes dir del
la fugint se lunya: obeit la enueja
los manamēts dela deessa lo cuy-
tat fugir dela q̃l greu dolor li cau
saua comença caminar cuberta de
negres nuuols recoldant se sobre
vn tort e spinos basto. E es tā grā
la força dl seu vi q̃ tots los vdeiāts
cāps p q̃ passaue restauē sechs ab
son ale conteminmāt regnes ciutats
e pobles finalmēt com arribas en
la gran casa de herse e miras pōpa
enlo hedifici riquesa en lornamēt
e pau entre les germanes en vides
pogue les lagremes tenir pus asa
vista nos psentava res digne de es
ser plorat e portant son desig a exe
cucio entra enla cambra aon geya
aglaures e sobre ella prostada ab
la ma vntada del seu rouell li toca
los pits e espirant en ella del seu
negreveri li ompli les entramenes
e començant aquell discorrer per
les secretes venes perque en altra
part la cōcebuda enueia nos diuer

tis aldauant li porta la bellesa de
sa germana herse qui tant li auan
sauatze la honor que seguirli deuia
del acostament de tã noble deu cõ
mercuri aumentat en son pẽsamẽt
totes aquelles coses qui contra la
germana comoura la podian con-
sumes en simateixa aglaures p en
ueia e variades ansies ab haguts
pensaments nit e iorn la acompan
yen:consumes com lo glas de so-
ta lo calt sol e los bens ỏ sa germa
na pensats no altrament la cre-
man:que cremar acostuman secre
tament ab poch fum e sens flames
les herbes espinoses e verdes si
foch los es posat:souint la mort p
menor mal que la vista de tant be
estima moltes vegades:pensa aço
descobrir a sõ pare:mes teme que
ell tal honor acceptãt e ab mercurí
cassãt la ỏmes dolra[alidas occasio
ala fi se asola sõ pẽsar q̃ ala porta ỏ
la cambra de herse posada primer
la mort que la entrada de mecurri
soportas. & venit mercuri com la
ves al lindar asseguda axi li comẽ
ça a parlar. Leua aglaures:e farta
lo insaciable apetit de diners ab a
questa gran sũma. lexa espedit ca-
mi ala feruor de mos enamorats
desigs:e com per aço nos mogues
afalagant li deya. Bexa gentil sen-
yora entrar ami e complescan los
deus tos desigs:enque pẽses:de-
xã entrar:no esperes mercuri res
pos ella may conduirme a ton vo
ler tornetẽ los diners que primer
la mort de acim leuara que yo sés
veuret fora de nostra casa me par-
tesca veent mercuri la obstinada
malicia de aquesta/ences ỏ ira dix
pus tu tes condempnada may da
quit leuaras e ab la verga sua to-
cant les portes dela cambra tanca
des/vbertes se mostraren e volẽt
se leuar aglaures per tãcar les no
pogue moures perque totes les
parts de son cors que primer asse-
guda mouia pso berch pes immo
bles eran fetes/ e treballant enua
ia les iuntures de sos genolls se e
ran endurides e lo fret per les vn
gles se estenia descolorides appa
rien les venes perduda la lur sãch
e axi com la secreta malaltia tots
los membres consuma:la duricia
e fredor apoch apoch tota la occu
pauen tancant asos polsos cami
de spirar no volgue esforçar se en
res dir ni si parlar hagues volgut
tenia camí per a traure laveu ia to
ta era roca e no blanca perque lo
veri de sa pensa lauia feta negra:p
sa mercuri tan complida venjãça e
son desig satisfet:ab la leugeria de
ses ales enles celestials regions se
porta.

Capitol noue e derrer en qui se tracte vna transmutacio de iupiter en toro.

ATriba mercuri enlo cel
entemps que iupiter ab
ỏsig lo esperaua:al qual
sens dexar gẽs reposat
estar axi dix. Amat e car fill fel mi
nistre de mos iusts pensaments lo
cansament dela passada amor no-
baste en posar triga a mos desigs

dexa tota pereſa e cuytat vola enla terra ỏ ſidonia qui es apart ſquer ra daquella de ta mare e lo reyal folcat dels bous que veus ala mõ tanya conduex amarina hauia dít e mercuri ſens triga en aquella pt de mar los feu venir on era vn de litos jardi en qui ſouint ab altres donzelles la filla ỏl rey egenor ve nia pẻdre plerꝛo com mal los ena/ morats penſaments ſe poſen enla real mageſtat dãt als reys occaſio de mil deſordes fer perqui perdẻ gran part de lur ſtima com clara/ ment amoſtre lo que ara feu iupi/ ter dexant la dignitat del reyal ce/ ptre aquell regidor del vniuerç q̃ ab vn ſol ſignar goũna tot lo mon ſe tranſforma entoro e meſclat en tre los reyals tozos comẽça a mu/ gir paſſejant perles herbes tẽdres e verdejãts. Era aqueſt tozo blãch com la gentil neu ſens taca ne ſen yal los corns petits clareiants cõ eſteles la cara ſens ruga ne ſenyal de terror pacifica als mirãts amo/ ſtraua marauellaſ la filla ỏ agenor de tanta gentileſa e manſuetut en/ lo gran animal e aell q̃ primer ha/ uia temut ſens por ſe acoſta : dant li deles tendres herbes ab ſes mans a menjar: alegras lo enamo rat e mentre que tarda lo compli/ ment del eſperat ỏlit beſa ab plaer les delicades mãs: o e ab quãt tre ball dilata les altres coſes qui cõ/ tent fer lo podien: ara iugãt enles verdes herbeſ ſe alegra ara bolcat enla aſpra arena ſojorna de mane ra que perduda tota por la delica da donzella ab les mans los pits de tan gentil animal tocaua e ỏles florides herbes cõponent gentils corones ornaua los ſeus corns e a tant la domeſtigueſa entre ells mũta que no dupta la filla del rey cavalcar en ſõ dos del lauger pes dela qual no poch alegra iupiter ab pas repoſat la cõduhi fins a me tre los pmers peus enla aygua aõ puys ſe ſo refermat cuytadament entra per lo gran pelech eſpantas la dõzella e ab ploroſos vlls ales fugints arenes gemegãt ſe giraua ab la dreta ma tenit ſe en los cornſ la altra ſobre la dura eſquena ỏl to ro refermaua e eſſent per lo vent a diuerſes parts portades ſes ve/ ſtidures axi plorant ab duptoſes ſperances per la mar fon portada fins que fina lur camí enla ylla de cret.

Acaba lo ſegon libre ỏ trãſ mutacions del poeta ouidi Comenſa lo terc capitol pri mer en qui ſe tractavna trãſ mutacio ỏles dẽts ỏl drach mort per cadmo en homenſ

IA depoſat los engans dela ficta ſemblança ỏl toro ſe era iupiter en ſõ regne clarament amo/ ſtrat ala gẽtil: europa e lo rey age nor qui ỏ tẻdra amor la amaua cõ/ batut de angoxoſes anſies per aql la de qui creya la total perdicio e

per ſoberga doloz enſemps fet pia
dos e cruel crida ſon fill cadino ;
al qual axi dix. Ffzen lo que es a
cami neceſſarí e diligentment ves
perlo mon cercant ta perduda ger
mana;ſés noua certa dela qual no
ſeras may ab plaer mirat de mos
vlls;e perço ab la viſta ỏlla alegra
ma velleſa;o ſens ella not veja. &
cõ fos impoſſible trobar los ama
gats furts ỏ iupiter cadino apzes
de molt hauer enua lo mon cercat
al temple de apollo ab hũils p̃chs
anant lo ſupplica ; li digues qual
terra habitar li foza mes vtil ; ala
deuocio del qual phebo dona tal
reſpoſta. Aldeuant te apparra vn
bou ſens ſenyal de iou no aueſat
de laurar ; ſegueix lo enlo pla on
primer repoſara hedífica ciutat ĩ
poſãt a aquella terra per nom boe
cia poch apzes de eſſer cadino de
uallat dela gruta ỏ caſtalio viu ſés
neguna guarda per vn camp paſ
ſetjar vna gentil jumenta folgada
e ſens ſenyal de may hauer ſeruit
ſegueix la e fent lo cami que lo ra
ſtre dels peus de aq̃lla li amoſtra
uen ;calladament adozaua la dei
tat de febo guia de ſon viatge ha
uia ia paſſãt los tozrents de ſefaſo
els penopeyos camps quant ſe a
tura lo bou e alçant la ſua gentil ca
ra ab los alts cozns dzeça lo miraz
de ſos vlls al clar cel omplît lo ay
re de reſonants crits e axi mirant
a cadino qui ab la ſua companyia
lo ſeguia le ajague deſcanſãt ſobze
les tèdzes e vdejãts erbes ;gr̃as a
tu gzacios aĩal dix cadinovcèt lo a
iagut e girant ſe aell proſtat adoza
ua aquella regio ſaludant les mõ
tanyes e plans p ell no coneguts
e no ingrat de tan ſingular benifi
ci e gracia com dels deus hauia re
buda volia a iupiter maioz de totſ
fer deuot lacrifici. & per dar cõpli
ment ales coſes en aquell neceſſa
ries ỏ ſos ſeruidozs trames algũs
per apoztar deles vebines fonts
clara e pura aygua. Era en aquell
loch vna eſpeſſa ſilua fins lauozs
no tocada per alguna deſtral enlo
mig dela qual de vna aſpza roca e
xia ab gran remoz vn roll daygua
tan gros que ab la furia ỏ ſon cau
re hauia enla roca feta pzofũda co
ua;en aqueſta repoſaua vn diffoz
me ſerpent conſecrat al deu març
ple de eſcamos cuyro daurat enla
coloz;los vlls ab ſpantable mirar
ſemblauen dues falles ỏ foch;mo
ſtraue en tot lo cozs inflo de cruel
veri enla ſua famejant boca tres lẽ
guas appariã e les dents compo
ſtes en tres ozdes eſtauen. En aq̃ſt
loch pus fozẽ arribats los homẽs
de cadino fẽt mouimẽt los arbzes
e començant a voler traure aygua
mogue lo peſat cap la eſtranya ſer
pẽt lançant cruels e eſpãtables ciſ
cles;tozbats loſ ſeruidozs de cadi
no reſtaren fugint la ſanch de lur
cozs e occupats tots lurs mẽbzes
de ſoptada temoz tremolant dexã
caure de lurs mans los vexells ab
qui pendze aygua hauiã començat
va deues ells lo eſpãtable animal
voltant ſens negun ozde los ſeus
vlls regirats e alçant ſe en alt mo
ſtraua la granela de ſon diffozme
cozs los homens occupãt ſe en en

dreçar les armes ⁊ o la fuyta ⁊ o per uentura lo vn e laltre empatxant la por forcen per la serpẽt cruelmẽt dats a mort. E ia lo sol disminuit ses forces hauia ales ombres dat loch senyalant que era la nit vehi na ⁊ quant espantat cadino dela tar da dels seus vestint se dela pell ỏl leo q̃ portar acostumaua ⁊ pres vna esforçada lança ab ferro reluint e vn dart auenturos encasa ⁊ e ab es forç danimo inuencible ana cercar la perdua de sos companyõs ⁊ no tan prest arriba ala font quant la vista dels cossos morts sota la grã serpent ỏl dan dels que cercaue lo auisa per on espletant en ira lo a nuig de sa pensa hisque en tals pa raules ⁊ o desastrada sort qui amos vlls veure has consentit la mort ỏ tals amichs a cossos ami fels e prõ ptes en seruir mentre vida tenian per cert o veniador ỏ vostra mort o companyo sere e ab tals parau les la gran lança ab gran esforç ti ra e al colp ỏ aquella perqui les al tes torres hagueran tremolat la ſ pẽt nos mogue perque la duricia de son escamos cuyro resistia ala força del colp mes no defensa que lo fort dart entre los nuus dela es pina no entras fent en ses espatles cruel e dura nafra dela qual agreu iada girant si ab lo cap ab força de ses dents la asta arrenca romanẽt dis lo ferro ⁊ cresque per aço la im mensa dolor e augmẽtant en ira la serpent eleuãt se en alt ab furia lançaua contra lo fort cadino ỏ sõ negre veri grans e espantables go lades ⁊ deles quals la pell q̃ vestia del leo lo defensa e mentre que axi a diuerses parts saltant souit amo straua vberta la grã boca ab la fort lança cadino la pũta enla fosca cõ cauitat del coll seguint la com fu gia fins q̃ porta la sua desastrada sort q̃ axi retraẽt arrima les espat les ala soca dũ roure enla q̃l estre bant lanimos caualler ensemps ab larbre li apunta lo cap prenẽt aq̃ll balanç perlo pes tan soberch dela serpent morint. E mentre que glo rios de tal victoria lo fill ỏ agenor estaua passeiant son vna veu oyda sens saber don venia ⁊ diẽt pq̃ tan ta alegria de hauer mort vn serpẽt Si tu qui las vençut te speres mu dar en natã ỏ ſp espãtas cadino ỏ oyr tals raõs ⁊ e mẽtre q̃ axi era en tra infructuosos duptes detẽgut vẽch la dessa pallas q̃ confortãt lo dix Remou la por ỏ tõ iouenil ani mo e laurada la terra sẽbraras las dents dela serpent que has morta e obeint lo dir ỏ la deessa segui grã marauella que deles dents sembra des tantost sobre la terra appare gue vn gran nombre de homens guarnits ỏ armes reluits E reguel cultuador que per pendre venjan ça dela pesada mort venian ab les armes e volgue cõtra ells pendre les sues ⁊ aqui dix la sauia dessa ⁊ no toques a algu daquests fills dela terra ne en lurs ciuils guerres te vulles gens mesclar ⁊ hi no tarda q̃ vn dells cercãt occasio dona mort ba vn altre ⁊ al q̃l no molt espay ỏ tẽps sobreuisq̃. los altres ab entre mesclats colps ỏ saiats restarẽ ten yit de sãch lur vtadera mare ⁊ e de

tan aspra pelea sols vius restaren cinch dels quals echiõ axí anomenat primer lança/les armes p manament de pallas/requerit e ab fe affermant la pau de sos germans ab aquests se aiusta en amistat/cadino prenent los per companyõs enlo hedificar dela ciutat la qual los fats de febo li hauian promesa

Capitol segon en qui se tracta la transmutacio de acteon net de cadino en ceruo e la sua mort.

EA gran gloria e repos dela noua ciutat de thebas eran occasio de alegrar cadino oblidãt los anuigs del fadigos exili tenint tã honrats sogres com son venus e març: aiustãt a aço los molts fills e nets qui de tan estimada muller lacompanyauè: mas no basta aço per a cõplit repos: ans deu lo derrer dia en tots esser mirat perque lo fum dles dereres cèdres sol merex la laor car en tanta prosperitat lo maior de sos nets gran dolor li porta: quant sots figura de ceruo lo viu per sos cãs deuorat/e si vo lieu saber perquina culpa nou trobareu alguna/cõ dl mal qui es sès pesar fet no sia degut castich. Era en aquella terra vna alta mõtanya fornida d spes boscb on acteõ ioue d pclara gracios itat souit caçãt dauna mort a molta saluatgina e com vn iorn lo sol ab egual compas escalfas la habitable terraveèt hian sio altrament nomenat actebon los seus occupats enla caça ab tals paraules a reposar los conuida lo plaer de tants animals morts deu bastar per a vuy en aleujar lo cansament dela passada caça perque estime yo vtil consell a tots mentre que lo sol ab intollerable calor escalfa lo mig del nostre emisperi e talle les vapors del caliginos ayre prengam plasent repos dexã tots lo treball y replegan los cobles: esperãt per la caça la lum del seguèt dia: hauia de tal manera dit a tots obeint lo cascu ab lo mes plasent exercici lo cansament dexaua. En aquest bosch hauia vna vall plena de espines e despessos xipres: nomenada gargafia consegrada a diana en lo estrem dela qual vna coua de arbres tan plasent se mostraua que paria obrada per industria de art com fos per sa natura de aquella fayso la entrada dla qual era vn arch de entrelisats arbres natural mèt axi posats e ala dreta part vna font daygua clara corria ab suaus ones fent aiust en vn bany acompanyat al entorn de floridaverdor de moltes gètils herbes. Aquest era lo loch on la casta diana cansada dela caça ab suauitat de tal aygua refrescaua sos membres aon pus fon aquell iorn arribada liurãt a vna deles nimfes lo seu arch e aljaua: e a altre acomana lo mantell ab que agraciadament se vestia dues la desnuen las tíretes dl que enlos peus calçaua: e vn altre mes destre ab vn cordo de or liga los prims y delicats cabells es-

campats sobre ses spatles ocupa/
des les altres ab mans e vaxells ð
argent lansar aygues sobre la sua
delicada persona durant aquestes
coses e entre tals delits ðtenint se
diana lo net de cadino dant pas/
sada als treballs per lo bosch no
conegut ab passos incerts errant:
arriba enla espessa ombra de tan ð
litos loch:guiant son desestrat ca
mi la sua fatal sort e no tan prest fõ
delas nimphas vist quant totes a
iustant se trebalaren en cobrir lo
cors nuu ð diana y ab soptats e ar
remorats crits vmpliren de temo
ros so los vehins boscatges /mes
perque diana en bellesa e en grane
sa ales altres tant auãsaua que del
coll e cap en grandesa passant les
sobre totes apparia per be que tre
ballassen les nimphes amagarla
no pogueren que lo costat no re/
stas descubert /cresque per aço tã
grã ira ala verge dessa q̃ desija po/
der ab les sues sagetes dar mort al
desastrat iove que sens culpa auor
ria /e per fallirli tals com per a sa/
tisfer al insaciable apetit ð venjan
ça que en son cor prenia posada fo
ran mester ab la aygua de tan deli
tos bany socorrent a sa furor indi
gnament mullant lo apartar ð tal
loch la forsa:ab tals paraules dãt
presagi dela esdevenidora venjan
ça qui en pumicio ðl crim falsamẽt
cregut li espaua:cõpte a quãts veu
ras daq̃uãt si pots que mas mira
da nua.enla fi ðles quals comen/
çaren enlo front de acteon crexer
vns corns despantable mirar alar
galis lo coll ensẽps ab les orelles

les mans se tornẽ peus e dels bra/
ços la maior part se cõuerti en cu/
xes cobrint de escur cuyro clapat
la superficia de son maleyt cors:es/
pantas lo dolent e marauellat ðla
leugeria del seu cors enlo correr /
com enla clara aygua hagues vist
los seus corns. Al las mesqui vol/
gue cridar /mes mancant li la veu
comença a gemegar no podent ab
lagremes effogar la secreta dolor
repetia en son cor q̃ fer li forsa mes
vtil tornar asa posadao fugir en/
lo bosch ampatxãt li la vn la por e
laltre la vergonya e mẽtre que en
tals duptes se detenia son vist per
los seus cans dela vista del qual p
mer melampo /e iunobates ab es/
forçat ladrar als altres feran seyal
la vn despertaua e laltre guosiach
derrotan se los altres mes corrẽt
que lo vẽt pauphaco /dorceo /e or
baso tots venguts de arcadia e lo
valent e brosfono ab los cruels le
lapa e theron:e ab aq̃sts se ajusta
plerelas molt lauger en los peus
y agras molt vtil per loquest e ni/
leho molt fer q̃ poch ans era stat
ferit per les dẽts de vn porch e ab
aquells aximateix venia: napea cõ
cebuda de lop /y tarpea acompan/
yada de dos fills cadellots : noy
manca la don de sidonia ab illads
tostades dromas canace /tictea ti
gris:y altea ensemps ab lo molt
blanch lacon y esboas ab los pels
negres:ab ells era thous ab sõ gez
ma licisas . y narpolos:qui apor/
taua lo frõt negre distinch per co/
lor blanch corrian ab gran furia
arpalo e mayancho e lacuea ab los

pels arisats / y labros / y agrados ab yactor dela veu molt aguda: e tants que recitar los seria massa larch / derroquen se tots prestissimamèt / y ab desig ỏ pèdre li dona al encalç fuig lo mesquí p aquell loch a on souit hauia encalsat fuig ỏ sos seruidors ab desig de cridar dexau acteon nous engan la yma ge del seruo en qui ma transfor / mat la desestrada sort mes mãcan li paules les quals posat que consentit li fos de proferir sens esser oides enua forè restades per lo ladrar dels cãs e crits ỏls cassadors e mentre q̃ axi fugint entenía enre parar lo perill de sa vida per la sèdera de vn bolch exintli al deuant dos desos cans qui derres dels altres eran estats soltats lo detègue ren:a puntãt ab forts dèts lo cuyro ỏl noueli seruo / arriba la multitut dels altres lacerant amoltes parts la sua trista carn: de manera q ans que nol dexaran mãca loch sa per a poder natrar ab aspres genicchs quals la natura ỏl seruo lã çar li consentie daua senyal ỏla dolor ỏl cor agenollat com millor podia los braços alçãt mostraua ąls pregaua: los seruidors ignorãt lo delattre de lur senyor ab espessos crits ala vista de tan bella cassa so uint lo cridãuan / giraua aquell lo cap en oir lo seu nom anugense aquells pq̃ era ablèt lo q̃ ell volgue ra ciier bili plaguera veure mes no sentir la furia dels cãs q̃ tã cruelmèt lo nafraran fins q̃ ab la sua mort resta contèta la ira de diana

Capítol terc en qui tracta

vna transmutacio so es ỏ iuno en vella ab lamort de semele e natiuitat de bacho.

AQuesta tan aspre execucio estimaren algũs que passaua los termens de iusticia inculpãt de crueltat calia diana altres sent la'estima deguda dela virginitat per bo tenian qualseuol cosa que p irada vergonya hagues axecutada sola iuno restaua sès loar ni blasmarla alegrauas empo pus torna en dan dela casa de chadino tenint en mal grat tota la gent tebana per causa de europa & mentre que enlo secret de sos pensamèts se celebraua festa de aquesta alegria / noua trist or li feu mudar la cara: oint que era prenys de iupiter la filla ỏ chadino anomenada semele / y de aço pnia grã augmèt e renouaua lo seu passat anuig e ab irades paules comença a raonar dient. Doch veig que ma profita rèyir ab mõ sèyor della pendre venjãça Si dignamèt yo so anomenada regina grau del cel si so muller e germana de iupiter: percert nos pot negar que no sia germana. Es veritat que es cõtenta ella ỏ amagadament satisfer a son pler ne sol resti yo offesa per admetre enson lit aquell qui en lo meu reposat estaria la celerada que dell ses feta prèys aço limãcaua q̃ ab lo vèntre gros donas sèyal ỏla amagada culpa cosa q̃ ami no ha esdeuègut sino vna vegada tan gran presumpcio te per la gentile

sa restarna enganada:no sia yo fil la del gran saturno si ab los fochs de iupiter no la fas deuallar enles infernals ayguas. & dit aço dexãt la reyal cadira e los palaus del cel deualla enla terra cuberta ỏ vn nu uol e ans que exint de aquell res/ stas enla casa ỏ semele.se fingivna vella posant sobre son cap los ca/ bells blanchs/rugãt la sua gentil e tendra cara e tota coruat:e tremo lant se presenta a semele en figura de berohe q̃ era sa nodrissa fingint venir dela vila on tenia posada. & axi venint son per ella ignorãt be/ nignament rebuda. passant aquel les raons que dignament pertãyi en adescansar la vella del afany ỏl cami. & com entre molts altres vẽ guessen a nomenar jupiter les a/ mos del qual ia altres vegades ha uia semele asa dida comptades sos pira la nodrissa ab tals raons mo/ strant se molt gelosa dela sua ho/ nor.cara filla grans son los engãs que los fictes homens encesos de amor fan avosaltres iouens: e no tench prou percert que lo que ab tu raones:a iustat en vna anamo/ rada voluntat sia lo gran deu iupi ter e no es cosa noua molts ab nõs fictes ỏ deus hauer fins vuy amol tes enganat en temps tan ple ỏ en gans no basten les raons: don te algun cert senyal dela deitat sua:e sies lo ver iupiter vingue en ma/ gestat:qual presentar sesol ala dees sa iuno plagueran aquestes raons ala trista senyora:e ab la dida ans ỏ partir se apunta com ne de qual manera se deuia regir per arestar segura:don se segui que venint iu piter ella graciosament acollint lo vn do en gracia fos qualseuolgues li demana:aq̃ respos: e elegeix lo que plasẽt/te sia q̃ permit sera dat sens dilacio alguna:e perque mils me cregues aport en testimoni la deitat daquell torrent dinfern qui es spant dels deus: alegra de son dan replicant li dix ella. Jhus vra senyoria aço ma atorgat façam gra cia de venir ab semblant mazestat cõ enlos cels regnan eus acostau a iuno volia lo omnipotent pare cloure la boca della parlant a que seu curt restant la cosa entermens que nos podia fer quell nou agues jurat ne volgue ella revocar so/ sig/puiassen enlo alt ayre de on al tre vegada torna calar per cõplir la promesa encircuit de nuuols: e acompanyat de trons ab multitut de lamps treballant quant pogue en aflaquir la força de aquells de/ xa los que portats hauia per pu/ nir los gegants prenent ne vns al tres ỏ menor crueltat/ablos quals entra enla cambra on primer sim/ plamẽt solia reposar/no pogue so portar la neta de agenor aquest so/ berch incendi ans tant la turmen ta que ensemps ab la casa pres si la suavida:no tenia linfãt q̃ ỏ iupiter hauia concebut p̃ mancamẽt ỏ dies cõpliment desa forma:e tal amaga dament traẽt lo delvẽtre ỏ aq̃lla si lo creure es licit[enlo seu amaga a on repa lo nodrimẽt q̃ hauia man cat al vẽtre dela mare:e venĩt ala forana lũ p̃mer lo nodri amagada mẽt la sua tia yno liurãt lo ha pres ales nifes niseides quil criaren en lo secret de lurs aygues.

Capitol quart en qui se tracta la faula ỏ tiresias ab les sues dos transmutacions.

DIsponent los fats tals desastres enlos fills de cadino juno alegra e cõtenta estaua enlo cel ab qui jupiter p̃ no mostrar se anujat del que era pler seu comença aburlar e com entre moltes raons vengues̃an aplar del delit ỏ amor dix jupiter aella gran es per cert lo desforde ỏ amor qui reposa enles dones com claramẽt amostra tã grã nombre de mals q̃ per ellas sagnexan: axo nous admetría respos la bella juno nemo consent rao / no dien tots q̃ son les dones pla natura fredas e fallidas ỏ sẽy acomanades al gouern de vosaltres / qual culpa mereix donchs la mesquina qui combatuda per aquells quis nomenã discrets: e al consell ỏls quals se troba subiugada cau en algũa erra / si laor: o culpa se dona als comẽsos quals restareu vosaltres / no podia iupiter tenir se ỏ rialles mẽtre quella parlaua: e en lafi de ses raons isque ab tals paules / no vull abvos debatre que ab raons me vençereu mes anem atiresies qui per esperimẽt ne sap la veritat: plague a juno e de concordia remeterã lo determenar ỏ lurdebat aell hauia aquest tiresias aggut esperiment ỏles dues natures perq̃ vn iorn ab vn basto deptint daes serps aiuflades li segui tal desastre que conuertit en dona passet anys enla fi dels quals com les tornas mirar ental manera aiusta des ensemps venit li lo passat arecort dix, & es tan grã la vostra potestat que per tocar vos se muda la natura / yous tornare aferir: e dant los ab lo mateix basto cobra la perduda natura: deuant aquest dõchs constituit arbitre daquesta questio estigueré jupiter e juno q̃ sentenciant dix que ab gran auantatge jupiter mantenia lo que era veritat: los ell la sentencia / mes juno anujada lo priua dela vista / en premi dela qual perque no es permes al vn deu desfer los fets ỏl altre li dona iupiter saber enduiuar lo que era per venir / disminuint ab aquesta honor lo anuig que teuia de esserrestat sech.

Capitol quint en qui se tracta la natiuitat de narciso ab la conuersio ỏ echo en roca resonant.

REstant tiresies vell e ses vista ab lo endiuinar reparaue sos mals / en q̃ guãya gran fama per tota la prouincia de emonia / e la primera cosa asenyalada perqui guãya tal fama fon so que profeta dela mort de narciso fill de liriope: lo q̃l com ves la mare nat ỏ preclara gẽtilesa portat deuãt tiresias li demana si la fi de sos dies seria lavellesa aqui lo prom endiuinador dix a

quest infãt sera de longa vida sino
veu simateix burlarenle los oints
de aquesta respostaꝫala qual la suc
cessio del temps feu vertader testi
moni car essent narcis.o de edat de
vint anys perla sua gẽtilesa fon p
moltes volgut ꝫmes atant lavana
presumpcio que ỏ gentil tenia bas-
ta que neguna estimant digna ỏ sõ
acost retret enlos boscatges per fu
gir ales dones segui la vida de dia
na e com vn jorn posas sos filats
en parada duns seruos fon vist p
vna nimfa anomenada echo Elque
sta era stada dona molt eloquent ꝫ
e venĩt juno per atrobar a iupiter
secretament prenent deport ab al-
guna nimfa/ ab auisades e gentils
raons tant la tenia que ell enlo cel
retret amagaua ala muller sõ crim
dela qual cosa com se fon la deessa
e persabuda tal castich li dona q̃ p̃
uada de tot vs ỏ plar sol li era per
mes raferir lo so ỏles derreres pa
raules que asa oida arribaua. Ele
ent aquesta anarsiso presa dela sin
gular presencia de aquell estaua es
perant si per referir alguna paula
deles que oiria li pogues dar seny
al dela sua amor. segueixli les pet-
jades ꝫe quant mes si acosta mes ỏ
sech foch sensen/o quãt desijaua ỏ
poderli plar ꝫmes contrestãt la na
tura al desig estaua espant lo que a
quell diria. & porta la sort que lun
yat narciso dels seus trobant se a
soles dix. Qui es assi ꝫ e es asi res
pos la trista nimfa marauellat del
q̃ hauia oit torna adir quis vol q̃
aqui sies vine esta ab mi ꝫe hoi per
resposta esta ab mi. Giras e veent

q̃ algu novenia dix ab benigneveu
& perq̃ fuigs de mi ꝫno tarda echo
aiudada de amor entornarli adir e
perq̃ fuigs de mi/adressa les orel-
les lo supbios ꝫque e tan souint es
sèt se trobat enganat dix Mo pucb
ne se compẻdre aq̃sta veu don ve-
si vols ma compãyia a costemnos
e ab molt pler acostemnos dix ella
exint per fauorir ases raons ỏla es
pessa silua ab los braços estesos lo
volgue abraçar ꝫ ỏ que molt agreu
iat ꝫe ab los seus lançãt la desden-
yosament la auorri dièt. ans desli-
ber morir que ta acostes ami ꝫe aq̃l
la fugint en vergonyida sol li res-
pos que ta costes ami/y de aquell
dia retreta enlos sols boscatjes en
les secretas coues elegi lo seu viu-
re/mes crexẻt la amor e tots dies
renouant noues cautes ỏ dolor en
sõ trist pẻsament ꝫp cõtinuats ỏ in
nis e vigilies amagrit se sõ cors cõ
sol li restas la pell sobre los ossos.
sõ conũtida en vna aspra roca enla
q̃l asoles viu laveu ꝫe enlos boschs
amagada p algu no es vista oint la
sua veu responẻt also deles derre-
res paules com vsuit acustumaua
Ysdoch curant narciso del dan q̃ p
occasio de son vltrajos desdèy ha
uia rebut echo passaua burlãt a hu
nes e altres e doblant tals desdèys
algũa auorrida alça les mãs al cel
supplicãt als deus ental forma Si
lo iust determenar de vostre maie
stat no ha perdut les regles ꝫsia a-
quest punit ab lo que tals dãs can
sa e enses per amor dela sua belle-
sa q̃ tãtes an amat ꝫno podẻt lo de-
sijat atenyer prenga fi lo seu vinre

als deuots prechs dela ql los deus prestāt les orelles manaren aques ta execucio ales clares ones dela fōt nomenada ramnusa|Era aque sta vna font ab ones reluints tā lū yada de poblat e ō arbres que ma de pastor ne beure de ouella nola hauian torbada : ne brot de algun arbre era enella caygut :essent per gran spay al entorn enremada de herbes verdejāts :enaquesta font vn jorn la desastrada sort aporta a narsiso dela cassa cānsat:e enella ca lant se per abeure treballant en a pagar la set:altre set li cre|que.car com beuent follament fos pres de amor per la sua bellesa que mira enla aygua estimāt lo que sota mi raua esser animat cors e marauel lat del ferm mirar de aql :qui per q ell nos mouia ferm estaua e sens moures mes crexia la mor : mira los vlls da quell semblant dues el teles los dits dignes de bacho els cabells ō apollo :mira les sues cō passades galtes : e lo coll tornajat marauellas lo mesqui dela gentile sa de aquell qui sol representaua lo que ell possehia digna de mara uella:assimateix desija ensen : e es enses demana so qualtre noli pot dar:o quant souint besa la fōt cre ent besar la ombra quil enganaua posāt los braços dintre per voler la abrassar ignora lo que veu pero per ell se crema O foll maça prom pte en creure perque enua trebal les en pendre la figura quit fuig a questa que tu mires no es alre q ombra:lo q demancs en loch nou trobaras:guarde be lo que ames sino pozas ho perdre res no te que sen sia/ab tu vengue ab tu esta e ab tu sen jra si anar ten pogueses.Es tana lova enamorat tā occupat en mirar si mateix que oblidat ōla ca sa:e de totes ses feynes fixament mirant crexia sa dolor: e comença adir girant se als boscatges : o es pessas siluas on molts secrets da mor souint se executen :haueu vist may algu amar la sua mort si du rable sia la ombra de vostres ramf per tots los segles:res may vn de sig de tal mena:veig lo grem plau sens tenir poder de trobar lo que desige e serch:e perque de dolrem tenga major occasio es la cosa en termens que ni alta muntanya ne muralla ne porta desuian mos de sigs sol vna petita aygua es la que es en mig yo conech en sō gest qué desige abraçar.perque tantesvega des com he los braços estesos vo lenterosamēt ha los seus alargats e tātes vegades com yo la vull be sar me alarga la boca mes no la puch tocar /o quis vol que tu sies hix de aquexa aygua: e si ouptes ō multitut de gent asegur te la sole dat de mi qui son tan joue : pquet burles ō mi per cert nou te meresi cut la disposicio de ma jouenil tal la ja so estat amat per nimfas ōles aygues no se que significa la graci osa acullensa ō ton gentil esguart car si yo riu tu rius e souit plorāt te hevista plorar no obmatēt ō tor narme resposta si be compręch lo mouze ō tos labil mes novol la mia trista sort q vega a oida ōles mies orelles q es so q yoveig fia yo ma teix enganā ma figura so enies ōla

amor que fare entreſpas de tanta congoxa: pregare/ o admetre los meus/ que pregare ſil que deſig lo yo la ſoberga belleſa menſa paſſar fretura/ o ja pogues dexar aqueſt triſt coꝛs e ſo cert que deſig ſo que negun amant nunca ha deſijat de la coſa amada volrian eſſer luny ja aqueſta doloꝛ ha aflaquit mes foꝛces: e acurſat lo temps del miſe rableviure enla edat floꝛida finara lo meuviure de que no manujaria ſi penſas que apꝛes de ma moꝛt re ſtas aqueſta belleſa qui ab mi fina ra: e los dos de concoꝛdía eſpirāt vna anima poſarem ſi al viura. ha uía axi dit: e lagremes no ceſſauen de ſos vlls deſtillar perqui enter/ bollida laygua mancaua lo pler ỏ la pꝛimera viſta & haõ fuigs cꝛída narſiſo deſemparāt ami q̃ ſens tu no puch viure: ja que not puch to car conſent me lo mirar & mentre que entra aqueſtes doloꝛs ſe dete/ nía deſpullada la roba comẽça ab dues pedꝛes abatre los ſeus pits a que ſegui vna gran marauella que aquells començaren amudar la co loꝛ meſclada de vermell e mẽtra q̃ en laygua miras lo mudar ỏ ſa co/ loꝛ no podent mes ſoſtenir lanuig quel turmentaua lenſat al vn coſ/ tat apoch apoch cremãt perde ỏl tot la coloꝛ y la foꝛça reſtant deſſet lo gentil coꝛs quen tẽps paſſat ha/ uia amat echo qui encara que ira/ date per ell deſdenyada reſtas no ſoblida de toꝛnar replicar ab dolo roſaveu los crits del qui moꝛia ỏl qual la darrera veu que dix eſſent pꝛop de moꝛir fon ab vn gran ſuſ/

pir: o joue gracios per mi amat de bades no calla la triſta nimfa ans ab no mẽys doloꝛ toꝛna dir pmi a mat debades: era reſtat lo cap de a quell ſobꝛe les verdes herbes els vlls tãcatſ per no poder mirar lur ſoberga balleſa: e puſque foꝛa da/ queſt mon fon dauallat enlos pa/ laus de pluto: encara vuy eſta en laygua de eſtigia renouant la anti ga doloꝛ: granment reſtaren de a/ ço anujades les germanes cobꝛint dells cabells arrencats de lur cap lo perdut coꝛs daquell: plãgueraõ aelles molt les nimfes ỏls boſchs reſponẽt al derrer ſo dels doloꝛo ſos plants la triſta veu de echo: e com hauent aparellat ſolennitat ỏ honrades obſequies volgueſſẽ a aquell dar noble ſepultura: no tro baren lo coꝛs: reſtãt en loch daq̃ll vna floꝛ groga ſenyida al entoꝛn ỏ gentills fulles blanques.

Capitol ſiſe en qui ſe tractẽ tres tranſmutacions ſo es ỏ bacho en infant dels bãde iats de toſcana en dalfins: e de pẽteu en porch ſaluatge.

Oneguda y per verta/ deres eſperiencies ha/ guda certitut dela ſcié/ cia q̃ tenia tireſias enlo endeuinar creſque la ſua fama per les ciutats ỏ acaya entre les quals la gran tebas era comptada p pꝛi cipal. en aqueſta era penteu net ỏl antich cadino qui tenint aburla

los fets de aquest vell vn jorn en/
cotrãtlí lo dixvell orat enuellit en
mals dies y ara que es orb test mes
endeuinar de q̃ molt anujat lo pr̃o
mouẽt lo pesat cap ab soberga ira
dix. Entra cuydat tu per tenir lo
que manca ami veuras molt prest
trista fi de tos dies: evalguera mes
per la tua salut que fosses cech cõ
yo per no hauer ha veure la gran
festa de bacho. Car temps vendra
e prest sino mengan que venint cõ/
tre tebas lo fill de semele ab tos
menyspreus per novoler aell sacri
ficar te seguira que ab mil nafres
escampada la tua trista sãch tenyi/
ras estas siluas rabent tals dans
per ta mare etias y atal ora tart pe
nedir te fara clar conexer que sota
aquest nuuol de saguedat he mi/
rat yo prou luny lo dan de ta per
sona. Anujat y spantat resta de tal
oir lo fill de echion e dins spay de
poch temps comença lo dir de ti/
resias exir enueritat: perque venit
liber altrament bacho anomenat:
tot lo poble d tebas les donesvel/
les acompanyant les iouens li isq̃
ren a rebrel ab so de tamborets: e
daltres esturmẽts: la qual cosa cõ
miras penteu ab animo indignat
a tots comença axí parlar. Quina
saguetat en paxa axi la lum de vo/
stre entendre: o ciutadans de te/
bas: e sera veritat que restareuven
suts sens saber per qui solament
ab lo so de tabals e de sembas vo/
saltres qui ab esforç haueu ja sostẽ
gut aspres treballs de guerra ara
sereu vensuts per furia de vi e fol/
lia de dones; dels vells me mara/
uell qui apres de tãts treballs sos/
tenguts enla mar per arribar assi
a viure reposats axí pmeten pẽdre
la terra sẽs batalla/ o iouens com
panyons dela mia edat avosaltres
me gire en verg̃oyit dl queusveig
en lo cap la garlanda de pampols
portau per cabesset: en graciaus d
man queus racordeu delvostre an
tich començ e vestintvos del fort a
nimo de aquella serpent qui atãts
dona mort treballau ensemblarla
ella morí per defensar la aygua
on son cors reposaua: e vosaltres
creent ami posareu en parill la vi/
da p restaurar y defẽsar la fama ab
la qual perduda no deveu desiiar
los homẽs mes lavida Si los fats
permetessen per longuesa de citi p
esforç de combatre p astucia d dis/
crets capitans tebas fos destroida
nomi donara tant. perque mesqns
restariam sẽs culpa/ y la nostra do
lor encare que fos planta nous da
ria vergonya mes are on aparẽvẽ
suts per vn minyo delicat y sẽs ar
mes lo qual may caualca cauall ne
ha senyit espasa: ansva ab roba pi
tada e garlanda al cap: y no basta/
rem en lãçar lo nosaltres: com hi
basta acrisio qui li tança les portes
ell se espãtara siusveu venir cõtra
ell: anau hi prestament: e portaulo
ligat q̃ yo vull veura la deitat sua
p aquant bastara: oint aquestes ra
ons son aui cadino quãt podia tre
balla ab raons amansar la sua fu/
ria amonestant lo ano menysprear
la deitat de bacho: mes tot aço erã
falles ensanẽt la concebuda ira dl

seu indignat animo amajor cruel/
tat per on cuytas sos seruidos a/
naren per apẽdre abacho e no tro
bant sino vnvell cansat apanteu la
portaren: lo qual mirant ab vlls
de rabios animo volgue a b talls
raons espantar /o desauẽturat di
gues me sés pẽsar pus tés la mort
veina lo nõ teu e la terra ne p ãna
rao segueys los sacrificis ỏ aquest
ficte deu: aquell sés por algũa axi
li re spos Lo meu nõ es asestes e so
nat en mehonia mõ pe era pobre e
ab los filats pescant procuraua la
vida: dels quals a soles me here/
ta e yo no content de seguir la sua
art treballi en hauer vna barca ab
qui nauegant aprẽgui molts ribat
ges: e comensi a notar les calitats
dels vents e força dels planetes: e
seguis que nauegant ab mi vna cõ
panyia de lombarts bandejats
de toscana. cõvn mati fossem prop
dela tera anaren tots p portar'ay/
gua fresca de vna font quells mo/
stri: e estant esperant los senti per
lo bosch moure vna gran brega: e
no tarda quels viu venir aportant
pres vn infant de tan alegant for/
ma que nom racort enlos jorns ỏ
ma vida hauer vist res semblant a
quell los seguia com vn home qui
leuat de dormir esta torbat: mirãt
yo enles particulas gentilesas da
quell noy comprenia res que fos
dome mortal e als lombarts girat
digui no se qual deitat es ab aqst
infant. po qualseuol sia yo lo pch
quens fauoresca anostre nauegar
e perdo anosaltres anujats de oir
me dir tal respongueren aquells

prega per tu si vols: e not curs de
nosaltres que jans darem recapte
per on comensi a entendre lur ma
la intencio e no volent consentir a
lur pler vn dels anomenat liarba
me dona ab vn rem tan gran colp
p lo coll que en mar fora caygut si
no qué tigui ab larbre loantli tots
so que hauia fet: aquest infant era
bacho lo qual fins aquella ora no
hauia conagut quant despitat los
comença adir que enteneu afer q/
ma portat assi on me voleu menar
Comença lo afalagar proteu ab be
nignes paraules asegurãt lo ỏ tot
dupte li dix: no temes res digues
on vols anar que sens algun dan
teu alla te portarem: en naso dix
linfant es la mia posada si alla me
aportau eyvoleu aturar haureu re
posat viure juren aquells p lamar
e lo cel ỏportar lo enaso: e ami ma
nen que tenga tal cami: lo qual cõ
sequissem abprosper vent vengue
la hu prop mi diẽt. Y com sou foll
creeu quel que diem se haje axi de
fer ne quevullam portar aquest in
fant anaso: girau ama squerra
prẽgna algudevosaltres los digui
ab fellonia lo gouern dela barca: e
anem on vullau quina gent del di
able no haueu dit susara que jriã
anaso restaren tots torbats eleuat
calion me comença apregar q̃ls a
portas adelõ e q̃ nols mãcas ental
necessitat perque sens mi nos teni
an per segurs dela vida. yo poch
curãt de lurs raons los dexaua
estar/ e ell lauors prenẽt los rems
dexant naso ala dreta prenia altre
cami/ a tal hora lo deu bacho fin/

gint que començaua de entẽdre lẽ
gan enla proha muntant ⁊ descob
rint la terra ab lagremes confor
mes ala edat que mostraua senglo
tant los dix⁊a mariners y aõ me
a portau enganat me haueu no es
aço lo que promes me hauieu⁊qui
na honor guanyau de hauer en
ganat a vn petit minyo⁊ ploraue
yo ab ell mogut ỏ pietat e rient se
los ladres de nostres tristes lagre
mes ab soptat moure ỏ remstrebal
laué de arribar en terra per poder
aportar lo lur desig a fi⁊ guarde q̃t
dich pẽteuvna grã marauella nos
segui en tal pũt ten vera com tẽch
per cert la ỏitat de baco qui aquel
la causa mirant ho los meus vlls
la barca resta en sech enlo mig de
la mar com si fos enla terra⁊ mara
uellantse los qui vogauen del star
de la barca e corrent al remey ỏlas
velas en va les estengueren muda
rense los rems en grans brots de
cura e atal hora baco en propia fi
gura se amostra coronat de florits
pampols e mirauen penjãt en les
entenes lops serues⁊ e panteras
de que tant se espantaren⁊que pre
sos doradura comença medon a
mudar la color e a restar tot negre
era li p̃p liarbas e vẽt tal marauel
la dix q̃ vol dir aço ab les q̃ls pau
les mudant la forma cõ laltre resta
peix libis volent moure los rems
seu la mateixa fi e vn altre volent
ser vn nuu ala vela en mar cayguc
cõuertit com los altres⁊erã aq̃sts
vns peixos negres en la color ab
la coha voltada⁊e saltãt a diuerses
parts lançauen ab les coes la ay
gua al entorn⁊e axi iugãt anauẽ en
circuint la barca acabusant e exint
sobre laygua e ballant feyẽ cercle
encircuint nos ab vna gentil dan
ça⁊espiran laygua que hauian pre
sa ab los amplesnarils⁊e axi restãt
tots cõuertits en dalfins yo sol ỏl
nõbre de vint fuy q̃ti de tal dan⁊es
pantat staua delq̃ hauia vist quant
lo benigne deu se acosta ami dient
no hages por asestes te lo cami de
naso on pus fom arribats daquell
die auant li so estat deuot⁊he e fets
sacrificis⁊ al qual deman en gra
cia quels me dexe durar. Ab gran
anuig hauia penteu scoltat aquest
vell lo qual mana asos seruidors
que liurassen a mort e perque no
tenian aparellats los turmẽts ne
cessaris tancant lo en vn carçre de
tenint lo auida passarã algũ poch
e es fama que sens tocar lo algu se
viu solts los ligams e vbertes les
portes per on exint ana trobar a
baco comptant lí lo perill en que e
ra stat per esser lí ỏuot. Cresque p
aço la ira sua contra penteu e anãt
per lo camí de tebas no volgue lo
net ỏ cadino trametrey a algu mes
ellmateix li ana ab les armes encõ
tre e com miras de luny aquell ve
nint ab multitud de homens y de
dones. lo so ỏls esturments lo co
mogue a ira com moure acostu
mã les trompes los caualls ade
sig de combatre espletãt lo animo
de baco en venjança contra ell⁊ lo
vesti de sẽblãça de vn porch molt
saluatge dela vista ỏl qual primer
son la mare auisada e creent que e
ra porch crida a ses germnees y

no y aneonoe: q̃us p daq̃ll saluat
ge q guaste tot lo camp ané lo ama
tar: corre derrera ellas tota la mul
titud per a matar lo porch fuig a-
quell tremolãt dexada la crueltat
primera e ja portat en conexença
dela sua culpa aquella confessaua
sens esser escoltat: aiudaume ma
tia deya abveu plorant: y no so yo
penteu lo vostre car nebot: guar-
dau que nous emprenga com als
cans dateon vostre fill: nous en-
gan peruentura alguna falsa sem-
blança: no conech actehon respo-
nia aquella e ab gran furia li aren-
ca vn braç: ne tarda laltra tia de ar
rencar li aquell qui li restaua ana-
ue lo desauenturat per trobar pie
tat ab la sua cruel mare la qual cõ
encontras no tenit braços ab que
la abraças amostrant li la sanch q̇
per les nafres abundantment ra-
jauen als seus peus se lança e aq̃l-
la vent lo caygut en terra ab furia
prenent lo per los cabells lo coll
li arrenca e ab los dits sãgonosos
aquell alçant en alt ab alta veu cri
da mia es la victoria perq̃ yo tech
lo cap hi hauent dit aço corrèt tots
sobre ell del tot lo trocejaren: cre-
xent p aço la deuocio e por del grã
deu baco component li altars acõ
panyats de plasents |sacrificis ce-
lebraren daquiauant ab por la sua
festa.

Acaba lo tercer libre & trãs
mutacions del poeta ouidi
Comensa lo quart libre en
quis fa mencio dela festa ce
lebrada en tebas per honor

del deu baco e del mẽysspu
quen feren les filles de mi
neyo

Ots del desastre seguit
a penteu restaren mes
deuots mes alsithoe la
filla de mineyo: maldiu
tal sacrifici y encara es tan folla q̃
nega lo gran baco esser fill del deu
iupiter y son li companyones en
tã celerat crĩ les sues dos germa-
nes ia hauia manat lo seu gran sa-
cerdot celebrar se la festa: cõ estrè-
yent los poblats dela ciutat de te-
bas reposar del treball dient que
era mester fer ara maior festa dela
acostumada per aplacar la ira del
deu baco o fes obeintlo lo poble
les iouens y lesvelles dexades les
filoses y el treball ỏ texir portauã
sacrificis ỏ odorãts ensensos al tè
ple de aq̃ll y ab diuersos noms ses
laors explicauen vns nomenãt lo
baco els altres bronio elieho ígni
geno: e dos vegades nat molts p
loar lideyen: e ensemps fill de dos
mares: aiustãt li los altres niseho
e tioneo intonso eleneo inuentor
del reym-nicteleo: elebo biaco: e
ebuan-ensemps ab altres noms ỏ
nombre infinit que posseex liber
entrels pobles de grecia cantant
li deyan tu tens iouent no con-
sumat tu eternal fadri: tu molt gè-
til es mirat enlalt cel tu tès lo cap
de verge com estas sens corns: lo
orient es tot per tuvençut fins al e
strem de india ceñyida del riu gan

ges:o tu molt venerable apenteu
eligurgo cõfiant ỏ ſes ales bas da-
da mort a tots los ſacrilegos :los
marinerſ toſcãs:tu lẻſiſt enla mar
e tu ab frens inſignes e pintats cõ
ſtrenys los lops ſerues apoztat lo
teu carro abacho los ſatiros ſe-
guexen y los vells embziachs ab
membzes tremolãts. no podent
ſoſtenirſe ſobze les canyes fer les
aon ſe vol que entra enſẽps ab a-
legria ſõ ſẽtides clamozs ỏ iouẻs
y de dones a meſcla de grans ſõs
de tambos de tabals y de ſembas
ab molts cozns y trompetes:e axi
les matrones tebanes humilment
te ſupplican que placat y benigne
los ſies fauozable y entretants ſol
les tres filles de míneyo tancades
en lur caſa:maldiẻt ala feſta ſtauẻ
occupaỏs al ſeruir ỏ'minerua vna
adobant lana : e laltra texit lo die
detenien:y la terça tirant ab lo de-
licat polze lo li dela filoſa treballa
ue en fer mes groſſa la fuſada con
ſtrenyent ab nou treball ales qui
les ſeruien y mentre q̃ axí trebal-
lant eſtíguesſen callades comença
la maioz parlar en tal manera :ple
na va la ciutat ỏ gent arremozada
y tot lo poble foll ſe dete enla fe-
ſta de aqueſt ficte deu:perque ſo ỏ
parer ſius par bo mas germanes
que pus ſom occupades enlo ſer-
uir de pallas deeſſa molt millor a-
queſt vtil treball de noſtres tẽdzeſ
mans quãt pugam aleugem ab di-
uerſes raons comptant quaſcuna
de noſaltres vna plaſent hiſtozia
daquellas pus antigas perque ſõ
ab mes plaer dels hoynts eſcolta
des loan totes tal dír y aella gira-
des de començar la pzegan:qui e-
ſtech aturada perquen ſabia mol-
tes:ya de qual comẻçara :y dix no
ſe ſius compte dela ſuperba dircẻ
nada en babilonia y cõuertida en
peix:o dire us de ſa fílla conuerti-
da en coloma:ovoleu que yous di
ga de vna delas nayas:qui ab los
ſeus encants conuertia los iouẻs
en coſſos de grans pexos fins que
per vn qui ſabe mes que ella fõ en
pex conuertida:o peruẻtura plau-
raus mes de ſaber pques moſtren
vermelles las mozas que erã blã-
ques tenyides ab la ſanch de dos
enamorats:aquexa diuẻ totes noſ
plaura de hoir perque no es molt
vulgada y complaent les ella co-
mença ental fozma.

Capítol ſegon en qui ſe tra cte la mort de piramo y tiſ be abla conuerſio deles mo res blanques en vermelles.

EN la gran babilonía la
antiga ciutat que cenyi
de fozt mur la reyna ſe-
miramis mare ỏl noble
nino naſqueren dos infants de e-
gual gentileſa paſſant la vn que e-
ra nomenat piramo loſ fadzins en
belleſa y laltre quera tiſbe les ꝛ on
zelles de aquella edat les caſes de
lurs pares vna ſola paret tenia de
partides:y com es de coſtum que
enlos richs ỏmoſtra la natura ſes
forces deſcubertes:e inclinacions

seguitoes sens cautela enla lur in
fantesa presos daquell grat qui so
uint nos gouerna donauen molts
senyals de amor verdadera y cre-
xent la edat mes tal amor crexia:
per on apersebits del foch enses
los pares assajaren vedar lo que
fins vuy es a tots impossible: de
grat egual enceSos egualment se a
mauen y perço quant podié ab sé-
yals reparauen la falta del par-
lar car lo foch mes cubert maior
flama espira. Enla paret comuna
qui les cases partia: era vna fenel-
la la qual en tants cents anys no
era staba vista: mes que no sent a-
mor: aquests enamorats primer la
descobriré sent per ella cami al so
de lurs paraules: deyal gracios jo
ue: o crueltat ò pares qui posa tal
contrast a tan censera amor: y re-
plicaua ella tostemps: e hoit dirq̃
dues voluntats a vna fi girades
les coses molt dificils: y quasi im
possibles acaben sés treball: no cã
sem de pãsar remeys al presét mal
ha tisbe deya piramo totes les nits
me fugen seguit tal pensamèt y re
mey no se veure sens perill delavi
da y tacha dela honra e axi souint
acostats ala creta detenian lo dia
ab semblants parlamèts: y alenãt
la vu al encontre delaltre ab calor
de iflamat ale descobria quasi ço
quen secret portaua girats ala pa-
ret souint: axi li ỏyan: o paret anu
josa perq̃ poses empaix a nostres
voluntats que seria atu consentir
a nosaltres q̃ de prop nos tocassẽ
osi asot par molt almenys nos cõ
sentisses sentir aquell ỏlit quel be-

sar representa: pero not sõ ingrats
daquest gracios do que fins avuy
rebes perla tua vbertura reportãt
les paraules dels dos encarcerats
y prenent comiat quascu daquells
besaua la p: ỏla pet q̃ li era mes pp
Aquesta ton la vida dels dos ena-
morats y dura per gran tèps fins
ques segui vn dia hauent la clara
alba apartades ỏl cel les reluints
esteles e lo sol ab sos raigs comen
çant a secar la humida rosada que
tisbe anujada dels pensaments ỏl
lit se leua y ab ardèt desig al forat
acostada estaua esperant si veuria
a piramo qui per aquella mateixa
ocasio al dit loch arribat posat en
marauella per trobar hi aella li co
mença a dir: basca de veureus deli
cada se nyora a cuytat mon leuar
dient me lespirit quel vostre es cõ
forme que ya erau ací. Si tan grã
ansia com les raons senyalen tin-
guesseu vos de mi dix la enamora
da: en alre la mostrareu: trobant
algũ cami per finar aquest mal: no
teniu pietat de mi desuenturada q̃
per vos so enclosa a no poder exir
si prest nõ soccorreu rosegant me
amor com rosega lo verme al fust
ques vell me tornara tost cendra y
vos sens mi viureu desanciat tor-
bas de hoir tal dela que mes ama
ua lo joue turmètat y no de mèos
mals que la quel enculpaua / exint
ab tals paraules / amor me fa tant
vostre que sent lo que sentiu / e ya
pensat tenía cami de desuiar lo a-
nuig quens turmenta mes nol go
saua dir. si a vos parra be yo seria
de parer que enla vinèt nit vos en

ganeu ąus guarde ab ſimulat dez
mir y quant lavera ſon detenit loſ
lurs vlls haura priuat los ſenys
de lurs propiſ officis ſecretament
obrint la porta dela caſa della biſ⸗
cau y de tota ciutat ⁊ e per eſcuſar
treball en quaſcu de noſaltres tin
dria yo ꝑ bo quelqui ſera primer a
laltre eſperas al ſepulcre de nino
amagat ſotſ la ombra ðl arbre y ha
uiay vn alt mozervehi ðvna ſot ge
lada ab branqs carregaðs ð mozeſ
blāqs plagueré molt a tiſbe las ra
ons eſplicades enla fiðles qls pre
net lo comiat q acoſtūat hauiā re⸗
ſtaren eſperant lo ombra dela nit
inculpant ab murmur los caualls
del gran febo perque ab cāſat pas
durauen tant lo dia⁊ia cuytaua lo
ſol ꝑ mullarſe enlo pelech del an⸗
tich acteano y la eſpeſſa ombra oc
cupaua la terra quant tiſbe eſuella
da hiſque foza la caſa enganant a
ſos pareſ y ab lo cap cubert arma
da ðl goſar que amor li donaua ar
riba al ſepulcre y ſota aqll arbre
on piramo no era lo eſpa aſſegu⸗
da ð on mirāt ſouit a totes pts cō
ſol fer qui eſpera coſa molt deſija⸗
da ꝑ los raigs dela luna deſcobri
de molt luny vna cruel leona ve⸗
nint ab cuytat pas deuers aquella
fōt per depoſar la ſet fugí la teme⸗
roſa dexāt aquell goſar que poch
ans tenia en vna foſca coua ⁊ e cay
gue li del cap lovel ab ques cobria
del qual gens no curant ſol aten⸗
gue en reparar tā eminent perill
apres que la leona ab aygua abun
dant hague la ſet dexada tornant
ſe en lo boſch troba lo vel de tiſbe
y ab dents rabioſos tot lo eſcorte
ra dexant lo ple de ſanch vengue
en aqueſt temps piramo molt cuy
tat tement lo mal vehi⁊e mirāt en
la terra les petjades molt freſquel
del animal ſaluatge e lo vel eſquin
çat ab la color mudada dix les ſe⸗
guents paraulel.y dōchs axi ſera
que vna ſola nit perdra dos qui le
amauen⁊ja almenys foſſes iuſta⁊o
ci uel mort matant ami culpable y
aella dexant quera digna de viure
o meſquina de tu q̄ yo ſo lo home
yer⁊yo ſo lo quite morta qui doni
lo cōſell que venguesſé aci y noy
vengui primer.o afamejats leons
qui ſots aqueſta roca fon lovoſtre
eſtatge puſque iaus ſou paſcuts ð
aquella gentil perqui en algun pū
tenía yo la vida veniu ara per mi
eſcorterau mos membres e mējau
me lo cor⁊ mes de home de poch
es deſijar la mort puſ eſta en ſa ma
poſar fi ala vida y ab rabios ani⸗
mo pren lo vel eſquinçat anant ab
cuytats paſſos fins ala fōt q̄ ſots
larbre eſtaue⁊mil vegaðs beſa aqll
doloros vel mullāt lo ab laygua ð
ſes abundants lagremeſ⁊y beſant
y plorant tenint ab la ma dreta lo
manti dela eſpaſa ð qui era cenyit
abla punta de aquella ſe feri ꝑ los
pits ⁊y apres arrencant la eſcam⸗
pāt molta ſanch reſta quaſi mort
agegut enla terra vmplint lo cel ð
piadoſos crits⁊la rael de aquell ar
bre mullada dela ſanch tenyíles
mores blanques ð vermella color
Burant aqueſtes coſes no encara
del tot de por aſſegurade vengue
la triſta tiſbe tement de enganar a

quell que mes amaue cercant ab a
nimo no reposat y ab vlls de grã
basca la vista de aquell qui la mort
li cuyta e venint raonaua axi ab si
mateixa cõ mealegrare arribada a
piramo podent li recitar lo pill q
fugit com me burlare dell de esser
pus diligent .cõ fare mes amable
per tots aquests treballs ma fer
ma voluntat e axi raonant ;rego
negue lo loch y miraut aqlles mo
res ab la color mudada ton posa
da eu dupte y mẽtre que duptaua
girada al traues viu lo cors sango
nos qui encara polsaua ; espãtada
torna lo peu arrera mes pus que
conegue esser lo que amana bates
los pits y cara y arrencas los ca
bells y abraçada ab lo cors qui mo
ria mescla les sues lagremes ab la
sanch de aquell besa la freda boca
cridãt ab alta veu;piramo mesqui
na quin cas ten ha portat piramo
respõ lo tua tisbe crida houme cõ
acostumes/alça vn poch los vlls
al nom de tisbe;aquells grauats p
mort alsa encara piramo y vista a
quella de qui prenia vida los tor
na a tancar ab eternal eclipsi mira
ella lo vel y la espasa enla ma de a
quell dõ conegue la causa de mort
tan desestrada y dix semblants pa
raules. O desauenturat amor y la
ma tua tã portat a morir ; yo pus
que tinch la ma sana para matar y
la amor no menys fort te seguire
morint y sere dita causa y compã
yona de mort tan miserable. Ay
trista que no pora la mort apartar
te de mi/qui sol yo espaua tẽgues
poder de lunyar me de tu. O mise

rables pares siau pregats de aço
quels que amor tan certa y la ho
ra derrera han volgut aiustar:vul
lau posar ensemps en vna sepultu
ra.y tu arbre mal vist qui ab los
teus grãs rãs ara cobres vn mort
y tost cobriras dos te per tostẽps
senyal ab les mores vermelles de
nostra trista mort e hauia detalma
ner a dit;quant prenent la dasijada
espasa qui dela fresca sanch de pi
ramo suaua los pits sen trauessa
y estech complaguda sa derrera de
manda p los pares y deus durãt
enlo morer ferles mores tenyides
de tan amable sãch y soterrãt lurs
cossos tots dintre vna tomba.

Capitol terc on se recitẽ les amors de venus ỏ marc les de phebo y ỏ leucotohe cõ uertida en larbre del ensẽs ab la cõuersio de clisia en ỏ rasol.

ACabaua la maior deles germanes de dir la sua faula e vn poch temps restades en silenci;axi dir comẽça laltra nomẽada lẽcoto he;aqst sol qui ab la sua lũ embel lex las estelas fõ ia per amor pres perquem plaura germanes comp tar vos de sos fets e perço que la causa de tal amor com recitar en tench fon lo desdeny de venus cõ tra ell int ignada comeuçare daci primer laluellat febo qui totes co

ſes veu ỏſcobrı les amors que por
tauẽ celades venus y lo fort març
y perq̃ ab vulca marit della era ab
deute de vera amiſtat peſalí molt
ſentirho.y axi torbat al amich fill
de iuno deſcobrı lo loch y la mane
ra del que hauiaviſt:lo ſẽtir ỏ tals
noues enſemps leua lentendre per
ſoberga malicía al ferrer del gran
úpiter: y li feu caure lo martell
dela ma:mes apres'que vn poch
ſe fon aſſoſegat repara ſõ anuig ab
la ſeguent'eſtucia feu de fulla de a/
ram vnes largues cadenes tan prı
meſ que la viſta podiẽ enganar paſ
ſant enla prımeſa los fils pus deli
cats de eſtam o de lí y lo fil de la a
ranya fent les de tal manera que
del vn cap tirades leugerament ſe
guian ſens neguna remor eſtren/
yent ſe en mig y de aqueſtes abte/
ment cenyi lo lit aon ſe cometia lo
ſecret adulteri:y porta la deſaſtra
da ſort que aquell iorn enlo lít ſe
trobarẽ los dos enamorats y per
lart|de vulca ſens may ſẽtir ne res
forẽ ſtrets per mig y corregue ab
cuyta lo ındignat vulca cridant a
tots los deus:y obrıt les fineſtres
deſcobrıt la vergonya dels dos q̃
eran ligats:e fugir no podian rie/
rẽ los deus deſijant los mes ỏlls
eſſer enuergonyits de aquella |ma
nera dura per los cels vn grã tẽpſ
la burla de tal fet recordant ſe ve/
nus de tal offenſa com hauia rebu
da|eſpira lo ſeu cor a deguda ven/
jãça y aquell qui hauia nafrat les
ſecretes amors ỏlla y del ỏu març
ferı ỏ ſemblant plaça: o ſol que te
aprofita la tua grã belleſa ornada
de tants raigs:ſi tu q̀ ab tos fochs
cremes totes les terres es cremat
ỏ mes fort.ſi tu q̀ ỏus mirar lo cir
cuit ỏl mon ſola mires leucotohe
y aq̃llsvlls q̃ỏus alvnıũç ſol en el
la tens fixos:mira de quãts deſor
des aqueſt'amor es cauſa:que paſ
ſes pus mati que no |acoſtumaues
los termẽs de euro:y molt tart te
retraus enles humides ones lo ví
ci de ta penſa paſſant enla claror a
moſtrante eſcur eſpãta los mortalſ
tal mudar de color nolte porta la
luna poſada entre tu y la habita/
ble terra aqueſta ſola amor te fa a/
parer foſch aqueſta ſola ames not
recorda de clumena ỏe rodon ni ỏ
oee/mare dela gran circe:e encara
per eila oblidas lamor de clícia q̀
deſdenyada de continuu te prega
don rebs major offẽſa:leucotohe
ta|fet de totes oblidar quí fon filla
de orcamo rey de climenia ſete en
orde de generacio del primer belo
y de erımone la pus gentil do/
na de aquella edat mes pus creſq̃
la filla axi coz en belleſa la mare a/
uanſaua:a totes ella ala mare por
ta grã auantatge ſota lo polentar/
tich es lo prat on paſturen los ca/
ualls del gran ſol y lo gram de q̃s
paxen es la gẽtil ambroſia per|los
deus tan eſtimada y ab|ella reparã
enla nit los treballs del paſſat die
de aqueſt loch mentre que paſtura
uen los ſeus canſats caualls y paſ
ſaua la nit parti lenamorat mudãt
ſe enla ſemblança de erimone qui
era mare dela gentil leucotohe:y
entrant per la caſa on aquella eſta
ue la troba aſſeguda en mig de dot

ze dones que totes la seruian y e/
ré occupades enles arts de miner
ua torçent ab los lurs fusos lo pri
fil de estam, y venint com amare
besa la cara filla y dix ales donzel/
les feynes que molt importen mã
ací aportada anau vn poch de foza
perq̃ puga parlar de secret ab ma
filla. Obeiren la totes y restant ell
a soles axi dir comẽça yo so aquell
qui ab lo meu compas mesure lo
gran any y mire totes coses: p mi
la terra a totes coses veu: yo so lo
vll del mon done fe amon dir que
ya tes gentileses me tenen tan em
pes en deuerte amar que mẽtir no
poria. Espantas en oyr tals parau
les la delicada dõzella: y per espãt
li caygue dela ma lo fus ab que fi/
laua tal tembre son iutjat rahona/
ble per febo qui sens mes detenir
se torna en sa figura resplandet de
la sua acostumada claror. la verge
encara ques torbas de semblãt no
uitat vençuda per grat de tan grã
gentilesa sens ter remor compor ta
ser forçada moltes vegades ab art
secretament dona orde de acullir
apollo no curant dela offensa que
feya aclicia sa ger mana q̃ ans del/
la en vna ena morada voluntat ab
ell se aiustaua la qual ab despt vll
com a interessada descobrint tals
amors encesa ò malicia al pare des
cobri lo crim de sa germana: sobre
que indignat ab furia la pres no es
coltant sos prechs: y estenent los
braços deues la lum del sol envna
fõda fossa viua la acabussa cuytãt
la a morir ab multitut de arena so
bre ella lançada. Tan soberga do/

lor sobrepres al grã sol ò l desastre
seguit ala que tant amaua que po/
sa la garlãda ò ls luminosos raigs
y descobri ab cuyta aquella fresca
fossa dãt cami als spirits tapats ò
tornar espirar: mes ya la trista ni/
fa no podia alçar lo cap quera cas/
cat perlo pes dela terra ni moure
alguna part del desanimat cors: y
son aquesta la hora quel mostrare
los raigs del sol mes trists apres
del cas de fetõ: assatjaue encara ab
la sua calor/de reuiuar aquella mes
perque lo seu fat tal virtut empat/
xaua: perduda la esperança de tor
nar la en vida ab crits y moltes la
grames elfogant la dolor de sõ cor
hisque en tals paraules. Ihusque
los fats y la enueja dela maluada
clicia ab la ira de ton pare an tãcat
lo cami de poder mes tocar atos
ò licats mèbres: jot fare tocar lay/
re duna plasent olor: y tãtost dit
aço vnta aquells frets membres
dunguent celestial per la olor del
qual se madura la terra his cõuer
ti lo cors en verga ò ensens passãt
la sua cima laltesa del sepulcre, lo
auctor dela lum may pus se acosta
alenuejosa clisia encara quel amor
y lindici del crim dela germana la
tessen escusada: prenent ental pu/
nir lo motiu que cõtra ell hauave
nus pres: per on feta impacient la
trista clisia per soberga amor era
tan turmentada que tot pler auor
ria sino mirar lo sol. Hi penta ab
afflictio faèt penitencia bastar en
amansar lo deu tan indignat y des
pullant se nua ab cabells escãpats
total cel se apague sobre la dura

terra dia y nit mirant lo cos del sol y segui semblāt vida per espay de nou dies fartant los seus deiu nis ab la pura rosada y ab les sues lagremes girant tostemps losvlls deues aquella part on lo sol segi/ raua y dien: q̄ tal hora son en flor conuertida qui apar d̄ diuerses co lors segons lo sol la toca: y encara que ferma esta la sua rael la flor to stemps gira ala cara del sol seguit lo costum de aquells darrers nou dies daon li ha restat fins a vuy ques nomena fulla de giraſol

Capitol quart en qui de passada son tocades moltes trāsmutacions: y estesamēt tracte la occasio dela propi etat dela font salmacis.

HAuia de tal manera dit y la marauella de tā grā fet occupaua dels oints las orellas d̄ls quals los vns no creyan que pogues esser ver/ y los altres affermauē que lo poder dels deus qui eran vertades feya tals marauellas mes baco no es dells hi hauent sobre aço deba/ tut vna estona. Requeriren alci/ thoe de dir la sua faula qui axi co/ meuça. Callar me vull les amors d̄l pastor dampnes tā diuulgades qui per ira dela nimfa oblidada p ell fon conuertit en roca: tan gran poder te la dolor enlos anemorats y tambe callare de parlar de siton qui souint transformant se en bo/ me y en dona tenia sospes lo juy dels miradors ni vull comptar da quell mesqui qui fon fet diama/ y en temps passat fon criador del ce lestial jouis/ y deix apart los cure/ tas nats de calabruxo: y crocon/ y salmace conuertits enflors riques mes dir vos he alguna que ab dol ça nouitat detēga vostres animos apreneu mes germanes don es tā difamada la gran font de salmacis perque aquelles aygues tenē tan/ ta virtut de amollir los forts mē/ bres que ab força amagada enlos intrants tal obra. la virtut tanvul gada que te aq̄sta font pren comēç Be assi d̄ mercuri y venus nasque en temps passat vn gracios infant aqui las nimfas naydes dela silua de yda nodrirā enses coues: enla cara del qual clarament apariā la semblança del pare y de venus: de on pres nom compost dels noms d̄ aquells dos: y fō anomenat her mofrodita/ hi arribat aq̄st a edat d̄. xv. anys deslibera dexar los bos catges y munts on era estat criat a legrantse deveure los lochs no co neguts ab lo pler dela vista descan saua los peus. y axi passeiant ha/ uia ya passat las terras de licia y e ra arribat enlos camps d̄ carras a on viu vn stany ab les ones tā cla/ res que lo fons se miraue entorn daquella aygua no hauia canyar/ ni algun arbre vil ni ensemblant ri bera naxian jonchs aguts: mes le strem del stany era tot circuit d̄ er bes verdeiants. Aquest loch habi taua vna nīfa gētil q̄ sola entre les nayes era no coneguda per la ver

ge diana y al cassar auorria souint
ses compañones axi la exorbauen
o salmacis gentil perque no prens
lo dart/y la aljaua pitada pq̃ no tè
pres aquest:ossi tan grã ab treball
dla cassa/y aquella poch curant d̃
lurs raons/vensuda del delit de a
quell loch tan plasent enla suaui/
tat de aquelles clares aygues. Rè
ta souint los seus delicats mèbres
souint ab vna pinta los cabells se
adobaua/cõsellaues ab laygua dl
que li esta be/y hauèt se rentat ab
vna prima tela en bolicant se posa
ua sobre les tendres herbes :souit
collia flors/y peruentura aquella
honran cullia que viu lo gètill jo/
ue al qual tanprest no alsa los vlls
per amirar quant se senti vensuda
per la bellesa dll mes desijant aell
per gentil posa que era cuytada d̃
exir lo a rebre primer se abilla y re
para la cara:fins queli paregue de
uer parer gentil/y tal hora acostãt
si li comença adir O ioue digne de
esser cregut per deu si tu est deu en
cert eres cupido/si est home mor/
tal:o com es glorios aquell qui tã
gendrat glorioſa la mare que en/
lo ventret porta/com deu esser ale
gra de esser ta germana si alguna
tan trobes:y com se deu stimar la
que ta all etat/y mes de tots es be/
nauenturada la qui es ta muller.
Beques segueix: que per conexer
yo tants bens posats entu.lo grat
que vuy he pres afer tals prechs
me força que sino tens muller: sia
p tu sots t a lnõ acullida/y sin tens
peruentur a quem vulles cõsentir
aquest fur tat delit y callaua ya el/
la quant per vergonya la cara te
fedri comença esse vermella lo que
mirant la nimfa temèt total repul/
sa:mes tempradament li torna a p
lar pregant lo que almenys li con
sètis lo limitat besar que entre ger
mans se vsa/comensant de lansar
li los braços enlo coll de que enfel
lonit ysque ab tals paules. Si nõ
dexes star me lunyare dasi y dexar
te asoles espantas la trista nimfa y
no tarda endirli ans hic resta aso/
les que loch tan delicat mes val q̃
sia teu yol te dexe endo y fingi de a
narsen y mirãt ho aquell envna sil
ua espessa de arbres se amaga d̃ on
sens esser vista podia clar mirar a/
quell com afadri no temèt se d̃ res
creent esser restat sol.passeja a diu̇
ses parts sobre les gentils herbes
comença de jugar ab les ones su/
aus. primer mullant los peus no
triga molt pusque hague sentit la
dolsor deles aygues de lauarse la
roba y de muilar se tot: p soberch
grat resta en marauella la anemo/
rada nimfa:quãt mira aq̃ll nuu lãpe
gã li los vlls no en altra mana q̃ re
luè los raigs dl sol ferit algun mi/
rall:ab grã traball soste la triga de
pler tã espat: desije abraçar y esser
abraçada enuids pot tenir la furia
grat qui per exir la cuyta: aq̃ll ab
les mans delicades fregaual ten/
dre cors y encreuãt los braços re/
luyia dins laygua com luyir acos
tumen lo vori/o los liris posats
sots vn clar vidre:mia es la victo
ria y atu tench per meu. comença
a cridar la anemorada nimfa y lan
çant luny la roba dins laygua se

lança tenint al qui fugía y ab man
ya de luyta furtant alguns besars
fas tocar absés mans/y no volent
ho ell ab les sues lo toca ara afala/
gant la brassa p lo coll, apres mes
escalfada lestrey per lo mig ỏl corf
y defugint aquell tostemps se tre/
ballaua de poder escapar: lo que
vent ella ab ell se entrelissa com la
serp acustuma: esta ensa porfidia
lo verge net de atlanta tostemps
donant repulsa a goig tan esperat
dc que en vergonyida carregãt se
ab lo pes del seu turmẽtat corps so/
bre aq̃ll que abrassat tenia axi dir
comença, Bebades te treballes q̃
per molt que tu faces vuy nom
escaparas/o deus celestials ordo/
nau axi que aquest algundia no sia
luny de mí ni yo dell: apartada si/
no com ara estam. Arribaren los
prechs ỏla trista salmacis enlo cõ
specte ỏls deus quella colia e forẽ
exoits pq̃ en aq̃ll ainstãt ensẽps se
ajustaren los mẽbres ỏls dos cos/
sos sol restãt vna cara axicom si al
gu ligas ab vna escorça dues ver/
ges molt tẽdres se farian vn arbre
los membres delicats entresi molt
estrets en vn corps se vniren/y fon
ental manera q̃ no erã dos cossos
mes vn ab dos semblanses: no po
dia esser dit joue ni dõzella lu/y
laltre sẽblãt. Acabat tot aço y exit
dela aygua on era entrat home ab
semblança de dona sens perdre sa
natura comença a regonexer sos
membres amollits lo trist hermo
frodita iunyint les mans al cel ab
la veu femenil comẽça a parlar en
la forma seguent. O mercuri y ve/
nus pare y mare meus atorgau al
fill vostre qui porta lo nõ ỏls dos
ço queus demã endo/que si ỏ vuy
auant algũ home entrara permul
lar se enesta aygua sia fet tal cõ yo
moguts a pietat los pares de aq̃st
ab fill de dos semblanses sens tri
ga atorgaren ço quell los demana
tenyint aquella font ỏ certa mede
cina ab qui te tal virtut quels bo
mens qui se mullen aporten enlur
cors membres dome y done.

Capitol quint en quis tracta la transmutacio delas filles de mineyo en vesperti lions o musquits

MAhauia fi tots los rao/
naments de aq̃stes tres
germanes/el treball no
cessaue del filar y texir
delles y deles mosses meyspresãt
lo deu bacho/y profanant la fe/
sta quant dinprouis sẽtiren gran
remor de campanes de tambos/y
de sembas dintra la casa lur sens
veura als quen sonauen seguint a
tal ramor vna gran marauella dig
ne de maior fe comensas de fer ver
da la tela que taxian/floriren los
lurs vels: e part daquells enfer/
mets se mudarẽ ỏ rayms carrega

des ja lo die passaua y era enla ho
ra q̃ no regan las tenebres ni la lũ
te gran força quant veheren clare
jar lo pati dela casa ab multitut de
lanties enceses / y sentiran grans
crits de bestias saluatges / fugiren
espantades las qui ans poch temi
an y corrent sens orde algu serca /
uen per retraures lo mes fosch de
la casa / y mentre que fugein vol /
lent se amagar apoquirian' lurs
membres / y de plomes molt pri /
mes se cobrian lurs braços esfor
çant de parlar formaren la veu /
prima segons lo petit cors conti /
nuant las leugeres quereles: y axi
ental forma mudadas no cerquen
los boscatges ans volãtes aturan
enles cases mes fosques / y volan
enla nit daon han pres lo nom y õ
exir la vesprada son dits vespertili
ons / y segons alguns volen fozen
aquestes en mosquits conuertides
perque vespertilio es nom comu
atots aquells aucells quevolen en
la nit.

Capitol sise en quis tracta la conuersio de ynos e deme licertes conuertits en deus dela mar

CErtament lo castich de
aquestes abla nouitat ỗl
miracle tan gran: cresq̃
tant als tebans la deuo
cio de bacho que en tota la terra

nos trobaua vn sol quil negas es /
ser deu / y entre tots los altres ses
laors diuulgaua per tot y ab gran
pler la sua tia y no germana de sa
mare / qui del nombre de totes les
filles ỗ cadino a soles ignoraua es /
periment de mal sino en quant lo
deles altres lauia anujada. Ab i /
ra aquesta la gran regina juno na /
tural enemiga dels parents de eu
ropa y dela casa de cadino tã pros
perada ques gloriaua ỗ no hauer
sentit mal / a companyada de ma /
rit y de fills entranquille estat / y a
nujas ỗ veurala ental esser axi ab si
mateixa comensant de parlar. Bõ
ques tant ha pogut lo fill dela vil
dona concubina de iupiter que ha
destruit en asia los pobles ỗ meo
nia y enla mar ha negat los marĩ /
ners tosquãts / y comouent les fu
ries ha fet quevna mare scorteras
son fill / y are nouament les filles
ỗ mineyo / a en aucells cõuertidas
y yo nũqua pore sino plorar mos
mals y crexer de dolors: aço es
prou ami: tal es lo meu poder / la
malicia sua me amostre al q̃ dech
fer / y es degut ental cas del ene /
mich apendre quant pura la furor
clarament se amostre ab lo cas de
penteu: perque no proue yo de fer
passar a yno p tal furor empesa en
conegut exẽple. Es vn camí molt
corp cubert ỗ nuu espessa y tot ple
de taxos verinosos qui per spay ỗ
moltes nits nos porta al infern: p
ell les fresques ombres pusque an
vist tãcar los cossos enles tõbes de
vallé ental loch: ignorẽ les tristes

anímes anant pertal cami la gran
casa de ditis: la qual ab mil portes
vbertes spera lur entrada y axicõ
la mar reb los rius dela terra son
assi recullidos les aimes dels morts
q per moltes q sien no vmplen la
gran citja: passejan per alli les ani
mes sens cossos sens ossos y sens
sanch part delles enla plassa altres
enlo mes dins del palau del tiran
y tania algunes que pratiquen
les arts que enla vida vsauen tant
era indignat lo animo d iuno que
no duptal treball nil espant delcs
penes/y per aquest cami lexãt lal
ta cadira del celestial regne enlos
palaus de pluto ab cuyta deualla/
y tremola lo lindar del infern to/
cat per los seus peus/y alsant se al
gran ca serbero ab los tres caps
tres vegades ladra. Erida la gran
deessa les tres filles del vell d mo/
gorgon y dela nit despertant la in
placable deitat de aquelles/qui se
yen dauant la porta closa ab tanca
dura feta de diamant pentintãse
las serps que per cabells tenian/q
pusque conagueré ala deessa juno
se leuaren en peus consentint li lã
trada y ella ocupada ab nouitat d
tan terribles penes sés dir los res
passaua Abira en aquell loch tisio
lo gegant qui estes per la terra oc
cupaua de aquella tant espay com
vn parell d bous en nou iorns lau
rarian/tenint lo cor vbert al rose/
gar dun afamat voltor. Abira alli
atantalo posat sota vn arbre ala
vora dũ riu vexat per fam y set no
podent fatisfer ala vn ni al altre/
viu ental loch assi sifo voltãt lo pes
de vna roca gran/y exion fugint/
y encalsant assimateix/y les netes
de belo qui en pena dauer mort a
sos cosins germans treballauẽ en
ua ab cadufos sens fons dumplir
vn safareig las quals totes ab los
altres damnats pus mirant atra/
ues hague vist la deessa tornãt mi/
rar asisifo qui era germa de atha/
mas marit de yno comença apar/
lar enla seguent manera. perque es
turmẽtat assi aquest mesqui yson
germa superbo viu enlo mon tan
rich tostemps ab sa muller trebal
lant danujarme: y apres girada a/
les furias comensa ab tal orde de
recitar la causa de son cami y la ne
cessitat en que era posada dela aiu
da lur. Besque mõ senyor iupiter
ab figura de toro furta la bella eu/
ropa/e yo tẽgut en odi tots los pa
rents daquella/y han tant augmẽ
tat per crexer ma dolor q sora de
lurs termens han poblat la gran
tebas qui vuy es tan famosa/y col
a fastig meu lo fill d semele qui ab
fauor dels seus fa d cruels vẽjãses
contrals qui nol adoran yl negan
esser deu y entre tots nouament
mou lo meu apetit ad esig de veniã
ça yno filla de cadino quis glori/
ege de no hauer sentit mal: stimer
vos he molt ministres del trist car
cre q ab la furia dvra veri torbeu a
ãsta dona y porteu sõ marit afer al
gun desastre d q senta anuig si esta
ble y ferm sia lovre imperi: ecalla

Tesifone axi com estaue ab la vi/
sta torbada dels cabells se alça
y leuant de sa boca les serpents
qui penjant li tapauen aquella res
pos ental manera al dir dela dees/
sa. Perlo desig que de plaureus
tenum alta senyora restaré escusa/
des de ser largues rahons pensau
quant manau sens tarda sera axe/
cutat: partiu de aquesta tan trista
foscor y desamable regne tornāt
al millor ayre ol celestial loch Ale
gra ptal resposta sen torna la gran
uno/ y no tarda tesifone de ensen/
dre vna falla salpicada de sanch/ y
vestirse del manto tambe ensanch
tanyit y senyida ab vna serp molt
torta comença de exir y aella anāt
plor la acompanyaua/ y detras la
seguian terror/ y por: noy manca
loradura ab vista tremolant. E ja
posaua los peus enlo lindar dela
casa daquells quāt tremola aquel/
la y fugi lo sol de aquell loch. E es
pantas la trista yno/ y torbas son
marit ab vista de tals furias dispo
nent sen fugir la cruel eritna posa
da al deuant los bi posa empaix e/
stenent los larchs braços: y como
uent las serps que per cabells por
taua iacent part ō aquellas sobrels
difformes muscles/ y pt sobre sos
pits dauen terribles siscles deles
quals preses dues ab la ma pesti/
lent deues ells les lança corrét les
verinoses per los trists pits de a/
tamas y de yno/ inspirant amali/
cia los animos inflats: no mostrāt

se en los membres senyal dalguna
nafra: perque sola la anima sent lé
contra daquelles: hauia aportat la
maluada tesifone dela spuma dela
boca de serbero/ y de vanes/ erros
ab oblit de sech entēdre maluestat
rabia lagremes y amor de senyo/
ria vna bona quātitat: deles quals
totes coses moltes ensemps y en/
casola de aram menades ab vn ca/
no de canya feu verinos vnguent
y mentre que torbats estauen los
mesquins ō marit: e muller per es/
pant tan orrible lança daquell ve/
ri enlos pits de ells dos mouent
lo secret deles cremades entrame/
nes daquells aturia mortal axi vē
cedora sen torna la cruel enlo reg/
ne de ditis y nos son ōlls partida
que fet orat lo mesqui de marit sal
tan mig ōla sala cridāt ab alta veu
o companyons parem prest los fi
lats alentrada del bosch/ y pēdré
la leona que hevista passar ab dos
leonets xichs/ y axi lo foll seguia
les petjades dela trista muller cō
si fos vna fera/ leuantli dels pits
per força al xich learcho com si ti/
ras de fona ne bate les parets. La
uors la mare com a forçada vt olāt
per dolor descompara la casa/ y cri/
dant hohe bacho com me delem/
pares Rie la reyna juno hoint tal
exclamar/ y nos calla de dir tal.
Lo vs de tal dolor te cōsirua grā
temps aqueix qui ta criada: axi lu/
gint la trista arriba prop ō mar so/
bre vna gran roca de on sens molt

pensar ab lo pes del fill que apor-
taua p fugir del marit saltant enlo
grã pelech posa fi alos mals. Bi-
rãt aqstes cosos la grã deessa venus
apietat moguda per la dolor dels
nets ab precbs de cor humil a son
oncle neptuno seyor dela grã mar
axi dir comença. O deitat immen-
sa sobre totes les aygues aquí per
sort caygue tal potestat / o car on-
cle neptuno grãs coses te demans
mes tu hages merce dels meus
que veus negats iustant los ab nõ
bre dels teus deus dla mar crexẽt
per aço la gracia ala nra mar pus
certament en passat so estada com
posta enmig della dela sua spuma
don me reste per nom frodissa en
lengua grega deriuant de frides:
que enlati es espuma: admate lo
deu neptuno los precbs de venus
y leuant d aquells lo que era mor-
tal en deus los conuerti mudant
los ensemps la cara ab lo nom al
fill fon dit lencotoe / y retengue la
mare palemona per nom.

Capitol sete en quis tra cta la conuersio dels cosins y amigas de yno en rocas y en aucells

Os parẽts y amigues d
la trista yno seguiren lo
cami d sos passos. fins q
verẽ lo seyal deles der-
reres petjades en laltrem dela ro-
ca don coneguerẽ clar que era en-
lamar negada y de dolor sobradel
començaren les dones a plorar a
grament rompẽt les vestidures / y
els cabells arrencant maldient la
malicia dela deessa juno / qui anu-
sada de sentir tals iniurias Bix ab
no poca ira: yo fare q en vosaltres
se mostrara major la malicia mia /
y seguia son dir laffecte dela pena
cõ vna de aqlles pietat moguda di
gues que seguiria enlamar sa sen-
yora / y si volgues lançar nunca se
pogue moure ans resta feta roca /
vna altra com volgues ab lo plor
acustamat batres los tendres pits
senti que erã ja durs: y avna segui
que hauẽt los braços per anadar
estesos restaren dues puntes d ro
ca enla mar: volent la quarta ses
cabells arrancar los dits seus en-
durits ab aquells se tẽgueren molts
dels altres restaren en aucells cõ-
uertits qui vuy en aquell golf vo
len ab gran remor

Capitol vuyte tractant la conuersio de cadino y de sa muller herimone en ser pents.

En orase lo mesqui de
cadino que la filla ni el
net fossen deificats y e-
staua tan trist de hauer

los pduts que tot lo pler auorria
vensut per tants desastres isqué d
la ciutat q̃ hauia hedificada temèt
que aquella no fos fadada p atãts
infortunis com hauia sentits y a/
nant desuiat ab compãyia de sa tri
sta muller passaua los termès d li
ricia quant repetint enlo seu can/
sat animolanuig dls mals passats
y recordant la mort dela serpent a
xí dir comença. Mentre q̃ yo ma
ti la sagrada serp nt y sembri les
dèts sues si fon per mi offesa algu/
na deitat quila tègues per cara /y
ab tan certa jra per venjança daql
la me atrassa tãts mals: penedit li
demane en gracia quem torne yo
serpent: y a penes acabaue de for/
mar tals paules quant coméça de
stendres com aserp enla terra sen/
tint lo endurir de sa pell /y crexer
los escates varias la superficia del
seu cors duna color negra sembra
da devns pichs fets d color d mar
a iustãça les cuxes y les cam es só
coba restaua li encara la forma
dels primers braços y a quells ste
nia y corrent viues lagremes per
la humana cara acostet: o muller
misable crida e mentre q̃ algũa co
sa me reste toca ami donam la ma
de mentre que es ma/y la forma d
serp tot mon cors no occupavolia
mes parlar: mes en aquell instãt
senti la sua lengua endos parts d
partida no bastant a fornir las pa/
raules q̃ deya y volent se mes plã
yer siulaua com aserp restãtli per
natura la veu d sèblant so La mes
quina muller ferit se ab la ma los

mal enuellits pits cridaua ab gri
ci yta ha catino aturauuos séyo
despullauvos per merce de tã vil
vestidura / o deus celestials perq̃
no conuertiu ami en semblãt serp
esta color y cara perque nous acõ
panyen fent se tal com la vostra: e
acabades tals raõs lo marit tal cõ
era li lepaua la cara y la afalagaua
quant spãtats fugirã tots los lurs
seruidors y ella comença amudar
se en serp y tantost foren dos cor/
rent ab cuytats salts fins que fu/
gint entraren enla spessa hombra
dun bosch quils era prop on vuy
tenen racort d lur esser passat y no
fugen dels homès ni ab nafres los
danyen.

Capitol noue en qui's tra
cten dues transmutacions
so es delas gotas dla sanch
de medusa en serpents y de
atlas en muntanya dãt prĩ
cipi als grans fets de perseu

Xi foran los mesquins
cõuertits enserpèts que
lo recort dels bens pas/
sats lo lur mal augmen
taua y entanta miseria sentian vn
sol be sabét que lo lur net vécedor
enla índia era tã estimat y que per
tota la prounicia de acaya se colliã

ſos temples:y muntaua a tant la deuocio de baco que algu nos tro baua quil negas eſſer deu ſino lo rey acriſio qui era de ſon linatge: aqueſt ſol lo méyſprea :y coltréy los poblatſ enla ſua ciutat a no fer de ell feſta:negant publicament q̃ no es fill de iupiter.y negaua tam be que lo noble perſeu concebut p̃ la pluia del or en ques conuerti iu piter caent ſobre lo ventre dela gẽ til damnes que ell cõ a pare cruel hauia cloſa dins vna torra grã no era fill daquell:mes no paſſa molt tempſ que forſat ab preſécia de cer ta vitat ſe penedi ocriſio tant ỏ ha uer offes la deitat de baco:quãt de hauer negat atan inſigne net :per que mira a baco collocat enlo cel y tornaua perſeu volant per lo alt ayre aportant la deſpulla de tan noblevictoria y enrecort ỏla mort de meduſa portaua lo cap daquel la y mentre que volant paſſaua ſo bre libia les gotes dela ſanch cay gueren del grã cap dela morta gor gona ſobre aquella terra aon ſe a nimaren conuertint ſen ſerpents per qui tal regio es ſouint infeſta da p̃ verinoſes ſerps y de aqui paſ ſant portat per vents contraris p̃ leſpay del gran ayre com vna nuu prenyada corre en diuerſes parts mirant per lonch ſpay diſtar ſote ſi la habitable terra:y axi paſſeiãt arriba tres vegades enlo ligne de cranch ſouint fon enlo loch aon lo ſol comẽça lo ſeu cos cada dia y enaquell aon les nits acaba:e ya mancaua el dia quãt temel qui vo laua de aturar enlayre lo temps foſch dela nit:y porta la ſort ſua q̃ de tot la circuit del ample vniuerç ſe troba en lo regne de atlas aõ pẽ ſa trobar loch de repos fins al ſe guent mati. Era aq̃it atlas ab grã auantatge maior que tots los ho mens de aquella edat:y fon fill de apeto ſenyorejant enleſtrem dela terra vna gran regio vebina dela mar rich per molt beſtiar ſens frõ tera de vebi qui fos mes potẽt ỏll tenia vn bell ort ab loſ arbres tots dor produints ſemblants fruyts deuant aqueſt vengut lo vencedor perſeu li demana poſada ab ſo de tals paraules.O excellent ſenyor yo ſo aquell perſeu qui engẽdrat per iupiter naſqui dins la grã tor re de damnes filla del rey acriſio ſia donchs ta reyal mageſtat a pie tat moguda per la ſãch reyal mia y conſent eſta nit repos a mon ca mi dintre lo teu reyal:o ſi eſt deſi jos e veure marauellas eſta attẽt en contemplar las mias recordãt ſe lo grã atlas dela antigua ſort re buda p̃ reſpoſta dela deeſſa temis enlalt mont de pernaſocontenint en effecte que vendria vn temps q̃ los ſeus arbres richs ſeriã deſpul lats y que lo robador ſeria fill de iupiter:y ia temẽt aço hauia aq̃lls tancats dintre groſſa muralla po ſant en guarda dellsvn inuincible drach lãçaua luny daci totſ los ho mẽs ſtranys tement quentre aq̃llſ no arribas aquell ſol que temia :y hoit que perſeu ſe deya fill del no ble rey de cret li reſpos en tal for ma veſten luny de aci perque la fi cte gloria que de tos fets rabones

no enfurzemon regne aiustant ab menasses força a sō parlar: trabal la vna estona lo magnanim perseu ab les mans ō empenyer al super bo gegāt mesclāt ab la sua ira mol tes raons sabents per mitigar lo animo de aquell y ab les flaques forces restaue sens poder acabar cosa alguna mes qui poguera may resistir al fort atlas y ōsperat anāt sen traguel cap de medusa parlāt al rey superbo enla forma seguēt pusque es tan cruel que acullir nō pren de mi aquest do: e girant se a tras li presenta dauant lo cap san gonos de medusa tan gran com e ra atlas se conuerti en vn mōt qui vuy se mostra gran en aquella pro uincia y rete lo seu nom: la barba y los cabells se mudaren en siluas les mans y muscles se mudaré en colls: restant lo cap enla maior al tesa los ossos foren pedres: y es se fet tan grā que lo sol ab totes les esteles reposa sobre ell segons hā ordenat los celestials deus

Capitol dee en quis tracta la desliuracio de endroma ta feta per perseu qui ma ta lo gran drach abla con uersio dela alga en coral.

Auia tācat eholo lo grā rey dintre lo ternal car çre los furiosos vents y lo clarissim lucifer en lo cel apparia seguit lo nouell dia quant lo joue perseu tornant pen dre ses ales comença de tallar les espesses vapors del ayre quil por taua hauent a totes parts dexat di uersos pobles lo porta la sort sua sobre lo estiops enlo regne ō sefe ho y per tal loch passant descobri de molt luny ala verge androma ta qui per la culpa comesa p sa ma re era en vn pal ligada molt cerca ōla mar: y sino que lambat mouia sos cabells y los vlls li corrien de lagremes hūides hazuera estimat segons que era luny que fos obra de marbre: mes apres que ab pus certs senyals fon auisat dela gen til presencia de aquella qui plora ue comeuça en sos pits criar sech soch damor oblidant lo volar y a ella acostat: parla en tal manera. O verge certament de tals ligams no digna manifesta ami desijos de saber ho lo teu nom y la terra: ni qual occasio te porta en esser liga da. Abarauellas aquella y no go sa cridar ans ab les sues mas si liga da no fos se tapaza la cara. lo sēyal que pogue dona ō sa vergonya re gant ab viues lagremes la sua ten dra cara daquell solicitada perque ell no pensas que la detengues du pte de dir algun leig crim lo nom seu y la terra ab la causa del presēt mal li descobri dela forma seguent Lo meu nom es andromata: filla so de sefeho: calsiope es ma ma mare: per la vana presumpcio dela qual so yo aci ligada pque acostu maua de menyspresar les deessas dela mar dient quera mes bella q

alguna daquellas per on se indig-
naren contra ella y acusant la en
iuy dauant lo deu amon ha donat
per sentencia que pus ella malde-
ya las nimphas ỏla mar yo qui so
filla sua fos cruelment liurada en
past de algũa fera terrible ỏla mar
y per dar compliment a tan cruel
sentencia acim trobes ligada. En
uides acabaua la mesquina tal dir
quãt infla lo grã pelech es mostra
en aquell la belua marina ab alta
veu crida: endzomata espantada ỏ
tan stranya vista lo pare y la mare
qui de luny la mirauen cozregue-
ré als crits dela affligida filla tots
congoxats mes ella iustament y al
pal acostats ensemps lur mal plo
rauẽ als quals axi plozãt perseu p
la ental forma. Ser a plozar vos
restara prou temps: mes la necessi
tat de vostra trista filla poch spay
la estrèy per esser aiudada si vosal
tres volreu donarlam per muller
yo la desliurare y pens que sens a
ço ami atozgarieu tan licita demã
da si sabíau qui so: yo so aquell p-
seu nat dintre la grã tozre y engẽ-
drat p iupiter: mudat en pluia doz
vẽcedoz de medusa: vola perlo alt
ayre ab lo cap de aquella y encara
quz pens moguts per tãts motius
quim procuran gran honza ỏ aço
me cõplauríau. vull yo are tẽptat
ab propzia virtut guanyar la per
muller opposant ma persona con
tra la cruel fera: acceptaren los pa
ctes donant se a son dir pregãt los
deus p ell prometẽtli ab ella lo lur
regne en dot si vencedoz restaue:
E axi raonãt cõvna grossa nau em
pesa plovẽtva sulcãt les grãs ones
suãt los marines treballats ỏl la-
uoz: venía la espãtable fera ab foz
sa de sos pits fent cami per las ay
guas y era ya tan prop que tirant
vna fona hi bastara la pedza: quãt
lo ioue perseu alçant se dela terra
tozna avolar p layze y ditre lo grã
pelech apparia la ombza ỏl home
qui volaua contra la qual sen fello
ni la fera: perseu ab la leugeria de
ses ales prenent aquella part qui
li fon mesvtil feri la cruel fera plo
mig deles espatles del qual colp
molt offesa se alçaua enlayre y ca-
laue enlo fons: apzes cõ vn seglar
circuit de molts cans a diuerses
parts saltant treballaua danyar a-
quell qui la nafraua: qui ab destre
volar los seus mossos fugia. y axí
com saltant lis descobzían los co-
stats y la coba duramẽt la feria ab
la espasa feta ỏ figura de falç: la be
stia marina mesclãt les ones ab la
sãch ỏ tal colоz tenyidas: ab la go
la vberta lançaua grans golades
de ones y de sãch deues lo qui vo
laua ables quals empatza lovolar
ỏ aquell: qui no fiant mes deles a
les sobze vn ascull de roca qui auã
sa les ones se vengue aturar: don
podia ferir la implacable fera. y ỏ
tal loch sens triga p tres ho quatre
colps doblats la feríenles y lladel
de ques segui que mozint la gran
bestia ỏls seus crits resonauẽ los
ribatges vehis y vmpli tal remoz
les cases dels celestials deus: ale-
gran se los pares y alegras andzo
mata de esser desliurada: saluden a
lur gendze y nos callẽ per alegria

dir aq̃st es lo repar y lo cõsuador de nostra reyal casa: a tu noble pez seu deué tots nostres vides: pus has mesa en tal perill la tua p desliurar aquelles: vine ala ciutat p donar compliment al degut matrimoni y desligant la filla delas cruels cadenes per anar se mouiã q̃nt lo victoriosvolent rentar ses mãs que tenia sullades dela sãch dla fera perque nol empatxas: volgue posar lo cap dela gorgona. y perq̃ no fes dã aquell ala arena prés vn braçat d alga fét ne lit al mort cap y per aquell tocada la algua dela mar se comença endurir prenent color vermella las nimphas dela mar veét tal marauella y temptãt ab aquestes qui seran endurides se alegraran de ferne moltes tals: y lo sement de aquelles escampat per lo golf. axi multiplica conuertint se en corals qui vuy te tal natura q̃ tret sobre la aygua es fort com vna roca.

Capitol onze en quis tractẽ les noces de andromada y de perseu aon recita lo dit p seu lo proces de sos fets ab la mort de meduSa

ENtré en la ciutat los sogres ab lo gendre seguit la bella vge premi y causa dla noble victoria corre lo poble desijos de mirar lo caualler insigne: no manca algun tẽple aon no fos offert condigna sacrificia a tan gran alegria: prenent eximplí dles reyals persones qui en memoria del rebut benifici tres altars ordenaren sacrificant als deus aquis tenia perseu p obligat lo del mig al gran iupiter lesquerra al deu mercuri y lo dret ala deesa pallas: sacrificant al pare vn toro d gran preu al germa vn vadell degollant vna vaca apallas sa germana y cõ plit tot aço ab cuyta ses posa no curant gens del dot ministraren les noces cupido ab ymeneo fartãt los fochs d opulents odors penjãt perlos pomposos sostrets daquell palau rama ab moltes flors oense plasents sons dela cordant armonia d arpes y d flautes pla spayosa sala: per la qual ab los cants de iouens y dõzelles de foza amostrauen lo goig que tots tenian de aquell matrimoni. obrẽ se les grans portes y consentẽ entrada al poble desijos de mirar lo palau parat de tan richs draps.

Los missatges del rey conuidalos antichs de aquella ciutat ales noces reyals. y venguda la hora del menjar allogats engrãs taules dintre la major sala enlo cap dla qual en vna mes eminent de totes seya lo noble perseu ab la muller. y sogre perque volgue sefebo per hõrar mes la festa seruir de maiordõ enla taula dells tres. y pres deles viandes: e preciosos vins tots lo past necessari: ja leuades les taules acostats a perseu los nobles dela terra demanaua aells los custums daquell poble. y de tot satisfet era du molt antich y mouent se vn altre a perseu comenla parlar ental

maña ☞ noble caualler ſi los ꝺus facen lo recoꝛt ꝺ tos fets ꝺurable per molts ſetgles: no pꝛegas a tre ball ꝺe comptarnos per oꝛꝺe per qual occaſio te moguiſt en cercar la caſa ꝺe meꝺuſa: ni ab quina aſtu cia has aquella vęçuda. ☞o tarꝺa aquell interrogat reſpondꝛe ental foꝛma. ☞at yo ꝺins la gran toꝛra ꝺe ꝺamnes la gentil filla ꝺel rey a criſio tãta malinconia pꝛes aquell aui meu ꝺe veure ami nat ꝺaquel/ la que penſaua tenir encloſaverge que no curant ꝺel ꝺiuinal linatge ꝺe qui fuy engenꝺꝛat als ꝺos ꝺinſ vna barcha remes ala foꝛtuna ꝺla mar y ꝺels vents no volent enſut zar les mans enla ſanch ſua. ☞ axi ſens gouern la ſoꝛt nos apoꝛta en poꝺer ꝺel rey polioocto qui pꝛes ꝺela gentil pꝛeſencia ꝺ ma mare la retench per amiga: ami per amoꝛ ꝺella acceptant en fill pꝛopi: mes pus me viu creſcut y per a poꝛtar armes tement ꝺe ſon eſtat pẽſa ab ꝺeſig ꝺe noua gloꝛia lançar la vida mia a cert perill per tant iſerta via com era ꝺe tꝛobar la caſa ꝺe meꝺu ſa qui ab la viſta ſua totſ los qui la mirauen conuertia en pedꝛas: yo ꝺeſijant honoꝛ no refuſi enpenꝺꝛe lo treball tan ſoberch ꝑ a eꝺat tãt tẽꝺꝛa mes cꝛiꝺats a cõſell a mercu ri y pallas requeri ꝺe aiuꝺa com a leals germãs: ꝺexam mercuri les ales pervolar y lo coltell falçat ab que mata a argo: y ꝺonam la gran pallas vn eſcut ꝺe criſtall ab qui pogues mirar la cara ꝺ meꝺuſa ſẽſ mirar aella ꝑque en mi nos ſeguis lo ꝺeſaſtre ꝺels altres qui la veyẽ

☞ axi armat y conſellat enpꝛengue lo cami perqui ſere honrat tot lo temps ꝺe ma vida. ☞otal fret mõt ꝺe atlas es vn loch molt agreſt ab eſtreta entrada la qual ꝺues ger/ manes ꝺela cruel meꝺuſa eſtã to/ ſtemps guarꝺant: y perque elles ꝺues tenen vn vll a ſoles atanꝺes ſe parteixen la guarꝺa ꝺela entra/ ꝺa. Arribat en tal loch me amaqui pꝛop ꝺellas: y eſtigui mirant fins q̃ lull ſe parti ꝺela vna per paſſar ala altra. lo qual ab pꝛeſta ma ꝺles ꝺues furti ꝺexant les aꝛoꝛbaꝺes y ſens empaix entrant gran eſpay occupi en mirar les figures ꝺels homens y ꝺeles feres qui per ha/ uer mirat la maluaꝺa goꝛgona erã mudats en pedꝛes. ☞bes yo ab lo eſcut ꝺe criſtal que poꝛtaua me eſ/ cuſi ꝺe veurela ſino ꝺintre aquell on eſtigui mirant fins q̃ viu aꝺoꝛ mida a ella: y ales ſerps q̃ue per ca bells poꝛtaua: e tal hoꝛa ſẽs triga li vaig tallar lo cap a q̃ ſegui vna gran maraꝛuella ꝺigna ꝺe recom/ ptar q̃ mullaꝺa la terra ab la ſãch ꝺe aquell appechvn cauall ab ꝺueſ ales gꝛans començant ꝺe volar: y ꝺiuen ques poſa enlo mont ꝺe peꝛ naſo on cauant ha moſtraꝺa vna molt gentil font ꝺaqui beuen les muſes: aiuſtãt a aço tots los lochſ que volant hauia ꝺeſcuꝺerts enlo cel y las terras que hauia miraꝺeſ poſa fi a ſon ꝺiꝛ ab molt plaer ſcol tat ꝺe tots los ꝺela coꝛt. ☞lças en peus vn altre ꝺel nombꝛe ꝺe aq̃lls vells ꝺemanãt li en gracia nos cã/ ſas ꝺe comptar perque ſola meꝺu ſa ꝺe totes les germanes tenia los

cabells ỏ verinoſes ſerps:aqui reſ
pos perſeu. ¶Perque demanes co
ſa tant digna de eſſer comptada eſ
colta a mon dir. Fon meduſa tan
bella que ab vana ſperãça la dema
naren molts ni en tota la terra ſe
trobaua algũa ab los cabells mes
bells:ſegons que he hoit ỏ molts
qui la han viſta:enamorat daque/
ſta lo gran ſenyor neptuno ỏls re
gnes dela mar enlo temple de mi/
nerua enamoradament ab ella ſe a
iuſta:de que fõ indignada y no ſés
gran rabo la ſauia deeſſa e perque
crim tan leig comes enlo ſeu tem/
ple no reſtas ſens punir: li enletgi
la cara y muda ſos cabells en díf/
formes ſerpents. y axicom ans a
tots los homés pleya :vuy aq̃lls
qui la miren ſon conuertits en pe
dres

Acaba lo quart libre ỏ trãſ
mutacions del poeta ouidi
Comenſa lo quint en quis
tracta la gran batalla de per
ſeu ab fineo y ab ſos compã
yons tots ala fi en pedres
conuertits.

ERa la gentil andromata
ans ỏl deſaſtrat cas pro
meſa en matrimoni a ſõ
oncle fineo qui com ſen
tis quera ab perſeu caſada y ques
feya gran feſta enlo palau reyal
guarnit de armes la cõcebuda ira
acompanyat de valents company
ons ana a torbar la feſta ab crits y
gran remor de armes reſonants
vmblint les reyals tales de eſpan
tables veus:y entrãt primer fineo
cap de aq̃ſta empreſa ỏues lo loch
on pſeu raonaua adreſſa los ſeus
paſſos:y manaçant ab laſta li dix
ſemblants paraules. yo ſo aci per
a pendre veniança dela muller q̃m
leues not ſaluarã les ales ni lo falç
iupiter quiſ conuerti en or te pora
deſliurar:y volèt lo ferir del braç
lo tench ſefebo e treballãt ab raõs
de mitigar tal furia li parlaua axi:
que voleu fer germa qual furiaus
empeny en tan gran benifici com
dell haueu rebut. nous ha leuat p
ſeu la mia cara filla. ans ſi ſereu at
tèt al cas qui ſes ſeguit conexereu
que la gran deitat delas nimphas
marinas:lo iutjar ỏ amon la eſpã
table fera laus hauian leuada. en
aquell tèps que deuia perir la deſ/
liura perſeu leuant la dela mort a
qui abãdonada ſtaua la meſquina
prou ỏuria baſtar quen preſencia
voſtra es ſtada ligada y vos ni cõ
a oncle :ni com a eſpoſat curas de
deſliurarla:ara moſtrau queus pe
ſa que ſia deſliurada. y voleu leuar
lo premi del qui degudamèt aq̃lla
poſſeix. ſi vos ſol la volieu hagueſ
ſeu treballat de matar la gran fera
leuant la dela roca on ſtaua liga/
da:dexau tals fantaſies. Scoltaua
phineo las raons del germa:y ſés
darli reſpoſta ab la viſta torbada
mira ell y perſeu y ſtaua en dupte
a qual primer ferira y reuenint lo
braç la fort lança tira deues aquel/

a part on staua perseu: qui passa sens danyarlo ficant se enlo lit la qual pseu ab cuyta li torna a tirar de que la guera mort sino que fon tan prest que saltant a traues se co bri del altar aprofitant lo loch se grat en defensa del home celerat: mes no enua tirada passāt sobre lal tar feri ab fort encōtre a teti enlo frōt q̄ mortalmēt nafrat batia los forts mēbres sobre la dura terra: p la mort d aq̄st se comogue a ira lo poble auolotat y corrēt ab remor ni hauia qui deyen que deuia ma tar a sefebo ab lo gendre per qui e ran tants mals: mes era ya exit dl furios palau protestāt en publich q̄ ell no cōsētia ans cōtra sō voler era mogut tal cars: la gran deessa pallas no manca al germa cobrint lo dela roba feta dl seu saber y do blāt li lo animo redoblas la remor Era companyo de phineo atis lo india lo qual se creu q̄ pari limua ta gentil nimpha sota les clares o nes del noble riu de ganges ioue de excellēt bellesa la qual crexia ri cament abillant se: de edat d setze anys era lo iorn de aquesta brega: y venia vestit de vna māta tiria to ta franiada dor: collars daurats ornauē lo seu coll y vna mitja cor ua ornaua los cabells plans de aq̄ll. era molt destre de tirar dart de luny pero mes destre de tirar ab larch fletges y lauors ab la ma reposada collāt lo arch de corn sta ua: quant perseu pres vn tio del foch enses en mig dela grā sala lo feri ab aquell: confonent e mesclāt los ossos romputs enlo mig dela sua gentil cara. Apres que hague vist licabas de siria aquest ari na frat singular amich seu: no obli dant ni simulant la passada amor pusque hague plorat la mort de a tis sota la cruel nafra p̄nēt lo arch qui staua collat per mans del qui morria: digue ab mi tens a comba tre y no te alegraras lonch temps de hauer mort vn fadri: de que re portes mes blasme que laor: y ape nes tals raons acabaua quant des para lo arch contra perseu qui des uiant lo cors enlos plechs dela ro ba resta peniant la fletxa gira con tra aquest lo gran fill de acrisio la spasa ya esperimentada enla mort de medusa ficant lay per lo pits y morint lo misqui los vlls nadant sots la scura nit gira per amirar a atis: acōsolat deuallāt als inferns de morir ab companyia dell: ab de sig de combatre anphimedō de li bia e phorbas suanita ensēps cay gueren en aquell loch on la terra mullada per la sanch tebea molla jaua: lo leuar los cōtrasta lespasa de perseu: ferint la vn enles costel les y laltre enlo coll: e fet aço no ab lespasa com hauia als altres fe ri perseu a erito actorida: qui apor taua vn dart ab dos empenes mes del tinell on hauia peças de molt gran preu ab dues mans pres vna taça gran tirant la en aquell: dela qual ferit vomitant la sāch negra agegut de sobines morint batia la terra ab los peus: y apres ferit en tre sos enemichs derroca pollide mon deuallaut dela sanch de semi ramis y aberin habitador del no

ble mõt de caucaso liceto despche
ya/ycomas/elicen/cliton/eflegias
palsigãt: los mozint/no gosa phi
neo vist tal strall dels seus acostar
se al valent aduersari:mes tirali lo
dart/lo qual la erroz guia fins a fe
rir a ydas qui debades era stat mi
radoz:no seguint lavna part ni lal
tra.lo qual axi nafrat mirãt abvlls
tozbats a phineo digue/mentre q̃
apartat nom so volgut mesclar en
tre les armes vostres:me has vol
gut ferir/e p aço guardet daquest
nou enemich que tu tas procurat
e compésa la mia ab aquesta altre
nafra aparellãt se ỏ tirar li lo dart
q̃ se hauia arrecat mãcant la fozsa
y los membzes aflaquits p la sãch
scampada no pogue mes tenir se
en peus/aximateix odites primer
de tots auançat en honoz apzes ỏl
rey cepheo/geya per colp despasa
e ipseo de licia feri a prothenoz fill
de climena.e mathion mes antich
de tots ells home tement los ỏus
e iust/qui perque lo pes de molts
anys lo batallar li empatxauen ab
sos crits esforçaua los altres al cõ
batre/en aquest axi cridant crono
ab vn colp despasa talla lo cap mẽ
tre que ell ab les mans tremolant
tenia lo altar aferrat lo qual tãtost
caygue enla ara aon ia mig desani
mat encara ab la lengua formaua
paraules ensenent a combatre e a
xi en mig ỏls fochs espira la trista
anima/asi dos germãs iuictissims
proteu y amon caygueren mozts
per la ma de phineo/el sacerdot ỏ
ceres anomenat anphico portant
lo cap velat de vna serment blãca
y tu ensemps ab ells iapecido: no
cridat a tal acte per lo vs deles ar
mes:mes per cantar en pau ab la
tua guitharra las laozs del cõuit
y de tan noble festa:al qual stant
de luny ab lo seu sturment penta
lo scarnit lo digne;acaba lo restãt
de aquexa canso deuant los deus
dinfern.ficãt li lespasa p lo costat
squerra/qui ab los dits mozint as
seja moure les cozdes dela lira.y
per cas sona lo començ dun dictat
de doloz:no cõsẽti lo feroce licer/
bas sens iust punir passar la mozt
de aquest e pzes del postis del dzet
respatles vna barra molt grossa
ab aquella ferint p lo batcoll a pen
talo/qni caygue mozt en terra coz
sol caure lo tozo offert al sacrifici
axi assetjaua pilates de leuar vna
barra del respalles squerra quant
fõ la sua ma ficada en la post ab vn
dart que li tira cozites/y mentre
treballaua aquella arrencar/abas
ab vna stocada lo feri perlo costat
y no caygue/ans axicom staue mo
ri penjant/mozi en aquesta bzega
menalo seguidoz delvencedoz per
seu y dozilas rich senyoz ỏ grã ter
ra:aquest posseya mes camps que
quants lauozs viuian enla yllada
squerra ỏ aquest estech ficat lo fer
ro nafrãt lo en loch moztal y el na
fradoz cruel pusviu aquell sanglo
tant:y rodollant los vlls mentre
mozia:partint se dell y dexant lo
cozs ỏ aquell sens anima prostrat
sobze la terra:quasi burlant digue
Be tants camps y de tã ampla ter
ra sol posseeys aquell loch que oc
cupas:lo veniadoz perseu contra

aquest gira la sua asta tenyida de
sanch calda dls altres morts ⁊ e a-
puntant per lo mig nas aquell pas
sa enlo batcoll la lança a dos parts
amostrant se⁊ e seguint la victoria
clisio y chono tots fills devna ma
re ab nafres diuerses liura a mort
mataceladon⁊ míndesio⁊ estreo fill
de pare incert de mare palestina y
ab aquests mata lo saui ethion acu
stumat en temps passat iutjar lo p
venir / y ara dessabut per falç au-
guri ỏ engãos ocell e cobactes pat
ge dela lança del rey⁊ y arites difa-
mat de hauer mort son pare⁊ mes
resta per adir perque lo animo de
tots era intent endanyar hi o pem
bre vn sol. E axi batallauen les cõ
iurades hosts cascuna part lo me-
rit y la fe dela altra impugnant / y
aquesta querella tenian per pro-
pia cascu iustificant la lo millor q̃
podia. Lo miserable sogre ab la
trista muller / y ab la noua espo sa
fauorian perseu ab plors y vlulats
omplint les reals sales⁊ mes lo so
deles armes y los crits dels mo-
rints auansauen lur plant⁊ la dees
sa bellona mostra tant de ses for-
ces en aquesta iornada / q̃ tots los
deus secrets daquell real palau fo
ren de sanch sullats y encara mes-
claua ab redoblades forces lo furi
os combatre Car lo cruel fineo ab
mil homens de nou presos ensa a-
iuda vengue a enuestir lo magna-
nim perseu volant per tot com a
espessa pluja las flexas que en pã-
yien los furiosos archs⁊ vaent se
sobrat perseu posades les espalles

a vna grã columna miraua ab fort
cara contra los enemichs tenia a-
la part dreta achimon y molfebo /
ala esquerra treballant ab forts
colps de leuarli la vista. E axicom
la tigra quãt sent en dues valls en
semps mugír dos manadas vera-
da per la fam torboda per la cuy-
ta no sap a on primer vage. Iin vin
cible perseu de dues parts ferit e-
ra posat en dupte ab desig de ferir
ala vn y alaltre⁊ quant durament
nafrant amolfebo leua la cuxa en
rodo. daque resta sés força per na
frar ni fugir lo furios achemon p
aço indignat volgue ferir lo coll ỏ
perseu ab fort colp y rompes la es
pasa ferint enla columna. ỏla qual
hun xich tros lo nafra enla gola.
mes no bastant tals colps per do-
nar los la mort. Perseu ab sõ fort
braç acaba la lur vida / y com mi-
ras a tan gran multitud contra ell
comoguda dix. Vsque axim sop
tau ami sera forçat aiudarme de a-
quella que tench per enemiga. sia
entre vosaltres algun quem sia a-
mich gire detras la cara⁊ y dites
tals paraules tragué lo cap de me
dusa. Vlaẽt vn caualler ỏls amichs
de phineo anomenat teselo lo que
seya perseu li dix semblãts parau-
les. Serca altres miracles que a-
quexos nons espantan y mentre
que volia tirarli lo seu dart resta
ab semblant gest en pedra conuer-
tit. Era prop daquest amfis vn al-
tre caualler quili feu companyia
mudat ensemblant forma. Vegue

lo gran nilebo q̃ ab ficte laor preí/
caua q̃ era fill del noble riu ỏ ſnilo
aportant en leſcut pintades les ſet
fraus ỏ aquell antich riu part dar/
gent eſmaltades y la reſta tot dor
cridãt Abira pſeu la antiga noble
ſa ỏl nr̃a gran linatge y ſa grã deſ
canç ala meſquina anima entre leſ
callades ombres recordar que per
ma de tan noble com yo hage lo
cors perdut: tal fon lo darrer ſo ỏ
les ſues paraules y ab boca vber
ta volía mes parlar quãt per lo ca
mí dels altres al parlar y al viure
lí fõ poſat empaix. & rix ſe enfello
ní inculpant a aqueſts diẽt q̃ tals
reſtauen per falta de poch animo/
y no q̃ tant poder tingues aquell
cap mort: crida ſos companyons
dientveníu ab mi y derroqué per
terra aqueſt ioue quins burla ab
ſos encantaments: y comenſant a
moures los peus ſe aturaren y re/
ſta fet immoble eſtatua armada/
tots aqueſts per ſos merits forcn
axí punits. mas atoncheo caualler
de perſeu mentre que ab eſforç per
ell ſe combatia per deſaſtre mirãt
la cara de meduſa ſe conuertí enro
ca/y eſtimant eſtrages qui ab ell ſe
batia que fos encara viu ab la eſ/
paſa larga lo cuyta de ferir fins q̃
ſenti reſonar ala pedra/y los
colps de aquella/y mentres dete/
nia enſemblant marauella ſenti en
ſa perſona fer tal mutacio/y reſta
enlo marbre ab la cara eſpantada
Longa triga ſeria hauer arecitar
tot lo poble quis conuerti en pe/
dres Finalment com reſtaſſen. cc.
qui encara combatien. Abirada
la gorgona reſtaren tots mudats
com los primers en pedres. Ide/
nedis atal hora phineo de hauer
mogut tan iniuſta batalla ignora
lo q̃ deu fer cõiura los ſeus frets
y ſens mouiment crídals per los
noms propis y noli reſponien: de
manuels ajuda y negũs nos mo/
uian: y no creẽt encara ab les mãs
los tocaua per on certificat que e/
ren mudats en pedres girant de/
tras la cara ab los braços creuats
iunyint les mansves ell axi dir co
mença. Vensut has: o perſeu apar
ta aqueix cap ỏ orrible mirar: apar
tal p merce/yo no p odi/ni p deſig
del regne contra tum ſo mogut ſol
lo grat de andromada me empes a
tal deſorde O valent caualler la ſo
la anímam dexa tot lalra ſia teu. a/
xi parlaua lo meſquí de fineo y no
goſaua mirar aq̃ll aquí ſos prechs
humilment andreſſaua: quantli re
ſpos perſeu Fineo lo que dema/
nes ab eſpantada cara tinch ma/
nera de dar te/y encara molt mes
que no ſaps diuiſar: dexa apart la
por yot fare imortal y ab lo vs tã
fort que no tembras lo ferro y per
los vinents ſegles dintre aqueſt
palau duraras ſens corrompre en
publich teſtimoni de tan ſenyalat
do com vuy rebras de mí: e pen/
dra pler ma muller de mirar la y/
mage ỏl p̃mer eſpoſat y dites tals
paules p̃s lo cap ỏ meduſa ana cõ/
tra fineo q̃ fugit ab les mãs ſe ta/

la cara per no veure aquell / y axi treballant nos pogue escusar ỏ mirar lo mostruos cap: y resta en vn marbre ab la cara porruga / y ab les mans plegades.

Capitol segon en quis tracta lo retornament ỏ perseu ensa terra ab la conuersio de protheo y de polidoc to en pedres

DAt fi atot aço no bastaran los prechs dels antichs sogres en aturar perseu de son camitans ab cuyta parti per tornar ensa terra portantsen la muller / y passant per lo regne de son aui acrisio / troba que era lançat per sõ germa proteu y treballa ỏ tornar aquell enla reyal cadira y forsant de mirar al superbo proteu lo cap mort de medusa en pedral conuerti: novolent aturar tan poch en aquest loch camina fins que fon a on era sa mare ab lo rey polidocto Rebel ab pler la mare alegra ỏla vista ỏ aqll qui tant amaua mes linich polidocto no oblidat encara dela antiga malicia ni amansat per la virtut ỏl jo ue ja esperimentada per tan gransmarauellas aportades afi mal diu los fets daquell diét que no es ver que bage mort amedusa: lo que ho

int perseu li dix semblants paraules. ¶Dusque tu poses dupte ales mies victories inich y maleit vell yot dare sert senyal ỏl cap ỏla gorgona y ab aquell tocant la sua cara lo conuerti en pedra sésa sanch

Capitol terc tractant coman la deessa pallas en lo munt de pernaso y del raonament hagut ab les nou muses en qui li recitaran la mort de pirineu

f Jns atornar al loch de on era partit aconpãya la gran deesse pallas al seu germa perseu / y de aqui partint dins la concauitat ỏ vna nuu espessa per layre se porta dexant ala ma dreta xipra / y altres isles ensemps ab la grã tebasguia lo seu cami enlo coll virginal nomenat elicon del alt munt de pnaso: enlo qual arribada fina lo cami parlant ales sauias germanes enla seguent manera / ales mies orelles es venguda la fama de vna noua font que en aquesta péya lo cauall pegaseo ab força dungla dura ha nouament vberta. ¶ Aque sta es la causa perqui yovench assi

desijant pus bevíst lo naxer del ca
uall dela sanch de medusaveure tã
noble fi/alsas en peus vania vna
deles nou muses. Responent en/
tal forma: perqualseuulla causa q̃
siau arribada alta senyora a veure
nostres cases totes ne som alegres
y es vera la fama dela font pegase
ha: la qual poreu mirar si seguiu a
mos passos y metent se primera a
porta la deessa ala sagrada font oc/
cupa grã estona en noua marauel/
la la gran pallas loãt aquells bos/
catges ab hombra tan plasent deli
tant se entorcar las aygues tan su
aus comtemplant aquell prat or/
nat de tantes flors: y nos calla de
dir girada ales muses les paraules
seguents. O benauenturades vo/
saltres nou germanes tant per se/
guir lestudi tan loable quant per
tenir per habitacio aquest loch tã
plasent: aqui tantost respos vna
daquellas ver dieu gran tritonia
q̃ pertal loch som benauẽturades
a on sino q̃ la virtut vos te en ma/
jors coses nos foreu compãyona
lo loch be es plasent: y som totes
contentes si ich estauem segures:
mes als homẽs maluats vuy nols
es res vedat: de que son espanta
des nostres virginals pensas ma
jorment com miram lo maluat pi
raneu q̃ poch ha aseja ỏ tenir nos
catiues a lassa que encara com lo
mire tremole: e mostrant ala dees/
sa lo cors de aquell mort al peu de
la muntanya continuant li dix. A
quest fon vn tiran qui ab les sues
forces tengue tots aquests regnes
vn gran tẽps subjugats: hi seguis
la altre jorn q̃ tornam assi en aquest
nostres tẽples/y queya molt gran
pluja passant per vna casa que te
prop de assi: ell mirant nos ỏ luny
saludant nos feu honra dient ab
veu de ficte amistat. O filles ỏ me/
honio: perque bens conexia retre
eu vos assi fins que pas la grã plu
ja/no tengau a vergõya de entrar
en ma casa. perque ja molts dels
deus celestials hã enella posat: vẽ
sudes p sos prechs/y forsades ỏl
temps complaguem a aquell en/
trant lo primer pati dela maluada
casa: cessauen ja les pluges y vẽsu/
des les nuus per lo vent de ponẽt
lo cel desemparauen: quãt volíam
partir y esplatant la jra del inich
pirineu tancant les cruels portes
se disponque ab força de tenir nos
encloses: dela qual escapam ab les
leugeres ales exit per les finestres
qui estauen vbertes. Lauors lo in
dignat pujant en vna torra com si
volguesvolar mirant daquella pt
on nosaltres anauem dix lo cami
que fareu. fare yo ab vosaltres/y
vas lançar lo foll creent poder vo
lar dels marlets dela torre caent
dona de cara/y rompes tots los
ossos escampant com moria la ce/
lerada sanch tenyi la dura terra.

Capitol quart en qui es comẽsada la tenso entre las musas e las fillas de piredo

en qui se tracten set trãsmu
tacions so es de iupiter ab
altres sis dus conuertits en
diuerses formes ỏ animals

Axi parlaua la musa elo
quent quant senti la de-
essa volar per aquell ay
re y hoi deles rames e-
xir veu saludant la. Suspitas y ta-
ment demana alas musas lo so da-
quellasveus que parian humanes
de quina part venia / y aella dup-
tant respongue vna musa. Lo que
hoiu senyora son donzelles en au
cells conuertides vésudes per no
saltres phiredo son lur pare faent
anipe lur mare nou vegades pren
yada qui aiudada per lucina altres
tantes pari: estas nou fillas han tẻ
gut tan gran presumpcio per esser
ab nosaltres eguals en aqst nom-
bre que passãt la prouincia de emõ
yia y las ciutats de acaya arriba-
ren assi / y del primer encontra bra
uajant vna dellas en persona ỏ to
tes nos comença adir. Bexau de
vuy auant ab la ficte dolçor ỏl cant
mal acordat enganar al poble ig-
norant si alguna fiança teniu enla
vostre art: prouaula ab nosaltres
qui per art ni per veu no serẻ may
vensudes: tantes som com vosal-
tres. Sinosaltres vensem dexau a
aquesta font y lo munt de pernaso
y si serem vensudes dexarem tot
lo mon fins al estrem dels munts
cuberts ỏ neu / y volem que lo iuy
de aquest nostre debat donan las
nimfas dela font / y prenent se cas-
cuna loch de seure enla roca sens
esperar la sort aqui primer tocara
la tanda del cantar. Comença la p-
mera cantant de recitar en meys-
preu dels sobirãs / les batalles da
quells / proposant al poder dels
deus lo dels gegants. cantaua cõ
tipheo lo superbo gegant nat del
mes baix dela terra hauia spantat
los celestials deus posant los tots
enfuyta fins que ala fi cãsats se re-
tragueren en lastrem de egipte: y
cantaua apres com arribat tipheo
enlos termens de egipte tots los
deus espantats mudaren las lurs
formes per poder li campar conti
nuant tal cant: deya com lo gran
iupiter se conuerti en molto. per-
ço encara vuy en a quella encõtra-
da li es sots semblant forma fet di
gna sacrifici. Cantaua del deu se-
bo quis cõuerti en corp / y baco en
cabro diana se cõuerti envna gẻtil
sivuia juno envnavacavenus se mu
da en peix y mercuri en segõya y a
cabat aço cessa ỏ mes sonar la mal
vista guitarra: y atorgarẻ las nimfas
tanda al nostre cãtar / mesvos no
ble senyora teniu alre afer y nous
podeu torbar en boir la resposta
nostra qui es molt larga / no dup
teu de anujarme dix la deessa pal-
las ans vos aure a gracia que lam
digau per orde sens lexar ne hun
punt y asigues lauors per esser al
boir disposta ab mes plaer tornãt

adir la musa. Entre totes nosal/tres triam per aresponore la gran reyna caliope qui leuada en peus guarnint se als bells cabells de corona de eura comença de temprar ab lo delicat polse las cordes dela arpa seguint also daqueiles la sua plasent veu ab la seguent canso

Capitol sinque en qui comensa lo cantar de caliope esplicant las laors de seres y resitant las amors de pluto ab lo conuertir de ciana en font.

EL gran deessa seres primer troba la rella per trecar los larbs solchs primer troba las mes/ses primer imposa leys tots los bens son de seres /y del/la vull cantar ho ja tengues tal gracia; que pogues yo cantar les dignes laors lues tan dignes de honor. Lo superbo gegant daqui haueu cantat en pena de son atra/ument te sobre si lo pes dela isla d sicilia y es vexat iota soberguesro ques aquell qui presumi de subin/gar los deus don sounnt ab esforç assage de lauarse; mes lo munt de peloro prem la sua ma dreta; la es/querra esta sote lo cap de pechino y son les luas cames sotals mũts de lilibeho. la gran muntanya de tua lichareyna lo cap; sota lo qual ha gegut de subines Lança souint arenas; y ab continuu fum falles de foch ences. Souint enua tre/balla de subuertir la terra y derrocant les viles metre daius la mar. la altesa dels munts; don tremol/la la terra; y teme lo gran pluto sẽ yor dels callats regnes que no so/brus aquella; y per cami vbert no deuallas lo luim per offedre les te/nebres y tement tal ruina lo super bo tyran usque dl escur regne; e pujat enlo carro portat dls cruels caualls anaue ab cautela vogint los fonameuts dela noble siciliа; hon pus hague mirãt conegut sens parill del mal que ell temia estar tota la terra deposada la por vn poch se detengue en mirar la gran isla Estaua la deessa venus mirant los fets daquest del alt coll de ceteron y moguda sa pensa de noua fantasia per crexer mes lo regne de cupido son fill cridant lo prop dasi a talagant li dix. O sola iperança de las mias victorias O sol repos de la mia potẽcia. O amat fill cupido preneu aquellas flexas ab qui venseu atots y feriu ne lo pits del grã deu del infern; qui ara es exit per amirar la terra; vos los celestials venseu y lo gran jupiter tots los deus dela mar sonvuy vostros sotmesos y encara aquells qui habiten la terra; perque sera linfern sẽs sentir lo pooer del vostre potent braç. Excitau vuy la força del arch tan adormit no escape per peresosa negligencia Pluto de nostre

cort com Pallas y diana qui son tan refredades ab lo glas de freda virginitat quel nostre foch noles pot escalfar tal sera de proserpina qui es filla de seres: sivos noy pro uehiu: perque totes ses obres tirã per aseguir los camins de diana / si voleu escoltar aço que yous di / re fareu que sia ella ab son oncle a iustada en vna anamorada volũtat y cessarã los duptes qui repos nõ consenten. Acabaua la mare tals raons quãt lo fill obeint a consell seu vberta la aliaua entre nombre de mil tria vna sageta la pus agu / da y q mes dret al senyal seguiaua y collant lo fort arch ab aquella fe rí lo negre cor de pluto. Mo molt luny dl munt detna on aquest fon nafrat es vn profunde lach anome nat pergusa on rasonen los cants de molts signes plasents y vn gen til boscatge encircuint corona aql / la aygua cobrint ab amples fulles com vnvel la color dl sol enlo mig dia lançant desimatexas delicada fredor / y produeix aqlla terra hu / mida flors de moltes natures de manera que ab deguda tempransa tostemps en aquell loch regna la primauera. Assi en aquella hora era la gentil proserpina ab vna cõ panyia daltres nobles donzelles cullint liris hi flors d diuerses co lors / y mẽtre que cullint treballas enviplir d tals flors los seus pits y les faldes y treballas ab la ma d licada passar enlo cullir alles sues egual fon vista dl deu pluto: y en aquell instãt amada y furtada de a tãt basta lamor. Espãtas la dõzel la y ab la cara trista crida ses cõpã yones y souit ala mare: y entretãt que ab cuyta fon puiada enlo car / ro del superbo tiran li caygueran les flors que tenia enla falda / y e / ra tan minyona que entre tan grãs mals se dolgue de aquelles punyi lanemorat als seus leuges cauallis guia del negra carro anomenant a cascu daquells per sõ nom propi de cuytar los pregaua y ab les re / gnes forts los daua per lo coll / y caminãt daues aquella part on los corintians feren lo bedifici dels murs de çaragoça: arribaré al pla on se mostre lestãy de ciana y la pi sana font de aretusa / y enlo dit es / tany estaua vna nimfa / daqui ell pres lo nom singular entre totes les sicilianes nimfas / y aquesta e / xint en mig dela sua ayçua cona / gue a proserpina que pluto sé por taua / y dix. Mo ireu mes quant / o celerat tiran no podeu esser gen / dre dela deessa seres sens son con / sentiment / demanar la deuieu ab prechs / y no furtar la filla del grã iupiter / y sipogues egualmẽt comparar los meus fets ab los vostresvos dara clar exemple per lo que enmi passa anafis me ama ja enlo tẽps passat: pero ab prechs y no com vos feu ara me cõduyen casar me ab ell / y dient tals raons estenia los braços per a posar em / paix al passar de aqll: no sostengue mes lira q dohir tals raõs hauia concebuda lo fill dl grã saturno y

dãt los espns forsant los seus ca
valls enlo mes baix dela aygua se
vã acabussar/y ell ab lo seu septre
ferint la dura terra feu cami per lī
fern/secas tot lestany restant la gẽ
til nimfa ensech planyent lo dan ỏ
les perdudes aygues:doloz incõ/
solable sentia lo seu coz plozant ab
viues lagremes lo mal de tan grã
perdua/y axi recozdant los seus
mals se cóuerti enlaygua on poch
ans era stada senyoza Ueréli amol
lir tots los membres del cozs,los
ossos se fanian y les vngles posa/
uen la primera duricia primer de
tots los altres los cabells los dits
les cames/y los peus en aygues
conuertien,perque en los mẽbres
prims ab menys empaix la aygua
te passament:Elpres daquests los
muscles lasquena los pits ablo co
stat ental aygua se mudaren/y fi/
nalment enloch de viua sanch per
les venes malaltes se cria aygua
clara no restant del seu cozs algu/
na part per poder esser astreta.

Capitol sise en qui conti nuant lo seu cantar caliope recita com la deessa seres co mensa de cercar asa filla ab la conuersio del fill de vna vella en granot.

h Jmentre que tals co/
ses feya lo grã rey plu
to la mesquina de ma/
re esperaua la filla que

tornas ala casa/y pusque fon pas/
sat lo dia ab mil ancies:sobreuenit
la nit enses lum ab dos pins pre/
sos del munt de etna anant tota la
nit circuint ala terra y cercant ala
pduda filla ab crits de mortal bas/
ca souint cridant proserpina:mes
noli responia la qui era enclosa en
la casa de ditis:e pusque comença
la lum del seguent dia a descobrir
la terra no cansa la deessa cercãt ỏ
caminar del leuant al ponent/y p
tal treball cansada senti vna gran
set/y trobauas enpart que p molt
que míras no pogue veure aygua
de riu ni de fontana:mes girant al
traues los seus vlls congoxats viu
vna pobra casa no molt luny de a
quell loch a on ella staua y mouẽt
se tira deues aquella casa tocãt las
xiques portes:tragué lo cap vna
dona de edat auansada diẽt ab tre
molosaveu:qui toca ala porta y re
spos la deessa sius do deu lõga vi/
da dau me vn poch de beure/tra/
gue la pobre vellavna perolla day
gua que hauia bullida ab vn poch
de farina dient no tẽch alre queus
dote la aygua es tan luny que por/
tar non poria/perdonaume senyo
ra:daque begue la deessa seres tan
vexada de set que sobreuenitvn fill
daquella vella y mirãt ala dona ab
continent tan noble beure censa tẽ
prãça li dix sẽblãts paules. Be po
deu esser noble que ab la glotonia
que mostrau enlo veurevos tench
en poca estima:que farieu de vi: q̃
laygua estantissa beueu ab tan grã
pressa continuaua:aquest talsvila
nias quant se alça la deessa ya de/

xada la set y sobrada ó íra del que aquell li deya del que begut hauia li tira per la cara prenent ab dues mans la perola aon staua: aque se gui vna grã marauella/que tãtost al mesqui apoquiren los membres y mudas lo seu cors en granot tot clapat. La mesquina de vella plo/ ra per tal desastre seguit enlo seu fill. y teme de acostarsi y fugi aqll desẽparãt la casa entrãt enlo bos catge: y tambe la deessa torna en lo treball de cercar a proserpina.

Capítol sete en qui continu ant lo seu cãt recita caliope com seres sẽti noua de sa fil la per la font de aretusa y ó la conuersio de escalofo en oliba y delas cirenas en au cells portant enla fi la sen tencia de iupiter dada entre pluto y seres.

Oler ara comptar totes les regions y totes les v mars que cerca la deessa p a trobar sa filla seria massa larch perque enlo cercar te/ nia tan gran cura que ans manca lo loch que lo desig: en ella: tor/ na altra vegada a cercar en sicilia y mentre que anant a totes parts miraua arriba al estany en qui fõ conuertida cyana la gentil qui si fos en son esser li haguera cõptat tots los fets ó sa filla mes no tẽch la mesquina boca per a parlar em pero tẽch senyal ab qui pogue cla rament amostrar a seres congoxa da indici vertader del dan quella cercaua mostrant sobre ses ones vna gẽtil correja qui caygue a pro serpina cõ per alli passaua la qual tant prest noviu la mare tribulada quant conexent que era de la filla ales lagremes abandona lo fre ar rancas dels cabells vna gran quã titat/bates los pits y cara axicom si de nou las ves leuar deuãt: mes per aço encara no sabia on era: ni cessaua la basca del seu turmentat animo: maleex ales terres iculpãt las de ingrates: noles estima dig/ nes mes deles sues semẽts: y mes que ales altres maleex a sicilia on hauia trobat lo rastre del seu furt trencant ab ma irada las rellas y los jous y seguint la cõcebuda ira mata a tots los bous de laurar a/ uesats y la gran ysla ó qui la fama perlo mon escampaua grassa farti litat romania tan seca quels natu/ rals daquella per a viure fugian p q̃ totes les messes es enles prime/ res herbes quasi restauen mortes y ara per gran sol ara p massa plu ja restauen los treballs dels mes/ quins de mossas sens lo plaer de/ les messes: les esteles y els vents tots los era cõtrari y als afemats aucells los hi feyan gran dan sen/ tint la fõt de aretusa los tãts mals dela ysla tragueu lo cap sobre les sues aygues apartãt se los cabells rosats ól frõt enles orelles dix. ala grã deessa. ¶ reyna ól terra: o no ble inuẽtora óles lauors y fruyts óxau ya lo treball ó mes cercar lo

mō cessau de maleir ala terra sens
culpa forsada se obri fēt cami a vra
filla furtada: y no cregau senyora
a tal dir me empẽga amor de aque
sta ysla don no so natural en pisa
es la patria enla qual yo so nada
mes volguim aturar aci perquem
plau molt layre de aquest loch y a
ci tench ma casa perla qual vos su
plique que amanseu la concebuda
ira la causa perquè so mudada yo
de pisa y perlo mig ōl golf me cō
duesch aci vos comptare altra ho
ra com sera aleuiat lenuig de vra
pensa: basta que yo passant perlo
sentre dela terra prop laygua de e
stigia viu de aquests meus vllsvo
stra filla pserpina ab los vlls tots
plorosos ab cara espantada assegu
da pero enla reyal cadira tenit en
la ma dreta lo ceptre de aquell re
gne y tots los infernals seruidors
del deu pluto li fan obediẽcia. ma
rauellas la mare de hoir dimpro
uis tals noues de sa filla restant es
balayda com si fos vn fret marbre
y moguda a ira ab lo carro leuger
se porta per lo ayre fins que fō ar
ribada dauant lo gran deu iupiter
dient semblants paraules. Vnuic
tissim senyor la gran necessitat en
que vuy es posada vostra sanch y
la mia ma assi aportada / y sila pie
tat ō mi mare nous mou mogueus
quevos sou pare lavostra cara fil
la ab tant treball cercada p lo mō
e trobada sēyor: sies trobar ser cer
ta ōla perdua / y sis pot dir trobar
saber lo loch aon fins vuy per for
sa es detenguda: lo vostre germa
pluto la sena aportada y certamēt

la filla de tal rey no es digna de es
ser casada ab lo robador de sa vir
ginitat: prouehiu hi senyor quem
sia retornada. Respos li lo grā iu
piter vostra filla es mia y si vergō
ya hia egualment es dels dos pe
ro si ab dretvll mirarē en aço nous
es feta iniuria perq̄ sola amor en
fer tal la empes qui escusa grans
culpes tostemps quella es causa ō
nostres mouiments ni de tenir tal
gendre hauriemvergonya alguna
si hi consentiu germana. encara q̄
mancassen tots los altres bens en
ell pensau que es mō germa: quāt
mes que no li manquē infiuits al
tres bens perque es rey com yo si
yo tench major regne la sort lom
ha donat donchs no es ell menor
sino per sort: pero si tant desig te
niu de recobrar vostra filla proser
pina yolaus fare tornar ab tal con
dicio que desque es en īfern no ha
geres menjat perque eternalmēt
han ordenat los fats que los quiy
menjarā no pugā dell exir: ni pus
tornar a veure la lum ōl nostre ay
re. Hauia de talmanera respost lo
gran rey iupiter y la deessa seres a
legra sen anaua creēt cobrar la fil
la mes los fats obuiaren atan fer
uent desig: perque hauia romput
lo deiuni la verge mentre que en
los orts del supbo tiran ō vn xich
magraner culli vna magrana men
jant set grās daquella y aço sol ha
uia vist ascalofo fill de horna nisa
no coneguda nat enles negres ay
gues del riu de acaron qui fon pa
re de aquell. aquest ab lo seu dir a
fermāt que hauia vist mējar a pro

serpina los set grans de magra/
na desuia que aquella no fō tātost
retuda ala cansada mare de que fō
indignada la reyna del infern.: cō
uertint lo inich testimoni en pro/
fan at aucell lançant li per los vlls
laygua ō flegeton cresque li molt
lo cap ab los vlls y fon cubert de
plomes les vngles se cozuaren /y
restaren mes largues ōl q̄ primer
tenia/tantost q̄ comēça de moure
los seus braços enales cōuertits
y de volar per layre lo maleyt au/
cell fon a totom en fastig y tengut
p auguri desdeuenidor mal/y tal
es la trista oliba auorrida per tots
dela pena daquest perlo seu foll p̄
lar se amostra lidici la qual be me/
resque/mes digaume serenas fil/
les de acheloro perque teniuvolal
tres les plomes y los peus de au/
cells com sien vostres cares de de
licades verges:es ¡tal esdeuengut
per esser companyones ōla verge
proserpina com cullia les flozs la
qual com fos leuada dauāt los vo
stres vlls cercas per tot lo mon y
mancant vos la terra desijas que
les aygues sentissenvostra basca y
desijas poder volar sobze aquelles
del qual desig fos tantost compla/
gudes transportant vos enlo esser
en que vuy vos mostrau y perque
nos perdes aquella plasēt veu na
da per detenir les¡orelles ab plaez
vos romāgue laveu ab la cara hu/
mana. Mo cessaua seres ō ōmanar
la filla y'allegaua pluto pus hauia
menjat que no podia exir mes del
seu escur regne. les quals raōs de
teniā a iupiter tirat per la amoz ōl
germa y germana entre los quals
hauia a declarar posat en pēlamēt
al qual imposa fi e al debat daqlls
sentenciant que estgia la filia ns
mesos ab la mare e sis ab lo marit
y axi vuy proserpina egualmēt cō
parteix lo estar enlos dos regnes
Bonada tal sentencia tantost le a/
legra la congoxada seres:y aclari
la cara apartant ō aquella las anu
ioses lagremes. axi com hix lo sol
entre les nuus humides apzes de
hauer estat amagat sots aquelles.

Capitol vuyte en qui conti nuant lo cantar de caliope recita las amors de alpheo e de aretusa ab la conuertio della en font.

Assegurada ya la fructifi
cant ceres deles passa/
des ansies ana deues la
sōt fresca ō aretusa diēt
li tals paules ara q̄ so sēs basca pē
dze plaez de hoir pq̄ tu desēpes lo
teu loch natural venint a cōlegrar
aci la tua font:cessa la remoz deles
ones enlo mig deles quals tragues
lo cap aretusa:e apartant ab la ma
lo empaix delsverts cabells comē
ça de comptar les antigues amorz
della y de alfebo enla seguent ma/
nera. yo fuy en aquell tēps vna nī
pha del nombze deles gentils de a
caya ni entre totes ells sen troba/
ua alguna qui ab maioz estudi se/
guis los treballs dela caça per del
uiar lo oci:y no fuy ōles letges en

cara'que may cercas laor de bella
may me pogueré moure les laors
que hoya de tenir gẽtil cara en mi
rar me en ella ço que altres estimã
imputant a leig crim voler a algu
plaure. & vn dia venint dela silua
stymphalida perquè era stiu y en
cara lo treball dela passada cassa q̃
la calor crexia cansada en estrem:
trobi vn suau riu passant sẽse mur
mur ab les aygues tan clares que
lo fons se amostraua pero era cu
bert an tal manera de herbes que
gens noapparia: y era tot entorn
circuit de bells salzes retẽt als cã
sats ombra y com fos de tal nom
bre desijant reposar me acosti sots
ells e ipensadament posi los peus
en laygua de que no menys me a
legri que dalombre dels arbres sẽ
tint la molt plasent despullada de
tot posi la mia roba sobrevn salzer
daquells comensant de nadar en
aquella aygua fresca on mẽtre na
daua senti al fons del riu nose qui
na remor de que suy espãtada e fu
git me posi ala riba daquell mirãt
baix si pogueraveure lo que hauia
causat semblat remor: aon vas are
tusa atura aon vas deya ab regul
losa veu alfeu dins la sua aygua te
nint la mia via axicõ me staua nua
comenci de fugir perque en laltra
riba del riu era la roba encalçauã
aquell y tant ab mes esforç quant
lo mirar me nua li crexia lo grat:
axi corria yo cõ la simpla coloma
e axim encalçaua com furiosa agui
la lo enamorat alfeho per grã tros
de cami agualí lo meu correr abla
furia sua: mes per a molt durar la
mia flaca forsa era per ell sobrada
& axicom corria tenint lo sol de
tras viu dauãt los meus peus pas
sar la ombra sua y haguera cregut
ser efecte confus dalterada fanta
sia sino quela remor ẽls peus que
senti pròp y lo bufar de la boca q̃
als cabells ma mouia del ver me a
uisaren: tal hora conexent que cã
par no podia cridi ab alta veu ala
verge diana dient aiudaume séyo
ra aiudau que so presa ia cãsada ẽ
correr aiudau a aq̃lla quius ha so
uint seruit en portar lovostre arch
y la aljaua: pintada a pietat mogu
da fon la noble deessa als instants
crits de ma necessitat y cobrim du
na nuu aon suy amagada dela vi
sta de aq̃ll q̃ ans me encalçaua mes
no cessa de circuir lo loch on staua
enclosa cridãt: o aretusa: o aretusa
hix q̃na suy yo mesquina quãt me
viu circuida a no poder fugir esta
ua com lanyell qui en torn del cor
ral sent voullar los lops e axi cor
la lebra qui entre les espines dun
barser amagada veu los cans afa
mats: y nos gosa gens moure: no
podia ell veure de mi algũ senyal
mirava empero y lo loch y la nuu
on creya que yo era y en aquell in
stant vna freda suor occupa tots
mos membres començant ẽ escor
rer del miserable cors gotas ẽ ay
guaviua: y en moure lo peu tãtost
brolla lo lach e humida rosada e
gualmẽt decorria dels delicats ca
bells y mes prest q̃ nou se ab raõs
explicar suy mudada en aygua e
xint fora la nuu: mes conegue al
feo que la per ell amada enlaygua

que corria era stada mudada: y de posada la semblança ỏ home q̃ no uament per seguirme se hauia ves stida torna al propi riu y a son na tural perques pogues mesclar ab lo riu que era nat nouament ỏ mi trista: obris la terra dãt cami a ma fuyta: y cuyti de amagarme: mes ya no fuy tã presta q̃ ab mis fõ mes clat y tostemps me segui fins que enla ysla de ortigia altrament di ta ỏlon primer torni a mirar lo ce lestial ayre exint sobre la terra.

Capitol noue continuant lo cantar de caliope e la sentencia delas nimphas en quis tractan dues transmutacions so es de lincebo en lop seruer e deles filles ỏ piredo en garses

CAls raons acabaua la font de aretusa y la de essa seres iunyit les dues serps guia del carro seu trames aq̃ll sots gouern ỏ triptolomo per las regions del ayre dant li deles sements per liurar a la terra reparant la secada que p la ira sua hauia encorreguda: y hauia ya passat la mes part de europa lo ioue sembrador delas semẽts de seres arribant enlos termẽs ỏl regne del rey lincebo aqui prima ment enuestigant lo seu nom y la terra ab la causa de tan larch camí nar respos en talmanera. Atenes es la terra enla qual yo so nat lo nom meu es triptolomeo y so yen gut aci no ab nau per la mar ni ab caualls per terra ab lo carro de se res he fet cami per layre ab lo q̃l port las sements de aquella perq̃ reebe la terra los acostũats fruyts fõ mogut a enueja lo barbaro rey y per desig de poder lo priuar de tan honrat offici vlurpant lo per si laculli en sa casa aon la vinẽt nit mentre aquell dormia sesiorsa de matarlo: mes no volgue la grã de essa seres tant mal per lo seu carre ter enpaga de tal crim conuertint lo rey lincebo en lop seruer: manant al seu triptolomo que acabas lo treball començat y aci hague fi lo cantar ỏ caliope. Las nimphas qui ab atentes orelles hauien scoltat lo cantar deles dues declararé ab lur justa sentencia en fauor de nosaltres: y mentre que les filles de piredo vençudes brauejassé en cara axils dix: nostra reyna pusq̃ poch estimau esser estades sobrados per lo nostre cantar: y atan clara culpa encara aiustau paraules de menyspreu ab poca pacieucia cercarem noues penes y en aquella part aon la irans empeny: irem sens detenir nos rierése les folles menyspresant les manaçes ỏla noble caliope: y esforçantse en parlar formaren laveu grossa no tal com la primera: miraren se les mans y veren per les vngles exir nouelles plomes: començaré de moure los braços maleyits y foren dues alas cubertes de negres plomes: y la vna del altre viu mudar se la cara y axi nouament en garces conuer

tides volaren enlo bosch en tal es ser mudades encarals ha restat la primera fecundia y ab veu regul/losa lo desig de parlar.

Acaba lo sinque libre ⁊ trãs mutacions del poeta ouidi Comẽsa lo sise e capitol primer recitãt lo brodar ⁊ pallas e de aragnes ab diuerses transmutacions com appar ala letra dient en la fi la conuersio ⁊ aragnes enaranya

Dauia escoltat ab atentes orelles la grã deessa pallas las cansons de calio pe loant la iusta ira: y comẽça a dir axi ab simateixa. Doch me val lo lohar si no se procurar permi semblant labor despertet a dormida y no consentes mes que sia menyspresada la tua ditat sens pagar justa pena: y totes aquestes raons deya per ira que tenia contra aragnes donzella de mehonia la qual hauia hoyt que negaua en lart del texir de qui fon minerua inuentora hauer mayor de si. Era aquesta famosa no per parents ne patria mes per lart que seguia son pare fon de foca anomenat idmon seguint lart dela lana la mare era morta la qual aximateix era dona de poch egual ab son marit: mes aragnes lur filla encara que fos nada en la casa tã xica ab esuellat studi de texir y brodar perles ciutats de lidia tenia tan gran fama que p mirar la industria de tã subtil brodar souint las nimphas depãt los propis tochs ab plaer se ⁊tenia en mirara ses obres ⁊ y no sol aqllas fetas era plaer de mirar: mes lo obrar y moure de ses mans mentre que les obraua: si mirasseu cõ feya primer los capdells del estam: o ⁊ seda: o com ab los seus gẽtils dits componia les troques: o coz feya cordons: o brodaua de agulla coneguereu en tot quera adoctrinada ⁊ la deessa pallas ço que ella negaua: offenent se de hoyr nom de tan digna mestra: e souint en mẽy spreu seu deya als miradors: venga pallas si vol debatre daço ab mi y ausades veureu que no fere vençuda: y la ira daço mogue la gran minerua a desig de venjança: la ql portant a execucio se vesti ⁊ sẽblãça de vna dona vella circuint a ses galtes de fictes cabells blãchs ab vn pesat basto: recolsant los membres tremolosos entrãt enlo loch on aqlla brodaua li dix semblants paraules. No son de menyspresar totes les coses dela corba vellesa p que enlos vells la gran esperiẽcia dels anys que han passats los dona prouidencia en ben aconsellar escolta a mon dir. La fama del texir treballa de augmẽtar la per lo ample vniuerç: mes conex maioria ala deessa pallas de tal art inuẽtora. refrena les paraules de mẽyspreu que has dites fins aci contra ella: ⁊ manali perdo y ella es tã benigna que de tot oblidada pdonãt te sera a tos fets fauorable: mi

ra aq̃stavella la ſuperba aragnes e enuides pogue tenirſe de ferirla ab les irades mans quant ab cara torbada lí comẽça a dir O vella rõ calloſa pobre dels bens delanima ſobrada del pes de peſada velleſa nogut ta lo maſſa viure ves a dir tals raons a ta filla o noza: no he meſter conſell y majorment lo teu veſten leuam dauant y perque no cregues que tes raons me hagen gens moguda de mon primer pre poſit viga aci ſivol aq̃xa tua pallaſ que yo ſere contenta de fer la pro ua del ſeu brodar al meu: y reſpos li la vella no duptes que vẽdra po der mala per tu y anant ſen indig nada poſa la ſemblança de vella y torna enlo loch on aragnes broda na en ſa propia forma: conexent la les nimphes quis trobauen alli lí feren honor totes e ſola aragnes enuergonyida reſta ſẽs mouimẽt eſta y pſeuera enla ſua follia: y ab vana eſperança devictoria acomet la deeſſa: qui contẽta ſẽs triga vol gue que començaſſen y compõgue quaſcuna ſon teler per brodar co mencen de ordir: y ab dẽts dl pinta reblint feyan mes fort la te la que texian: quaſcuna ſe cuytaua per eſpatxar mes pſt ab les faldes troçades: e ab lo plaer que prenia quaſcuna en mirar la laor de ſes obres feya menor lo treball que sẽ tia e axi aſſegudes texien enles te les los rius e las ombras ab la cõ cauitat del cel tan ſuptilment que naturals pariã y el moure de lurs mans enganaua ſouint los vlls dels miradors paſſant los prims cabdells dor y de ſeda de diuerſes colors. & primer pallas comença de brodar enla ſua tela en vna ro ca la gran torra de març y la q̃ſtio antiga entre ella y noptuno per i poſar lo nom ala ciutat de atenas enla qual queſtio foren iutges los celeſtials ſignes preſidint en mig dells lo gran tronador iupiter y broda a quaſcu ſaent en ſa cadira y ab propias carcs: moſtraues en la obra lo deu dela mar ferint abla trident la terra dõ exia vn cauall y feu aſimateixa ab lãça y eſcut y ab elm en lo cap: ab roba darmes fe ta dei ſeu noble ſaber y broda com ab la punta dela ſua lança ferint la dura terra: biſque la oliuera mo ſtrant enlo geſt dels deus conten ta marauella: ſentenciant en ſa fa uor e nomenant atenas e la noua ciutat ia a cordadament broda aço enlo començ la ſauia deeſſa per do nar a entẽdre ala enuejoſa aragneſ lo que eſperar podia de ſa preſum pcio: partint lo reſtant dla tela en quatre eguals parts: en quaſcuna broda vna victoria dalgu dels dus celeſtials contra algun mortal per moſtrar a aragnes que eſperar po dia altre tal dan ſemblãt en lo qua dre primer pinta com rodoxe y he mon ſon marit com volgueſſen en traſia eſſer adorats com eran enlo cel iupiter y juno per aquells in dignats en dos munts conuertits encara vuy ſe moſtren: enlo q̃dre ſegon ſe moſtraue lo miſerable fat dela indiana pigmea qui per iuno vençuda fon conuertida en grua: y combat ab ſos pobles de poca e

statura per recobrar son regne: pi
ta enlo terç quadre la gosada anti-
gona tenit presumpcio empassat ỏ
debatre ab la deessa iuno per qui
son en aucell cõuertida: no li apro
fita lo castell dilion ni lamuedon
son pare ans son feta segonya
qui ab lo bech se adoba com fe-
ya essent dona. Restaue lo quart
quadre enlo qual va brodar cina-
ras agegut enlos graons del tem-
ple: en qui forẽ mudades las suas
set filles qui menysprecauen fer als
deus sacrifici ni visitar los tẽples
y paria sobrells que estaua plorãt
tan viua era lobra: enla fi circubi
seguint lo seu costum tota aquella
tella de brots de oliuera. Aragnes
enla sua tela al encontra daço que
hauia brodat pallas posa tots los
defalliments dels deus començãt
a brodar europa enganada ab la
falsa semblança de jupiter en toro
als miradors paria lo toro verta-
der y la mar vtadera: y ella caual-
cãt qui estaua girada ỏuers la sua
terra arronsant los talõs enlasque
na del toro per dupte de mullarse
y paria que ab boca vberta cridas
sos companyons qui plorãt la mi
rauen broda a iupiter com conuer
tit en aguila furta a ganimedes y
dellmateix com conuertit en signa
seu aleda prenyada de castor y pol
lux y conuertit en satiro la gentil
filla ỏ nitebo seu mare de dos fills
aiustant a aço cõ iupiter ab forma
de vn anomenat anfitrion jague
ab sa muller nomenada corintiba
y com mudat en pluja dor feu na-
xer a perseu dins la torra de dam-

pnes y conuertit en foch la filla ỏ
eſop calfant se engana: y engana
monosia cõuertit en pastor: y ade
osia conuertit en ỽpẽt broda aps ỏ
neptuno cõuertit en toro: furta la
vge: eleyda y conũtit en castrat en
gan a abisalpida y broda com nep
tuno transformat en cauall condu
hi a son plaer ala dessa seres: y aps
a meduſa y mudat en dalfi engana
a melanca: mostrant en tots aque-
sts las propias semblances dells
y dels lochs on tals coses se feren
apres broda aragnes com apollo
se mudaua souint com a home ro-
bust o pastor prenent diuerses for-
mes desperuer o de leo per poder
satisfer al plaer ỏ ses amors vereu
alli com baco conuertit en raym
engana erigona / y vereu a satur-
no conuertit en cauall engendrãt
achirõ enlo fi feu al entorn dela te-
la vna frãja brodada tota de fulles
deure qui clobian lobra: era tan a-
cabada la obra de aquesta que no
pogue mal dir la indignada pallas
ni troba la enueja loch per poder
la mordre anujada pero ab irades
mãs va esquinçar minerua la tela
qui mostraua los crims celestials
e prenent lo plegador del maleyt
teler enlo front de aragnes dona
dos o tres colps la ỏsauenturada
no comporta aço y per ira empesa
se pẽja per lo coll. Abogada a mi
sericordia la gran deessa pallas la
tench mentre penjaua: dient viu re
prouada viu y esta axi penjant cor
tes ara posada mostrant eximpli
deles mies venjan cés a tots los
descendents de ta trista natura: y

prentẽ del ſuch ỏles herbes acha/
toydes li vnta tot lo cozs aques ſe
gui tantoſt que començaren amu/
dar le ſos membzes/y prenent no
ua fozma daranya encara vuy pen
jada vſa ỏ fer les teles com feya eſ
ſent donzella

Capitol ſegon tractãt la mort dels ſet fills y ſet filleſ de niobe y de ſon marit ab la conuerſio ỏlla en marbre

Eſcampas la remoz da/
queſta marauella y per
los lochs de lidia eſte/
nent ſe lo murmur ỏ ſẽ/
blant nouitat arotlos homens/y
les dones ocupauen gran part del
jozn entals rahons niobe la gran
reyna de aquellas ciutats conexia
aragnes.perque eſſẽt en mehonia
poſa dauant la caſa del pare de aq̃l
la.mes no era eſpantada ni temia
los deus per ſentir tals miracles:
ans creya que aquells no teniã po
der ſino ſobze los pobzes: moltes
coſes cauſauen tal preſomir enella
la ſuptil induſtrria ỏ anfiõ ſon ma
rit la nobleſa del linatge dels dos
lo'regne tant potent ab multitud
de fills.les quals totes coſes que
ab tant pler penſaua ſino hagues
conagudes hagueren fet ſos dies
mes benauenturats augmentant
la nobleſa dels ſeus paſſats enella
Manto la filla de tireſias.lo pzo/
pheta teba per lo mig delas carre/
ras de aquella ciutat:anaua nunci
ant la feſta de lathona.dient ab cla
ra veu O dones y donzelles anau
ſens tarda offeriu alathona y aſos
dos bells fills:odozants ſacrificiſ
y piadoſos pchs:ſenyiu lo voſtre
cap ab cozona ỏ lozer.aço mana la
thona eſſer vos dit de ma boca: o/
beian la totes y honrant los lurs
caps de fulles de lozer offerien en
ſenſos y meſclauen los przchs ab
les flames anceſes del digne ſacri/
fici:y mentre celebzauen la feſta ỏ
lur deuocio:vengue niobe acom/
panyada com a real perſona veſti
da de vn manto ꝛapat y frãjat doz
moſtrantſe tã gentil com la ira cõ
ſentia:mouent enſemps ab lo cap
los cabells penjant ſobze los muſ
cles:eſtigue aturada y eſpletant la
concebuda ira comença de parlar
enla ſeguent manera:qual furoz eſ
la voſtra que hõrau mes los deus
que oiu nomenar que aquells que
veeu.perque es colta lathona en
aqueſts regnes meus no eſſẽt col
ta yo valech menys que ella:mo/
ſtrar vos vull que no: Tantalo es
mon pare qui tot ſol mereſque mẽ
jar enla taula dels celeſtials deus:
ma mare fon germana deles plej a
des nimfas/y fon filla ỏ atlas qui
ab la ſua foꝛça ſoſte lo pes ỏl cel ab
lo ſubiran jupiter tench dos deu/
tes molt grans eſſentli neta y no/
ra.totes les gents de phzigia te/
men lo meu poder.lo regne de ca/
dino es ami ſubiugat y tots voſal
tres ſou ſota lo gouern meu y de

mon marit. a on se vol quem gire
mire part de mes riqueles la mia
bella cara ja dignament mereix de
esser deificada aiustau a aço lo nõ
bre de set fills ab altres tantes fil/
les perqui haure set nores y set gẽ
dres. mirau site res ques pugue y
gualar ab les mies nobleles. la fil
la de cebo superbios gegant. per
esser en honor mes que yo auansa
da ella en passat prenyada no tro/
ba enla terra loch de poder parir.
lo cel la terra ni les ayguas volgue
ren acullir ala vostra deessa. exel/
lada del mon anaua desuiada q̃nt
la isla de delon la aculli ensi a on
parí dos fills qui sõ la setena part
dels meus tan prosperats qui pot
negar ma benauenturança. ni qui
posara dupte que no sia durable.
la abundancia que tench detants
bens me ha feta segura. pque tẽch
mes que no poria leuarme la for/
tuna. per molt que ellã leue molt
mes me restara fingiu q̃ yo perdes
alguns daquests meus fills. ja nõ
perdre may tants que reste sol ab
dos com esta vuy lathona. posau
los sacrificis y leuau les garlãdes
del lorer dels caps vostres. No fa
çau mes honor de vuy auant aella
Espantadas les dones y espantat
lo poble posan los sacrificis y le/
uen se del cap les corones del lor.
pero enlo secret ỏ lur cor protesta
uan a lathona la integritat ỏla de
nocio que tots ells li tenian. Indi
gnas / la deessa de veure aquest
menyspreu: y anant enlo coll hon

sos dos fills estauan los dix sem/
blants paraules. No so yo vostra
mare y nom puch gloriar de auer
vos engendrats: no so yo auansa/
da tant entre les deessas que sino
la gran uno nom preceeix alguna
toltemps mo he pésat: ara nestich
en dupte com veig que es lançada
la mia deitat dels lochs a on solia
esser tan estimada / y perdre tot lo
mon si per vostre poder no sovuy
ajudada y sol no sent dolor de per
drels sacrificis ans la filla ỏ tãtalo
agran vergonya vostre me rebleix
de iniurias: volent sos fills prepo
sar a vosaltres: diu me orba ỏ fills
ço que veure yo della / y volia sos
prechs aiustar a aço: quant apollo
primer li dix Callau senyora perq̃
largas clamors no detarden la pe
na desa presumpcio / y tal li dix dia
na: e endosos partint prengueren
los forts archs guarnint las lurs
aljaues de agudes sagetes / y por/
tats per vn nuuol foren sobre lo
pla dela ciutat de tebas la hora/
que los fills de niobe en vn camp
vehi ỏls murs dela ciutat erã tots
part guiant los carros / y part cor
rent caualls: exercitãt lurs perso/
nes ab altres homens jouens ỏls
quals ismeneo / qui fon lo primer
pes del ventre de sa mare: mentre
que bornaua lo seu leuger cauall y
ab força de fre constranyia la boca
de aquell escmant crida ay que se
ra de mí: portant lo mig dels pits
apuntat duna fletxa abandonant
las regnas caygue ỏl dret costat so

bra la terra mort / cifiro / laltra fill
qui era prop daquest sentida la re/
mor de tan furios colp fugia de a
quell loch com fugir acustuma lo
mariner ỏl grop quãt veu la nuu
prenyada y axi com fugia la conse
gui la fletxa ferint lo enlo coll / y
caygue mentre corria mort escam/
pant per la terra lãtuxagada sãch
Ipadimo / y Tantalo dos altres
lurs germans qui estauẽ apeu luy
tant cascu mostrant la força de ses
manyas . Dementre que estauan
endosos abraçats los trauessa la
fiexa del arb vindicatiu. en emps
los dos caygueren: y ensemps a/
braçats ab les vistes girades la vn
deues lo altre espirarẽ les animes
miraua alfenor la mort de sos ger
mans y volent aiudar als dos que
eran caygutsva caure sobre ells fe
rit de semblant colp / demasiton sẽ
ti lo colp dun altre fletxa : la qual
com arrancas fon dun altre ferit q̃
li leua la vista . Restaua lo darrer
q̃ era nomenat ylioneu / y estenent
los braços prega atots los deus
pla larch de savida ignorãt que no
deuia pregar atots los deus / y mẽ
tre que plaua hague desparat larb
lo gran fill de lathona: cuytant lo
amorir com los altres no fon tam
prest xecutada la mort ỏls demũt
dits : quant la fama per boca del
poble arr morat ne feu certa la
mare: la qual estech posada en ma
rauella de tant poder dels deus /
y de tan gran gosar . perque senti
ensemps ab la dels fills la mort de
son marit qui anuiat del desastre
seguit ab la espasa sua bauia dat ca
mi al congoxat spirit. donant si en
vna boxa al anuig y al viure / o ãnt
era diuersa aquesta niobe de aquel
la superba qui poch ans menyspũ /
saua lathona . lançant de sos al /
tars los fochs del sacrifici : y a /
ra la mesquina entre los seus fills
morts esta desconsolada besant a
pres les fredes bocas dels cossos
morts de aquells: y sens orde al /
gu planyent los discorria alçant
les mans al cel dient contra latho
na: paix te cruel lathona dela mia
dolor. paix te y sarte los teus pits
daquestes mies lagremes sadolla
ta furor y continuant deya. per la
mort daquests set encara so exalca
da . alegrat vençedora . triumpha
vuy. hages merce ỏ mi . mes pq̃ si
encara ab tãts morts. reste millor
q̃ ella tenĩt set filles viues. si yo so
vencedora perque nom glorieja. p
que no so alegra. hi hauia ỏ tal ma
nera dit quant sentint la remor ỏl
desperar del arch tots sino ella re/
staren espãtats. perque la grã ma/
licia la feya tan gosada estauan las
germanes ab negres vestidures ỏ
uant los germans morts . lançant
dels lurs cabells sobre les fredes
cares: deles quals vna treballant
de arrencar les flexes ỏlas nafres
caygue sobre ells morta vna altre
consolant la miserable mare . per/
de la veu ab la vida sens culpa. fi/
nalment ỏles set acabades las sis
sol ne restaua vna qui tota amaga
da sote la roba ỏla mesquina mare
mogue lo cor de aq̃la anoua pie/

at dièt o grã lathona vna sola mè
resta aq̃sta solã dexa vna y la mes
xica del nombre de tantes mereſq̃
vuy la vida deuant la tua ira / y a
quella vna pqui sola pregaua men
tre feya talls prechs li mori enlos
braços. La vista d tãts mals la tra
gue de son seny / y tota enradrada
negun ayre mouia sos delicats ca
bells. la sua gentil cara descolori
da de sanch desemparada: restã los
vlls sès moures e les galtes tã tri
stes: en aq̃lla ymage no hauía res
viu: pque aximateix dins sera con
gelada ligant la prima lengua ab
lo seu paladar: no podien les ve
nes fer algun mouimèt ni los bra
ços algun gest. lo coll nos dobla
gaua. los seus peus nos mouian:
ans tota fins dins enles entrame
nes se conuerti en marbre: enlo q̃l
fet estatue per vn fiblo deuent fou
posada en vn munt de aquella en
contrada a on vuy se amostre plo
rant per los vlls de pedre encara
viues lagremes.

Capitol terc tractant la transformacio dels vilans en granotes

PEr tan cruel venjança
manifestamèt conague
ren la ira de lathona / y
la temeren tots los ho

mens y les dones y ab diligent cu
ra ala mare dells fills de tanta ex
cellencia: feren nous sacrificis / y
com se esdeue que per la nouitat
duns fets sè cõpten altres: parlãt
sobre aço dix vn vell de aquells.
Los vilans qui estauè enlos grãs
boschs de licia: no sens punicio o
feneren lathona: es ver que aq̃sts
fets no son de molt gran fama per
que ells no son nobles ni molt es
timats. mes son de gran elpãt / yo
he vist lo estany el loch on se segui
qui es molt conegut. perque essèt
mon pare de empesa edat no dis
post a treball ni per acaminar tra
mes ami en licia per apoztar vns
bous quey hauia cõprats: donant
me per companyia y guia del ca
mi vn home dela terra: ab lo qual
mètre que mirãt escorria los cãps
de aquella encontrada vam veure
vn estãy y prop dll vn xich temple
tot circuit de canyas / aturas y ab
veu baxa. si es me fauorable digue
la mia guia / y ab semblãt murmur
ics me fauorable. Digui yo seguit
ell ignorant de qual naya / o fauno
era lo temple demani / y responent
me ell dix en semblant manera. no
es aquest altar de alguna siluestra
deitat: ans es de aquella aqui en
temps passat la muller del grã Ju
piter feu del mon bandejada. Si
be la isla de Belon la aculli ensi
a hon entre hun palmer y vna oli
uera pari aquells dos fills de tan
gran nomenada Diana / y Apol
lo / contra lo voler de Juno lur

madrastra: y de aquí encara per fugir de Juno fonh forçada de partir la partera ab los dos ínfants nats portats enlos seus braços / y perque lo sol ab soberga calor escalfaua la terra enlo estrem ỏ licia cansada del treball y del pes ỏ sos fills fon sobrada de set: ala qual ajudaua lo mamar dels infants / y portala ventura que en aquella hora descobrí no molt luny enlo fõs duna vall laygua daquest estany / ala qual no tarda de anar la deessa agínollas en terra y calas en la aygua per apagar la set. Hauia en aquest loch vna companyia de vilans: qui seguint lur natura posaren empaix al beure de lathona als quals ab hũilitat mes que no merexien: pregaua la deessa enla forma seguenta Perquem vedau les aygues: no son ellas comũes com layre y lo sol: als publichs y comuns sosteniments de nostres necessitats: vench yo necessitada: y aquells me vedau. Engraciaus deman lus ỏ aquestes aygues: no sovenguda assi per rentar los meus membres: mes per leuar la set mesquina que la boca tench ja tota axuta / y aturas la veu díntra les mies galtes: si açom consentiu ami sera vn balsem: y confes queus sare deutora dela vida / y si mos mals nous mouen moguen los vostres animos anoua pietat aquests dos xichs infants qui estenen sos braços sobre lo meu trist coll: y aporta la sort que en aquella hora los ínfants estenian los braços ensoncoll / y doblauen lo plor. Aquí cruel no hagueran placat los prechs dela deessa: mes aquells perseueren enlur iniquitat / y manassen a ella si nos lunya de alli de fer li grans vltratges. E no basta açó: ans entrãt dins lestãy ab los peus bruts sullaren aquelles aygues y ab malignes salts mouent lo lim dels fons ab la ira ỏ aço de suiaren la set que tenia lathona / no pert mes temps la filla de ceho en pregar los indignes ni pot ja comportar los seus prechs tan humils. mes iuny les mans al cel y diu sẽblants paraules & ternalment pugau viure dins laygua les quals raons tan prest no acaba: quant estech exhoida: vaent lo que desijaua. perque aquells vilans comẽçaren a viure sota aquelles hones estan acabusats tots dins aquell estany y ỏl fons souint hixen anadar enlo pelech ab la veu regulosa encara vuy menassen. mes han tanta vergonya que fugen de esser vists lasquena ab lespinal lur es restada verda y lo ventre tot blanch y axi nouament conuertits en limoses granotes salten per aquell pelech.

Capítol quart en qui se tracten dues transformacions so es de marsia en riu y del muscle ỏ pelop[illegible] en vorí

Altres que axi hague cõptat no se qual de aq̃lls homens lo desastre dls pagesos de licia / vn altre se mogue per a comptar lo castih de vn satiro: lo qual vensut en sonar per a pollo: ab qui hauia gosat de musica contẽdre: son punit ab greu pena: y deya lo mesqui: p que amí leues de mon propi esser: ay que no so per debatre ab tu: o grandissim apollo ay que la cara mella mia no es pertant: y mentre que cridaua la pell li arrencauen / comensant als superios membres ne altre sino nafres se mostrauen per tot: la sanch atotes parts brollaua fins en terra los neruis descuberts y les venes sens pell als vlls se amostrauen. saltauen les entramenes: les quals comptar pogueres ab les xiques arteries / plo raren lo seu dan tots los cultiuadors de aquella encõtradas: lo faunos y las nimfas ensemps ab q̃ntes pastors paxen per aq̃lls prats las vacas y ouelles y sos germãs los satiros: madura la fertil terra / y mullada concebe las lagremes q̃ sobre ella escorrian beuẽt aquellas enlo fons de ses venes: la qual lança foza apres enles regiõs buydas y de aqui ab les riberes tortes se amostra vn riu y es nomenat marsia liquidissim e clar enlo regne de frigia pertals exemplis dits torna so poble encontemplar lo grã poder dls deus ab lo inreparable cas de niobe lur reyna planyian sol lo dan de anfion y dels fills: perque tots suorriã aniobe superba y diu se que lauors entre les altres qui plorauẽ amostra molt grã dol vn anomenat pelops q̃ puys axi plorãtse hague esquisat las robes q̃l cobrie amostralo muscle esquerre ab tota la espalla que tenia de vori y no pas natural ans com nasque era semblant atots los altres mẽbres: mes com son pare tantalo dispenser del gran jupiter mogut p auaricia enlo jorn que per a mẽjar hauia conuidat tots los deus/ ses del propi fill past als conuidats se segui que empesos dapetit ỏ mẽjar primer no apuntaren en mirar que menjauen: que del petit infãt hagueran consumat lo muscle y espalle esquerre / y ajustant los altres membres cuyts: com aquestli mancassen los hi feren de vori: tornant viu y entegre al petit infant pelops donant al pare encastich ỏ tal crim per pena en infern: que a la vora de vn riu / y sota vn pomer es vexat de continuu per tam / y set terribles.

Capitol sinque en qui se tracta largamẽt la hystoria de tereu ab tres transformacions so es de filomena en rocíny ol de progne en oro nella e tereu en puput

DEr la nouitat de tã gran
desastre aiustats los an
tichs de tots los lochs
veins oradors trametè
ren per honrar les obsequies ols
reys qui eren morts ó tots los po
bles y vengueren algũs / y qui po
ria creure sol atenes mancar a co
sa tan degude: ella sola mãca essèt
ne ocasio la guerra cruel dels bar
baros quils espantaua tãt que fors
sats se retreyen dintre los propis
murs sens gosar ne exir. Tengue
tareu de tracia ab nobla compan
yia enfauor del rey pandiou y ma
nada afi aquella cruel guerra: ven
suda la feritat dels barbaros: per
obra de tereu mirant pandion als
actes de aquell / y contemplant la
noblesa de son linatge: en paga de
tant benifici rebut volgue casar ab
ell la sua filla prognes. Enlo qual
matrimoni no fou presèt ymeneo
ni la deessa juno: ans enloch dells
les cumenós germanes infernals
li pararen lolit y tengueren las fal
les. lo maleyt aucell cap ó tot mal
auguri estech sobre lo sostre óla cã
bra real tota aquella nit que les no
ces se feren: entre ells ordenaren
tornat tareu en son regne que aqll
jorn tots anys fos celebrat en me
moria de lur aiustament / y hauia
lo sol per sinch autumnes ya presè
tat lo any quant vench desig apro
gnes de veure sa germana y dix a
lon marit primer afalagant lo. Si
tãta gracia trobe ab vos séyor que
per pler meu vna ó dues cosesvul
lau posar en obra / o quem porteu
aueure ma germana o treballeu en
portar la assi: promatent amon pa
re ó tornarlay tantost fermeveure
aella vos haure amolt car y pen
dre enestima de assenya lat do. Ep
ço desijaut de complaure tareu a
sa muller: meses apunt los naut
lis al nauegar disposts en atenes
passa / y arribat ala vista del rey pã
dion essèt p ell magnificamèt y cõ
agendre rey rebut passades entre
ells aquelles pertinents raons q̃
ental loch y temps se acustumen.
Comença tareu a recitar la causa ó
sa venguda ab lo desig ó sa filla ab
sent / y tals rahons continuant
com era ja ordenat per lo reyvell:
per rebre y honrar lo cũyat a com
panyada daltres nobles donzel
les entra filomena perla sala real
y encara que rica de pomposos ve
stits mes rica de bellesa als mirãts
se mostraua y vista per tereu la sua
digna cara ó esser estimada tãprest
enses ó inhonest desig aqui la ter
ra el vicios linatge ensemps ab la
bit de pensa mal criada lo empen
yien: estaua ensi pensant lo nou a
namorat de poder trobar fi al seu
nouell desig corrompent la cura
dels qui la acompanyauen: y la fe
ó sa ama sollicitant aquella ab pes
de grans y richs donatius: hi pen
sa q̃ furtant la: la defensas ab guer
ra: no es cosa tan fort quel ferm a
namorat ab esforç no execute / y no
podia ja la calor óles anamoradet
flames tancar se dins sos pits to
ta triga lanuge y ab esguart cobdi
cios girat a filomena comésa adet
plagar en persona de progues sa

muller tantes raons com pensaba
starian per mourel desig della en
veure sa germane; y daua noua for
ça la amor a son parlar complint
la gana de son desig ab les raons
que esplicaua per part de sa mul/
ler y tant com estenia sos prechs
mes del degut se escusaua ab la a/
mor ỏ progues diẽt que axi ho vo
lia presentant de part sua algunes
fictes lagremes; o deus / y quants
engans tenen les mortals penses/
ab lo ficte engã gonya tereu nom
de molt piados; traent laor del crĩ
que mes si filomena creya allo ma
teix; y tant ho desijaue; que abra/
çant lo pare endolí li demanaua li
consentis anar aueure sa germana
tereu esperaue de optenir sa demã
da creent fos son profit lo que li fõ
damnos / y lo mirar aquella com
besaue lo pare tenint lo abraçat li
crexia la gana desijãt esser pare: ja
no podia mes mostrarse pãdion tã
sense pietat; quant mogut per los
prechs dela filla y gendre; los ator
ga ço queli demanauen; alegras la
mesquina fa gracias al pare pẽsãt
que ales dues era singular gracia
lo quels aporta dol. E ja a febo re
staua poch treball / y los seus ca/
valls passejauen lespay del decli/
nãt olimpo; quãt mana lo vell rey
que les taules parades de exquisi/
des y varies viandes habundant
ment seruissen a tereu / y apres del
past prengueren tots lo repos de/
la nit. Lo rey tereu encara que ab/
sent fos ỏla vista della repetint en
son cor la gentil cara. les delicades
mans; los mouiments composts
de alegant modestia; ỏl quevist no
hauia fengia a sõ pler / y ell mateix
cria dis si lo foch ab lo qual se cre/
maue; enterrompẽt tal basca la ga/
na ỏl dormir; ja era lo matí / y tots
enla gran sala esperauen filomena
detenint lo temps ab aquelles ra/
ons mes plasents que podian ãnt
isque la seyora en orde per lo viat/
ge que fer desliberaue; e ja mogut
per anar. ¶ Pãdion constret de pa/
ternal amor prenent en loch secret
lo gendre y la filla feu comẽç atals
noues. Seguint lo voler deles du
es germanes he volgut lo mateix
magnanim caualler; y per aço te/
reu mogut p iusta causa atu la do.
atu sol la coman; per aquell deute
que es entre nosaltres / y per la fe
que do ates raons; per los deus i/
mortals te demane en gra la guar
des com a filla; y io mes prest que
pugues torna deuant mos vlls; a
quest descanç dela mia vellesa. per
que es anujosa tota tarda ami. Y
vos filla tan cara si pietat teniu al
gran pes de mos dies; no tarden
de venir; prou basta esser absent y
tan luny de nosaltres vostra ger/
mana progues basãt; y meselãt les
sues lagremes ab les de filomena
y presa seguretat de fe del prest re/
tornamẽt ala filla y net trameses ỏ
gudes y acustumades recomẽdaci
ons enuides torbat p plors y grãs
senglots pogue formar ab la veu
tremolant lo derrer comiat; rece/
lant per tals plors senyal de algũ
mal per venir; dexã lo vell plorãt
y puja filomena enla popa pitada
dela noua galera; mouẽ los rems

lo pelech y lunyant se la terra gui
ats per prosper vent ⁊ lur cami en
dreçauen'quãt lin huma tereu dix
entre simateix vençut he tots mos
duptes pus tench en mon poder
tot lo q̃ desijaua ⁊ alegras y ab tre/
ball dilata lo plaer tan esperat ⁊ no
aparta los vlls de mirar filomena
Acabat lo viatge y arribats enlos
ports de son regne hisqueren totꝭ
en terra ⁊ e sol tereu resta ab la sim/
ple donzella portant aquella per
boscatges antichs en vns corrals
on tenia las mandras del bestiar
reyal. Enlo qual loch pus se vin
la miserable filomena condubida
tota per por descolorida e quasi fo
ra de seny ⁊ mentre q̃ ab lagremes
demanaue noues ỏ sa germana no
responent tereu a tal demanar la
prengue en sos braços ⁊ y dins vna
casa tancant se ⁊ sens altre circuicio
de raons la sua detestable volũtat
declarant li ⁊ ala mesqna y sola ver
ge seguint la sua abominable deso
nestat priua de tan digne nom en/
na souint per ella cridats lo pare
y germana y sobre tot iuocãt molt
souint lo poder dels grans deus ⁊
tremola la mesquina ⁊ no en altra
manera que la ouella escapada del
lop ⁊ del tot no assegurada ⁊ o la co/
loma qui ab plomes sangrents en
cara tẽ les vngles que ha fugides
mes tãtost que torna enlo seny ar
rencant de sos delicats cabells y
batent se los pits com se vsa enles
grãs sepultures ab miserable plãt
estes les mans al cel començant se
blants crits. O cruel barbaro co/
metedor de culpa detestable ⁊ no tã
mogut a pietat ỏ mi los prechs ỏl
rey mon pare ⁊ mesclats ab tantes
lagremes ⁊ no has haguda cura de
la gana de veurem que ta muller
tenia ⁊ tãt per tu encarida / ni mavir
ginitat ni las leys cõjugals tãt re
tret de tãt mal / tot aço has torbat
jo so feta offensa ỏ ma cara germa
na. y tu traydor es marit deles du
es. o cruel enemich pusque yo me
resch pena perquet retraus de le/
uarme la vida / fes ho perque not
reste algun mal no comes y iau ha
guesses fet ans de hauer tacada la
tua honra y mia / perque almenys
entre les trists ombres passejara
sens culpa / si empero los deus del
cel miren aço si les lurs deitats sõ
res / si ab mi ensemps no son totes
perides alguna hora me pagaras
la pena / yo lançada de mi tota ver
gonya publicare tos fets / si puch
entre los pobles / si empero sere tã
cada enles silues / aquellas vmpli
re de tes enormes erres / prenent
en testimoni les roqs y les pedres
hoira aço layre y algun deu sin ha
bitan en ell. Ieder aquestes parau/
les mogut de ira lo furios tiran / y
encara tement que tan gra malue/
stat publicada no fos / prenẽt a fi/
lomena p̃ los delicats cabells los
braços ligats de tras la sua esque/
na arrẽca la espasa de q̃ era senyit
alargaua ella lo coll per esser ỏgol
lada hauent presa esperãça ỏ mort
tã desijada per los mouimẽts ỏll
tostemps ab indignacio blassemãt
a tereu y cridant en aiuda lo nom
ỏl rey son pare / y ab vnes estenal
les li va pendre la lengua / limpla/

cable tereu tallant ab la espasa finf
ala rael aq̃lla/la qual iaèt en terra
tota de sanch mullada encara mur
muraue y encara seguia los peus
de sa senyora/y comtes mes auãt
que enuides ho crech: apres ỏ tan
leix crim hauer cõtinuat los actes
ỏlonestí tereu ab la cunyada y apꝰ
de tals fets gosa tornar a progues
qui vist a son marit demana ab in
stancia noues ỏla germana: ploza
lo ficte tereu/y diu li com es moz
ta del treball dela mar/narrant ab
cara de tan ver semblant. y abulls
tan humits de lagremes tengides
aquest cars/quel cregue filomena
vmplis lo reyal palau ỏ crits per
tan nou e insperat dol de lur seyo
ra/vest se la reyna de negres vesti
dures/y al mati seguent fa digna
sepultura ala germana morta/y
ploza per gran temps los fats de
aquella no dignes de esser plants
ental manera: hauia lo lũinos deu
complint lany dotze vegades illu
minats los signes: e ja de filome
na se parlaua menys que del que e
stat no era: mes que fara la trista
lo sugir li vedauen les guardes: y
les parets molt altes de aquellas
estables tenit la boca muda no po
dia res dir per descobrir son mal
mes en la grã dolor es major lo in
gei y en les greus miseries vené no
ues estucies: era ella molt destre ỏ
brodar y texir: y perço ỏmanades
les coses necessaries als qui la ser
uien en vna tela blanca ab seda bla
ua broda tots los seus mals ỏ ma
nera q̃ ab tal vista descobria la ne
cessitat sua/y lo crim de tereu: la q̃l
acabada dona a vna pregant la ab
senyals la aportas a progues: ad
metèt a sos prechs la obey la mo
ça: ignorant quera lo que portaua
Desplega la tela la muller del tirã
y veu enella lo miserable cas dela
germana muda. Calla lo q̃ fõ ma
rauella que la dolor tãca la sua bo
ca/y mancaren paraules de mali
cia ala indignada lengua/disposta
a cometre qualsevol maluestat p
punir sõ marit aque lo temps li fõ
molt fauorable. Essent los dies en
qui totes les dones celebrant se la
festa de baco anauen en las nits de
portãt se en los mes pleguts locbs
E axi seguint aquest costum la vi
nent nit hisque de son palau guar
nida deles armes: e insignies ỏ ba
co portaua enlo cap la garlanda ỏ
pampols y enlo braç esquerre vn
cuyro de ceruo ỏ q̃ feya escut y en
laltra la asta: consitada de furia y
dol de filomena fingint las furias
de baco corria per les silues acom
panyada delas sues dõzellas fins
que axi corrèt arriba enlo loch on
era sa germana: crida ab altaveu y
trencades les portes: furta a filo
mena de aquellas presons ornant
aquella ximateix deles sues insig
nies cobrint la cara della tota ab
fulles ỏre: y tota espãtada la poz
ta enlo palau. Com sentí filomena
quera dintre la casa del superbo ti
ran tota sespanta: y fugi la calor ỏ
les foranes parts. desgornex la sa
germana y vol la abraçar mes no
gosa la muda alçar los vlls de ter
ra parèt li quera en culpa volia ab
gests escusar se forsada: mes no po

gue ia progne retenir la sua ira: en
trapnet lo plor de sa germana dix.
No es aqst mal ỏ passar lo ab lagre
mes: mes de venjar ab armes: o si
alre sabeu de maior crueltat. a tota
malvestat germana so disposta. o
yo cremant los sostres desta casa
lançare a tercu en mig deles grans
flames / o la lengua / o als vlls / o
lo celerat membre quit leua la ver
gonya li tallare ab ferro / e per mil
nafres dare cami de exir a tan vil a
nima. grans coses tench pensades
p a executar si be no fins ací ma su
ror en alguna se asola. Mentre q̃
progues tals paraules ab animo i
piados y prompte a tota cruel vẽ
jança e. corria: viu deues si venir
al petit ifãt itis / la vista del q̃l li a
mostra la maior crueltat que execu
tar podia hi mirant aquell ab vlls
indignats dix ha y com sembles a
ton celerat pare / y sés dir mes pa
raules se disponque en fer lo crim
no deydor bullit enlo seu cor la cõ
cebuda ira. Mes pus lo fill fõ ar
ribat saludant ala mare: y abraçãt
aquella besant la enla boca ab mil
gracios afalachs: mogue a pie
tat lo dur cor de aquella y senti en
vn punt ser rompuda la ira: y els
vlls forsats plorar. Mes girant a
quells a mirar sa germana bisque
en tals paraules: Perque la vn ỏ
aquests me diu tantes raons per a
placar ma ira: y sta callant la altre:
com aquest me diu mare pque no
hoig de vos quem nomeneu ger
mana mira ab qui es casada filla ỏ
pandiõ: no sembles a ton pare si
vuy bas pietat: qui del cruel tareu
es iutiada leig crim. y sens triga
prengue lo petit itis portant lo ab
maior furia quevna cruel tigra no
aporta sos fills per la silua gange
tica / y pus foren pujades enlos
mes alts apartaments de aqll rey
al palau y luny de esser sentides e
stenia ves ellas les mans lo xich in
fant e ia vent los seus fats cõ tots
tirauẽ acami ỏla mort souint crida
ua lo nom dela crua mare qui sens
atendre a res de humanitat duna
espasa feri lo tendre pits ỏl seu fill
ignocent / sens torcre los vlls ỏ ac
te tan cruel y no bastant vna sola
nafra per acabar los fats del mi
serable infant prenent lespasa filo
mena degollant lo mata y los seus
membres vius encara retenint al
guna part de anima desbraonarẽ
tots: coent part de aquells restits
y part ab bullint ayqua: y per dar
compliment a tan gran malvestat
couida progues lo rey tarcu ensol
lenne y sagrat couit enlo qual se
gons lo costum de atenes ençano
sament per ella fingit no podia e
star sino lo marit sol acompanyat
dela sola muller: e perque sens fre
ça de mes gent venguda la hora ỏl
mãjar assegut tereu al costat dela
furiosa muller menja. y perque es
tan gran la ceguedat de nostres a
nimos ignorant metia dins sonvẽ
tre la substãcia sua: e desijãt lo pla
er ỏ aquest reyal couit acõpanyar
dela vista de itis fill seu sobre tot e
stimat prega ala muller q̃l fes por
tar alli: no pot dissimullar ia prog
nes mes lo pler ỏ tã cruels goigs
já desijant de esser publicadora de

la mort de aquell dix. Bintre tens lo que cerques, mira al entorn tereu y demana on es y mentre ỏma naue y cridaua aquell hisque filomena escabellada y plena ỏla sãch del seu petit nebot portãt enla malo cap de aquell mort lo qual tira enla cara del pare: y may desija en algun temps tant poder parlar pque pogues publicar per la légua lo gran plaer que sentia de executar tal acte, tereu ab gran clamor lança abaix les taules y si pogues lançar de son ventrell la maleyta vianda haguera vbert aquell plora anomenantse miserable sepulcre del seu fill tan amat crida en saiuda las furias dinfern y finalmẽt ab lespasa nua encalsa les germanes filles de pandion: fugen ellas ab cuyta y ỏls deus aiudades foren les dues en aucells conuertides: y axi fetes filoméa rosinyol y progues orenella la vna enlos boschs endreça son camí: y laltre retenint senyal enlo seu coll dela sanch del fill mort: retreta enla casa enlo mes alt ab negra vestidura celebre lo seu dol. tereu aximateix encalçant las son en aucell conuertit portãt cresta enlo cap y ab grã bech es nomenat puput: y amostres encara ab la cara armada. aquesta noua sentida per lo rey pãdion lo cuyta a morir cloent sos negres dies ab miserable dol ỏles filles e net

Capitol sise y ỏrrer en quis tracta la amor de boreas y

de oricia ab la transforma cio de cetus e calais en mig aucells.

MOrt lo rey pandion succehi en athenes heritre ho y an duptat alguns si per iusticia: o potencia darmes optengue lo domini: y gouernant lo regne ab repos linasqueré quatre fills ab altres tãtes filles deles quals dues procris y oricia nomenades egualment relubian per estrema bellesa: y fõ casada procris ab cefolo fill del grã rey eolo. & enses boreas del amor de horicía gran temps ab prechs sostengue la repulsa de hauer la pmuller: aque molt li nobia tereu y lo regne de tracia: perque essẽt natural daq̃lla reçio estima heritre ho quera semblant de aquell y tal mal senti boreas mentre que mes ama vsar prechs que la força/mes dexant les graciositats nunca ves res tan brau cõ la natural ira de aquest cruel vẽt/fent començ a tals noues: pera que he dexat las miel acostumades fletxes la crueltat y força danimo méaçant pera que la he dexada him so girat a pchs q̃m aporté vergonya/yo compellesch los nuuols de anar aon vull/y so moch lo grã pelech yo endureschles neus y ab calabruxo souint bat ala terra. yo lance mos germans del espacios cel/com moch la mia furia/trach foch deles grans nuuols/yo com entre enlos forats y grutes ỏla terra espãt e als iferns

y als del mon per gran terratre/
mol ab aquest mija duia demanar
los talems de oricia y eritrebo no
era digna quel demanas en sogre
mes ell cuytat d mõ acostament se
deguera amostar: tals raons aca/
baoes mouent les sues ales torba
tota la terra: y ab grã polsaguera
traent del fons larena somogue a/
la mar: espantada oricia d tan grã
furor citaua retreta ditre la sua cã
bra: quant boreas ab les ales bla/
ues abraçant la sen porta per força
y mentre que volaua ab la estima/
da presa mes fort le ensenia lo calt
delig del ferm enamorat/y no pa/
ra may las regnes dl aberebo cos
fins que fon arribat enlos regnes
dels siconos y allí la filla de eritre
bo fon muller del fret tiran: y ma
re de dos fills nats en vn mateix
dia: forẽ anomenats cetus y calais
en tot semblant la mare sino sol en
les plomes que tenian del pare no
que tantost ensemps ab ells nasqs
ten: ans tot lo temps q̃ segõs cos
de humana natura estigueren sens
barba los mancaren les plomes: t
y començant aquella axi com a au
cells cobrir se lurs costats ensẽps
als dos cresqueren a cascu dues a
les sẽblants ales del pare. Entrats
aquests germans enla edat prime/
ra de iouentut: desijosos de honra
ab la primera nau per mar no co/
neguda anaren ab gelõ en la ysla
de colcos per lo vello e el or.

Acaballo sise libre. Lomen

sa lo sete e capitol primer el
quis compte lo viatge d ia
son y amor de medea ab la
transmutacio deles dents d
vn drach en caualler s ar
mats

Dos icuẽs grecbs ab la
nau pegaseba ya rõpiã
la mar e ja arribats ala
vista del rey finebo: los
dos fills de boreas bauian lançat
de son regne las arpias: y ja sota
geson en tan larch nauegar bauẽt
sentit la proue de grans mals arri
bats eran enlos ports del regne d
boetes: quant tots exint en terra
gesõ accompanyaren fins al palau
reyal: explicant aquell al rich rey
com sa vengut a era per approuar
la virtut de ses forces / en la noble
conquesta dela daurada lana que
tenie en son regne. e u del rey per
resposta lo nombre dls perills in/
uincibles per los quals passant te
sol cami ab lo pu de sa vida d asse
jar cosa tan impossible. mes pus
viu enla fi en ell immoble parer d
animo inuincible: dexa de contra/
star li. Estaua medea filla del rey
boetes de loch secret: mirant gesõ
y escoltãt raons tã animoses quãt
presa dela gentil presẽcia de aquell
entra en noua luyta ella ab si mes
pusque no pogue ab rabo vençre
la encesa furor axi ab sumatexa co/
mença a parlar. Mo se quin deu cõ
trasta dintre mi que no admet las
cosas raonables coz fer acostume

ua marauellme que pot esser certa
ment es aço lo que per tots es no
menat amor: perquem paren tã as
pres los manaments del pare: ne
esser li subjugada: y certament sõ
forts: perque temptant la perdua
de aquest estranger que solament
he vist: que causa tal temor: lança
desuenturada si pots aquestes fla
mes de tos virginals pits: siu po
gues millor forca: mes empeny mi
per forca aquest nouell desig: vna
cosa consella amor y altra la rabo
conech lo que es millor lobeu e se
guesch lo pijor: o reyal verge per
quet cremes axi de aquest nouell
hoste: perque ỏsiges talems en lal
tre mõ pus no diste mẻys grecia ỏ
nosaltres, no te aquesta terra per
a darte qui ames, Lo viure: o mo
rir seu es posat enlo voler ỏls ỏus
Elisca donchs ell pus puch sẻs ta
ca de infamia pregar per lo senviu
re mes quin mal a fet geson: aqui
sino molt cruel: no mourian a pie
tat la edat de gesõ la virtut y linat
ge les quals coses tan amplament
enell trobades com li mancassẻ to
tes la sola bellesa es bastant per a
moure: aquesta certamẻt amogut
lo meu cor: y si noli aiude perira
entre les flames q̃ espirã los bous
o morra per les armes daq̃lls fills
de la terra que haura coltiuats: o
finalmẻt no fugira la furia de aq̃ll
drach tan cruel: si yo comporte a
co certament porie dir que so filla
de tigra y que tench cor de ferro:
o fet ỏ dura pedra: cert no es mẻys
no siudar podent ho que mirar lo
morint ab la cara alegra: o cõsitar

contra ell los toros y los homens
nats nouament de terra: o lo inui
cible drach: no placia als ỏus ans
millor ho dispongan: si be en aço
no basta lo pregar / mes executar
lobra, traire donchs los regnes
de mon pare / y saluare ab la mia
aiuda aquest joue estrany perço q̃
deliurat per mi y tornat en sa ter
ra prengue altre muller e yo reste
ab lo regne robat. si empero ell in
grat me tractaua / axi / mes no fara
ni jutjara altre mes de mi digna ỏ
esser sa muller: la sua gentil cara y
noblesa ỏ animo me apartã tot du
pte de esser enganada / no crech q̃s
oblidas de tan gran benifici rebẻt
per mi la vida / y mes q̃ de aço ans
de esser aiudat me donara a la fe / y
forcare los deus esser pre sents en
aquests nostres pactes. que tems
assegurada / esforcet y lãcs luny to
ta temor de tu / tostemps tendre ab
mi lo meu amat geson. perqui sere
honrada per totes les matrones
dels grans regnes de grecia. dexa
re yo mon germa y germana mon
pare / y los ỏus del loch aon so na
da / comanant me als vents / es me
cruel mon pare / ni es tan vil aq̃sta
terra que no puga yo pron esser
contenta della / mon germa ques
infant y germana qui te los desigs
lots los meus porie yo oblidar, si
que son grans les forces del amor
nouament cõcebut en mi no dexa
re grãs coses mes seguire las grãs
venint a conexença de millors re
giõs y de aquells petits lochs de
qui la fama se esten fins aci veure
les cerimonies y arts de aquells

regnes que la fama escampa /y cõ
no fos aço per totes quãtes coses
lo rich mon posseix no daria gesõ
per lo qual marit molt benauentu
rada sere mes estimada entrels su
birans deus y tocara per fama lo
meu cap les esteles. ay trista q̃ no
se apartar de ma pensa la por de a/
quellas penyas que son en mig ỏl
pelech tã anemigues dels simples
nauegants: ia tem ara asilla y lo la
drar dels cans dela mar de sicilia:
pero tenint ala cosa amada y posa
da enla falda del esforçat geson: a/
braçada p ell no tẽbre negun mal
y si so en perills quem sia forçat tẽ
bre sera tan gran la por que de per
dre tan estimat marit tendre: quez
leuara la mia: ial nomenas marit/
o medea y ala tua culpa posas tan
honrat nom not pendra per mul/
ler ans com mereixs tractãt te se/
ras enuergonyida /mira quants
mals comets. y mentre pots te lũ/
ya de tan manifest blasme ab aq̃sts
y semblants contraris pensamẽts
passa la nit medea sens acullir lo
son/y enla fi del derrer contrari q̃
al mouiment de sos iouenils de
sigs hauia fets la rabo deuant los
ulls de son entendre se amostra ar
mada per lançar tot contrari: acõ
pãyada de pietat y vergõya e iavẽ
çut cupido deuant lo lur esforç
era forçat de girar les espatles: y
tornar enlos antichs altars ỏ per
seu cubexts de espessa silua: ya trẽ/
cat y del tot lançat fora lo desonest
calor. Estaua medea quitia ỏla pe
sada cremor: quant mirant a gesõ
la apagada flama se torna a encen/
dre: e coloriren les galtes della: y
apres congelada se descolori tota/
com sol vna espira qui esta amaga
da dintre algun pallar si per vent
es moguda crexer les sues flames
y suscitar ales primeres forces axi
lo leut amor aquell q̃ ya pẽsaua ỏl
tot fos apagat ab la vista del joue
digne de esser amat se torna a encẽ
dre. E paria gesõ aquell mati mes
gentil essẽt se diuisat per a honrar
la festa venint al palau per a com/
panyar ala gentil medea: miraual
ella com si may la hagues vist pa/
rent li ala folla que no miraua ca/
ra dome mortal. Acostant se gesõ
a ella la pres perla ma dreta: y sa/
bent quãt aiudar li podia li dix ab
la veu baxa p no esser ỏ negũ altre
hoyt: no ignorant lo que podeu sẽ
yora: y pres de nouell grat de vo/
stres gentileses me atreuesch de/
manar vos aiuda ama necessitat ỏ
qui sivencedor per vos torn amos
regnes tant com la anima tendra a
companyats los estaluiats mem/
bres sereu ỏ mi estimada muller y
preu de mas victorias. Ho pogue
medea en hoyr tals paraules dete
nir que los ulls nos sentissen mul
lats de ros enamorat e rẽsponent
li dix. Ja tench pẽsat cami per sal/
uar vos la vida y si enfer ho puch
rebre yo engan: sera de amor y no
de ignorancia vos sereu vencedor
p la endreça mia pusque apres ser/
ueu lo que haueu promes. iura ge
sõ per diana colta en aquell bosch
per lo pare de son sogre qui mira
tot quant es per auenir. que casa/
ra ab ella aiustãt a aço los perills

del seu viatge larch essẽt cregudes ses raons per la enamorada presas las herbas encãtades y altres vncions las dona a geson : mostranti com deuia delles vsar essent en la pelea dels animals feroces : ables quals alegre y ab certa esperãça de vençre se retragué geson / en sos apartaments esperant la lum del seguent dia per a ferne la prova: hauia la seguẽt alba apartades del cel las reluints esteles y al rõpre del dia se aiusta lo poble enlo camp del deu març on era el vellador per mirar la batalla del grech tan animos. estaua lo rey ab companyia de sos barons: y dls cavallers grechs en loch eminent per a mirar y prop dell la gentil medea dignament acompanyada de grã nombre de dames passejauen los toros lançant espesses y espantables flames per les quals no dexa geson de anar los al encõtre : girãse los cruels deues lo quivenia ab les cares terribles : y ab arisats corns: fent polsejar la terra ab los peus biforcats. vmplit tot aquell loch dfumosos gemechs: tots los grechs se espantaren de tã orrible vista y sol geson tira la via dells y quant mes se acostaua menys los sentia moure tan gran era la força del sagrat vntament y ab gosada ma prenẽt los per los corns los iposa lo iou forçãt los dlaurar maravellats restaren de tal veure lo rey y tots los seus los grechs de alegria lançan noues clamors doblant les forces: a geson qui leuãt la celada de son cap la vmpli deles dẽts del drach qui estauen en terra cayguts: en passat perque cada any lin queyen : y aquelles semb͂ra enlos solchs per ell nouamẽt acabats: la terra tuxegada de congellat veri: amolli tal sement / creixen / y finalment les dents en nouells cossos de homens se conuertiré: y lo que es de major maravella que nasqueren armats girats les puntes de lurs astes totes deues geson. Bexaren los grechs lo primer animo y les lurs cares se cobriren de por quant veren tãts venir contravn sol teme aximatex la esforçada medea y p crexer mes força a sos encantaments : comença a cantar versos per ajudarli invocant en tal punt totes les arts secretes del seu magich saber. Lo esforçat cavaller lançant vna gran roca en mig dels enemichs mes la guerra entre ells / y axi morian tots los fills dela terra per entre mesclats colps de lur guerra civil per on cobrant los grechs la perduda alegria no pogueren tenirse de anar lo abraçar / acomateix haguera fet medea sino q̃ la vergõya retengue son desig fa lo que li es p mes sens nota de infamia. enlo secret se alegra y ab novell dictat fa grcaies als deus donadors de tals gr̃es. restaua ser dormir lo drach molt esvellat qui entorn del arbre on estaue lo premi de aquesta victoria passejaua guardãt lo / ab grã cresta enlo cap / amostraua tres lẽguas ab tres rengles de dents dintre vna gra boca. mes pusque li hague geson lansat damunt del such

de vna herba/y tres vegades ha/ gue dites les paraules apreses de Medea:tantost se adormi aquell furios drach y lauors prenent sés contrast la lana tan guardada laui nent nit:ensemps ab aço aportant sen medea molt tresor de son pare enla nau se recullen nauegant ab vent prosper fins que lo vensedor ab la noua muller arriba enlos ports del regne seu en grecia

Capitol segon continuant los fets de medea y narrant com feu tornar ioue lo pare de geson.

Dient als deus dignes gracies per lo retorna/ment de geson y dels altres les dões y losvells del regne de emonia offerian als temples odorants sacrificis/y celebrauen festa per tan grã alegria y sol lo antich pare del vencedor geson de tangut per estrema vellesa mancaua atal festa quãt lo anemorat caualler dix axi a madea. O sen yora y sobre totes amí cara muller per tu confes que tench fins vuy la vida ab la qual me has dat tot lo que posseesch la sũma ỏ tos merits ha trespassat los límits de mõ creure:si los teus coniurs poden acabar lo que vull mes perq̃ dupte si totes coses podeu. leua daq̃stl meus anys y aiustals amon pare pque viuint ab mi se puga alegrar de ma prosperitat aquestes parau les ab mescla de algunes lagremes acabaua geson quant medea son a pietat per los prechs ỏll moguda vsant lo contrari del que executa quant fugi de son pare. Responét ental forma:aque dieu senyor y tã grã malvestat executare yo queus acurse la vida per allarch dalgũa altre:nou consenten los deus: ni demanau iusticia:perque son mes tengut ala propria vída que ala de vostra pare:mes yo per amor vostre fare deles arts mias novell esperiment ab lo qual esper que sens leuar dels vostres alargare los anys del enuellit eson: sol proserpina vulla esser me favorable la qual esperare que hage complits los corns perque tenè tal hora les herbes mes virtut. restauè sol tres dies per esser la luna plena los q̃ls pãssats enla primera nit ỏla plenitut sua:se despulla Medea nua/y descalça ab cabells escampats sola ísque de casa:era la hora quel natural repos solta les cures de tots los animals:y tots callats estauè sens que les fulles del arbres nos mouiã ni fabia gens de ayre. luian les esteles mes del acustumat deq̃ no poch alegre medea endresa les sues mãs ves elles y tres vegades las saluda altres tãtes mullãtse los

cabells ab la aygua del riu alenãt
tres vegades y ab veu baixa gira-
da ala terra axi dir comença O nit
q faelmẽt guardes tots los secrets
del dia: y vosaltres estels qui se-
guiu enlo cel ala daurada luna: y
tu guia de aquelles qui consulta-
da del quevull començarvens per
dar me ajuda. O cãtars y arts dls
magichs y tu terra qui p aells pro
dueys diuersitat d herbes: ayre y
vents: munts rius y grans eltãys
tots los deus deles silues: y tots
los dela nit siau me fauorables: p
que yo ab la vostra aiuda fas con-
tra lur natura tornar los rius ales
primeres fonts: y ab lo meu can-
tar moch les ones dl pelech: y re
pos las mogudes: lanç los nu-
uols del ayre: y torn los com me
vull ab multitud d pluges los vẽts
me obeexẽ y romp ab mos encãts
la força dlas vibras. fas tremollar
la terra: y trach los infernals de
mig dels escurs regnes: yo moch
los munts y fas mugir la terra y a
tu luna te aporte per força alla on
yo vull las estels dl carro per los
nostres dictats hevist descolorir y
espantas la alba d veura lo meuve
ri ab la ajuda vostra forenvensuts
los toros y lo drach del regne de
mon pare: y fon portat lancantat
or enlos regnes d grecia: ara la vo
stre endreça per alre he mestre: per
cuem doneu del such de aquellas
erbas ab qui yo pugua revocant
la vellesa dl pare d geson tornar a
quell als primers anys de jouen-

tud florida y aço darmoeu perque
no han luit les esteles debades: ni
debades lo carro aportat per dos
drachs veig venir per ami: y dient
tals rabons per lo mig del ayre tõ
deuallat lo carro: enlo qual puja-
da sens tardar guiant les regnes
dels dragons entrenats feu son ca
mi per layre dexa apart Tessalia y
gira los seus drachs enlos regnes
de cret y ental loch tria les herbes
dels munts: ossa pelion: o trix pin
do: y olimpo y las queli plaguerã
algunes arranca per hauer les ab
raels: daltres talla las fulles: y axi
mateix pres moltes herbes deles
ribes de heridano: eufriso penneu
y altres rius y no dexa de mesclar
ab aquestes lo gram dla riba de eu
boya: no diuulgat encara per lo
mudar dela forma de glancho ja
passauã nou dies y la nouena nit dl
derrer jorn: hauent cercat medea
totes les regions torna al loch de
on era partida abãdonãt los drachs
guia del seu passat cami qui sol per
lo sentir la aulor deles herbes crã
rejouenits: no entra Medea sota
algun cubert: mes enlo camp sote
lo cel estech fugint virils contac-
tes componẽt dos altars: cõsecrãt
ala luna lo dret y lasquerra ala de
essa d jouentut. los quals pus los
hague ornats d fulles de berbena
y daltres rãs saluatges degollavn
molto negra ymplit dela sanch de
aqll dos clots q hauia fetse infũ-
dint sobre aqlls altars los vexells

lavn ple ð mel y lo altre ð let Biét
paules de encantacio cridaua ensa
iuda atots los deus dela terra. &
perque eson era posat enlo estrem
treball / y tots duptatauen que en
moure lo no morís / seu nouells
prechs medea al rey ðls escurs re/
gnes y ala muller furtada: que no
cuyten los membres del vell are/
tre la anima tins que acabas ella la
obra començada. Deque asegura/
da per prometensa de ells; mana q̃
apoztassen lo treballat cozs de esõ
sobze aquells altars / y hauent ab
sos dictats resolts tots sos sentits
en plenitut de son quasi semblant
home desanimat lo ajague sobze
vn lit fet deles dites herbes. ma/
nant apres que sen anas geson / y
los altres ministrres: perque ab
vlls profãs no torbassen lo seu sa/
grat misteri. Obeiren la tots / y el/
la ab cabells escampats seguint lo
custum dels qui festiueu bacho cir
cuia los odozants altars banyant
enlas soças dela sanch del molto
negra moltes falles / y enceses a/
pres ne bozna los altars: tres ve/
gades pozga lovell ab flama y tres
vegades lo renta ab aygua persu/
mant lo altres tantes ab soffre / y
mentre feya aço la sagrada medeci
na qui ab vna caldera de aram ha
uia mesa al foch. comença de bul/
lir ditre la qual cobiã la multitud
ð racls de fulles e/de flozs que ha/
uia apoztades ab les quals aiusta
gran multitud de pedzres preciо/
ses poztades ðl leuant y mescla ab
aço arena del estré occident / y mes

del ros qui cau dela luna. los ves
pres no mancaren en aquesta cal/
dera la pell del lop ni la escata de/
la serpent nomenada chilindza ni
lo fetge del ceruo ales quals coses
enla fi aiusta lo cap duna cozuella
enuellida nou anys ab aquestas y
altres mil coses sens nom fozni lo
seu preposit la magnifica Medea
y abvn ram ð oliuera mesclaua tot
allo / que era dins la caldera aque
segui vna gran marauella que aq̃ll
basto secb se cobzi ð fulles y sẽs al
tre discus se mostra p le ð oliues la
q̃l cosa vista p ella sens mes dilatar
la fi deios treballs. degolla lãtich
sogre traent li per la nasra tota la
vella sanch / y prenent aquell such
deles herbes bullidas mes dintre
lo fret cozs. la barba y cabells de/
xada la primera blancoz fozen tan/
tost fets negres. Fugi la primera
magresa / y dexaren les rugues lo
estrem de aquells membres. alsas
& son en peus essent tots sos nir/
uis forts / y noli par que sia demes
de quaranta anys / y descarregat ð
la edat passada resta ab lo desig no
menys rejouenit que los mẽbzes
del cozs.

Capitol terc continuãt los fets de medea: e narrãt com reioneni las nodrissas de bacho e ab engã feu mo rir a Pelleu per mans ð sas

proprias fillas

Bacho mirant del cel a/
questa marauella fonb
mogut adesig. pertal ca
mi poder retouenir las
nimfas qui lo hauian nodzit. & p/
ço dl alt cel dauallāt ab sos prechs
obtengue de madea la jouentut p
ellas. Y perque los engans en al/
gun temps no cessen y Fingi la ni/
gromanticha que se era barallada
ab son marit fugint als palaus de
pelleu/acullanla las fillas per ella
enganadas: perque lo Rey detin/
gut per vallesa ja enuides sentia lo
ques feya en casa/y mētre que cla
mant se de geson Recitaue los bēs
que per ella tenia comta entre los
altres com a son pare devell hauia
tornat joue: dilatant qu.nt podia
enaço ses rahons las verges tilles
de pelleu tenguercn esperāça per
tal hoir de renouar les sorces a fla
quides del antich rey/y de aço su
pliquen amedea promatentli gran
paga Calla aquella per breu espay
mostrant estar duptosa: e ab ficte
grauitat tengue vna estona los a/
nimos sospesos delas qui la prega
uen/y enla fi los offerí ō plauerls
y perque tengau mes certa esperā
ça los dix del que pot la mia art/
portau mevn molto ōls pus antihs
que trobar se puguen lo qual pres
degolla metent aquell al foch din
tre vna caldera plena de such ō er

bes. dintre les quals bullint apo
quiran los membres ō aquell grā
molto. los corns y āys tots se des
minuiran y no tarda que dins aql
la aygua bela com a anyell daque
marauellades cessa tantost aque/
sta marauella per vnaltre major:
q lo molto degollat tornat anyell
salta del foch y correch al corral p
amamar vna ouella parida: veure
aço referma tant la fe del dir ō me
dea alas fillas de pelleu que ab ma
jor instancia lo promes demana/
uen. mostrant aquella de voler les
complaure posa al foch per bullir
aygua pura. y herbes sēs virtut/y
era la hora que los tres cavalls de
febo dins lo gran occeano descan/
sauen: e lo quart encalsat dela nit
y asteles cuytaua per poder repo/
sar ab los altres. Quant medea ab
sos encantaments feu adormir lo
Rey pelleu y tots los qui lo guar
dauen: met se ella primera seguexē
les espantades donzelles portales
fins al lit on lo pare dormia y diu
los tals paraules Que duptau pu
sillanimes estrenyeu los coltells
trabeu li la sanch vella perquē a/
pres per mi sien les venes buydes
reumplertes de tēdre y nova sāch
enla ma de vosaltres es la edat y vi
da del vostre antich pare. Si res ō
pietat ha enlos vostros animos/y
si la esperança que haueu presa ab
lo que haueu vist ja no ses aparta/
da deuant los vostres vlls feu sēs
por ara aqst seruey al pare ab los
coltells leuant li la vellesa/y axi

la cruel ab tals rabons se mostra piadosa y mostrant per no metre hi les mans no esser celerada com es la major malvestat q̃ executar podia: q̃ creent a son dir las dõzel les començaren de ferir alur pare mes no tengue neguna tal esforç q̃ ferint lo miras: ans ab colps orps li ferã moltes nafres: entre les q̃ls despertat en malpunt ỏ son negre dormir tot sangonos assaja de le/ uarse y estenent los braços enmig de tants coltells dix. Que feu les mies flles: quius ha armades con tra lo vostre pare: oint parlar aq̃ll caygueren de lurs mans los col/ tells sangonosos/ y caygue de lur cor lo comensat gosar. Volia mes parlar lo vell mentre tardaua la a nima de exir del seu cors tã nafrat quant medea acostant si lo degol/ la/ y axi maltractat lo lança dins la aygua que hauia aparellada. Es peraué les filles veure lo pare viu tornat en iouentut/ y dexales me/ dea conexent lo engan vmplint lo cel de dolorosos crits per la mort de aquell.

Capitol quart en quis tractan diuerses transmuta cions recitãt los lochs per on passa medea fugint per la mort del rey pelleu la ira de geson

Pres de tan gran mal dat executada dup tant la ira del poble somo/ gut y encara tement ge son/ qui espantat de tan gran mal uestat p amostrar que li desplega la mort del rey son oncle la perse/ guia. Fugi la cruel medea y pujãt enlo carro que portaué los drachs pres sõ cami p layre passãt sobre lo vmbros munt ỏ pelion/ y sobre lo regne de philereo/ y lo munt de o/ triu lochs coneguts per carimbo quienlo temps del diluui de deu calion per les nimfes cõuertit en aucell escapa delas ayguas dexãt apart esquerra la terra nomenat a phitanea senyorejada per lo gran rey colo: y la gran roca qui amo/ stra senyal dela serpent qui per vo ler menjar lo cap de orfeu son per apollo enella conuertida: Dexant ab aço la silua de yda enla qual ba co/per amagar lo furt conuerti lo iument en ceruo. Passa mes auãt per aqueli loch on lo pare de cori/ to estaua soterrat sota vn munt de arena y sobre aquells camps en q̃ son mejera conuertida en ca espan tãt ab lo nouell ladrar los anyells daquell loch y passa per la Ciutat curipila enla qual restaren moltes dones ab corns passant la host de hercules: y sobre rodes y sobre a/ quells pobles aximateix passa qui son dits/ Tetelinas qui entemps passat: perque ab los lurs vlls tot quant veyan mudauan ennoua for ma foren per jupiter tots negats enla mar/ passa apres sobre las an

tigues muralles en les quals a/
sidamas se hauia a marauellar ve
ent la sua filla mudada encolama/
y de aquí partint passa sobre lestãy
ó iria habitat per molts signes en
aquest loch se segui que filino go/
uernat per son fill : apres que per
plaer óll hague domats molts au
cells y vn leo molt brau novolent
ometre los prechs endomarlion
toro/anujat lo fadri dix ab malen
conia . Yous fare penedir ó no ha
uer me volgut de aço complaure
y dient tals raons se lança de vna
roca.creent tots que fos caygut /
lo veren enlo ayre cubert de blan/
ques plomes y conuertit en signe
la mare da aquest anomenada yria
plora tant perla mort de son fill q̃
habundant enlagremes se conuer
ti en estany de son nom/prop de a
quest estany esta pleurõ:enla qual
regio afros en aucell conuertit ab
ales tremolants fugí les nafres q̃
li feyan sos fills .apres passa sobre
calauria enquí fozen lo Rey ab sa
muller'conuertits en aucells . de/
xant ala madreta selena en qui me/
nélron seguint lo vs de bestia lal/
uatge praticaua ab sa mare los ac
tes desonests e mira de molt luny
cepheon conuertit per apollo en
peix mular métre plorava la mort
de vn seu nebot/ y enmelides con
uertida en aucell plorant la sua fil/
la Enla fi passa medea sobre epiro
de qui la fama entre los pobles es/
campa que antigament los homés
y nasque rendeimolts bolets plo/

guts: y acabada tal peregrinacio
volgue tornar a visitar geson

Capitol quint en quí se a caben los fets ó medea nar rant com crema la casa ó ge só ab la nouella esposa e ma ta a sos fills:apres fugint ca sãtse ab egeo rey de atenes per hauer tractada la mort de teseu fugí ab lo seu carro

Alo temps que circui
medea les dues regiõs
geson se casa ab crensa
filla del rey crebon / y
tornada sétit enlo seu loch succeir
noua espola ab vn ficte present de
camises brodades per part sua tra
mes acrensa al desplagar de aquel
las se crema la mesqna ab lo real
palau:deque no contenta ans per
que de geson no restassen infants
hauent li mort dauãt los dos fills
que dell hauia concebuts. Fugint
la ira del nouament priuat de mul
ler / y de fills ab lo carro dels dra
gons verinosos reblint Geson de
mil iniuriosos paraules per layre
sen ana / y apres de hauer passades
les terres de pallãcia qui veren lo
iust fineo : e lo vell perinfas con/
uertits en aucells / y ab aquests lo

net de philomeon en aucell cõuer
tit; arriba la maleyta enla ciutat ð
atenes on aculliða ðl rey egeo ab
aq̃ll se casa, fornit lo matrimoni ja
tornaua tescu de pacificar dues if
les vebines ð istimõ quant ab ses
arts medea dissimulant aq̃ll; fen q̃
no fon ðl pare conegut; acullit em
pero fon com aestrenger dintre la
real casa; lo que mirant medea in
dignant lo veil rey contra lo fill e
stimat estrãger compone las mat
zines per amatar teseu, fetes de a
quell veri que hauia portat deles
regions sitias lo qual se diu que e
ra nat entre les dents de cerbero.
Es vnavia corba per al infern, per
la qual lo fort ercules aporta rose
gant ab vlls indignats a serbero q̃
vaent se sobrat somogut de greu i
ra vmpli ensemps lo cel de tres or
ribles crits escâpãt sobre los cãps
verdeiants; dela blanca espuma
que exia de ses dents, y hã cregut
que ab la calor del sol se endurí a
quella; restant materia noible per
a verins disposta, y fon nomena
da achonita per los veins pagesos
da aquesta cõpone medea les met
zines per a teseu y ja lo pare igno
rãt ministraua aquellas al fill esti
mat enemich; quant mirant enlo
pom dela espasa daquell viu les ar
mes del regna ð atenes; per on co
nague lo que las fictes arts ð me
dea li hauia celat, y ab cuyta leua
la verinosa tassa dela boca de teseu
qui astaua p abeure escusant la sua
culpa y la mort de son fill; teme
medea per tan manifest crim lo pe
rill de sa vida y per posar aquell
en segur ab la força deles maleytes
arts faent venir lo carro aportat p
los drachs per layre sen ana

Capitol sise en quis tra cta la festa que feren en ate nes per la vista ð teseu entro duit la guerra ðl rey minos

Lo rey egeo posat q̃ molt
alegre tos mirant sõ fill
forza de tal perill; encara
se spãtaua recordãt cõ p
poch era restat que aquell no era
mort, y quãt prop era estada la e
dat sua de sullarse ab leig crim en
sé foch als altars, vmple atots los
deus de dignes donatius sõ ferits
ab destrals los colls dessorsats to
ros sacrificant aquells per la vida
del maganim teseu, nos comte ne
gun dia ð mes festiuitat esser estat
en atenes; fã conuits entre ells los
honrats ciutadãs, los manestrals
y poble parads p los carrers grãs
taules aps ð hauer menjat aiud at
lur geni p la calor del vi baillãt can
tauen les laors de teseu dient axi.
Caualler inuictissim dela destresa
y força tua se marauella meroton,
quant enella metist aquell brau to
ro Lorepos ab que vuy laurã los
vilãs daq̃ll loch obra es y do teu,
tu matist aq̃ll vell malvsãt ð ses for
ces enla mort ð tãts homes y escã

pant los ossos ỏl acelerat ladre cõ no volguessen rebre aquells la ter ra ni las ayguas enla fi axi lãçats se mudaren en roques enqui resta fins vuy racort del nom de chuõ/ y deyan altres cantãt en aq̃ll ball. O teseu si los títols de tos fets vo lem ara comtar ab lo nombre dels anys dela tendra edat tua: tantes son las laors que auansá als anys: per tu molt fort tenim tots lo que comunament per lo be publich so liam desijar. per tu tenũn consxé/ ça del vi resona la real sala per ten blants crits del poble festiuant hi en tota atenes en aquell dia no ha uia loch trist: mes tins a vuy algu no ha sentit complida alegria ans tostèps als alegres se segueix cau/ sa de algun anuig. Seguis en aq̃st temps ques feyan alimares en a/ tenes perla venguda de teseu: que lo rey minos decret per auẽjar la mort de androgeo fili seu. mort en atenes mentre estudiaua: contra a quella ciutat apellaua guerra qui per be que tingues potent exercit per terra y per mar: aiusta ans de començar res ab son poder tot lo de sos amichs congregant las for/ ças de xipre/ y daltras isles vehi/ nes entre les quals son aquella q̃ son traida per arres: y hauent ra/ but lor que demanat hauia son pez los deus mudada en aucell en qui cuberta de negres plomes/ y ab peus negres encara vuy te gran a/ mor al or. Y hauent passat moltes isles vẽgue minos ab tot lo seu na uili en obenotria axi p los antichs nomenada: mes lo rey eacbo q̃ en ella regnaua p̃ lo nom de sa mare la nomena egina y arribats en ter ra corria tot lo poble/ desijant de conexer home de tan gran fama ixẽ li acami telamon/ peleu/ y pho co tres fills del Rey eacho y mes tart de tots detengut del pes dela velles li isque lo antich rey dema nãt lila causa q̃ ental loch lo porta ua: aqui suspirant dix. O regidor del poble per aucnjar la mort del meu fill contra los ỏ atenes me sa ras gran valença y vsaras de pie/ tat si en solas ỏ mon anuig manes a cent homés ỏls teus que ab lurs armes vengué en ma auuda Aqres pos: e acho rey grã cosa demanes y tal que per mi nunca sera atorga da. perque ab neguns pobles no estich tan ligat ne so ab tan grans pactes com ab los de athenes. A/ nujas lo rey minos dient Y ot fa/ re car costar aquexos pactes esti/ mant per aquella hora mes vtil lo manassar quel ferir. per no gastar aq̃ les sues forces y hauer adexar la principal empresa.

Capitol sete tractant la embaxada de atenes al rey eaco: e com te lo rey a cefalo la mortaldat passada ab la transformacio delas formi gas en homens.

Axi mal contẽt y manas/ sant se partia lo rey mi/ nos/ y encara las veles ỏ sos nauilis le miraué

de luny quant vna nau de atenes
en tra dins lo port ðla ciutat egina
la qual portaua sefalo ab la emba/
xada de aquella ciutat: los fills ðl
rey eacho conegueren a cefalo si
be lonch temps passaua que nol
hauian vist y ab plaer acullit lo al
rey lo aportaren. Entra enla sala
reyal cefalo ab continent de graui
tat retenint senyal de passada gen
tilesa tal com la edat sua mostrarli
consentia aportant enla ma vn rã
de oliuera en senyal quera trames
de atenes yvenia en mig de dos jo
uens fills del rey palanta: eliton e
buten. qui pusq̃ enla primera en/
trada hagueren dit: acaba cefalo
pseguit la necessitat ð atenes p du/
pte ðl rey minos: demanãt aiuda
recordãt las ligues: y pactes q̃rã
estades: y fins a vuy duraué entre
ells no callãt se en la fi p̃icitar mes
lur ðlig ales armes cõ hauia iurat
lo rey minos de hauer lo iperi de
tota acaya. y axi ab fecunda eloq̃n
cia acabant de explicar lo carrech
de sa embaxada li respos lo rey ea
co. Vosaltres de atenes no haueu
ð demanar aiuda ð nosaltres mes
pendre la tal com hajau mester: y
vull q̃ siau certs que no es poch
vuy la poder de aquesta nostra ys
la/ per gracia dels deus nons mã/
ca la força de potents caullers de
edat inescusable de treballs/ y fa/
tigues/ si tostemps plaent aells va
gen axi augmentant: ans ho façen
dix cefalo y cresqué los deus, los
ciutadans dela vostra ciutat que
certamẽt me so molt alegrat quãt
exĩt dela barca he vist multitut de
jouent tan gran: y lo que es dz
major marauella que tots son de
vna edat: pero senyor volriaus de
manar de molts queviu laltra vol
ta que fuy aci que ara non veig al
gu gemega lo rey caco y ab plor
sa veu axi dir comença. El plors
principi seguira fi alegre e ya po/
gues comptar la vn ses laitre mes
dirohe per orde y p no tenir vos
ab larges raons: cendre son fets
los ossos de tots quãts demanau
y gran part demes coses son peri
des ab ells: o cruel mal dels po/
bles vengut per la ira dela iniqua
iuno qui tenia en odi aquesta ter/
ra per amor de ma mare enlos pri
cipis mentre signorana la causa ð
tal mal contra ell los homens se
armaren ð arts y medecines: mes
sobrades totes defenses no tenian
cami de escusar la mort. Comença
lo cel a cobrir se de espessa calige
vmplint los nuuols de veri dura
aço per quatre mesos continuats
y lo vẽt auster portador dela mort
infectionaue tot mon regne: resta/
uen totes les fonts y lachs enue/
rinats per mil serpẽts qui de nou
passejauẽ los camps no cultiuats
e lo primer senyal que vem de tan
gran nouitat fon la mort de molts
cãs/ bous/ ouelles: y aucells y dal
tra saluatgina. marauellas lo mes/
qui de pages vẽt caure morts los
bous sens acabar lo solch. lo be/
stiar de lana vereu lançant grans
bels ab lo cors fret batre los peus
enla terra y caurels tota la lana lur
cõ a tosos: y los cavalls esforçats
qui en passat corrent feyan polsar

la terra y guanyauen los palis o/
blidats de tota honor passada y
del esforç de lurs pares morien
gemegãt dins lo establ: oblidauẽ
los porchs saluatges la primera fu
ror: los cervos no corrian: ni els
onsos cridauen tots empatxats p
tan cruel langor: les silues / los
camps / y los camins eran plens
de aqsts morts y ab la pudor dlls
corrompian lo ayre / yo dire ma/
rauelles / no escapauen de aquest
mal los laugers cãs ni los volãts
aucells per lurvolar ni correr ans
ab lo ale als mirãts los nobian es
campant se la contagio de aquest
veri lo que fon major dan passa en
los pagesos, e finalment la pestilẽ
cia ab major auantatge mostra ses
forces dintre los murs de aque/
sta ciutat primer començant la ca/
lor a torrar dels homẽs las entra
menes lo indici de aço era ques en
rogian per la flama secreta les gal
tes de aquells y p lo ale' ences los
inflama la lengua: y obrian les bo
ques p rebre lo ayre tebeu no so/
stenian d iaure enlo lo lit ni destar
cuberts mes enla dura terra posa
uen los lurs cossos y era tanta la
calor de aquells que ans la terra p
lur acostamẽt se escalfaua que ells
no sentian dela sua fredor noy ha/
uia qui aiudas al altre perque no/
ent les arts a lurs possehidors los
metges morian ministrant medeci
na en tal necessitat era cascu posat
que sol lo seruia lo mes car q̃ te/
nia y per maior dolor molt souint
ans de morir lo primer malalt ve/
ya deuant sos vlls morir lo quil

seruia: no trigãt molt en seguir lo
morint perden tots los malalts la
esperança nis veya la fi de alguna
malaltia fins enla sepultura: dexa
cascu las ansies no han cura d res
pus no veyan cami de alguna vti/
litat: posada la vergõya atenia cas/
cu enlo mes plasent que aldeuant
livemia ales fonts rius y pous cor
riã los malalts ab pressa per a beu
re y no era tãtost acabada la set cõ
beuent acabaue lo viure: fugen no
sabent aon: y si a algũs mancauen
tant les forces que no poguessen
correr arrodolant anauen per la
terra: fugia cascu dela propria ca/
sa parent li que era enfectionada
y axi perque del mal la causa igno
rauen: dauen tota la culpa al loch
aon morian: vereu los vns ja mig
desanimats anar per les carreres
altres plorant ageguts enla terra
girant los cansats vlls ab derrer
mouiment estenent los lurs mem
bres los qui morią sobre los que e
ran morts. Quin era yo lanors / o
qual deuia esser sino auorrint lavi
da y desijant esser fet part y com/
panyo enla mort de tants meus:
en qualsevulla part q̃ giraue los
vlls veya lo poble estes no altra/
ment que sota vn pomer esta souĩt
la terra cuberta deles pomes po/
drides: o sota vn roure gran mul/
titut de glans: deuant les graus
dels temples estauen a muntons
los cossos morts: que fon qui en a
quells altars no fes vans sacrifi/
cis: quant souint la muller per lo
marit y lo pare per lo fill mentre
los deus pregauẽ cayguerẽ morts

ans de complir la lur oracio restãt enla ma dells part del encens no cremat quant souit los bous espe rant lo colp del quils sacrificaua caygueren morts de semblant ma laltia; amimateix fent al deu iouis sacrifici per mi per la patria; y per la vida de aquests tres fills meus se segui aquell cas q̃ mugi lo bou del sacrifici y tantost sens rebre al gun colp caygue en terra mort yo viu molts cossos de morts lãçats deuant les portes dels sagrats tẽ/ ples y viu a molts deuãt los mate xos altars penjar se per lo coll p a fugir morint la por que de tã crua mort tenian/ exint ab plaer a cami als fats qui ala mort los cridauen no era seruat enlo portar dels cos sos lo orde dels antichs/ ans los mes sens esser soterrats jaian so bre la terra/ o sens orde algu eran lãçats al foch no dotats d̃ algũs a billamẽts; ja era oblidada tota ho nor acostumada fer aqualsenol di/ gnitat de persones las espiras de vn munt dels cossos qui cremauẽ combatien ab laltre; cessauen ya les lagremes; y passe jauen en torn dels cremats cossos les animes plorades dels jouens y d̃ls vells dels marits y d̃ls fills; ja no resta ua loch per a poder fer fosses ni ar bres p a cremar mes cossos; quãt espantat per grop d̃ tã grãs mals recorrent al deu iupiter axi digui. O gran iupiter/ sino es fals lo q̃s compte de tu hauer entemps pas/ sat fet ma mare prẽyada y sinot es vergonya de esser dit mõ pare pla ciet de voler tornar me lo meu po ble; o ami ensemps ab ells met din tre vn sepulcre. Acabaua yo tals raons y exhoyt per iupiter me do na per seyal vn tro ab vn gran lãp en mig del die clar alegrim de tal sentir y veure; y sien per be aq̃sts senyals diguite girant a cars los vlls enlo pati del reyal viu vn rou re molt vell ab los rams clars/ y p que es arbre consecrat al deu iupi ter me aturi mes en mirar aquell y viu exint de vn forat pujar p ell vna host de formigues portãt grã pes ab las lurs bocas riq̃s/ y men tre que mirant me marauellaua d̃ tan grã nombre digui Pdare molt bo altres tants ciutadans dona a mi p a vmplir estas muralles buy des tremola y sens força de vẽt lo roure somogue les grans branq̃s sobrats de por restarenvna estona mos membres sẽse força els cabells arisats. mes apres acalant mevaig adorar la terra e axi estaua en algu na esperança negãt amimateix tal creença/ pero enlo secret d̃ mõ cor fauoria a mos desigs sobrevenint la nit ab desig de repos soltãt moi membres al desijat dormir me pa/ regue en somni venre aq̃llmateix roure ab aquells matexos rams y ab tãt nombre de formigues en ells com vetlant hauia vistes; y en semps ab aço me paregue sẽtir tre molar aquell arbre y caent les for/ migues lobre la dura terra dexãt la primera semblança mudarse to/ tes en humana forma; restant dels les altre tant nombre de homens passa ab tal somiar lo dormir y es/ tuellat estaua maldient la vanitat; d̃

tal somni clamant me y dient que enlos dus no ha negũ poder quãt séti enla plaça vn grã murmur pa/rent me que era multitut deveu de homens: y mentre que escoltant escoltaua veus no acostumades mentre pensaua encara somiar / p la vista qui es sentimẽt reportador mes dela veritat me paregueveya vn gran nombre de homens y re/fermat en tal veure mirant aquells per orde ami se acostaren cõ a rey saludant me per on de tan noua a/legria / primer faẽt gracies als dus compli al grã deu iupiter tots los vots q̃ li hauia fets: apres parti al nouell poble las casas y los cãps de aquells queran morts imposãt los per nom que de aquell jorn a/uant fossen dits mirmidons: per que lo nom respongues ala naxen ça dells: los cossos dells jalsveus y enles lurs custumes seguexẽ las formigues: discrets y pacients en sostenir treballs: son grans aiusta dors y saben conseruar lo que hã ajustat. Elquests cefalo ab eguals anys y concordes volers te seguiran en defensa dela vostra ciutat tostemps que lo leuãt quins hich ha aportats se mudara en ponent

Capitol vinyte narrant lo delastre deles amors de cefalo: e com fon furtat p aurora e la mort de procris sa muller.

AB tals y altres rahons detengueren lo dia part tint la vna part dela nit en mẽjar y laltra en dor/mir y venguda la lum del seguent jorn com en cara regnas lo leuant y fossen empatxats ỏ partir cefalo ab los fills de pallanta ana al reyal palau: mes perque la basca de tor/nar a atenes los feya diligents: y vengueren a hora q̃ no era lo rey leuat de son dormir hisquels a re/bre fins ala porta primera focho lo tercer fill del rey eacho perque los altres dos anauẽ per ciutat tri ant y aiustant los que deuian so/correr a atenes: y porta aquells fo cho en vn pati en qui vna font ab ombre ỏ molts arbres offeria pla/sent repos per esperar que fos le/uat lo rey y asseguts ensemps en torn de aquella font apres de po/ques altres noues mirant focho enla ma de cefalo vn dart ab la pũ ta daurada com aquell que era gran caçador dexant a part totes les altres raons a cefalo girat axi dir comença. la vista de aq̃x vostre dart senyor cefalo gran estona me ha tẽgut en dupte ni se encara veu re de quin fust sie fet: si fos de saig altra color tenguera / y si de pi/o ỏ xipres fora mes ple de nuus. y po sat que ignore la materia bell vos dich que los meus vlls nol hãvist tan gentil / y respos lo vn dels dos germans fills de pallanta. Encara senyor mes vos marauellareu si sabieu totes les proprietats de a quest dart que lançat ala ventura fer tot lo que voleu / y torna en la

ma ſés que altre nol porta/per ho
yr aço mes creſque lo deſig a fo/
cho y ſeguint la forſa de aquell a
cefalo ỽmana.perque te tal virtut
ni qui lay ha donat:tocat per do/
lors recort dela muller perduda
axi plorant li comença a dir. Qui
pora creure que aq̃ſt dart me em/
pega en plorar. ell aſoles hi baſta
y baſtara tant quant los fats alar
garan mon viure. Aqueſt perde a
mi ab ma cara muller ya balda/
ment may hagues viſt yo ſemblãt
donatiu: procris fon ma muller
germana de horicia q̃ horeas fur/
ta ſi peruentura la fama ans hau/
ra reportat ales orelles voſtres lo
nom y fats de aquella mirant ales
belleſes y gentils condicions ỽleſ
dues per cert procris merexia meſ
de eſſer furtada:aqueſta ab volun
tat de ericteo lur pare fon caſada
ab mi:y ab aqueſta nouell vincle ỽ
amor me aiuſtaua tots los quem
conexian per la coſta ment ſeu me
eſtimauen mes benauẽturat:y cer
tamẽt ho era no parech axi als ỽrſ
ni volgueren queu fos que apres
de hauer cõplit lo primer mes ab
companyia della:com ſeguint mõ
cuſtum ſobre lo verdeiant coll de
ymeto vn mati paras los meus fi/
lats per a pendre algũ ceruo la cla
rejaut.eurora hauent aquell mati
lançades les tenebre del cel enceſa
per maviſta per força y contra mõ
voler prenent me:me aporta enloſ
richs eſtrados del ſeu reyal palau
yo ſo forçat a dir la veritat perdõ
me la deeſſa en cara que ella tinga
la cara roſſa de eſpantable mirar:
ni ſia luminoſa:ni ſi be era reyna
de totes les regions frõteres dela
nit his mullaua en grans banys ỽ
aygues odorants:no baſta ab ſes
forçes en ferme oblidar dela amor
de procris:tenint la yo afixa enlo
ſecret del cor ſouit per la boca pro
feria lo ſeu nom.y toſtemps quãt
era ab la deeſſa recordaua y comp
raua ỽ procris dels pactes y fe ỽl
lit deſempazat.fon moguda la de/
eſſa a ira per tals rahons y anuia
da vn dia de hoyr nomenar pro/
cris:ab fellonia me dix. Bexa in/
grat eſtar aquexas querelas y te la
tua procris la qual ſi gens de pro/
uidencia ha enla mia penſa vẽdra
temps que volrias no hauer cone
guda.y ſeguiut la concebuda ira
me torna enlo coll de on me hauia
p̃s pque anas a procris: mentre q̃
men tornaua repetint en ma penſa
lo dir dela deeſſa comẽci a duptar
y entrar en ſuſpits que no hagues
rompudes ma muller enla mia ab
ſencia las leys del matrimoni coz
recordaua la edat y gentileſa ſua
mes lo dupte crexia/mes penſant
enlo bon criament y condicio del
la ceſſaua tal duptar/y paſſãt mes
auant crexia la ſuſpita: recordant
cõ laurora que era celeſtial hauia
adulterat y perq̃ quants amam ſõ
zeloſos per natura prepoſi en mi/
mateix de cercar lo que trobar me
peſara.y ab promeſa de ricas dadi
uas ỽſliberi prouar la fe ỽ ma mul
ler/y crech be q̃ eurora ab ſes arts
crexia/mes la força de aqueſta te/
mor y aiudam mudant me la ſem/
blança y axi tranſformat en figura

de vn estrany mercader/cert de no
esser conegut entri per la ciutat ō
athenes y entri en ma casa qui era
neta de culpa: y en tots sos orna/
ments daua senyals ō casta doloz
y ansia per lo senyor absent/mara
uellim en veureu y fuy en punt de
dexar lo començat engan/mes ma
la per mon be no confessi lo ver ni
volgui sens anuig acceptar los de
sijats belars viu la trista desafay/
tada y ab tal gest q̄ paria be dona
polada en congoxa per lo marit p̄
dut mes neguna abillada nūca fō
mes gentil/y de aci senyor focho
podeu pensar y fer deguda estima
de quant era gentil que comptare
quantes vegades la virtut sua do/
na repulsa ales mies req̄stes quāt
souint me dix ella/de vn sol so y p̄
aq̄ll aon seuulla que sia tēch guar
dats tots mos plaers/aqui no
fora aço proua bastant de fe ente/
gra/no men contenti yo ans mes
treballant de nafar mimateix/tan
tes y tan fictes rahons ab oferta ō
riques joyes e de gran nombre de
diners li presenti per conduhir la
a admetre mos prechs/que la po/
si en dupte: lo que vaent sens dete
nir me mes tornі en ma semblan/
ça y lançant contra ella vn grā crit
amostri com era son marit: dientli
ab paules irades a desleal lo meu
hoir te acusa y yo so testimoni de
ta poca bondat calla ella y sēs dir
res vēçuda de vergonya fugi la en
ganosa casa de son marit traydor
y per causa ō mi auorint tots los
homens perlas siluas y monts se
gui a diana, veent me yo desempa
rat y sol ab mes força penetrāt lo
ences foch ō amor al secret ō mos
ossos: per los boschs la seguia: de
manant li perdo y confessāt la cul
pa que hauia comesa/posant li al/
deuant que ab tants donatius cō
li offeri yo foza estat empes essent
offerts ami en q̄lseuol letgesa: pus
me viu penedit parent li esser ven/
jada de totes mes offensas torna e
star ab mi y ab la amor primera cō
tinuam moltsanys ensemps la no
stra vida: y presentam en do vn'ca
anomenat lelapa que li hauia do/
nat la casta diana mentre que la se
guia: de tal condicio que noli esca
pua per correr algūa cosa. y aq̄st
dart quem veeu enla ma ab les cō/
dicions que ya heueu hoides: lo
dart jal veig dix focho mes mara/
uell me com no portau lo ca y res/
ponent dix cefalo. hoiu senyor co
sa de marauella. los homens de te
bas primer no entenent les respo/
stes duptoses dela deessa temis de
xarē los altars de aquella sēs dōs
ni sacrificis: y voltats ales nayes
cobrauen dellas a lurs demandes
las respostes mes clares de que in
dignada la deessa temis trames en
los camps de thebas vna fera qui
guastaua aquells y feya sentir als
pastors multiplicats damnatges
per a caçar aquella nos aiustā grā
flota devehins y cenyim los cāps
ab grās e forts filats mes aquella
leugera ab vn salt passaua los fi/
lats y las cordas: fugia la multitut
dels cans qui la encalçauen no fēt
negun cas dells: demanan lo meu
ca lelapa nomenat: sabent la sua fa

ma tenial yo ligat y estaua comba
tent per a rompre les cordes,: ab
gran gana de correr: soltil e enui-
des son partit de mos peus quant
a penes lo verem: pero seguint lo
rastre dels seus per la polç somo-
guda pugi en vn coll de on torni a
veure lo correr de aquell com en-
calçaua ala fera laugera: qui no se
guia enlo correr dret cami fallsant
lo cors enganaua lo ca q̃ la seguia
molt souint corriã ala par y parèt
me que la tenia ya li escapaua aq̃l-
la: obrint lo ca enua la força de sas
barras girí yo ales forces ol dart
y mentre que la mia dreta ma reue
nia aquell per voler lo tirar: girãt
los'vlls al ca y ala fera viu los dos
en marbres conuertits retenit en
aquells les propries semblances:
y parian encara la vn fugint: y lal
tre encalçãt: y jutjareu sils veseu
que ladraua lo ca ab la boca vber-
ta axi volgueran los deus que re-
stassen los dos sens esser vençuts
encorrer si alguna deitat hauia en
aquells ab tals raons acaba cefa-
lo la fi del ca lelapa quant li dema
na focho per qual via aquell dart
aplorar lempenyia: aqui respondt
dix. O focho alegres principis te
la mia dolor los quals dire primer
perque encaram plau recordar lo
temps de ma prosperitat. y daq̃lls
primers anys que yo per ma mul
ler y ella per mi fom benauẽturats
vna entrecambiada cura consrua
uẽ los dos vna egual amor ensẽps
nos aiustaua: no cãbiara ella ami
per lo grã iupiter ni yo per algũa
encara que fos venus, la oblidara
tan egual flames nostres pits en
senien. ferint los primers raigs ol
sol las altesas ols munts: tots ma
tins men anaua a caça: no portaua
ab mi seruidors a cauall ni aucells
ni molts cans ni encara filats sol
ab aquest sol dart entraua enlos
boschs: mes enlo mig dia escalfãt
se lo sol sentia mancar la força de
mõ braç per mort de moltes feres
retret en alguna ombra cercaua la
fresco y cridant la fresco del em-
bat anomenãt la aura axi deya so-
uint cantant per descansarvine au
ra gentil vine per aiudarme: o gra
ciosa entra dintre mos pits y cor
sols aparta de mi la grã calor que
crema y peruentura guiat per los
meus fats ab aquestes aiustaua al
tres raõs de home enamorat: diẽt
li aximateix: tu es lo meu delit: tũ
sostens e recreas: tu fas que me a
delite de estar en aquest loch: aq̃st
teu espirit tostẽps sia rebut ab pla
er dintre la mia boca en aquestes
paraules sospitoses no se qui alar
ga les orelles y hoit lo nom de au
ra tan souint nomenat: pensa que
era nõ de alguna nímpha estimãt
que era yo enamorat de aquella: y
sens mes dilatar denuncia a pro-
cris tot lo que hauia hoit. y perq̃
la amor fa|quels en qui reposa an
poch afany de creure: tãtost de do
lor sobrepresa segons me han com
ptat cayçue mig morta enla terra
y apres tornada en sõ seny se ano-
mena mesquina y maleyta per los
fats clamant se dela fe que era en-
tre los dos: y axi per fals crim so-
moguda temial que no era sinovn

nom sens cors: y dolse no menys la desuenturada ques dolguera ỏ hauer vist de mi vertader adulteri tornaua a duptar esperant la mes/quina de sentir fals lo que hauia hoit nega fe al report asolas en aço que sens veure no crega la culpa del marit aque segui que vn dia se guint a mon costum: essent anat a caça en la hora ỏl mig iorn agegut enles herbes vine aura digui sana lo meu treball: parech me mentre axi parlaua sentir lo so daltres pa raules y no molt luny de mi: y cõ tinuant de dirvine aura molt cara senti moure les fulles dun barser que era prop: y pensant q̃ tal mou re causaua algũ animal amagat en tal loch tiri deues la part on los rams se mouian lo victorios dart a las que procris era: tenit en mig dels pits la nafra incurable. Ay ỏ mi crida ella e yo com ha horat co nexent la veu de ma muller / corre gui deues ella / trobila ja mig desa nimada y ab la roba esquiçada to/ ta plena de sanch que arrencaua lo dart dela nafra cruel / prẽgui en los meus braços lo seu cors ami mes car quel meu / y rompẽt la ca misa comẽci a ligar la tua fresca na fra treballant enua de estancar la sanch / pregant la ab grans crits q̃ ami celerat no desempar morint ja mancant li les forces enlo mig del morir se força de parlar en tal forma. Senyor perlos pactes del nr̃e matrimoni p los subirãs ỏus per aquell be queus he may meres cut y per aquella amor qui fins a/ ci acompanyant me es estada cau/ sa de mort tan dolorosa vos dema ne en grecia que aquexa aura no/ uament per vos tan estimada aps la mia mort no tenga lo meu loch hauia dit / y finalment conegui y a prengui la causa de sa mort esser la error del nom / mes quem aprofi/ ta tan tarda conexença mentre axi dolia del cas tan desestrat: mori fu gint ab la sanch les sues poques forces tant quant pogue mirar; mi ra ami: e axi la mesquina de anima mespira enla cara: pero mori con/ tenta pus la asseguri ỏ no casar ab aura plorant tots los hoints men tre que ab multitut de lagremes cefalo recitaua tals noues entra ab los dos fills per aquell pati lo rey eacho: aportãt a cefalo los no uells cauallers per socos de athe/ nes los quals guarnits ỏ forts ar mes ab refermament de moltes gracies accepta

Acaba lo seten libre. Comẽ sa lo vuyte e capitol primer enquis tracten dues trasfor macions so es de niso y silla en aucells

Descobrint la estela de lucifer la claror del no/ uell dia començãt lo po/ nent a regnar: cefalo ab los seus muntant enla nau desplegaren les velas al vent qui nols manca fins hauer lançat ancorer enlos ports

desiiats. En equest temps laxercie
ol rey minos corria les riberes ve
hines de atenes y ab totes ses for
ces combatia la ciutat de alcitobe
en qui lo rey niso semyoreiaua y te
nia entre los blanchs vna mota d
cabells dor perqui disponian los
fats que sens esser li tallats no per
dria lo regne Dis mesos cotinuu s
dura aqsta guerra. y encara la for
tuna dela batalla nos podia iutjar
ans lavictoria ab duptoses ales so
uint volaua dela vna part al altre.
veina dls murs dla ciutat era vna
real torra en quis comte hauer fe
bo posat la sua viula. de que resta
ua ala pedra tal virtut q tocada p
algu feya lo so de aqlla. En aqsta
gran torra iouint en teps d pausil
la filla de niso muntaua tocant ab
vna pedra la roca resonat y durat
lo siti iouint della miraua los con
flictas de març / y ja per continuat
vs conexia los nos dls nobles dl
exercit / c. nexia les armes / y ca /
ualls de aquells y deuat tots cone
xia lo duch fill de europa tant que
passaua los limits de simpla cone /
xença al seu judici minos tostps
era gentil / armat / o abillat ab elm
y ab escut li paria molt be quat cor
ria la lança loaue la verge la força
de aquell acopanyada de art y des
tresa; quat tiraua de arch jurara el
la q era egual ab apollo. Alps ant
desermat amostraua la blaca cara
mesclada abvermella color y abvn
basto enla ma bornaua lo cauall co
streyent ab fort fre la boca de aqll
Enuides la mesquina filla dl rey a
sitiat era desimateixa: nomenaua
benaueturat al basto / quel tocaua
y al fre q ab sa ma regia. tal força d
grat setia dintre si / y de sua poder
passajar lo cap dels enemichs y fo
en put alguna hora d saltar dla tor
ra e oblidat lo perill dels altres / o /
brir les portes dela ciutat volgue
alguna hora / o fer alseuol cosa q
fos pler dl rey minos y axi alt asse
guda mirant les rigs tedes dl real
cap seu comec atals noues. En du
pte so sim alegre hom dolgue de a
qstes batalles. dolch me q ame lo
quim es enemich. alegre empo co
penç / que sens tal guerra nunca la
gueravist: prenet ami pora finar la
guerra o mes bell d tots los reys
si ta getill co tu sonta mare euro /
pa dequdamet p ella son empes en
amor lo gra iupiter: ia fossen ator /
gat es pa volar les ales: pq passat
sins ala tua teda te palesas lo grat
q tech d tu: et fes offerta deqlseuol
la cosa pusq no demanasses q trais
la ciutat co vulla ans perdre la spa
ça de pler ta esperat: q caure ental
culpa ni sullar lo meu nom p crim
d traicio sibe souit la vtut y clemē /
cia del vencedor afet amolts vtil lef
ser vesut. Aqst ab dreta causa amo /
çuda la guerra p a vejar lo fill q li
ha mort / y pq lo dret afauorcix les
armes: pens q sere vesuts: y sis se /
gueix axi: quina fi se espa en aqsta
ciut: t: co ell ab força haura re put
les portes so que ara pot fer lamia
ferma amor: y no sera millor es /
cusar tantes morts: y cessar tals
depeses. Lo que mes tem du /
rant: aço es que no sia minos
naffrat per algu qui nol conexera:
plaume lo pensament primer: e

estich en perer que portãtli en dot
ab mi esta ciutat; dõfi atã fort guer
ra; mes ental cas no basta a soplir
lo meu voler asoles lantrada p los
murs las guardes; la contrasten /
y les claus dles portes te guarda /
des mon pare / y yo desuenturada
sol tem aell / y ell asoles de te los
meus desigs. O ja fessen los deus
que fos are sens pare; mes cascu a
simateix es deu / y als prechs dels
coarts la fortuna contrasta. Altre
fora quis alegrara d tenir ensa ma
la vida d aqll p qui fos torbada la
fi de tan encesa amor; com fas yo
de mon pare; qui asoles lam tor/
ba y per que alguna sera mes d mi
fort no gosare yo per atenyer la fi
tan desijada; passar per lo mig de
ences foch y de tallants espases / si
be enla execucio d aquest pẽsamẽt
no he a passar per foch ni per espa
ses / sol tallant los daurats cabells
de aquell acabe lo que vull aquells
en aquest cas son mes vtils que oz
y ells me basten fer benauentura /
da; y dient tals paraules sobreuin
gue lanit en quis nodrexẽ tots los
grans pensamẽts y cresque lo go/
sar de silla per las foscas tenebres
era la hora que ab lo son los cãsats
membres acustumen de pendre lo
primer repos; quant entra silla en
la cambra del pare; o que grã mal/
uestat; talla la filla lo cap del pare /
y los cabells fedats aguarda de sa
terra; y absi aportant la despulla d
tan celerada victoria exint dla ciu
tat per lo mig dels enemichs pas /
sant arriba ala tenda de minos tan
gran fiança tenia en sos merits. al
qual espantat de veurala tal hora /

axi dir comença; amor disminueix
la culpa del meu crim; yo silla real
filla de niso atu liure ma patria / y
los deus de aqlla; no deman altra
paga sino atu mateix y ensenyal dl
amor que raone pren en panyora
los cabells de mon pare; sens los
quals eras sert de nũca poder ven
cre; y perque cessen tots los dup /
tes de esser enganat; y sies cert sol
mos engans seruir contra mõ pa /
re. pren ensemps ab los cabells p
mes certesa dells lo vell cap de a /
quell traẽt defora abla sua ma dre /
ta lo cap tallat del rey Torbat per
la vista de tã celarada nouitat li re
spos lo rey minos los deus te con
fonen; o infamia del nostre segle, y
ells te neguen lestar enlo lur mon
nit sostengan la terra ni la mar; q
certament yo no comportare que
la isla d cret qui vuy es lo meu mõ
sia per tu habitada; y acabant tals
raons sens mes curar de aqlla cõ/
bate la ciutat y sens molta defensa
obtengue aquella. aximateix obtẽ
gue a atenes. y disponent noues
leys aisvẽsuts mana salpar las ãn
cores d sos nauilis y desplagar les
veles p a tornar en cret; y pusque
mira silla les naus aparellades p
apartir. vaent se desemparada del
victorios rey y mal remunerada
ia acabats los prechs solta la sua
ira y ab gran furia ab cabells escã
pats cridaua a on fuigts dxãt ami
tan mal remunerada. o cruel a on
fuigs vẽcedor de mõ pare vẽcedor
de ma patria laql victoria de mi so
la es y culpa y merit. o cense pie /
tat perque not mou lo do rebut d
mi ab tã censera amor y si aço noy

basta:bastar deuria mirar ami de/
sèparada lançada atants mals per
ocasio tua e com entu asoles tèch
tota ma esperãça. Car on ire yo de
sauenturada tornare en ma patria
destroyida esta y com nou fos per
la tracio mia per ami es tancada/p
lo cap de mon pare que atu he do/
nat degudament so auorrida per
tots mos ciutadans. Losveins se
espanten de hoir ho comtar: y fi/
nalment auorrida ò tot lo vniuerç
sola lilla decret tench per segur es/
tatge:si daquesta la ingratitud tua
me leua la esperança:pore be dir q̃
no est fill de europa mes de circes
o de tigra darminia/o de caripdis
infamia dela mar ò sicilia/ni tu est
fill de iupiter ni fon en algun tèps
ta mare enganada per ell sots yma
ge ò toro:tot es estat fingit mes en
la veritat est estat engendrat de al/
gun terrible toro:executem la pe/
na/o mes cruel dels homens/ale/
grau vos mõ pare y vosaltres mu
ralles per mi tan mal traides:pus
so venguda en punt que ab la mia
mort pagare tantes culpes/y con/
fes queu meresch:pero mat me al
gu de aquells aqui he fet offensa p
que tu qui has vensut ab lo meu
crim persegueys tant aquell aço q̃
fon tant dan amon pare y'patria a
tu fon gran seruey certament eras
digne de tenir per/muller aquella
tan desonesta dona qui per suplir
al seu vil apetit vestida de vn cuy/
ro de vaca morta engana lo toro ò
aquella de qui resta prenyada del
mostruos infant:mes perque des/
pench yo are tantes paraules pus
tanpoch no arriban ales tues orel
les. Lo vent sen porta les mies cla
mors vanes ensemps ab les naus
tuas ja no es marauella si palife o/
blidant se de tu se anamora del to/
ro:perque sens comparacio tu est
molt mes saluatge:dexem aço que
ami mesquina es mester decuytar
perque los rems ja rompé ales o/
nes:e linich vencedor dexa ensèps
ami y ama terra no fas res:o deba
des oblidat de mos merits. Yot se
guire per força y contra ton voler
afferrada ala popa dela tua galera
ire sobre les ones/y enla fi de tals
raons ab furia salta dintra la mar
y acõsegui nadãt ales galeres/cre
xent lamor ses forces/y enla popa
ò la mal vista galera estaua ja ab les
mãs afferades quant so pare/ni so
qui poch ans era stat per los deus
conuertit en aucell halieto corria
ab lo bech per picarli les mans ab
les quals se regia:lo que veent fil/
la soptada de por desempara la po
pa on estaue penjada y caent p los
deus fon cuberta de plomes y mu
dada en aucell qui es nomenat ci/
ris prenèt tal nom/del tallar dels
cabells a on volen alguns q̃ sia ali
eto en siuirla e ciris cugullada.

Capitol segò en quis tracta com fonch fet lo laberinto per dedalo e tencat enell lo minotauro tocant sumaria ment la victoria e engan de teseu ab la conuersio de ari adna en signe celestial.

Minos tornat en cret pa
ga a iupiter los vots ab
la sanch ỏ cent toros y
en la reyal sala de sõ pa
lau penja per memoria deles passa
des victories las insignies ỏ les ter
res vensudes : mes perque ja era
crescuda tant la vergonya ỏ son li
natge y per la vista del infãt ỏ dos
formes manifest se amostraue lo
crim de sa muller adultera. deslibe
ra lo rey prudent aptar de sos vlls
tan imminent vergonya pensant de
encloure aq̃ll dins algun loch tan
intricat q̃ si algu hi entras empat
pat en laxir nou pogues recitar : a
que fon ajudat per lo enginy ỏ de
dalo lo major mecanich de aquel
la edat Aquest feu vna casa qui per
la implicacio de tãtes errors cõ ab
vies voltades la vna contra laltra
tenia dintre si. Fon dita laberinto
no en altra manera q̃ lo riu de meã
dro en la prouincia de frigia iugua
ab les sues hones / y ab ambigun
cos va amunt y auall : mirant so /
uint ell mateix alaygua sua venint
li al encontra: axi ỏ mil errors vm
plí Bedalo las vias del laberinto
tant que enuides ell ne sabe exir: a
hon pus fon tancat lo minotauro
mig home e mig toro dõ prenia tal
nom apres q̃ seguint los pactes p
lo rey vencedor imposas ha atenes
dues vegades se fon aq̃ll pascut ab
la sanch dels homens de aq̃lla ciu
tat: venint la sort a teseu ỏ esser fet
past del mostro encarcerat com de
la vista sua fos encesa ariadna filla
del rey minos cõsertada ab fedra
sa germana que hans asegurades

per teseu de casar ab les dues ell y
son fill y polit atenguesse enrestau
rar la vida de aquell: p elles informat: mata lo minotauro y seguint
lo cap ỏ vn fil que en la porta dexa
ab gran treball: la vinent nit usque
dela intricada casa: e com era ja cõ
certat ales dues germanes se apor
ta: comete nt apres de aço aquella
tan difamada culpa: quant dexa a/
riadna ala riba del pelech ab fedra
sen ana Resta la enganada vmplit
lo cel de dolorosos crits fins que
passãt lo gran dionis la sen porta /
y va casar ab ella e perque fos per
fama immortal prenent vna coro /
na que en lo cap portaua la conuer
ti en aquelles esteles qui cõponen
corona.

Capitol terc tractant la fuyta ỏ dedalo e ycaro son fill ab la conuersio ỏ perdix en aucell de son nom.

Dedalo durãt aço ja sosteni
a ab treball ỏ estar tãt
exellat dĩtre cret y ja ỏ
fijaua ỏ tornar en sa ter
ra mes perque era en isla circuit ỏ
la mar y molt guardat per minos
no podia fugir: quant dix ab si ma
teix: perbe que sé yoreja minos to/
ta la terra y costrẽga la mar vedãt
me lo partir no posseeix ell layre
ans per aquell tench espedit cami
y dient tals paraules solta la indu/
stria deson entẽdre a inquirir arts
no esperimentades. & reuocãt la
natura se pensa ab noua art de cõ/
pondre vnes ales quil portassen p

layre compone per orde en aquel/
las las plomes començãt alas mes/
xiques ỏ manera que tostemps la
mes gran seguia la petita:ligãt les
ab fil de canem per lo mig y ab se/
ra aiũyit los canõs:y axi cõposstas
las doblega vn poch perq̃ millor
semblassen a vertaderes ales: era
plzesent al lauor lo petit infant/y
caro fill de dedalo ignozant q̃ toca
ua lo perill de savida:y algunesve
gades ab la boca vberta encalsaua
les plomes q̃ mouia lo vent altres
la cera groga amollia ab lo polse/
y axi ab son iugar souint tozbaua
lobza marauellosa de son pare. Fi
nalment pus hague la darrera ve/
gada meies les mans enla obza co
mençada: restaren acabades dos
parells dales p a volar. E primer
ell ab lo balãç de aq̃llas pẽja lo seu
cozs en layre mogut p força ỏ sos
braços:e instruint só fill feu comẽç
atals noues. Car fill not do altre
doctrina sino q̃ voles per lo mig p
que tem que si anãt molt baix toca
ues ales aygues ab lo pes ỏ aq̃llas/
carregãtse les ales apoztarles po/
guesses:y si puges molt alt tem q̃
lo foch no creme les ales/y si es
forçat caure/vola entre los dos/y
seguint me te p guia ami/y ensẽps
ab aq̃sta doctrina.cõponia les no/
ues ales sobzels muscles del fill/y
entre tal obza y amonestamẽts des
coloziã les galtes ỏl vell pare y les
mans tremolarẽ y donat lo derrez
besar:al car fill/comẽça a volar/y
tement del cõpayo:axi duptãt vo/
laua cõ lo aucell q̃ nouament atret
lo fill del niu:exoztal a seguir mo/

strali lart/damnosa: mou les sues
ales y mira las del fill. Los pesca/
dozs qui dela riba ỏla mar miran
aq̃sts volãt o los pastozs quils mi
rarẽ dela camps fozẽ posats en no
ua marauella: y tots ensemps cre/
guerẽ q̃ eran deus:e ja passauã de/
xãt apart esquerra lisla de samo tã
hõrada p juno la de delon y paros
tenint als part dzeta labitos y cali
na molt abundnat de mel quãt lin
fãt se alegra del seu nouell volar y
ja fiãt de ses propies forsas: dexa
la cura de mes seguir sõ pare:y to/
cat ỏ desig ỏ acostarse al cel pres lo
cami pus alt p on sẽtida pla cera la
calor del calt sol amolli lo ligã de/
les plomes cõpostes:y dissoluẽtse
la cera restarẽ despullats los mus/
cles de aq̃ll deles primeres ales y
freturãt de aq̃llas nos poch tenir
enlayre:ans tot descolozit cridãt
lo nõ del pare va caure dis la mar
q̃ fon apres p lo seu nõ nomenada
ycarea. Lo desauẽturat pare also
de tals clamozs se gira y ja no era
per quãt dix a on est ycaro en q̃l er
gio te ires acercar y calant baix los
ulls viu les ales ỏ aq̃ll jaure sobze
les ones maldiu les sues arts y cõ
exĩt enterra trobas lo cozs de aq̃ll
escupit p la mar en aq̃ll arenal cõ/
ponent vn sepulcre/va soterrar sõ
fill perq̃ fon imposat lo nõ en aq̃ll
golf:est:jua la perdiu mirãt de vna
mata mentre lo dolozos soterraua
son fill/y alegrant se de tot mal de
aquell testifica tal goig ab lo seu
nouell cant:era aquest vn sol au/
cell nouament cõuertit novist per
los passats/y alegraues deguda/

ment delas dolors de dedalo per
que assaja entéps passat ell de vo-
ler lo matar. Era aqst fill duna sua
germana qui ignorant lo seu dese-
strat fat lo mes per acriar ab deda-
lo sõ oncle. y sõ aqst fadri ỏ tã sup
til entédre q̃ enuidos plegaua a e-
dat de dotze anys. quãt mirant en
lespina dun peix tantost asseja de
traure lo eximpli de aqlla enferro
y axi fon lo primer inuétor ỏla ser
ra: y primer apres de aço troba de
a iunyir dos eguals pues. pq̃ estãt
ferma la vna y la altre rodant fos
fet vn egual cercle. Vlacnt dedalo
q̃ aqst tan fadri hauia ja trobat la
serra y el cõpas comẽça de tenir li
enueja: y perço vn dia de vna tor-
ra segrada aminerua lo lãça p ma-
tar lo mes la deessa qui sol atauo-
rir tots los ingeniosos en aucell
lo muda: mudant la destresa ỏl en
tendre de aquell enles ales y peus
Restãtli lo primer nõ sõ nomenat
perdiu. y es aquest vn aucell q̃ no
vola molt alt ni fa lo niu enles si-
mes dels arbres. o enles altas tor
res: ans vola prop la terra y recor
dant se del seu caure antich entre
los ceps vuy coue los seus ous.

Capítol quart en quis tra cta la gran cassa del porch ỏ calidonia q̃ mata meleagro

Ensat de circuír a mol-
tes regiõs dedalo fugit
minos arriba en sicilia-
y haucnt mogut ab sos
precbs lo rey cocalo apẽdre les ar
mes ensa delẽça viuia reposat, & ja

los de atenes p virtut ỏ teseu esse
quitis ỏl trabut inhũa coronãt lo
altars de insertes garlandes fetes
ỏ moltes flors fã dignes sacrificis
a iouis e minerua ab tots los al-
tres deus. Ya la fama escãpaua laf
laors ỏ teseu per les ciutats ỏ gre
cia: demanera q̃ entots los grans
perills demanen la aiuda ỏ aqll
y axil demanaren los de calidonia
si be tenian lo valent meleagro: la
necessitat per qui volguerã a teseu
era vn porch saluatge qui guasta-
ua la terra: y vengue p causa ỏ ho-
henon de quis comte q̃ tots anys
hauẽt habũdãtmẽt cullit los seus
esplets a tots los deus feya part ỏ
aquells: sol restãt sora ỏ son racort
la deessa diana sens rebre sacrifici
y perq̃ la ira tãbe toca als deus no
sens punir dix la casta diana soter
re yo aqsta desonor: y nos dira de
mi q̃ dexe sens venjar ales mies in
iuries: y p venjar: aço trames vn
porch saluatge de estrãya granesa
qui guastaue los cãps ỏ calidonia
los vlls de aqst porch reluian de
foch los pels ỏla esquena estauen
arisats y drets cõ asagetes: ab vna
grã remor p les ample venes ỏ a
qll corria la escumera calda ỏla ra
bia sua fins a exir p la boca les dẽts
sues semblauen dorifãy india: ab
lo seu alenar soquerraua les erbes
Aqst porch guastaue los blats mẽ
tre erã en erba ampatxãt los lo cre
xer y als madurs mẽjaua: dãt cau
sa ỏ plorar als pobres de pagesos
trẽcaua les fmẽts plenes ỏ rayims
vts. y rõpialos brots ỏles oliueres
mẽtre erẽ enflor: aps enfallonit se

cõtralo bestiar no bastauẽ pastors ni cãs adefẽsar los bous ni les ouel lesfugen ỏlas masias tots los pob blats defora /y enuides dintre los murs ỏla ciutat se tenẽ p segurs fis atãt que meleagro ab vna aleta cõpanyia de iouens desijosos de hõra se aiusta per a cassar aq̃ll / entre los quals apres de tescu y periteo qui foren los primers couidats a la cassa erã castor y polluix destres la vn de fer armes apeu / y laltre a cauall Fon ab aq̃sts geson y motls altres fins a nombre de . xxxviij. cauallers molt estrenuus ab qui fõ la verge atalanta tenia entorn del coll vn gentill cercol dor y los cabells trosats ligats per lo mig ab vn nuu penjantlos caps ỏ aq̃lls p las suas espalles y penjant per lo muscle resonaua la ljaua ỏlas suas sagetas q̃ era feta ỏ vori / y enla ma vn arch sobtilment guarnit dor de tal maña portauala cara cõcertada q̃vamẽt se pogues iutjar ỏ dõzella y de gẽtil fadri e no tanprest viu meleagro aquesta que amant la desija : y axi nouament enses li dix : ab breus paraules . O benauenturat lo q̃ iutjaras digne ỏ esser tõ marit; no consentintli lo tẽps nila vergonya de passar mes auãt per que la gran obra dela nouella cassa ocupat lo tenia. Començaua dũ pla vna antiga silua plena de espessos arbres perq̃ en negũa edat nõ hauiã tallats. & n aquesta sojorna ua lo porch y en aq̃sta pus forẽ arribats los cassadors part dells paraué los tilats altres los cãs metian en parades; y altres ab grã cura seguiã lor astre dels peus ỏ aq̃ desijãt de trobar lo perill de iurvida / y axi seguint entren p vna vall en la q̃l laygua de molts torrents enlo tẽps deles pluges se escorria y peraço restaua enlo pla delavall feta vna lacuna circuida al entorn dun grã nombre de salzes ; y de cãyes y de espes ioncar; del mig del q̃l se diu q̃ isque lo porch com asurios lãp contra sos enemichs; tremola per lo correr de aq̃ll la terra / y somouẽt layre feu resonar la silua. Cridauen tots los jouẽs y los forts ab lurs dretas esbrondiã las lanças di ponent se aferir lo ; corre lo porch molt fort y derrota tãts cãs com al deuãt li venẽ. Lo pmer colp de lãça li tira e chion y passat li demũt la fica en vn arbre apres ỏ aq̃st geson li tira vna lãça / y sino q̃ tirãt mete massa gran força creyen quel haguera ferit. pero passa mes lũy amichs axi diz comẽça O grã phebo per aq̃lla honor q̃ tostẽps te offerta / y q̃nt puch te offir donã ara ajuda q̃ ab la mia lãça apũte aq̃st porch . Exhoit lo deu phebo y quant pogue endressa lo seu colp tins aferir lo porch. mes la verge diana volẽt guardar aq̃ll seu ajal : mentrevolaua la lãça per lo ayre li va leuar lo ferro; y quãt arriba al porch fon sol ferit de la asta sẽs ferro mouse lo porch a jra p sẽtir aq̃ll colp. Reluan los seus vulls / y del mig de sos pits lança flames encenses y mestre corrẽt anaue en moltes parts al deuant li aporta la sort y pallemes y pelego qui guardauen vn pas als q̃ls dos ab fort encõtre

ōrroca morts p terra anesumo fill
de ypochonta no escāpa del encō-
tre daquell/y perucntura pileo fo
ra aximateix mort ab las altres sanf
de assetiar troya: sino q̄ ha aiudat
per la lança/ que portaua sen pu-
ja en vn arbre qui li estaua prop y
mirant lo animal saluatge lon ene
mich posat en loch segur ab rabio
ses dents enua se afadiga de endez
rocar larbre y exintli horici al en-
contra tambe fon per ell mort. &
mirant tal estral caitor y poluix so
bre dos caualls blāchs venguerā
per ferir lo: y reaylment acōseguit
lagueran sino ques mes aquell en
la espessor del bosch: y vacnt que
ab los caualls no pugueran passar
y tirant les lurs lances foren dels
rās torbades dexaré lo fugit segui
al telamō e poch mirāt p lo loch on
anaua trauat p vna brāca cayguc a
q̄ mètre pelleu trabellaua en leuar
lavge atalāta collāt loseu fort arch
tira deues lo porch vna essorçada
fletxa: la qual se atura apuntat la o
rella de aquell qui fugia per on fo-
reu sullades pmer les sues galtes
de la propia sāch/y nomēys ō tal
colp fen alegre meleagro q̄ ella: lo
qual perque tostēps tenia los seus
vlls als actes ō aq̄lla creben quen
viu primer/y primer ab gran goig
ho amostra als altres dient degu-
dament ella mereix la honra q̄ pri
mer la nafrat enuergonyits resta-
rē tots los homēs y ab grās crits
p crexer maior animo tots ensēps
li tiraren mes noqueren li poch
perque los colps dels vns contre
stauen als als altres/y anansas de
tots antcho ō arcadia dict: o iouēs

mirau lo auātatge q̄ leuē los meus
colps als ōles flaques dones y cel
sau tots dexau ferir amí q̄ encara
que diana lo tenga ensa guarda a-
son pesar lo encōtrare yo/y men-
tre tals raons explicaue tenint ab
dues mans alta vna destral p a fe-
rir lo porch seua voltar aquell/y
prenēt lo p lo mig liua ab les dēts
forts obrir lo maleyt ventre traēt
fora de aquell los budells y entra
menes. seguit lo desastre de aquest
venia peritheo p aprouar la força
de salāça aqui retēch teseu/dientli
tals paraules. O amich meu molt
car dexa tal pēsamēt dona loch als
mesforts ja veus quant acostat lo
foll gosar a antebo y acabant tals
noues tira ab lo fort bras la essor-
çada lança y desuia tal colp la bran
ca de vn arbre: ti a apres gesō/y p
cas desuiant sa la lança feri lo frōt
dun ca y passant pus auant per lo
mig deles illades lo claua ab la ter
ra. Fas auant meleagro aportant
dues lances deles quals tirades la
vna se fica enla terra y laltre enlas
quena del porch tan garrejat y sēs
trigar mètre q̄ ab gran rabia al en
torn se voltaua si acosta lo valēt ca
valler qui hauja nafrat p mes en
fellonirlo e laltra lāça reluit: ab en
cōtra ō fort braç amaga'enlos mus
cles voltats ē la gran fera lo goig
ō aq̄sta victoria testificauē les crits
dels cōpanyōs y tots venint ame-
leagro li tocauen la ma: quasi com
a vn testimoni q̄ll cravēcedor Ab-
ran tots lo grā porch q̄ agegut oc-
cupaua grā part del cāp y espātats
encara tocar nel gosauē grāt lane
morat caualler posantli al peu de

mũt y tallãt li lo cap girat a talãta
feu coméç a tals noues. O vge ex
cellent pren aq̃sta despulla que p a
tu han guanyada mes forces: y la
gloria mia per ara sia tua donant
li ensemps ab lo cap lo cuyro de a
quell. Alegras la donzella no tant
per tan digne present com per lo
qui lay dona. & per tal acte entre
los caçadors se causa gran enueja
his senti grã murmur: dos oncles
de meleagro flexipo y toxeo / sen
tint se de aço mes que alguns dels
altres cridan ab alta veu. Bexa
verge donzella tan gran presump
cio / y no penses portar tè lo preu
de nostra honra no tangan la bel
lesa ni basta a tant la amor de mele
agro que per honrar a tu anuergõ
yesca als altres y acostats a ella p
força li leuaren los dons de lur ne
bot lo que no fon per meleagro a
ço pres ab paciencia / ans ab terri
ble ira dix apreneu robadors d la
honor dels altres: quant diferexè
los fets deles menaces: y feri abla
nça de improuis lo inich pits d
flexipo poch tement tal desastre y
mentre que toxeo era posat en du
pte entre lo desig d venjar la mort
de son germa y la por de ferli com
panyia: trahent lo de tals duptes
meleagro ab la lança sullada dela
sanch del germa lo priua dela vida

Capitol quint enquis trac ta la mort de meleagro y la conuertio de ses germanes en aucells.

Der la victoria del fill al
teha visitaua tots los tè
ples dels deus quant
viu sobre vn lit aportar
los cossos d dos cauallers q̃ eran
morts en la caça: y certificada que
eran sos germans morts per ma d
son fill meleagro: muda en dol lo
plaer y las robes de festa muda en
mantell negre vmplint de crits a
tota la ciutat: deya. a lo traydor p
aço lo engèdri perque matas mos
frares: passa en lo seu plãt tota ma
nera de dol y cambiant la prime
ra amor en cruel maluolença pre
posa de dar la mort al fill pusque e
ra ensa ma sens fressa ni nota de in
famia de leuarli la vida: y aço per
tal via: mentre en temps passat es
sent nat meleagro ella ¿agues par
tera vengueren aquelles tres ger
manes quins reuelã lo fat dõ pre
né nom entrels vulgars de fades
per afadar lo nat: y posantvn rich
tio al foch digueren tals paraules
vn mateix temps sia la vida del in
fant meleagro y daquest tio: partit
sens alre dir lo que hoit per altea
leuant se ab presteza del lit aon sta
ua pres lo tio ences y apagat ab ay
gua lo tengue molt guardat / per a
largar la vida de sõ fill / y ara la no
ua ira li feu preposar per a matar a
quell de lãçarlo al foch. quatre ve
gades estech per alançar lo tio en
lo foab y altres tãtes torna la ma
arrera batallant dins sa penia los
noms de marc y germana / souint
per espant de tan leig crim totas
descoloria y souint lo cor ences la
enflamaua en la vista / y ara amo

straue la cara menaçant apres tan
tost paria piadosa/quãt la fera ar/
stor de sa iniquitat acabaua de dís/
secar les lagremes dels vlls/tan/
tost nouells recorts de pietat ne
produbié altres/y no en altrama/
nera alteba se troba combatuda ò
contraris parers que vna nau en/
tre contraris vents/tantes vega/
des com dexaua la ira la tornaua a
pendre/y ja en ella lo nom de ger/
mana vencia al de mare: ò sliberãt
ab la propria sãch satisfer ales om
bres de sos dos germans morts:
per ímpietat volent esser piadosa
y pusque viu ya ences lo foch pe/
stilent: aquesta flama dix creme les
mies entramenes y ab la cruel ma
tenint lo tio fadat estãt la trista da
uant las hares del sepulcre: dexa
cõtinuãt o enmenides germanes
infernals deesses deles penes y mi
nistres de furia apartau los vo/
stres sagrats vlls dela mia venjan
ça: yo fas gran maluestat. pero
la mort ab mort se deu pagar. y en
punir gran crim se deu gosar aco/
metre grã crim: peresca vuy la im
piadosa casa perlo dol reseruat: o
cõ seria bo que hoeneo posseys a
son fill his alegras de aquell ven/
cedor: restant priuat mon pare de
dos fills: millor sera que en plorar
los dos sian eguals y vosaltres a/
nimes de mos frares q nouament
sou fets infernals preneu ara ò mi
aquest seruey y aculliu ab plaer la
mala carrega queus/ha portat mõ
ventre: a desauenturada: y abon
tèch lo seny perdonaume germãs
que la força per acabar lo comen/

çat manca ales mans mias: be con
fes que es digne de mort: mas des
plaume que yol hage a executar.
donchs que restara sés punir viu
y vencedor regnara lo superbo en
calidonia: vosaltres restant cen/
dre: e descarnades ombres sopor/
tare aço: peresca lo celerat. y
peresca ab ell la esperança del pa/
re seguescal la ruyna ò sõ regne y
casa. o y vn es lo amor aon es lo q̃
desijar solé las mares per los fills
aon es lo recort ò aquell treball q̃
sostengut per ell en mon vèntre ò u
mesos/o iat fosses cremat essent in
fant y hagues/o yo consentit tal
hora fins aci has viscut per gracia
que de mi has rebuda y hara mor/
ras procurant ho tos merits/tor/
nez ara la anima que dos vegades
has rebuda pmi/o aiusta lo meu
cors dis vn sepulcre ab los ò mos
germans desig li la mort y dol me
la sua vida/no se triste q̃ faça que
duna part les nafres de mos ger/
mãs ab la ymage de lur mort tan
cruel tèch deuãt los meus vlls/dal
tre part la pietat recordant que só
mare mempatxe les mãs/mes vè/
ceu mos germans pusque tantost
al solas queus dare vos fare com/
panyia y sobrada ò furia ab la sua
ma dreta la nça lo tio matador dun
tre lo foch ences/o vertaderamèt
jamegaoli pech q̃ aq̃ll jamegaua y
contrestant p no esser cremat fon
vençut y per força consumat p lo
foch absent era meleagro y igno/
rant tot aço quant sentir comença
la força de aquest foch y senti dins
cremar ales sues entramenes pe/

ro ab la grã virtut ſua ſobraua ſés fer moſtra de mal las primeras do lors: mes crexent la força del inſé di fon conſtret a cridar eſtimãt bé auenturades les nafres de antebo qui mori enla caça poſat ya enlo e ſtrem treball dela meſquina vida cridaua ab gemechs lovell pare lo germa y germanes ab la cara mul ler: y peruentura entre aqueſtſ cri daue a ſa mare: crex lo cremar del foch y envn punt ſe acabaré lo tio e lo ſeu viure. y axi leſpirit ſen ana per lo ayre lauger dexant lo cors cremat enla prouincia ó calidonia ploraren lo ſeu dan los jouens y los vells / los pobles e barõs / las matronas arrencant ſe los cabellſ dauen terribleſ crits / lo antich pa re de meleagro agegut enla terra ab la polç de aquella enſutzaue ſeſ canes. la mare acuſada de propria conſciencia tantoſt apres de hauer lançat lo tio enlo foch ab ſes mãs ſe mata / lo dol óles germanes ſim dõas deu cét boques ab altres tã tes lengues y enlo meu entédre in fundís tot lo ſaber del munt de elí cõ recitar nol ſábria oblidadeſ óls afayts de lur gentileſa ſe batian la cara y los pits: y mentre triga eſ ſer deſſet lo cors de lur germa lo fregauen y ab ſouineiats beſars ſo bre aquell moſtrauen la dolor que de perdrel tenian: y apres que fon fet cendre ſobre aquella eſteſes ſe bolcauen: y finalment eſſent tan cat ditre lo clos ſepulcre las letreſ dela pedra qui als mirants preſen tauen / lo nom del germa mort be ſauen rentãt les ab lurs lagremes las quals totes acceptat gozien y la noza de almena qui fon muller de hercules pus fõ farta diana dls dans dela caſa de boeneo conuer ti en aucells

Capitol ſiſe en quis tracta lo conuit de achelous que feu a teſeu y aſos cõpanyõs ab la tranſformacio de cãch nimpbas en iſles.

Entre tals coſeſ paſſaré Teſeu ab molts altres bauent preſa lur part ól treball dela caça tozna u(n a atenes: quant achelous per deſig ó acullir tal boſte: feu crexer les aygues del ſeu riu y exint los a cami ab tals raõs couida a teſeu y a ſos companyons de reſtar en ſa caſa. o noble ateniench vina ala mia caſa no metes en perill 'deles ones torbades la tua digna vida p que ſol la aygua del meu riu ſouit ab lo ſeu cos apoztar moltes ro ques y grans arbres arrencats ó les raels: y mes que ſouint crexét la ſua furia ſen apoztat eſtables. y dins ells iumétes y caualls y nolſ aprofitaua en no eſſer negats lo eſ ſer forts: o laugers: mes vtil es p ara ſeguint lo meu conſell accep tar lo repos fins que lo riu torne als primers límits. y reſpos li Te ſeu: mentre que lo teu riu tendra les ones braues: o achelous yo ac cepte ab plaer ton conſell y la caſa y axi ſeguint lo entraren en aquel la de qui lo payment era humida

terra per lalt los lachs nadauen y al entorn patxines de diuerses colors ornauen les parets: alegras lo riu de tenir en sa casa tan noble companyia: y per ferlos mes festa aquell menjar les nimphas de aquell loch nues mostrant la gentilesa de lurs ẽlicades persones los seruiren en taula fornint aquella abundantmẽt de diuersos mẽjars y enla fi del menjar com era de costũ entrels antichs ab vna rica copa posarẽ sobre la taula de vn vi molt precios del qual hauent per orde cascu begut vn glop comẽçãt a parlar dunes coses y altres: mirant tes eu enlaygua senyalant ab lo dit axi dir comença. Bigaume a chelous com ha nom aquella ysla ques mostre si be par mes de vna senyor respos lo riu no es vna isla lo que mirau de aci ans enlo ver son cinch: mes perque son tan lũy la vista se engana: y perque mẽys tengau a marauella si Biana per ser menyspresada fa tan aspres vẽjances vull que sentau que aqstas cinch ysias foren en temps passat cinch nimphas ẽles nayes qui cõ vn jorn haguessen morts ẽu bous y fessen sacrifici a tots los deus ẽ aquests camps oblidant se de mi mentre que festiuauen y cantauen ballant cresqui la mia aygua y tã gran com me veeu / giri mon cos ves ellas separant los camps dels altres: cãps y les silues ẽls boschs vaig cenyir aquell loch on las niphas ballauen y lauors recordant se dela mia potẽcia totes me reclamauen quant lançãt las enlaygua ajuntant se la terra sobre ellas per cars restaren fetes ysles com ara les mirau: pero senyor si miraueu mes luny veurieu vna ysla qui en temps passat fon verge dita perímelen: de qui anamorat fiu tãt ab mon enginy que la conduhi a voluntariament dexar lo nom dever ge: y podamas son pare indignat de aço la pres y duna roca la lança enla mar aque fuy presẽt y portãt la nadant seruaua ab mos braços dient semblants paraules: o neptuno qui p sort ab la verga trident gouernas ales ones vehines dela terra sobre qui som portats sias aci present: y exhoceix benigne los prechs daquit suplica: yo he nouigut en aquesta que porte pero son cruel pare deuia mes vsar de pietat ab ella dant la culpa ami ara sẽ yor q̃ p la crueltat de aquell li es tancada la terra placiet de donarli loch enla tua mar: y acabãt yo tals paraules mogue lo ẽu neptuno lo seu reyal cap per on se somogueren totes les ones planes y espantas la nimpha nadaua empero ab tot que espãtada anaua li yo prop y tocant li los pits tremolar la sẽtia: abracila y senti endurir tot lo seu cors y mentre li parlaua ocupa la noua terra tots los mẽbres de aquella: y axi feta ysla en mig del golf fins avuy se amostre

Capitol sete en quis tractẽ dues trãsformacions so es de pilemon: e baucis en arbres e dela casa ẽlls entẽple

Labaua lo riu semblāts raons: quant fozen totſ los hoints moguts per tal hoir anoua marauel la y ſol perit:ho home de dura teſta y aueſat de mēy ſpreſar los dus dels creents ſe burlaua dient, o achelous coſes fictes recites: y maſ ſa creus que ſon potents los deuſ ſi donen noues formes aximatix las leuē. Abaraueliaré ſe tots los qui eren preſents y no loaren gēs lo dir de peritcho y mes de tots ſē tint ſe dela honor dels deus com a home de mes madura edat y repoſat entendre lelex axi dir comença Jmmenſa y ſens fi es la potencia dels deus celeſtials: y tot quant aquells volen ſens mes diſcus es fet: y perque menys hi duptes: o peritcho te comtarevn cars qui eſ de gran marauella: enlo coll de tilie en frigia ha dos roures molt grans cinyits de vn petit mur: yo he viſt aquell loch, car piceus fill de pelops en temps paſſat me trames a mirar los camps que eran eſtats ſotmeſos a ſon pare: y no molt luny de aqueſts roures baix enlo pla ſemoſtravn eſtany qui en temps paſſat fon ciutat habitada y vuy eſta ſubmerſa dins aqll pla ira de jupiter perque veuīt lo grā fill de ſaturno acompanyat dl ſeu fill nat de maya ſots figura de homens: com la nit los prengues en aqueſt loch y volgueſſen per repoſar retraures: de mil caſes reberé la repulſa: y ſol fozen acullits dis vna poca caſa cuberta d canyes. y de jonchs: era aqueſta de pilemon y baucis ſa muller dos velletons qui dls primers anys de lur iouēt quant enſemps ſe caſaren la hauiā habitada: y feta tan petita. viuint contents ſots la pobre pobreſa tal era aqueſta caſa que nous calguera hauer treball enella de ſeparar los ſenyors dels ſeruents perque los dos aſoles ſeruien y manauen aon pus entrats fozen los deus celeſtials ab los caps inclinats per a poder paſſar per lo rich portalet pregals lovell que deſcanſaſſen ſobre vn banch corcat, y poſa en aquell la muller vna eſtora podrida apres ana al foch tebeu y deſcobri dela cendra vnas petites braſes q delveynat hauía aportades y mes ſobre aquelles algunes rames ſeques les quals ab força del ſeu cāſat ale en flames encene: y comença a troſſejar vnes fulles de cols q ſon marit hauía aportades del ort y lo vell mētres feya aço ab vn baſto forcat deſpēja dl ſoſtre vn trosſumat de eſqna de porch del qual trencant vna part ab les cols dinſ vna olla de terra poſaren a bullir y mentretant lo paſſar dles hores ab raons detenie: eſtaua en vn baſto ala paret per la anſa penjat vn gauadal de faig: aqueſt deſpēja pilemon y plena de aygua tebea renta los peus ab aquella als dus no coneguts. En mig de aqueſta caſa eſtauel pobre lit vna colga feta d ſalzer plena de moltes herbes: aqſt lit los vells pararen ab lançols y flaçada deq ſol lo parauen los dieſ deles feſtas y eran tals que dignamēt al lit ſe conuenie: trauē apres

la taula tremolant ;perque era de
tres petges y lavn no ygual ab los
dos;mes ab vna rejola egualaren
aquells;enramant la de menta y
daltres bones herbes y asseguts
per a menjar enella primer los po
saren dauant letugues y raels de
herbes ab algunes garrofes que
tenia guardades;apres ous cuyts
en brases y tot aço ab platsos escats
d terra; en loch de copa de argent
suplia vn xich anap d fust forcdat
y adobat ab cera apres de aço me-
jaren lo porch cuyt ab les cols de
vi perqué tenien poch al començ
del menjar per a beure lo posaren
en taula y apres tantost leuant no
hoy tornaren fins enla fi;ab nous
peres y pomes y al mig d aço vna
bresca de mel,y a tot auãçaue la ca
ra alegre ab que los vells seruien;
perque lur pobre voluntat no era
pereresa en seruici dls hostes esta
uen pilemon y baucis mirant que
per molt beure no mancaue lo vi;
ans enles mans de aquells dis lo
anap crexia;espantats per tan grã
marauella començaren a tenir co-
nexença dela deitat dls hostes per
on agenollats ab iuntes mans su-
plicaren los deus quels perdonas-
sen per les pobres viandes tã mal
aparellades;y per voler esmenar
lo fallit volgueran matar vna sola
oca que tenian per guarde de lur
casa mes aquella leugera fugia de
uant lo canlat correr dels vells y
per cars arribant entre les cames
de jouis y mercuri quasi parent q
aells recorria per a saluar la vida
feren aquells cessar que no mori

dient als vells dexau ya lo treba-
de mes seguir la ocha perque nos-
altres nos tenim per ben seruits
fins ara;los poblats de aqst loch
pagarã justa pena de no hauervol
gut acullir nos anit;y perque vo-
lem vosaltres siau quitis d aquest
dan;dexau aqsts cuberts y veniu
ab nosaltres enlaltesa del mont;o
beint lo dir dels deus anant aqlls
primers los seguian los vells aiu
dant ab bastons al gran pes d los
membres;lunyats eran del loch
pujant per lerta costa;lo tret duna
ballesta;quant girant se de tras ve
rè tota la vila cuberta dlas ayguet
del estany queus he dit;sol restant
la lur quitia de tal dan;y lo que fõ
de maior marauella veren la xica
casa crexer en vn grã temple;reno
uen los fusts vells y nouamèt los
sostres de aquella se amostrè dau-
rats las forcas quel sostre sostenia
foren fetes columpnes del nouell
temple las portas entallades los
payments d marbre se amostraue
y aço mirauen no poch marauel-
lats baucis y pilemon a qui dix lo
gran jupiter. O justificats vells d
gudament casats,pquens temi mõ
fillmercuri e yo p seruits de vosal
tres demanau quant vullau y ve
ent aquells tant gran gracia com
rebiã dels deus aptant se vn poch
los dos se aconsellaren sobre qls
fora mesvtil a demanar y apres lo
marit explicant lo desig dels dos
als deus torna resposta ab so de
tals paules,Immortals dus pus
per vostra merce som fets dignes
doptenir quant volrem lo nostre

desig es que siam sacerdots delvo
stro nouell temple/y perq̃ los dos
hauem tostemps viscut dun con/
corde voler vos supplicam q̃ vna
egual hora tãque als dos lo cami
dela vida:perque no veja may la
mort de ma muller:ni sia yo soter
rat per aquella:y fon los atorgat
tot lo que demanaren perque tant
com visqueren foren guardes del
temple:aques segui quevn iorn lo
estrem de lur vida estant per cas
al sol enlos graons dl temple per
uentura parlant dels cassos de a/
quell loch:mira baucis pilemon
quis cubria de fulles y ell axima/
teix viu lo semblant en ella y men/
tre q̃ tardaua la noua cõuersio de o
cupar lurs cares ensemps parlauẽ
de aquesta nouitat y ensemps pre
nent lo derrer comiat forẽ los dos
acabats de fer roures y aq̃sts dos
arbres me amostra timeyo poblat
en aquell loch queran la vn prop
del altre Totes aquestes coses me
comptaren molts homens anciãs
dignes de esser creguts y yo de a/
q̃sts meus vlls he vist los arbres
en qui foren mudats aquells que
certament per obra del gran deu
crech esser deificats.y axi agenol/
lat sots ells comenci adorar los p
acontinuar en ells la dignitat pas/
sada

Capitol vuyte tractant di
uerses transformacions de
proteu y dela filla de he
rasiton e ꝺ achelous ab vna
gentil descripcio dela fam.

Tots los que hauian e
coltat moria la nouita
del acte y la actoritat de
aquell ql recitaua y mes
de tots a teseu aqui perque mostra
ue ab lo gest pendre plaer en tals
noues dix lo riu. O fortissim teseu
alguns son transformats vnavega
da duna forma en altra restant aps
tostẽps en aquella mudats altres
tenen poder ꝺ transformarse en di
uerses figures:com se diu de pro/
theu ques conuerteix com vol en
joue:holeo en porch saluatge y a/
pres en serpent ales voltes tã grã
que temen tocar la los mirants a/
pres se conuerteix com vol en cor
nut toro souint se muda en pedra
y en arbre:altres vegades prẽn sẽ/
blãça de riu y de foch molt ardent
y no te menys poder de fer de si
matexa tals transformacions la fil
la de heraciton. Aquest menyspre
ue la deitat dels deus:y no sacri/
ficaua may a neguns altars ans lo
que fon pijor se compte q̃ ab mans
celerades destrohi lo bosch conse
grat ala deessa seres enlo q̃l bosch
entre los altres havia vn vell rou
re que per multitud danys era tã
enramat que a soles feya bosch.so
uit sobre aquest las nimphas dria
des feyã grãs balls y festa y molt
souint per baix tenint se les mans
las vnas ales altres circubian la
soca de aquell:la mesura del vogi
cõplia q̃nze colzes ni sota tots los
arbres de aquell bosch hauia tan/
tes herbes ni tant gentils com so/
te aquest sol:per res de tot aço no
cessa herasiton de derrocar aquell

ans com los seruidors aquiu ma-
nauc rebujassé los colps ab parau
les de ira leuant la destral dela ma
de vn de aquells dix. No sol talla-
re al arbre que ama la deessa mes
a ella mateixa si fos dintre aqu-st
fera tocar ab la mes alta cima lo
pus bait dela terra: y mètre ab tal
furia los colps continuaua tremo
la lo gran roure: y del mig dell se
hoy vn gemech: en semps descolo
riren les fulles y las glans: y no
da! tre manera bisque la sanch del
colp que exir acostuma de vn ani-
mal nafrat marauellanse tots los
seruidors de aqsta nou-tat y vn de
aquells comença ab rahons de re
pendre la sua maluestat quant he-
rasitō alçant la ma ab la destral lo
feri perlo coll dient pus sou tā pia
dos preneu la paga de vostra pie-
tat: y leuali lo cap tornant tantost
a ferir aqll arbre del mig del qual
son vna veu hoida dient yo sovna
nimpha molt cara ala deessa seres
y visch sots aquest roure qui insta
re la pena que mereixen tos fets y
prophetizet ara que ans de molt
mo-ras tan congoxat que sera so-
las nostre ala present miseria no
dexa aquell per aço de continuar
los colps dela destral: y vèt ya vè
çut larbre ab cordes lo tira dela pt
contraria don la hauia ferit: y axi
mes en terra derrocant ablo pes ō
aquell molts dels arbres vehins:
espantades y tristes totes las nim
phas driadas p! tal dā de lur bosch
ensemps vestides de negre ala de
essa seres se presentaren plorant y
demanant esser venjades de tanta
crueltat la grā deessa seres mostra
de voler les complaure y mouent
la gentil lo reyal cap feu tremolar
les espigues dels camps prepositat
de punir herasiton abla pijor ley
de pena que vench ason entendre
ço es que per fam ellmateix se mè-
jas y per posar la execucio ō tal pe
na en obra perque los fats no con
sèten ensemps habitar en vn loch
la fam ab la deessa marc! de la habū
dancia crida aci vna nimpha silue
stra anomenada orcada dignamèt
eleta p tal misatgeria ala qual dix
Enlo estrem dela glassada prouin
cia de sicia es vn loch sol y trist sēs
arbres y sens herbes aon ab la de
juna fam habitan tremolo y desco
lorimen: en tal loch iras de part
mia y diras ala fam que entre dis
lo ventre del maluat sacrilleio qui
ma tallat lo bosch: de manera que
per molta habundācia no sia may
sobrada y perque lo cami not espā
te pren lo meu carro quit portara
per layre sens negū treball teu: o-
beint aquesta al dir dela deessa y
pujant enlo carro: fent son cami p
layre arriba enla fr-eda prouincia
de sicia y pujada enlaltesa del mèt
de caucaso çercāt ab desperts vlls
la vista dela fam: en vn camp ple ō
pedres viu graponar aqlla ab vn
gles y ab dents arrencant dela ter
ra algunes herbes seques y claref
lo cap caluo: y los vlls molt en-
trats tèia y la cara descolorida ple
na de mil ruques ab dents agudes
y plenes ō rouell: los morros molt
entrats lo cuyro dur sens carn so
ta, ell mostraua tots los ossos: tan

buyt tenia lo ventre q̃ mirãt sol se
mostraue lo loch de aquell cubert
dela pell qui penjaua dels pits: la
magresa crexia lovogí ỏls genolls
y feya aparer les cames molt del/
gades: tal se amostra la fam alsvlls
dela nimfa de seres: q̃ deluny sens
gosarsi acostar li esplica los mana
ments ỏ sa sẽyora y sens molt a tu
rar hi perq̃ encara q̃ era luny y de
nou arribada ja la premia fã: volta
las regnes del seu carro leuger en
la terra ỏ emonia. la fã si be tostẽps
era cõtrariãt ala deessa seres cõplit
ab obra lo desig de aq̃lla y portada
per layre arriba enla casa del con/
demnat heracitõ/ y entrãt enla cã/
bra on dormia aq̃ll sobre lo lit pu/
jant mẽtre q̃ ell dormia e inspirãt
enla boca de aq̃ll totes les venes
buydes li vmpli de rabiosa fam: y
hauent acabat lo carrech q̃ tenia
desempa los fertils cãps/tornãt se
habitar enlasterelitat del seu natu
ral loch heraciton dormint comẽ/
ça asentir la força dela fam y dema
na menjar: obrint enua la boca/ y
estrenyent les dẽts: mes pus fon
despertat cresque enell lapetit de
menjar: noli bastauẽ pexos bestias
ni aucells: ans tostemps en acabar
lo q̃ li aportauen sentia major fam
Finalment lo q̃ bastara a fartar lo
poble de moltes ciutats per aell e/
ra poch: quãt mes coses metia dis
lo maleyt ventre mes crexia lafam
y axicom sens fartar se la mar re/
cull dins si tots los rius ỏla terra
y com lo foch ab molta ienya crex
mes la sua força: axi tots los men/
jars entrauen perla afamada boca
de heraciton causãt li major fam: y
ja menjant hauia consumades las
sustãcias suas e cõ sol li restasvna
filla no digna de tal pare vene aq̃l
la p hauer q̃ mẽjar. Era aq̃sta don/
zella de noble coratge: y pco indig
nament suportãt la noua fuitut fu
gí de son senyor y corrẽt vora mar
girada ales ones ab tals raons re
queri neptuno de aiuda. Bestliurẽ
de dura seruitut y del nouell sẽyor
o grã rey deles mas pusq̃ furtant
me leuist lo digne nom de verge/ y
era ver per on no refusãt tals pẽchs
la vesti ỏ noua semblãça de vn ho/
me pescador q̃ estaue ala vora dela
mar ab vna cãya treballãt en pes/
car: seguia la mentre fugia lo mer/
cader qui la hauia cõprada/ y mi/
rant de sos vlls aq̃lla agenollada
tãtost perde la vista de aq̃lla/ y ar/
ribãt troba sol lo q̃ pescaua aq̃ dix
O bõ home qui pescas sila mar te
serues̃ca enestar reposada y los pe
xos dins ella cregan atos engans
digues me q̃ ses feta vna dõzella q̃
sulara ploraue ab cabells descom/
posts assi molt prop ỏ tu. perq̃ yo
ley he vista y el rastre de sos peus
no passa mes auãt. lauos p̃mer co
nague la filla de heraciton lo do q̃
hauía rebut del deu neptuno y ale
gras de hoir demanar noues ỏlla
assi mateixa: respondẽt ental forma
Perdonaume qs vulla q̃ siau no
he girats los vulls mes ha de vna
hora del fil y dela cãya y torbat ỏl
pescar no he entes enalre y axi ỏu
me haiut en enganar molts pexos
cõ desq̃ so assi no he vist home/ ni
done fora demi sino ara avos essẽt

creguda anujat ſentorna lo mer-
cader per on era vengut tornant
aq̃lla enla primera forma: deq̃ no
poch alegra conexent que era enſa
ma de variejar la forma y ſemblã-
ces torna al loch a on era ſon pare
ſens eſſer coneguda/y axi ſouit en
egua en aucell enfuo o en bou trãſ
formada portaua q̃ menjar a ſon in
digne pare. pero hauent grã tẽps
durat la pena daquell rabios mal-
y'ja no trobãt que mẽjar lo deſauẽ
turat comença mordent aroſegar
los propis mẽbres y ab tãt grã do
lor acaba ans la ſua negra vida q̃
no aq̃lls. mes perquẽ detench yo
deya achelous encõptar miracles
dls aſtrãys o jouẽs eſforçats ſi yo
mateix veſtint me noues formes
me tranſforme cõ vull: y fas me tal
cõ me mirau tots ara apres me fas
ſerpent/o paſtor moltes voltes/y
molt ſouint p acrexer mas forçes
prench dos corns enlo cap po meſ
qui de mi vnavegada mala p amoſ
obs armãt me d aq̃lls me fon lavn
arrancat y ſegui tals paules ab tãt
habundãts lagremes quel plar li
vedarẽ mouẽt apietat teſeu/y tots
los altres.

Acaba lo vuyten libre d
tranſformacions del poeta
ouidi. Comenſa lo noue ca
pitol primer en quis tracta
lo combat de hercules ab a
chelous conuertit en variet
figures

A la cauſa del plorar de
mana teſeu a achelous
ne quãt/nj per qual cau
ſa h auia pdut lo corn d
ques dolia: y reſponent lo riu axi
dir comẽça. Ha ſenyor: triſta coſa
es lo quẽ demanau: y quin venſut
volgue may recitar las batalles p-
dudes. pero per fervosne pler ho
comptare p orde que no fõ tãta la
vergõya de eſſer venſut quant era
coſa donra hauer goſat cõbatre: y
aqueſt conort me donaua la digni
tat del noble vencedor. ſi puentu-
ra es arribat ales vres orelles lo
nom de deyanira: la mes gentil de
totes les donzelles: de aq̃ſta fuy a
namorat yo: y ab molts altres no-
bles vn dia me trobi en caſa d ſon
pare tots treballãt de hauer la per
muller: entre los quals fon hercu
les: y viſta p los altres la noſtra di
gnitat deſemparare tots reſtãt lo
debat entre hercules e mi. comẽça
aq̃ll aformar ſa requeſta dauant lo
rey que caſcu d noſaltres volia fer
ſon ſogre: loãt ſe q̃ era fill del gran
jupiter: publicaua la diuulgada fa
ma de tãts treballs com hauia ven
ſuts: y cõptaua coz hauia ſobrada
lira de juno ſa madraſtra: contra q̃
alſant me yo deſeſtimat aq̃ll: perq̃
no era deificat encara axi digui. O
gran rey o enobe: no caygue tal er
ror enlo teu iudici: q̃vn mortal pre
poſes ami deu: y mes auãt quẽ mi
res ſeyor detãt grãs aygues cõ ab
riberes tortes ſcãpe plo mig de tõ
regne: yo not ſe gẽdre eſtrãy ans
vna pt dls poblats enta terra nom

nogue tant q̃ la gran juno no te a/
mi enodi ni per sos manamẽts lol
lãçat atreballs y tu hercules quit
exalces p̃ esser nat de almena y del
deu iupiter: o es falç: o si es ver te
torna enuergonya Bient, yo tals p̃
aules hercules me miraua ab los
vlls atraues y tornã respondẽt adir
axi: mes es fort la mia dreta q̃ dix/
ta la lengua/ y pus quet vence cõ/
batẽt nom do res q̃ plant me leues
auãtatge/ y vẽch la volta mia. Jsde
nedim yo quãt loviu tã inflamat ỏ
jra de hauer parlat tant despullim
ỏla roba verda que tenia vestida y
nuu me disponia ala luyta q̃nt her
cules p̃ a poder millor aferrar los
meus mẽbres me lança demũt mol
ta terra: q̃ pegãt se ab lo meu cors
humit feya aquell mes dispost ales
preses y ell com amolt destre are p̃
lo coll y apres p̃ les cames asseja/
ue ỏ pẽdre/ y ami defẽsaua lo meu
grã pes debades treballant se ell p̃
leuarme de terra: cessam vn poch
espay y apres reuenint tornã ala p̀
mera luyta abcertesa cascu ỏ no de
xarsevencre: tenia yo los peus ajũ
yits ab los seus y los dits ab los
dits carregãt ab lo meu lo dur frõt
de aq̃ll y axi cõbatiam com acustu
men cõbatra dos braus tors p̃ al
guna gẽtil vacavolguda p̃ los dos
espãtãtse los altres bous q̀ miren
ínserts dela fi ỏl cõbatre. Tres ve
gades hercules asseja de escapar ỏ
les mies forts preses y la quartase
solta demos braços/ y sens tardar
tot lo pes ỏ son cors carrega sobre
la mia esquena: yo so forçat adir la
verizat ni so en punt q̃ ab raonsva
ja cercant ma glozia ans sens men
tir ami pech esser sota vn grã mũt
y ab gran treball ple ỏ mortal suor
me solti de tal carrega: cuytauẽ ell
y nõ dexa reuanir lo ale: pres me
per lo batcoll/ y fuy forçat dar del
genoll enterra y sullarme los mor
ros ỏ polsosa arena. p̃ on conaxẽt
q̃ mes forces no eren ab les sues y
guals me giri ales arts p̃ veure si
ab elles poguera acabar lo que no
podia ab força: y trãsformi en vna
grã serpẽt sote la q̃l figura pus ha
gui dades tres o quatre voltes ti/
ri lavia dell lançãt terribles cisclef
Rie ercules de veurẽ trãsformat y
dix. sobrar serpents es treball p̃ a/
mi estãt enlo braçol on ne aufegui
dues poch apres q̃ fuy nat/ y pt la
esperança achelous de escapar me
essent vna part dela serpẽt ydra a/
qui yo sol priui de tots los caps q̃
eran en nõbre set naxent la vn aps
de hauer tallat laltre: y finalmẽt p̃
que mes nõ nasquessen li vaig tal/
lar lo coll: si a aq̃lla tãt braua yver
tadera serp: vẽsi liurãt amort que
pots esperar tu qui trãsformat sol
tens mostre ỏ serp y axi parlãt me
estrẽch tan fort lo coll ab los seus
dits q̃ ami paria tenir aq̃ll en mig
de vnes tanalles Bel qual parill es
capãt ab treball me trãsformi ento
ro/ y faent poch cas lo fill de alme
na ỏla mia feresa pres lo meu corn
esquerre y doblegãt lo grã pes de
mon cors fica aquell enterra: e no
content de aço del front lom arrã
ca/ y aquell pres per les nimfes na
yes ple ỏ pomes y ỏ flors odorãts

lo conſecraren ala deeſſa ſeres ;y a
cabãt tals raõs achelous vna nĩfa
deles quils hauiã fuits ab cabells
ſcãpats abillada ſegõs lus ỏ diana
entra per la ſala portãt lo corn ple
de fruytes y flors poſant ne en la
taula aon ſeya teſeu ab tots ſos cõ
panyons y dat fi al menjar atorga
ren tanda al repos de lurs mẽbres
& venint lo ſeguent jorn ferint lo
ſol las alteſas ỏls munts teſeu ab
tots los ſeus partiren de aq̃ll loch
no eſpant q̃ de tot foſſẽ repoſades
las ones del riu de achelous /y re/
ſta aq̃ll adondat y venſut cobrint
la cara ſota las ſues aygues ;apor/
taua cubert lo dan ỏl corn pdut ſo
te ſalſes y canyes q̃ erã nats enſou
loch

Capitol ſegon continuant los fets de hercules narrãt com dona mort a neſſo centauro

EL amor de aqueſta dey/
anira aximateix fõ cau/
ſa dela mort ỏl gran cẽ/
tauro neſſo ;que hauẽt
hercules encaſa de ſon ſogre com/
plit ab aq̃lla lo matrimoni y tor/
nant ab ella enſa terra paſſant p lo
riu ebeno troba aq̃ll p moltes plu
ges tan creſcut que en negũ gualſe
podia paſſar y mẽtre q̃ eſtaue dup
tant lo perill del paſſar mes temẽt
la por de ſa muller q̃ lo dan deſa vi
da arriba neſſo qui habitaua las ri
bes de aq̃ll riu. Aqueſt entẽps paſ
ſat ab los altres era eſtat pres de a

mor dela gentill deyanira y parẽt
li aq̃ſta diſpoſta a vinãteſa acõplir
ſos deſigs ; ſe offerí a hercules ab
tals paules. Eſforçat caualler no e
ſtigues duptãt yo ſe be tots loſ paſ
ſos /y tench los mẽbres inferiors
de cauall diſpoſts a paſſar aygua /
y perço ſi tuvols enles anques mi
es paſſare ſens parill ata gẽtil mul
ler ;y tu poras venir detras nadãt
deſabergat daq̃lla ;cregue lo fill ỏ
jupiter les raons ỏl cẽtauro /y po
ſa enles anques ỏ aq̃ll la gẽtil dey/
anira tota deſcolorida y del riu eſ/
pantada y tãtoſt detras ella axicõ
eſtaua embergat dela aljaua /y ỏla
pell del leo. perque larch y la lãça
hauaia ja tirat delaltre part ỏl riu
comença anadar dient. Iſdusq̃ has
comẽçat acabe ſens cãſar de vẽçre
laygua de aq̃ſt riu ;y ab tals raons
crexent enlo nadar la força de ſos
braços paſſaua p lo loch on venia
major la furia ỏl riu ;e ja arribat a/
laltra riba hauia p̃s larch enla ſua
ma quãt ſenti vn tros luny cridar
aſa muller q̃ neſſo ſen portaua ; aq̃
crida hercules ab fort veu aonvas
ſcelerat enganat per la grã leuge/
ria mal viſta de tos peus. Atu ho
dich neſſo eſcolte mas rahons no
mẽyſpreſes mõ dir ſi may me has
res eſtimat dexa per força de pen/
dre tant a vergonya mia aquella q̃
fins aſſi te ha negat ſon pare /y ſi/
no creus mon dir no fiys de eſca/
par me per molt que tu corregues
ab los peus de cauall ; que yo not
ſeguire corrent ;ans mentre fuigs
nafrant te aturare ; e ſeguint tal
dir ab la obra ab vna enerbada ſa

geta lo feri enlasquena passant lo fins als pits: la ql cõ arrẽcas brol/ la la sãch p dues pts dela entuxa/ da nafra y tenint lo fer nesso la flet xa enla ma dix entresimateix. Mo morre sensvenjãça y la sua camisa tota plena de sãch dona a dyanira diẽt li tals paules. Gentil senyora pusque los fats no hã volgut q ab vos lonch tẽps me sia alegrat pre/ neu ans de ma mort en senyal de a mor de mi esta camisa/ y teniula guardada perq sera bastant si algũ tẽps soblidaua dvosvre noble ma rit faẽt lay vestir aptar lo d tot al/ tre amor ql desuias del vre: e dãtli la camisa sua qs despulla poch tar da en morir dauãt los vlls d aqlla

Capitol terc tractãt la mort de hercules y d passada grã part de sos treballs ab la cõ uersio de lichas en rocha

QBan espay de tẽps pas sa apres de aço en q los actes del fort hercules vm pliran tota la terra essent lãsat adiũsos pills podi desa madrastre y ja hauẽt vensut la pro uincia de hoetolia estaua retret/ y folgãt ab la gẽtil yole quãt la mur/ murant fama de ses noues amors vẽch ales horelles dela oblidada y absẽt deyanira y per aqlla reporta dora de noues q ablover souint lo falç aiusta/ y al poch molt: essẽt de yanira auisada cõ torbat hercules enseruici de yole sera oblidat dlla ab lo primer report senti tã grã do lor q li tãca lo cami ales lagremes y apres la mesqna ab sospirs y sen glots soltãt aqlles escãpa la sacre/ ta dolor/ y en mig del plorar comẽ ça tals raons. perq plore yo ara a que fuexen aqstes mies lagremes sino per alegrar la noua anemora da de mõ marit ella vendra ab her cules perque nõ cuyte donchs de proueir atãt dan/ y vergõya ans q sia assi ni tenga lo meu loch: q fare trista crídare/ o estare callada: tor nare en calidonia/ o restare assi no proueint a res/ o meleagro quant me racorda d esser ta germana me sent dispposta en acometre vn acte molt terrible tal cõ requer la iniu/ ria/ y la dolor de dona furiosa sab ordenar degollãt la desleal qui tor ba la amor d mon marit cert yo cõ fesse q lo meu animo es empes adi uerses maneres de vẽjãça: mes de xant tot aço mõ parer se asole q ab la camisa qué dona nesso mentre moria treballe enfer cobrar ala a/ mor q era entre nosaltres las pri/ meres forces q ara te tã flaques ab tal desliber crida lichas vn fiat ser uidor del fort hercules al ql donãt la camisa fins en aqlla hora p ella mal guardada ab plasents raons quant sab lancarrega que arribat a son senyor donas orde que fos per ell vestida/ y axi per los dos ig norant. Fon trames/ y portat lo de ques penediran vaent per oc/ casio dells morir lo preu d tots los caualers y arribat lichas en hoe/ tolia vn mati seruint al vestir her/ cules recordant se dels prechs de/ sa senyora li dona la camisa evesti/

da per ell no tarda mentre sacrifi-
caua als deus per les sues victori-
es passades hercules de sentir grã
foch enlo mig del seu cors y resol-
ta la força daquell negre veri escor
rer per sos mẽbres mentre pogue
ab la acustumada virtut tẽch refre
nats los crits /y ¡amegosos plãts
mes pusque fon sobrada p la aspra
dolor la sua paciencia vmpli de a-
gres veus layre els bolchs veins
esforçant se sens triga'enleuar se dl
dos la mortifera camisa:mes esta
ua pegada aquella ab lo cuyro dla
sua esquena /y axi oferma sens se
guir restaua sobre ell ho seguit lo
tirar arãcaua lo cuyro/ y descobri
als assos brollãt de tot lo corsvna
suor molt groga per lo sech crema
mẽt resoltas las madullas los nir
uis torrats sonauen'vns ab altres
y entre tan gran mal alsa las mans
al cel limmortal fill de iupiter di-
ent paix te o filla de saturno deles
mies miseries paixte y mira del alt
cel'ab vlls cruels la mia pestilẽcia
farta lo cor ſaluatge: o si en alcun
temps es degut ab los enemichs
vsar misericordia per quet so ene-
mich leuem ara la trista /y enueia
da anima nada p'atreballs malal
ta per atals penas:y certament la
mort sera per mi acceptada encõp
te de asenyalat do/y tals donatius
degudament deu donar la madras
tra:a'desastra y aque mas portat q̃
yo amãçador yvẽcedor dls altres
sia axísvensut:yo he vẽsut busiris
qui ab la sanch dels estranges als
deus sacrificaue.yo he vensut luy
tant lo gran gegãt anteho nom es-

pantaren las tres animes del tirã
de spanya ni los tres caps de cer-
bero/y vosaltres mans del nouell
turmẽtat bastas en arẽcar lo corn
fort de achelous y vences la siruia
de elida y lo leo del bosch de parte
mia/ y ab sagetes empeses de fort
arch fes fugir las arpias/ y ab es-
forç devirtuos combatre recobrãt
losint tot xapat dor q̃ dexa periteo
combatẽt ab les dones y dãt mort
al drach tan esuelat qui guardaua
las pomes dor mẽ aporti aquelles
no pogueren ami resistir los cen-
tauros ni lobrau porch guastador
de arcadía y ala serpẽt ydra aprofi
ta molt poch lo renouar dels caps
deuant la mia força:que mes y no
viu yo entracia los caualls de dio
medes engordats de sanch domẽs
estar enlo presebre/y vist aço aells
ensẽps mati ab lur senyor y axima
teix ab esforçada ma doni mort aca
tho lo grã ladre dles riberes de ti
ber y ab aquestes mans doni mort
al leo espãt del bosch nemeo ab les
mies espalles he sostengut lo cel:e
tãt he fet yo ab lo meu esforç q̃ cãsa
da resta la grã iuno demanar tãts
treballs y yo sẽs cansamẽt me sen-
tia posãt aquells en obra :mes ara
trist de mi nouell mal me turmẽta
aqui nos pot resistir ab virtut /ni
cõtrestar ab armes:q̃ lardor daqst
foch me crema tots los leus y per
tots los interiors mẽbres passeja
sẽs empaix:ha tãt pot euristeho es
sẽt yo fill de iupiter y es algu q̃ cre
gue enlo poder dels deus. & dient
tals raons axi corria e anaua p los
cãps deoteholia cõ acustuma vna

tigra nafrada fugint del cassador
sonint vereu aquell cridant y tre-
molant treballant de despullarse
la mal vista camisa y souint de ra-
bia sobrat tirant p les roques grãs
pedres y estenent aprés los braços
ves lo cel reclamant a son pare: lo
miserable lichas vaent tal mal ỏ a
quell anujat y sobrepres de por se
mes sots vna rocha a on axi discor
rent son vist perlo fort hercules/y
dixli nomas donat tu lichas la ca-
misa quem mata no seras tu estat
causa dela mia mort: descolorits a-
quell y tremolant comẽçaua afor-
mar paraules de escusa/agenollat
quant lo va pendre hercules perla
vn peu y dant dell dues/o tresvol
tes per layre eurodo cõ la aygua
glaçada se endureix en layre: resta
aquell sens sanch y envna gran ro
ca transformat caygue enles ones
emboyichas on fins vuy vna ro-
ca se mostra en figura de home al
qual com siu sentis temen de palci
gar los nauegants/y nomenenlo
lichas: aquesta fonch la fi del ser-
uidor ỏ hercules: mes ell ja no po
dent mes sostenir tal pena tallant
gran flota darbres dels boschs de
obetolia compone la trista pira
per cremar simateix: al compõdre
dela qual liayda filoteta que aso-
les lo seguia: mirant/y condolẽtse
dela passio sua ha aquest dona her
cules lo seu arch/y sagetes qui ha-
uian a veure altra vegada las mu-
rallas de troya y fet aço sobre aql-
la lenya: estes lo gran pell del leo
que sobre si portaua y agegues so-
bre ella en mig del foch enses y no
ab altre cara q̃ si envna festa este-
gues convidat ben seruit de bõsvis
ja espiraue atotes parts la flama
y la lenya cruxia tirant les noues
espires per acremar los membres
esforçats quant del alt cel tots los
deus mostraren enlo gest ensemps
temor y pietat per la mort del fort
hercules: lo que vaent y sentint lo
gran fill de saturno atots los deus
ental forma parla. O subiranes y
celestials deitats aq̃sta vostra por
es ami gran solas: y ab molt plaer
ab mi mateix me alegre ỏ esser dit
pare y regidor del poble: loza que
veig per la vostra fauor no menys
que pla cura de amor paternal viu
re mos fills segurs/y si bevre com
passio es ara endressada al mal de
mon fill hercules jous ne so obli-
gat, pero perdeu la por y feu poca
estima delas flames del foch q̃veu
ences: perque aquell qui fins assi
avensut totes coses venca la força
dellas: y sol la part que aprés desa
mare sentira la cremor del insendi
lo que demi aprés es eternal quiti
y franch de pena y de mort: aque-
sta sua part cõsumat lo seu cors se-
ra permi enlo cel collocada/y en a
quest negoci meu de tan gran pler
pens que sereu tots los deus fauo
rables y si entrevosaltres se troba
ra algu qui se anuge de aço dolras
del premi que haura rabut hercu-
les mes sabẽt lo merexer ỏ aquell
haura p força loar/y aprouar lo q̃
sera estat fet Alcabaua jupiter tals
raons e tots los deus ason dir cõ-
sentian y ab ells consenti en deifi-
car hercules la gran deessa juno a
nujada empero pque enla fi ỏ ses

raons hauia lo deu jupiter nota ⁊ da la malicia q̃ en passat hauia ten guda als actes de aquell: durant a ço ja hauia la flama cremat tot lo cors de hercules y restaua aq̃ll ab vna cara noua no tal com la prime ra no retenit en res sey̓al de almey̓a sa mare tot se̓blaua a iupiter. E a⁊ xicõ la serp renouãt la despulla se se̓trejouenida ⁊ y raluu pla fresca scata despullatlo esforçat caualler vlls mortals lmẽbres comẽça ase̓tirse maior e ab noua grauitat fõfet mes venerable quãt lo omnipotent pa re entre los cauats nuuols pujant lo ab son carro posa aquell entre les mes clares esteles: y tantost se̓ ti atlas lo nouell pes de aquell: y no son peraço amansada la ira de auristeho ans lo cruel ab la matei xa impietat perseguia los fills de hercules

Capitol quart narrant la natiuitat de hercules ab la conuersio de galaucis en mustela

Solicitada de grans dolors e bascas la tri sta mare de hercules no sab a on sevage ni trobaue ab qui descã sas de sos mals ⁊ quant li vench a ⁊ recort de anar acercar yole: pque ensemps les dues plorassen fill y a namorat hi arribada en obetolia troba aquella de hercules prenya da de yolau: y ja prop ỏ parir: y p ço forcen tals las primeras raõs q̃ li dix. Fauoresque̓ los deus lo teu pre̓yat y leue̓ ỏl teu part tota triga almenys en aquella hora estrema quant crida ras lucina promesa p aiuda alas parints porugues: qui ami son tan tarda per ferne pler a juno vengut era lo dia del treball ⁊ los naximent del fort hercules: y ja lo sol premia al noue̓ signe quãt lo meu ve̓tre gros se̓yalaua la cuy ta que de exir tenia lo noble caual⁊ ler: y era tanta la gruxa de aquell ques podia degudament iutjar lo auctor de tant pes esser lo grã deu jupiter. ja no podia mes sostenir lo treball de portar tã grã carrech ay trista que encara ara se refredã mos membres: y lo cor se espanta perque lo recordar es part de aq̃ll mal p set dies ⁊ y nits estigui ental pena souint ab doblats crits recla mant alucina vengue mes corrum puda per la deessa juno aqui vol ⁊ guera fer present del meu cap ⁊ y el⁊ la la se̓yora vaent crexer los meus crits axi mateix vench enla mia ca sa y fora enla sala se calfaue al foch de vna ximinea y tenint sobre los genolls los colses ab les mãs tral liçades sostenia ses barres e abveu baixe dient los seus dictats lo pa⁊ rir me tardaue cregia ma dolor: y com afolla deya mil blastomias contra linmortal iupiter ab parau les de moure vna pedra apietat de mi totes les matrones filles ỏlvell cadino mogudes per mos crits ab gests compacients me estauen en⁊ torn: y com millor podian totes se esforçauen enconfortarme a so⁊ stenir lo mal: entre les altres vna

dona de poble nomenada galaucis: aquell part me seruia: era roja enlos cabells y cara aquesta no se com se hague sentiment que torba ue iuno lo meu parir y entrant souint e exit dela cambra viu al foch la deessa com he dit assegudа: e fingit no conexer la si acosta dient li quis vulla que siau dexau de estar mes trista y alegrauvos ja pus ha parit almena vn molt gentil infãt en hoir tals raons juno com a espãtada se alça desa junyit les mãs y en aquell punt soltat lo quem tenia fuy del part desliurada y es fama que galaucis rie de hauer enganada la deytat de iuno mes no tarda la pena que rient la pres la irada deessa per los seus roigs cabells y rossegã la terra. volent se la mesquina leuar mudant en peus los braços restant ab quatre peus fon nouament conuertida en mustella: sola mudat de forma perque li reste vuy la primera estucia y en lo cuyro la color dels cabells: pero volgue la indignada juno que pus ab boca mentirosa contra sa volũtat hauia ajudat ami enlo parir aella fos forçat de parir per la boca y aquesta mudada recordant se del seu esser passat axicom ans solia entre souint ditre la mia casa

Capitol quint en quis tracte la conuersio de driope en arbre anomenat lothos.

Ala fi de tals rahons recordant se almena dl dã que hauia rebut aquella p ocasio sua plorаue suspirant: quant la nora li dix que fariau senyora sius cõptaue los fats marauellosos de ma trista germana: que ara per lo dan de vna estrãgera estau tan congoxada: si be lo doloros recort ab multitud de lagremes me empatxa him veda lo plar: era la dita ma germana vna sola filla de sa aflicta mare: pque mõ pare en altra dõa me hauia engendrada: y lo nom della driope q̃ entre les gentils de aquest regne a estret nombre daua loch: aquesta forçada per lo luminos du colt en delfon y delon perde lo nõ de verge y apres se casa ab andremon cõ sentint hi mon pare dl qual marit era molt ben casada: mes prop de aci trista es vn estany: enlo qual p lo rost de grans marges q̃l sinyen al entorn de totes parts si abaixa senyida la altesa de aq̃lls de molt gentils murteres en aq̃st loch vengue la gentil driope y perque mes vos dolgau del seu dan venia per cullir dela murta y della corонar los altars deles nimphes portaua enlos braços vn petit fill della y d andremõ qui no complia lany nudrint aquell plasent pes de sos mèbres ab la let d sos pits e mira no molt luny del estany vn arbre anomenat lothos florit y ple de fulles de diuerses colors. Colli drиope deles flores de aq̃ll per fer vna garlanda al seu petit infant: y yo quim trobaue ab companyia della

volgui fer lo mateix: quãt viu ols brots trencats degotar viua sanch y tremolar totes les restants bran ques. En aquest arbre segons aps comtaren los vilans de aqll loch fugint les armes dun caualler des cortes se muda vna nimpha: rete nint lo primer nom. Tot aço igno rane Briope ma germana qui vét tal nouitat com espantada volgũs fugir arrera sèti sos peus esser mu dats en raels treballa ab la força ó tot lo restant cors enua de arrécar aquells y no mouia sino los supe riors membres perque començãt enlo baix la escorsa tot lo restãt co bria veent ella aço sobrada de do lor: volgue planyent ab les mans arrencar se los cabells seviu aquel les plenes de fulles son petit fill amphriso axi anomenat perlo nõ de son aui senti estãt enlos braços dela mare endurir las mamellas ó aquella y tirant nol seguia la let: la desestrada sort me aporta en mirar sens poder ajudar al dan de ma germana: feya lo que podia: y al tronch abraçada quant podia de tenia lo crexer dela escorça y con fes que desigi en tal punt esser en semps cuberta de aquella durant aço vengue andremon sõ marit ab lo trist de mon pare demanant dri ope: y mentre la cercauen ab vlls ó amor anciosa los amostri yo lar bre enqui se transformaue / acostã si ab plorosos vlls besen larbre hu mit: estan tots abraçats ales raels de aquell: ya no tenia sino la sola cara q̃ tot no fos fet arbre y ja les sues lagremes feyè rosades les ful les ó aquell: quant mentre parlar podia axi dir comença. Si als mes quis aflictes es dada alguna fe yo jure per los dus que no he comes res digne de tal pena y sens crim sostench lo present mal si mèt que puga perdre per sequedat aquestes nouelles fulles y ab destrals talla da sia mesa al foch: preneu aquest infant q̃sta entre les rames y dau lo a criar mes que souint per a mé jar sota la mia ombre lo aporte la dida y vinga a jugar souint sotel meu arbre y quãt sabra parlar: feu que salude a sa mare y diga ab veu trista: sota aq̃sta escorça esta la ma re quim pari digaulí empero ques guarde del estãy y q̃ p rei no toch a negun arbre ans de mi recordãt se pèç q̃ en tots ha dus trãsfigurats estau ala bona hora mon marit y mon pare e vos cara germana y si de mi teniu compassio / defensau los meus brots de esser tallats ab ferro ni per cabres morduts y per q̃ yo no puch calarme auosaltres acostauvos y alçau vos de puntes per poder me besar: mentre q̃ los fats ho consenten alçaume ab los braços lo meu petit amfriso ya no puch mes parlar que p la gola pu ja lo nouell arbre y tost sere enclo sa dintre la sua escorça leuau les mans ols vlls y nous vege plorar perquem sera descãç sens sentir lo murmur ó vẽs plãyents veus sè tir cobrir ma cara dela noua escor ça y acaba ensèps la boca plar y es ser boca mostrant se en loch dela mia germana fins a vuy aquell ar bre:

Capitol sise enquis tracta la conuersio d yolabo e dls fills de calliora en iouens.

REcitãt yole lo fet marauellos d sa germana cõuertida en arbre: y ensèps ab almena plorãt la nouitat duna cosa alegra vence la lu- tristicia: que mirant dimpro uis ala porta: veren a yolaus fill d yole y de hercules qui per la mort del pare sere molt enuellit: tornat enla flor de son primer jouèt y tal gracia hauia rebuda per obra d hebe: filla de juno qui teu aço molt p gada per hercules ab qui lo gran deu jupiter enlo alt cel la hauia casada y volia jurar apres de aço de may pus rejouenir algu: quant la deessa temis retench son mouimèt dient li tals paraules: jas mouen per discordia las batalles de tebas y cãpancho sino per lo gran jupiter no pot esser vençut: ploraran egualmèt nafrats los dos germãs y obrint se la terra lo propheta viuint deuallara enlo regne de ditis y venjara lo fill al pare ab la mort de sa mare restant per vn sol acte cruel y piados: per on espantat de tals mals exellat ensemps dl seny y de sa casa sera perseguit perles infernals furias y ombra de sa mare fins que sia ferit ab lespasa d fle gias lo costat dl parent: y apres d hauer dit tot aço supplica al du jupiter que als fills de calliora volgues crexer los anys y no consentis restar sès esser venjada la mort del venjador. Fon mogut per aqstes raons lo gran du jupiter y respos ental forma. Per fer vos ne plaer nou jurara ma noratans crexera los anys als que vos demanau. Alquestes coses pus ab boca propheticãt hague publicades la deessa temis tots los subirãs dus per tal hoir forè arremorats. y entre ells hauia gran murmur: diènt perque cascu no tenia poder de rejouenir asos amichs: clamaues serel perq no feya joue lo seu amich gelon. Demanaua vulcha fer joue erictonio. y ala santa venus aximateix tocaua la basca de enjouenir anchises y en conclusio cascun deu desijaua lo seu y per fauor prisiuada crexia entre ells mes la sedicio: fins quel subiran parc solta la sua boca ab tal oracio. O deus celestials aon vos arrullau refrenau vostra furia si hy basta la mia reuerencia y qui es de vosaltres qui psumesque ab sõ poder de reuocar los fats que per lo cos dels fats es tornat yolaus apassar los anys que hauia ja passats. y per lorde dels fats deuè cuytant lo cos esser fets jouens los fills de calliora no per ambicio ni per força d arra no per ambicio ni per força d armes y axi reposau vos ab lorde de aqlls que yo aximateix so regit pmon fat lo qual si tengues poder de reuocar no serian curuats los anys de mon fill eacho: y redamãton forza en son jouent y que pensau vosaltres siu pogues yo: no tornas joue minos: qui per lo pes de amarga velle sa es menyspresat

y no regne ab lorde que solia si faria per cert

Capitol sete en quis tracta la bella historia de cayno y de biblis abla conuersio de ella en font.

Foren moguts los deus perlo parlar de jupiter y contentense tots pus veē sots lo pes ō molts anys carregats eacho y radamanto .y veuen per vellesa minos vengut en punt que ell qui mentre sō en entegra edat discretament gouerna asos pobles y ablo crit ō sō nom espātant los estranys ara temia las forças ō mileto joue supbo qui presumint per esser fill ō febo asseja de leuar li lo regne mes prouehit hi la cura del deu jupiter li mes en lo cor tal espant q̄ sens encalçar lo algu fugi abvna nau y nauegant perla egea mar arriba enla provicia de acida aon hedificavna ciutat qui per son nom sō dita mileta y aci fon casat ab vna nimpha de preclara bellesa filla del riu meandro nomenada ciana qui restāt dell prenyada en vn dia pari dos infants de egual gentilesa nomenant al mascle cayno y ala dona biblis las amors ō aquesta se traē en eximpli perque enlo amar las donzelletes tendres no passen los limits de rabo. Cresents los dos germans fins en aquella edat que solen los desigs exir deles primeres traues biblis son presa dela amor ō cayno amant aquell ab major força ques deu amar geram pero enlos pricipis no conech negun foch sote los seus desigs ni estima peccat de besarlo souint ni estēdre los braços enlo coll del germa y axi vn gran temps son enganada ab ombra de falsa pietat: apoch apoch lo amor se descobre ya se abillava p a veure a cayno y ya desiiaua massa de parer li gentil: anujant se si alguna mes que ella abillada venia deuant ell y encara ab tot aço nos conexia be ni sota aquell foch desliberaue de executar res mes crexent la cremor ja quāt parlaua ab son germa auorint los noms dela sanch souit senyor nomenaue aquell. y mes se alegraue que ell la cridas biblis que no germana y atant munta aço que criada en ella ja la desbonesta esperança no sol vellant mes enla nit dormint tractaua tals amors: per on li segui vna nit que vee somiant lo seu amat germa y dormint li paria que en vn lit era ensemps ab ell de que se enuergony encara que dor mis callavna estona repetint en sō cor la manera del somni ab la pensa duptosa començant a parlar ay mesquina de mi q̄ vol dir aq̄st somni dela callada nit com es passat mes prest que novolguera perque veig yo tals somnis: que aq̄ll posat sia gētil te los vlls molt inichs y desenamorats: mes plaume tant que si nom fos germa lo poguera amar y certament fora digna ō mi mes nou me trista esser li yo germana. o cayno si podia yo mudāt

me lo nom esser ab tu casada/quãt
be poziã esser gendze y noza de vn
pare ⁊ y ya fessen los deus totes co
ses comunes en nosaltres sino los
auis que nõ daria res fosses mes
de mi noble⁊a mes gentil dels ho/
mens e qui sera la benauenturada
que faras esser mare⁊mala per mi
me ha donat la sozt ensemps ab tu
esser filla dun pare aquella sola co
sa qui mos desigs contrasta tench
comuna ab tu que dõchs me signi
fiquen aquestes visions 'quin pes
han aquests somnis⁊vanes son to
tes les lurs promeses millor ho fã
los deus casant ab sas germanes
no es casat saturno ab ope⁊ occea/
no ab tetis . y el regidor del gran
mont de olimpo ab sa germana iu
no⁊pero los deus tenen ses leys y
perque tempte yo mesclar les leys
humanes tan diuerses de aquelles
ab les celestials⁊dexar vull tal em
presa y assejar si aquesta amorvẽt
tancat lo cami de tan maluada fi a
leugera ma anima.o si no pot mã/
car entre tan grans congoxes aca
bara ma vida ⁊ y de aço prech los
deus perque almenys los mẽbres
morts sien tractats per les mãs d
mon frare.y besãt la mia ab la sua
gẽtil boca mulle les fredes galtes
ab laygua d ses lagremes⁊no tẽch
altre cami perq̃ afer lo que yovull
es mester la concordia de dues vo
luntats.y per be que ami placia se
ra per ell iutjat abominable 'crim
Bonchs'que pus refusarã los sis
fills de colo casar ab ses germanes
e tench yo tal eximpli aon me poz
ta la encesa amor ⁊ foza foza de mi
los desonests desigs y no sia amat
sino ab aquells límits |que son de
honestat per mi lo meu germa.Si
peruentura fos ell de mí enamo/
rat poguera yo escusar sõ desorde
mes que⁊ yo qui pregada deguera
admetre los seus prechs vage ara
querir lo⁊y com poze parlar.aju/
darma amor en dir lí quant volre
o si per cas poza tant la vergonya
quem empatze la lengua⁊per a po
der parlar vna secreta letra palese
ra los meus amagats fochs⁊tal ds
liber me plau aquest espedientvẽç
ma pensa duptosa alças enlo lit y
reposant lo cap sobze lo colze esqr
re dix publiquem nostres folles a
mors ay quin treball per mi ⁊qui/
na amor es esta que ha cõcebut ma
pensa . y ab ma tremolant estaue
component paraules molt pensa/
des tenia la ma dzeta la ploma per
escriure y laltra lo paper buyt ⁊co
mença y duptant scriu⁊dampna lo
que ha scrit nota⁊muda y enculpa
loa lo que scriure volia y moltes
voltes posaue replicant lo que ha
uia scrit ignora lo que vol⁊y des/
plaulí quant fa de manera que en/
la sua cara parian ala mescla ver/
gonya y gosar⁊hauia scrit vostra
germana y parech li q̃u deuía boz
rar⁊mes vencent la ardor tornant
al que hauia scrit segui ab tals pa
raules. Qui no espera altra salut
sino la que vos seyor li podeu dar
moguda per amor vos tramet la p̃
sent a que vergonya tench de ha/
uer adir mon nõ e si desijau saber
la fi de mos desigsvolria que sens
hauer a publicar aquell se pogues

acabar mon desig ab lo meu cay-
no: y no fos ans coneguda per bi
blis que ves complida la esperãça
mia: de aq̃sta plaga haueu pogut
pẽdre índici mirãt me la color els
vlls mullats per lagremes y hoit
mos suspirs. e si haueu volgut no
tar com vos besaue poguerau be
conexer que passaue los limits de
germana. yo posat quen lo secret
sia nafrada saben los deus cõ ans
de publicar mon mal he assejats
tots los remeys per hauer sanitat
gran temps he contrestat: mes de-
sauẽturada no he pogut fugir les
armes de cupido: ans mes del que
pensau / vna simpla dõzella poder
sostenir les forces ỏ aquell les he
yo sostengudes: y enla fi vençuda
so forçada de dir la veritat: y ab te
meroses paraules demanar vos a
juda perque vos sol per mi amat
teniu poder de restaurar ma vida
o de peudre aq̃lla: elegiu qual vul-
lau: beus se dir que nous pregue
p salut dela vidavna vra enemiga
mesaquella que ab vos per deute
de natura ajustada desige mes fort
vincle. los vells saben conexer los
drets y discenir lo degut del illicit
y aells se ptany examinar las leys
mes les folles regles de venus sõ
propias als nostres tendres anys
perque ignoram lo degut e totes
cases esser permeses. creem: seguit
en aço lo eximpli dels grans deus
a complir mon voler no contraste
dur pare ni dupte de infamia ni te
mor ỏ perills perque la nostra cul
pa si es alguna tendré celada sots
lo nom de germans: yo tẽch libert

cami sés alguna sospita quãt vull
de retraurem ab vos deuant lo po
ble sens esser diffamada vos bese
y abrace. donchs q̃ es lo que man-
ca: hajau merce senyor de aquesta
quius publica la sua amor secreta
lo que no fera sino forçada per la
estrema congoxa. y no vullau cau
sant la mia mort esser scrit p titol
de aquella sobre lo meu sepulcre:
ab tals raons dexant ne moltes al
tres per adir vmpli tot lo paper / y
cloent la mal escrita letra: tanca dĩ
tre aquella lo nõbre de ses culpes
y fet lo sobrescrit enlo dos dela le
tra volent la sagellar perque man
caue per la cremor secreta ala len-
gua saliua ab laygua de sos vlls
mulla lo segell perq̃ millor posas
la empremta de sas armes y ab ca-
ra vergonyosa cridant vn dels pa
ges de cayno li dix ab ĩstãts p̃chs
portau aquesta letra al nostre car
germa trigant bona estona en dir
lo derrer mot sobrada de vergon-
ya y entre les mans sues y del quí
la premia caygue la letra en terra ỏ
que ellas torba eu tench a mal sen
yal mes per res de aço no dexa lo
trametre. E arribat lo page ala vi-
sta de cayno sens saber que porta-
ua li presenta les paraules tanca-
des dintre aquella carta: part dela
qual essent legida per lo net de me
andro mogut per soberga ira lãça
la letra luny y al page girat ab grã
treball retenit les mãs q̃ nol feris
sẽ digue sẽblants paraules: fuig de
aci mentre pots: o celerat tracta-
dor de cosa tan profana. que si tos
fets no portassen mesclada ab si tã

ta vergonya mía; yo fera que ab la tua mort ara pagasses la pena q̃ me reixs fuig aquell espantat referint a sa dona la gran ira de cayno Bes colorís la trista biblis en hoyr la repulsa, y resta esmortida mes ensemps ab lo seny tornãt en la furor hísque en tals paraules. Be he lo que meresch perq̃ folla de mi he volguda mostrar la nafra tã secreta. y les paraules que gran temps deuia tenir celades en mon cor tã tost he volgudes comanar ala plo ma: abans deuia yo mateixa ab paraules ambigues descobrír lo voler de aquell: y deuia ans de soltar les veles y entrar en la mar veurel vent don venia: y no axi alesvrtes comanar me a tan incerts perills qui sens esperança de port ab buffaments contraris en la mar occea na porten la mia nau. Ay desauenturada si jam caygue la letra dant me senyal que deuía esparar altre jorn per trametre aquella. sino fos yo estada tan folla per mon dã: yo matcixa deuia anar li a parlar: y p̃ sent publicar li la força de aquell grat quem porta en amarlo. hagues ra vist mes lagremes y al gest enamorat. y finalmẽt haguera pogut dir mes que no he scrit: per força lo poguera abraçar ab mos braços y sim lanças poguera deuant ell esmortirme y als seus peus prostrada poguera demanarli en do lo stalui de ma vida: yo fera totes coses perque si cascuna per si no bastas en doblar la sua dura pẽsa totes ensemps ab les forçes vnides bastassen al que vull: peruẽtura la culpa del missatge sa molt meno la sua: no es anat ab gest compost ni a hora dispossta: ni la espat que fos ỏsafaenat y axi torbat no ha legit apuntadament la mia trista letra tot aço me ha nongut q̃ no es fill de tigra ni te lo cor de pedre / o de ferro / o de dur diamant: açom dona encara esperança de vençrel tornar dech ala luyta ab ell y no cansar de seguir lo que he començat tant com aq̃st spirit regira los meus mẽbres: y aço cau en força perque si en res hauía de guardar era enlos començos: ja pus es començat enlo seguir ha hõra: ya no pot ell fer que nou hage yo dit: y te en son recort ferm aquest meu gosar si veu que nol següesch ỏgudament me jutjara p̃ fragil y creura que no es tant lo grat com la letra raona: no consenta aço lo deu qui habita cremant lo secret ỏ mõpits: sobrada de amor ques vulla que execute sera quiti de culpa / ja no puch escusar de hauer comesa erra: y per be que noy aiuste mes nom leuare lo blasme: ya lo quem resta a fer sol es nota de infamia y crex molt poch lo crim. Acabaue tals paraules la furiosa biblis y era tanta la discordia de contrarijs pares en son enteniment q̃ en duo te la tenían: y desijant enpendre se penedia de hauer començat. pero vençent la pijor part deslibera seguir. y volgue moltes voltes hoir dura resposta del virtuos germa q̃ veent enla fi la deshonesta importunitat de aquella per a fugir de ses temptacions ỏslibera dexar la

patria: y en noua prouincia hedi/
fica ciutat lo que vehent la fil/
la de mileto fon complida de dol.
romp se les vestidures planyent
y com afolla los cabells se arrāca
ya apales se parlaua ōla sua viltat
car ella confessant com son germa
era sola esperança de sos desigs:
derrera ell desẽpara sa terra y los
deus auorrits segui les petiades ō
aquell qui li fugia passant la prouī
cia de carras y los cāps delelegia
y caminãt per lícia ya passaua los
ríus gracho limireu exanto, y lo
munt de chimera qui tenia lo cap
de foch e lo mig ō leo ab la coha ō
serp. ya mancaré les silues quant
se assegue cansada y sent coxi dels
cabells sobre la dura terra estes lo
seu cors biblís y ab la boca prenia
les herbetes petites las nimphes
de aquell loch treballaré leuar la
en sos braços y ab moltes raons
se esforçaren a leuar li ōl cap amor
tan desonesta mes enua despeses
lurs raons. restaue sens remey la
sua pensa ab orelles tancades a tot
be consellãt: muda geya sobre les
tendres herbes regãt aquelles ab
lo rīu de ses lagremes les nayes a
judant lí dins lo seu cors meteren
vna vena de aygua q̄ may pogues
secar. y axicom vna losa ō glas tor
na en aygua ab la calor del sol con
sumats tots los mẽbres de biblís
per força de plorar fon en font cō/
uertída qui fins a vuy en aquellas
valls rejant sots vna roca te lo nō
de sa senyora.

Capitol vuyte en quis trac

te la trāsformacio de yphis de dona en home.

TAl fama ō aquesta noua
marauella pūętura mes
haguera durat enlescin
tats de cret sino que lo
nouell miracle de yphis transfor/
mada en home leua lo parlar de a/
questa. En temps passat enlo reg/
ne guosiaco nasq̄ vn home entrel
poble grosser qui fon nomenat li/
do ab lo entendre no maior quel li
natge: y de aquest fon en culpada
la vida y la fe perque offene les o/
relles de sa muller prenyada essẽt
prop de parir ab so de tals parau/
les. Bues coses muller cerca lo
meu desig: y la primera es que ab
poques dolors siau del part ōsliu
re laltre que sie mascle lo que vos
parireu: perque si peruętura lovo
stre prenyat me aportaua filla lo q̄
molt abomine: perque mancāt me
la aiuda de fortuna no basta men
poder en sostenir los carrechs q̄ a
q̄lles aportẽ: vull y dolẽt me vos
mane que sens merce tantost ma/
teu aquella: y acabant tal dir ab
moltes lagremes regaren les lurs
cares tant lo quīu deya com la q̄l
escoltaua: pero enua ab semblants
prechs asseia celetusa ōsuiar sō ma
rit de tan mal pensament. perquẽ
dieu tals raons y posau en congo
ya la mia esperança que tant ama/
ria morir com hauer a matar res
criat dins mon ventre: mes aquell
perseuera enlo primer parer. & ya
lo pes del vẽtre tots dies mes cre
ria quãt enlo mig espay de vna nit

reposada sots ymage ỏ somni vee celetusa dauant son lit estar la dee/ essa ysis ab la pompa de tots los seus acompanyada. apoztant enlo front dos cozns semblants als de/ la luna. ab espigues daurades ab lo gest acompanyat de dignitat re al/ y ab ellavenian lo ladzador anu bis/ y la santa bubastis: y apis ve/ stit de varies colozs. ab lo dit seny alant als miradozs que callē y sos de tambos y sembas e lo xich o si/ ris que solan tots anys cercar los de egipte/ y mes era ab ells la ser/ pent peregrina plena de subirans verins y lanozs com adesperta/ y ỏl somni desliure hoi la dona que li dix la deessa. ¶ celetusa vna de mes deuotes dexa estar les ancias passades y no cures per are de cō/ plir lo que ton marit mana/ ne ha/ ges poz de res ans cō lucina te|hau ra desliurada del part nodzeix tot ço que naxera de tu. perque yo so la dessa ysis qui he hoit tos prechs et donare ajuda. perq̄ not clames ỏ esser estada deuota adeitat ingra ta. tals raons acabāt desparech la deessa als ylls de celtusa qui leua/ da del lit ab genolls nuus en terra dzela les mans alcel pregāt ala de/ essa que endzeças son desig vench lo jozn ỏl parir: e crexent la doloz tragueforalo pes del ventre de a/ quella/ y nasque vna filla al pa/ re ignozant. feu la nodzir la mare dient que era fill: e fon creguda de aquesta mentida: no sabent lo ver sino ella mateixa qui la nodzi: cō/ pleix los vots lo pare/ y nomena/ ue linfant yphis per lo nom ỏ son aui: de que resta la mare molt ale/ gre perque era nom comu. Cresq̄ aquest infant ab tal fayso de care q̄ per home: o done atots foza gētil y ja sobzels deu anys dela sua edat ne hauia aiustats tres quant lespo sa son pare ab hianta filla ỏ teleste donzella molt gentil: tots eran du na edat: y de egual gentilesa/ y tots ab vn mestre hauian apzes lo offi/ ci del texir/ y de assi comença lo a/ moz atocar los lurs pits ab egual/ tat nafrāt los: mes teniā desagual esperança los dos del matrimoni: y ab desaguals desigs esperauē lo jozn empzes per a fer bodes: que hianta amant lo que estimaue ma/ rit ab dzet amoz sos actes endzesa/ ua enseruici de aquell: e yphis axi mateix amaua sots lo nom ỏ mul/ ler: mes aquella qui certament sa/ bia que nou podia esser: ab grā tre ball retenint lo plozar: digue qui/ na fi dech yo esperar de tan prodi giosa e incognita amoz: si los deus en algun temps volen mirar ami jam dcurian hauer merce. si desli/ berau aximateix de perdzē almeys lo mal quem donau no fos tan fo/ ra del vs dela natura/ vna vaca ha vna altra ne vna egua no veureu q̄ segueesca altre egua per amoz be lo molto escalfa les ouelles/ y lo ser/ uo segueix ala sua famella y per a/ quest mitja los aucells se aiusten/ y entre tāts aials nos trobevna fa mella amara sa sēblāt pq̄ es īpossi/

ble / o ja no fos may yo estada en
lo mon: perq̃ la isla de cret no pro/
duís totes les marauelles. ací la fil
la dl sol se anamora de vn toro. pe/
ro fembre de mascle: mes la mia a
mor si dich la veritat mes folla es
q̃ aquella que ella compli sa esperã
ça y ab engã sots sẽblança d̃ vaca e
stech sote lo bou: mes en aq̃st meu
cas encara q̃ brollas d̃ tot lo mon
la estucia / y si tornaua dedalo no
faria mostrant me la primor de ses
arts q̃ d̃ dõzella pogues tornar ho
me ni bastaria en mudar a hianta:
o folla yphis aon fermes ta pẽça o
pobre de cõsell dexa tals pẽsamẽts
y mira que es nada: not engans tu
mateixa: desige lo que pots: y ama
lo que deu vna dona amar esperau
sens ensen y sperança sola soste a /
quells qui aman Aq̃sta no la perts
pque en esser dona nola has may
tenguda: y dõchs com pots amar
not empatxen grans guardes / nit
contrasta la ancia de son marit ge
los ho la aspredat del pare / y mes
que ella not nega tot quãt tu li de
manes / mes dexa tal empsa q̃l tre
ball d̃ tots los dus e homẽs not po
dẽ ajudar. los deus molt liberals
man dat quant he volgut. perque
lo que yo vull aximateix ho volen
mon pare y aquell ques creu esser
mõ sogre: mes nouvol la natura q̃
pot mes que tots ells q̃ asoles me
nou. ja ve lo iorn deles noces y lo
tẽps q̃ solen desijar los altres espo
sats q̃ desijare yo si ab la mia hian
ta no puch sentir lo que los altres
senten ans al mig dela aygua los
dos morrem d̃ set. y meneo. y juns
ministres deles noces perque ve/
niu assi aon manque lo mascle. y
en vn lit serem dues donzelles. p
laltre part hianta esperant ab de/
sig de esser enlo lit cuyta ab solli/
cits prechs la venguda de aquells
celetusa durant aquestes toses p/
que temia lavergonya del fill y la
ira del marit differia quant podia
tots jorns ab nouelles escuses les
bodes d̃ sa filla: e ja acabada la ma/
teria de tantes fictions vn sol dia
restaua per aseguir aquell tan di/
latat quant la trista del seu cap / y
de yphis los cabells arrencaua
entrant les dues enlo temple de
y sis agenollades dauant lo seu al/
tar comença ab veu molt congo/
xada celetusa adir: o gran deessa y
sis qui est colta enla terra a la hon lo
grã riu nilus se esten enset braços
ajudans alas duas: y sana ab ta cu
ra aquest nostre treball tu est aq̃lla
perque bet conegui y noti ferm en
lo meu racort los senyals que arat
veig tenir quim manist que matas
aquesta la hora que fos nada. per
ton consell criada es fins assi cre/
scuda / y ara veus ques condubia
en punt que les dues hauem gran
mester ta ajuda / y aquestes parau/
les sobrades de plorar forẽ las der
reres que dix: paraguels q̃ mogue
los altars la deessa tremolaren les
portes de aquell temple Reluiren
los corns reseblant ala luna / y les
sẽbas sonaren no segura de tot: po
alegra d̃ aq̃ll seyal hix la mare del
tẽple segueix aq̃lla yphis ja fet ho

me passejaue ab altre cõtinẽt y no
tẽgue la cara tan blanca cõ abans
de hauer mudat forma cresqueren
li les forçes / y crespat tench mes
curts los cabells / y axi lo qui ans
era dona p gracia dls deus fon cõ
uertit en home d aço ensẽpe ab la
mare se alegrarẽ tots los d pocha
se perq veren possible ab lo poder
dels deus lo q abãs no creyen Fã
offertes al tẽple dela deessa ysis / y
en memoria de aqst tan gran mira
cle en vna taula ala porta del tẽple
escriuiren los dos vessos seguẽts.

los vots q feu yphis essẽt dõzella
paga assi tornat p los deus home.

Y apres dela nit la lum del sol des
cobzia lo amplevniuerç qnt venus
y menebo e juno vẽgueren enla ca
la de lido p aparar lo lit y seruir a
les noces / y enla nit q vench cõpli
yphis lo matrimõi ab la sua hiãta

Acaba lo nou en libre de
transformacions del poeta
ouidi. Comensa lo dee e ca
pitol primer en quis tracta
la mort dela muller d orfeu
ab lo deuallament de aqll
als inferns.

Dartint deles noces de
yphis vestit d vn mãto
groch / y menebo dresa
lo seu camip lo spayos
ayze enta regio dls sicon yvẽch
pgat alas noces de orfeu s no
ab cara alegre ni dient les paules
q ental solennitat era vsat d dir / ni
mostrãt ensos fets senyal de algũ
bezans lo que son pijor se apaga :
la falla q ell portaua / y nos pogue
encendzre p molt que la mogues
anujãt ab fum continuat atots los
couidats : segui atals auguris fi de
gran desauentura : q pochs dies a
pres de aqstes noces euridices no
ua muller de orfeu acõpanyada d
altres nifes passejãt p la vdor d vn
prat palsiga no cuydãt vna serpve
rinosa q geya entre les erbas y fõ
p aqlla ab dents entuxegades mor
duda enlo talo, deon caygue freda
desanimada e sẽse mouimẽt : tã grã
son la força de aqll negre veri Dol
inboit sobrepres a orfeu y vaent q
poch aprofitauẽ p rnuar aqlla sos
crits : e plors endzessats als deus
celestials : perq no restas res per a
sejar deslibera per lo mũt tenaro
de vellar ales portes dinfern y pas
sant per lo mig dl leuger poble / y
deles semblãces d cossos soterrats
vengut ala entrada del regne sens
rapos : començant ab sos dits a
moure les cordes dela arpa : mes
clãt ablo so d aqlles la sua gẽtil veu
axi dir comẽça O deus possats so
te la terra aon tots los mortals q
sõ estats creats arribã enla fi avo
saltres q enla mortviuiu sẽsa morir
e cõsẽtiu enlo loch d falcia depos

des las circuncions: cõfessar veritat
endreſſe yo mos prechs: no ſo ven
gut assi p veure los escurs regnes
ni p aver tre los tres colls dla fer
pent osa ab lo cap de medussa:
sol cabre. non camí la amor de ma
muller qui nouamẽt es estada per
vna cruel serp morduda enlo peu
atallant lo camí als seus anys qui
crexiã: o pluto yo no dich que no
hage pogut morir la mia euridices
ni escuse q̃ no hage errat yo de ve
nir assi p atemptar les forces d tõ
regne: mes am vensut amor ques
deu de gran poder alt enlo noſtre
mon: nose si lo conaxeu voſaltres
assi baix: ne si sentiu la ſua gran po
tencia be penç q̃ la sẽtiu: si vera es
la fama del antich furt d proserpí
na q̃ amor aiusta ab tu en matrimo
ni p aq̃st loch ple de terribles pors
per aq̃st cabos immenç: e perlo si
lenci del teu regne tan gran: te de
mane en gracia què tornes a euri
dices cuytant lorde dels fats: tan
tost la cobraras perq̃ tots quants
viuim ſom deutors aton regne de
noſtre curta vida. lo qual deute pa
gam la hora q̃ morim o tart o tost
tots arribã a esser hostes duna ma
teixa casa. assi caminam tots: aq̃sta
es la derrera posada y vos sẽyore
jau la maior part del temps al hu
manal linatge. pço seguint aq̃st ca
mi com haura ma muller ab madu
ra vellesa cõsumats los seus anys
ja es devostre dret: placieus de tor
narlem y cõsentir ami sol lo hus d
aquella: tostemps conaxere a vos
la senyoria o si seran los fats tan
contraris amon desig: q̃ nom con

senten acabar lo q̃ vull: cert es de
mi que no tornara pus a veurel lũ
del cel y alegrarvos heu q̃ en loch
du ne posseireu dos. Tals raons
acabant y sonant la ſua arpavensu
des de pietat les animes sens sãch
also de tal cantar plorauen la per
dua de orfeu. torbats per aq̃sta mu
sica: tantalo reposant dla primera
set dexa demes seguir laygua qui
li fuig: la roda deles serps turmen
tant ysiõ se atura e lo voltor de ro
segar lo fetge: les netes de belo no
curauen de rodar ab treball inuin
cible los forsadats caduſos y ciſifo
dexant d mes voltar la roca segue
sobre aquella / y es fama antiga q̃
lauors primer mullaren las furs
galtes las furias dinfern de piado
ses lagremes. ja la muller d pluto
ni ell no podiẽ mes fostenir la for
ça dels prechs de orfeu / quãt desli
beraren de tornarli euridices sots
tal condicio q̃ no gosas girarse p
mirar la muller q̃ seguiria lo cami
d sos passos fins q̃ fos fora d tots
los escurs regnes: sino q̃ la pdes:
Ferã cridar aq̃lla qui estaue entre
les hõbres nouament arribades:
e vẽgue corejant p la nafra dl peu
Acceptala orfeu ab los pactes dla
ley imposada: mes se primer p lo
cami ple de espessa fumada: y ja no
era luny del loch aon finiã los pa
ctes imposats: quant lo anamorat
tant p desig de veure fa muller q̃nt
per temensa que ab lo mal del peu
no fos vensuda del treball del ca
mi se gira per mirar la / y en a
q̃ll instant torna tantost euridices
al loch daon era partida volẽt elle

abzaçar lo desauèturat sol layre es/
trenyia/y ella mozint:enla segona
mozt no mostra dolres molt de p/
dze lo marit:que fera lo mesqui:si/
no que ab grā crit vaèt q̄ restar no
podia li dix.muller anau ala bona
hoza yo he lo que maresch no arri
bāt enuides lo so de tals paraules
ales ozelles della.

Capitol segon en quis tra ten quatre tran formacions so es de vn per la vista d cer bero en roca:y d holeneo:y leteha en rocas de athim en pi y de ciparisso en xipres

DO en altra manera se es panta orfeu d hauer vi ista dues voltes la mozt de sa muller que aquell q̄ viu en tèps passat los tres caps del ca dinfern ligats ab tres cade/ nes per lo mig d tres colls:qui no dexa ans la poz que la natura:ocu pant tots los membzes lo nouell pes de roca en qui fon trasformat: E aximateix fozen fets rocas hole/ neo e let hea sa muller espātats cō los deus los reprégueren:perque eren gosats ab ells de bellesa con/ tendze/y fins vuy.enla silua d yda se am.stra lur semblāça.pero toz/ nat assimateix lanemozat poeta a/ fela enua vencre ab prechs a cerbe ro qui guardaua la entrada perāl dexas passar.mes sostenint d aāll la repulsa set dies estigue ala riba del riu d ceres:trist e sès altre past sino aāll que la doloz y lagremes li ministrauen:ala fi inculpant de cruels los deus del infern se retra gue en rodopen | è ia pass ua lo es pay de tres anys apzes mozt d eu ridices.sens q̄ orfeu no curaua de amar alguna dona.perque dela p/ mera li hauía tan mal pzes:o per hauer ho jurat asa muller:moltes enceses de grat seu de amoz lo req̄/ ríā y moltes ab anuig restauen re/ fusades:ell fon al pobles de tracia auctoz e inventoz de transferir la a moz deles dones enlaltre no per/ mesa. Hauia en aāll regne vn coll y sobze la planura d aāll se estenia vn camp cubert de tendzes herbes assi puia orfeu:y estaua lo cāp sens ombza d algun arbze:mes pus ha gue comèçat asonar fon tot cubert de ombza per multitud de arbzes venguts ala dolçoz d la musica sua noy manca diuersitat de tants ar/ bzes q̄ bastaren a nombze de vint y set:entrelos quals fō lo pí ab ca/ bells arisats amat antigament per la mare dls deus Aāst en tèps pas sat ans de esser fet arbze era nome nat atim y aāst per la jra de cibale fon despullat dela forma humana y conuertit en pi fon aximateix ab lo nōbze de tāts lo xipzes qui abās de esser arbze fon fadzi molt amat per aāll deu qui ab cozdes tempra larch y la arpa. Aāst nomenat ci/ pariso se cōuerti en xipzes ptal oca sio. Era enlos boschs de cret vn f/ uo de estrāya granesa cōsegrat ales nimfes de aāll loch. Aāst ab dos grās corns q̄ daurats reluiā tocāt dels arbzes les mes altes simes te nia dos collars de oz enlo seu coll

y enlo mig del frõt vna bolla dar-
gẽt pẽjauẽ enles ſues orelles dues
grans arrecades. Aq̃ſt fuo dexa la
por natural entraue p les caſes de
on los altres fugẽ / y cõportaue p
tots eſſer tocat: y entrels altres ſe
acoſtaue mes al joue ciparíſo: q̃l a
portaue ales noues paſtures e aleſ
clares fonts y ſouint iugãt ab aq̃ſt
ſeruo ab garlanda de flors crexia
los ſeus corns / y ſobre ell caualca
ua. fins quevengut leſtiu eſcalfant
vn mig jorn lo ſol ſots lo ſigne de
cranch ſobergamẽt la terra. lo ſer-
uo eſtant agegut ſota lombra dvnſ
arbres / no cuydant ciparíſo lo fe-
ri duna lança / y mirant aquell mo
rir per obra ſua: p̃poſa la mort al
viure ſeu per amor de aquell creſq̃
tant lo ſeu dol q̃l febo p̃q̃ molt lo a
maue vench per a conſolar lo. pre
gãt lo que volgues ygualar lo ſeu
dol ab lo valer del ſeruo poch ho-
int tal conſell cõtinua lo planyer
y als deus ſuplicali a torgaſſen po
der aplorar tot lo temps deſa vida
y ja p ſobercbs plors hauent buy
dat tota la ſanch del cors comẽça-
ren ſos membres pendre verda co
lor y los cabells que poch ans en
lo front blach penjauẽ mudats en
fulles y branques de xipres regra
ciant als deus loptenir de tal gra-
cia miren totes al cel mes que de-
gun altre arbre. Bolgues lo grã a
pollo dela mort de aqueſt e dix. tu
ploraras toſtemps y lo fuſt dl teu
arbre ſera deſcanç dels triſts

Capitol terc en qui comẽ ſa la gran canſo d orfeu tra ctant dues trãſformacions

ſo es d iupiter en aguila pet
furtar ganimedes: e de iac
cinto en flor.

TAl boſch ab multitud d
arbres de diuerſes nati
es hauia aiuſtat entor
daſi lo cantar del poet
e ſeya en mig d multitud d aucell
y d animals ſaluatges: qui tots d
xa la cura natural eran venguts
oir lo cãtar / y pus hague ab lo po
ſe mouent les cordes dela arpa / ce
negut concordar diuerſitat deſõ
ab tal dictat mogue la ſua veu. E
caliope reyna d eloquẽcia endreſ
lo meu dir enlosfets del grã iupi
ter. pus al regne de aquell ſon me
nors tots los altres / ſouint he yo
cantat del gran poder de iupiter.
y lo primer cantar fon lovencimẽt
dels ſuperbos gegants ab moltes
fulgureas ſagetes trameſes cõtra
ells enlo gran camp d flegra. mes
ara he meſter mes dolça melodia.
per recitar cantãt los fadrins qui
ſon eſtats amats per los ſubirans
deus contra orde de natura. dexãt
les dones eſpantades degudamẽt
pagant la pena que merexen per
tants deſordes comeſos per amar
les. Entẽps paſſat lo rey celeſtial
fon molt encés de grat y ſẽti eſcal
fat lo ſeu cor de amor de gamine
des joue de gran gentileſa enlo re
gne de frigia / y atant monta aque
ſta amor que volent iupiter cõplir
lo ſeu deſig deſira trãſformarſe en
alre del que era: mes no volgue pẽ
dre forma ſino d aquell aucell qui
guiaue ſes hoſts: e axi trãſfigurat
en aguila ſens tarda mouent layre

ab les ales ỏ fictes plomes furta a
ganimedꝭ q̃uy enlo cel cõtral vo
ler ỏ juno ſueix de copa en la taula
dels deus. Aximateix haguera po
ſat febo iaccinto enlo cel ſi eſpay ỏ
poſar loy los triſts fats conſentit
li hagueſſen: al qual faent eternal
ha dat que tots anyꝭ quant lo ſig-
ne de aries ſegueix al de picis plu
jos / y la primauera ab tẽprat ayre
lãça liuern dela habitable terra: toꝛ-
na areuerdir la ſua gentil floꝛ. Atu
jaccito mes que totes les coſes ỏl
ample vniuerç ama mon pare febo
y per tu ſouint en mig del mon de
ſemparats los ſeus caualls foꝛen
ſens regidoꝛ mentre ell viſitaue ſo
uint la terra eſpertaua aon tu habi
tãues dexant ſens fer eſtima mes
dela ſua cytara ho del arch y ſage-
tes. Finalment deſimateix oblidat
nos donaue vgonya p̃ fuici teu de
poꝛtar loſſilatſ q̃nt tu caſſar volias
ni ỏ tenir les coꝛdes dels teus cãs
encoblats / o de ſeguir tos paſſos
caſſant pla mũtanya iniqua noꝛit
ves tu enamoꝛades flames per tan
durada compãyia y pratica. Aque
ſegui vn joꝛn enlo tempsque ab y
gual eſpay parteix lo ſol la vna nit
dela altre: los dos ſe deſpullaren /
y vntant lurs perſones ab ſuch de
les oliues começaren vn joch ỏ pi
lota que nomenauẽ diſcho. Era fe-
ta de coure: la qual febo primer lã-
ça enlayre y aiuſtant art ab la ſua
foꝛça baſta aq̃lla fis enles altes nu
uols caẽt aps grã tẽpsla peſada pi
lota ſobꝛa la dura terra tãtoſt aps
ỏ aço pres iaccinto aq̃lla y volgue
ximateix tirarla. mes ỏl caure lo
feri enlo cap. de que no pres mẽyſ
alteracio la cara del deu febo: que
la que era nafrada. pres lo enlos
ſeus braços y les parts relaxades
del frẽt coꝛs de aquell ſe poſa enla
falda: y axi ab continent toꝛbat cõ-
templant la tua nafra aleuãt recre
aue la fredoꝛ de tos membꝛes. aps
ab draps axugaue la nafra y la ani
ma ja per exir moguda retenia ab
foꝛça de ſuchs deꝛbes: mes no a-
profitauẽ ares les ſues arts pq̃ era
icurablelo colp ỏla pilota: e axicõ
les violes los liris / o caſcalls trẽ-
cãts p̃ mãs de algu: no podẽt ſoſte
nir ſe caen tãtoſt en terra: lo cap ỏ
jaccito moꝛit caygue: y lo coll ſeu
vẽſut del propi pes geya ſobꝛe ſos
muſcles: vaẽt febo moꝛir aquell q̃
tant amaue crida. ay com me eſca-
pes jaccinto fraudãt lo cos de ten
dꝛe jouentut: yo mir la mia culpa
dintra la tua nafra / y tu enſemps
eſt doloꝛ e crim meu. perque ſo eſ-
tat cauſa yo dela tua moꝛt. ſera eſ-
crita la erra dela mia ma ſobꝛe lo
teu ſepulcre: mes quina culpa mia
ſi amar y iugar no ſon iutjats per
culpa / o ja pogues per tu enſemps
ab la tua pdꝛe la mia vida: pus nou
conſenten loꝛde e leys ỏls fats toſ
temps ſeras ab mi: y enla mia bo-
ca per immoꝛtal recoꝛt lo teu nom
ſonara toſtemps la mia arpa / y en
nouella floꝛ eſcrit lo començ ỏl teu
nom reſẽblara lo meu doloꝛs plã-
yer / y encaravendꝛa temps que lo
foꝛt ayaxchs enſẽblãt floꝛ ſerà mu-
dat / y lo ſeu nom aximateix legirã
enla fulla / y mẽtre tals raõs eſpli-
caue febo ab boca va la sãch q̃ ans
mullaua ales herbes dexa de eſſer

sanch/ y nasque vna flor no diferẽ
ciada enres dels liris blãchs sino
enla color purpurea: no basta a fe/
bo hauer li feta aquesta honor: ans
les sues fulles scriui eneterna me
moria. ja qui es lo començ del nõ
de aquell: e girades les letres lo
darrer so ol seu planyer/ y nos en
uergonyi de plorarar entre la gẽt
espertaua ans ordena obsequies
de gran pompa esser tots anys ce/
lebrades per la mort de iaccinto

Capitol quart en quis tra
cten continuant lo cantar d
orfeu dues trãsformacions
so es dels ceraستes abitados
de xipre en bous y deles fil
les de prepeti en roques.

SI demanau peruẽtu/
ra ala isla de xipre si
volguera que fossen
en ella nades les fil/
les d prepeti y aqlls
ab la cara saluatge enlo front: dels
quals se mostrauen dos corns dõ
forẽ dits ceraستes creh que volgut
haguera que fossen per anexer da/
uant les cases d aquestes estaue, vn
altar que feu lo grã deu iupiter en
memoria d esser estat hoste en aql/
la encontrada tenyit de grans cele
ritats lo qual altar si algu no sabẽt
ho miras com era ple de sanch cre
guera q̃ fos de vadells sacrificats
y de ouelles/ y era sanch humana
perque aquells maluats de quãts
hostes los veniã encasa feyã fobre
aquell altar lo cruel sacrifici. Iaẽt
la grã deessa venus aquesta malue
stat fon en punt de desemparar la
patria el loch on era nada: mes dix
quin mal merex en aquests lochs
tan plasents quin peccat hã comes
estas mias ciutats: la culpa es en/
los homens peresca donchs la gẽt
impiadosa per mort/ o per exili/ o
per altre mitja e qui millor q̃ mu/
dant los la forma: y mentre axi p/
lant estaue duptant en quels trans
formaria: mira los corns que enlo
front tenian e vaent que bels esta/
uen deslibera de lexar los aquells
mudant en bous la resta dels lurs
cossos Les filles de prepeti desuer
gonyides aximateix en xipre nega
ren la deitat de venus/ y ab cara d
poca vergonya se diu que als mi/
rants mostrauen descubertes les
parts secretes de lur diffamada p/
sona. e axi p la ira de venus ensẽps
ab la vergonya perderan tota la
sanch e foren conuertides en ro/
ques.

Capitol quint continuãt lo cantar de orfeu recitãt la folla amor de pigmaleon ab la conuersio dela sua esta tua de vori en vera dona

ATles quals perque pig/
malehon vee ensa edat/
fer vida desonesta: ofes
de tants vicis com la na
tura veya que ministraua ales fe/
menils pensas: viuia sens muller/

y grã temps enlo lit passa sens cõ-
panyia era molt gran mecanich e
estant axi sol ab art marauellosa ỏ
vn vozi molt blanch esculpi vna y
mage de dona tan perfeta com po
gues nexer ỏ altra donaviua : y cõ
cebe amoz deues la sua obza: tenia
aquesta ymage la cara semblantvi
ua donzella: y ab tal continẽt als
mirants se amostraue : que souint
jutjauen que mouía lo cap . Comẽ
ça pigmaleon en si de marauellar
se de tãta industria / obzada per art
sua: y comença amar la semblança
de aqll ficte cozs souit ab les sues
mans volch esperimẽtar si era ver
tader cozs lo vozi poch ans per a-
quellas obzat veu que esvozi y en
cara duptãt lo besaue souint com
si fos vera dona y besant li paria
quels labis de aquella responian
a l delit que sentian los seus: parla
uali moltesvegades y ellmateix se
feya les respostes . tenia la abzaça-
da y temia estrenyent de anujarla
tostẽps treballant li de plaure : ab
gracioses paraules: y fent li prezẽt
de algunes cosetes: ab que les ten
dzes donzelles acostumen jugar /
li portaua petrines . y pintades pe
dzetes y ab aço alguns aucellets
vius / y flozs de mil colozs / bzials
de seda mentilles y ropons per a-
billar aquella . ab diuerses | inuen-
cions tots dies li mudaue / posaue
anells enlos dits de aquella / y col
lars enlo coll en qui penjauen va-
ries rodomilles y perque no mes a
xi abillada que nua li paria gentil
souint despullant la metia en son
lit posant lo cap ỏ aquella sobzevn
moll coxi com si degues hauerne
sentimẽt / nomena la muller . y totz
sos fets aella endzeçaue coz a vera
companyia ỏ son lit / seguis durãt
aço ques celebza la gran festa deve
nus ab reuerencia colta en tota la
ísla de xipze . y fumant los odozãtz
encensos dintre lo temple ỏ aquel
la mentre los tozos ab les banyes
daurades eran sacrificats / agenol
lat pigmaleon dauant lo altar en-
ramat / feu tal ozacio ab la veu tre-
molant si totes coses los deus
donar podẽ / yous demane en gra-
cia quem doneu per muller dona
qui semble ala mia de vori . no go-
sa demanar que disponguessen axi
la sua ymage que entre los dos se
pogues praticar vertadr matrimo
ni / mes entesa per la deessa venus
qui ala sua festa se trobaue present
la fi de tal ozacio . y lo que demana
ue pigmaleon cobzint lo seu desig
ab duptoses paraules deslibera ỏ
complaure aquell e volent ab sen-
yal de bon aguero donarlin cone-
xença la falla que agenollat tenia
enles mans tres vegades apagada
per vent sens pendza lum de altre
se torna a encendza y vola deuant
ell vna gẽtil abella alegras pigma
leon de veure tals senyals / y sens
tarda tornant asa posada acostant
se al lit on hauia dexada la ymage
de vozi seguint ason costum la be-
sa y paregueren li humits y calts
los mozros de aquella / torna la be
sar altra vegada y son posat en no
ua marauella perque senti enla bo
ca della mes lenqua que les mans
suas no li hauiã feta tocala enlos

pits y sãtils escalfats polsejar fi/
nalmẽt axicõ la cera se amollex ala
calor ỏl sol lo dur cors de aq̃lla y
mage fõ plasent a tocar: y mẽtre q̃
entra la nouitat de coses inespera
des ell se marauellaue: feu gracias
a venus per tan singular do y tor/
na a besarla: lo que sentit per la no
uella verge li aporta vergonya: y
alçant ensepms ab la primera vista
hague encõtra ỏla claror del ayre
y del enamorat: mes ajudada per
aquella deessa qui hauia endreçat
la conuersio sua, dexada la vergõ/
nya creent al seu pigmalehon per
de lo nom de verge: y com reltas
pnyada aps q̃ nouvegadas hague
la luna renouats los seus corns:
pari vn bell infãt al q̃l anomenarẽ
pafo/ y aq̃st mudalo nom ala gran
illa de xipre.

Capitol sise en quis tracta la celerada historia ỏ mirra ab la transformacio sua en arbre de son nom continuant lo cantar de orfeu.

En aquesta illa ỏ xipre
fill del rey pafo nasque
sinaras: lo qual sino ha/
gues may engendrat fil
la poguera entre los prosperats es
ser comptat: cosas cruels y de grã
maluestat: degenerant a tota ley ỏ
humana rabo son las quevull can
tar. Lunyau vos de aci totes les
filles qui teniu pare joue: y lunyẽ
se los pares: o si per cas lo meu cã
tar plau tant ales vostres orelles
que nous podeu lũyar: no cregau
a mon dir: ne que may sia estat ver
lo fet que yo recite: si empero vo/
leu creure aquell nous oblideu de
la pena seguida atanta maluestat
pus la natura consent fẽblãt deso/
de: yom alegre de esser nat tan lũy
de aquella terra: y ala mia patria
fas infinides gracies com se es tãt
lunyada de aquella tã vil: sia prou
rica de ensès de balsem: y amomo
ab altres moltes drognes, pus en
tre elles produhex ala mirra: qui
nouament fon mudada en arbre
de son nom en memoria de tã pro/
fanat crim, o desauẽturada mirra
mira en quin punt est que empe/
guit copido de veure amor tan fo/
ra dorde: nega'que may te feri ab
son arch, y treballãt en escusar les
falles del seu foch, de tan manifest
crim/ diu que mejera: o alguna de
les altres germanes ministres de
la ifernal furia/ ab vncio ences en
lo foch de infern han causat ta cre
mor: gran crim es algu auorrir a
son pare mes molt major es amar
lo en tal forma. Crescuda la celera
da mirra en edat de casar/ molts p
la gentilesa sua amant la disponiã
sos actes per a plaure aella. y cina
ras son pare desijant veure cõplit
son plaer en ella souint axi li deya
De tots los regnes vehins multi/
tud de iouens nobles enceSos de
ton grat per muller te desigen: y p
ço cara filla en tan gran nombre e/
legeix vn per ton digne marit. Es/
coltaua mirra/tals raons de sõ pa/
re y pusque entretãt sol aquell vn

mancaue qui era esperança de son
desig: passaua callant sens tornar-
li resposta. E axi la hora que era so
la y mal acõpãyada del seu desho
nest grat estaua altercant loãt y re
prouant la amor començada dient
ab simateixa: on me porta la força
de tan novell pensar perq̃ treball
en dar me a entendre que sia cosa
licita enamoradamẽt aiustar se ab
son pare: o deus celestials desuiau
semblant crim: si empero es crim
prequem sembla que venus no cõ
dampna detot tal manera de amar
pus ensemps sẽs alguna culpa los
altres animals entre si se ajusten:
no es iutjat a mal ala egua sostenir
enlo dos a son pare: y axí la filla
del cauall es casada ab ell: lo cabro
ensemps fa aiustar los fills que ha
engendrats: y dels aucells las fe-
mellas conseben en lur ventre de
aquella sement qui ans las conce-
be: o benauenturats a qui tal es
permes: mes la humana ansia ỏ
sijosa tostemps ỏ trobar coses no
ues: ordena leys malignas posant
empaix ab enuejosos drets alq̃ cõ
sent natura liberal y mes que tot
aço me escusa de culpa si ver es lo
que he hoit dir envna part del mõ
es consentit al pare de casar ab la
filla y ab lo fill la mare: crexẽt per
doblat deute lo amor entre ells ay
mesquina de mi que no so nada en
tre aquella gẽt lo que yo vull nou
nega la natura ni en totes parts
ho contrasten les leys: sol mon de
sig desuia lo loch aon so nada per
ma mala ventura: mes per a quem
detench entre tals pẽsamẽts fuig
de mi esperança entredita: be es di
gne de esser aquell amat / mes com
a pare. Bonchs sino fos filla del
gran cinaras poguera be esser ab
ell casada ara per esser tant meu pt
del tot la esperança de nunca esser
sua. Lo parẽtiu me nou / y ans po
guera veure la fi de mon desig / no
atenyent li res: espedient seria per
ami lunyar me desta terra per po-
derme escusar de tal celeritat / mes
folla de mi be se que mich dete. lo
plaer que prench de mirar a cina-
ras de parlarli y tocarlo de que es
per almenys algũ besar si mes nõ
puch atenyer / demes tens esperã-
ça impiadosa verge per a confon-
dre les deitats y leys mira ab tal
desorde quants mals acometrias
serias offensa de ta honrada mare
amiga de ton pare: germana ỏ tõ
fill: y mare de ton germa: no pots
mẽtir ales infernals furias qui ab
falles cruels e vlls molt esuellats
miran tots los secrets dels pensa-
ments culpables. donchs pusque
sins aci has guardat lo teu cors ỏ
nota de infamia no vulles cõcebre
en ta pensa cosa tan deshonesta: q̃
hage a dissolre los pactes que han
fermats honestat y natura: presu-
pon que ton pare volgues lo que
tu vols: per simateixa la cosa es de
tan gran espãt / quen la obra se em
patxa: quant mes ques tan honest
y ben acostumat que sol tanta vil-
tat no poria may caure enlo seu pẽ
sament: o yal ves yo axi ences per
la mia amor com yo so perla sua y
entals debats passant souint gran
part dela nit e del dia: la trista mir

ra vn iorn entrant lo rey dintre lo
seu retret: ab prechs solicitaue la
sua pensa duptosa que de tāts no-
bles elegis vn marit: demanant li
souint qui la tenia en dupte: recor
dāt li los noms de cadavn d aqlls
per escusar enella dl nomenar ver
gonya: calla primer per bon espay
aquel a y aprés ferm mirāt enla ca
ra del pare comença a plorar. Cre
gue cinaras esser aquests senyals
de temerosa verge: y diu li que no
plore: axugali les galtes y los vlls
ab les mans besala enla boca de q̄
no poch mirra se alegra: torna la a
pregar que li digue sens dupte q̄n
marit desiaue: y entra la instancia
de tāts prechs hoi ab veu molt ba
ixa la resposta seguent. Senyor yo
volria marit que en res a vos no
desemblas: no entenent lo pare la
malicia sua li loa tal resposta e par
tint se dix: ma filla los deus vullē
que tostemps siau ves mi tā piado
sa-e hoit lo nom de pietat dela bo
ca d aquell remorduda de propria
consciencia-mirra cala los vlls en
terra-y no gosa mirar cinaras mē
tre que sen anaue vengue lo mig' es
pay dela nit y lo son hauia soltat
las ansias dels cossos quant la fil-
la de cinaras combatuda p lo foch
de amor esuellada-tornaua repetīt
en sō cap a tractar la furia dls des
son sts desigs pert del tot lesperā
ça y deslibera tota cosa assejar en-
uergonyida desija-y no sap lo q̄
vol. e axi com vn gran arbre tallat
esperant lo derrer colp de destral
es e n dupte de quina part caura la
pensa duptosa de mirra nos veya

de qual part prenguera lo balanç
perq̄ leugera ab poca força empe-
sa dela vna part alaltra no troba-
ua asō amor millor remey q̄ mort:
plauli morir. y enlo lit alçada des-
libera de penjarse per lo coll: al q̄l
hauent dat volta ab la sua correja
liga lo cap de aquella en vn clau d
la cambra y dexant se anar dix. re-
sta ala bona hora cinaras y enten
la causa de ma mort: y ab les mās
tremolant axi pējada adobaua lo
dogal enlo coll esmortit. Lo mur-
mur de aquestes paraules diuen q̄
arriba ales orelles de vna vella di
da sua qui dormia en vna cambra
al costat de aquella aon mirra esta
ua: leuas la vella y no hague vber
tes les portes dela cambra: quant
viu linstrumēt dela mort enlo coll
d aquella que hauia criada. Crida
ensemps batent se la cara y lo cap
treballa en fluxar los nuus dela
correja del loch tan perillos comē
ça abraçarla y tendrament besant
la inquiria la causa de mort tan de
sestrada. Estaue mirra muda: so-
brada de vgonya mirāt sens mou
re los vlls la dura terra: dolies p
veures tancat lo cami dla mort no
dexa la vella de pregar la. y desco-
brint los blāchs cabells prostrada
als seus peus mostrant li les ma-
melles-qui la hauiā nodrida la cō
juraua per lo treball sostengut en
criar la sua infantesa que li digues
que causaua sō dol: y aquella auor
rint asos prechs sens tornar li res
posta ploraue gemegant-la dida
esperta en grans coses juraua que
en ella tot lo que li diria seria molt

secret/dient la mia filla perque du
ptau en dirbo a mi quiuſ puch tãt
ajudar: no es pereoſa en conexen/
ça de moltes coſes la mia tardavel
leſa: ſi voſtre mal es furor ꝑ anuig
cõcebut enla penſa yo ſe cõjur ab
que gorzeu y herbes. ſi alguns ha
anujada poder teniu per a venjar
vos dell. ſi ſou en aqueſt punt per
la ira dels deus ab ſagrat ſacrifici
ſabre yo amãſar la furia de aq̃lls:
no ſe q̃ mes me penſe: que per cert
leſtat dvoſtre regneveig anar proſ
perant viuen y tots jorns veeu vo
ſtra mare y pare. hoit lo nom d pa
re mirra lança agres ſuſpirs dl ſe/
cret de ſon cor y creſque lo plorar
ne per aço entes la vella lo crim d/
la penſa de aquella: ans eſtimant q̃
eſſent enamorada hauía por dl pa/
re li digue tals paules: yo conech
que ſou preſa de amor: dexau tots
duptes que la mia eſtucia baſta en
ajudar vos: y no dupteu que may
ho ſentira vr̃e pare. hiſque de ſeny
en hoir tals raons y leuant lo cap
dela falda dela vella cõ a folla mor
dent la vanoua del lit hiſq̃ en tals
paraules: jous prech q̃us ne ãneu
y no vullau deſcobrir mavergõya
y replicãt la dida li dix ab fellonia
hous ne anau: o callant dexau de
inquirir la cauſa de mon dol: per
que lo que treballau de ſaber ne
jous poria dir es tan gran malue/
ſtat que no conſent de eſſer publi/
cada. Eſpantas de hoir tal la dida
y als peus d mirra agenollada ple
gant les tremoloſes mans: apres
q̃ ab plorozoſos vlls molt la hague
pregada: ſeyala de voler ſe penjar
ſi cõplaentla no li deſcobria la cau
ſa del ſeu mal: toſtemps offerint li
ajuda y endreça enloque deſijaue
alça lo cap aquella y ab aygua de a
bundants lagremes exida de ſos
vlls vmpli la falda de ſa dida/y ſo
uint eſforçant ſe de cõptar li lo ver
la veu ſe/aturada dintre la ſua bo/
ca/y ſobrada de vergonya ab la ro
ba del lit ſe tapaua la cara/y axi te/
ment dix/o com es benauentura/
da ma mare pus es muller de cina
ras/no conſentint li de mes dir la
vergõya/deſcoloris lavella/en ho
yr tals raons e ab cabells ariſats
reſta tan eſpantada per entendre
la fi de tan deſhoneſt deſig/que bõ
eſpay paſſa ſenſe parlar apres ab
moltes raons aſſeja ſi pogueza deſ
uiar tal amor enla qual pusvee ſal
do e immoble parer d mirra e hoy
que poſada en leſtrem de congoxa
dſliberaue morir o complir ſos de
ſigs ab tals raons la conforta. vi/
uiu ma filia y no dupteu de res q̃
yous fare aconſeguir lo quevoleu
dl voſtre/y no goſa dir pare/ab ju
rament afermant tal promeſa. totſ
anys enlo regne d ripre celebraue
las donas vna feſta de ſeres y fon
en aqueſts dies/enla qual offertã
primicias de tots los eſplets del
any e per nou cõtinuades nits de/
xaue las mullers lo lit de lurs ma/
rits. Aqueſta feſta celebrant ſe la
reyna muller d cinaras ab moltes
altres donesvetlaua totes nits en
lo temple de ſeres. dõ pres ocaſio
lo engan dela dida de mirra/e ve/
ent cõ dormia ſol lo rey aquellas
nits penſa de enganarlo y ſol mu/

dãt lo nom ab tota veritat li decla/
ra com vna donzella de preclara
gentilesa encesa en amor / desijaue
enamoradament ajustar se ab ell /
y mentre que aquella loaue les p/
fections dela enamorada donzella
cinaras demana quants anys ha/
uia / y no tarda en dir li responent
dela edat es de mirra vostra filla y
no menys gentil della, lo que hoit
per lo rey e plaent li / concertaren
que enla vinent nit lay portas en/
la cambra / de que no poch alegrãt
se la vella / tornant al loch aon mir
ra estaua li dix alegrau vos ma fil
la / vençuts sonvostres mals y aca
bat loq̃ yous he promes. Allegras
la donzella mes no tant com dgue
ra / ans lo cor seu en senyal de algũ
mal pera venir tremola / mostraua
la cara rient ab los vlls mullats p
lagremes tan gran discordia de cõ
trarís parers tenia en son cap. &
ya era la hora que totes les coses
estan sota scilenci / quant comença
mirra exint dela sua cambra endre
çar lo camí de sos passos deues la
de son pare per acometre malue/
stat inhoida / fugi del cel la luna y
espessa foscor de nuuols cobrí ales
esteles / manca la nit dla sua claror
y primer la estela de ycaro e heri/
gona consegrada per la amor pia/
dosa vsada ab son pare se cobriren
les cares / tres vegades anant ensa
pega / y tres vegades hoy cãtar lo
musol sobre lo sostre del seu reyal
palau / los quals senyals aturar la
deuien. Camina empero / cobrít la
nit ala sua vergonya / tenia la ma
esquerra la dida guia del seu cami
y ab la altra palpãt cercaua lo por
tal dela cambra aon arribada tro/
bant la vberta y sens lum / perque
era axi empres / en tocar los peus
de mirra lo lindar dela porta se dś
colorí tota / y la anima encalçada d
por dexa tremolant los seus mem
bres forans : quant mes al lit se a/
costaua major espant sentia : y del
començat penedit se ab gran plaer
si pogues sens esser coneguda tor/
nara al loch de on era partida : es/
forçantla la dida la puja fins al lit
e dix. Cinaras veus aci la q̃s he
tãt loada : accepta lo pare enlo cul
pable lit la sua sanch, y traent la d
la primera por que tenen las don/
zelles treballant ab raõs reposar
lo cor della : peruentura considera
da la sua edat la anomenaua filla y
ella li dix pare : perque no mancas
sen los propris noms a tã grã mal
nestat : y ans de esperar lo lum del
dia plena dela culpa del pare se hís
que dela cambra / y hauent conce/
but de aquell / sen porta en sonven
tre pales testimoni dela culpa co/
mesa / la seguent nit dobla lo crim
y no son la derrera / ans dura tant
que cinaras desijos de conexerla
donzella ab qui tantes nits hauia
descansat pensant que ya no tegue
ra vergonya feu portar a vn patge
vna atra encesa, la qual no son tan
prest ditre la cambra : quãt ensèps
conegue la filla : y la erra q̃ hauía
comesa : y sobrat d dolor no podét
res parlar : girat ala espasa q̃ prop
del lit penjaue la arrenca dela bay
na : fugi mirra y ajudada per las te
nebras dela escura nit : escapa dela

mort errāt p lo ample espay ỏ molta terra: ya passaue los palmes de de arabia y los camps de panchea y axi caminãt per nou mesos finalment cansada se atura en sabea ab gran treball portant lo pes del ventre atal hora enuides sabẽt q̃s ỏsijaue estreta entre la por ỏ mort y los antigs de viure comẽça tals p̃garies. Ó si alguna ỏitat als penedits y cõfessãt lur culpa es james iclinada: yo cõses q̃ meresch ỏgudament la pena que sostench: y no vull escusar en mi digne supplicimes perque viuint no siavergõya dels vius ni entrels morts offena las lurs ombres ab la mia p̃sẽcia lançãt me dels dos regnes mudau la mia vida y nom doneu la mort: certament alguna deitat es presta per ajuda dels q̃ penedits confessẽ la lur culpa: que tantost los deus compliren los derres p̃chs ỏ mirra: y mentre que parlaue fozen mudats los seus peus y cames en grãs raells la sãch passa en such de aq̃ll nouell arbre los braços en grans brãques: els dits en petits brots: la pell se muda endura escorça: e ya larbre crexẽt hauia cenyit lo vẽtre prenys ỏ aquella y los pits comencant a pujar per lo coll: quãt no espera ella lo pujar dela escorça ans lo cap acalant se mes ditre aquell lo qual encara que mudada deras ab lo cors vell los primers sentiments: plora fins vuy y dela sua escorça ixen lagremes tebeas tengudes en gran preu: los troços que de aquestes lagremes resten: endurits per lo sol serã tostempo per lo nom de aquella anomenats de mirra.

Capitol sete en qui continuant lo cantar de orfeu recita la natiuitat de adon fill ỏ mirra y les amors devenus ab ell.

Bresque sots larbre linfant mal cõcebut: y cercaue cami per on hisq̃s desemparãt la mare en mig del arbre se mostraue seyal ỏl inflat ventre y sentia aquella tant la doloz major. quant mancant li la veu no podia cridar ni formar paraules de complanta: ni iuocar a lucina: empero sots la noua forma paria congoxada tota humida per duplicades lagremes: mes fõ present lucina y toca ab ses mans los rams adolorits diẽt paraules aiudants a parir: per les quals ajudada comẽça larbre ỏ fer algũes cretes. y tallãt se la escorça reteviu mirra lo pes del ventre seu: y plorant lo infant pres per les nayes: fon mes sobre les tendres herbes vntãt lo ab lay gua ỏles lagremes q̃ ỏ cõtinuu cahẽ ỏl arbre seu: la gẽtil cara de aquest infant fora forçat tot enuejos loar per que tal era q̃l pintar acostumã la forma ỏl amor en vna lisa taula: y perque lo ornament del abillar noy faça differencia: o posen en aquest les ales y al jaue ỏ daurads sagetes hou leuan de aquell. Mes cõ engana les pe-

ſes dels mortals aliſant de ama/
gat la volable edat: e no es res tan
leuger com lo correr dels anys q̃
aquell fill de ſō aui nat ō ſa germa
na que era eſtat dītre larbre enclos
e poch hauia exint del eſcur vētre
era gentil infant: ja paſſada la edat
de adoleſcencia era home perfet y
de tan gentil talla que venus ſe e/
namora dell y cauſas tal amor per
que vn iorn a cas linfāt cupido be
ſant la ſua mare: caygue ōla ſua al
jaua vna daurada ſageta apuntāt
lo tendre pits de venus: e axi no
cuydant lo fill nafra la mare. y mi
rant la gentil cara de hadon fill de
mirra la deeſſa nafrada: preſa dela
ſingular preſencia de aquell: ya de
xaua la cura deles ribes cytareas
y dela gran yſla ō paſo no curaue
del cel preferint a aquell lo valer
de adon aqueſt acompanyaue y ſe
guia en tot loch on anaue: volētes
repoſant enla ombra veſada: y pra
ticāt mes crexia enla ſua eſtima laſ
belleſas de aquell: per les ſilues e
colls: y ſobre aſpres roques ab la
roba troſada fins al genoll ſegōs
lus de diana ſeguia los paſſos de
adon hayſſaua los cans contra leſ
lebres los ceruos y les daynes/fu
gia quant podia dencōtrar porchſ
ſaluatges/y los lops robadors
los onzos y leons y al que tant a/
maue ſil conſellar agues aprofitat
conſella que fugis ō aquells forts
animals: perque enlos valents no
es ſegur lo goſar. dexa gracios jo
ue empreſa de tant perill per mi li
deya molt ſouit/y no cures de ca/
çar aquells animalſ que ha armatſ
la natura perque la furia ōl porch
corrent reſembla la del lamp: y es
molt cruel la ira dels leons: mos
naturals enemichs y auorrits per
mi: lo q̃ hoīt adon: a venus dema
na ꝑqual rao ſenyora los teniu en
tāt odi yous ho dire dix ella y ma
rauellar vos eu de tan moſtruoſa
pena cō ſegui a lur antigua culpa
mes lo treball de que no ſo veada
ha canſat ma perſona. y veus aci
vn holiu qui ab lombra de ſes brā
ques offir plaſēt repoſe les fulles
caygudes ſota ell reten gētil eſtra
do per a ſeure: reposem nos aci: y
tal dient los dos ſe aſſeguer en: y
repoſant lo cap: la enamorada de/
eſſa enlos pits de adon: meſclāt al
guns beſars ab les ſues paraules
axi dir comença.

Capitol vuyte continuant lo cantar dorfeu recitant lo leuger ſcorrer de athalanta y la mort de molts venſuda enla fi per y pomeneſ y los dos conuertits en leons.

SI peruētura haueu
may hoit dir vna do
na ſcorrent ſobrar a
molts forts homens
tal fama no es eſtada
fabuloſa ni falſa: quen veritat ſo/
brauels: y era tan gētil que en jut
jar lo millor entre lo lauger cor/
rer y delicada gentileſa de aquella

los díscrets se aturauen: venguda en edat que poguera casar aquesta ab vll despert mirant enlo temps per venir ab instancia de gran desiuocio demanaua als deus si lo pendre marit fora vtill per ella: quant hoi tal resposta: no has mester atalanta marit: ans fuig quãt puques lo jou del matrimoni. del qual en la fi no poras escapar: y sera causa que viuint mudada en altra forma perdras aquest teu esser. Restant molt espantada de tal sort com sentia manassar sobre ella la resposta dels deus. sens casar viuia per les escures silues. fugint la instant cuyra d molts nobles qui per muller la volian ab tal condicio: negu no pot esser casat ab mi sino vencent me en correr veniu correr ensemps y aquell quim vencra me haura p muller. pegant los pereosos la pena ab lur cap. los pactes de tal ley imposada parien molt cruels mes era tanta la bellesa de atalãta que vence lanimo d molts nobles qui tota por depxada volgueren corrẽt posar a sort lur vida sots força de tal ley Entre los altres per amirar linich cos era vengut. ypomenes burlant se d aquells qui metiã lur vida en perill per casar abvna sola dona dexant lo nombre de tantes en qui triar podian sens dupte de morir. e diẽt tals raons viu la verge atalanta qui nua sota vn sol vel prim mostraue tan gentill y bẽ tallada psona com la mia o la tua adõ si fosses dona. de que no poch marauellat alsant les mans girat a aquells que poch ans hauia enculpats. dix perdonau me si ans vos reprenia perque no conexia la valua de aquella q̃ esperau en premi y loant lo valer de aquella conce be enson cor foch de nouell grat y comença adesijar que vences enlos cos tots aquells que eranvenguts per correr. dient ensimateix q̃ dexe yo sens esperimentar ma sort en aquest cos pus tench per cert q̃ als gosats los deus afauorexen y passant tals raons ypomenes absi començaren acorrer endresant lo anemorat joue lo mirar d sos vlls als actes d atalanta. si be loaua en ella lo leuger correr com d volant sageta: mes se marauella delas belleses que ab lo correr miraua. per que lo vent alsãt la roba descobria la delicadura deles cames d aquella y los daurats cabells volauẽ esbandits per les sues espalles y mẽtre q̃ ypomenes estaue cõtemplãt aq̃stes ab altres gentileses d aq̃lla Lo cos fon acabat y ab gran auantatge atalanta sen porta de tots la millioria: y pertal victoria obtẽgu da desijada corona: los vensuts ja megauen y seguint los pactes dela ley imposada tots perderẽ lo cap mes tal esdeuenir no espanta ypomnes ans ab saldo e ferm gosar passant deuant la gẽt estech enmig del poble y mirant fixament la cara dela verge comẽçant aplar li digue tals raõs pq̃ scau dõzella titol d tãpoch preu vensẽt aq̃sts vẽsuts venu correr ab mi. y sila fortuna me sera tan fauorable que vos reste vẽsuda: no tengau a vergonya

m. i.

que la mia noblesa passa la ꝺ q̃nts
haueu vésut :mon pare macarebo
fon fill de ocestio/y aquell de nep/
tuno.don reste yo besnet del gran
rey deles aygues/y ma forças no es
menor :e si percas yo restare ven/
sut guanyareu maior honra que p
tots quãts sõ morts.miraua la fil/
la de hoeneo aquest mentre parla/
ua raons tan esforçades/y fon po/
sada en dupte no sabent estimar q̃
li plaguera mes vencre:o esserven
suda/y comença dir ensemblãt ma
nera:qual deu iniech vol la mort ꝺ
aquest tan gentil joue/posant li en
lo cap q̃ ab perill desa vida ser que
de casar ab mi:vensuda so dela sua
helleza ab qui poguera la mia aiu/
star si los deus ho consentisse:mes
perque es tan ioue la sua tendra e/
dat me mou a pietat:q̃ mes si es de
virtut esprouada : ab la pensa sens
por ꝺls perills dela mort/y besnet
ꝺ neptuno/anemorat ꝺ mi estimãt
preu de tan grã estima lo matrimo
ni meu consentire yo que muyre si
la mala sort mia me sa esser vécedo
ra/ygirada aell respenent li digue
Abentre podeu gentil hoste par/
tiu vos de assi dexaula esperiencia
dels sangonosos talems/y no vul
lau la ley cruel del meu trist matri
moni:anau cercar muller entre les
altres dones:nou trobareu algu/
na que nous vulla ansvos reque/
rira qualseuulla discreta. dexau es
tar lamí:y veent que la vista de tãts
morts/ni ses raons nol mouien ꝺ
son primer prepost deya cõtinuãt
axi absmateixa.perquem toca tal
basca de sos fets: Il mostra per ha/
uer desitat de poder viure ab mi/
sostenint indigna mort en preu de
sõ amor: o cruel vécimẽt no crech
que per algu sies may enuciat mes
no es culpa mia ja volguesses de/
xar aquesta folla empresa : o pusq̃
est tan foll me vencesses corrent/
ha com semble cara de gentil ver/
ge la tua iouenil:o mesqui de ypo/
menes ja no haguessé may los teus
vils ami vista que certament eres
digne de viure:e si fos yo mes be/
nauenturada no negãt me los fats
libertat de casar tu eres aquell sol
ab qui volguera yo casar hauia de
tal manera dit/y la simpla donzel/
la primer tocada del calt foch ꝺ cu
pido ignorant simateixa amaue sés
saber que cosa era amor ja lo pare
de atalanta y lo poble desijos ꝺ mi
rar lo cos solicitauen quant inue
ca ypomenes ami ensa aiuda abtal
oracio Tulles esser present y fauo
rable al començ de tan gosada em/
presa/o noble citarea/y endresada
les flames de aquell foch que per
ton fill mon cor ha concebudes/y
forcen per aura anemorada dell re/
portades ami les sues veus e pchs
per los quals suy moguda :y vaèt
q̃ la necessitat p esser aiudat lonch
temps no admetia:volgui en per/
sona anar lo asc correr. En la isla ꝺ
xipre ma terra natural havn camp
nomenat dels antichs amaceno :
lo qual los veils daquella mia isla
en temps passat consecraren ami.
dotant ne lo meu temple:enlo mig
ꝺ aq̃st cãp resplãdeix vn bell arbre

qui ab rās y fulles daurades pro/
dueix pomes dor;deles quals la o
ra quem arribaren los prechs de
ypomenes. Tenia per sort tres en
les mies mans/y ab elles pensi q̄
poria socorrer la necessitat iua. per
on anant al loch a on correr deuiā
inuisible atots sino a aquell qui
mō venir causaua a ypomenes do
ni les tres pomes ō or mostrantli
com hauia a seruirse de aquelles p
a vēcre lo cos/y ja los trompetes
hauent dat los tres senyals comē
çarē a correr los dos anemorats y
ab tal leugeria q̄ls miradors jutja
uē q̄ pogueren sēs mullar se los peus
correr sobre la mar y sobreles spi/
gues ōls cāps en tēps de messes sē
se trēcar aquelles. crexiā lo esforç
del ioue qui corria los crits ōls mi
radors qui ab veus fauorables du
plicadament deyan; ara ara cuyta
ypomenes ara vsa lo estrem de tes
forces. lança tota peresa q̄ sens du/
pte vencras; y es dupte qual se ale
graue mes ō hoir tals raons; o ell
o la donzella; ho quant souint te/
nint libertat ō passar lo corrent re
tardaua lo correr atalāta. si be for/
çada de naturala leugeria moltes
voltes passant lo dexaua detras/
corria ypomenes traent loale sech
dela cansada boca/y distaue. molt
luny la fi dela carrera que hauian
acorrer; quant lançavna daqnelles
pomes dor; dela qual vista vench
noua marauella ala verge atalanta
y tirada per copdicia de tan reluit
or declina en son correr/y calas p
apendre la revoluible poma enlo
qual temps la trasspassa ypomenes
per on se hoiren veus de gran ale/
gria; batent les mans lo poble cir/
cunstant; mes aquella reparant ab
leuger correr lo que hauia faltat.
dexa detras ypomenes/y per sem/
blant manera ab laltra poma de/
uant ella lançada; se torba/y apres
lo torna apassar. Restaua ja lestre/
ma part del cos quant ypomenes
diēt ara grā venus endreça lo meu
correr lança per lo traues del cāp
la terça poma. perque perdes mes
temps enlo cullir ō aquella. estech
vna estona duptant la verge de a/
nar la pendre/y vēsent yo sos dup
tes a pendra la forsi/y mentre se ca
la per acullir aquella aiusti nouell
pes enla poma. perque la fexugue
sa deterdas mes ses mans/y la tor
bas encorrer; enla fi perque no siā
mes largues mas raōs que lo cos
de aquells. fon vensuda la verge y
dant fi ala ley inhumana obtēgue
lo vēcedor lo premi desijat paruos
adon; si merexia yo referiment de
gracies; y fumants sacrificis; nom
rete ō res gracies ni lo ingrat obli
dat de tants bens fuma los meus
altars de odorants ensensos; fuy
tantost conuertida dela primera a
mor en jra tan cruel; q̄ prepusi ōls
dos pendre venjāça; per dar exim/
pli als q̄ han de venir. tornauessē
ypomenes ab la noua muller ven
cedor en sa terra y passauen p aqll
tēple que en tēps passat lala mare
dels deus enlaspessor de vn bosch
hauia hedificat Echion home de
digne fama; quant del cami can/

sats los paregue que reposar de-
uian:e dins aquell desordonat de-
sig de amor mogut per obra mia
occupa la pensa de Ypomenes.
& com enlo dit temple hagues vn
secrari fet com a vna coua dins lo
qual lo antich sacerdot hauia me-
ses moltes images desust dls deus
antichs Aquest loch tan segrat los
dos cõteminaré ab actes desoneste
tapãt se los vlls les sagrades yma
ges del qual acte resta tan indigna
da la gran mare dels deus: que fõ
en punt de fer obrir la terra y vius
a cabulcar los enles aygues desti-
gia:mes parechli que forza poca pe
na y mudals en leõs ab la cara fel-
lona y murmurant per ira y enfre
nant las boques de aquells q̃ tots
los homés temen.los amança tãt
si bele quels fa portar lo carro de-
la deitat sua.aquests lo meu amat
y tots los altres saluatjes animals
qui enueureus no sol nous fugirã
mes tenint vos la cara seguiranvo
stres passos.fugiu com ð enemichs
perque lo gosar vostre no torn en-
dan dls dos

Capitol noue continuant lo cantar de orfeu recitant la mort de adon ab la con uersio dela sua sanch en flor

Als raons amonestant
adon hauia acabades la
gran deessavenus:y aiũ
yint los blanchs signes
guia del carro seu per layre sen a-
naue:mes la virtut y esforç de aq̃ll
q̃ restaue obuia sos amonestamẽts
q̃ tãtost cassãt puentura seguit los
seus cans lo rastre de vn porch:y
descobrint aquell: exint ab furios
encontra pres adon per lo mig dõ
se tenyiren dela propria sanch los
seus delicats membres:y retenint
enlo ventre senyal deles dents de
aquell saluate porch:caygue mort
enla terra Venus anant perlo ay-
re aportat lo seu carro ab leuge-
res ales dels blanchs aucells guia
del seu cami no era encara arriba-
da enxipre:quant senti los crits ðl
qui moria:per on sense peresa vol-
tant loseu camí deues aquella part
de molt alt descobri lo cors ðl seu
adon brollant de sanch sobra la du
ra terra:y quasi exida de son seny
baxant en aq̃ll loch comença a plo
rar.los cabells arrencant se y ba-
tent se la cara:y pus hague dona-
da fi al dol:dix increpant los fats.
cert no seran totes coses de vostra
iurisdictio ans contra lo voler vo
stre qui tãprest haueu acabada sa
vida: eternamẽt durara lo dol del
meu adon:y renouant tots anys
noua solennitat resemblara lo dol
q̃ he sentit de perdre:yo mudare
la tua sanch enflor:pus fõ en tẽps
passat consentit apersephone de-
conuertir los membres femenils
en mentes odorãts:no pore yo la
sãch ðl fill de sinaras mudar en no
ua flor:e dexant de mes dirvnta la
nafra de aq̃ll de odorant vnguent
ðl qual tocada tantost la sanch in
fla e feu bambola com sol laygua

pluguda del alt cel: y ab poch mes
espay duua hora entrega: daquel
la sanch nasque vna flor ỏ consem
blant color: dura: empero poch lo
vs de aquella flor: perque flaca es
sent y de molt poch esforç fon per
los vents lançada qui totes coses
lançen ablur gran furia

Acaba lo libre dee de
trãsformacions del poeta o
uidi Comẽsa lo onze capitol
primer donant fi als fets de
orfeu recitãt la mort sua ab
dues transformacions so es
dela cerp qui volgue absor
bir lo cap de orfeu en roca
e deles dones quil matauen
en arbres.

MEntre ab tal cãtar lo po
eta de tracia aportaua a
ci les silues e les roques
y amansant lo dur cor
dels animals saluatges atots for
çaue de seguir la dolçor del seu cãt
vna companyia deles dones cito
nias del alt coll de timoli mirant
orfeu com sonaue cantant dix en
tre ellas vna: veus aci dones lo no
stre enemich perqui som méyspre
ades y tira ab gran furia vna brã
ca de arbre enla care ỏ aquell: la q̃l
perque era ỏ moltes fulles y brots
raterdant enlo ayre lesforç ỏla sua
furia: quant plega a orfeu. feu sen
yal sens nafrar vna altra seguint a
questa li tira vna pedra / qui tirada
resta vensuda en layre del so plasẽt
que hoi de orfeu / y com apenedint
se atura deuant los peus ỏ aquell
quasi demanant li pdo ỏ hauer as
sejat de voler lo nafrar. mes enaço
cresque tant la ira regnant la cru
el furia de infern enla pença de a
q̃lles / que dexada tota manera fe
menil tantes barres y rocas lança
ren sobre ell que rompent en mol
tes parts lo seu delicat cors ab la
sach escampada sulla les robes q̃l
vestian: e les herbes sobre qui re
posaue / y foren estades aximateix
vensudes del cantar de orfeu aque
stos arbres y roques. sino que erã
tants los crits doblats ỏ aquelles
folles dones que sobraué la veu ỏl
dolç cantar de aquell primer tots
los aucells y tota la host ỏles feres
espantats de tants crits y ỏ tã bra
ua pluja ỏ pedres y bastons sobra
orfeu cayguda se volguerã partir
y apres encara detengudes per la
veu congoxada de aquell tan mal
nafrat entorn dell aiustats. axil en
circuiren com solen los aucells en
rotlar lo musol. Si per cas ans ỏl
sol post lo veen / y mostrant ab lur
gest quant del seu dan restaué anu
jats / vns mordiã ab rabioses dẽts
les corsa deles astes quil hauiã na
frat altres ab força de lurs peus lã
çauen lũy les pedres y los aucells
ab bechs rõpiã las glebas dela ter
ra y perq̃ ala furor de aq̃lles folles

dones armes no mancassen: p cas
en vn camp lauraue vn pages ab
dos bous jũyits y altres no molt
luny de aquell feyan vna rompu-
da: ab esperança de fertils messes-
y vista per aquests la gran mandra
de tants animals de diuerses natu
res com partint del loch on orfeu
geya venia deues ells Fugiren es-
pantats: dexãt sobre la terra la rel-
la los cauechs y axades: ab q̃ feyẽ
la feyna: los quals instruments a-
les dones pareguerẽ disposten ar-
mes per acabar lur començada ma
lícia, y deuallant del coll on la por
dels animals saluatges les hauia
tengudes fins aquella hora sẽs go
sar deuallar enlo pla: pus aguerẽ
pres enles lurs mãs les celerades
armes: acomateren lo enorma sa-
crilegi dant mort al fill del gran a-
pollo, qui ab mãs iunctes primer
en aquella hora despenque ses pa-
raules enua sens esser escoltat. per
lo qual cas: o iupiter aquella veu
hoida per les roques, y entesa per
les feres. seguint per layre la exala
da anima isque del cors de orfeu la
mort del qual plorarẽ tots aquells
qui hauian sentit pler also del seu
cãtar: y diuse q̃ los rius ab aygua
de grans lagremes la natural cres
queran: las driades y nayes plora
raren per semblãt lo dan ỏ aquell
daqui los membres trosejats en-
diuerses parts geyan: lo seu cap y
la arpa eran sobrel riu debro: aque
segui vna gran marauella: que axi
portats sobre laygua la arpa sona-
ue no se que lamentant a compan-
yaua la murmurant la lengua del

cap desanimat y ab plorosaveu los
boschs los responian, y ja axi por
tats començauen adexar la aygua
del lur riu natural, quãt los isque
al encontra enlarenal deles ribe-
res de lesbon: vn espantable drach
disponent ab la gran boca vberta
de sorbir aquell cap y la arpa: mes
fon presẽt febo p̃ asocorrer lo cap
del seu fill mort: e congelãt les bar
res de aquell drach vbertes lo cõ-
uerti en roca qui fins are presenta
la forma de aquell drach ab la bo-
ca vberta: la anima de orfeu dexãt
lo cors mal tractat enla terra deual
la als inferns tornant a regonexer
los lochs q̃ ans hauia vists, y cer-
cant entre los iusts troba la sua eu
ridices abraçant la ab braços ỏ tal
pler desijosos y axivuy ajustats in
seperablement. passegẽ los elisios
camps. no deixa lo gran liheo sẽs
punir aquest crim y dolent se ỏ ha
uer perdut lo poeta qui solia can
tar las laors ỏls seus actes sagrats
tantost mudant ensilua ỏ molts ar
bres totes aquelles dones ab rels
tortes liga enlo pla ỏ aquell camp
y treballant enua de mourels pe-
sats cossos mẽtre cercauẽ los lurs
peus, y las cames mirant baix en
la terra veran aq̃lls en arbres con
uertits, y ab les mans batentse los
lurs indignats pits sẽtirẽ en aq̃lls
ja la dura escorça: qui enla fi ab to
ta veritat occupa los lurs cossos.

Capítol segon en qui en trodueix los fets de mída

ab la conuersio de quant to caue en or

NO basta afartar lo indig nat animo de bacho aq̃ sta dura venjança ans a uorint aquells camps cõ a cõtraris ỏ son rapos ana adel canſar enlo munt flozit ỏ tinoli ps del riu de pactalon ; sibe en aquell tems no era de tant preu com fon apres / y ental loch aell plasent ab sos deuots ballaua entre los qualf sol mancaua sileno tremolant plo pes del vi y ỏ molts anys. lo qual descaminat fon pres per los vilãs de frigia ; y axi ligat de cozones de cure lo portaren deuant lo lur rey mida ; al qual orfeu hauia adoctri / nat enla secta de bacho don cona / gue segons lo gest ỏ aquell y com era enramat que era companyo ỏ / la festa de aquell y vn ỏ sos deuots de qui no poch alegre en son rey / al palau deu jorns continuats ce / lebra noble festa per amor ỏ tal ho ste / y seguit lonzen dia com sentis lo loch hon lo gran dionis era ab tots los seus li aporta sileno faent alegre present al criat de sõ mestre y son tan content bacho dela vista de aq̃ell ; que referit li dignes gra / cies pertal present li dona libertat de elegir quãtvolgues ab certa es / perança de hauer lo demanat ; tan plasent e inutil offerta acceptãt ab gran plaer lo copdicios mida ; de / mana queli donas tal gracia ; que quãt tocas ab les parts ỏl seu corf se conuertis en or / y son li atorgat ab anuig per lo gran liber desijant que sõ desig dreças amillor fi. Ala / sé mida alegre y tocãt tot quãt tro baue feya la proua ab fe duptosa ỏ la offerta de bacho / y apenes de tã gran marauella creent asimateix ; arranca vna verga de florida jane sta y son la verga dor ; toca aps ab les mans vna roca y sens tardarse conuerti en or. pres ỏ vn flozit cãp algunes espigues prenyades de molts grans / y enses mans se tor / naren tots dor. Si trobant algun arbre arrecaue dels poms iutjaué los mirants que eran ỏl ort despe / ria ; e si per sort ab los dits tocaue les bigues dalgun sostre reluian a quelles com de or molt brunit. la aygua ab que rentaue mida les su / es mans restaua tan daurada que iutjaren ab ella altre vegada iupi / ter voler enganarla filla de acrisio la roba qui tocaue les parts de sa persona daurada reluia / y ỏ assi en son animo fingint fantesiaue tan grans esperanços que passauen les forces del seu cap ; entre les quals visque poch ab tal pler ; quevengu da la hora del mejar ; parada la tau la per sos patges essent enella ser / uit de habundants viandes ; com tocaue lo pa en durit ; y fet or resta / ue enses mans ; les launes del ca / po entre les sues dents tornauen launes dor / y hauia lo coper mes / clant laygua ab vi aparellat lo beu re ; quãt tocada la copa p los labis de Bida ; tirant lo vi de aquella seguia conũtit en or fus ; p lo buyt de sa gola ; espantat per nouitat de

tants mals ensemps miserable / y rich desija fugir ỏ tal riquesa auor rit lo que ans hauia tant cercat. la habundancia ỏ molt mẻjar no far taua la sua fã; y secada la gola sade jaue tostẻps sens poder beure de / gudament sentit pena ab lor tã des / sijat y alsant les mans al cel dix / o pare leneo pdona la mia culpa yo confes que he errat mes hages me merce y releua ỏ mi aquest resplã / dent mal. Uésuda per tals prechs la benigna deitat de baco. consen / ti al rey midalo de quel suplicaue dient axi aell. perque no restes en circuit del or mal desijat vesten al grã riu pactalõ q̃s vehi ỏ serdẻya y segueix per amunt lo cami dela aygua fins que arribes ala font ỏ on hix y al raig q̃ cau ab molt grã furia sots posa lo teu cap y lo cors los quals rentats seras de tal mal quiti. Segui lo rey als manamẻts ỏl deu / y lor seu comana al grã riu qui fins avuy prese de aquell la an tiga semẻt corre ple ỏ menuts tro / sos dor

Capitol tercer en qui con tinua los fets ỏ mida ab lo creximent deles sues orelles en forma de orellas dase

h Auent lo rey mida leua da del seu cors la causa de tants mals tẽgue en tan gran odi las rique / ses e or que per fugir ỏ tota auinẽ / tesa de mes cobdiciar desemparãt les poblades ciutats enlos boschs habitaue y souint se restrenyia en les coues del deu Pan / restant tostemps enell lo enginy gros perque altre vegada devian tor / nar noure ason seyor. los folls iu / dicis de sa ignorãt pensa entre los altres lochs on souint reposaue se guint la deitat de pau: eral munt ỏ tinoli qui vora dela mar se alça en / tre los cãps sarts eypeplos entals munt lo deu pau sonant la sua xa / ramella presumia de tant quel seu sonar preferi al ỏ apollo. de que in dignat lo luminos deu. vẻch per ferne proua y punir tal gosar: e cõ cordat que lur cantar iutjas tino / li enlo mig del seu munt se segue p hoir los: apartãt les fulles ỏ grãs rouras deles sues orelles penjant les glans pertot enles sues galtes girat al deu pastor axi digue. Co / mençau quant vullau que dispost es lo iutge de hoir vostre cant. Co mença pau a sonar las agrestas fla utes y ab lo seu cantar desacordat sol pleya al grosser mida p sort tro bant se ental loch: apres de hauer hoit aquest lo sagrat tinoli gira la sua cara per hoir apollo: lo qual es taue coronat de lorer pres ỏl mũt ỏ pnaso: y sostenint la viula ab sua ma esquerra: mouẽt ab la dreta lo arquet ab gran compas sobre les cordes dela viula: perla dolçor de tal so vensut tinoli. loant la musi / ca de apollo condemna la de pau / manant les cãyes mal aiũyides es /

ser sots meses ala viula de aquell qui resta molt cõtent dela iusta sẽtẽcia que entre ells hauia promulgada lo sagrat mont de tinoli: tots los hoints loaren tal sentencia: y sol entre tants lo grosser mida reprenia aquella preferint la veu de pau ala dl grã apollo a: q̃ no pogh i dignat girant se lo senyor dela del fica isla digue semblants paraules rabo es que orelles qui tal jutgen sie remunerades y perque de vuy auant pugau millor hoir la musica de pau les vos crexere yo: y acabant lo deu semblants raons les orelles de mida crexent prengueré forma de orelles de ase de on mida enuergonyit y desijant cobrir les ordena de portar de aq̃ll dia auãt en son cap vna mitra qui de traues posada ab los dos corns cobria les sues grans orelles: mes no pogue celar tal nouitat al barber q̃ li reya lo cap mes ab estret juramẽt li imposa cura de tenir ho secret e com es ỏ costum que ales coses vedades tenim mes inclinacio desijant de publicar aquelles empatrat de vergonya: y estret per lo juramẽt com no pogues ab algu raonarsen: exint dela ciutat en vn camp feu vn forat y posant la sua boca ala vora de aquell comença tals raons: hoya la terra pus que altre no pot esta gran marauella q̃ lo rey mida te les orelles de ase. y parti de aquell loch tornant ab la terra a cobrir lo forat y tantost sobre ell nasque vn bell canyar: de qui les canyes mogudes per lo vẽt ab tal so explicant la vergonya de mida debian cantant los seguẽts versos

Lo cap de reyal case
te les orelles dase.

Capitol quart tractant ledifici e destructio dela prime ra troya ab la natiuitat de achiles

Enjat per tal manera apollo del rey mida delẽ para lo mont de tinoli: y per layre portat arriba en frigia en aq̃ll loch on en mig dla mar sigea y retea era vn vell altar del gran tronador jupiter. y fõ hi enlo tẽps que en tal loch lamudon començaua los murs dela primera troya qui veent ensemps ab lobra comẽçada crexer los treballs y despeses: desfiat de son propri poder: apollo y neptuno conduhi ab offerta de paga en metre les lurs mans en aquella grã obra y com los dos prenent forma humana haguessen acabades les põposes muralles demanant al rey lamuedon la paga q̃ls hauia offerta: nega aquell jurãt que may res promes los hauia. de que molt indignat lo gran deu deles mars dix no passara sens pena aquesta gran fallença. y gira lo gran cos de sas aygues contra los murs dela aura troya: y golãt los camps ab les sues ones: guasta tots los esplets que eran en aquells y no content de aço: condempna exiona filla de lamuedon a esser deuorada de vn

monstruos animal dela mar: y mẽ
tre que estaue la ꝺlicada donzella
sobre vna roca ligada prop la mar
esperant la gran bestia per esser de
uorada passant hercules sots espe
rança doptenir los caualls engen
drats per zephiro en lo estrem de
ponent promesos per lamuedon a
qui desliuras sa filla: emprengue
de desliurar aquella: y portada a fi
tan loable empresa no sostench: lo
victorios caualler ab paciencia es-
ser li negada la paga a son vencre
promesa: ans ab host de inuinci-
bles cauallers combate y subjuga
vencent les muralles del rey dos
vegades perjur- y partides entre
aquells qui seguit lo hauian las
riqueses de troya- no resta sẽs pre
mi telamon ans li dona hesiona fil
la de laumedon pus pelleu era ca-
sat ab la deessa tetis: y no menys
se estimaue del sogre que del aui: p
que esser net de jupiter molts han
aconseguit- y casar ab tal deessa ell
sol hauia merescut lo casament de
pelleu y ꝺ tetis son ensemblãt ma-
nera: perque lovell protheu hauia
dit ala deessa tetis prophetizant a-
xi. Tu concebras vn fill qui passa-
ra en fama los actes de son pare: y
tendra entrels homens major noz
que aquell: per on temẽt lo deu ju
piter que enlo mõ no succehis ma
jor quil lanças de son regne cõ feu
ell a saturno: si be enlo secret son e
namorat de aquesta deessa ꝺla mar
tostemps fugi de complir son de-
sig tement tal successor y' mana lo
grat que ell tenia concebut passas
enla seu net pelleu qui gira la cura
de sos treballs en obtenir ꝺ aquel
la los plaers que amor disperla en
entre dos qui bes volẽ. Esvna pla
ge enla terra de emonia aon vora
la mar es vna gentil coue en mig
de vn bosch de murtra tã ordenat
y composst que mirant lo duptauẽ
si era natural: o obrat p humana
industria affermant se los mes q̃a
quell hedific i tenia major part la
art que la natura: en aquest loch
nua sobre vn carro portat per dos
dalfins enfrenats: souint les nits
per reposar exia la grã tetis y pel-
leu aguaytant tots sos actes hauẽt
vist vn jorn lexir dela deessa: vẽch
y mentre dormia asseja ab engan
sobrar la porfiosa virginitat de aq̃l
la y tenint la ferm estreta ab sos
braços sino que ella mudant vari-
as formes vẽcia la força de pelleu
fora restat vencedor dela luyta: cõ
uertit en aucell: les ales sens tarda
pres lo enamorãt apres mudãt se
en arbre ales branques ꝺ aquell se
afferra pelleu: la terça forma en q̃s
transforma tetis son de terrible
tigre: dela qual espantat fugi pel-
leu y girat ala mar atots los deus
del pelech demanaue ajuda escam
pant vi sobre les aygues lurs y fu
mant' odorãts encẽsos a mescle: de
les corades dels animals cremats
fins que mogut proteu p aquests
sacrificis exint ꝺla mar li dona tal
resposta. Mo duptes pelleu que tu
hauras los talems desijats: fẽt lo
que jot dire: quãt enla coua la veu
ras adormida liga ab fort ligã los
membres de aquella y not engan
lo mudar moltes formes mes ab

o dit ligaz te fort estret qualseuul
la forma en que sia mudada fins q̃
torn enla sua y acabant protheu sẽ
blants raõs torna sota la mar mes
clant laygua deles ones ab ses der
reres paraules. & ja acostant se la
nit cuytant lo sol per põdresvèch
tetis p reposar dïtre aquella coua
on no tarda de seguirla pelleu ab
despert vll descobrint sa venguda
y mentre que dormia seguint lo cõ
sell de protheu la liga ferm per lo
mig: y començãt ab aquella la luy
ta: se defensa mudãt varias formas
fins ques senti ligada y lauors ja
megant dix les seguẽts paraules:
Uençut haueu pelleu y no sens di
uinal aiuda: pusque los fats: hovo
len nous vull cõtrastar. & axi pel
leu casa ab la deessa que dsijaue tãt
la qual com del seu acostament re
stas prenyada pari lo grã achilles
y fon complida la antigua prophe
cia perq̃ passa en valer a son pare.

Capitol quint tractãt la cõ uersio d dedalion en espuer

Restaue pelleu en gran
prosperitat glorios per
tal muller y fill y sino q̃
ab ses mans dona mort
a focho son germa de tots sos fets
se poguera loar y axi enculpat de
hauer mort aquell axellat de sa ter
ra arriba enla prouincia trachina
aon sens força ne homey regnaua
ceyo fill de lucifer resemblant a sõ
pare ab cara resplandent. y vencb
pelleu enla terra de aquest entèps
quels actes del rey ceyo molt desè
blants dels seus senyalauen do
lor per lo germa perdut: aon pus
fon pelleu arribat fadigat del an
cios camí acompanyat de pochs
entra enla ciutat dexãt en vna vall
fora dels murs lo restant de sa gèt
ab vna mandra de bestiar que ha
uia portada: y haguda hora de es
ser per lo rey hoit: entrãt enla trey
al sala deuãt aquell exposa la sum
ma de sos fets no callãt se la noble
sa de iupiter son auí y de sa muller
tetis: sol cobrint ab raons de nou
fengídes la causa de sa vèguda no
parlant dela mort del germa ðma
na al rey en gracia loch per poder
estar dins la ciutat o fora enlo reg
ne: aq̃ ceyo benigne respos en tal
manera. pelleu los bens de febo y
lo meu regne atots sõ fets comũs
y no es la mia terra tancada a algu
dexau treball de publicar lo valer
vostre tã conegut y de vostres pas
sats: no despengau mes prechs. y
de ma trista terra preneu aquella
part que mes vos satisfa que quãt
veeu sera fet a plaer vostre: e ja pla
gues als deus quem fos vègut tal
hoste en temps de major alegría
cloent aquestes noues ab sospirs
y grans plors: per on mogue lo ð
fig de pelleu a saber de tal dolor la
causa aqui responent dix. peruen
tura pelleu vosvos pensau que lo
esperuer qui vuy viu de rapina y
encalça los altres aucells sia estat
tostemps cubert de plomes no es
ab veritat: ans be es estat home: y
vuy rete senyal dela passad a cr

tat del seu animo perque tostemps fon bellicos / y dispost enfer iniuri as / y forçes. fon nomenat dedalió ensemps ab mi fill ó aquell clar pa re q̃ enlo cel bix derrer e condueix la aurora: mes fom diuersos enles condicions que ami tostemps pla gue la pau: e viure reposat ab ma cara muller / y amon frare pleya ó seguir ab armes les conquestes / y ab aquella virtut que vuy venç los aucells: subjuga moltes terres / y reys: tengue aquest germa meu v/ na filla y lo nom della lichiona do tada de grans gentileses entre les dõzelles ól a sua edat: daqui molts nobles foren anemorats y cõplits los quatorze anys dela sua edat fõ vista en vn dia per febo y mercuri venint la vn dela isla de delfon / y laltre del coll sileneho: y en vn ma teix temps fon per los dos amada sercauen empero aquests dos deus enamorats temps e manera per sa tisfer alur plaer / y desliberant ensi mateix apollo de esperar la nit no podẽt mes dilitar mercuri lo pler tan esperat se acosta aella / y tocãt sa persona ab la verga potent cau/ sadora del son compli enella lane/ morat desig y venguda la nit trans figurat apollo en forma duna vel/ la enganant la y entrant enla cam/ bra ó aquella axi mateix compli lo qucvolia / y com óls dos fos resta da prenyada parí dos fills qui eu lurs actes dauã senyal dels pares que engendrat los hauian: perque entalicho fill ó mercuri fon en fur tar molt destre / y ab raons del ne/ gre feya blanch: e pilemon fill de a pollo sonaua de vna viola y canta ua molt be: quant ¦ creyia la noble sa de ma neboda hauer de dos tan nobles deus cõcebut dos fills talls essent filla de victorios pare y ne/ ta del gran iupiter: mes souint es amolts dampnosa la gloria. y cer/ tament a aquesta nougue. perque ab tants bens presumí valer mes que diana: maldient la cara de aql la per on encesa en ira la casta de/ essa dix: pus not plau la mia cara plaurãte los meus fets y sens tri/ ga collant lo seu fort arch tira vna sageta dignament apuntant la en/ la lengua culpable: morí e no dexa la lengua nafrada morint de mal dir a diana: quant miserable dolor y pietat senti lo meu cor vehent la mort de aquella aquí lo dol del pa re prometia de prestfer compãyia treballaue yo ab totes mes forces de consolar mon frare: qui veèt en les obsequies ól a morta donzella cremar lo cors de aquella: quatre voltes volgue lançarse enlo foch: y altres tantes fon retẽgut per mi y per los altres fins que arrencãt lo cors de nosaltres fugí ab tanta leugeria que als seus peus paria ó nou esser donades ales: y alegra ab desig de morir axí fugint puja en vna penya del alt mont d per/ naso de on com se lanças: hauent merce lo gran apollo dell: en au/ cell lo muda: sospenent ab noues ales lo seu cors enlayre feu li lo bech dur y corvat y les vngles a/ gudes voltades cõ a hams. Eaxi les forces ól antich cors mudades enlaucell combaten ab los aucells

y ell anujat causa anuig als altres

Capitol sise tractant la conuersio del lop deuorador dels bous de pelleu en marbre y la mort de pelleu.

Jmentre lo fill de lucifer comptaue tals miracles apelleu del germa conuertit en esperuervench corrent ab lo ale cansat vn dels pastors que hauia dexats lo fill de eaco en guarda de sos bous cridant pelleu pelleu : jous aport noua duna gran dsuentura y cánsat per lo correr no podia parlar estaue pelleu en dupte y ceyo no sés por: quãt al pastor girat digue no tardes en dir qualseuulla gran mal que la por de pijor me te tan congoxat que repos nom consent y aquell comença : en la hora que lo sol ab ygual compas mesuraue lo die per descansar la sesta de tan soberga calor: porti los bous a pé dre ayre: enla riba del pelech: y aq en larenal part de aquells se bolca uen : y iaent de costat mirauen les ones dla mar altres en diuersesptś prenent plaer passejaué: altres nadauen traent los colls sobre les sus aus ones. Enla ribera de aquella mar se mostraue vn tẽple: no daurat de marbres: mes fet de fust : lo qual los nauegãts hauiã cõsecrat ales nimphas nerebas y al grã dunereyo y axi mo dix vn pescador q en aquell arenal los filats axuague dauant aquest vell temple esta ue vn bosch de salzes del mig del qual ab gran furia hisque vn lop : molt brau enla granesa passãt tota fora d lop portaue la boca sãgonosa y los seus vlls pia q lãçassé flames d foch enses enlo ql encara q mostrassen egual forces la rabia y fam auançaue la rabia: que no cõtét de matar aquells bous que pogueren bastar en leuar li la fam nafraue ab rabioses dents quãts deuant li venian y grã part de nosaltres mentreis bous defenssauem : tãts na morts y nafrats que la aygua ans clara se es tenyida de vermella color: mes la triga es dãpnosa y lo mal tan cert: que duptar no consent perço senyor si voleu salvar los pochs queus resten anc tots ab les armes a matar lo brau lop axi acabaue lo pastor de explicar lo dan ason séyor y pelleu mostra fer ne poch cas ans recordant se dela culpa com esa pensa que les niphes nerebas volia presétar a focho p ell mort en intern los seus dãs pnét de aço conort mes lo rey mana armar los seus ab los quals en persona anar desliberaue: sino que alsinobe sentida la remor axi com staue ab cabells descomposts hisque enla gran sala y lançada sobre lo coll del seu amat marit: mullant la cara de aquell deles humides lagremes ab gracioses parau les quant pogue lo prega que restas ell y trametes los altres: perq ab vna vida cõseruas dues anime aqui métre ploraue axi respos pelleu. Bexau noble reyna la gentil y piadosa por que yo tench per com

plida la gracioſa offerta del reyvo
itre marit: ni per lo preſẽt me plau
pendre armes contra loſ mõſtros
diuinals adorar y no combatre ſe
deu la ira dels deus: era ſobre vn
coll vna gran torra ſobre lo port:
loch plalent dels nauilis canſats
y en aqueſta enſemps pujant: mi
rauen della los bous nafrats age
guts enla arena y en mig dells lo
lop tot ſangonos no dexant ỏ ma
tar y comença pelleu dreçãt deues
la mar les mans pregar ſalmacis
que finis la ſua ira y volgues rele
uar tal dan dela ſua mandra: mes
no eſſent moguda per ſos prechs
aquella la ſua muller tetis ſocorrẽt
al marit mẽtre lo lop diſcorria ma
tant: tenint vn bou afferrat per lo
coll: fon conuertit en marbre: mu
dãt enſemps ab lo cors la color la
qual amoſtre que no es vertader
lop: ne deu eſſer temut: hi apres ỏ
açó los fats no conſentint que pel
leu repoſas en aqueſta terra axiva
gabunt y axellat arriba en magues
tia aon fon mort per acaſt de emo
nia pagãt lo danỏ focho ſõ germa

Capitol ſete 'comenſãt a tra ctar la triſta hiſtoria ỏ ceyo he: alcione ab la gran for tuna enqui ceyo nega.

ENtre aqueſtes coſes re
nouant enlo recort de ce
yo los dans de ſon ger
ma combatut 'de noues
anſies deſlibera anar ala iſla ỏ de
lon per cõſultar apollo de ſos fets
perque lo cami per lo temple de ỏl
tõ empatxaua forbaſ ab cruel guer
ra mas com acoſtumaue ala cara
muller primer comunicar tots loſ
ſeus penſaments, cridant alcione
primer li deſcobri la ſua voluntat
lenti aquella dun nouell fret gelar
tots los ſeus membres y ab abun
dants lagremes regant la deſcolo
rida cara tres vegades volent co
mençar a parlar altres tantes per
plorroſos ranglots fon la veu em
patxada y axi complanyent comẽ
ça. ¶i culpa mia ſeyor ami tãcar ha
mudada axi la vra penſa q̃ dexada
la anima que de mi hauer ſoliau ha
jau pogut deſliberar anar vos me
lens mi jaus plau lo nauegar que
tant abominaueu y ja preneu mes
plaer ỏ eſſer me abſent q̃ de ma cõ
panyia ſi encara pẽſaſ que anaſſeu
per terra: ſol ſentiria anuig per eſ
ier luny de mí mes no hauria por
les aygues me eſpanten: y la triſta
ymage ỏla mar que no ha molt he
viſtes ala vora de aq̃lla les taules
dun nauili perdut: ay quant ſouit
enlos ſepulcres hã legit los meus
vils los noms de molts negats en
les pedres: no tancãt los lurs co ſ
ſos: pẽſau hi mes ſenyor e ſis pot
millor deſliberau: y vana eſpãça ỏ
eſſer gendre de eolo qui te los vẽts
tancats e quãt vol abonãſa la mar
no engan voſtre animo ꝙque pus
ſon vna volta exits los vẽts ſobre
les ones nols es res cõtreſtat ans
a lur plaer / no ſol offenen la terra
y la mar: mes deles altes nuuols
ab contraſt trauen los trõs y lãps
yo conech be lur furia qui criant

me petita en casa de mõ pare vera
souint lurs actes y tant com dells
tich major conexença estime mes
lo dan que poden fer: o si mes ra-
ons en vos no troben loch: ans te
niu ferm preposit de seguir talviat
ge haja almenys aq̃sta gracia q̃us
ne porteu ami: perque essẽt presẽt
no passare congoxa sino dels mals
que los dos sentirem per tals
raons y lagremes dela cara mul-
ler fon mogut a plorar lo marit en
qui no reposaue menor forsa de a-
mor: mes ni los ꝓposats perills
dela mar ni los prechs de alcione
bastaren en condubir lo a dexar tal
empresa: ni admete la sua compan
yia en tan perillos viatge: moltes
raons li deya per a consolar lo seu
temeros pits: mes negunes basta-
ren en amansar lo soberch dol de
aquella: ales quals enla fi ajusta
tals paraules ab que doblega pus
alre noy podia fer lo cor de sa mul
ler/tota petita triga als ques amã
es gran/mes jous jur per los dus
de ma patria que si los fats mõ ve
nir no empatxen ans que la luna
no haura dos vegades reumplits
los buyts corns vos me veureu
tornat: ab aquesta offerta perde dl
tot la esperança alcione de poder
ab prechs reuocar lo viatge de ce-
yo: qui sens tarda fahent metre a
punt la galera per anar ala ysla de
delon: vengut lo dia que duia par
tir: tement lo mal venidor alcione
apenes sobrada de grãs lagremes
pogue formar les paraules del dr
rer comiat: e seguit los passos del
marit fins ala vora dla marviu em
barcar aquell y rompudas les o-
nes ab braços de esforçats galiots
lunyãt se la galera d terra: ceyo as-
segut enla popa de aquella y alcío
ne enla arena ab senyals reparauẽ
la falta del parlar seguit ella ab los
seus vlls la galera tant com basta
la força d aquells y ja lunyada tãt
q̃ veure nos podia torna enlo rey-
al palau alcione: tantmes anujada
quant se trobaue sola: en aquells
lochs aon dl seu marit estar acom
panyada hauia acostumat. Parti
da la galera del port lo dste comit
leuats los rems de frenell: y sant
los corns dles entenes fins al mes
alt del arbre: portãt totes les veles
recullia tãt vent com los venia: y
quasi nauegant amig golf la vinẽt
nit començaren blaquejãt a inflar
les ones dla mar: refrescãt ab grã
força lo bufar del leuãt: lo que mi-
rant ab despert vll lo comit ab al-
ta veu crida. Calau y fora veles:
mes lencontra dela mar y delvent
empatxaue la execucio del comen-
dar d aquell: no essẽt hoida la veu
sua ni lo siulet per la remor de tan
noua fortuna: e pço sens orde vns
entenia en calar las entenas altres
en fer rembades: y rompent luna
mar contra laltra ab veles rompu
des batian les antenes al arbre: y
mentre q̃ axi sens ley de marinat-
ge estaua la galera tostemps la mar
crexia y lo contrast dels vents. Es
pantas lo comit e tots los mari-
ners confessen no entendre ne sa-
ber se regir enaquesta fortuna: qui
certament auançaue lur art tã grã
brogit per totes parts se hoya q̃ls

o les fulles dels arbres aon entrãt la verge misatgera de juno: ab les mans defensaue los somnis dels seus vlls / y relubí lauors primer aquella casa per la resplandor delesrobes de aquella. per on despartat la dormit deu: ab gran pena alsant los vlls qui dela son vensute ades ades se tornauen a cloure: y acalãt lo cap ab la barba becant encontrana los pits mes enla fi vensent lo son se alça sobre lo colze dret conaxent ja a yris demana la causa desavenguda aqui responent comença ab tal oracio. O somni repos de totes coses: o molt plasent als deus pau y descanç deles humanes penses: de qui fuig tota ancia: atu qui als cossos cansats reparas y sostés me trames la grã iuno. perque per amor dlla trametes a alcione algude tos ministres d aquells qui millor saben fengir lo ver: denunciãtli lo naufraig dela galera y mort d son marit: y bauent esplicat ab tal manera los manaments de juno / sens tardar bisque jris dla casa dl somni. perque ab gran treball lo dormir escusaue: la qual pus viu lo son que sen anaue dsempara: y torna enlo cel per larch per on era vẽguda. Lo gran pare de mil de sos fills desperta aquell mes destre fingidor. dequalseuol semblança asomenat morfea y entre tots los sõnis nos troba algu qui millor contrafaça los actes: la cara: les robes y ab lo so dela veu les paraules pcascu mes vsades: mes sol aquest fũgeix los fets dels homes altre dls principals se fa aucell: o fera / o serpent aqui los deus hitacon anomenan: e lo poble mortal phobetora Y lo terç ab art diuersa se transforma en terra: en roca en aygua / y en arbre anomenat pãtaso, aqsts tres entre los altres tenen princi / pal loch perque sots lombra dela nit als reys e princeps sol presentan lurs actes. endreçant tots los altres lo somniar dels pobles. De aquests tres son elegit morphea panar a alcione / y ordenat aço torna lo rey dels somnis calarse per dormir. Departeix volant morfea y no seyan remor les sues ales / y p mig delcs escures tenebres ab poch spay arriba en emonia. a on depra / des les plomes naturals: pres la cara d ceyo / y tot descolorit / y nuu estech dauant lo lit dela trista muller: mullats degotauen los seus cabells y barba / y ab plorosos ylls a xi comẽça d parlar Encys me misserable muller o ha muda la mort la mia cara. mirem y conexer mas y trobaras en loch de ton marit aci la sua ombra. No me han aprofitat alcione tos vots: ni tes oracios per leuarme de mort / y mort so yo mesqui: en mig dl golf vn grop ps la galera y la descusi tota: y son la mia boca cridant lo teu nom vmi / plerta de tanta daygua: que tanca lo camí ensemps ales pirar y ala mia vida / y aço te per cert. perque no to revela embaxador dequi degues duptar: ni ous la mia mort pincerta remor de fama murmurãt ans yo mateix present te denũcie lo

meu deſeſtrat fat. Leua muller del lit: y paga amí lo deute ỏ piadoſes lagremes qué deus p la amor que viuít me moſtraues. veſt te robes de dol y no conſentes la mia real a nima deuellar als infers cens eſ/ ſer plorada aíuſta morfea ab aço tal veu: que la muller eſtima que e ra de ſon marit: y paria que vera/ ment plorraue: tenia tal geſt y mãs com ceyo. per on dormint alcione comença de plorar y volent abra/ çar ab los adormits braços eſtran yia lo ayre crida ab altaveu aturau on anau eſperaume e birem ab voſ y axi tant per ſos crits quant per lo deſig de ſeguir ſon marit. rom/ pe los nauus del ſon. & perque ala remor de tants cõgoxats crits las cambreras hauian portat lum ſer/ caue quaſi foza de ſeny lo marit al loch on poch ans aſõ parer hauía viſt aquell/ y no trobãt lo dintrel clos de ſa cambra comença aredo/ blar lo plor y abatres la cara/ y cõ li demanas ſa nodriça perque plo/ raue axi reſpos ab majors plors: Ja no ſo mes alcione que ab mon marit ſo morta: no vullau perdre temps enmes aconſolarme: q̃ pus ceyo es mort fuig la mia anima de eſſer aconſolada: negat es mon ſẽ/ yor yol he viſt y conegudes les ſu/ es mans y ell mateix me ha cõptat la ſua tríſta mort Volguil yo atu/ rar y fugim la ſua ombra leugera/ yno pẽſeu fos falſa que be la cone/ gui. ſim demanau ſi era trãſpoſtat ay tant: no luia axi la ſua cara com mẽtre era viu. ans nuu y groch ab los cabells mullats le viſt tríſta: y ha eſtat aſſi en aqueſt loch: alſant ſe per mirar ſi vera algun ſenyal ỏ aquell. aço era lo que duptant te/ mia la miaduinadora pẽſa e p açol pregaua que no volgues partint ỏ mi comenarla ſuavida ala furor dels vents: volgut aguera pus axi ha/ uia aeſſer: quem hagues conſentit de anarmen ab ell. perque almẽys haguera aconſeguit tãt be: que los dos qui toſtemps enſemps viſcut hauiã no forem eſtats ſeparats en la mort. ara pareſch abſent comba tuda per les matexes ones qui hã negat aell. ſens mi te la mar lo teu cors. mes ſi yo molt viuia ab aque ſta congoxa mes cruels ſerían per ami los combats de ma penſa que foran per atu les ones dela mar/ y empendre yo de ſobrar tal dolor/ noli cõtreſtare ne ſera deſacompã/ yada voſtra mort dela mía/ y pus no pot vna tomba aiuſtar noſtres coſſos juntar nos ha la letra/ y ſi/ no puch ab los meus tocar los vo ſtres coſſos lo meu nom eſcrit ſo/ bre la tõba almenys tocara lo vo/ ſtre moltes meſ coſesli empatxa la dolor. ſobrepxenent ſes noues no uell plor ab grans gemechs exint del ſeu cor eſpãtat. & vengut lo ma ti ab adolorit continent hiſque del real palau y deues la mar endrẽſſa ſon camí/ y ab vlls plorosos mira ue aq̃ll loch daon siẽt hauía mirat q̃nt pti la galera/ y deya ſoſpirãt a ſis ptiḋ mi/ y ací me abraça la derr̃ ra vegada: e mẽtre q̃ ab ſos vlls re cordãt remiraue los lochs y actes q̃ li feyã racort ỏla mort del marit

alsa aquells amirar dins la mar/y molt luny ella y los altres desco/ briran negrejar sobre laygua vna cosa seblant cors.mes lo grã spay que distaue de terra disminuint la força de lursvlls en jutiar be q̃ era torbaue lur entendre:y apres mes acostant se clarament conegueren que era cors de home. E ignorant qui era sol per esser negat:se span/ ta alcione:y cregue mes lo somni: y dix cridant ha desauenturat quis vulla que tu sies portat sobre les ones:quĩ dol espera ata muller sin tens.e dient tals paraules lo cors mes se acostaue y ja era tan prop q̃ podia sens molt treball esser cone gut:quant fixament alcione mirãt lo enla cara:conaxet son marit ab alta veu crida.Hay trista que ell es y rompent se la roba estenent les mans tremolant deues aquell cors mort dix.o car marit axim tornau deuant:y puia sobrevna carena dũ nauili desfet que estaue sobre lay/ gua.faent per ella cami al cors de son marit y seguis vna gran mara uella que com volgues alcione del cap de aquella carena perque enca re era luny lo cors ỏ ceyo mort sal tar.fon per los deus cõuertida en aucell de son nom :y com volgues volant parlar feya vn nouell y a/ dolorit cãt.y arribada sobre lo ma rit mort ab les nouelles ales abra/ çaua los membres tan amats y ab lo bech besaua aquella freda cara : als miradors parech que ceyo hac sentiment de aço.perque sobre les ones alça vn poch la cara albesar de aquella.per on moguts apietat los deus conuertiren aceyo en au/ cell de consemblant natura roma/ nẽt entre los dos la mateixa amor y antich matrimoni perq̃ finsvuy vora la mar couen lurs ous y pro/ crean aucells y en mig del iuern a/ quells set jorns q̃ alcione couevo/ ra les ones los seus ous te cobolo tancada la furia delsvents p amor de sos nets y la mar reposada esta sens mouiment.

Capitol noue tractãt les amors de esacho fill del rey priam y dela nimfa epherie ab la mort de aquella y con uersio dell en cabuso.

Axi conuertits ceyo y al/ cione en aucells volant sobre la mar los miraue vn vell y loa en aquells lamor tan conseruada y girant se a vn qui li estaue prop dix aquell au cel que veeu tan souint entrar sote las onas mostrantli ab lo dit lo ca buso es de real progenia:e si voleu saber per orde son linatge yol vos comptare tot.Lo primer rey del li natge de aquest fon ylion y apres aserico qui engendra lamuedon. dequi nasque priã son pare nouell hedificador dela segõa troya. aq̃st fõ germa de hector q̃ sino fos estat enson jouẽt empatxat per los fats peruentura foza estat ab ell ygual enfama sibe no era fill de hecuba : ans nasque de amagat enla silua ỏ

yda ỏ alxione aqui prīã ab força ỏ
vn basto biforcat cõdubi aſõ pler
aq̃ſt naturalmẽt les ciutats auor/
ria y en los mũts caſſãt volẽtes hi
taue molt atart arribant al noble
ylion on la cort del rey ſon pare e/
ra celebrada per tots mes no pen/
ſeu que li plagues lo eſtar ſol per
honeſtat ans lo iouenil corsvolan
ters diſponia al ſeruey de amor. &
axi diſcorrent per les ſilues e cãps
vn dia hac encontra de vna gentil
nimfa nomenada epherien: qui en
la riba delaygua de ſon pare ala ca
lor del ſol los cabellsſe axugaue: e
veent eſacho qui venia deues ella
comença de fugir com ſol la ſerua
eſpantada dela viſta del lop /y ſe/
gui la corrent lanemorat fill de pri
am: y axi la vn lauger per por y lal
tre per amor: quaſi volant corrian
aque ſegui vn eſpantable cas: q̃ fõ
morduda enlo peu la nimfa qui fu
gia p vna ſerp que eſtaue entre les
herbes: vmplint lo cors de aquel/
la del ſeu negra veri: y fon enſẽps
acabada la fuyta y la vida veent e/
ſacho aqueſta nouitat. lãçat ſobre
lo cors deſanimat: quaſi foza ỏ ſẽy
plorant la abraçaua: crida ab alta
veu. o gran dolor com me pinet de
hauer te ſeguida mes no poguera
may duptar me de tal mal. los doſ
hauem cauſada la perdua de tu mi
ſerable donzella. lo mos te ha dat
la ſerp mes yonſo eſtat cauſa: yo
mereſch maior culpa. perço ſatiſ/
fent ab la mort mia cõſolare la tua
acabaue tal dir y de vna gran roca
ſe lãça enla mar: de qui mocuda a
pietat la grã deeſſa tetis: lo ſoſpes
gentilment: y nadant aquell ſobre
las ones lo cobri tot ỏ plomes no
cõplint li lo deſig de morir. deq̃ re
ſta molt anujat vaẽt q̃ aſõ peſarli
era forçat viura/e p/força la aia deſi
jãt ỏ exir era tẽguda ditre lo eſcur
carcre/y ſẽtit noues ales ſobre ſoſ
muſclesvola ſobre laygua altra ve
gada aſejãt ỏ negarſe. mes les plo
mes en/alt lo eleuauen: de que en/
fallonit eſacho ab maior furia ſe a
cabuça al fons y torna a exir. & axi
fins avuy ab deſig ỏ morir profidi
ant combat ab les ones ſurant: y a
cabuçant daon li ba reſtat que en
noſtre vulgar es dit acabuço

Acaba lo onzen libre de tranſformacions del poeta ouidi. Comenſa lo dotze capitol primer en quis comẽ ſa la grã guerra de troya tractant dues tranſformacions ſo es dela ſerp en roca e ỏ e figenia en ciruia

EL rey priam ignorãt q̃ ſon fill eſacho viſques cubert ỏ noues plomes plorave la mort ỏ aq̃ll y ab hector tots los altres germans eren preſẽts ales plorоſes honrcs fol mãcãt hi pis q̃ abſẽt aq̃lla hora era paſſat engrecia p̃ afurtar/ & lena ab q̃ porta enſẽps la deſtructio del regne ỏ ſõ pare p̃q̃ enaiuda ỏ aga/

agamenō y menelau principals in
iuriats / coniurades les potencias
de grecia ab esforç de mil naus des
liberaren pedre terra enfrigia per
destruir lo regne de priamy silos /
vets no hagues fet la mar innaue
gable / no foza dilatada tant la ven
guda lur. perque gran temps per
la mar empatxats y no podet par /
tir estigueren en boecia: aon seguit
lur coltum com vn torn sacrificas /
sen a iupiter essent encesa lara dl sa
crifici a vista de tota la host dels
grechs isque vn espantable drach
qui puiant enla suma dun ponse /
mer vehi del loch aon sacrificauen
ab afamada boca deuoza vn niu en
qui la mare couaue nou pdals es /
tojant dins lo seu ample ventre a /
quella y sos fills. dcque com restas
sen los grechs molt espantats sol
ta lur poz los deuinadoz calcas ab
so de tals paraules. O grechs siau
alegres que nosaltres vencrem / y
caura la gran troya mes seran di /
latats molt los nostres treballs /
los nou aucells quel drach ha de /
uozats. singificā nou anys: los q̄ls
ab gran fatiga passarem sobze tro /
ya. per lo niu figurada: mes enla fi
la vostra gran potencia q̄ lo drach
asenyala ans que lo deen any no
cloura los seus termens / o consu /
mara tot e aquell drach axi mirant
lo tots: cō estaue entrellisat ab lar /
bze fon conuertit en pedze: en qui
fins vuy apar la ymage de aquell /
mes per aço no cessaua la furia de /
la mar / y los mes afermaven: que
neptuno volent defensar los murs
que hedificats hauia empatxāt lur
cami somouia les ones dela mar /
quāt lo gran sacerdot sētit aquest
murmur: comença tals raons / no
causa la foztuna lo que dieu vosal /
tres: mes la ira de diana contra a /
gamenon qui mata la siruia que el
la tant amaue / y perço si voleu ar /
ribar als dsijats ribaties vos auise
q̄ no pot esser placada la vge dessa
sino ab sanch de verge. Hoides a /
questes raons per lo piados rey /
la publica necessitat vensent lo des
libera rembze. lo dan de tots laxer
cit ab la sanch desa filla esigenia / y
portada per asacrificar la delicada
verge dauant laltar: estech ab vlls
tapats / y mans ligades en poder
dels plozosos ministres. per escā /
par la suaverge sanch ven suda per
tal obediencia la ira de diana / ab
vna nuuol espessa tapa los vlls
de quants eren presents al plozos
sacrifici / y entre los crits del po /
ble qui pregaue y les mās dls qui
sacrificauen posa en loch de aquel
la vna siruia. la qual fon de golla
da / y fonch ab la sua sanch satisfe /
ta diana / y la mar reposada naue /
gant les naus gregas ab prosper
vent fins enles mars de troya.

Capitol segon continu
ant los fets de Troya dient
com per la fama fon auisat
lo rey priam dela venguda
dels grechs abvna gētil des

cripcio dela casa dela fama:

A mig del mon es vn loch entre laygua / y la
e terra: enfrontera de to/ tes les tres principals parts del mon: del qual loch totes les coses se miran. per molt que si/ au luny / y totes les veus penetran per forats enlo cor dela terra. ales orelles dela fama qui en vna gran torra en mig de aquest loch te la re al cadira: ala qual torra se entre p mil parts. perque estan enella grã multitut de portes sens tancar de dia ni de nit / y es feta tota ỏ coure resonant. per on raporta y replica totes les veus q̃ hou no ha degun repos dintre aquesta torra ni tilé/ ci es observat enella / y no pensen que si senten grans crits. mes vn suau murmur qual sétir acustumã los poblats dintre terra dela mar somoguda: o tal com solen esser sẽ tits los trons de luny / la sala habi tan los nobles cortesans / y va yve lo poble reportant amescla ỏ algu nes veritats gran nombre de falci/ es: per lo report ỏls quals vmplẽ los vns les lurs vanes orelles / y als altres ho compten. crexent en les lurs boques del fengit la mesu ra. perque tostemps lo darrer qui recita ajusta al primer. dintra aque sta torra estan simpla creensa: e fol la error. molt ẽpuats ỏla fama. por y vana alegria / sedicio y murmur duptos dela auctoritat del qui les noues compte: y en mig dells la fa ma mira lo q̃s fa enlo cel: enla mar y en terra no essẽt amagada acona xença sua deguda part del mon / y aquesta ab despert vll mirant los fets dels grechs: auisalos troyãs dela venguda dells / y perço dispo nẽt se en defensar lur terra: quant laxercit dels grechs volgue desem bercar hector acompanyat daltres molts cauallers / laxir los contre/ stava lançant entre los altres que aquell dia mata lo rey protesalau ab encontra de lança: mesclas la gran batalla / y los grechs obten/ gueren de exir tots enterra y palsi gar los camps dels enemichs mes encara no conaxian la força ỏl grã hector / ne los troyans sentian las proesas de achilles.

Capitol terc continuant los fets de troya recitãt vna pelea en qui sobrat cigno p achilles fon conuertit en au cell.

Rexiã tots iorns les ba talles entre los dela ciu tat e los ỏl camp: e ja les arenas per molta sanch en ellas escãpada se mostrauẽ ver melles: e ja cigno fill de neptuno ab mil homens era vengut en aiu/ da de troya: quant vn iorn exits a/ la batalla estant lo fort achilles so bre lo pompos carro ab armes re luints. sercaue entre los enemichs poder combatre ab hector: o ab Cigno: y perque los fats li reser/

uauen hectoz per lo deen any encõ
tra primer lo ioue fill de neptuno/
y ab grãs crits animãt los cauallſ
cõtra aq̃ll enemich endzeſſa lo ſeu
carro y eſbzondint lo bzas dix las
ſeguents paraules. Caualler quis
vulla que ſiau pzeneu enconozt de
la mozt lo valer de achilles quius
pziua delavida/y ab aq̃ſtes raõs li
tira la fozt lãça/y ſi be ð aq̃lla guia
molt be lo colp/poch li apzofita/q̃
la punta ðl ferro ferit ſobze lin vul
nerable ſigno reſta ſenſe nafrar/y
hoi daquell la reſpoſta ſeguent: O
fill dela deeſſa per fama conegut/
per queus marauellau ſi voſtre lã
ça no ma pogut nafrar. no penſeu
que la celada reluint feta ð cuyzos
de caualls: ni leſcut que pozt enla
ma eſquerra: me hagen defenſat/
no apozte les armes endeféſa ſino
per abillar: com ſouit ſol fer martſ
qui poch les ha meſter/y yo fare a
ço p poſar vos en majoz marauel/
la que deſermat vos combatre tot
nuu/y no tembze los colps de vo/
ſtre bzas. algũa coſa es no eſſer fill
de tetis. mes de aquell q̃ aella y leſ
deitats dela mar gouerna y regeix
y acabant tal reſpoſta/ab fozt bzas
tira la ſua lança en leſcut de achil/
les: rõpent larã y los nou cuyros
paſſa fins al dee: lo q̃l atura la fu/
ria de aquella: tozna altra vegada
achilles aferir lo. ſens poder lo na
frar y vaent ſe burlat mira ſi foza p
cas la ſua aſta ſés ferro: y vaent lo
ferm enella axi dir coméça. Bebili
tada e afiaq̃da es la mia ma dzeta o
grã doloz tota la fozça q̃ tenia abãſ

e ſobzevn pouda q̃ ab aq̃ſta ma me
ti a terra los murs de lerneſia. ven
ci ſilon y tenedo: yo ſol vmpli te
bas de ſanch yo venci a cayco y te
lefon dos vegades nafri ab aque/
ſta mia lança: y en aqueſta plaja
quants jauen mozts per lo encon/
tre ſeu: la que tant ha pogut reſta
ara tan flaque: y tal diét com a du/
ptant del poder de aquella la tira
ab gran ira contra metretef: vn ca
ualler de licia: que era vengut en
troya: y ab lo encontre de aquella
paſſant les armes moztalment lo
nafra: y arrencant lo ferro calt de
aquella freſca nafra ðra aquell ja/
megant y mozint ſobze la dura ter
ra y dix abſi mateix de aqueſta ma
y dela matexa lança que an ſuſara
vençut vſare contra ſigno. y reue/
nit lo bzaç feri aquell ſobze lo muſ
cle eſquerra: daon tozna a tras cõ
ſi hagues ferit ſobze vna muralla:
mes mirant ſenyal de ſanch enlo
loch aon lauia encontrat: enua ſe
alegra perque no era nafra mes la
lança ſullada enla ſãch ð metretes
dexa aquell ſenyal y tal hoza per
íra tremolant ſe dezroca del carro
ab la eſpaſa tirada ana la vía dell:
lo que veent ſigno moſtrant de tẽ/
bzel menys: lança lelm y leſcut: y
ab carn nua ſenſ rebze dan ſoſtẽch
vna eſtona los fozts colpſ de achil
les qui compzenẽt que nafrar nol
podia ſobzat de gran malicia dexa
demes ferirlo en aquella manera
y pzenẽt leſpaſa per la punta ab lo
pom de aquella tres: o quatre ve/
gades li dona per la cara: fugia ſig

no y seguial achilles redoblant lo ferir torbauel no cõsentint li espã tat reposar: fon signo sobrat ỏ no ua por per los colps de achilles quasi perdent la vista. y mentre q̃ fugint tornaua arrera: encontra vna pedra perqui cansat caygue mẽtre fugia: y no tarda lo fort fill de pelleu: de pujarli damunt y ab lo escut y genoll lo tenia estret: y ab les mans tã fort en mig del coll que tapant li cami ỏ espirar força exir la anima de aquell cors espan tat: y mentre que volia despullar li les armes: viu dauant ell aquel les estar soles: perque lo deu dela mar hauia lo cors del seu fill mort conuertit en aquell aucell blanch de qui viuint hauía pres lo nom.

Capitol quart tractant la conuersio de ceneha en ho me anomenat ceneho qui hague de neptuno gracia ỏ no poder esser nafrat.

DO treball dela passada batalla porta repos de molts dies als grechs y als troyans: enlos q̃ls per desig de reposar la vna part y laltra posen les armes: y mentre que les nits los vns guaytauẽ los murs ỏla ciutat. y los altres guar dauen ab falles de foch ences los estecats del camp vẽgue lo segrat die en qui volgue achilles p̃ la victoria obtenguda de cigno sacrifi car'a pallas: y per complir lo pre posat sacrifici feu pendre vna vaca y part de aquella offerí ala sauia deessa en memoria del rebut beni ficí: lo restant cougue per a mẽiar y ab companyia de molts nobles dela host: dintre la sua tenda se as segue en taula rebent past ỏ aquel la carn rostida y de altres viandes ab vins de diuerses natures repa rant lo cansament y set: y leuades les taules: no erã occupats en mu sicas plasents mes ab largues ra ons detenian la nit. y la materia ỏ lur rahonar eran proesas y fets ỏ cauallers referint los actes senya lats dels enemichs y propis: y los perills vençuts y sostenguts y ab gran plaer recordauen los actes ỏ achilles entre los quals feyan no poca estima de hauer vençut a cig no. fent gran cas que aquell ere in vullnerable y sens esser nafrat so stenia los colps dela tallant espa sa ỏ aço achilles y tots los grechs molt se marauellauẽ ya ells posats en marauella dix nestor tals parau les: enla vostra edat ses trobat cig no sol mẽyspreador dels colps: y no podent esser p̃ algu nafrat mes yo viu en mon temps: ceneio soste nint colps bastãts a fer mil nafrer sens rebre lesio. y perque tinguau aço a major marauella: com nasq̃ era dona: per la nouitat de cosa tã monstruosa: foren moguts a desig de saber la tots quants erã presẽts y de comptar la lo pregã. entre los quals achilles desijos de saber aq̃ sta marauella. li dix en tal manera digaunos per merce pusq̃ en tots

es vnmateix desig. fecunde vell re
gla e prudencia de aquest nostre se
gle/qui fon aqueix ceneyo y perq̃
fon en mascle conuertit/en quina
guerra ne en quals batalles fon p
vos conegut/e quilvèce/si es may
estat vençut/y ab desig de plaurels
lovell nestor comença en tal forma
Si be lo pes dela tarda vellesa me
dona gran empaix y les mes coses
vistes enlos meus primers anys
fugen ỏ ma memoria/ỏ moltes me
recort/ni es alguna cosa quis sia
conservada millor en mon recort
que aquesta ab tan aspra batalla fe
ta dintre la casa del valent pariteo
y nous marauelleu si dich que he
vistes tantes coses/que sia algu lo
espay ỏ molts anys ha fet conexer
moltes coses/no li so yo segon/
qui he viscut ja passats doscents
anys/y compte ara la tercera edat
filla de elatero fon ceneha verge
gentil entre les de thesalia aquesta
fõ amada achilles per molts ỏles
vostres ciutats y ỏ altres vehines
ala sua/enua temptant de conduir
la en metre lo seu coll sota lo iou
de amor.y peruentura pelleu ha/
guera asetjat de esser casat ab ella
mes ja en aquell temps fon casat
abvostra mare.ho era cert per lo
dir de proteu de esser casat ab ella
y axi passa la verge sès casar ab al/
gu y passejãtvn dia per afugir ỏls
altres per lorla dela mar segõs es
fama/sostench esser forçada per
lo grã deu neptuno y perdel nom
de verge.y hauent lo deu deles ay
gues ab ella satisset asõ plaer li dix
Elegeix tot quant vulles segura ỏ
obtenir que quant demanaras
so contentde donarte:y respos li
aquella:gran ỏsig me aporte la in
juria que he de vos sostenguda:y
pus me offeriu de darme quãt vol
re perque no pugue de vuy auant
sostenir altre tal:feu que no sia
dona:y dix ab veu mes grossa
que ans no tenia les derreres pa/
raules parent veu de home:y tal e
ra perque lo ỏu neptuno hauia ya
complit lo seu desig en ella:dant li
sobre aço que no pogues per algu
esser nafrat:ans pogues sens por
ni dan opposar sa persona ales tal
lants espasas:alegre de tal gracia
se parti ỏ aquell loch fornint la re/
stant edat sua ab actes virils.y es/
forçades caualleries habitaue los
camps vehins del riu penneu.

Capitol quint tractant les nosses de peritheo y la mort dels centauros continuant lo parlar de nestor.

Aquest temps que ce/
nheo prouaue ab forts
actes la sua noua força:
vench lo jorn que peri/
theo fill del superbo ysion feu bo/
des ab ypomenes:y dins vna grã
coua posant per orde arbres tal/
lats per seure:y deuãt ells les tau/
les per mẽjar:couida tots los no/
bles de emonia y entre ells fom ce
nheo e yo:en aquesta festa:celebra
da ab crits dela reyal companyia
cantauen los juglas les labors de

ymeneho: y la sala fumaue del grã foch dela cuyna: venia la esposa ricament abillada ab companyia de moltes altres dones: molt mes gẽtil que totes quãts erem couidats per tan gentilmuller estimam bé auenturat peritebo: mes erram lo judici: per lo que apres segui. Hauia peritebo couidats ales nosses los centauros fills de son pare: entre los quals lo mes cruel curites enses enlo seu cor: tant per lo vi beure: quant per grat de ypomene y regnant ab forces doblades per amor cnell la embriagüesa lança la taula en terra. y torbant lo couit pres per los cabells la gẽtil nouia y per força tirãt sen portana aq̃lla seguiren lo en aquest acte tots los altres centauros: cascu prenent la que li playa mes vmplint aquella casa de plors y crits de dones: en manera que paria vna ciutat entrada de enemichs: saltam tots cõtre ells e primer teseu axi dix ha heurites: quin gosar es lo vostre que viuĩt yo anugeu periteu: no sabeu que offenent a vn feu als dos la injuria: y seguint tals raons animãt tots los altres per afer lo semblãt per força li leua la que hauia furtada: noli respos heurites ni tal fet requeria paraules: mes segui ab cara indignada theseu per a vẽjar se: y ab mãs empeyia lo noble cors de aquell: per cas prop dells estaue vn antich y pesat vaxell de fust lo qual prenent theseu ab esforça da ma li tira per la cara. ol qual encontre nafrat enlo cap mortalmẽt lo centauro ensemps per la boca y nafra lançaue lo vi que hauia begut: mesclat ab lo ceruell batẽt los peus sobre la dura terra Abouẽ se per la mort de aquest los germãs de dos formes: ab gran furor cridant a vna veu: crexent lo vi lurs animos: y enlo comẽç dela pugna primer tiraré los anaps ab que begut hauian: ols plats y escudelles ab lo restant del que ans serui per a menjar vsauen en loch darmes: ophionides primer no guardant honor als deus pres vn bastiment de fust en qui penjauen lanties: y alçant aquell ab dues mans com a costumen tenir la destral alta los qui fan dalgun bou sacrifici feri ẽ ella lo front de vn dels lapitas no menat celadonta dessent li la cara de manera que ab ossos confusos no era coneguda exien los vlls: y los molls deles galtes reuesats estauen pegats en mig del seu front sangonos: lo nas tornat a dins tocaue al paladar: seguĩt a aquest vostre pare pelleu arrencant vn petge dela taula: dant gran colp ab aquell mes per terra belates: fent caure lo seu cap sobre los nafrats pits y com miras entre les dents de aquell escumar negra sanch doblant lo colp lo trames als inferns y axicom estaue prop del altar ari neho mirant lo indignat: dix perque nons seruim de aquests fochs contra tan maluats homens: y arrencant lara ol sacrifici tira aq̃lla en mig dela gran flota dels cruels robadors dela qual ne abate dos morts / broten y oriõ fill lo derrer de michale qui cantant sabia con-

duir la luna a seguirla. lo que mi-
rant exadio vn de aqlls traydors
dix. Si tengues̄em armes no pas-
sara sens paga la mort de aquests
dos y prenent en loch dasta dos
corns de vn ceruo sacrificat a giri
nebo tira aquells e ab les dues pū
tes li tragueles dos vlls. pt dells
restant enles baynes ficats. y al-
tra part ab sanch gelada penjant
sobre sa barba. retho vn altre dels
centauros del mig del foch quera
ences enlaltar pres vn tio cremāt
y reuenint de aquell bate les gal-
tes decaraxi fent en elles gran na-
fra encenent se los cabells del seu
cap. y fon tan gran lo buydamēt
de sanch que hisque de aquella na
fra que en ella lo tio apagant se a-
xi sona com sol lo ferro calt tret dl
fornal y lançat enlaygua. Torbat
aquell com millor poch espolsant
de sos cabells les espires del foch
pres vna pedra gran qui estaue en
terra y tant lo soberch pes de aql-
la. quant la flaquesa sua cansaren
que volent la tirar contra son ene
mich mancant la força que hauia
mester feri ab aquella vn dels seus
qui li estaue prop anomenat come
tes de q retho no poch alegre dix
yo prech als deus que tots tos cō
panyons sien tan forts com tu: y
doblāt de ferir lo ab lo tio mig cre
mat ab tres o quatre colps mescla
lo test ab lo ceruell. Partint de a-
questa victoria lo superbo centau
ro li vinguerē deuant enandro co-
rites. y drianta. y primer ferint
corites joue molt tendre lo abate
mort en terra e digueli enandro.

Quina honor hauras de hauer
mort vn fadri y dient tals raons a
xicom parlāt mostra la boca vber
ta empes dintre aquella retho lo
tio vencedor y penetrant lo foch
dintre los pits de cuādro resta sēs
mouiment y segui lo cruel p a ma
tar adrianta: mes nolin pres tam-
be cō hauia dls altres que aqll ab
vn altre tio lo feri enlo coll. y en-
trant les spires fins al secret dels
ossos fugi mal nafrat lo centauro
y fugiren ab ell hornebo/licidas/
medon/tauuias ebissenor. y ab a-
quests mermeto qui poch ans pas
saue en correr tots los altres/ na-
frat fugia ab grā pena/sidus y me
nalan/aximateix fugiā y abas: qui
solia furtar los porchs saluatges
y ab ells ensēps fugia lo adeuina-
dor: qui enua los hauia prehicats
que may no combatessen en aquel
la encontrada. y veent que nesso
sens nafra sen anaue/li dix ab alta
veu. Mous cal cuytar que ya es re
seruada la vostra mort/a hercules
no pogueren fugir Eurinomo/lu
cidas y arebo eynbreus. de esser
morts tots per mans de drianta/
no se escusa cenebo de esser nafrat
perque mirant drianta entre dos
pedres estar lo serro duna lança
tirant aquell enla cara de cene-
yo duramēt lo nafra/en aquell
loch aon lo nas entre dos vlls co-
mença/entre tan grā remor sobrat
de vi sens res sentir geya dormint
aphidas lo qual mirant de lūy cō
reposat dormia y sens ēguna por
acostant si driāta li fica per lo frōt
lo ferro/ab que poch ans hauia

mozt ceneo/dient ab laygua de|le/
stigia de vuy auant/amararеu lo
vi/y nous fara tãt mal. fozbas mi
rant aço adzianta tira vna lança ỏ
caça venjant lo dan de tants. e pzi
uant lo de vida. yo viu petreyo es/
fozçant de arrencar vn roure ple
de glans y fon per la lança de perí
teho ferit en mig deles costelles
mentre que treballaue de moure
tan gran pes/en aquesta batalla p
virtut de peritеho mozиren lico y
crono/y los dos mozĩt li atozgazé
la honoz dela victozia axí mateix
vèce ditis y helos/lavn ferit ab en
contre|de lança laltra fugint/caèt
duna montanya se fica perlo ven/
tre vna branca de arbze. y per ven
jar aq̃stsvench phareo. molt bzau
y arrencant vna soberga roca coz
la volgues tirar a peritеho sobze/
uenit theseu ab vn basto li va rom
pze los bzaços y no curãt mes ỏll
dexant lo murmurant/puja sobze
la alta esquena de bzauoz palcigãt
ab sos peus les costelles de aquell
quí no era stat may sobzat p algu
y p los cabells pzenentlo ab lo ma
teix basto que hauia ferit laltre do
na mozt a aquest. y ab aq̃ll basto
mata nedummo/y derroca liceto
yptason: tripheo: ethereo: qui so/
lia enlos monts de emonia caçant
pendze molts honsos: y vius con
strenyia aquells per fozça dins sa
casa mirant demolehon tan gran
estrall com feya theseu ỏla sua gèt
no podent messostenir tal injuria
volch arrècar vn pi. lo qual no po
dent arrencar trenca e atira a the/
seu mes aquell amonestat per pal/
las saltant a traues fugi ỏ tal encõ
tre mes larbze no tirat enua feri
granitozío vn patge de |pelleu: al
qual leua lo pits e muscle esquer/
re: aquest entemps passat molt car
a vostre pare: quant miras tan le/
jament nafrat dix o joue gracios
cõsola en infern la tua mozt |ab la
del matadoz. y ab fozt bzaç tira la
lãça deues ỏ moleon ab la qual lo
ferí per lo mig deles costelles: tra
gue lo centauro lasta ab la ma: re/
stant lo ferro dins les fues entra/
menes per on vençut de soberga
doloz crexent per ella la fozça na/
tural: axi nafrat tira deues pelleu
y ab los peus de cauall treballa ỏ
danyar lo: mes ell molt destre ab
lelm y ab lescut cobzint se defensa
ue lo mal que li poguera fer la ira
del centauro: daon com ves dispo
sta auenintesa de vençre: estant de
sota ab lespasa trauessant li lo ven
tre lo bate mozt en terra bis leua
sès perill y ja ans de aquest hauia
mozts fragreon y leon eminus/y
fion/ydanus: vench apzes ab grã
furia per a venjar aquells dozilas
qui apoztaua les galtes y lo cap cu
bert de pell de lop y dos cozns sã
gonosos ab los quals combatia:
al qual exit yo al encontre perque
la edat y animo me offerien fozça
empari ab tals raons. Mira quãt
valen menys los teus cozns dels
darts nostres: y tirili vn dart que
enla ma tenia y ell lo foll para la
ma per desuiar aquell don se segui
que resta ab aquella clauada enlo
front: de que hach gran remoz: y
crits entrels mirãts: pelleu quím

era prop lo feri ab lespasa perlo vẽ
tre per on caygueren los seus bu
dlls en terra, y torbat ab los peus
d cauall palcigaue, y rompia aq̃lls
sobre los q̃ls caygue enla fi mort
ni asilla escusa de morir la estrema
gentilesa que tenia entrels fills de
ysion, tenia aquest la barba, y los
cabells dauratse enla cara mostra
ua, vn gosar gracios que espantant
falagaue: lo coll les mans braços
y muscles ab lo restant dela forma
humana tenia tan gentil y be acõ
passat que paria fet tot ab art indu
striosa ni la part cauallina era en
ell mẽys gentil: ans si tingues aq̃l
la cap y coll foza digna de esser ca
uall d castor: tan gentill tenia la es
q̃na y los pits: era enla color molt
negre: acceptades les cuxes. y la
coba q̃ tenia cubertes de pel blãch
moltes dones dles sues per mazit
lo, volgneren, mes vna sola nome
nada yonome molt mes gentil de
totes les cẽtaures, qui habitã les
silues fon casada ab ell: aquesta
sola ab serueys y amor secreta y pa
lesa aconsegui lo que volgue de sil
la: era aquesta molt neta: y molt
miraue enlasayt d sos cabells y ca
ra souit se pẽtinaue y ab aygues o
dorants estillades de roses y vio
les rentaue sa persona: tots jorns
dues vegades: rentãt se enla font
pegaseba: y no portara sino man
tos molt fins fets de lana eletavna
ygual amor cusẽps los ajustaua:
seguia sõ marit y ell nola dxaue en
sẽps los dos caçauen p les aspˢ mõ
tanyes: y ensemps se retraen les
nits dintre les coues ensemps erẽ

venguts en casa de periteu y en
scmps batallauen quant no se de
on vengue vn dart del qual silla
ferit caygue morit en terza y bono
meveeut lo marit caygut no tarda
treballar de ajudarli y asseja deba
des de aturar la anima fugint per
on sobrada de dolor ab lo ferro de
la matexa lança dona fi asa vida. y
morint abrasaue lo cors del marit
mort apres de aço viu vn altre cen
tauro anomenat phecomes: q̃ ha
uia entemps passat ajunyit dos le
ons ab forts regnes: lo qual tirant
vn grã trau que enuides foza mo
gut per dos parells de bous: feri
dllfonolonides engrunãt li lo cap
y mentre que volia despullar dles
armes lo mort: com sap be vostre
pare: meti la mia espasa enles sues
yllades: y ab la mateixa espasa do
ni mort a tomus y a teleboas qui
ans ab vn trõch bifurcat me natri
enla cara segons que podeu veur e
encara los senyals: lauors deuis
yo venir a pendre troya: lauos po
guera sinovençre almenys comba
tre hector ab les mies forts armes
si be en aquell temps no era nat: o
era molt fadrí: aram manca ab la e
dat la força: queus comptare dela
matança gran que ferẽ tots los al
tres sobre aquells centauros: noy
hach negu dls nostres que no me
nas les mans: ni pensseu quels ju
glas amphitides y mopso: dexasẽ
de fer armes nis contentassen de
sonar y cantar les coses peruenir
ans la vn dells mata hodites vn d
aquells centauros

Capitol sise continuant lo parlar de nestor: y la brega dels centauros recitant la mort de ceneyo ab la conuersio dell en fenix.

CEneio qui son de dona enhome conuertit perq̃ som entrats en recitar aço: en aquesta gran brega ne hauia morts sinch: stiphelo bronio antinaco: dimo: epiragmõ nom recorden les nafres mes be noti lo nombre: y los noms y hauent mort aquests vench deues ell corrent lo gran latreho armat de belles armes: era aquest ỏ mũana edat entre ioue y vell ab força ioue ñiñ: y tenia los cabells y la barba meselats ỏ blãch y negre lo q̃l hauent rodat ceneyo li comẽça a dir y vos tambe ceneya que encaraus tẽch per dona: ni crech que haian mudat la natura sino que crexent danimo dissimulada ab falses vestidures anau matant los nostres recordau vos qui sou: ne que nasqües y recordau vos del que ha ja sostengut vostre cors: pneu lo sus y lafpia: torceu ab vostres dits lestam y dexau lo combatre als homens y mentre que axi menaçant li parlaue no cura ceneyo te respõ dre li res mes tirali la lança y feril della en aquella part ỏls pits aon les dues formes de home y de caual se aiusten ensẽps don no ab poca furia mouent se lo centauro per dolor dela nafra a ceneyo tira vna arma nomenada lariffa: la q̃l li feu poch dan: e vent aço volgue ab la espasa nafrar lo qui ferint lo cors ỏ aquell inuulnerable axi tor naue arrera cõ si feris vn marbre: y pus hague ceneyo gran estona sostengut rebre colps en son cors ab marauella ỏ tots los miradors dix assajar vull si la mia spasa pora nafrar a vos: pus la vostra no te poder en mi y arrencant la espasa fadada a beura tota dintre lo cors de aq̃ll: lo q̃ los veẽt biformes germãs tots sobre ell sol tiraré las lurs lances: y totes sẽs fer li dan: encõtraren en ell aquesta nouitat posa en marauella a tots aquells cẽtauros y espantats restauen quãt mo nico crida: o gran vergonya que tants siam sobrats per vn ennides home: ious dich ab veritat que nostres fluxos actes nos hã tornats tal com ell es estat: quens valé los grans membres: que les forces ỏ blades: no se perque ha volgut la natura atustar en nosaltres dos animals tan forts cõ home y caual suno per mes vergonya. no crech que siam fills dela deessa juno ni del gran y sion qui tengue animo de aconseguir ỏ iuno tot lo que de sijaue / y nosaltres vençuts per vn mig home on nos amostrarem / seguiu me tots y lançem sobre ell tãtes roques y arbres que la viua anima pus nol podem nafrar sia tẽguda de sota aquell pes reparant lo que falten les nostres flaques armes / y acabant tals raons arrẽcant vn gran arbre / tira sobre lur enemich dant exemple als altres

los quals seguint lo tots en poch temps despullaren lo mont otriu de arbres / nieupilion ne resta vn p ombra / per on enclos ceneyo din trel cruel sepulcre de tans arbres jamegant ab sos muscles sostenia lo soberch pes ỏ aquells mes pus que cresque lo carrech sobrel seu cap y cara empatrãt li cami de po der espirar / la fi sua es en dupte p que creen alguns / que obrint se la terra deualla lo seu cozs als ifernſ mes los juglas deles bodes afer/ men lo contrari y diu amphitides que viu del míg de aquells arbres exir e volar vn aucell lo qual mop so mirant com rodaue volant los seus castells lo saluda dient . o ce neyo gloria dela gent lapiteha / entemps passat home de noble fa/ ma / y ara cõuertit en aucell nome/ noz perque fet fenix vn sol de ta na tura seras tostẽps honrat per la auctozitat ỏ mopso lo cregué tots y la doloz que de perdzel sentim cresque la nostra ira / y molt anu/ jats que tants fossen venguts so/ bze vn cozrent ab armes sobze los que restauen / no dexam ans lẽcalç que ab gran matança dells la nit clogue lo dia don fom forçats ỏ de xar los fugir

Capítol sete recitant algu nes coses de hercules ab la mort de periclímenes quis transformaue enuaries figu res

Dint triptolomo q̃ ne/ stoz recitãt aquesta grã batalla sera callat dels a ctes de hercules son pa/ re en ella tan famosos nou pres ab paciencia ans indignat li dix gran marauella tench que las labozs ỏ hercules entre tantes de molts al/ tres sian oblidades ala vostra vel lesa perque souint li hoi yo comp tar que ell en majoz part vence los centauros robadozs dela muller de peritehoo: aqui nestoz respos ab cara trista: perquem forçau recoz dar de mos mals : y reuocar los plozs per tants anys oblidats ha uent a publicar las labozs de vre pare: qui tant me ha offes ab tota veritat el majozs coses feu mentre viuia que vençre los centauros: les quals volria poder li amagar mes tot lo mon es ya ple de los merits: no cregau q̃ algu loe molt volenters son enemich: pero mi/ rau com nos callam nosaltres de lohar de yfebo: polidamas: ni hec toz tan dignes ỏ laboz. Alquex vo stre pare entemps passat derroca los forts murs de mesenia: y sens culpa la sua crueltat destrui elon y pilõ: dues nobles ciutats y ab fer ro y foch ỏstrui la mia casa ab los seus ỏus secrets: y perque vull cal lar de tãts altres per ell malamẽt morts: nos trobam dotze germãs fills de neleyo y dels dotze los on ze forẽ morts per ma sua sol restãt yo dels deu no fon neguna mara/ uella mes qui nos espãtara de ha/ uer vist mozir a piclemenes aq̃ no strõ aui neptuno hauia dat poder

de transfozmarse endiuerses figu/
res Aquest combatent se ab hercu
les:com hagues mudades moltes
fozmes per escapar de aq̃ll se trãs/
fozma en aguila y vsant deles foz/
ces de tal aucell ab les vngles na/
frant lo enla cara comença volant
de pujar alt, Colla vostre pare con
tra mõ germa larch y acertãt mas/
sa lo colp entre les nuuols molt al
tes feri la aguila enlo muscle/y no
penseu que li fes molt gran nafra:
mes los niruis romputs qui liga/
uen la ala no podent mes volar ne
regirse en layze caygue sobze la ter
ra/y no tarda la crueltat de hercu
les en degollar aquell:o gentil ca/
pita ðla armada de rodes, parvos
si tench rao de loar vostre pare de
aço senyozs no vull altrevenjança
sino callar me las laozs de aquell/
y ab vos triptolomo tãt cõ volreu
vull hauer bona pau/y pus hague
nestoz acabades tan largues y pla/
sents raons, feta collacio lo restãt
ðla nit cascu dintra sa tenda ocupa
en dozmir.

Capitol vuyte en quis cõp te com paris per veniar la mort de hector y dels altres aiudat p apollo ab vna flet xa dona mort a achilles.

EO gran neptuno qui ab
la trident verga gouer/
na y regeix les ones de/
la mar somogut adoloz
per amoz paternal mirant que son
fill signo era toznat aucell. tenint
en odi achilles |contra |ell excitant
tota la sua jra, com ja hagues deu
anys que duraua la guerra sobza
troya ab tals raons crida aci apol/
lo O amí molt mes car dels fills ð
mon germa:qui ensemps ab mi he
difiquist les muralles de troya a/
ra tan mal tractades, perque plo/
res veent caure les tozres ð aquel
la ciutat:y mozts los defensozs de
les sues muralles sola la mozt de
hectoz me fa oblidar deles altres
veentviu aquell cruel escampadoz
dela sanch de pziam qui poch ha a
grã vergonya nostra entozn dels
murs dela sua ciutat rosega lo cozs
de hectoz si era dins los termens
dela mia potencia yo li fera sentir
quãt pot la mia verga, ara pus es
enterra aon vos podeu tãt ab vna
de vostres fletxas lozа que nos tè/
bza perdeu la sua vida. Eltozga a/
pollo de complaura lo y ensemps
complint lo seu desig y del oncle/
cubert ð vna nuuol vèch enlo cãp
dels grechs y mirãt paris qui des
penia moltes sagetes enua contra
los grechs descobzint ha aquell la
sua deitat, digue semblants paules
Perque perts tantes flexes:si tès
neguna cura dela mozt de tos fra/
res gira la fozça del teu arch con/
tra lo cruel achilles y vengeras a
q̃lls/y entre els altres amostrãt li
achilles mètre q̃ enla host agrã dã
ðls troyãs cõbatia:gira paris de/
ues ell lo seu arch y endzessa apol
lo tambe la sua ma:que ab vn colp

ó fletga caygue achilles mort y fó aquesta vna sola ocasio pq lo rey priã se alegra aps la mort ó hector O gran achilles sobre tants vence dor, are restau vensut del coart e ẏ feminat paris robador de elena al menys pus amorir hauieu p mans tan femenils fosseu mort per colp dela destral ó pentesilea esforçada donzella. ja los fochs deles der reres honres consumauen aqll q solia espantant los troyãs assegurar los grechs caygut era lo cap ó la casa de eacho ẏ aquell vencedor caualler qui hauia sobrat hector a tots insupable: armat ó les armes per vulca fabricades: geya en mig del foch sés sentimẽt ja era tot fet cendre: ẏ del tan gran achilles re stane vna cendra tan poca: que apenes vmplia vna part del sepulcre mes responent ala grandesa de sos actes honrats: resta dell tã grã nom: que vmplia luniuerç ó les laors de aqll. Restauen ó aximateix lo escut ẏ les armes ẏ per mostrar de qui eran estades per elles los viuints fozen moguts ha armes no demanaré aquestes armes titides ni atrides: menalau: ni los altres. mes entre tants sols aiax fill ó telamõ: e vlixes fill ó leertes: ab grã presumpcio de propia virtut demanaren aquelles. agamanon volent lunyar desi tota occasio demalavoluntat: mana que se aiustassen tots los princeps ẏ nobles capitãs delahost: imposãt atots ells carrech ó declarar la questio que era entre los dos.

Acaba lo dotzen libre de transformacions del poeta ouidi. Comensa lo tretze capitol primer recitant la oracio de aiax feta deuant los grechs per les armes de achilles

Asemps envna plaça deuant la tenda del rey agamenon asseguts estigueren los capitãs ẏ prĩceps ól exercit ós grechs e entorn dells enpeus estant lo poble cõponia corona: quant en mig del consell se alsa aiax senyor del escut de set cuyros: ẏ axicom era impaciẽt per ira ab cara furiosa ans de res dir: mira vna estona les naus gregas: enlo arenal de troya: ẏ ab les mans asenyalant aquelles: axi dir comença O immortal iupiter com disponeu lo cos ó nostres actes q deuant les naus tenim la questio ẏ ha gosat vlixes ab los meus ẏguales seus merits: qui no dupta fugir de aquell foch que la furor ó hector hauia mes enelles. les falles del qual yo asoles sostengui: ẏ lansi deles naus: Ira conech q es millor disputar ab paraules fengides que combatre ab les mãs mes tant treball com he yo ó parlar te vlixes enobrar actes de caualler ẏ tant cõ yo puch combatent ab les

armes pot vlixes plant / no estime
sé yo rs esser me necessari de cõptar
avosaltres q̃ tots los haueu vist lo
proces ỏ mos actes. cõpte los seus
vlixes q̃ ha fets sés testimoni sots
lombra dela nit. yo be confes que
demane grã premi mes aquest en-
uejos dela mia honor lo demane
major q̃ no merexé la suma de sos
fets y ami obtenir lo q̃ deman per
molt q̃ sia grã no es presũpcio. ja
ha ates vlixes tot lo q̃ espaue. perq̃
essent vensut poza comptar q̃ ha ỏ
batut ab mi / yo si enmi fos la vir-
tut duptosa nom manca la vantat-
ge q̃ li porten noblesa: essent fill ỏl
noble telamon: qui sots lastãdart
de hercules subiuga y vẽce les mu
ralles dela primera troya / y ab ge
son ab la nau pagasea nauega enla
ísla de colcos: mon aui es lo rey &
aco q̃ ordena les leys entre aq̃lls
damnats aon vna pesada roca car
rega sicifo: y iupiter atorga eaco p
sõ fill deon resta q̃ yo so tercer nat
ỏ aq̃ll. ni aq̃sta noblesa sé yo rs vull
qué valega enres sino p esser me co
muna ab lo noble achilles p q̃ essẽt
fill de pelleu q̃ sõ germa de telamõ
mon pare. restam cosinsgermãs / y
axi no demana les armes estrange
res. mes les demõ cosi q̃ diu lo fill
de cisifo semblãt aq̃ll enlos engãs
y furts ni perq̃ mescla enla casa de
eaco noms de gẽt estrãgera: porcu
negar ami aq̃stes armes / q̃ primer
y sens força so vengut ala guerra /
o iutgereu p millor aq̃ll q̃ dels der
rers es vengut enlaxercit: y quant
ha pogut ab figida furor es fugit
deles armes. fins que naupliades
mes q̃ ell stucios descubrí la caute
la l ỏseu temeros animo y la porta
contra sa voluntat a nostra cõpã /
yia. donchs q̃ posseira las mes hõ
rades armes aq̃ll q̃ si pogues ague
ra volgut no hauer ne may possey
ides algunes. Restant yo deson-
rat desaretat de aquellas. E ja fos
estada vera: o creguda la furor ỏ a-
quell y volguessen los deus q̃ may
aquest sembrador de engãs fos vẽ
gut enlo cãp sobra troya. perq̃ no
foza atãta culpa nre lo fill de pehã
enla ísla de lemnos aon díuen que
iamegant volta lo pes de grãs ro-
ques. pregãt los deus p lo mal de
vlixes: als q̃ls placia no acceptar
enua les clamors de aq̃ll: y p obra
devlixes: rõput p fam: y malaltía:
aq̃ll succeidor deles sagetes ỏ her-
cules: qui foza vuy vna part de no
saltres enlespessor ỏl bosch se paix
sol ỏ aq̃lls aucells q̃ cassa despenẽt
ab aq̃lls las sagetes degudes als tro
yans. viu empo pus no es cõpãyo
de vlixes aximateix volguera lo
trist de palamides esser estat dexat
perq̃ visquera: o almẽys foza mort
sens infamia: q̃ racordant se vlixes
dela iniuria q̃ li feu palamides: q̃nt
ab noua estucia descobrí la furor q̃
ell hauia fengida p escusar se ỏ ve-
nir ala guerra. fengi ab lengã dela
letra cõ sabeu trobada en poder ỏl
troya mort q̃ palamides tenia tra-
cta ab los dela ciutat per atrair la
host ꝓuãt aq̃sta culpa falsamẽt
imposada ab los diners q̃ forẽ tro
bats dis la tẽda de aq̃ll, los q̃ls ja

ell abans y hauia fets metre. p on
so mort sens culpa lo noble pala-
mides / y axi axellant y matãt fins
aci vlixes aflaquides les forçes ðl
exercit axi sab batallar y axi es de
tembre la força de vlixes : qui p be
que en parlar port auantatge al fe-
cunde nestor no bastara endarme-
aentendre ab totes ses raons: que
no fes maluestat : de dexar aquell
vell carregat del pes de tãts anys
ab lo cauall nafrat : y no podẽt fu-
gir cridant la sua aiuda en mig ðls
enemichs sens donar li socos / no
fẽgesch yo aço que beu sab diome-
des: qui souinit de tal crim ha repſ
lo seu coart amich. mes los ðus su
birans qui ab vlls iusts miren los
nostres actes. poch apres ð aço lo
portaren en punt: q̃ hague mester
mes la aiuda de altri que nestor a-
la sua / y no era degut pus ell ma-
teix hauía ordenada la ley que fos
desemparat com desempara a altre
Eaygut vn jorn en mig dels ene-
michs cridaue ab grãs crits y tro
bim yo per sort deues aq̃lla part
corregui viu lo caygut en terra: de
scolorit : y tremolant per por dela
mort que miraue esser li tan veina
posi deuant ell lo pes ðl meu escut
y cobril mentre geya guardãt fins
vuy la sua flaca anima. pço vlixes
si ab mi vols debatre tornem en a-
quell loch. torna los enemicho la
nafra y la por que tal hora tenies /
sote lo meu escut se questio ab mi /
pus lagui desliurat. fugi ab grã es-
forç a quell en qui abans era man-
cat contra los enemichs / y les ca-
mes qui no poguerẽ sostenir lo en

peus. li seruiren encorrer sens em
paix. vn altre jorn exint hector de
troya ab gran esforç. ferit sobre lo
cãp lo viu molt espãtat. mes no es
marauella q̃ los valẽts aquell jorn
se espantaren / y aell mentre victo-
rios anaue escãpant la sanch gre-
ga tirí vna grã pedra / y forsi lo seu
cap atocar les anques del cauall y
com vn altre dia sercas vn caualler
ab qui pogues cõbatre / yo sol me
offeri afer armes ab ell y conegues
be tots aq̃ll dia lo poder de mes
forçes. aque molt me aiudaren los
precbs de tots vosaltres fets p mi
als grans deus. Si sercau en aq̃sta
batalla qui fon mes fauorit ðla for
tuna: pur yo puch dir aço q̃ no re-
sti vensut quãt los troyans isque-
ren p acramar les naus a on era lo
eloquent vlixes. no defensi yo sés
ell lincendi de aquellas. pqui sol
esperam poder tornar en grecia.
donau me aquestas armes p lestal
ui ð mil naus / y adir veritat major
honor q̃ no haure p elles es ðguda
ami. Ergõyam fas de demanar a
quelles. perq̃ deuen les armes de-
manar aiaix / e no aiaix aelles. trau
ravlixes al encõtra de aço q̃ amort
reso: y delon : y furtat lo palladi /
no empero executant res de die ni
sense diomedes. si p merits tã vils
li voleu dar les armes de achilles
Feu ðlles dues pts / y la major sia
de diomedes: y mes que a vlixes q̃
desermat y demagat executa quãt
fa. vensent ab engã los enemichs
la hora q̃ nos temẽt lo reluit almet
descubrira sos fets y fara q̃ essent
vist de luny no pora acabar lafi de

sos enzans no poza sostenir lo seu cap delicatlo pes ỏ aq̃ll elm/ni los seus braços pozan reçir la asta de achilles o cõ coue lo escut molt pe sat en q̀ es sculpida la image ỏl mõ ala sua ma esquerra nada per afur tar.perque demanes coart lo do/ natiu qui es per acabar te. lo qual si la error dels jutges te donas no seria causa q̃ per ell fosses mes ỏls enemichs temut mes ab major ver gonya despullat de aquell /y mira quel fugir en que passes atots car regat de tant pes te sera empatxat: aiusta enaço quel teu escut tart ha vesat de rebre encontres: es enca/ re cẽser y lo meu colpejat ne dema ne vn nou.mes enaço q̃ ha mester raons iudiquen per les obres. les armes del fort achilles posau en/ mig dels enemichs: y manau que anem los dos per aportarles: do/ nãt les a aq̃ll q̃ les ne poza traure.

Capitol segon tractant la oracio feta per vriles deuã los grechs per les armes de achilles.

Cabane tals raõs lo fill de thelamon /y lo mur mur del poble loant sõ dir seguia les derreres paules deaquell fins ques alsa en peus lo fill de laertes /y ab los vlls baxos. primer mirant la terra alsa aquells. apres deues los capitans rompent la veu esperada ab vn so/ pertinent perque no manca gra/ cia aldir del orador . Si lomeu en sẽps ab lo vostre desig senyors fos cõplagut no foza en dupte lo pos/ seidor de aquestes nobles armes/ ans achilles posseira aq̃lles /y no/ saltres aell. lo qual pus los fats ỏ sigualls hã leuat ami y avosaltres & ab les mans torcant se les lagre mes ỏls vlls D qui' millor deu pos seir les armes ỏ achilles: que aq̃ll per qui los grechs han posseit a/ chilles: no aprofite a ajaix lo iudi/ ci del poble qui als grosses aiuda/ pensant tostẽps q̃ te lo millor dret aquell qui empatxat enlo plar no sab dir lo que vol /ni ami nouga la agudesa de aq̃ll enginy /quius ha tostemps valgut /y aq̃sta eloquen cia mia si es alguna que ara seruex ason senyor: e souint ha seruit les necessitats vostres no sia enueia/ da. Seruesques cascu dels pro/ pis bens: quels auis y linatge ab totes altres coses que cascu no ha fetes enuides jutge yo que sien de nosaltres /mes pus ha dit ajaix q̃ es besnet de iupitervos dich q̃ per semblant es cap dela mia sanch /y altres tants grans com ell li so yo luny. perque so fill de leertes qui tench per pare acrisio: lo qual fon fill ỏ iupiter entre los quals no ha algu dampnat: o exellat: y mes au gmenta la mia noblesa la part de ma mare /perqui de dues parts so fet parent dels deus /no demã yo les armes de achilles per esser mes hõrat p la pt ỏ ma mare /ni p no es/ ser mõ pare enculpat ỏ hauer mort sõ germa mes iutjau segõs los me

rits de cascu pus no tégau p merit esser estats germans telamõ y pel/ leu/ni lorda dela sanch ☩ graus ỏ pentiu. sié mirats per vosaltres en lo determenar de nostra questio/ mes la honor guanyada ab propi/ as virtuts. Si empero volreu cer/ car lo hereu ỏ aqstes armes entrels parents de achilles: viu es pelleu son pare/y resta pirro vn sol fill ỏ aquell que tocan a ajaix trameteu lesensiro: o enficia abon aquells e stã y no méys q̃ aiaix es teucro on cle del gran achilles. Empero no demane ara les sues armes: ni si les demanas crech que les hi do/ nasseu perq̃ cõ vos he dit en tã no ble indici nos deué mirar sino pro pis/actes. dels quals durant aque sta guerra he yo tãts mesos per o/ bra: que no poden ab poques raõs esser explicats: ni recordar en prõ/ pte. pero en recitar los me guiara lorde ab que seguexé. Aluisada ỏ la trista mort del fill la mare de achil les. filla ỏ l gran nereo. dissimula a quel sots falsa cuberta de habit fe/ meni. ab lo qual engana molts q̃ per portar lo a nostra companyia fozé trameSos/y entre ells fõ ajaix enganat. vengue la sort ami per a/ prouar les forces de mon engíy en descobrir lamagat caualler y sa bent/ que entre altres donzelles estaue simulat sens que no era de/ les mes conegut. fengint esser mer cader entri enlo palacio de licome des: on aquelles estauen: portant toques e joyes de diuerses mane/ res que solen molt les dones esti/ mar entre les q̃ls hauia mesclat al gũes armes per moure lanimo ỏ l nouell caualler ha desig de aquel/ les/y seguint se com hauía pensat mentre les altres estaué ocupades en mirar la merceria. vestit dabit ỏ dona achilles pres lo escut y la lã ça que yo hauia portat: lo que mi/ rant cridi: o fill dela deessa a vos espera la ruina de troya. perque te ment dexau de derrocar les grans torres ỏ aquella: tiril ab la mia ma y aporti lo fort als forts actes de a questa nostra guerra. p on son mi/ es totes les sues obres ỏ a ̃ll jorn ensa. perque puch dir que yo ven ci telafon ab fort encontre dasta/y vésut lo torni sanar ab noua nafra p complaure sos prechs esser cay/ gudes les muralles de tebas tor/ na en laor mia creu per mi esser so brades/lesbon/tenedo/crisen silla y la ciutat ỏ apollo/y yo he presa/ cirro/y que pensau los grãs murs de lerneSia. per la mia ma dreta sõ derrocats en terra/y sobre tot aço es hauer sobrat hector. per mi jau lo fort hector/y deman yo les ar/ mes de achilles ab aquelles armes ab les quals fõ achilles trobat/yo les hi doni mentre la sua anima re gia sos forts membres y ara q̃ los fats han acabat son cos me semble es rao que dech cobrar aquelles. Apres de aço no es cosa de poch preu lo que fiu per la comuna vti/ litat. la hora que la dolor de mena lau asoles agreuiat. passa entots nosaltres. e les mil naus ỏ nostre gran exercit vmplian los ports eu boychs: anujats de esperar vent prosper. com ver gran temps en/ clos no sentissem lo bufar sino de vents contraris/ o si mancauen

sens mouimẽt de ayre la mar esta/ ue encalme, lauors quãt les cruels sorts manauen al gran agamenon matar dauant laltar de diana offe/ sa. la filla sens demerits per endre ça de nostre nauegar / y negaue lo pare ỏ fer tal sacrifici, mogut a ira contra los propis deus, y no sens gran rao q̃l mateix rey q̃ tenia la cura de gouernar laxercit, era pa/ re de aquella, pero yo ab mes raõs condubi lo benigne enginy del pa re; enla mort dela filla; prepesant les comunes vtilitats al amor pa/ ternal yo confesse ma culpa perdõ me sa noblesa, dificil causa acondu ir; tracti sots inich iutje e ỏll no es marauella si cregue amon dir, per que lo mogueran la grã vtilitat ỏl poble; y desig de prest reparar lo dan de son germa; ab la cura ỏl ce/ ptre q̃ comanat li era / com pẽsãt la laor q̃ p tal obrar reportaria ab lo dã; e dolor ỏla sãch escẽpada; mes fuy trames ala mere ab q̃ era la fil la la q̃l no hauia mester longas o/ racions per fer ley consentir. mes ab engan leuarley; y pẽs si telamõ fos anat p portarla; fins a vuy les veles de nostres naus freturaré ỏ vents. Trames apres per gosat o/ rador entri dins lo clos deles tor/ res de troya / y miri dins lo grã y/ lió encare ple desforçats caullers la noble cort de priam deuant qui sens por acabi la causa que me era comanada per lo comu de grecia, acusi paris de surt; y requeri q̃ fos tornada elena. amonesti priam; e anthenor q̃ li estaue prop ỏls mals que son seguits, Bigui tantes raõs endescarrech de nostra iusta empr/ sa; y en culpa dels robadors de ele na que paris e sos frares ab los al tres qui ab ell foren ab grã treball tengueren les celerades mans ỏ fe rir lobrem; com sab bemenalau q̃ aquell dia fom ell y yo primer of/ ferts atal parill, voler eltelamẽt re citar totes les coses vtils que du/ rant lo ample temps ỏ aquesta no/ stra gurera, he obrades / y endres/ sades consellant, seria ab anuig de tenir ales nobleses vostres; mes comptar ne algũes, Apres que en los primers anys haguem prouat ab batalles les forces de nostres e/ nemichs, ells espãtats se retregue ren dintre les lurs muralles y ces/ sa lo batallar fins a vuy entre no/ saltres que fa ajax durant aço qui no sab aire que batallar; quin era lo teu vs. Si demos fets demanes ordenaue aguayts contra los ene michs, feya palenchs y fosses, con solaue los cauallers anuiats; del treball dela guerra / e mostraue a/ ells don nos proueiriem habũdãt mẽt pviur e cõ ỏuiẽ regirse sots les armes finalmẽt durãt les treues e cessãt les batalles era trames a q̃nt req̃ririan les comunes necessitats Seguis q̃ enganat sots image ỏ sõ ni per manament de jupiter mana lo regidor de nostre host, dexar la cura del treball començat / y pot a aquell escusar la sua veu, per la au ctoritat del gran tronador jupiter nou cõlẽta ajax, treball en destru/ ir les muralles de troya, faça lo q̃ pot ab crits e ramor aturãt los q̃ sẽ vã pq̃ no ps les armes dãt cami a

poble va de fer bõdat seguit lo seu exẽple. aço no era molt sino aq tãt parle, mes que si ell fugi: you viu y del veure men vergonyi: cõ da/ ues les spalles y volias ab grã ver gonya desplagar les veles de tes naus/yo sens tarda cridant ab al/ ta veu aturar vos forçaue: dient. o poble grech q̃ feu quina follia no uament vos comou adexar troya presa que aportau sino vergonya passats deu anys cascu avostres ca ses/ab tals e altres raõs en que la dolor me feya eloquẽt giri los pas sos dels qui cuytauen per amũtar enles naus fugitiues: el noble ca/ pita mogut per lo meu dir torna a replegar los companyons de ter/ ror sobrepresos entre los quals te lamõ atal hora no gosa replicar p be que fos gosat enaltre temps ab paraules acometre los reys/en a/ quell punt no resta sẽs punicio iu sta lo ribalt de tercides: auolotãt e cuytant la gent arecullir que ab lo basto que enla ma tenia lo forci a/ callar: e los grechs tremolãt exor ti nouament contra los enemichs tornant a infundir ab força de ma veu la virtut ja perduda enlanimo de tots. & perço daquell dia ensa/ tot quant aquest exercit ha obrat d virtut pot esser iutjat meu qui dãt tots les spalles los torni ala guer/ ra Bieu me telamon qual es d tots los grechs quius loe ni serca lavo stra compãyia. el noble diomedes comunica ab mi la mes part de sos actes/y hauent me prouat cõfia en sos fets de tenir vlixes per amich/ y no es poch en nombre de tants

millers de grechs esser vn sol elet per ell. d que vos me dau culpa ab ell ensemps he obrades moltes co ses de preu y sẽs ell: no per sort cõ vos acustumau: mes de pur grat emprengui menyspresant la feresa dela escura nit e lo parill dels ene/ michs asoles anar a spiar los fets dels troyans asetiats: e asoles go/ si empendre de matar adolon exit dela ciutat. no empero fins atãt q̃ dll hagui apres forsant lo adir tot quant contra nosaltres troya apa rellaua essent de tot auisat: e ja no restãt res per ademanar podia yo tornarmen ab laor. mes no cõtent de aço tiri auant fins que trobi atè dat lo rey reso. poch recelãt lo q̃ li sobreuench q̃ dins les tendes pro/ pies aell e atots los seus ensemps priui devida: e axi vencedor hauẽt complit tot lo que d sijaue. pugi en lo seu carro resemblant als triun/ phos plens de gran alegria: porti anostre exercit los caualls de aq̃ll quels troyans esparauè per preu dla victoria. si aço nous pra quem faça digna de obtenir les armes dl magnanim achilles. donaules a a/ jax qus ha millor fuit. O grechs si nous cãsau cõptarvos he les hosts d fpedõvẽsudes ab ma lãça ab mol ta sãch he buydada ab les mãs mias la vida de ceramõ/y fitides alesco/ ras/cronus/alcãdro/alim/ nobe/ mon/fitas/cresidamas: todon: ca/ ropè: y ab ells ensemps mati a eu/ nomon: empes per los fats impor tuns: molts altres ab aquests de menys preclara fama he morts cõ batẽt sots los grãs murs d troya

aque fan testimoni moltes nafres
rebudes en mon cors:en mes ho/
nesta part que no senyalen les ra
hons de ajax:no cregau vanitat ō
paraules:mirau ho ab los vlls:y
ab les mans remouent la roba de
sos pits digue aquests son los pitf
tostemps exercitats en seruey de
vosaltres. & pertāts anys telamō
no ha mayvn poch dela sanch sua
repartida per seruey dels amichs
com tenga tot lo corf senser sēs na
fra alguna:que munta lo que diu
que ell ha combatut per defensar
les naus del foch e dels troyans
certamēt yo li atorgue que aquell
dia se mostra caualler q̄ no es mō
offici les coses ben fetesvoler mal
dir de algu/no vulla ell tampoch
la comuna labor occuparse tot sol
o almenys auosaltres faça alguna
part de aquella honor que tots en
semps guanyas:defensāt les naus
gregues delas flames ō troya. El/
legras mesauant de hauer ab hec/
tor a soles combatut oblidat que
de nou elets per a tal acte la sort li
atorga loch ō ell sol combatre:pe
ro digau qual fon la fi dela vostra
batalla hector sens nafra sen torna
dins los grans murs de troya. ☉
trist de mi de qual dolor so forçat
recordar me pensant en aq̄ll tēps
quāt sotels murs de troyaviu cay
gut mort achilles:les lagremes q̄
sens orde la vna alaltra acōseguit
exien dels meus vlls/los espessos
sanglots/ne la por dells cruels ene
michs bastarē en tardarvn sol pūt
que ab aquestes espatles no alças
lo cors del mort achilles ab aque/
stes espalles alci lo cors armat/y
ara no pore portar les soles armes
y no dupteu sēyors/quen lo meu
cors ha forces p̄ sostenir tals car/
rechs/y tench lanimo bastant per
estimar degudament la honor
de vosaltres/per cert be ha po/
gut la deessa mare del gran achil/
les/esser tan diligent enla fabrica
del escut ō sō fill/perço quels dōs
celestials obrats ab tāta art hagues
sē a seruir a grosser caualler/y sēs
discrecio tal que no conexera ni sa
bra dar rabo del que senyala en les
cut la pintura.enlo qual es pinta/
da la gran mar occeana les terres
e lo cel ab les sues esteles ōles q̄ls
totes coses sabra donar ajax molt
complida rabo per on me par q̄ll
mateix se cōdampna demanant les
armes de q̄ apres de hauer les ha
gudes no sabria donar als mira/
dors rabo. Bonam culpa ajax de
esser vengut tart ala guerra y ō ha
uer defugit quant he pogut ō por
tar lo pes della.no compren be cō
donant me tal blasme diu mal del
fort achilles.si dissimullar se es p
tu jutjat crim.los dos dissimulam
silo tardar es culpa.yo vēgui ans
que ell.ami detench la amor ō ma
nova esposada. y a achilles la a/
mor de la sauia mare. los primers
tēps sō atorgats aell el restāt auo/
saltres y no tem de encorrer ver/
gonya sino puch defensar me del
crim comu.ami y atant home pur
ala fi per enginy ō vlixes:achilles
fon portat a nostra companyia yo
no se si vengui per enginy de ajax
& perque mēys siau marauellats

ſives mi eſcampa ab la lengua fol-
la paraules de injuria: auoſaltres
opoſa coſes de gran vergonya .ſi
donchs hauer acuſat palamides
de falç crim ami no torna en blaſ-
me merexent voſaltres eſſer loats
de hauer lo condempnat: pero del
crim per mi acuſat e jutjat per vo-
ſaltres: no ſes pogut eſcular pala-
mides ni voſaltres haueu aquell a
ſoles hoit mesviſt lo preu dela tra
cio ſua: es reſtada prouada la veri
tat del meu acuſar. Mi penç que ỏl
exili de filoteta yo tẻga alguna cul
pa defenſau vosvoſaltres quiy ha
ueu conſentit: no negare que noli
coſſellas ques retragues dels aſpſ
treballs del cami y dela guerra. y
que aſſejas ab repos aleujar la fe-
ra dolor que ſentia/creguem y ha
viſcut/aqueſt conſell no ſolament
es fel mes benauẻturat .ſi ara los
adeuinadors demanen aquell per
acabar de deſtruir les muralles
de troya. noy trametau ami. mil-
lor vos ſeruira ajax en aqueſt cas
millor amollira lo animo de aq̃ll
qui eſta furios y fadigat per mal:
o ſino baſta ab raons conduir lo
per forẓa ỏ alguna eſtucioſa art lo
portara a noſtra companyia pus
toſt lo riu de ſimoys/atras tornãt
dexara ſa natura e la ſilua ỏ yda re
ſtara deſpullada de fulles. e acaya
vendra en ajuda de troya. que ceſ-
ſant lo meu enginy ,treballar per
voſaltres. la follia de ajax en res
vos aprofite. o dur e implacable fi
loteta ſies quãt vulles enenemich
de tots los grechs. del rey noſtre
emen /malaeix me quant vulles .e

deſige lo meu cap y beure la ſanch
mia: que yo ire a tu y eſper quem
ſara tal fauor la fortuna: q̃ axi ob-
tendre atu y ales ſagetes: com ob
tẽgui lo ſacerdot troya per qui ỏſ-
cubrim los ſecrets per venir: y ob
tengui furtãt ỏl mig ỏls enemichſ
lo palladi: traent aq̃ll dels ſecrets
de minerua. y amis vol acõparar
ajax: yo ſol he preſa troya: perque
los fats vedauen ſens ell eſſer tro
ya preſa: on es lo fort ajax: on ſon
les grans brauures de home tan
valẽt. perque tẻ ell aci aon vlixes
goſa anar per les eſcoltes: e coma
nar ſe alſ pezills ỏla nit p lo mig ỏ
les cruels eſpaſes ỏ nr̃es anemichs
e no ſol goſi entrar les primeres
muralles mes paſſar les grãs tor-
res del ſuperbo ylion y del mig ỏl
ſagrat temple tragui la ymage ỏla
deeſſa pallas. y aquella porti per
lo mig ỏls enemichs: les quals co
ſes ſi yo no hagues portades a lur
fi: debades lo fill de telamõ hague
ra aportat enla ſua ma eſquerra lo
eſcut de ſet cuyros: aquella nit yo
ſol guanyi lo vencimẽt de troya
com forti eſſer vençudes les ſues
grans muralles. dexa ajax de ſig-
nar murmurant ne moſtrar ab lo
dit lo meu grã diomedes .perque
en aqueſts fets a part de labor ſua
que tu no eres ſol. quant poſiſt lo
teu eſcut en deffenſar les naus e lo
es ten tot ſol. de allo enquet feu cõ
panyia tot lo noſtre exercit . y ab
mi ſon vn ſol. lo qual ſino ſabes eſ
ſer major lo lo ſaui que fort. crech
que ell ỏmanara per ſi aqueſtes ar
mes/demanar les hian. aximateix

lo fort eozipilo fill ỏl noble andze-
mon els nomenos ydoneo e mẽ-
uon nats tots en vna patria : ỏma
narleſhia y no ab menys rabo lo
noble menalan: perque ſon tots eſ
forçats cauallers y per no dar a tu
lo primer loch. pero tots ells han
donat loch ami en demanar les ar
mes de achilles. jouſ atorgue ajax
que la voſtra ma dreta es ỏ fort ca-
ualler: mes lo enginy fretura del
noſtre ordenar: vos les forces del
cors: y yo les delanima aportant
tench cura ỏl eſdeuenidor: vos be
teniu poder p a fort batallar : mes
lo temps ỏl combatre enſemps ab
mi agamenon ordena y tant quãt
lo bõ comit auança los ɋaliots el
deſtre capita los ſoldats ỏl exercit
en deguda labor: auance yo a ajax
ni penſeu per dir aço que lo iuy
e diſcrecio mia leua tant auantat
ge al que poden mes mãs: que no
hage bon loch en mas labors p
ellas. ℗ nobles princeps: o voſal-
tres atorgau ami en premi de tãts
treballs que he ſoſtẽguts per tots
aqueſtes dignes armes: lo treball
yal veeu ala fi. remoguts tots loſ
fats qui obſtauen he fet q̃ les altes
muralles de troya! ya poden eſ-
ſer preſes: per los deus immortalſ
e per la eſperança que tots p obra
mia teniu deveure preſt caygudes
les grans torres : vos demane en
gracia q̃ ſi reſtaue res per acabar
ab eſſorç y ab diſcrecio: contra los
enemichs vos recordeu ỏ mi o ſi p
uentura jutjareu no ſo digne ỏ ob
tenir les armes ỏ achilles donau
les a aqueſt: moſtrant lo palladi q̃

hauia tret de troya. ¶ Per tal par
lar fon mogut lo animo de tots a-
quells qui aiax fauorian. e mudãt
de parer. aq̃ll punt ſe moſtra quãt
pot la eloquencia: perque al home
fort vence lo eloquẽt: e aquell qui
aſoles hauia ſoſtengut moltes vol
tes la furia de hector lo foch de ju-
piter e leſſorç de vna hoſt armada
no pogue ſoſtenir la força dela ira
el home no vençut per lança ne eſ
paſa / fon vençut per dolor. arren-
ca la eſpaſa e dix. ¶ Per cert aq̃ſta
es mia / vejam ſi dira vlixes que es
ſua. daqueſta vull vſar y ella qui ſo
uint ſe es mullada enla ſanch dels
troyãs ara ſera mullada en ma pro
pria ſanch. perque nos puga dir
algu ſino ajax hauer ſobrat ajax.
hauia de tal manera dit. quant de
la ſua eſpaſa ſe trauesa los pits. y
no pogue ab les mans arrencar la
po ſens molt tardar caent ell mort
la ſanch qui ab gran furia exia de-
la nafra lança fora leſpaſa / e temyi-
da la terra nouament per la ſanch
de aqueſt caualler / produhi vna
flor ſemblant de aquella que naſq̃
dela ſanch de iaccinto les letres q̃
ſe moſtren enles fulles de aqueſta
noua flor ſon comunes al nom ỏl
caualler y al plant del infant de a-
pollo.

Capitol terc tractant la pre ſa e incendi de troya ab la mort de polidoro e de poli ſena fills del rey priam

Ulixes vencedor deles armes ỏ achilles hauia passat la patria de y sifile terra difamada antiguament perla mort de tants homens, e finalment arribat al loch que desijaue y ab la força de ses rahons hauent condubit filoteta p a venir ab les sagetes dercules en laxercit dels grechs: pus fon tornat ab ell enlo siti de troya: sens molt tardar dada fi ala guerra cruel ensemps caygueren lo rey priã e les altes muralles de aquella ciutat. essla trista muller ỏl rey mal enuellit: apres de tantes perdues pde la forma de home: y ab nouell ladrar somogue a espant los ayres estrangers. Enlo estret qui tanca lelespont relubian les flames guastadors del noble ylion y la ara ỏ iupiter se hauia begut aq̃lla poca sanch que restaue ỏ priam ỏgol lat. quant la verge cassandra enuadreçaue ses clamors ves los deus las antigas matronas estauẽ abraçades ab les ymages dels deus en mig dels temples qui cremauen: de on los cruels enemichs per força les prenian y a vista de tots astinax gentil fill del gran hector fon lançat de aquella alta torre: daon souit li solia mostrar la miserable mare lo pare batallant per conseruar lo regne de son aui. Burant aquestes crueltats: ja lo bufar ỏ boreas partir los cõsellaue: y les galeres mogudes al comendar dels comits lo camí començauen: quant les dones crídant abveus de greu dolor no cessauen de dir

restau ala bona hora: restau troya cremada. portades som per força y no sabem aon: y prostrads la terra besauen ab grans plors leuant enlés lurs bocas ab la polç mescla da la cendra de lurs cases derrera totes puia enles naus la trista reyna Ecuba: trobada en mig dels sepulcres aon sos fills restauen lustrant aquells: y besãt los frets ossos: del mig dels quals la tragueren per força las cruels mans de vlixes: portant se enlo si per recort de mes dolor part dela cendra de hector: dexant per arra dela sua partida enlo sepulcre ỏl seu fill tãamat: los blanchs cabells arrencats de son cap ab multitud de lagremes. Aldeuant ỏ aquella part de frigia on troya era stada: es poblada la prouincia dels bistonios y entre ells ab pro spa fortuna polimestor regnaua: al q̃l lo rey priã quant comença la guerra secretament trames vn seu fill: nomenat polidoro: perque enell si fos la fi sua y dels altres la deques recelaue: reuisques sa natura: y certamẽt fora estat desliber de grã discrecio si ab ell no hagues trames tresor en tã gran suma que pogues moure lo auar apetit ỏl rey polimestor pque lo rey de tracia la hora que senti esser del tot perduda la casa ỏ priam e tornat a nores lo poder dels troyans: tirat p auaricia dels diners de aquell. mirãt de vna pẽya mentre los grechs venian: abla sua espasa degollant lo fadri que p fugir la mort de sos enemichs tenia encomanda. lo cors mort de a

quell lança dintre la mar. Enlos
ports del regne de aquest :eran ja
arribades totes les gregas naus e
lãçads les ancores hauia manãt lo
noble agamenon que alli reparas-
sen del que era necessari:mentre e-
stau repossada lamar e lovẽt poch
bufaue:tan gran com era estat mẽ
tre viuia dimprouis se mostra da-
uant los vlls de tots lo insigne a-
chilles ab aquell continent de ani
mo feroce:q̃ solia mostrar entrant
enles batalles y tirant deues aga-
menon axi dir comença. O grechs
tan oblidats ò mi empreneu ò par
tir. Bonchs axi va que ab mi en-
semps es perida la amor que tenir
me soliau:yous prech que no vul
lau oblidar vos de mi :ni consen-
tir que reste lo meu sepulcre sense
complida honor perque als deus
infernals de achilles tornara en
molt plaer la mort ò policena. Ha
uia de tal manera dit e partint de
la vista de tots lo desig de cõplau
rel feu prepossar als grechs ab in-
hoita crueltat degollar policena
al sepulcre de achilles. Estaue aql
la sol descanç dela mare afflicta en-
tre los braços tremolants ò la vel-
la daon ab gran furor la prẽgueré
los grechs portant aquella al cru
el sacrifici ab gran esforç passejaue
la miserable donzella e veent te de
uant la implacable ara recordant
se dela sua nobiesa mirant lo mal-
uat pirro ab lespasa tirada tiramẽt
mirant la enla cara axi dir comen-
ça. Osa ja de ma lanch generosa:
no trigues gès per mi o enlo coll
o en mos pits eitoia lo teu ferro:
descobrint lo vn y laltre mes ame
la mort que seruir a algu:pus per
tal sacrifici:sera algun deu satisfet
vna cosa volguera que pogues a-
magar semblant mort a ma mare p
que ella a soles disminuex lo goig
dela present mort mia:si be pensa-
da nostra condicio : major rao te
de plorar la vida que li resta: que
no la mia mort. & perque vage ab
major libertat als inferns la mia a
nima. lunyauvos tots demi e si de
man cosa iusta:apartau les virils
mans de tocar ala verge:perq̃ mes
acceptable quis vulla sia aquell q̃
p ma mort desliberau placar hau-
ra la sanch liberta. & finalment si
ha alguns les derreres paraules
de ma boca haurã mogut a pietat
a vosaltres la filla de priam ara ca
tiua y ala mort vehina: en gracia
ò mana:que sès preu retau ala ma
re afflicta lo cors fret ò la filla. y no
hage a rembre ab or lo miserable
dret del sepulcre basten vos prou
les lagremes de sos vlls escampa-
des:pus quant podia remia p grã
preu los cossol de sos fills. Hauia
de tal manera dit e no pogue lo po
ble tenir se ò plorar:quant ella ab
continent ò gran esforç sol no mo
straue senyal de vna lagrema. Lo
propi sacerdot ministre del cruel
sacrifici plorant e contra son vo-
ler acaba la voluntat de achilles
ab lo coltell dant fi ala vida ò la no
ble donzella y aquella intrepida-
ment offerint se al colp caent mẽ
tre moria per a donar senyal dela
honestat sua no soblida ab les mãs
tenir la roba per a cobrir les vgon

yoses parts. Les matrones ỏ troya prenen lo seu cozs fret renouãt en lur coz les mozts de tãts fills ỏ priam e quanta sanch se era escampada de vna reyal casa. plorauen la verge policena plozauen la que poch ans era muller ỏ rey y mare de tants reys. ymage y fozma de a sia flozint. y ara era en tal grau de miseria. que apenes entre los presos troba senyoz la míserable vel la tocant per sozt al vencedoz vlixes. qui refusant la haguera dexada. sino com recozdaua que hauía poztat hectoz dins lo seu vętre mirant la trista reyna lo cozs mozt ỏ la filla axi ỏya plozãt. Ara conech que per ley implacable dels fats tots mos fills an mozir de ferides quantveix a vos la mia cara filla q̃ yo pęsaue pus ereu dona quen sos ieu escusada / mozta en tal manera lo cruel / matadoz de mos fills germans vostres es lo quius ha acabada: si be pensaue pus era mozt q̃ nom calgues mes tembze / mes ara veix quen cara la sua cendza te poder de matar / el sepulcre basta en espantar. Ely mes trista de quãtes lo alt cel te en ira. y perque he pogut yo durar tant en vida. Caygudes les muralles dela mia ciutat. mozts mos fills e marit / en mal punt so restada per seruir a penolope / qui fent me filar ab les altres esclaues me dira mil injurias / y p major dol meu dirã los quem veuran mirau la mare de hectoz. per aço so restada y p a veure la mozt ỏ tots mos fills. O benaueturada la mozt del rey priam pus ell no veu aquestes crueltats. o filla mia no tench digne sepulcre alavostra noblesa dareus lo que poze / en aq̃st arenal vos sereu entrrada / no desacompanyada may deles mies la Deus immoztals duna cosaus suplique que visca polidozo. perque almenys enell sia nostra natura algun temps sostenguda en libertat & dient tals paraules prenent ensemps lo cozs de policena plozant la soterraren en vn coll de arena no molt luny dela mar. y acabant aquest derrer acte ỏ pietat enla fil la tant volguda / noua e impęsada doloz li leua ỏl recozt lanuig ỏ policena / que mirant ala riba del pelech viu lo cozs nafrat de polidoro. vn sol fill seu restant de tants quel rey polimestoz com es dit hauía mozt y lançat pale sones.

Capítol quart tractãt la vẽiãsa q̃ feu ecuba dela mort ỏl seu fill ab la sua cõuersío en ca

CRidan tots los troyãs vist mozt a pollidozo. calla la reyna ecuba de uozant ensęps la doloz dins ella las lagremes. y veu. Ferma com vna roca se anredza mirãt la dura terra: alçant apres los vlls deues lo cel: míraue ara la cara ỏl seu fill conegut: are les sues nafres les quals principalmẽt a íra la encenian: qui crexent dins lo seu ences animoz: axícom si fos reyna deslibera venjarse e no daltramanera

que la lebona priuada de son fill a costuma seguir los passos del robador: de aquell la miserable reyna: pus hague mesclat ab la ira los plors no dexada la granesa del seu esforçat aio: mes oblidade ol grā pes de tants anys tira lavia ol rey polimestor e per vn dels seus fiats li trames a dir quevolia descobrir li vna gran suma dor que guardas per a son fill. Cregue lo rey auaricios: e tirat p amor del acostumat furtar vengue en loch secret per a parlar ab ecuba. y comēça ab veu suau y gest de amistat lo so de tals paraules. Bexau tota triga nobla reyna: dau lor a vostre fill: q̄ jous jure per los dus eternals que tant aquest cō lo q̄ aporta: sés tocar hi per res sera guardat per ell: mirava la furiosa al cruel: e hoit lo per jur somoguda a ira cridant la companyia deles dones catiuas: amaga los seus dits enlos vlls ol traydor: priuant aquell de vista e ol orgue on acostumaue lavista reposar somogut a ira lo poble de tracia p la mort del tiran comēçaren ab pedres encalçar los troyans: girant se ecuba ales pedres tirades per aquells: mordia ab gran rabia: e ab veu regulloſa volent parlar ladrauue. lo loch fins vuy se mostre y p̄n de tal acte lo nom: on aq̄lla recordāt: los antichs mals conuertida en cara: ara vdolant y ladrant: passeja los camps ō sitonia: aquest derrer mal de ecuba: fō molt plātdels troyās y molt dolgut ols grechs y la sua fortuna aximateix mogue a pietat a tots los dus: axi a tots q̄ juno comuna enemiga ols troyās dix que per cert no merexia ecuba tan grans mals.

Capitol quint tractāt la cō uersio deles flames del cors de mennon fill ō aurora en aucells.

MO mogueren per a plan yer Eurora los dans ō troya ni lo cas de ecuba cōuertida en ca: si be hauia fauorides les armes dels troyans: perque intrinseca dolor mouia la deessa per la mort de mennō lo q̄l fill molt amat hauia vist morir enlos cāps de frigia per encōtre dela lança ō achilles lo que mirāt aquella color que enla matinada sol amostrar vermella: hauia enfosquida e tenyida de groch: amagant se entre los nuuols espessos: no espera la mare esser posats los membres del fill mort sobre les falles del foch dela derrera pompa: mes ab los cabells solts axicom era sens adobar sé res: no dupta abginolls nuus deuant lo gran deu iupiter amescla ō moltes lagremes començar tals paraules. Per be q̄ sia la mes baxa de quantes soste lo daurat ayre: perque en tot lo mon son molt clars los meus temples deessa empero: so vēguda a vostra magestat, no perquem doneu temples ne dies consegrats: o altars encesos de odorants encēsos: si bepensat quant seruey rebeu ō mi sola: quant ab ma nova lū aclaresch

y conserue les hores vehines dela nit/so certa jutjarieu mos treballs dignes de algun premi mes no es tal desig causa de ma venguda/ni es vuy tal lo estat ỏ aurora que ha ge a pensar en cercar les degudes honors mes priuada ỏ mẽnõ mõ car fill/qui debades les forts ar/ mes exercitant en defensa del reg/ ne de son aui/en los primers anys de son tendre jouẽt es mort p mãs del fort achilles pus axi ha plagut a vosaltres ỏus eternals.o sobirã regidor donaume per aquell algũ grau de honor/en solas dela mort y en remey dela mia dolor. hauia iupiter admesos los deuots pchs de aurora quant fon posat sobre lo foch lo cors de mennon e lo fuz ya torbaue layre axicom solen les vapors tirades per lo sol exint de algun estany començauen les espi res encesesvolar per lo alt ayre.y vna comença pendre forma de cors y animada fon conuertida prime/ramẽt en sẽblança daucell/e poch apres fet vertader aucell mouent les ales començaren les plomes a sonar y ensemps les altres espi res de aquell foch en aucells con uertides començaren a resonar p layre y tres vegades vogiren la se pultura lançant tres crits de dol: y ab lo quart aleuant se en alt pas sauen les esteles.y lauors en dues parts/partits a batallar començã exercitant lur ira ab vngles y ab bechs e ab en cõtre dales lesvnes ferint enlos pits deles altres que bien morint enla cẽdra sepulta ỏl gran fill de eurora e recordant es ser procreades desforçat caualler p lo nõ seu foren dites monnonides e cõ lo sol a acabat lo cos dels dot ze signes:seguint lantich costum morint se renouellã.& axi p hauer perduts fills ladrant ecuba fon en ca conuertida:y la eurora fon tota occupada en plor deles quals la/ gremes fins a vuy los vespres y matins mulla tota la terra.

Capitol sise tractãt la couer sio deles filles de auio en co lomes comẽsant anarrar la nauigacio ỏ eneas apres ỏl incendi de troya

MO cõsẽtiren los sagrats fats ensemps ab les mu ralles esser del tot per/ duda la esperança de tro ya ans aquella saluant lo noble & neas en vna pt dels muscles apor ta lo venerable pes:dels sagrats deus de troya:e en laltre lo pare/ elegint entre tãtes riqueses lo pia dos aq̃sta pẽsa ab lo xich fill anome nat escanio e ptit ỏl castell de antã dro ab les naus fugitiues:fon por tat per la mar:dexa a tras la cruel riba de tracia e la terra brollant la sanch de polidoro:y seruit de vtils vents entra enla ciutat de a/ pollo acompanyat de tots aquells qui seguian de grat lo camí de tan prosper exili. En aquesta ciutat A nio ensemps offici de rey y de sa/ cerdot exercia regint los pobles

e miniſtrant enlo temple de apol/
lo qui ab aquella honra que era de
guda atants homens los rebe en/
lo palau real. moſtrant los la ciu/
tat: e enlo templa tots los deus co
neguts: entre los quals mes auan
ſats eſtauen aquells dos fills que
en temps paſſat. pari la gran lato/
na: pus hagueran dins lo temple
habuntmet dat enſens ales flames
y eſcampant lo vi ſobre lenſẽs. ha
gueren ſegons era coſtum crema/
des les entramenes dels bous ſa/
crificats. tirarẽ lauia del real. e diſ
la ſala grã/ poſats tapits per orde
ab compliment prengueren dl mẽ/
jar preparat. meſclant ab aquell
vi de moltes maneres. Acabat lo
menjar lo piados anchiſes axi dir
comença. O digne ſacerdot dl grã
phebo. ſi nom engan: e bem racor/
da la primera vegada queviu aque
ſtas muralles vos tenieu vn fill/ y
quatre filles. & reſpos lo rey anio
nous enganau ſẽyor/ ans com di/
eu me haueu viſt vos pare: d ſunch
fills: mes a qual home ha tant per
ſeguit la fortuna: apartãt me d totſ
perque vn fill quem reſta: tẽch ab
ſent enla iſla de andria a on tengut
en gran eſtima adeuina lo perue/
nir: de que li ha fet gracia lo gran
deu apollo. Ydero major la reberé
mas filles del deu bacho. perque
quant ab les mans tocauen ſe con
uertia en blat/ oliues e rayms. Re/
ſtant molt riques per lo vs de lurſ
mans. & perque no penſeu que de
voſtra fortuna ſiã eſtats noſaltres
de tot quitis. Sentit lo gran aga/
menon deſtroydor de troya talvir
tut de mas filles: per força pres a/
quelles de noſtros braços. manãt
los que ab complimẽt proueiſſen
de viure lo camp dels grechs: re/
fuſant de complaurel fugiren les
dues: en euboya/ e les dues en an/
dria on era lur germa/ ſegui les v/
na eſquadra de cauallers armats/
manaſſant guerra ſi nos foſſen re/
tudes. Vlenſuda de por la pietat d
mon fill: va retra ſes germanes de
quel podeu tenir per eſcuſat. per/
que no hauia en andria vn eneas o
hector p la virtut deles quals con
tra lo poder dels grechs vos ſou
tenguts deu anys. ja aparellauen
cordes per aligar les: quãt agenol
lades: e ab les mans encara ſoltes
dreçant lurs prechs al cel ajudau
nos gran pare digueren ab veu de
cor molt cõgoxat. Ajudals aquell
quils hauia donat la gracia prime
ra. ſi perdra la forma per noua ma
rauella es dit donar ajuda. la ma/
nera del perdre de lur forma. may
he pogut ſaber: ni ſabria comptar
la ſuma d lur mal es: que cubertes
de ploma forẽ fetes colomes: ocu
pades enlo ſeruir d venus muller
voſtra. Ab aqueſtes y altres raonſ
fornit lo conuit. les taules leuadeſ
per adormir ſe retragueren: even/
gut lo mati conſultant del loch de
lur repos. lo oracle de phebo hoy
iren tal reſpoſta Cercau troyãs vo
ſtra antiga terra e en los murs dlſ
pdeceſſors voſtres fermau voſtre
eſtatge. volent partir acõpanyals
lo rey anio fins al pujar enbarcha
e per millor hõrar los: dona a an/
chiſes vn ſeptre en vn manto real

al net vna aljaua. y vna rica tassa al piados eneas. la q̃l tassa en tẽps passat li hauia donada terces. e lo mestre de aquella era estat alcon q̃ ab gran industria la hauia obrada esculpint en aquella la gran ciutat de tebas ab set portes que totes se mostrauen. per son nom conegu/ des deuant los murs se miraven los sepulcres dels fills ỏ niobe ab tota la pompa deles exequies de a quells. les dones ab cabells escã/ pats y ab los pits batus significa/ uen dol. e les nimfes aximateix pa ria que plorassen. Apres aparia en la mateixa tassa com les fonts se se caran. e los arbes se pelaren. mo/ rint les cabres / y los altres ani/ mals combatuts dela fam / y aca/ bats de set: esculpi mes auãt les fil les de horion morint per tot lo po ble. per cessar lo dan dela secada. a mostraues apres com lo poble pa/ gant lo merit de tan gran benifici/ portauen ab gran pompa lo cors perla ciutat. crem ãt aq̃ll en lo mes honrat loch a hon deles flames ỏl cors ences. perque del tot no peris la natura de tan noble línatge. Exian dos ioués qui per antiqua fama sõ nomenats coronas los q̃ls honrauen la cendra ỏ lur mare tot aço representaue la gran tassa ab la esculpidura del mestre tan suptil / separant la vna obra dela altra vna fermẽt relauada de tall. no menors donatius dels rabuts. tornarẽ los troyans al rey anio. dantli per vs del temple vn encẽser molt bell ab vna rica copa. acompanyats duna noble corona. Be aci partint recor dant se per complir la resposta de apollo. per deuallar lur natura de la sanch de teucro: tiraren la via ỏ cret. mes no podẽt sostenir la gro/ cesa daquell ayre. dexades les cẽt ciutats daquella nobla illa. desli/ beraren endreçar lur cami en los ports ỏ ausonia. mes crexent lo hi uern fora de lur preposit. los apor talo vent en molts lochs no pen/ sats. arribaren enla terra estrofa/ da on regnaua fineo. e espantats p lod ir de vna deles arpies nomena da celeno: ja passauẽ los ports du/ lichios: y tacho samo e narisia Re gnes del enganos vlixes. e axi na/ uegant mirauen la terra de ambra chia. sobre qui entemps passat de/ bateran los deus ab la semblança del iutge. figurada en roca. la qual terra vuy coneguda p apollo pren lo nom seu de aquell / y passa lo re gne de dodonia enqui les colomes parlen: e la costa ỏ abonia a on los fills ỏl rey moloso. fugint lo impi ados incendi se vestirẽ de plomes y de aqui tiraren la volta ỏls cãps ỏ phesia fertils de moltes pomes y dexant epiro entraren en la ciu/ tat hon regnaua eleno intitulada del nom dela antiga troya.

Capitol sete continuant lo nauegar de eneas y comẽ sant a comptar les amors ỏ poliphemo y de galatea.

B prosper vent / certs de tot lo per auenir / q̃ ab fel amonestamẽt ha uía dit eleno nauegant arribaren enla ísla de sicilia. la q̃l famosa entre totes les altres entres puntes: o caps se esten per la mar pachíno qui guardaves ponẽt li lí beo al migiorn e peloro girat atra muntana. aquest cap puiãt los tro yans ab força ð rems sens empaix arribarẽ enlo arenal ðla ciutat xã / tea. lo puiar daquest cap als naue / gants es cosa parillosa. perque te silla ala part dreta: y alesquerra ca rípdis: qui sens rapos absorbeix e vomita los nauilis qui passen. lal / tre nomenada primer ab cara ð dõ zella. per continuu ladrar dels cãs dins lo seu ventre espanta los ho / ints. & si nous han dexat totes co ses fengides los poetas en algun temps essẽt silla dõzella molts ho mens foren presos de grat mirant aella. los quals dexant burlats so / uint ales nimfes del pelech essent los molt amiga. Resitaue rient les amors dels iouens enganats. e cõ vn dia estigues pentinant lo cap ð galatea. axi plorant li comencça aq̃l la raonar. O verge excellent a vos segons dien molts homẽs vos de / sigen / y podeu segõs feu nagar los lurs desigs mes yo filla del grã ne reyo nada ðla deessa dorida acõpã yada de tan dignes germanes no he pogut fugír sino ab dol e plant les amors ðl ciclope cruel. e les la gremes dizẽt aço lo parlar lí torba / uen torca silla ab lo delícat polze les lagremes ð ls vlls ð galatea cõ solant la comptau ami li dix. O sẽ / yora molt cara la causa deles vos / tres amors: no mo tẽgau celat per que sés duptar yo dare se atot ãnt me direu. la filla ð nereyo comẽça ental forma. fill de fauno y dela nĩ fa simetida era athis grã solas a sõ pare. e mare: mes molt maior ami pque en vna enamorada voluntat los dos aiustats eram. era ioue gẽ til de edat de. xvj. anys. començãt asenyalar les tendres galtes ðla p mera barba. yo amaue aquest el cí / clope ami sẽs neguna mesura. sim demanau qual pogne mes enmi la amor ðlvn ho lo malgrat del altre ygualment ho passaue. O alma ve nus quant gran es la potencia de vostre exalsat regne que aq̃ll mẽys presador dels deus / implacable / y mes fer q̃ los boschs no vist may per algun. sens espant a sentit que es amor ences per mi ð grat es cre mat lo mesqui oblidant se del besti ar y deles sues coues. ja li plau a / dobar se per a plaure. ja polifemo ab vn rascle pentina los seus aspꝰ cabells: ja iouint se trou ab vna falç la barba. e iouint se adelita de mi / rar se enlaygua los seus ferestechs membres. y de rentar la sua lerja cara. cessa la sua acustumada cruel tat. la set de sanch humana. ja esta reposada. segures passen les naus quívan y venen durant aço arriba en sicilia telefo aqui enlos auguris may negun aucell menti. e vist a / polifemoꝰ endeuinant lo seu mal p venir li dix Aqueix vll sol q̃ portes

enlo front te leuara vlixes. Rie lo
ſuperbo gigant dient: o mes foll ỏ
quants profetes víuen que jal me
ha leuat altre quí pot mes ỏvlixes
e axi menyſpreſant lo qui debadeſ
del ver lo auiſaue: o paſſeiaue ab
ſos grans paſſos la ríba dela mar
o cãſat ſe retreya per repoſar dis
la eſcura coua.

Capítol vuyte continuant las amors de polifemo ab la conuerſío de athís en ríu.

SObra aq̃sta ala mar
vn alt coll forадat: e
ſéyít atoteſ ptſ ỏla ay
gua ỏla mar. enlo q̃l
puja lo cruel polífe/
mo: aſient ſe enlo míg. ſeguia lo be
ſtiar ỏlana ſés guiar lo algu: e pus
hague poſat lo grã baſto ſobre q̃s
recolſaua. deſota los ſeus peus q̃
era vn pi tan gran: que foza baſtãt
arbre dun nauilí no xich. prenét la
xaramella compoſta de cent cãyes
lo ſonar del paſtor ſétíran tots los
munts e ſentíren les ones. yo ama
gada ſots lombra duna roca: repo
ſant en la falda del meu athis. De
molt luny ab les mies orelles ſen/
tia la veu del ſeu cantar: e noti tals
paraules. O galatea mes blanca q̃
lo liri: mes flozida quel prat: mes
clara que lovídze: mes ballugoſa q̃
vn tendze cabrit: mes liſa q̃ las pet
xines que ſol lãçar la mar. mes pla
ènt quel ſol enliuern: o lombra de
ſtiu mes nobla que les pomes meſ
mírable que vn platanus alt. mes
luent quel creſtall. mes dolſa que
vn raym madur: mes molla q̃ les
plomes del ſigne/o que la let cola
da: e ſi nom fuigs molt pus gentil
que vn ozt ben regat. perque fugit
ſeras ho galatea mes cruel que loſ
ſeruos no amãſats/ mes dura que
vn roure molt vell/ mes enganoſa
que les ones del pelech mes leuge
ra que les fulles del ſalzer: immo/
ble mes que aqueſtes roques: fu/
rioſa mes que vn riu cozrent. mes
ſuperba quevn pago loat. mes cru
el que lo foch: mes aſpze q̃ lo cart
mes fera que vna onza prenyada/
ſozda mes que les aygues/ inplaca
ble mes quel idze nafrat y lo q̃ meſ
me anuja ſi leuar ho pogues es lo
eſſer tan leugera. perque encozrer
no ſol paſſes lo ſeruo encalſat: meſ
los aucells e lo vent: e, ſi be cõſide/
res algun temps te dolra de eſſer
me fugida/ y mal dient lo teu tant
dilatar: treballaras en retenir amí
perque les mies coſes no ſon de
menyſpreſar: yo tench la mia caſa
qui ocupa gran part ỏ aqueſta mũ
tanya. ſots lõbre de grans roques
aon lo ſol no entre en leſtiu: ney eſ
ſentít liuern: tench molts arbres
ab les rames carregades ỏ fruyteſ
en les largues ſerméts ỏ mos par/
rals pengen daurats rayms/ y tã
be molts de negres tots guardats
perque ſien cullits ab les mans tu
es: ab les quals pozas aximateix
cullir les garrofes del boſch. pru
nes de totes leys e caſtãyes/ ni ỏls
fruyts algu not mancara: eſſét ab

mi casada te seruiran los arbres / tot aquest bestiar que mires es lo meu / y molt q̃ dis lo bosch sé ama ga y altres q̃ estan dintre los grãs corrals. Sim demanes lo nombre nol te sabria dir perque tenir lo be stiar cõptat es propi ð home po / bre delas laors de aquest bestiar / no vull esser cregut perque po / den esser mirades per cascu. Yo tich ouelles parides ab los xichs anyallets: e de majors ne tench en lo corral. de let nũca men manca / per abeure y per a fer formatges / ni atu mancaran altres delits ð ca sa / daynes / lebres: e vn cabro sal / uatge tench guardat per atu: abvn parell de colomes nouelles qui iu / garan ab tu: de tan ygual semblan ça que apenes se poden conexer a / partades la vna dela altre: en lalte sa del munt laltre dia dos cadel / lets nouament nats de vna onza trobi: y digui aq̃sts men vull por / tar per la senyora mia: hages mer / ce[de mi trau ja lo cap sobre alq̃a ona. Vina ja galatea no menyspre ses ami: que no so de lançar. Certa mẽt yom conech: que no ha molt me so mirat enla aygua: y ham pla gut veure la mia forma / miram: e quant so gran / no es de major cors iupiter enlo cel. pque soleu vosal / tres creure no se quin iupiter reg / nar enlo alt ayre. multitud de ca / bells penjant per lo meu cap. com vn bosch a ombra los meus mus / clos Si per aço me iutjes leig / leig es larbre sens fulles. leig lo cauall sens crins. los aucells son cubert / deles plomes e la lana fa lo bestiar mes bell. axicom amon gran cors los molts e gran cabells emballe / xẽ / ni ami estan mal los forts pels dela barba. perque als homens es deguda com les serras als bochs / vn sol vll tench en mig del front / mes gran q̃ vn escut: q̃ munta pus lo sol ab vn sol vll mira atot lo mõ Ainsta a aço que so fill de neptuno qui regna enles aygues: aquell te do per sogre: sol quem hages mer ce. Hages la veu del quit suplica a tu solam sotmet: yo qui menyspre se lo cel y los lãps. pero la tua ira es mes cruel que lo lamp / si egual ment fugisses tots los homens en care poguera pendreu en paciẽcia Abas perque lançant ami ames a this y preposes lamor daquell als meus abraçamẽts: placiet'en bona hora'y tu aell: q̃ yo fare lo que no volria hauer fet galatea yo li fare sentir les forces del meu cors si ba staran atraureli ðl cors lo cor y les entzamenes escãpãt los mẽbres seus p los] cãps ples tues aygues sil tro be prop de tu o las q̃ tot me creme y parme aportar dins mon pits lo mũt ð euna: y tu galatea not mous per res de aço: tals y moltes altres paraules de complãta acabaue po lifemo / quãt se lena perque tot ho miraue. e axicõ lo toro brau quant sent esser li furtada la sua caravaca no pot estar segurs repos. lo cru el passeiaua la silua daquells mũts coneguts y axi passeiãt anosaltres ignorants e no recelant tal mal. de scobri ab despert vll. cridant. yous veig. y fare que aquesta sera la der

rera vegada de vostre concorde
aiustament: y fon tan gran aquell
crit quant era pertinent al ciclope
irat del so del qual resona lo munt
detna. yo espantada mera mesa dis
laygua: e athis fugint mostraue les
espalles aiudaume mos pares aju
daume o galatea deya/ y enlos vo/
stres regnes aculliu lo q es prop d
parir. segueix lo lofer siclope evna
roca gran arrencada dl munt tira
deues aquell y p be que sol lo es/
trem angle dela roca lo tocas. dela
soberga granesa de aquella: athis
se espanta sos pares e yo fem en a
juda sua tot aço quens fon cosen/
tit per los fats reforsant li les for/
ces ja mancant rejaua del cors de
licat de aquell la sanch vermella: e
dins lo espay d poch temps comè
ça desminuir la vermellor/ y apen/
dre color dun riu torbat per plujes
porgada la sanch ab poca triga vn
cãyar viu ab cuyta nasq enla ribe/
ra. tenian aquellas canyes la boca
foradada sonãt sobra la roca: ale/
grãtsen les ones: aque segui vna
cosa mirable: que tan prest dl mig
del ventre dela canya isque vn jo/
ue lo cap senyit duna garlanda de
aquelles noues cãyes: e sino ques
mostraue mes grã y ab la cara gro
ga: jutiarè que era athis: pur ques
uulla que fos athis fon conuertit
en vnriu nomenat de son nom.

Capitol noue tractant la conuersio de glauco en deu dela mar dant comens als fets de silla

Acabaue tals raons ga/
lateba e departida la cõ
panyia las nimfas nere
yas perla mar sen ana/
uen silla torna arrera perque enca
re nos fiaue enla mar mes passejãt
escorria les arenes: o cansada se re
treya dins les coues: refrescãt los
seus membres ab laygua dela mar
y mentre en tal se ocupaua: viu ve/
nir per la mar glauco nouell habi/
tador de aquella: nouament en en/
boya conuertit en membres tan es
tranys: e vista per ell la gentil silla
ences de grat ves ella: tãtes parau
les de amor li digue com pensa de/
uian bastar aturar la fugint/ y ella
no curant d ses raons cuytaua de
fugirli y aiudada dela por en esser
leugera arriba en la altesa dũ mũt
que estaua prop la mar: traent vn
morro cubert de ombra de molts
arbres: sobre les ones: en aquest se
asoma/ y parent li esser en loch se/
gur ignorant si era mõstruos peix
ho deu lo que miraue: marauellas
dela color de aquell: dels cabells
penjant sobre sos muscles e cobrit
les espalles e dela coa que tenia de
peix. senti la glauco qui era baix: e
alsãt lo cap acostat ala roca axi co/
mẽça dir. O vge: no so prodigi/ ni
bestia saluatje/ ans so deu dla mar
en qui proteu triton/ ni palemon/
no poden mes que yo/ no ha molt
que era home mortal/ donat em/
pero ala art dela mar sol enella
mon treball ocupaue. Algunes ve
gades ab filat: e altres assegut en/

la roca pascant de canya engana
ue molts pexos vei dela mar alla
on yo pescaue es vn vert prat sen
yit de vna part deles ones / y dela
altra ỏ flozs y derbes de diuerses
natures les quals fins en aquella
hoza no eran estades mozdudes p
algun bestiar / ni la cura dela abel
la hauia aiustat ỏles flozs daquell
prat. may algu se feu cozona daq̃l
les / ni may fozen tocades per mãs
dome;o segades ab falç ; yo fuy lo
primer qui ental loch segui (mẽtre
que per axugar los filats estenia;e
per veure quant peix hauia pres /
posi sobze les herbes aquells aqui
lur sozt hauia apoztats dintre los
meus filats / y aquells aqui la lur
creença hauia apoztats ỏ esser pre
sos en lam. yous comptare senyo
ra cosa que sembla ficte. mes quem
valria lo fẽgir tocada la erba p los
pexos començaren amoures;y na
dar com si fossen en mar;e mentre
que no poch marauellat me dete
nia en mirar aquesta marauella en
semps fugiren tots dins les propi
es ones. ỏxãt la riba sola ab lur no
uell senyoz;espantat e duptos grã
estona ocupi en pensar la causa de
tal acte pẽsãt si algũ deu feya aço
o lo such ỏ tal erba e digui q̃l erba
ỏ aq̃stes te fozces p atãt y ab la ma
arrenqui vna mata dela quem era
prop;mozdẽt la ab les dents y en
uides fon passat per lo meu coll lo
such no conegut quãt me senti ba
tre lo coz y encendze lo meu desig
agana de mudar altra natura a tãt
puja que no tengui poder de estar
ferm / y vaent que era poztat la via
dela mar perdent la esperança de
pus tozmar aella digui. restau ter
ra sens mi / ala bona hoza; acabu
çant lo meu cozs dins la mar. Los
deus dela mar alegres de ma vista
fozen contents de acullir me entre
lo nombze lur ; pzegant occeano y
tetis quels plagues leuar ỏ mi tot
lo que era mozta / yo per aquells
lustrat. per pozgar mos peccats /
nou vegades dient lo dictat per a
tal acte propi. seguĩt lur manamẽt
sota cent rius vaig posar lo meu
cozs. & sens molt dilatar venint ỏ
moltes parts acanalada laygua de
tots cent passa sobze lo meu cap
los quals pus fozen tozmats alur
natural loch; me trobi lo cozs mu
dat y lanima. fins aci puch comp
tar de mos fets; e fins aci me racoz
da. daciauant no tẽch enla memo
ria. lauozs primer miri lo verdor
daquesta mia barba. primer rego
negui los larchs cabells que per
la mar rosegue; los muscles grans
los bzaços blaus e cuxes ab la coa
de peix. ¶ Dero que val ami aquesta
bellesa / quem val plaura als deus
marins / ni esser deu ab ells si per a
questes coses no est moguda apie
tat de mi. Bient aquestes paraules
e apparellat adir ne moltes altres
sens dir li res dexa Silla al deu.
Comença glauco a suriar / ymes
enses per la repulsa a ira deslibera
nar al palau de circe la magica fil
la del grã titan pco q̃ ab algunade
ses arts li aiudas en esser volgut ỏ
silla.

Acaba lo tretzen libre de transformacions del poeta ouidi. Comensa lo quatorze capitol primer tractãt la transformacio de silla en patrill dela mar de sicilia

OLauco deuboya regidor deles hones infla/des ja hauia passat la mũtanya de etna posada sobre la cara del gegant: e los camps dels siclopes no tocats per aradza ni cauech, ja passaue lo estret tã dispost anaufragar nauilis: q guarde les confinies d ausonia: e dela grã sicilia/ y de aqui nauegãt la mar tirena arriba enlo coll florit p moltes herbes en qui es lo grã palau de circes filla del sol ple de diuerses feres. la qual vista per glauco/ dada y rabuda entre ells la prime ra salut. axi começa lo deu anemorat. O grã deessa ages merce d mi deu polat per amar en estrema cõgoxa/ y fe que sia vist digne d esser amat: quant sia lo poder deles herbes per la virtut del sol/ negu ho sap mes de mi qui so mudat per ellas. e pque sia coneguda per tu la causa dela mia furor enlas riberes de ytalia deuant los murs dela noble messina he vist la gentill silla: e tench vergonya d auer arecitar les paraules y precbs enua despesos per ella refusats. E perço gran deessa si enla tua art a algun larch dictat bo para doblegar la sua dura pensa: mou la sagrada boca en publicar aquell: o si te mes força alguna herba vsa ja deses forces no demane que sanes aquestes mies nafres: mes la fi del meu mal es: que senta ella pt dla calor mia Circes pque neguna te lo enginy mes apte per arebre tals flames: o per causa desa mala natura: o per la jra d venus enles filles del sol Respos en tal manera. ABillor seguiries per amor alguna encesa d consemblãt desig: que certament la tua bellesa es digna de esser de grat seguida: e tu qui ara pregues esser pregat per altre: e si dones fe al que yot dire/ creu que seras ans de molt request per altre qui no val menys que sil la: no duptes enaço te aquesta espe rãça enla tua bellesa: yo com sia de essa e filla del sol molt resplandent com puga tant ab vesos cõ ab herbes enla magica art. atu me so donada: dexa la quit menyspresa/ y segueix la quet vol y ab vn acte sol a les dues retras la paga que mare/ xen A circes temtãt de portar glauco ala sua amor axi respos. ans naxerã los arbres enla mar/ y les aygues enles altes d dls munts que viuint silla sia per mi dexada indignada resta circes de hoir tal repulsa e perque era deu no podia danyar: ni volguera tampoch aquell que tant amaue: gira la força de sa ira contra silla: que aquell li prepo saue: e tãtost pres dels grams mes difamats: e mescla ab lo such de a/

quells mẽtrels picaue:los versſos magichs de ecathea: e vestida del seu manto tenyit de color ỽla mar passa exint ỽl seu palau per lo mig dela esquadra de tantes feres per ella conuertides en diuerses semblances:e volent arribar arijols q̃ es dauant les roques sancleyas en tra enles ones bullẽts per lo estiu posant los peus sobre aquelles com enla dura terra ab ells exuts passejaue la sumitat deles aygues prop de rijols hauia vn rich riu ab les riberes tortes:agradable repos ỽ silla causada:perque asis retreya quant lo sol ab ygual cõpas escalfaue la terra:reposãt sots lombra delaltesa del mont:aquest riu enfectiona la magica deessa ací premuts los suchs ỽles raels de verinoses herbes escampa:e ab escura circuicio de noues paraules per tres vegades nou murmura sobre aquelles aygues ab la magica boca lo vers de aquell encantament: E acabat aço per ella vengue la gẽtil silla y hauia ja volent se refrescar començat de metres fins al vẽtre dintre aquella aygua:quãt mira les sues ylades enletgir per no ua forma:e senti ladrar dins lo seu ventre:e primer no creent tals mẽbres esser part del seu cors: parti fugint tement les cruels bocas de aquells cans qui ladrauẽ mas on fugira la trista:si ella sola portaua lo que temia y cercant lo seu cors enles cames e peus:viu aq̃lls mẽbres hauer presa la forma dels de cerbero:perseuera la rabia del ladrar de aquells cans:e ella restant dona y ca:estrengue sots les sues ylades les esquenes deles feres cruels:plora per tal deuenir lo enamorat glauco:e estimant que ab gran crueltat hauia circe vsada cõtra silla la força de ses herbes:fugi de esser casat ab ella. Resta silla tal cõ es dit en aq̃ll loch e tan prest cõpogue espletant la malicia que tenia a circes:primer priua vlixes ỽ tots sos companyons:y ella mateixa ara haguera fet pdre les nauf de Eneas sino que poch ans forẽ los seus mẽbres tots trãsformats en vna aspra roca qui es sobre la mar dels nauegants fugida.

Capitol segon continuant lo nauigacio de eneas ab la mort de dido e abla conuersio ỽls ciclopes en babuins

QVls hagueren los troyans ab força de rems passades aquesta roca ỽ silla y la afamada carip/dis:dos grans perills infamia de la mar de Sicilia:com fossen prop deles ribes dausonia la furia del vent ab gran destent dells y deles galeres los porta enles regions ỽ libia:aon la sidonia dido. hedifi/cant los murs dela nova cartayna rebe ab plaer en sõ palau e lit acullint per marit aquell noble troya: la partida del qual no podent cõ/portar ab paciencia la enamorada reyna pujant enla pira del fengit sacrifici:ella enganada:atots engana dant fi ala sua vida ab les falles

daquell foch que los fats per amo
rir li hauian guardades. E de aci e
neas fugint torna enles faldes del
mont Erix a vesitar son fel amich
acestes e aqui ab digne sacrifici cō
pli les honras ōl sepulcre ō anchi
ses son parete reparades les gale-
res que iris misatgera de juno ha
uia mig cremades tornant a naue-
gar deya de tras las terras de Eo-
lo: fumants sofre pudent: y los es-
culls on estan las serenas dexant
la galera qui per mort ō palinuro
resta sens regidor, passa lo coll on
son los phitecusas anomenat ōsos
habitadors. perque com lo pare
dels deus entemps passat no po-
gues sopportar los fraus e los per-
juris dela gent ciclopeya comesos
ab engan, muda aqlls en animals
a homens dessemblants en algūs
actes. restant los empero la sem-
blança humana reuessāt tots lurs
membres los aplana los nassos. y
ab rugues ō vell crespa totes lurs
cares. cobrint la superficia ōls cos
sos de aquells de vn vello daurat
lançāt los en aquesta terra per on
passauen ara las galeres de eneas
priuant primer les lēguas de aqlls
de tot vs de parlar sol los dexa po
der de querelar ab regulloса veu
tals son los babuins nomenats
phitecusas per lo coll on habitan

Capitol terc continuant lo
nauegar de eneas narrant
com guiant lo la sibilla de
malla als inferns per a veu
re son pare.

DAssades aquestes regi-
ons dexant ala part dre
ta les muralles de na-
pols seguint apart esqr
ra. arribaren enlos estanys de su-
ma. entrant enla coua dèla sibilla
endreça lo piados eneas ves aquel
la sos prechs. demanant li en gra-
cia que puga anar per lo mig del i
fern a visitar lanima de son pare. y
aquella hoida tal requesta. apres
de bona estona hauer tenguts ca-
lats los vlls en terra alcāt aquells
pus sēti hauer rebut enlo seu pits
lo deu furios guiant la prophecia
respos en tal manera. grans cosas
demanes home digne de honra p
tos fets. perque la tua ma les ar-
mes e la pietat han prouada los
fochs. Ydero posa la por o magna
ni troya. que sēs dupte acabaras
quantvols. mirant guiāt te yo los
beliseos camps e los regnes strēs
de tot lo mon: conexeras lanima ō
ton pare: perque negun cami ala
virtut es aspre. Hauia de tal mane
ra dit e mostrant a Eneas vn ram
daurat: enla plasent silua de juno
mana aqll arrencar del seu trōch
obeila Eneas e ab ell seguint los
peus dela sibilla: viu les riquesas
del formidable: orcho. E viu entre
sos auis lombra del vell anchises
daqui apres la rabo dels lochs a
on hauia anar: e la manera de soste
nir e vençre les batalles: y de aqui
traent los cansats passos arreues
per lo cami per on eran vengutz
passant raons ab la cumana sibilla
enganaue lo treball del caminar
E mentre que passaue la via temo-

rosa plena ỏspessos arbres: cuber
ta de negra boyra: axi digue eneas
girat ala sibilla: sisuol siau sibílla
deessa: o als deus molt accepta: to
stemps sereu per mi honrada com
a deu confessant hauer de vos re/
but en gracía de esser entrat enlo
regne dela mort sens morir: en pa
ga del qual merit tornat q̃ sia al lũ
del nostre ayre: jous obrare vn tẽ
ple eus offerre encensos. Miralse
la sibilla e suspirãt li dix ni so dessa
ni digna de pfũ ỏ encens, deus esti
mar lo cap de vna dona. E perço
q̃ ignorãt no erres ami fõ ya offert
entẽps passat vs ỏ eternal vida si a
febo enamorat ỏ mi hagues volgut
liurat lavirginitat mia. E mẽtre q̃
viuia en esperança ỏ corrompre
ab dons me dix vn iorn: overge cu
mana alegeix lo que vulles: q̃ quãt
volras te fare obtẽir: he yo fẽt vn
mont de pols menuda: demani q̃l
nõbre dels meus anys se ygualas
ab lo nombre dels menuts cossos
quen aquella pols eran: y oblidaz
de demanar que fossen tots ỏ jouẽ
tut florida: tot aço me atorga. y e/
ternal jouent me haguera donat si
hagues fet per ell yo menyspresa/
des les offertes de febo: estich sen
se marit: mes la millor edat es ya
per mi passada: y ab pas tremolos
ve la trista vellesa la q̃l haure gran
temps a sostenir: ya he passats set
setgles en mavida y restẽ me enca
ra per ygualar los meus anys ab
la pols temps de veure trescentes
messes y trescentes veremes: even
dra temps que la lõga edat aquest
meu cors haura tornat petit: e con
sumats per la vellesa los membres
meus / ni amada sere ne jutjaran
los quem veurã sia may estada vol
guda per lo deu y peruẽtura febo
ellmateix / o nom conexera / o nega
ra que may sia estat pres per la mia
amor. fins atant que mudada del
tot en altre esser / no essent vista p
vlls de negun home / sol sere perla
veu coneguda / la qual me dexarã
los fats sens hauer fi.

Capitol quart introduhint achimenides companyo de vlixes qui compte amacare ho altre daquella compan yia tot so que li segui apres que fon restat enlomont on era polifemo

TAls coses raonant la si
billa perlo cauat cami
arribaren enla ciutat
Euboyca e cõplits los
sacrificis segõs lo antich costum /
ana enlos ribatges qui encara no
tenian lo nõ dela sua nodrisa / aon
era restat apres de molts treballs
macareo companyo del fecunda v
lixes, lo qual dimprouis com mi/
ras a chimenides ỏrat enles roqs
de etna / marauellat de veure l viu
axi li dix. Qual fortũa: o du te cõ/
serue achimenids: la nau troyana
aporta a tu grech, on es vostre ca/
mi achimenids ja no pelos cõ era
estãt enlo mõt detna: no cubert de
herbes espinoses: mes tornat asa

semblancate ja vestit de draps. res
nos en tal manera. Altra volta xe
ia yo polifemo y les fues galtes
de humana sanch sullades si lo ha
bitar ỏ aquesta nau ami no es mil
lor que enla ỏ vlixes. & si encas es
menys honrat de mi que si fos vn
meu pare / y poria may per molt q̃
fes per ell / retre li dignes gracies
puch yo esser ingrat ne oblidar me
ỏ ò ma dat poder plar spirar e veu
rel lum del cel / ell sol me ha donat
que aquesta mia anima no sia peri
da enlo ventre del ciclope / que pẽ
sau tenia yo enlo animo sino que
la por me hauia leuat ja tot lo sen
timent quant dexat viu avosaltres
metre enla alta mar / volgui cridar
mes la por del enemich comu me
feu callar / tement de venir en ses
mans veent quelvostre cridarvos
cuyda fer tant dan per les pedres
lançades per aquell a vosaltres lo
que mirant duptaua que les roqs
o laygua moguda per aquelles no
danyas ales naus / oblidat de mõ
propi perill. e pus fos fugint esca
pats de cruel mort. ell jamegãt ca
minaue per lo gran munt de etna
palpant los pins ab les sues mans
priuat de veure souint ensepegaue
e estenent enla mar los braços san
gonosos malehia a totslos grechs
e ỏhia. Si algũ cas me tornaua vli
xes entre mans. o algu dels ỏ sa cõ
panyia. ỏl qual crexent la mia ira
mẽjas tots los budells. y ala mia
ma escorteras los membres. Sen
tint los niruis tremolar entre les
mies dents rajant la sanch atotes
parts dela mia grã boca q̃nt poch
e no gens sentiria lo dan delavista
perduda aquestes y moltes altres
irades peraules esplicaue lo cruel
cuant mirant lo enla cara fuy so
bre pres de por veẽt les sues dẽts
e barba totes de sãch sullades les
crues mans ab la redonesa ỏl grã
vll exorbat la mort a mos vlls pre
sentadatia esperaue quant aquell
me prenguera estoiant los troços
ỏl meu cors dĩtre los seus budells
Recordant me ỏ aquell tẽps quãt
viu en terra los cossos de dotze cõ
panyons: y sobre ells lançat: com
a brau lebo les entramenes los
molls e los membres mig vius de
aquells metia dins lo afamat sach
comẽci atremolar y estaue tot trist
descolorit mirant aquell humit p
la sanch de tants homens: vomi
tant los troços mal masstegats e
cruus q̃ debades hauía carregats
de bon vi per payrlos. & axi espe
rant que los fats tal mort me apa
rellauẽ per molts dies estiguí ama
gat espantat per tota petita remor
sentída per mes orelias tement la
mort: desijaue morir vencent la fã
ab glans y ab algunes herbes: sol
pobre sens part de remey abando
nat ala penosa mort: aps grã tẽps
viu de luny aquesta nau venir aco
stim ala vora de pelech ab gests a
senylant los venguessen per leuar
me mogue la necessitat mia los tro
yans a pietat: e la nau lur salua a
mi grech: dels grechs abandonat
mes dieu macorreo a mi los vres
cossos ques del seyor vlixes y ỏls
qui ab vos dexant ami fugiren per
la mar.

Capítol sínque com machareo compte a achimenides la perdua deles naus de vlixes: ab lo destent passat en lo palau de círces

DEr complaurel comença a recitar machareo cõ enla mar toscana regna Eolo fill de ypotades q̃ te los vents constrets en sõ poder los quals encloſos en vn odre fet ỏl cuyro dun bou: feu dells lo memorable donatiu al nostre duchvlixes ab los quals endreçant lo nauegar de nostres naus ab prosper vent: nauegant per nou dies. lo seguent iorn al trespuntar del alba: presos los nostres companyons de enueja: e de insaciable apetit de furtar: creent que fos ple dor aq̃ll embotit odre: desligaré les cordes quil tenian tancat per on los vẽts exint sens molt trigar tornant nostre cami arrera: per les ones que hauíam ja passades portaren les naus enlos ports de eolo: e de aqui venguem enla vella ciutat de lestrigonia: enla qual regnaua antifates: aqui yo fuy trames acompanyat de altres dos: enuides poguem dels tres los dos saluarnos perque lo tercer fon mort per les dents daquell cruel tiran. qui no content perseguint los que fugiã crida la host dels seus: y las roq̃s lançades per aquells submergiré les naus: y negaren los homens vna sola enque era vlixes y yo ab ell se salua entre totes ab la qual apres de hauer cercades moltes terres arribam en aquelles que de aci luny se mirã; y creu ami mira la tostemps luny y tu eneas just fill dela gran deessa: perque ya acabada la guerra no deus esser tengut per enemich creu aquest meu consell: fuig quant pugues de acostarte enles riberes dela magica circes nosaltres en mal punt ligades les ancores enlos seus ports recordats ỏ antifates e ỏl imansuet polifemo no voliam entrar en aq̃lls termés quant per sort elegim denuuyt de tots nosaltres qui entrassen a veure lo gran palau de circes: entrels elets fuy yo: polites y euriloco: ensemps ab elfanor: e no fom apenes entrats enlo primer lindar: quant nos vem al entorn mes ỏ mil lops a mescla de molts leons: y onsos: espantats restam dela primera vista: e no crã de tembre aquells animals ni tenía poder per a danyar nos: mes seguint nos iugãt dreçauen les cobas enlayre acõpanyãt ab crits ỏ diuerses maneres lestré de nostres passos fins que entrats enla primera sala: nos portaré les donzelles de circes per moltes cãbres obrades de marbre al loch ỏ lur senyora qui dins vn gentil retret estaue assentada sobre vn rich estrado vestida tota dor. Estã li al entorn les nereyas nimphas no ocupades en filar ni texir mes disponent los grams y les flors sens orde escampades: triant entre les herbes de varias colors la q̃l pus nos hague mirats acceptant la no

stra reuerencia: nos satisfeu ab de-
gudes saluts e aclarint la cara en
tot nos amostraue senyals de grā
amor: y sens triga mana ales sues
mesclar ab grās dordi torrat- mel
e bon vi ab part de let colada- ma-
nant q̄ fossen altres noybles suchs
amagats sots aquesta dolçor. Jsdré
guem lo abeuratge dat a nosaltres
per la sagrada ma. lo qual pus ha
guem consumat ab grā set. y laver
ga dela cruel deessa hague tres ve-
gades tocat nostres cabells- ver-
gonya tench de dirho. tots fō mu
dats en porchs. yo comēci cobrir
me de alpres cerres en loch deveu
quant volia parlar treya vn mur-
mur regullos. playam jaure enter
ra y sēti los morros meus crescuts
reuesarse en contrarias parts. lo
coll semen grossi. y los braços tor
nats cames caminaue essent torna
des peus ab aquelles mās q̄ poch
ans hauia tengut la taça dl beure
maleyt. y axi ensēps ab los altres
sostenint semblant dan fuy tancat
enles coues d circes. sol entre tots
Euríloco. fon escusat de mudar la
figura. perq̄ ell sol se escusa de beu
re lo qual si hagues acceptat fora
estat enlo remat de nosaltres fet
porch y vlixes venjador- fet cert q̄
ell de tanta maluestat. no foza en-
trat enlo palau de circes. al qual
mercuri hauia dat la blanca flor d
les raels negres per los deus ano
menada- molli- p̄ la qual fet segur-
y armat de celestials documents-
entra vlixes enla casa de circes. y
couidat refusa lēganos abeuratge
y com circes sestorças de tocar li
los cabells ab la verga. ab la espa-
sa treta la espanta vlixes constren
yēt la en dexar dauer mes cura dll
apres dada la vn la ma al altre. en
senyal de fe promesa. fon vlixes re
but com a marit en los talems de
circes. dmanāt los cossos nostres
en dot del matrimoni. e per com-
plaurel fō espargits d millor such
de herba no coneguda forē batuts
los nostres caps ab la verga gira-
da. foren dites paraules cōtraries
de aquelles primeres. e quāt mes
cantaua la gran circes tantmes sē-
tiā los nostres cossos esser leuats
en alt. finalment alçats sobra dos
peus sentim caure les cerres e la
fenedura dels nostres peus. dexa
aquells tornant los muscles mans
y braços enla forma primera. plo-
rant abraçam tots lo qui plozaue
e abraçats pējauem ab los braços
enlo coll del senyor. ne primer di-
guem altres paraules que les qui
referirē degudes gracies del re-
but benifici

Capitol sise continuant lo dir de macareo abla conuer sio d picho en aucell e de ca nēte sa muller enlo nō d vn camp ab la sepultura de ga yeta dida de eneas

Detenguts en tal loch p
espay de vn any en tan
larch temps presentviu
moltes coses e moltes

ne hoi per les mies ozelles. y cõp
tarvos ne vna recitada a mi p vna
deles quatre familiars de circes:
mentre que lo ducb noſtre eſtaue
retret aſoles ab la filla del ſol: paſ-
ſejãt me ab ella per lo reyal palau
me amoſtra vna fozma de joue eſ-
culpit en vn marbze molt blanch:
tenint ſobze lo capvn picho poſat
enla ſancta capella inſignada de
moltes cozones e yo enterrogant
qui era ne perque era honrat en a-
quell ſagrat loch: deſijant ſaber p
que portaue tal aucell enlo cap a-
xim reſpos-la criada de circes. O
machareo apzen ol quet dire quãt
ſia lo poder dela noſtra ſenyoza eſ
colta lo meu dir. Enla terra dauſo
nia fon rey picho fill de ſaturno
molt deſtra criador de caualls per
la guerra era tan gentil com veus,
aqueſt de marbze ab lanimo yqual
ala belleſa que pots prouar ab la
ficta ymage: no baſtaue a penes a
vint anys la edat ſua quant les dri
ades nades enles ſues montãyes
y les nayes deles fonts lo ſeguian
enamorades dell apzes lo ſeguian
per yqual grat enceſes: les nimphes
qui habiten los rius albula muni-
cio narua: farfaro: y les del gran
eſtany de ſicia: conſegrat a diana-
ab totes las dels lachs veins: y to
tes menyſpzeſades per ell: vna ſo-
la volia. la qual entemps paſſat ve
nilia parí enlo coll palatino al du
ptos pare jano aqueſta venguda
als anys de eſſer caſada-elegint a
picho deuant tots fon abell aiuſta
da en matrimoní. apoques daue
loch la ſua gentileſa-e lo cantar a
henguna. perques diu que cantãt
feya moure los boſchs e les mun-
tanyes a manſaue les feres y ab la
ſua veu aturaue los rius e los au-
cells volant e mentre que cantant
enla caſa repoſaue la dona. hiſque
picho dela ciutat enlos camps de
laurencia prement los coſtats del
ſeu leuger caual enla caça dels
pozchs. veſtit dũa mãta feïſia. tota
framada doz poztãt dos darts en-
la ma eſquerra entra axí caçant en
vn boſch aon aquella hoza p ſozt
era entrada circes noſtra ſenyora
per acullir les noues flozs en aqll
fertil mont dexant los camps no-
menats de ſon nom. e mirant aqſt
joue preſa tantoſt dela viſta daqll
li caygueren leſ herbes que hauia
cullides ſentint les flames ol foch
enamozat caminar per les ſues ma
dulles. & quant primer ſeti la ſua
penſa repoſada vn poch deſlibera
lo que hauia a fer per complir ſon
ofig. e feu primer que lo caual no
pogue caminar ne mouzes. los ſer
uidozs de picho dient ara nom fu-
giras-ni poza apoztarte lo vent
ſi be conech la potencia mia e ſi
no han perduda virtut totes les
herbes. o no mençanè los verſſos
de ma art: hauia dit e feu ſens ne-
gun cozs a parer als vlls del rey a
ſoles la ſemblança dun pozch en-
trãt enla eſpeſſoz ol boſch en loch
on no podia cozrer negun caual:
ignozant pico aon anaua deſcaual
ca ſens triga: y apeu ſol ſeguia les
petjades del cregut pozch: dexant
lo caual ſuat picho ſeguint la va-
na eſperãça erraua p la ſilua quãt

circes adora los ẽus no coneguts
ab paraules ignotes:ab les quals
solia confondre la cara ẽla luna co
brint de escurs nuuols lo gran cap
de son parer:e no manca lauors la
encantacio sua de sortir son efecte
perque lo cel sens tarda sescozi los
seruidozs de picho ab vlls cegats
no saben aon vagen:dexat lur rey
sens guarda cercat p ella lo tẽps
e loch disposst prostrada dauant pi
cho hisque ab tals paraules p los
teus vlls qui han presos los meus
o mes gentil dels homens per la
tua bellesa qui ha forçada ami deel
sa svenir humiliada per a pregar a
tu repara ma cremor y accepta per
sogre aquell sol qui lo cel illumina
e mira totes coses no sies implaca
ble mẽyspresa dor ẽ circes filla sua
picho poch curant della ni de sos
prechs li torna tal resposta p gran
que vos siau yo no puch esser vo-
stre per que jam te pres altre.la ql
pregue los deus que per lõch tẽps
me tenga hi yo tant quant los fats
me salueran canente gentil filla de
jano no fare may offensa ab altra
dona al seu cast matrimoni souint
hauẽt retemptat la filla del sol :ab
prechs de vençre picho no passa-
ra sens iust punir la tua gran crue
sa ne tendras poder de raonar ata
muller qui canta lo que has fet a-
la dona offesa y amant donchs axi
va q̃ circes sera dona enamorada
y ofesa per tu e dit aço dues vega-
des se gira al ponent :al leuant al-
tres tantes tocant lo joue ab laver
ga tres voltes e esplicant tres ves-
sos fugi aquell ab major leugeria

que no acostumaue e marauellat ẽ
simateix:se viu cubert de plomes
y anujat de esser tornat aucell :so
uint enles espesses silues ablo bur
bech forada les grãs rames :lamã
ta en plomes conuertida:retench
color de porpre:tenint lofres dau
rat enlo batcoll de tot lo esser pri-
mer no restant sino lo nom a pico
Burãt aço los ꝟuidozs hauẽt souit
enua cridat lo lur senyor no tro-
bãt : rastre de aquell encontraren
a circes;perque hauia consentit q̃
layre restas clar a primades les nu
uols començant tots a cridar con
tra ella:dant li culpa ẽ molts cris
vertaders;demanen de lur rey dis
ponent se de dar lí ab les lãces mi
rãt circes los mouimẽts daquests
escampa sobre ells lo such de veri
noses herbes :cridant en sa aiuda
herebo y chao. la nit ab tots sos
deus e ab grans crits la luna: aqs
seguí vna gran marauella : les sil-
ues de son loch se mudaren la ter-
ra jamega:los arbres descolorits
suaren gotes de viua sanch les pe
dres paria que mugissen e per tot
se sẽtia agra ladrar ẽ cans : la polç
escaldada produhí moltes cruels
serpents e foren vists per layrevo
lar molts spirits per les quals to
tes coses resta tan espantada la cõ
panyia dels seruídozs de picho q̃
no sabian jutjar en qual part eran
ella mirant los espantats tocant
los ab la verga les cares tots forẽ
transformats en diuerses feres en
tal manera que a negu resta la pro
pria semblança ja prop lo sol ẽ põ
dres les ribes de carchesia escalfa

ue quant debades era picho mirat
dels vlls dela muller; debades es/
perat en sa casa; y debades cercat
per tots sos pobles; discorent ab
lum per tots los boschs; no basta
ala nimpha tribulada perlo marit
perdut plorar ab agres crits ba/
tres los pits e cara; arrécar se los
cabells mes exint del cubert de sa
casa com a folla anaue p los cãps;
sis dies e sis nits passa axi sés dor
mir ne menjar per los colls e valls
on la sort la portaue e axi caminãt
arriba fins al estré ỏ tiber posãt lo
cãsat cors enla freda ribera daqll
riu en tal loch asseguda entre les la
gremes exint p los seus vlls cãta/
ue ses dolors seguint lantich co/
stum e com lo signe morint celebra
ue lo cant de ses obsequies; axi plã
yent e cantant / consumãt se apoch
apoch desparech ab lovét; mes re/
sta senyalat aqll loch; y nomenat
canente dels pagesos antichs per
lo nom dela nimpha; tals y moltes
altres coses viu e hoi; lo temps q
aturam dins lo palau de circes; e
ja p lõch repos fets perosos tornã
ỏ nou a voler nauegar. diét nos
ella com nos restauen a passar en
les ones grans treballs y perills;
yous dich la veritat espãtat de tal
hoir / quant fom aci me aturi ỏxãt
anar vlixes y los altres ỏls quals
no se pus noues. Acabaue macha
reo tals raons quant essent morta
gayeta nodriça de eneas dexa la cé
dra de aquella en aquest loch qui
pres della lo nom signãt la tomba

ab tals versos

Lo meu triat de pietat insigne
estaluiant dicédi grech mos ossos
acõsumats aci ab foch mes digne

Capitol sete tornãt als fets de eneas narrant la guerra de turno mogude ab ell per la filla del rey lati ab la con uersio dels companyons ỏ diomedes en aucells e del pastor de pulla en holeastre

EBat complimèt ales hõ
res dela nodriça per ell
tan estimada soltan los
caps que tenian en ter/
ra les galeres de Eneas y meten/
se en mar / dexant arrera los agu/
ayts dela cala dela infamada cir/
ces dreçant lo lur cami deues los
boschs ombrosos / aon lo riu de ti
ber ab arena daurada enla mar se
engraua y en tal loch arribats tro
ba eneas repos enla casa ỏ lati fill
de fauno. possehint lo regne de a/
quell y la filla lauina / no empero
sens aspres batalles mogudes ab
implacable e feroce gèt perço que
turno rey dels rutilos per los pa
ctes romputs dela muller promes
sa no portant ab paciencia de veu

re la ab Eneas casada mogue guer
ra ab ell tota tirennia per aque/
sta guerra concorregue enlacio: y
lardua victoria ab solicitas armes
fon gran temps cercada p los dos
acompanyant cascu les sues forces
de ajudes estranyes moltsvalgue
ren als rutilos e molts ab los tro/
yans se aiustaren e no enua trames
Eneas ademanar aiuda al rey euã
dro com venulo embaxador ỏ tur
no per tal necessitat trames a dio/
medes debades explica la sua em/
baxada. Estaue diomedes dis los
murs ỏ japije q̃ ellmatex hedificats
hauia enles terres ỏ dauno posseit
los camps dotals en pau: quãt ve/
nulo embaxador de turno: dauãt
ell explicant lo carrech que porta/
ua per part de son senyor li dema/
na ajuda. Escusant lo poder dio/
medes dix que no volía lo poble ỏ
son sogre mesclar enles batalles
e dels seus que non tenia per a po
der armar. e dix perque no penseu
queus diga coses fictes per be que
sia renouat lo meu plor per recort
de tants mals: sostendre de comp/
tar los/apres ỏ esser cremades les
altes torres del fort ylion hauent
ulixes presa la verge del temple de
la verge: passant la pena deguda'a
la culpa dell sol en tots nosaltres:
fom tots los grechs lançats per
les mars ab furiosos vents a soste
nir los lamps y la ira dels deus
ab lo gran dan rebut enlo mont ca
fareo: y perque nom detẽga en re/
citar p orde tots los nostres trists

cassos en aquell temps fon grecia
en punt que dignament poguera
de priam esser plorada ami empe/
ro saluant la cura de minerua ỏls
perills dela mar'arribi en ma pa/
tria: mes lançat altra volta daquel
la recordant se la gran venus dela
antiga nafra: demanant justa paga
daquella ab mes penes: tants tre/
balls sostengui en terra y en mar
que estimaue benauenturats aq̃lls
qui eren perits enla comuna fortu
na del yuern desijant esser estat pt
dells. & hauent sostengut lestrem
treball dela mar y de aspres batal/
les: mos companyons cãsats tots
supplicauen hagues̃e fi tãts mals
e agmon: sol home ỏ gran enginy
fet aspre per los mals sostenguts e
stant fort parlaue en tal forma. ☞
forts homẽs e que reste ja que no
stra paciencia recus de soportar q̃
mes pot citareha y facẽs tot quãt
vulla: mentre los mals se temen
han loch los prechs e vots mes
quant la por per los mals ja pas/
sats es sota nostres peus la sort as
segura la suma de tot mal. ☞jam
venus sis vol e cõ fa tenga en hodi
tots los de diomedes q̃ no curarẽ
della ans ab esperiment de grans
mals. resta mes gran e fort la no/
stra gran potencia ab tals parau/
les agmon somogue lantiga ira de
venus plahent so dir apochs: e lo
major nombre de nosaltres corre/
gint de tal parlar: agmon volent
responẽt escusar se laveu li aprima
los cabells daq̃ll tornarẽ plomes

deles quals se cobri lo coll: lo pits e les espatles los braços tornant a les: los dits occuparé la mes part de sos peus e lo bech dela boca li/ conidas/ydas: rethenor: nicheo e abbas: murant aquest ab marauel/ la: foren mudats en consemblants aucells: e tantost apres dells axi transformada vola la major esqua dra dels meus batét ab noues ales los rems deles galeres: e sim de/ manes la color dels aucells eran poch menys blanchs que los sig/ nes yo a penes gendre ð dauno ab poca pt ðls meus he trobat repos en aquests camps tan aspres. Ele/ nulo sés hauer ab diomedes aca/ bat lo que volia dexa les encontra des plenorias y los camps de me sopita: enlos quals viu las coues que sots espesses silues ab aygues discorrents ara habita pau: y en temps passat habitaué les niphas mes vn pastor de pulla aquelles es pãtades lança daquesta encontra/ da dela primera vista les somogue a por: pero tantost que ab pensa re posada conegueren desestimant lo poch poder de qui les encalçaua: per meny/ preu dell prenent se de/ les mans a ballar començaren: co mença lo pastor saltar la via delles dient los mil injuries deles quals no calla: fins q̃ fet arbre la nouel/ la escorça tapa la sua boca passant la aspresa ð ses amarques paraules enlo fruyt del amarch boleastre.

Capitol vuyte continuant la guerra e mort ð turno ab la conuersio deles naus de eneas en nimphas ðla mar y de ardea en aucell.

QVls foren tornats a tur no los legats ab ajuda negada aells per diome des seguiren sens la va lença lua los rutilos la guerra. es/ sent molta sãch escampada de vna part y laltre & turno desijos de of fendre els troyans porta foch per cremar totes les naus daquells e ja enses cremaue la pega y estopa ab les altres parts abtes a criar foch fét cami per larbre ales veles fumauen les querenes quãt la ma re dels deus recordãt q̃ren estats aquells pins tallats enlo mont y/ da aella consegrat: vmpli tot lay/ re de remor e portada per los leõs domats: dix. O turno debades ab sacrileja ma: lances aquests insen dis yo saluare les naus de Eneas ni sostendre mírant ho yo lo cruel foch consume los membres part del meu sagrat bosch. trona par/ lant encara la deessa y segui ames/ cla de gran aygua espes calabru/ xo apagant aquell foch: los ger/ mans fills ð auster veniã ala guer ra del vn dels quals ferint se la deessa rompe lo cap de canam ab que eran tengudes les naus enter ra e submergint aquelles sots las ones muda los buchs en cossos en la caza e cap fõ mudada la popa los rés en dits e cames lo costat evétre

en mẽbres de lur nõ : la carena en
espina:les cozds en cabells.las an
tenas en braços Restalos la coloz
fosca com tenian essent naus/y les
verges iugauẽ enles ones que ha/
uien temudes:e les nayes del pe/
lech nades enlos alts munts habi
tauen las aygues:e no curauẽ gẽs
de lur naximent: pero no oblida/
des ỏls parills sostẽguts enla mar
souint ab les mans aiudauen ales
naus:qui passauen fortuna sino a/
les dels grechs.perque racozdant
la antiga maluolença ab plaer mi/
raren los trossos dela nau de aiax
y ab alegres cares miraren feta ro
ca la nau de alcione prestada a vli/
xes. Tenian esperança les naus a/
nimades y fetes nifas marines . p
poz de tal miracle turno cessas de
mes seguír la guerra . pero tenint
deus fauozables la vna part y lal/
tra estan enlur pozfidia.e cõ adeus
ab animos immobles:ja no deba/
ten per los regnes dotals dela ver
ge lauina /o per lo ceptre del an/
tich rey lati.mes sol pervencre sẽs
vergonya. Finalment la sancta ve
nus.viu les armes vencedozes del
fill:e caygut turno mozt per mans
de eneas caygue ab ell la ciutat de
ardea per lo presidi seu anomena
da fozt la qual pus lo foch ỏls tro/
yans hague cremada passãt les fla
mes sobze los mes alts sostres del
mig de aquell foch primer se cone/
gue vn aucell ans no vist:volant y
ab ses ales batent aquelles cẽdzes
lo so del cant la magresa y la coloz

daquell.dauen senyals de ciutat p
enemichs entrada . Restãtlí lo nõ
de aquella ciutat:e axí en ancell cõ
uertída:ardea ab lo so de ses ales
deploza los seus mals.

Capítol noue narrant la deificacío de eneas: e continuãt la successío enlo regne dels latíns fins al rey palatí no.

EA vírtut de eneas ja ha/
uía apoderats los deus
ella gran juno adexar la
antiga jra cõcebuda ves
ell quant hauent be fũdades les ri
queses de yulo crexent era vist dig
ne de estar enlo cel/ venus ne ha/
uía pregat atots los deus:e ab los
braços tenint estret lo coll del seu
gran pare.comẽça tals paraules.
O pare excellent en negun temps
ami cruel sies me benigne enlo q̃ a
ra vull.donant alguna sis vol pe/
tita deitat al meu eneas:qui atu ha
fet aui de ma sanch generosa.prou
es estada sabtut exprouada bastalí
vnavolta hauer visitat lo regne de
samable y la aygua destigia.consẽ/
tirẽ los deus al dir ỏla deessa/ y la
gran juno ab la cara alegre escolta
tals paules Responẽt axí iupit ell
be es digne donoz celestial e es rao

que siau complaguda. haiau ma ca
ra filla tot quant voleu per lo vo/
stre eneas. & referit al pare dignes
gracies: portada p layre ab les su/
es colomes arriba en laurencia de
aquella part aon lo riu municius
cubert dombra de canyes ret son
dret ala mar a aq̃st riu venus ma/
na leuar del cors de eneas tot lo q̃
era mortal / obei lo riu los mana/
mẽts daquella: e leuades les parts
mortals del cors del fill de venus /
yntat per sa mare de diuina odor /
mesclat lo such dla ambrosia ab al/
tres preciosos vnguents: tocant
la sua boca feu aquell deu. lo qual
es nomenat del poble de quirino /
indigetes rabent daquells honor
de templa e daltars encesos de o/
dorãts sacrificis e fet eneas du sots
escanio cognominat: yulo resta lo
gouern dalba: e del regne lati. suc/
cei siluio en aquest fill del qual fõ
lati: renouãt ab lo nom lo gouern
daquell regne Regna apres dll epi
tos: capis: e capeto. la vn apres del
altre: dels quals comẽça lo regne
de tiberio qui deuallant en laygua
de toscana imposa nom al riu. de a
quest nasqueren romulo lo cruel e
acrota Romolo maior gran tira/
dor d fletxa mori p fletxa del lãp ce
lestial Acrota mes temprat / al sort
a ventino liura lo gouern daquell
regne / qui esta soterrat en lo munt
on regna: dant son nom en aquell
uersio de vertunno en vella
seguint les amors de pomo
na.

Alatino apres daq̃st ha
gue loch de regir la mes
honrada gent / y en tẽps
seu fon la nimfa pomo/
na entre totes las amadriadas ab
singular estudi colẽt los orts dl re
gne dls latins / nes troba en sõ tẽps
algũa altra mes curosa dls fruyts
don fõ dita pomona: no prenia de
lit enles silues / o rius: mes enlos
cãps e arbres carregats dls fruyts
no portaua dart enla sua ma: mes
vna falç corbada ab la qual compri
meix dels arbres la superbia tallãt
les branques qui sostenian massa/
empeltant lãxert dun arbre en al/
tre: no comportaua sentisse set los
arbres: ans ab aygues corrents a/
beuraue las raels tortes daquells
ací la sua amor ací lo seu estudi ocu
paue pomona: no curãt enres dels
plers de venus. ans tement de es/
ser anuiada per los homẽs agrests
cultiuadors dels boschs feu tanca
en los orts. proibint la entrada dls
homens que dexaren de fer per la
sua amor los jouens satiros: e los
fills d pan ab caps senyits de pins
Siluano per semblãt fet per molts
anys mes joue seguia pomona p
amors: lo qual empes de furia q̃n/
tes coses empres p atẽyer aq̃lla:
mes atots passaua en amar vtũno
no empo mes prosper q̃ls altres

Capitol dee tractant la con

o quant ſouit porta aqueſt les gar
bes enlo coll ſemblant vertader ſe
gador e ſeyides ſes galtes ỏ freſch
fe: paría que portas los grans del
blat batut. Souint portaue lagul/
lo enla/ma tan propi laurador que
hauriau iurat venir de deſjunyir
los bous. preſa la podedora ſẽbla
ua ver podador de parres. portãt
leſcala al coll paria que anaue per
acullir lo fruyt dalgun arbre molt
alt ſenyit duna eſpaſa ſemblaue ca
ualler ab la canya paría peſcador e
axí ſots varias ſemblãces eſpeſſes
voltes troba manera de veurala p
ell tant amada: evn jorn hauent cõ
vna vella ornat ſõ cap duna mitra
pintada. poſant los cabells blãchs
entorn ỏla rugada cara recolſada
en vn baſto corvat axi enforma du
na vella entra en lort on eſtaue po/
mona: mirant ab marauella las po
mas daqll ort'. apres dauerles no
poch loades: beſa la que amaue. p
cert no com avella: aſeguda mirãt
vn olm criant vna ſerment de ra/
yms carregada. puſque hague lo/
at larbre ab la ſerment axi dir co/
mẽça. Si aqueſt arbre eſtigues ſol
eviudo. ſens companyía de aque
ſta ſerment. ſino p les fulles lo vol
guera algu: e laſerment qui repoſa
enell eſtant ſola jaguera enla ter/
ra. dõchs com not mou laxemple
daqueſt arbre que tots jorns veus
preſent. perque fuigs de eſtar a cõ/
panyada. Si volíes no ſeria elena
ſeguída per mes enamorats: ne y/
podamia per quis moque la brega
dels ſentaures ni ab ellas penolo/
pe muller del fort y temorosvlixes
perque ara fugint mil homẽs te ſe
gueixen. los deus e ſemideus q̃nts
habiten los munts de ablania meſ
ſi tu eſt diſcreta: e deſiges be elegir
creu en aqueſtavella qui tama meſ
que tots: e mes del que tu creus.
lança molt luy las amors dels vi/
lans: acull vertũno per eſſer fel cõ
panyo de ton lit: y per fe del quet
dich te ami per raena: perque ne/
gu lo coneix tant com yo: no va ab
lo cap eſuentat: ſercant lo mon/ne
ſegueix com los altres quãtes veu
per amors tu ſeras en aquell la pri
mera amor: y la darrera ab tu ſola
deſige aiuſtar los ſeus anys aiuſta
a aço que es joue y de forma gentil
ab diſpoſicio de tranſformarſe en
quãtes formes, vol. diſpoſt a obeir
tot quant li manaras: y mes q̃ totſ
amant lo culto dela tera: e les po/
mes per tu tan cultiuades. primer
que tots ateny. pero ell no deſige
los fruyts leuats del arbre: ne los
ſuchs deles herbes ỏls orts: ne al
re fora tu. hages compaſſio ỏl que
crema per tu/y creu que ell preſẽt
per boca mia explique ſes parau/
les tem la ira dels deus venjadors
y ỏvenus tenit en odi los implaca
bles cors. e perq̃ temes mes te cõp
tare vna coſa leguida enla iſla de
xipre. perq̃ la velleſa me fa preſẽt
racort ỏ paſſats caſſos: mes penç
ab aq̃ſt ſol baſtar en doblagar la
tua dura penſa

Capitol onze tractant la

de yphis ab la conuersio de anaxares en pedra

Yphis fill ð pares mèys nobles / viu anaxares gentil donzella deual / lāt delalta sanch de teu cro. E cōcebe foch damor ensos os sos per la vista daquella : e apres ð hauer gran temps combatut absi / mateix. no podent vencre la rabo ala furor encesa. souint passaue da uant la sua casa / y souint humil ab instants prechs pregaue la dida ð aqnella que li fos fauorable. volā / ters se acostaue als amichs de aql la / y mes a vn qui pensaue li retra gues son dir. comanant souint ses raons ales cartes : no dexant ab in certes cozones enramar lo carrer on estaue. la causa ð son mal. parèt los brots daquellas mullats tots de ses lagremes : agegut ab cansat cozs al lindar dela pozta : maldeya les tencadures qui entrar li veda / uen. E mètre ql mesqui tots iozns mes se cōsuma : ella mes cruel que les ones somogudes dels vents / mes dura q lo ferro e la roca mèys presaua los fueys daquell. Viuse quant lo veu ab maioz passio aiusi / tant en aquest mal tractar tātes su / perbas paraules com podian ba / star per atraurel ð tota espāça / no supozta iphis fet impacièt per tan largues dolozs. mes lo seu mal tra ctar / y deuāt la pozta ð sa casa dix aqstes paraules enla fi vensut bas anaxares no hauras mes afany ð supoztar los anuigs quet fare apa rella lo alegre triumpho ðla tuavi ctoria : o mes dura quel ferro ale / gret ja pusquem mires venir tant volūtari ala mozt per a plauret : p cert yot fozçare en loar alguna co / sa mia : obrant aço quet tornara en pler. confessant lo meu merit : e la tua memoria nos partira ð mi finss que perda la vida : y la lum daqsts vlls. la mia mozt not fa per alre re pozrada : ans perque menys y dup tes : presentla miraras. perço que pasques los vlls cruels ab la vista del cozs desanimat. Si empero / o deus celestials ab iusts vlls mirau tos nostres actes. perque la lègua nos pot en mes estèdze. feu que la mia mozt sia comptada en los veni dozs setgles. Bièt aço alsa los vlls al anell dela pozta : en aquell on so uint hauia penjat les garlandes ð flozs ab los braços alsats liga la cozda del dogal dient. O cruel y sè se pietat : tals garlandas te plaen / passāt lo cap per lo mig de aquell las : e ab la cara gira ala ð pozta pè ja lo maleyt cozs ab la gola estre ta. la pozta ferida dels peus del qui penjaue feu remoz espantable descubzint als seruidozs de casa la trista mozt de yphis. Cridan tots y sens triga prenè lo cozs daquell y perque son pare era mozt ala ma re lo poztaren qui prenent enla fal da los frets mèbzes ðl fill esplicāt a mescla ð grās plozs paraules de mare tribulada. pus hague cōplit tot lo q solan les misables mares

enlos cossos dels fills plorose / de moltsa companyada / portava per mig dela ciutat sobre vn lit; aquell al loch aon deuia rebre lõra ỏl derrer foch. per sort passa la lamenta / ble companyia dela pompa ỏ yfis per lo carrer aon estaue la donzel / la cruel; ales orelles dela qual arribant los crits dels qui lo cors se / guian. Iperq̃ la veniança ỏls deus ja estaue sobre ella. mouẽtse anaxares digue. Vejã lo mirable e obrit les finestres. Apenes hague vist posat sobre lo lit lo cors de yphis; que los vlls enredrats començaré aperdre lo poder de mes veure vol gue tornar atras; e no podent se moure; empoch instãt aquella du / ricia que enlo cor tenia passant en tots sos membres. la transforma' en pedra. & no penses aço 'esser fẽ git per mi; que enla ciutat de sa / lamina dins lo temple de venus / veuras la sua estatua. mirant ala fi nestra; testificant lo que te raonat o mes gentil de totes les nimfes. Treu lo meu dir dexa tots los des / denys y acull aquit ama Si liuern no mate ab frets haguts los teus fruyts per anexer; e los vents als ja nats; y acabades tals raons lo deu abte en pendre totes formes; dexant tots los senyals de vellesa se mostra als vlls ỏ pomona en for ma de vn joue; tal com lo sol. luint apres de hauer lançades y desfetes totes les nuuols espesses. Aparel laues ab força de constrenyer la nĩ fa al q̃ ell desijaue mes noli fon me ster perço que ella no menys q̃ ell resta presa dela sua presencia

Capitol dotze tractant la successio de amulio apres ỏ palatino e de tacio en los sa bins ab lo hedifici de roma e ab la guerra haguda ab los de sabina

Apres ỏ paletino regna emulio iniust; enlo reg / ne dausonia e lovell nu mitor cobra los perduts regnes p obra del seu car nabot ro mulo hedificant los murs ỏla grã roma enles festes ỏls dies anome / nats parils oyguals que son a on ze deles kalendas de maig guerra jant mentre hedificauen ab lo rey tacio e ab los pobles de sabina di / gnament la verge tarpeya fon liue rada amort per hauer vbert lo ca / mi del castell. Apres los corites cõ a lops callats feriren sobre lo po / ble de romulo vensut de son com / batent la porta quel discret fill de ylia hauia ben tancada. La vna de les quals la filla de saturno obri tã destrament; que no feren ramor los golfos de aquella sola venus sẽti lo obrir de tal porta. volgue la tãcar sino que lovn deu no pot des fer lo que laltre deu fa. las nimfas de ausonia tenian lo loch vehi ỏ ja no estillant aygua de vna freda fõt Aquestes pregavenus li fossẽ fauo rables; les q̃ls sostengueré lõchs prechs dela deessa fets per cosa tã justa obrint les venes de lur font trameteren abundant ment delay /

gua de foza tancant lo cami vbert fins a lauozs a jano passen los so/fres blaus sotel cozrer ỏlay gua en cenent les valls per on cozrẽt pas/sauen ab aquestes y altres fozces la calor penetra fins al fons dela font e axi la aygua que poch ans p fredor ygualaue lo fret dels mõts dels alpes ara no daue loch ala ca loz del foch los dos marges fu/mauen deles flames mullades e la pozta enua vberta als sabins fon tancade daquesta noua font fins a tant quel caualler fill del esforçat marts fon guarnit de ses armes y hach lançades luny les fozces de aquells ;& apzes que fon cuberta la terra de roma dels cossos dels sabins y de sos ciutadans:mesclãt ab les espases la sanch dels gẽdzes ab aquella dels sogres paregue be a tots no esperar la fi dela batalla mes ab pau fermada noua liga re/sta tacio rey sobze los seus sabins

Capitol tretze tractãtla trãs formacio de romulo en qui rino fet deu e la debercilla sa muller enla deessa hora

ROmulo apzes la mozt ỏ tacio egualment gouer naue los romãs e sabis quant lo deu|març axi parla al gran pare dels deus,ven/gut es lo temps:pare celestial pus lo imperi roma es fozt p fonamẽt e penja sots gouern de vn sol quẽ atozgueu lo pzemi ami pzomes p vostre digne netzja es hoza que le/uant lo de terra sia per vos collo/cat enlo cel,vos me diguel vn jozn pzesent tot lo concell dels deus p quem recozde be e noti en ma pen sa vostres santes paraules vn iera lo fill teu que posaras sobze les e steles del cel sia ferma aquella pzo metensa,Atozga lo omnipotẽt pa re a marts lo q̃ volia y ab espes/ses nuuols feu escurir lo ayre y espã/tant lo mon ab trons e lamps: sen tint lo fozt deu:los seyals ỏla sua desijada rapina sés pozfermat so/bze lasta:puja enlos seus impani/dos cualls ferint aquells los cuy ta acaminar per mig ỏl escur ayre fins que fon arribat enlo coll pala tino aon estaue romulo minístrãt reyal justicia a tots sos cauallers del mig dels quals leuant lo p lay re leua tot lo que era mozta enlo cozs de aquell:creix li la gentil ca/ra y fon feta digna de esser posada per alta ymage del nouell deu qui rino plozaue aquell arcilia sa mul/ler:com a mozt quant juno crida la sua iris manant li deuallar en a/quella referint li tals paraules.O matrona honzada e principal ho/noz dels sabins:e latins:digna de esser estada entemps passat mullez de tan gran home y ara ỏ quirino nouellament fet deu:posa fi al plo rar e si tens gran desig deveure tõ maritvine abmi enlo coll ỏ quirio sots lombze darbzes flozits qui fã ombza al temple del que era rey ỏ roma:obei la verge iris los mana/ments de iuno e enla terra deual/lant pèr lo seu arch pintat de mil

colors explica a hercília lo dir de sa séyora. & aquella a penes leuãt los vlls de terra axi respos;o deel sa sagõs comprench y no se dir ãl est pur crech que est deessa amenã prest y fem veure la cara del meu a mat marit. la ãl sim fa atorgat poder mirar cõfessare q̃ haurevist lo cel e sens triga ab la verge de iuno entra enlos verts colls ỏ romulo ental loch arribades caygue ỏl cel vna luint estela del ardor ỏla qual encesos los cabells de arcilia ensemps ab la estela puia enlo alt ayre aon ab molt plaer la rebe lo fundador dels murs dela gran roma mudant li lo cors elo nom fon nomenada horra la qual ara deessa en lo cel es casada ab lo gran deu quirino.

Acaba lo quatorzẽ libre de transformacions del poeta onidi. Comensa lo quinze e capitol primer tractãt la successio de numa e la hedifica cio dela ciutat de cotro

Apres la mort de romulo cercaue lo poble algu qui sostengues lo pes ỏ tan gran regne e meres ques de esser succehidor a tan grã rey la fama del ver nunciador a destina al poble lo noble numma al qual no bastant de conexer los costums dels sabis per a fartar lo seu ample entendre volgue cercar esperiment dels secrets de natura la gana de complir tal desig li feu dexar la patria e los pobles curites el seu passar enla ciutat del host del gran hercules aon enterrogant qual grech primer funda murralles en ytalia; vn dels mes vells recordant moltes coses li respos ental forma. Biuse que lo gran fill de jupiter venint rich per la presa dels bous de yberia passa per les ribes latines e caminant per lerba tendra la gran mandra dels bous ell entra enla casa del magnanim cotro on fon be acullit; dient li cõ partia enlo temps ỏ tos nets aqst loch sera ciutat poblada tal promesa fon vera; perque fon vn anome nat mícilio fill ỏ elemon en grecia mes accepte als deus de quants viuuiã enla sua edat al qual vna nit com dormia hercules aparech en visio de somni dient li tals paraules. Espatre dexa sens triga la patria e casa de tos pares; ves a cercar per habitar les aygues pedregoses ỏl riu esereo manaçãt li mol tes coses ỏ tembre; si prest nol obehia desparent lo deu ensemps ab lo dormir; lo fill de elemon espantat se leua repetint enla callada pẽsa les coses del fresch somni batallant bona estona pares contrarisen locap de aquell manant partir lo deu y les leys dela terra posant pena de mort aquí partis daquella venint la seguent nit li parech altra volta veure lo mateix deu; fent li tals manaments cõ enla nit passada manaçant li pijor si mes se detenia. & com fos jorn aparellaues per obeir a hrcules; de dexar aqll

loch mudant se per estar en noua regio ;murmura tot lo poble y a/cusan aquell de rompedor deles leys de sa patria;dilputada la cau/sa e lo crim prouat sens altre testi/moni que lo dels propis actes este nent lo mesqui les mans deues lo cel dix. O tu excellẽt deu aquí dot ze treballs sostenguts en noblexẽ ajudam tu qui est causa ỏl meu crĩ costumauen los antichs de jutjar los culpables ab pedres negres e blanques les blanques absolent e condempnant les negres ;e axi fõ votat enlo crím ỏ micilio e tots en lo sach hauian mes pedres negres quant buydant aquell per acomp tar les fozẽ tornades blãques per voluntat de hercules;soltãt lo fill de elemon qui referint al deu de/gudes gracies ab prosper vent nauega la maz jonia;e la lacedemo nica passant tarento;sibarin;salen to/nareto ab la costa taurena e los camps de japiga. & ab pena hauẽt passat les dites terres veines dela mar troba la boca del riu hesereo quels fats li prometian e no molt díntre terra troba lo sepulcre aon la terra cobzia los sagrats ossos ỏl antich cotro enlo qual loch funda vna ciutat nomenant la cotro per lovell hoste ỏ hercules en tal loch soterrat ;e certa fama es de esser tal lo príncipi de aquesta ciutat en los termens de ytalia.

Capítol segon narrant la o racío de pictagoras persua dint a no meniar degun ani mal perque passen les ani mes de vns cossos en altres

EN aquesta ciutat fon vn home natural dela ysla de samo anomenat pícta gozas mes de grat soste/nint voluntari exili per fugir los tirans qui regnauen enella en cho tro habitaue aquest perbe q̃ estant enla terra; fos molt lunyat del cel ab la pensa puja als deus;e so que negant la natura no podia mi/rar ab los vlls corpozals ab los del seu entendze contemplant en/tenia e com ab cura danimo esuel lat hagues totes coses entenses en/les places en mig del callat poble deya les grãs sentẽcies ; amostrãt les causes dels naturals effectes ; dient que era deu e les neus dõ ve nian o los lamps don tenen naxi/ment departia si jupiter /o la força dels vents somouian los trons q̃ es lo que fa tremolar ala terra de/claraue;e per qual ley les esteles caminen finalment descobzint tot lo que era amagat;primer de tots preyca no deuen esser los animals per amenjar posats enla taula ỏls homens obzint ab tals paraules ; mes poch cregudes la boca eloq̃nt en doctrina del poble. O mortals no vullau ensutzar vostres cossos ab manjars no permesos;permes vos es lo blat per a menjar e les fruytes dels arbzes ;y tambe los rayms teniu vs abaço de moltes herbes dolces y daltres que ab lo foch se poden adolcir la let nous

es vedada ne la mel odorant la ter
ra liberal abãdãtment nos dona p
amẽjar viãdesſẽs mort y ſẽs ſãc h
les feres temprã ab carn los lurs
deiunis ; y encara no totes . perq̃
les eguas y caualls ab les ouelles
viuen de gram e ỏ herbes . mes leſ
tigres darminia los braus leõs ab
los onzos e lops de enginy impla
caple ; ſe alegran de mẽjar carn ab
ſanch ; o com gran malueſtat es de
voler meſclar budells dins los bu
dells / nevoler engraxar lo cors ab
altre cors viuint vn animal per la
mort de vn altre ; entre tantes viã /
des que produeix la terra ; o huma
nal linatge / no prens delit de men
jar ſino la ſanch ab cruels nafres /
ſeruant lantich cuſtum dels cíclo /
pes no pots fartar lovẽtre afamat
ſens la mort dalgun viu ; mes bena
uenturada fon la edat antiga que a
nomenã dor ; contẽta dels fruyts
dels arbres e del greix dela terra /
no ſullauẽ los homẽs las lurs bo /
ques ab ſanch ; lauors los aucells
ſegurament volauen / y les lebres
ſẽs por paſſejau en los cãps . la ſim
ple fe dels pexos nols porta aeſſer
penjats enles pũtes ỏls hams / to /
tes coſes ſẽs eguayts ; no temẽt al /
gun frau ; e plenes de pau eran meſ
pus lo inutil auctor qualſeuol fos
dels deus enuejos dela vida dels
ſimples animals ; hague mes en ſõ
afamat ventre les corporals vian /
des ; dona començ ala cruel coſtũa
primer lo ferro pogue ſullar ſe en /
la ſãch ỏls animals noibles / y aço
era prou . perque ab verítat yo con
feſſe que ſens merce deuem matar

les animals q̃ cercan ỏ matar nos
mes tant com es be fet ỏ dar mort
en aqueſts ; es indigne la mort ỏls
que ſon ſimples . daqueſt mal naſq̃
ren tots los altres . & diuſe quels
primers dels ſimples animals qui
mereſqueren mort fon lo porch . p
ço que ab los morros reueſats eſ /
cãpa les ſements meſas ſota la ter
ra ; e la cabra per hauer mordut la
ſerment fon morta deuant laltar ỏ
bacho venjador . als dos lur culpa
procura digna mort masvoſaltreſ
ouelles quin mal y merexeu poſa /
des ſots la guarda ỏls homẽs por
tant les mamelles plenes de dolça
let ; e ab les lanes venſtint los noſ /
tros coſſos . Perque a voſaltres
volen matar los homens / pus loſ
feu mes ſeruey en vida que en
mort ; quin mal merexen los bous
animals ſens engã y ſẽs frau / nats
ſimples ; per ſoſtenir treball ; o in /
grat home no digne de rebre los
fruyts deles grans meſſes ; com ta
baſta lo cor de dar ab la deſtral en /
aquell coll ; qui tan ſouint ha reno
nats los ſolchs del teu ſech camp ;
e ta fet collidor ỏ tãtes fertils meſ /
ſes ; daq̃ll qui ſi volgues te pogue /
ra matar ; cõ lo deſajũyies ; nels ha
baſtat cometre tan gran crim ; ans
hi meſclan los deus creent aquellſ
alegrarſe enla mort dels bous tre /
balladors perque es hoſtia ſẽs ma
cula . e de tan noble forma leſſer tã
bell li nou . perque poſat dcuãt lal /
tar eſta ab les banyes daurades ; e
ignorant ou la veu del ſacerdot p /
gãt veu poſar entorn ỏls ſeus grãſ
corns les eſpigues del blat que ha

ab trebal cultiuat: e ferit sulla de sanch aquell coltell que abans per uentura mira enla clara aygua miran aps los solls las venes enmig dels bous vberts: cercant entre aquelles la voluntat dels deus. dõ ve aquesta fam de viãdes vedades o com gosau menjar la carn dels animals. yous prech que nou façau recordau volanters e creeu ala mía doctrina: e cõ tendreu los membres del bou mort entre les dents tocant lo paladar: recordau q̃ menjau vostres propis pagesos. E perque lo deu me mou p a parlar / yol seguire parlant: obrint lo cel descobrire los oracles tãcats dintre ma pẽsa / dient molts grãs secrets finsaci no hoits: ne per altres enginys fins vuy inuestigats. la terra vull dexar pujãt sus les esteles: portat entre los nuuols reposare enlos muscles de atlas. daon mirant delũy exortare los homẽs freturãts de rao espantats per la mort: recitant en aq̃lls lantich orde dels fats O generacio espantada e tota tremolant per la por dela mort. perq̃ temeu linfern: o laygua de estigia ab les deitats vanes e los pills del mon falsos: materia del fengir dls poetas: no temau res de semblãts vanitats. lo cors per lo foch consumat: o desset p larch discus d tẽps no penseu que les animes puguen sostenir mal. perq̃ son immortals: e tostemps dessets los pmers passen en nouells cossos. perquem recorda que en lo temps dla guerra troyana yo era viu anomenat euforbi / fill de pandorco e fuy nafrat enlo pits per la lança dl menor fill de atrides: e no ha molt he vist lo meu escut enla terra danteo penjat dins lo temple de juno: totes les animes se muden y neguna no pert de tot son esser. lo espirit errantva de alli assi y de assi và alli. ocupant qualseuol membres: lesperit deles feres passen los humans cossos E lo dels homnss passen los animals no mozen may ans com la cera molla pren la forma de varies figures no restãt tal com era: ni tenint semblants formes. pero es la mateixa. axi la nostra aia tostemps vna essent. Dich yo passar enuaries figures. donchs perque no sia la pietatvensuda per la petit del ventre. yous dich q̃ no vullau torbar ab crueltat les animes de vostres acostats dant mort als cossos on aquelles reposen ne sia mes no drida la vostra sanch absanch

Capitol tertc continuant la gran oracio d pitagoras. puãt lo seu preposit abvarias transformacions naturals.

Perq̃ so entrat en gramar: e donat les veles al vẽt plenas: no ha res en tot lo vniuerç q̃ estigua eu vn esser: totes coses escorren: e tota ymage es formada vagant: lo matex temps per mouiment continuu es voltat: no ab menys cuyta quel riu: ni pot estar lo riu ferm

o lo ayre mes axicom ona empeny
a ona/y la vna estreta estreny la q̃
li va deuant. axi lo cos del temps
alenegant escorre e resta tostemps
nou perque lo q̃ es estat ja resta/ e
es fet ço que abans no era:tots los
moments se muden:noveeu la grã
nit termenar enlo dia/y aq̃sta cla/
ror tornar fosca per la escura nit ni
lo cel es daquella color :quant to/
tes coses jayen:que es al trespun/
tar delalba : o escalfãt lo sol ab los
seus raigs la terra Lo propi sol en
los matins es ros.y enla posta .p
ço que la natura del fermament es
entals lochs millor essent lũyada
per mes espay deles feses terrenes
ni es ygual per algun temps la for
ma dela luna. perq̃ si creix vuy se
mostra mes gran q̃ no abir:o si mĩ
ua menor & noveeu lo any mudar
se en quatre temps seguint lorde ð
la nostra edat:es tendre e leto sem/
blant alinfantesa en temps de pri/
mauera/quant la herba fresca e sẽs
alguna força començant a inflar ab
esperança cõforta los vilans ental
temps totes coses florexen : e los
cãps rien pintats per moltes flors
no tenint los brots alguna força.
passa apres lo tẽps enlo estiu mes
fort semblant ala adolescẽcia perq̃
ningũa edat es mes fort ni mes cal
da.segueix li lo autumpne madur
e mes temprat semblant ala edat q̃
es entre vell e joue:teniut mesclats
ab los negres ja alguns cabells
blanchs derrere tots ve lo orrible
hiuern ab lo pas tremolos com la
trista vellesa:o despullada dels na
turals cabells:o mostrant los tots
blanchs:axi los nostres cossos a
semblança ðl temps may estan en
repos:lo que som: o som estats ja
no serem dema passa aq̃ll dia quãt
no encara tenint forma de homẽs
estauẽ tancats dins loventre fosch
deles mares.donans mãs la natu
ra y poder de voltar nos dĩtre lo
escurventre e novolẽt enua aquell
hauer viscut traguel fora p hauer
vs de ayre aon exit linfant jau sens
alguna força. apres comença com
la fera danar ab q̃tre peus apoch
apoch se alça tremolãt :e axi creix
fins que es joue fort: lo qual tẽps
passat ab aquell que es ð edat tem/
prada escorrre p la via elencgable
de cuytada vellesa. aquestali leua
lo poder e destruu les forçes ðl jo/
uent.plora milon fet vell. mirant
sos membres debills que en jouẽt
eren forts com de fera: o del mag/
nanim hercules Mirant enlo mi
rall elena les rugues ð sa cara :grã
ment se entristeix : e cercant absi/
mateixa no troba bastãt causa per
qui degues esser en temps passat
dues voltes furtada:o tẽps destru
idor e tu enuejosa vellesa vosaltres
dos destruiu totes coses per mort
ni pensseu que aquests aqui nome/
nã elements estiguen en vn esser e
stau atents e dir vos he tot lo dis/
cus que fan.Lo mon eternal con/
te quatre generals cossos dels q̃ls
los dos passats.per la grauesa lur
la terra y la aygua son aportats a/
uall.los altres dos sens pes son a
portats en alt y son aquests Lo ay
re ab lo foch mes leuger/ y per be
quels vns dels altres disten p grã

sepay dells quatre son totes coses fetes y ells caen ỏ lur esser primer la terra resolta se aclareix: passant en laygua. laygua saprima quãt entre enlo ayre: qui dexant lo seu pes puja enla regio ỏl suptilissim foch y de aqui tornã arera per lo orde mateix espescint se lo foch se acala en layre. layre passa en laygua. la qual constreny las glebas dela terra: no resta anegu la propia specia: mes la natura consumadora de totes coses devnas repara altres formes no pareix res entot lo vniuec creeu ami. mes muda la semblãça e axi diem naxer al comẽsar ỏ esser lo que ans no era: e morir al dexar semblant esser. com sian peruentura aquests aleménts transformats en aquells. e aquells en aquests. ne crech que puga durar negũa cosa gran tẽps sotsvna forma: axi los segles son venguts pijorant del orfins al ferro. lo mes baix dells matalls axi souint se muda la fortuna dels lochs. yo he vist esser mar lo que fon ferma terra e lo loch on solian estendres las aygues ỏla mar esser fet seca terra. las conxas de la mar son trobades souint luny ỏ aquella y enles grans muntanyes se hã ja trobades ancores: molts camps per cõtinuu cos daygua se son mudats en valls e molts mũts aportats la pluja enlo pelech las terres del panta secant se tornen sanes: e las que eran seques souint brollen daygua. La natura souint descobre noues fonts en tanca dal tres. per los antichs terratremols molts rius se sõ mostrats e molts ne resten sechs axi apres q lo riu ỏ licho: fõ espãtat ỏl bufar ỏla terra lũy ỏ aci renaix en laltra mon axi souit es amagat y souit tornãt sota la terra es retut als cãps grechs lo grã riu ỏ erasmo e diuse q lo nilo a dexat lo seu gran cap y les prime/ res ribes: el riu cayco anar per altra via dela que ans solia: e lo riu a maseno voltant larena de sicília al gũes voltes corre e altres esta sech laygua del riu anigro solia ab pler esser beguda ara es tal q sol tocar la nou: y ve aço si del tot no tenī la fe perduda al fengir dels poetes: p hauer rentat los centauros les nafres ental aygua rebudes p larch de hercules: que dircu ỏl riu ypano nat enlos munts ỏ sitia solia ser dolç: y are es salat com laygua dela mar: antisa y faros: fenisa e tiros eran totes dela mar circuides deles quals ningũa vuy no sa mostra isla. leucadia entẽps passat cõtinua ab la terra los pagesos conrauen: ara es isla circuida de ones. Tambe diu que sicilia era conjuncta ab ytalia fins que la mar aportant sen ab furia les confinies del mig les separa. Si serques eliten e butin antigues ciutats de acaya: sota la mar submergides estan. y solã sote laygua fins vuy dels marines esser mostrades les cases: e torres derrocadȝ prop ỏ phitea es lo munt de trosena sés arbres ans era terra plana: cosa orrible ỏ cõptar tancada enles seques cauernes dela terra la cruel força delsvents desijant aspirar e fruir ỏl cel libert debades treballant: cõ no hagues

algũa espillera en aquell escur car/
cre feran inflar ala terra axicõ bu/
fant inflam vna vexiga ;o lo cuyro
dela cabza';e restant tal infladura
pzes fozma del coll anomenat en/
durint se per lonch espay de temps
E com viguen amõ racozt moltes
coses hoides per mi e vistes algu/
nes ne dire. E note poder laygua
deles fonts de dar y pendze noues
fozmes. si fa percert;que la aygua
dela font de amõ;enlo mig jozn es
freda;e calda al vespze y al mati ; e
comptes q̃ lo fust se encen acostat
alaygua de atamanta;quant la lu/
na es plena/vn riu han los sitoni/
os que beuent la sua aygua los bu
dells tornan durs cõ apedza e mul
lada enell qualseuol cosa es trans/
formada en marbze. gratis e siba/
ris veins de nostra terra ; rentats
ab les lurs aygues fan los cabells
daurats;e lo que es ỏ majoz mara
uella algunes aygues son ỏ tãt po
der;q̃ no sol poden mudar los cos
sos;mes encare les anímes qui no
sap lo que pot la aygua ỏ salmacis
e los lachs de etiopia laygua dels
quals beguda ;o causa ozadura/o
vn pesat dozmir;qui volra leuar la
set ab la font clitozia. fugira daqui
auant de voler beure vi ; alegrãtse
de beure aygua sola ; o sia alguna
força ental aygua amagada contra
ria ala calor del vi;o sia lo que di/
en los homens de aquella ancon/
trada que lo fill de amicton guar/
nit dela follia que tenia per metzi/
nes rebudes ab herbes e encants;
mes dins aquestes aygues la fol/
lia pozgada del seu cap;e lo riu bo

estic ab effecte contrari de aquest/
q̃lseuulla qui beu azi es embziach
com foza devi fozt es vn lach en ar
cadia sospitos per les aygues em/
biguas;noibles enla nit ; de dia sõ
begudes sens rebze algun dan ;azi
altres y altres lachs;tenen diuer/
ses forçes. Temps fon que oztigia
nadaue p la mar ; ara es ferma illa
la nau de geson anomenada argo/
lancontra ỏles pedzes poztades p
les ones teme. les quals vuy envn
munt aiustades resistexen als vẽts
ne lo gran munt ỏ etna ;qui espira
flames exint de sulfureas venas to
stemps lançara fochs nels ha tos/
temps lãçast. perço que si la terra
es animal qui viu e te fenelles . per
les quals lança flames en moltes
parts tostemps ques mou pot mu
dar lespirall delas flames. finint a
questes obzint altres fozats ; o sis
vol que los vents tencats enles ca
uernes dela terra;faent encontraz
las grans pedzes fogueres traguẽ
lo foch de aquellas. pacificats los
vents;restaran les coues fredes;e
cessarã los fochs;o sisvol que los
sofres pzes nodzimẽt dela terra fa
cen exir tals flames; tãtost que ces
sara la terra de dar nodziment ales
flames e mancaran al foch les foz/
ces cõsumades ab lõgueza de tẽps
no sostenint la fam desemparant.
dexara lo munt detna . Fama es q̃
alguns homẽs enpalena ciutat dls
munts de ybernia ; qui solen co/
bzir los lurs cossos de plomes. Ap/
pzes que nou vegades se son mul/
lats enlo estany ỏ pallas lo que no
crech deles dones de sitia se diu q̃

ab arts magicas saben fer lo sẽblãt
si se ha esser dada ales coses oides
principalment deuem creure las q̃
hauem prouades: no veeu q̃lseuul
la gran cors consumat p la seca ca/
lor conuertirse en petits animals:
pren los cortes dl bou aço es cosa
prouada. apoch apoch dles entra
menes pudrides veuras naixer a/
bellas les quals seguit lo costũ de
lurs pares habiten p los camps e
treballen ab espança d traure mol
ta mel dels trossos del cauall soter
rats veuras naxer calapets. si leues
los braços de vn cranch e soterras
la resta enla terra veuras vn escur
pi exir manessant ab la coa les tin/
yes q̃ solen blãquejar enles agre/
stes fulles ab fils blanchs cosa pro
uada dels pagesos en papallõs se
muden. lo limach te semẽt disposi
a engendrar verdes granotes: e na
xen sens cames rebent les poch a/
pres abtes p anadar: e pque tengã
asaltar mes disposicio. les pts de/
tras ales deuant auansen/ni es on
set lo que pareix la onsa: mes vna
carn sens vida: la qual lepãt la ma
re porta aforma donso viu. no ve/
eu los fills deles abelles exint dla
casa de cera q̃ es feta de sis angles
naxer ab cossos sens ales ne peus
les q̃ls prenan apres laucell de ju/
no qui porta les esteles pitades en
la coa. la aguila de jupiter les colo
mes d venus ab la multitud d tãts
altres aucells: qui no sabẽt ho po
ria creure q̃ nasquessen del mujol
dun ou. E alguns han cregut q̃ les
pina dl home tancat enlo sepulcre
apres q̃ es podrida delas suas me/
dullas produeix les serpẽts E aq̃sts
aucells prenẽ daltre natura lo pro
pi naximent: mas vn aucell es tot
sol lo quis resa e naix desimateix a
nomenat fenix per los de siria: no
viu de gra o derbes. mes menge la
gremes de encens e such d balsem
aq̃st pus ha complit viuit lo espay
d sinch segles enlos rams dela ge
nesta: y enles simes tremolants de
las palmes ab les vngles y ab pur
bech compon ella son niu. enlo q̃l
pus ha meses casies y encens sina
momo/e mirra: sobra aço posat
entre semblãts adors fineix la sua
vida/y d ie q̃ dl cors dl pare renaix
vn altre fenix viuidor p altres. v:
cents anys. lo q̃l pus ha rebut for
ces dela natura y es fet abte p aso/
stenir pes leua dels rams dl arbre
lo seu niu qui son sepulcre de sõ pa
re: e volant p lalt ayre posa aq̃ll en
orient. deuant les portes dl sagrat
temple del sol. mes sia res digne d
marauella entals mutacions: mirẽ
ab marauella la hiena q̃ sol portar
lo mascle enla sua esquena en mas/
cle conuertida e lo gamaleon aial
nodrit dayre transformat en color
de quant toca. la india produeix
tal natura de lops serues que son
nomenats lincas. la orina dels q̃ls
per layre congelada es feta pedra
fina axicom lo coral qui essẽt her/
ba molla quant es sota la aygua se
endureix tantost que layre lo toca

Capitol quart acabãt la
larga oracio de pictagoras
prouant lo seu preposit ab

la mutasio deles estats e dls regnes.

TAs mãcara lo die e mullara losol los caualls en les ones que yo acabe d dir ab les mies paraules totes les coses mudades en nouel les especies. axi veem mudar se totes coses: e vna gent crexer d estat y potencia / quant altra gent aminuãt se dessa. axi son troya grã p gẽt e p riqsa bastãt asostenir la guerra per deu anys: ara es destruida mostrant en loch de aquella potencia la ruina dels murs e los sepulcres de lurs predecessors. Clara fõ per fama la ciutat espartana e la noble misena de tebes que resta sino lo nom / ni d atenes ara es noua fama ques leua vna ciutat de roma enles ribes del tiber hedificada per gent del linatge troya. Aquesta crexent muda la forma: e vedra temps que sera cap de tot lo mon. segons dir dls poetes y dles sorts profeticas e en ço qué racort eleno fill de pria v ent congoxar eneas per veure a / n ar amal tot lo estat de troya. axi dx en aquell: O fill dla deessa si dones fe e tés be coneguts los presa / gis de ma pésa deuinadora no caura de tot troya. restãt tu sol desliure. la flama del incendi dels grechs e les espases jrades d aquells te faran lo cami. biras p molts treballs portant abtu los homens estalui / ats de troya fins que aribaras en / los camps estranges on trobaras algu quit volra per amich: e mire encara mes auãt enlo temps d tos nets vna ciutat leuarse major d ãn tes seran: o son estades. la qual ciutat molts homens singulars enlos larchs segles crexent farã mes noble. mas senyora dl mon la fara vn dela sanch de yulo: del qual se hõraran les cadires dl cel. apres que sera partit de aquesta terra. Aquestes paraules me racorde hauer dites eleno a eneas: y alegrem q̃ cresquen les muralles d mos parents fundades / y de veure vtil p les troyãs lo vensiment dels grechs: no cõporté ja los caualls desuiats lluyarse dela fi on nostre dir se endreça. lo cel e quant es sots aquell muda d forma la terra e tot quãt es en ella. nosaltres perque som part dl mon: no sol per los cossos: mes p les auimes. axicom los altres mudant forma podé passar enlos cossos dels altres animals: e percouspch dexeu estar segurs los cossos qui podé tenir les animes de nres pares / germans / : e de nostres parents: o almenys daltres homens perque no seguiau tiestes: menjãt ab cruel boca la carn d son fill propi: o cõ es cruel aq̃ll: e implacable dispost a escampar humana sanch qui romp ab sõ coltell los mẽbres dls vadells e ou ab pler los mugits de aq̃lls: y aq̃ll aq̀ basta lo cor d degollar los anyells reseblãt enlos crits los plors dels infãts nres: o aq̃ll q̀ pot matar laucell q̃ ha pascut ab las mans q̃ mãca en aq̃st p acoplir q̃lseuol maluestat. lo bou p uesca p laurar e muyra p vellesa la ouella fuesca ab la lana armar los nostres cossos cõtra la tremũtana

les cabres baste quél doné prou let ab les mamelles. leuau yous pch los filats e los lasos ab tots los al tres fraus no enganeu laucell / ab la verga en viscada : ni los seruos vullau nafrar ab flexas empanads ni vullau sots lo menjar danyos a magar les puntes dels ams. p an/ ganar los pexos :matau los aials qui noen. Elquests sian sol morts: per res no acostant las vostres bo ques los mèbres de aqlls fartau vos de viandes permeses.

Capitol sinque tractant la mort d numma: e la conuer sio de hegeria sa muller en font ab los cassos de ypolit comptats per ell aella volèt la consolar.

Numma ab tals y altres doctrines instruit per pi ctagoras se compta q tor na ensa patrie:e request per lo poble d lacio. pres lo regne que hauia dexat romulo. Elquest p la nimfa egeria ab qui casa fon be/ nauenturat instruit per aquella dl costum e manera que deuia seruar en tots los sacrificis transporta la gèt romana auesada aguerra :ales arts dela pau . lo qual pusque fon vell ensemps dexa lo regne e la vi da essent la sua mort plorada dels pobles ygualmèt / y dls patricias acompanyats ental dol d totes les matrones entre les qls no era ege ria muller del q plorauen. pq essèt mort lo marit enla vall hericinia sots la ombra despessos arbres ab crits y plors torbaue los misteris sagrats dela verge diana. O quant souint les nifas daqll bosch y dls estanys veins pregat lo amoneста uen adexar sèblant dol :quat souit li dix plorant lo fill del gran teseu. Ydosa tèpra al plauyer. O gracio/ sa nifa q la tua fortuna no es sola d plorar mira als cassos del altres sè blants:e pjors q no los q sostens e minuara los anuigs quet turmè ten:ja no pogues laximpli meules/ uar te la dolor axicò pot. Si parlat ab altres peruentura es vègut ales vostres orelles ypolit condemnat p frau d sa madrastra ab la falça cre ensa'd son pare esser tornat aqll en vida vos sera marauella:y apenes bastare en donar ho acreure. pero yo so aqll la filla de paciffe entèps passat enua tèpta de conduirme en tacar de leig crim. lo lit de mon pa re. e dix q yo volgui lo q ella volia voltat lorde dl crim. fuy lensat sès culpa per mon pare dela ciutat de atenes :e per por que yo no desco bris lo ver:o p dupte dela offèsa q hauia rabuda de esser axi sensa rao lançat condempna amort mon pa/ re lo meu cap. p prechs desa mul/ ler ma cruel enemiga ab lo carro fugit tiraue la via de phitea ja pal/ cigant los meus caualls les ribes de corintia. quat la mar comèça ab furia d crexer. pent als vlls d tots q aqlla faèt arch inflaua amania de coll parias oir dl mig d aqlla mar inflada mugits cò de brau torro :e no tarda q fenèt seveè exir dla mar vn gran toro molt brau ab fareste/

gues banyes portant dels pits a/
munt sobra laygua vomitant p les
narils e boca grans golades de ay
gua axi venia tenint la nostra via/
quant lo cor de tots mos compan
yons estaue espantat mirant lo yo
sens por content del meu exili, los
meus caualls cruels deues la mar
seguiran lo arisant les orelles tor/
bats per por del toro monstruos
lançen lo carro per les roques/
yo enua messorsi ab la regne retèri
los frens blanqueiãt per lascuma
lãçada ỏ lurs boques ; e tirãt me a
tras treballaua tornar aquells ar/
rera e no crech la rabia ỏls cauallş
hagues bastat per asobrar mes for
çes sino que romput lo pern ỏl car
ro; e dessent se en peces yo caygui
tostemps retenint les regnes los
meus membres vereu les entrame
nes mies quasi viues esser tretes
del cors, los membres trocejats/
part dels restauen en les roques/
les altres parts tenint se ab lo corş
los ossos resonauen farint aquel/
les pedres vereu la anima cansada
espirar neguna part ỏl cors podia
esser per los vlls coneguda vna ge
neral nafra ocupant les atotes; no
gosareu ne poreu atribulada nim/
fa los vostres mals acomparar alş
nostres, yo viu los escurs regnes
e mulli lo meu lacerat cors, en lay
gua del riu de flegetõ; e finsvuy fo
ra entre los morts, si nom fos esta
da la vida restituída per lart e me/
decines del saui fill de apollo, la ql
vida pus ab força de grans herbes
malgrat de pluto ; hagui rabuda/
diana perque ab la granesa del ra/
but benifici; no mogueş los mirãtş
a enueja me cobrí despes nuuol, e
perque fos segur e mirat sens tem
bra algun mal, cresque la mia edat
mudant me la semblança gran esto
na estech duptãt sim portara endo
lonso en cret enla fi dexãt los dits
dos lochs, me aporta ací, leuãt me
ensẽps ab les coses ja dites; lo nõ
quim podia fer racort dels cauallş
Bient me tu qui eres ypolit, seras
dit virbio de aq̃lla hora ensa estich
en aquest bosch vn dels menors
deus sots la verge diana; no basta
ran empero los mals daltre hoits
minuar lo dol dela nimfa ; egeria/
qui ageguda ales faldes del munt
estaue estillãt viues lagremes, fins
que moguda apietat la germana ỏ
febo; feu vna fõt gelada ỏl seu cors
mudant los membres de aquella a
primats en aygues eternals.

Capitol sise tractant la con uersio dela gleba del camp de etruira en rages: e dela lansa ỏ romulo en arbre ab lo nariment ỏls corns en lo front de cipo.

EN noua marauella ỏ ege
ria cõuertida en fõt toca
totes les nimfes e ypo/
lit no altrament de veu/
re tal nouitat se marauella/que en
temps passat se era marauellat vn
laurador mirãt en mig ỏls camps
tirenosvna gleba leuarse e dexada
la forma ỏla terra trãsformarse en
home reuelãt ab sa boca los secretş
p avenir dels fats; los poblats ỏ a

q̃ll loch li digueren: tages e fon lo
primer q̀ als pobles ỏ ctruyíra de
nuncía lo que era p venir: axis ma
rauella romulo tenit ferma la lan-
ça enlo munt palatino: quant víu a
quella en vn punt cobzir de verdes
fulles: e metre noues raels ja no te
nía ferro lasta daquella lança / mes
feta nouell arbze ab les bzanques
spesses dg ua ombza plasét als qui
marauellats venien per aueurel. a
xi fõ cypo posat en marauella q̃nt
primer viu los cozns naxer enlo
seu front. mirãt se en laygua cypo
víu nouament enlo seu front dos
cozns e primer no creent asosvlls
estima esser aquells enganats per
falça representacio alsa les mãs al
frõt. e toca ab aquelles los que ha-
uía vists. e dexant de enculpar sos
vlls. aturat estigue / y passejant co-
ronat daq̃lls cozns. com sol loven
cedoz venir del enemich vensut / al
sãt los vils al cel. axi digue ỏ deus
celestials vullau me descobzir que
significa aquesta marauella Si ma
nassa mozt / o dan ala patria e al po
ble ỏ quírino: o al meu cap. e sobze
los altars enramats posa odozãts
sacrificis. per aplacar los deus / es-
cãpant ab grãs taces sobze lo foch
la licoz dels prezciosos vins sercant
enles tremoloses entramenes de /
les ouelles mozres. lo significat ỏl
naxer daquells cozns. les q̃ls pus
hague ensemps mírades lo endeui
nadoz dela gent de tirrenia: viu en
aquelles reuelacio de grans coses
mes no clares. & pus hague al /
sant la regiradavista dels budells
deles besties. mirant los cozns de
cipo saludant lo li dix. Deus te sal
ue ̧gran rey teu es cipo y dels teus
aquest loch: tots los castells de la-
cio seran sots los teus cozns espat
xa romp la triga: entre enles poz /
tes vbertes: cuyta pus ho volé los
fats. perço que dins seonia entrat
seras rebut per rey. vsant tu y los
teus eternalmẽt lo ceptre / tozna ci
po arrera lo seu peu. voltant la ca-
ra de mírar los murs dela ciutat.
dient luny: e molt luny façen los
deus de mi lo complir ỏ tal sozt: co
sa molt mes iusta sera: yo viure en
exili: q̃ si enlo capitoli era mirat p
rey: e tantost seu cridar lo sanat: y
lo poble defoza la ciutat: e ab los
cozns cubertsỏ fulles de lozer esti
gue circuit de tots los cauallers e
senadozs ỏ roma: e p̃gats los deus
antichs primer seguit lo seu costũ
Assi ha vn digne: lo q̃l si vosaltres
no lãçau de tota la ciutat ha fet vo-
stre rey / qui sia ell vos dire absen /
y als sens publícar son nom. apoz /
ta cozns entozn del cap / aquell qui
segons díu lo adeuinadoz. si entra
dins la ciutat de roma sera senyoz
del poble. ja podia entrar per les
portes vbertes. mes on he desuiat
posat que negu de vosaltres sia ab
ell mes acostat que yo. O quirites
vedau en aquell lo entrar dela ciu
tat / o si nes digne ligaulo ab forts
cadenes / o ab mozt imposau total
fi ala poz dela successio de aquest ti
ran que prometã los fats. tal so fõ
sentit del murmur del poble qual
fer acustuma vn pinar ferit per lo
bufar ỏlvẽt o les ones q̃nt so ỏ lũy
sentides / y entre la cõfusio ỏ tãtes

fon vna veu hoida de comu:qui es aquell: mirant los vns als altres enlo front:e aelles axi arremorats torna cipo adir lo que fcau es en mig de vosaltres:e leuant se la co/ rona del cap mostra los dos corns nouament nats enson frōt tots ca/ laren los vlls:e planyent miraren contra lur voluntat lo cap digne ō merit:e no consentint aquell estar mes sens honor.lo tornaré cobrir ōla verda corona:e los antichs pa tricians el poble per retre dignes gfes acypo de no esser volgut en/ trar enla ciutat donaren defora tā ta terra cō pogue circuir ab vn pa rell de bous junyits del mati fins al vespre.e mes dos corns daurats referint la mirable bellesa dels de cipo esculpiran enlo portal de ro/ ma per eterna memoria

Capítol sete tractant com esculapí portat de epidau ria en roma leua la pestílen cia.

DAduses deitats tostēps presēts al treball ōls po etes.perq̄ vosaltres ho sabeu y nous engana la longsea del temps vullau me reue lar don ni per qual rao enla ciutat de romulo vigue aesser colt escula pit .tenint lo temple enla ísla q̄ en mig dela ciutat circueix lo noble riu de tíber/ En temps passat la cru el pestilencia hauía corrūputs los ayres de ytalia e los cossos ōls ho mens descolorits:e grochs morīā consumats ō aquella malaltía e ve ent que negun esperiment valia ne lart de algun metge acurar los ma lalts.recorrent adiuinal ajuda tra/ meteren a delfon al temple ō apol/ lo:pregant aquell:que ab salut vol gues socorrer lur miseria:e posar fi als mals deia ciutat de roma:lo loch ab lo lorer/ y ab la aljaua ō pi tades sagetes qué lo costat penja/ ue del gran febo: tot ensemps tre/ mola:e detras la cortína: de molt dintra fon hoít lo so ō tal resposta somouent a por los qui erē presēts Romās lo q̄ aci demanau enloch mes prop podieu demanar y enca ra deueu/ en loch mes prop anar. p ço que p mīuar lo vostre plor no haueu mester apollo. mes son fill esculapi:anau ala bona hora ade/ manar la salut amon fill. Epus ha gue lo saui sanat cobrada la respo/ sta del deu entrametentse en qual ciutat era colt lo joue fill de febo: trameteré alguns qui nauegāt ser cassen aquell en lisla de epídauria los quals embaxadors pus foren arribats al port que desijauen. ex/ plicaren al consell dels nobles de grecia.la causa de lur venguda:pre gant los quels donassen/ lo deu. p qui finas ab la sua prefécia la mor taldat dels pobles de ausonia.Bo nen los grechs endiuersos pares estimant los vns no esser cosa iu/ sta ental necessitat negar ajuda ha gent:tan apressada.molts deyan q̄ era millor retenír se aq̄ll'e no dar a altre lo q̄ aells feya de tal mal q̄tis

pſuadit per res no eſſer dat als ro
mans eſculapi e mẽtre q̃ duptãt de
batiã: la nit aſombra tota la terra e
lo dꝰ eſculapi enſomni aparech al
embaxador roma: ſemblãt en aq̃ll
quel miraue tal com ſol eſtar din
tre lo temple tenit enla ma eſquer
ra vn baſto adobant ſe ab la dreta
los cabells dela barba lançãt tals
veus del plaent pits. Mo duptes
noble embaxador: dexa la por apt
yo men ire ab tu dexant lo noſtre
temple mira be la ſerpent qui puja
per aqueſt meu baſto: pare eſment
en ell perquel conegues: yom trãſ
formare enell pero ſere major: tãt
quãt deuẽ los dꝰ celeſtials pẽdre
coſſos majors: acabant tals raonſ
enſemps deſparegueren lo ſom
ni y lo deu ala fuyta del ſomni ſe
guí lo clarejar del dia e lançades
per lalba les eſteles del cel: íncertſ
los grechs del que deuien fer ſe a
iuſtaren tots al temple del deu q̃lſ
romans demanauen pregant aq̃ll
quelsvolgues amoſtrar ab ſenyal
dat del cel en qual temple li pleya
mes aturar: apenes hagueren tals
raons acabades quant lo lur deu
tranſformat en ſerpent: aportant
creſta dor enlo cap comença lãçar
ciſcles: mouent ab la venguda ſua
lo temple ab los altars de aquell
e dreçant ſe ſobre loſ pits enlo mig
del temple ſe atura girant los vlls
foguejants a totes parts lo poble
eſpanta e lo caſt ſacerdot portant
los blãchs cabells cenyits de vna
bena: conexent lo crida. lo deu es
lo deu es: pregau lo ab lo cor e ab
lengua tots los qui ſou preſents:

O molt bell vtilment ſies viſt ajuꝰ
dador del poble colẽt tos ſacrifi
cis quants eran enlo temple adoꝰ
raren la ſua deitat / e ab doblades
veus referiren lo dir del ſacerdot
los romans ab penſa y ab veus pꝰ
ſtauen al deu la deguda honor qui
conſentit rebra tal obſequi daq̃lls
brillant tres vegades la lengua lã
ça tres grans ſiulets y caminãt ab
clars paſſos gira detras la cara mi
rant los antichs altars que hauía
a dexar ſaludant la ſua caſa propia
el temple per ell ja habitat. ỏ aqui
caminant paſſaue los carres enra
mats fins que fon enlo port aon ſe
a tura / moſtrãt de dexar ab plaſẽt
cara lo ſeu antich offici e la gẽt ql
ſeguia poſa lo corſ enla nau ỏ auſo
nia ſenti tantoſt lo pes e fõ la nau
carregada del deu / alegran ſe los
romans e fet enles ribes de grecia
ſacrifici dun toro / ſoltan les cor
des tortes dela nau coronada. lo
vent ab ſuau bufament empenyia
la nau y lo deu eſculapi aſſegut en
la popa miraue ab lo coll reuoltat
les ones com trencauen faent via
la nau e nauegant abvent trempat
per la mar on ia al ſiſen jorn al trãſ
puntar dela alba tengueren les rꝰ
bes de ytalia. paſſant los temples
latins fets nobles per la deeſſa iu
no dexant japigía e las ribes ỏ ſiꝰ
la e ab força de rems les rochas ỏ
anphriſia / ſelempnia / plenurio
caulona e nariſia vencent ab força
de proſper nauegar lo eſtret de Si
cilia. E lo cap ỏ peloro caſa ỏl rey
Eolo tirant la via dels metalls de
teumeſia, y de leucaria paſſãt les

R. ACADEMIA DE LA HISTORIA
BIBLIOTECA
SAN ROMAN

roſes del peſto tebeu/paſſarē la ca
brayra/e lo cap de minerua/ſozen
to/e los colls aon naíxen les pal
mes la ciutat de hercules/ e parto
nope nada en repos/de aquí paſſa
ren los temples de ſuma on era la
ſibilla/les caldes fōts ỏ baya e lo
mōt ỏ literno ablo riu ỏ vulturno
eſcozrēt ab aréa eſínueſa aō ſe tro
bē eſpeſſeſ blāqs ſps e les aſps mi
turnes/e la caſa ỏ antifates tichas
cenyida de pētāos eſtanye la terra
de circes ab lo eſpes ríbatge dāco
na. fins aci ab gouern deles veles
los mariners |condubiren la nau
e perque lo temps ſe enaſpría. aco
ſtant la en terra lo deu deuallant
caminant per la terra .deſplegaue
las voltes de ſos' plechs entra a
viſitar lo temple de ſon pare /e la
mar repoſada tozna enla nau ỏxāt
aquell recolçat enla popa nauega
fins ha boſtra a lentrada del tiber
aon la multitud ỏles dones y ho/
mēs de roma lí eſqrē al encōtre ſa
ludant lo deu ab crits de alegria e
ala ſirga ab pzofeſſo pujā la nau p
la aygua a munt fumant per odo/
rants encenſos los altars per oz/
de poſats a vna part e altre deles
ribes del riu:los coltells ſe eſcal/
fen en degollar los bous del ſacrí
fici. & ja era entrat enla ciutat ro/
mana cap de tot luniuerç quant la
ſerpent ſe alça pujāt lo coll enla al
teſa del arbze déla nau : mira qual
part delá ciutat foza per ell mes de
guda poſada. en roma es vn loch
que ſanomena yſla aon lo riu ſe p/
teix en dos parts eguals daxāt en
mig la terra enlo qual lo ſervēt fill

de febo:del arbze deuallāt ſe apoz
ta:e cobzada la fozma de deu cele/
ſtial poztant ſalut ala ciutat de ro/
ma impoſa fi als plozs.

Capítol vuyte tractant la mort e deificacio de iulio ce ſar ab moltes laorſ de augu ſto ſon fill

Eſculapi eſtrāger vech
a eſſer colt per deu en/
los temples de roma
meſ ceſar noble en guez
ra y en pau es deu enla ſua ciutat a
queſt fon conuertit en nouella co/
meta:no mes per les guerres fini/
des ab triumphos:o per les coſes
familiars be regides en pau:que p
merits de ſon fill excellent perque
entre totes les obzes ỏ ceſar la ma
joz es eſſer pare de tal fill : no es
mes hauer vençuts los dela gran
bzetanya e hauer nauegades les
vencedozes naus per lo gran riu
del nilo:o hauer aiuſtats al impe/
ri roma los munidas rebelles :cí/
nipheo: e juba e la mar iflada per
lo rey mítridates que hauer engē
dzat tant grā home:ab lo qual los
deus celeſtials granmēt han fauo
rit lo mon:dant lí tal regidoz:e p/
ço que no fos fill de pare mozta:
fon licit que ceſar en deu fos tranſ
fozmat:lo que veent la mare de &
neas víu la triſta mozt eſſer aparel
lada y moures contra ceſar les cō
jurades armes ỏ caſſio e bzuto to/
ta deſcolozida axi deya ab congo/
xada veu a caſcun deu que deuant

li venia paſeiant per lo cel mira ab
quanta foꝛça los aguayts cõtra mi
ſe aparellen; mira ab quãts engãs
aquell ſol cap quem reſte ỏla ſãch
de yulo treballen de matar; yo ſo
la ſere toſtemps eſtimulada de cõ
goxades ancies ara me eſpanté loſ
colps de diomedes; dreçats cõtra
mon fill; aram confonen les mu
ralles derꝛocades de troya mal de
feſa; apꝛes ſo foꝛçada mirar ab grã
temoꝛ Eneas combatut per la mar
e per largues erros entrar enles i
fernals caſes; e cõbatre ab turno
o a dir ỏitat ab la deeſſa juno; mes
perque vull yo ara recoꝛdar los
dans antichs de mon noble linat
ge. la preſent poꝛ me leua ỏl recoꝛt
tot lo que es paſſat. no veeu les eſ
paſes cruels cõtra mi afilads jous
pꝛech que vullau aquelles deſuiar
ſent ceſſar tan gran mal y no con
ſentau que ſian apagats los fochs
de veſta per moꝛt del ſacerdot ab
tals paraules lançades per lo cel
la congoxada venus mogue los
deus a pietat; los quals poſat que
nols ſia permes de rompꝛe los an
tichs decrets deles germanes da
ren ſenyal del plant que deuia ve
nir fent reſonar les armes ſotals
nuuols negres eſpantables trom
pes e veus de agres coꝛns foꝛé del
cel oides; la triſta ymage ỏl ſol da
ue la lum eſcura ala terra ſolicita
falles de foch foꝛen viſtes ſouit en
mig deles eſteles. e ſouint foꝛen vi
ſtes ploure gotes de viua ſanch; la
eſtela de lucifer ſe moſtraue tota ỏ
ſanch ſullada; els carros ỏla luna
en mil lochs lo maleyt muſol fou
hoit que cãtaua; e en mil loch s ve
ren ploꝛar lo voꝛi; del mig dels ſa
grats boſchs; ſe diu foꝛen hoides
paraulef manaçants algun mal ne
gun ſacrifici litana e les arteries
dels animals tallats; moſtrauen
grans remoꝛs eſſer aparellades
mirant vn cap dome tallat en mig
deles entramenes; en toꝛn del tem
ple y del palau de ceſar; enla nit vo
dollauen los cans; e diuſe que les
animes del infern exir en paſſeiant
per la noſtra ciutat; per eſpant ſo
moguda ne p' tals amoneſtamẽts
pogueren vençre los deus los a
guayts dels fats p a venir los col
tells amagts ſon poꝛtats en lotẽ
ple e no plague als conjurats ỏgũ
loch dela ciutat per executar aq̃ſta
malueſtat ſino la coꝛt; la gran ve
nus atal hoꝛa batẽt ſe ab dues mãſ
los pits ſe eſſoꝛça cobꝛir aquell de
nuũol axicom cobꝛi en temps paſ
ſat paris leuant lo dels vlls ỏ ma
nalau y com defenſſa a Eneas ỏls
colps de ỏiomedes e mentre pen
ſaue en tals coſes axi li comẽça iu
piter a parlar. ☞ cara filla e vos
ſola penſau tenir poder de remou
re lo inſuperable fat ſi entrau en
la caſa de aquelles tres germanes
qui regeixen los fats veureu les
taules de aram ab ferro eſculpideſ
qui no temen lo cos ne la ira dels
lamps o alguna royna ſegurs y e
ternals veureu eſculpits envn foꝛt
diama los fets del voſtre linatge.
los quals yo he legits e peꝛque bẽ
recoꝛden perço que no ignoꝛeu lo
que ha de venir vos cõptare aq̃lls
aqueſt perqui treballau ha ia com

plit son temps e los anys qué deuia viure sobre la terra vos y sō fill fareu que sera collocat enlo cel e hōrat enlos temples/lo qual he reu del nom del pare/e veniador dela mort d'aquell/rebra en ses ba talles gran fauor de nosaltres ven çuts los murs de modena demana ran la pau/parsalia sentira les for ces de aquest e los camps de ema sia altra volta se mullaran de sāch aiustara aquest ab sos fets grā nō ales ¦mars de sicilia e la egipciana muller del duch roma/no prou as segurada caura per mort hauent debades manaçat quel nostre capi toli fuira ala sua egipta mes pquè vull yo ara detenir encomptar les gents barbares poblades d'la vna mar occeana a laltre tot quant so ste la habitable terra sera del fill d' cesar la mar aximateix sera sots sō poder/aquest apres dauer pacifi cat les terres girara lo seu animo als drets ciuils essent iustissim cō ponedor de leys/mostrant ab son exempli moltes bones costumes mirant enla edat de sos nets veni dora prouehira en tot lo necessari mirara lo fill nat dela verge santa per on no tendra cura d' exalçar lo seu nom e no¦sera posat entre les e steles del cel, fins que ab anys en aquelles yguals haura complit sō cos. La anima d' julio cesar: si volt traula del cors¦nafrat e mudala en estela: perço que fet deu dela casa celestial: tostemps puga mirar lo nostre capitoli. Apenes acabaue ju piter tals paraules: que la santave nus deuallada del cel entra enlo se nat: no vista per algu prenēt la fres ca anima dels membres del seu ce/ sar no cōporta aquella esser resol/ ta enlayre: mes puja alt entre les esteles e mentre la portaue senti a/ quella pendre lum y encendres de xala e viu que alt volāt son feta ab larchs cabells cometa resplandēt enlo cel deon mirant los grans ac tes del fill cofessa aquells esser ma jors quels seus alegrantse de esser per ell vençut: lo fill per be que no consenta ses¦laors esser ales del pa re preferides: la fama liberta e no sotsmesa a neguns manaments cō tra la voluntat aporta lo seu nom mes alt q̄ d' son pare: axi los titols del noble agamenon: passen als d' batreu: axi theseu vence lovaler d' egeu: y de pelleu achilles: mes per vsar de exemplis pus propis e y/ guals/axi saturno es fet menor de jupiter perque te sō fill lo gouern dels celestials regnes: e lo fill d' ce sar egualment senyoreja las tres parts dela terra. & perço a vosal/ tres, o deus compāyons de eneas aquí lo ferro e lo foch ferā cami e/ xit d' troya endreçe yo mos prechs a uosaltres e a tots los deus dela ciutat romada y atu març pare del inuitissim quirino a tu vesta sagra da enla casa de cesar, y atu febo sō singular amich: atu jupiter colt en los temples deles torres ¦tarpeas ensemps ab tots los deus acostu/ mats e licits de inuocar als poetes atots demā en gracia/que sia tart e mes tart quel terme de ma vida aquell jorn que sera cesaraugust collocat enlo cel el mon dexat essēt

absent haura afauorir los prechs de sos deuots. cõclusio dela obra present

Cõclusio dela obra present

TA esvenguda ala fi desi
jada la mia preſẽt obra
la qual no pora destru
hir lo ferro ne lo foch
ni la antiquitat devoradora la po-
ra consumar: quant vendra aquell
dia esperat ab espant no tenint al-
gun dret sino sobre lo cors feneſca
a son plaer lo espay de ma vida q̃
ab la millor part de mi sera portat
sobra lo cel lo meu nom indelible
e sere legit per la boca dels pobles
en totes les prouincies sotsmesas
al poder dels romans viuint en
tots los setgles eternalment ma
fama si res de veritat ha enlo dir
dels poetes.

Acaban los quize libres de
transformacions del poeta o
nidi

Prolech de francesch a legre enles allegories: e morals exposions dels libres ō transformacions del poeta ouidi difinint poesia faula: e allegoria

Cribat ala fi de tant trebball e per orde posades en mala lẽgua vulgar les faules de ouidi: no oblidat dela obligacio aquem força lo p̄mer prolech giri lo meu entendre encerca dela veritat: q̄ sots ellas se cobra: aque dos grans necessitats me empenyen. La primera hauer enlo començ promes. La segona lo malicios rependre dels ignorants / qui sol mirant la escorça indican los poetes per homens mentiroses: e reprouant les faules los tanquen las orelles. Contra aquests me vull yo detenir e clarament mostrar los com no entenen lo que sots aquest nom: bā tractat los poetes. & perque creen molts poyo grech don deriuan poesis e poeta significar fengir fan dell poca estima. lo qual nom grech vol dir crear. Segons que es testificat lo article primer de nostra fe en lesglesia grega / y aquests noms latins crear: e fer tenen tal differẽcia / que fer es traure ō vna altra cosa en esser com totes les sciẽcies ō propi subiecte traẽ les regles lurs e crear es de no res: traure la cosa en esser: com fan tots los poetes / component les grans inuencions sens alguna doctrina: trobades: o creades enlur subtil entendre. & p ço la poesia es axi difinida. Poesia es vna feruor de exquisitament trobar guiant la fantesia en ornada / ment escriure lo que haura trobat. procedent del si de deu apochs entenimẽts atorgada enla creacio daon ve que pochs son ves poetes perq̄ atart se dexẽ veure los grans effectes de aquesta diuina feruor. Aquesta costrey nostre entenimẽt adesig de ben dir: apensar noues: e inhoides inuencions: compon les ab cert orde inusitats vocables per familiars: y les grans veritats de antiga hystoria ab gẽtil vel ō fictio aporta cubertes / y molt so uint les doctrines morals. cō veurem exposant les faules de ouidi. & si com asuspitosos eran reprouats los poetes: dient per infusio venir la lur sciencia Poiam a march tulli / orador / philosof / y no enres poeta / enla oracio pro archita. feta dauant los iutges / prouant la poesia profitar sens doctrina ab so de tals gules. Alsummis hoibus eruditissimisq3 accepimus ceterarū rerū / estudia / doctrina /

preceptis ꝛ arte constare poetazve
ro natura ipsa valere ꝛ mentis vi
ribus excitari:et quasi diuino qꝺ
dam spiritu insulfari & perço enla
ti son dits. Vates a vaticinando:
qui es prophetar per mostra que a
xicom los prophetas moguts per
lesperit de deu revelan los secrets
per auenir. los poetes per aquell
inspirats componen los lurs ves
sos per on diu ouidi envn ves. Et
quoniam deus hoza mouet sequar
hoza mouentem. & perque axi in
confideradament com blasmen los
poetes dien mal de lurs faules tāt
que en nomenar faula girā detras
la cara:e rientsen fan burla me par
que es necessari de desser aqst nu
uol qui deles espesses vapozs ꝺ ig
nozancia e presumpcio causat los
tapa lo entendze:e aço ab poch tre
ball acabarem distinctament difi
nint que es faula y les sues especi
es mostrant qui son estats los qui
les han vsades. & primer es cosa
de gran preu veure com de honest
començ deriua lo nom de faula: q
diu se de foz faris. don hix confa
bular qui voldir ensemps raonar:
segons de aço hauem aprouat testi
moni per sanct luch a vint y qua
tre capitols resitant dels dos aqui
apare gue iesus enlo cami del Ca
stell ꝺ maus aon diu. Et factum est
dum fabularentur: et ipse Jhesus
appropiaquans ibat cum illis.

Sobze les quals paraules axi
diu vna glosa. Si fabuleri sanctis
hominibus non imputatur in vi
sum:non erit fabulam composuis
se paccatum Les quals faules per
cert may no seran legides per ho
me de elevat entendze que non sia
tret fruyt com faula sia vn exem
plar demostratiu parlāt sots fictio
dela q̄l leuada la escorça reste clar
lo'intent de qui la ozdenada. & son
quatre especies de faula. La prim
ra es tota ficta:e tota profitant per
doctrina moral:y es quāt recitam
los animals freturants de rabo:'e
los cossos insensibles traure lurs
actes en obza p medis raonables
de aquesta especia son les faules ꝺ
ysop y moltes ꝺ ouidi com ꝺl corp
y cornella:ab aquella del segon li
bze aon entrodueix la terra parlāt
ab iupiter e clamantse del incendi
de feton. La segona especia es enla
si cobzir ab fictio lo ver dela hysto
ria com de mirra e altres La terça
quant no res fingīt resita vera hy
stozia apoztant sots aquella ama
gat altre seny. com enlo debat de
vlixes ab lo fill ꝺ telamon enten o
uidi demostrar quant la eloquen
cia ales forces avança. de aquestes
tres especies han vsat los poetes
als quals confabulant es estat lo
intēt mostrar lo poder ꝺl grā deu
en punir y dar premi cōplacent ala
sua īmēça majestat veure enlo pro
ces del sēy allegozich mozalisant y
declarant sobze lo test de ouidi aq
stes tres species ꝺ vtadera faula
dexant defer mensio dela quarta e
specia qui ficte en fets:e aparencia
no parteix dels poetes ans es co
sa de dones e de homens ignozāts
e ha degudamēt entre los antichs
perdut lo nom de faula nomenant
se rōdalla:dita arodando perque

rodant del començ ala fi acabe sés donar altre fruyt Corrobora la auctoritat dls poetes. la sagrada scriptura qnt ala primera especia. Judiciū nouo dièt Hierūt ligna vt vngerent super se regem Recitant cō los arbres se aiustaran per alegir rey. La segona especia han seguida ysayas daniel ezechiel y los altres resitant ab figures les coses q̄ creem & si dela tercera cercam auctoritat qui es sots cosa vera: o possible esser va portar moral doctrina: qui major poeta que lo nostre redemptor. segons que testificā ab autenticas cartas aquells seus secretaris que la esglesia preyca d̄ tal especia es lo que ells nos resisten per boca de lur mestre del fill perdut deles verges prudents del tresor amagat e daltres infinits q̄ per acursar calle daon reste que no es de mal dir la noble poesia perque souint palpablemēt nos mostre lo que suptils armuments nos tenā amagat. & perque es ja hora dexāt largues raōs lo preposit estréyer vengam adeclarar les faules d̄ ouí di per la allegoría. la qual es dita d̄ allon grech significant alienū / o di diuerç en la lēgua latia / y pço tots los sentiments fora del seny hystorial e literal poden esser dits largament allegorichs

Capitol segon del prolech tractāt ab poetica fictio los contraris qui empatxauen la fi dela present obra

Volent aplicar mon estil ales allegorias q̄ ouidi aporta sots lorde de ses faules e transformacios me vengue a recort aquell dir de oraci. Rome ne poemata cēses / scríbere posse inter curas atqz labores Quasi que volgues dir q̄ li era treball implicat enles cures ciuils poder res be escriure: e recordant cō molts oradors y poetes hā elegit la solitut per loch de lur estudi deslliberi laxemple dells seguint exir dla ciutat y entre molts dels lochs veins com amillor triant les faldes daquell munt qui te lo nom de jupiter deues aquella part qui mira ala mar dresi lo cami d̄ mos passos vn dimecres mati hora be jorn tri ats perque donen ajuda ala inuencio. & al loch on mon desig prenia terma arribat tant quant mes lunyat d̄ ramor y retret me trobi multitud de contraris asaltāt mon entendre me daren tal combat que la primera esperança endesesper mudada moltes vegades me penedi d̄ hauer comēçat Tenia la edat: e ab fort bras tirant me vna pedra cullida enla entrada dela escola dls paripatetichs: enla qual era escrit: Juuenis quidem nequaquam idoneus. Mo poch empaix me daue seguia aquesta ab passos descōposts la trista ignorancia: e sens arma ofensiua portaua vn escrit ab lo qual se cobria en qui tot negre era de groch escrit aqst dir d̄ danid. Qui ambulāt inteñbris ivmbra mortis

sedent. E no menys me torba lo le
gir tals paraules que mauia offes
lo primer colp de pedra. Elenia ab
ellas la paoruga vgoya cuberta d
vn manto tot blanch alentorn por
tant d gotigues vermelles brodat
vn altre dit daqll mateix prophe
dient. Iniquitatem meam cognos
co. Espantat e quasi fora demi ma
teix: estaue mirant semblants obie
ctes dalterada fantesia. Fins q mo
gut per vna gran remor de impro
uis sentida viu dauant mi passejar
vn espes fiblo de vent tan cuytat e
volant que no pogui cōpendre dll
res sino lo so. po vn albara dl mig
de aquell: caygut que als peus me
trobi me auisa cō era lo cuytat cos
del temps essent escrit enell aquell
parlar de seneca. In huius rei tan
tum nimis fugassis aclubrisse pos
sessionem natura nos misit. E mi
rāt axi torbat me perech veure les
flames daquell foch que en temps
passat crema en roma gran multi
tud d libres e los antichs registres
de verdadera hystoris: lo qual tāt
ensemps ab los altres cōtraris pre
cedēts me dessia de poder acabar
vera allegoria: que ja volia abādo
nant ho tot tornar enla ciutat mes
dant los raigs del sol en contra a
mos vlls torni arecrear: e prenent
esperança d diuinal endreça: ab los
genolls en terra iunctes les mans
al cel comensi tals paraules

Capitol terc del prolech

tractāt vna oracio dressada
ala verge maria ab la aiuda
de vit doctors solemnes tra
mesos p aquella adeclarar
les faules de ouidi guiant a
quells misser iohan bocasi.

O Gran reyna dels angels
pulsque vos marexeu enlo
alt consistori tres atributs
tan grans com esser mare dl fill ca
ra filla del pare y del spirit sanct sa
crari molt deuot. pus amor a mos
trat en vos la major proua faent a
quella inseparable vnio de dos tā
grans estrems com deu y criatura
Elos sola sou la mida q mediu tal
distancia vos sola la defensa con
tra temptacions d vostreverge hu
militat ab les altres virtuts tot lo
mon pren exemple: nūca negas so
cos aqui avos ocorre Senyora nō
manqueu en trespas de tanta con
goxa com veu que so posat. donau
esforç ama jouenill edat vos qui jo
ue donzella de setza anys tengues
esforç per anar en egipte / e passar
tants trebals lançau ma ignoran
cia vos q souīt tragues ioseph de
duptes. leuau me seyora aqllaver
gōya q torba los bōs actes vos q
sola cobris les vgōyoses pts dl fill
d deu yvre endura creu clauat atu
rau lo cuytat cos dl tēps vsau dl q
podeu que obeir vos han lo sol / y
les esteles: no deman com iosue a

rest del sol y dela luna sol vull que
ma companyen en acabar la obra/
y mes auant senyora pus devostre
poder la voluntat es regla Fiatvo
luntas tua sicut ínselo assi baix en/
la terra demanera que per aquel/
les inescrutatables dies p qui les
gracies ineslimables enlo mon re/
partiu, sia yo informat del que fre
tura de libres el zel de aquells qui
tants ne han cremats metenè ama
gat perço que alaor del fill vostre
increat acabat lo q̃ ara començ me
resque entre los sants eternalmèt
veure la sua cara. E apenes acaba/
ue tals raons quant senti layre dũ
suau vent davallar per la costa aon
girant lo mírar de mos vlls viuve
nir ab continent de grauitat entre
si agraduats vint homens venera/
bles la presencia dels quals de tot
duptam leua. E mentre que torbat
per la nouitat d tan excellent vista
estaue atent en mirar tan aselades
cares, aturats esteguern e del mig
dells vn partint tengue la mia via
lo qual per la fayso del vestir: e
graciosa cara coneguí era iohã bo
caci de sertal do q̃uy honra tosca
na ab ses inuencios, alsim e son ja
prop de mi arribat començant a p/
lar Si es alegra tots los joyns d ta
vida pus tès tal aduocat enla grã
audiencia dl omnipotent deu, per
quant hoida la clamor de tos con
goxats prechs aquella mare de pie
tat font de misericordia liberal the
sorera dels merits de son fill tanta
part de aquells ta atorgada que p
complaure aella, ha manat deu a/
mi cõ ha auraut d aquesta embaxa
da conduis la sanctedat e grauitat
daquests egregis pares assi p acla
rir tot lo que duptaras los noms
dels quals te vull manifestar.

Aquells qui son primers tan a/
uansats dels altres son lo gran le/
ctanci firmia e laureli agusti segue
xen los eusebi: fulgensi es sanct/ y
sidoro cap dela altre esquadra e ra
bano: e vãli prop leõsi e theodõsi: a
pres segueix lo calabres barlam: e
lo vostre catala tan estimat orosi/
pronopides/ hugusio mocrobi/ e
paulo parusino seguexen a quests
y aquells quivan tan eleuats lo dl
mig qui es mes gros es plini/ qui
escriui la natural hystoria: laltre es
põponi melaquius ha mostrat en
vn petit compèdi tres partides dl
mon. Solino es lo terç sol escri/
uintlo quens duu marauella dos
marchs clocn lo angle ço es Var
ro: e Tulli/ y entre ells vaig yo/
perque ensemps hauem cercat la
natura dels antichs deus, treball/
lant quant he pogut seguint aq̃lls
en aclarir lo ver del qual vn petit
punt not fa amagat segueix dochs
tant loable empresa no oblidãt fer
gracies ala mena don venen totes
gracies qui ha causat assi nostra vè
guda: yo ab continent humil: e ab
cara contenta respongui ental for/
ma. Ella insigne pietat directora d
nra fragil vida fer gracies no baste
mõ podr ni ala sua maze p esser me
aduocada mes ab lo cor hũil li of/
fer ami ja seu q̃nt me crea: y d nou
obligat quant reme la gran culpa/

ara ab especial do tornant me obli
gar com bastaran mes forçes asa
tisfer tants rabuts benificis. Ipe
ro com sia cert mes contentar ala
bondat diuina los actes de vn cor
contrit y penedit que totes les of
fertes ; o immolacions corregit lo
meu viure seguire penitẽcia regra
ciãt la benigna manera que ha vol
gut vsar enfer ami tot seu ; q ses ell
o preuenint gracia sua nũqueu po
guera esser. & avosaltres benuy
rats reuerents insignes laureats e
conscriptes refereich no condig
nes mes affectades gracies pregãt
a vos misser iohan bocasi q̃ nous
lunyeu de mi perque ma confian
ça en vos molt se recolse. Asseguts
los venarables pares per orde en
torn de mi comença iohan bocasi
tenint loch de promouedor a plar
ental forma. Besliberat es per a
quests senyors ans de res dir veu
re lo q̃ tu duptes perque dexades
largues raons digues que vols en
tendre de ouidi e serat satisfet e cal
lant ell yo responent digui

Acaba lo prolech enlas allegorias : e morals exposi cions del libre de transfor macions del poeta ouidi. Comensa lo primer libre : e capitol tractant dues allego rias de caos en especis e dls q̃tre fills d saster enlos vẽts principals

Erque de
sigelo meu
entẽdre es
criuint dir
la causa p
que tractãt
enlo comẽç
dl libre seu
ouidi la cre
acio del mon posa lo cabos com
fus com deyan los antichs trans
format en especia dels quatre ele
ments me plaura de saber si sa intẽ
cio era creureu axi. o si es estat fen
git don ha agut començ aquesta fi
ctio passades entre ells aq̃lles cor
tesies que enlos homens sauis de
sijant la vn altre honrar se acustu
men com apresidẽt daquell noble
consell comença sanct agusti adir
Abon parer es dexades totes al
tres serimonies pus a iohan boca
si apres per acessor ; començe aq̃ll
en cascun cap respondre determe
nãt de tots nosaltres vint. los qui
sobre lo demanat diguen lo lur pa
rer ; perque la agudesa de son ale
uat e especulatiu entendre digna
ment tal carrech li procura. loaren
tots tal dir de sant agusti ; e obeint
lo poeta tosca feu comẽç atals no
ues ; Volent yo aplicar mõ estudi
en serca dela genologia dels deus
antichs per condecẽdre als prechs
del excellẽt rey d xpre primer me
ocorregu e aq̃ll antich d moqorgõ
falsament crequt deu / y ab ell dos
yguals en antiquitat anomenats e
ternitat / y caos aquest es aquell d
q̃ pla ouidi y aço diuersamẽt segõs
diũsos tẽps e diũses disposicios d
entenimẽts es estat per los passats

creguts & p donar atu informacio
plena dl q̃ desijant cerq̃s theodõsi
pmer te recitara don ni p qual rao
enlos antichs começa tal error a
pres parlara tulli per tots los phi
losofs dient lo que aquells han a
fermat del començ del mon. e per
lo alegant lectanci firmia seran ab
forts argumẽts desfetes les falçes
raons dela eternitat del mon enla
fi declarant lo pare agustí lo q̃ fer
mament la esglesia creu e callãt ell
comença teodõsi. Causa de tan fol
la creença son los homens de ar
cadia prouincia situada lũy d mar
dins la terra aon com vessen la ter
ra persi produír arbres plantes: e
flors d diuerses natures cregueré
en ella hauer algũa amagada ditat
ala qual cosa cresque fe sentir ter
ratremol: e lo bufar de furiosos
vents. les quals coses creent sol p
tir dela terra: e mes perque entrãt
enles profundes coues tãt cõ mes
caminant dins se lunyauen dlvs d
la forana lum. sentien lur cor alte
rat tremolar estímant tal mouimẽt
de por venír per alguna magestat
ental loch amagada afermaré per
cert enla terra habitar lo gran deu
nomenãt lo de mogorgon. lo q̃l nõ
grechvol dir du dla terra qr demõ
grece idem est quod deus t gorgõ
terra. & perque ab la rudesa d lurs
grossos enginys comprengueren
deu deuer esser eternal digueré la
eternitat germana de demogorgõ
eternalment esser ab ell estada: e di
gueren apres continuant lur falç
ymaginar Cahos esser ab ells en
semps de ygual antiquitat entenẽt
sots aquest nom grech significant
confusio. aquell confus aiustamẽt
dels elements y alementats cossos
que posa ouidi enlo pmer capitol:
del qual cõ de materia. ha pres for
ma lo esser de totes coses: estimãt
necessari q̃ lo deu eternal: tẽgues
eternalment materia disposta per
acrear lo mon: y della diu ouidí a
pres q̃ ha posat repugnar en aq̃l
la les coses fredes ales caldes. les
molles ales dures: les leugeres
ales pesades. Eq̃sta questio lo alt
deu departí. y ala natura dona mil
lor esser: com apar ala letra: totes
aquestes coses axí grosament bos
cades ab lo pinzell de lur auísat en
tendre. hã apres apurades los phi
losofs com hoiras del pare de elo
quẽcia TULLI. Especulacio de
continuades vigilies e trebal dílí
gent cercant ab certesa deles coses
duptoses poder determenar han
tãt be procurat enlo mõ: q̃ sobre la
agudesa dls pmers sentenimẽts ses
aps asẽtada la vra theogia los an
tichs filosofs inuestigãt vẽgueren
acompendre que era de dar vn prĩ
cipi per esquiuar proces en infi
nit. Pdero no entengueren q̃ fos
lo mõ creat de no res ans lo gran
fill de nicomaco mestre de veritat
lum de philosofia. te de ferm enlo
primer dels phisichs quod ex ni
chilo nihil fit. & seguint aq̃sta pro
posicio sesforça prouar enlo pro
ces dla sua doctrina philosophica
esser lo mõ eternal: e no esser creat
ni hauer may hagut començament.
e dexãt infinides raõs sues sol ne

rã. Bonchs que / fon moyses pre/
sent / quãt deu crea la terra e lo cel
no / mes fon hi present la sauiesa ð
deu per la qual son fetes totes co/
ses. la qual se transfereix / enles
animes sãtes: y los amichs ð deu
constitueix prophetes: e narrant
en aquells sens remoz les grans o
bres de deu, e mes / que ab ells par
len los angels de deu, qui semper
vident faciem patris: e la voluntat
sua reuelan als que es degut que
sia reuelada, vn de aq̃sts axi inspi/
rat fõ lo propheta qui dix y scriui
inprincipio creauit ðus celũ ⁊ ter
ram, per tal inspiracio dauid pro/
phetant en molts lochs testifica a
questa veritat enlo vuyten psalm:
quãt dix: vidbo celos opa digitorũ
tuorũ lunã et stellas q̃ tu fũdasti: y
en setanta tres. Tu fecisti omnes
terminos terre / estantem ⁊ ver tu
plasmasti, y aséblãt ꝓposit psalmo
lxxxviij. Orbem terre et plenitudi
nen eius tu fundasti: aquilonem ⁊
mare tu creasti: y enlo psalm se/
guent. Priusq̃ montes fierẽt aut
formaretur terra: et orbis a secu/
lo et iseculũ tu es et psalmo. xciij.
Ipsius est mare: et ipse fecit illud
et aridam fundauerunt manus e/
ius: e glorioſament conformant se
ab lo dir de moyses ðiu psalmo. c.
.i. In initio tu dñe terrã fundasti
et opera manuum tuarum sũt celi
lo gran saui philon per deu illumi
nat confessa aq̃sta veritat enlo pri/
mer capitol del libre de sauiesa dí/
ent. Creauit deus vt essent omnia
et sanabiles fecit nationes orbis ter
rarum: e ysayes. ca. lxvi. parlãt en
persona de ðu diu. Omnia hec ma
nus mea fecit et facta sunt vniuer/
sa ista dicit dominus. E no sol los
nostres prophetes per deu inspi/
rats: an testificada aquesta veritat
mes la Sibilla heritrea: singular
entre totes: dix segons es tret de
grech en nostra lengua. Deus so/
lus vnus: eminentissimus: qui fe/
cit celũ soleq̃ / et estellas lunãq̃
fructiferã terram / aq̃: et humores
ponti, per on clarament se mostre
deu eternal enlo prĩcipi hauer cre
at la terra e lo cel: no enlo principi
dela sua duracio: la q̃l es eternal y
sens començ: mes enlo principi ðl
temps / creãt ensemps envn instãt
lo temps e lo mõ: perço no haura
fi en algun temps / mes acabada / o
cessãt la mesura del mouiment ðls
cels, secundũ prius et posterius se
ra acabat lo temps y lo mõ ensẽps
creat abell. Exi es stat creat lo mõ
enlo primer instant del temps cõ
eternalment era per deu preuist/ð
manera que per hauer creat en tal
instant y no ans no ha loch muta/
cio en deu, com conega reposant
obrar, y obrãt reposar, aquell qui
la noua obra quant a nosaltres, or
dena ab eternal voler segons aço
yo quant pus pla he pogut he tra
ctat en los libres onze e dotze, ðla
ciutat de deu dexa largues inquisi
cions aderex ab lo apostol diẽt. Nõ
plus sapere quam oportet sapera.
perque sies nodrit lo infant, y gua
lant la porcio dela virtut nodrint
ab la força del paciẽt dispost apro
fita y crex. si empero lo nodrimẽt
passa los limits ðl poder del ques

nodrit ans de crexer es dessfet. axi lo nostre debil entenyment se empaxa enla speculacio deles coses sobrenaturals y diuines te p cert que lo corruptible cors dona empaix ala anima no podent traure en acte la força de ses potencies essent vestida de aq̃sta grossa carn e lo que ara ignores. procurãt ho los merits qui han causat aci nostra venguda. enla patria dls elets conexeras. Non per speculum in enigmate. Ades faç afaç contemplant los profundes secrets dela immensa e e diuina magestat. seguit la via del faro dela fe enlo baptisme donat a nostres ãnimes del q̃l diu lo propheta. Signatum es super nos: lumen vultus tui deus: psalmo quarto. Creu fermament que la creacio del mon: no es procebida del: cabos: com ha posat ouidi. ne ha tengut du materia eternalment preparada. ans aquell q̃ ha sabut: y pogut dela materia: primera produir diuersitat d formes ha pogut e sabut crear aquella dõ les ha produbides si les forces de ton entendre: no comprenen la manera recort te que deu no seria infinit. si per nostra finida conexença podia esser compres. e mira en lo primer capitol de ouidi si dubtes mes en res. que quant en aq̃st cap creure que est crestia nõ cõsèt en mes raons estendre per no disminuir lo merit dela fe.

Allegoria dels fills de auster enlos quatre vents prīcipals

Qual restas yo en hoir raons de tanta autoritat cascu per si ho pot veure. & per no detenir la reuerencia de tants homens ne amon desig qui tant mes se cuyta ua en aclarir los duptes que resta uen quant del passat se veya satisfet: escorrent lo primer capitol de ouidi passi fins al loch on diu. & los vents causant los lãps e frets etcetera. Sobre que aturant me y girat a bocaci axi digui. legint lo q̃ ouidi ha escrit daquests vents me par quels diu germãs: entre si discordãt per on foren trameses e relegats: en tan lunyades parts cor escriu enla letra. evolria entendre perque son dits germans y lo que han fengit los antichs de aquells BOEACI. lectãci e pronopides te cõptarã en sũma ço q̃ ells nan fẽ git: e yo declarare per lo seny allegorich lo que fengint senyalen: determenãt sãt Ysidoro aps les q̃litats e lo significat propi dls noms dels quatre vẽts. LECTAIAEI Entre los fruyts de ma adolecencia tenint los vlls cegats en conexer lo ver vna de moltes coses poetitzant escrites son la dels quatre vents los quals digui fills de auster y de aurora hauer reposada ment viscut enla casa del pare fins que per la ira concebuda per juno contra yo prenyada de jupiter: de qui nasque epafo: cõ bas vist en ouidi: somoguts entresi a discordia començaren discorrẽt a torbar tot lo mon. Espantãt yo e fent molts dans enlo regne d jupiter: per on

fozen per aquell tancats enles co/
ues de Eolo. PROHOPI/
DES. E seguint la licencia de fen
gir que tenen los poetes me recoz
de hauer escrit que la discozdia fil
la de/cabos/fon enlo infern lança
da per demogorgon aon ab cuyta
deuallāt afectadamēt p̄ga ales ifer
nals furias que ab lur veritꝫ fessen
entre si discordantꝫ escozrer per lo
mon aquells quatre germans fillꝭ
de auster q̄ reposats ab lo pare sta
uen demanera que somogut lo ay
re sentis lo cel contra ell moures
aquells: per venjar la discozdia la
qual cosa posant en obza les infer/
nals furiesꝫ tan gran somouiment
perla discozdia dels vents causarē
enlo celꝫ que jupiter ab diligencia
de esfozçat treball hague a constrē
yer aquells enles coues de Eolo.
BOEAEJ. Si de aquestes fictes
faules, vols trobar lo que es veri/
tat nota p̄mer: auster pare ōls vēts
esser lo cel estelat perque segōs lo
creure meu: lo mouiment del cel y
dels planetes: son causa dels vēts
no propinqua mes remota: sō ditꝭ
me sauant esser fills de aurora: qui
es aquella estela que enla matina/
da guial cami del sol perque aco/
stant se tal hozs los vents comuna
ment se acostumē moure lo que ha
dit lectanci que fozen per juno in/
citats contra jupiter se enten que
los vents son empesos segons lo
creure de alguns per la terra: la āl
es dita juno/ajuuando/com te di/
re auant en altze loch faent mes al
prepositꝫ. & perque los vents dela
terra exint, perturban tot lo ayre
qui es entes per jupiter/dix que p
juno fozen somoguts contral reg
ne ō aquell lo q̄ diu. PRONOPIDES
ōla discozdia que ab les furies in
fernals entre sils somogue/crech
yo que pzes començ del moui/
mēt e furia dels vents, mes hauer
los relegats sota gouern de Eolo.
enles sues ysles significa lo conti
nuu bufar ō vents: que es enles ys
las e Olides situades enla mar de
Sicilia, enles quals lo primer rey
fon Eolo, y perque son plenes de
grans coues, per on escozrē algu
nes menes de sofre ab la oloz los
habitadozs de aquelles conexen ō
tres jozns lovent que deura fer. &
p̄ quant de cosa esdeuenidoza non
pot determenar sino aquell qui la
te en son poder diguerē Eolo rey
de aquelles ysles tenir sota si los
vents. YSJBOBO. Lo primer
vent que posa ouidi es anomenat
Euro y leuāt perque bix lo seu bu
fament de ozient aon es lo regne
de persia: en lo qual primer regna
nabateo: zephiro: ques lo segō es
dit fauoni, e ponēt, fauonia fauen
do perque ab lo seu bufar les flozs
se viuifiquen els arbzes se empzen
yen: ponent li dieu vosaltres perq̄
comença de bufar en aquella part
aon lo sol segons lo vogi del no/
stre emisperi/se pon y acaba lo seu
cos ō vn die/boreas/q̄ es lo terç
es dit septētrio: e tramuntana/bo
reas p̄q̄ par q̄ començe enles mon
tanyes, y per boreas/tramuntana
quasi transmontes. Septemtrio p
que bix de aquella part aon sobze
los sitas: les set esteles nomēades

triones:componẽ lo lur cercle au-
ster qui es lo quart pzẽ lo nom de-
son pare qui coz has hoit es lo cel
e perço la part del mig iozn rete
lo nom del cel perque lo cel en tal
part obza maioz virtut

Capitol segon tractant vna allegoria so es dela forma cio del primer home p mãs de protheu fill de iapeto

DAssant al segõ capitol
axi demanant digui. Si
volent ouidi descriure
lo pzimer home com fõ
fozmat dela terra per deu. fon aui
sat del ver: com mostre son escriu-
re perq̃ volgue mesclar hi lo nom
de pzomotheu: pus en alre nom sẽ
bla se sia del ver lunyat: dieu me
quel pozta en aço ni pzomotheu q̃
fon. BDEACJ. Callen los igno
rants qui dien ỏls poetes: que an
cregut axi com an escrit: e sies cert
que no cregue ouidi: lo pzimer ho
me fos fet per pzomotheu ans per
aço volgue significar per mans de
deu fet del lim dela terra lo pzimer
pare nostre perq̃ no dupte segons
aço e moltes altres coses escrites
per aquell enlo libze pzimer: ell ha
uer hagut vista ỏls libzes de moy-
ses y axi ab la veritat: entesa de a-
quells mesclaua les fictiõs del co-
mun creure. pzenent començ aque
sta fictio dela fama publica: quera
entrels antichs de hauer pzomo-
theu pzimer de tots fozmat statua
a semblança de home aque fara te
stimoni lo dir del reuerent lectan-
ci. y apzes. Teodonsi: dira la veri-
tat dels fets de pzomoteu e cloent
lo respondze lo pare Augusti resta
ras satil fet. LEETIAE J. Enlo
onzen capitol del libze segon: scri-
uint contrals gentils: parlant so-
bze aço que tracta ouidi me recoz-
de hauer dit: que pzomotheu son
lo pzimer qui comẽça ỏ fer statues
y figures de homens e son en tẽps
de aquell pzimer vsurpadoz ỏ diui
nes honres jupiter rey de cret en-
temps del qual se començaren ỏ fi
gurar ymages mes en la vitat may
no czegue ouidi que pzomoteu foz
mas lo pmer home. y vols ho veu
re clar. diu lo fill ỏ iapeto. Bõchs
ya era ell nat' y engendzar podia:
mes no crear qui sesguarde a deu
qui del lim ỏla terra feu lo pzimer
parent/deu tragne lo nom de ho-
me ab humo qui es terra. TEO
BOASJ. Be pzomotheu me re-
coz de hauer legit que com fos ỏls
fills de iapeto lo maioz y per dzet
esperas ỏ succebir en la heretat ỏl
pare dexant dos petits fills: deu
calion: e ysis ha epimeteo son ger-
ma de grat renuncia als bens del
pare/e tirat per desig de saber par
ti de siria hon pzimer habitaue
e com per vn temps hagues hoit
la doctrina ỏls caldeus qui aquell
temps flozian per estrencia. speri-
mentant ab si lo seu saber vengue
en conaxença dels secrets de natu
ra e toznãt als sirians mostra astro
logia: e finalment tot loque igno-
rauen donant los regla de viure

civilment. & de aci pogue pendre
començ lo fengir dels poetes. diet
que promoteu forma lome de ter-
ra perço que als de siria rudes y q̃
si terra/forma per doctrina dever
tader saber. AUGUSTI. Reg
nant en siria Safro quatorzè rey
y enlos siconios ortopolo dotze/
ecriasus regnãt sinque sobrels ar
ginos. essent nat en egipte lo gran
moyses perqui lo poble de deu fõ
desliurat ensemps/y conuiuint a
quests hã cregut molts es stat pro
moteu de qui an dit/que del fanch
forma homens perque fon vn grã
saui portãt molts ala fi. perqui di
gnament se podian dir homens p
hon apar. com'no poguera caure
ouidi en tal erra q̃ cregues hauer
aq̃st formar lo p̃mer home pusq̃ en
lo seu temps eran ya los dits reg
nenes ab multitud de homès mes
segui la licencia que tenen los poe
tes volgue cobrir lo ver ab sẽblãt
fictio pus en alre nos lunya en tot
aquest capitol de nostraveritat/te
stificada per lo spiritsant genesis
capitulo primo.

Capitol terc tractant vna al legoria de saturno y deles e dats.

VO puch no marauellar
me de tan gran orde per
ouidi seruat en aq̃st pri
mer libre on apres ỏ ha
uer tractat dela creacio ỏls elmẽts
y cossos alemẽtats e ỏla formacio
ỏl home aial ỏmajor pfectio nat p

aséyorejar los altres/entrodueix
lo rde ỏles edats nomenãt les p q̃
tra metalls aon qui no entẽ hauer
aquell volgut significar tant com
val lo or mes que lo ferro. auãçar
en valer la primera edat en aq̃sta
derrera plena de tants mals. com
scriu ala letra mes pensant enlo q̃
diu la edat del or hauer durat sots
gouern de saturno/fins que aq̃ll p
jupiter lãçat/segui la segona edat
nomenada de argent/no se si per
uentura hauria volgut per aço sig
nificar ouidi adam lãçat per enue
ja del diable del estat de ignoscen
cia/hauer succehit jenlo mon la e
dat del argent pijorant fins al fer
ro lo mes baix dels metalls ente
nẽt per saturno adam/y per jupi
ter lo diable perque la vn es enter
pretat pare. y laltre foch cremant/
interpretacions no lunyades ỏ tal
significat. pero recordant me ha/
uer hoit que saturno fon rey qui
lançat per jupiter son fill arriba
en ytalia enlo temps del gran ja/
no haure a singular gracia no prẽ
ga a treballa vostra paternitat/de
informar amí dels fets de aquest
saturno. e del que hã entes los
poetes antichs deles quatre edats
BOECI. Lo fengit de saturno
es que fon fill del cel e dela terra/
lo qual ỏ rea sa muller ague molts
fills los quals se diu que ỏuorau a
tots per dupte de vn que los fats
manaçauen dauer lo lançar ỏl stat
de son regne: com apres se segui q̃
nat jupiter li fõ vna pedra en loch
de aquell mostrada la qual cõ los
altres deuora: e fon apres lançat p

aquell:e per aço en molts lochs sa
crificauen a saturno los fills :pín/
tauen la sua ydola vn vell:vestit ð
blãch portant vna falç enla dreta /
y enlaltra vn manat ð espigues aq̃
stes coses fengides de saturno de
clarara lectanci ensemps dãt te ra
ho perque en son temps fon lo set
gle daurat. LECTAFEX. Per
que dels fills ð saturno enlo libre
present se fa gran mencio es be que
sies informat de lur generacio en/
semps abla ð saturno lur pare Se
gõs recita enujo enla sua historia
saturno fill ð vrano pres opis per
muller titan:cõ sos germa major
de aq̃ll apres mort de vrano vol/
que succehir enlo regne mes vesta
lur mare.ceres y laltra germana :
consellaren a saturno que no con/
sentis lo'regne a titan:qui com se
miras disforme e leix:e que perço
la mare y lo germa lo regnar li cõ
trastauen:cõsenti lo regne a satur/
no ab tal cõdicio que tots los mas
cles que li naxerian fossen liurats
a mort perque almenys lo regne ð
dret sen tornas asos infants.e per
seruar tals pactes.lo primer fill
que nasque asaturno fon privat ð
la vida.apres nasqueren bessos iu
piter e juno:mostrant la donzella
al pare e amagant lo fill dant lo p
a criar ala auia : e apres per tal ca/
mi fõ amagat neptuno:lo dia que
nasq̃ e cõ dũ part nasquessẽ pluto
e glauca mostrant glaucha al pare
pluto fon amagat per lo camí dels
altres:e glauca dis lo terme dels
tendres anys mori titan pus que
senti que contra los pactes empre

sos eran criats los fills mascles ðl
germa:tenint se per burlat:fèt pè
dre les armes asos fills a presona
dins fort preso a sõ germa saturno
y opis sa cunyada. Crescut jupiter
com sentis esser presos sos pares
vench ab grã host dela ysla ð cret
vencent p batallá a titan e sos fills
y desliurant aquells:e com satur/
no hagues fet leuar juy que deuia
per son fill esser lançat ðl regne po
sa aguayts ala vida de aquell lo q̃
veent lo fill mogut a ira cõtral pa/
re perseguint lo lança de tota gre/
cia de on per saluarse ab vna nau
arriba en ytalia:ales ribes ðl tiber
aon fon acullit per jano segons o/
uidi enlo de fastis testifica dient.
causa ratis super est : tuscum rate
venit ad amnẽ /ante per errato fal
sifer orbe deo. Ell fõ lo qui mostra
als ð ytalia ð cultiuar la terra e do
na nom de lacio.en aquella segõs
q̃ diu virgili. his gemis indocile
q̃ diu virgili. his gemis indocile
q̃ diu virgili. his gemis indocile

gut del cel: e mes fō dit fill dela ter
ra perque als nats de icerts pares
acostumen dar la terra per mare:
pero: ami sembla mes versemblāt
que com saturno fos potent rey p
honrar la memoria de sos pares:
posa los noms del cel y dela terra
en aquells: cō cōste ans esser ano
menats per altres noms: vrano y
reba: e siam certs que los antichs
solian a lur plaer imposar noms a
rius e amuntanyes: com veuras a
nāt tractant datlas de penneu y ō
inacho com es dit que los fills de
uoraua es entes per les sements q̄
cōsumades torné al loch dō sō pri
mer exides la pedra/o gleba deuo
rada en loch de jupiter significa la
terra trencada p los homēs ab les
ppries mās: ans de trobar la rella
e afauorint aquesta vanitat: los ro
mans acustumauen colre vna pe/
dra anomenada terme dient que e
ra la per saturno deuorada/aque
sta pedra cō tarquino volgues fer
lo capitoli en aquell loch on eran
los temples de molts dus/consul
tant aquells per los auguris si vo
liā drar lo loch a jupiter tots sino
la pedra anomenada terme feren
loch a aquell per on li diu virgili
capitolij immobile saxum/e perço
sobre ell obrant lo capitoli/tarqui
no dexa lo cel vbert: aquesta error
per be que fos prou grā nos yguā
laue ab aquella crueltat immanís/
sima: perqui los homēs e pijor los
fills propis eran immolats a satur
no en roma per complir la respo/
sta dels fats qui deya. Saturnio t
patri: mittite lumina. E perque lo
nom de lum es comu als vlls del
home y ales lums enceses: lança
uē enlo tiber per aplacar saturno
e son fill vn home viu ab vna falla
encesa: y dura aquesta crueltat fins
que per hercules quāt tornaua des
panya fon mudat tal costum lāçāt
en loch de home la estatua dun ho
me: aço enlo libre de fastis testifica
ouidi dient. Bonec inde venit tiri
tius arua quot annis tristia leuca
dio sacra paza modo. Illum estra
mineum i aquam mississe quirites
herculis exemplo corpora falsa ja
ce. e pesennio festo: enlo libre dles
sues histories recita com los carta
ginesos acostumats de sacrificar
a saturno humanas hostias: ven/
cuts per agatocle rey de Sicilia:
estimant tal venciment hauer sen/
tit per ira de saturno per aplacar
aquell de doscents fills de nobles
li feran sacrifici: peruētura matāt
ne mes que enlo vençre non mata
agotocle pintauen mesauant a sa/
turno vell perque era pare de tāts
e perque lo planet de saturno en
molts mes anys quels altres com
pleix son circuit senyalauen lo ve/
stit de roba blanca. perque talmēt
vestit arriba en ytalia la falç y les
spigues portaua enles mās per de
notar com ell primer de tots en y
talia mostra lart del conzear la cau
sa perque son en son temps dit lo
setgle daurat: son perque ab pau se
guiut les regles de justicia gouer/
na los pobles de ytalia segons dit
lo poeta. Aureavt peribēt illo sub
rege fuere secula: sic placida popu
los in pace regebat. Y de aci ab les

altres coſes dites apar ſaturno eſ/
ſer eſtat home pur: e no deu / com
deyan los antichs: ne la primera e
dat del mon haver comẽçat ab ell
cõ ha poſat ouidi: e fins aſſi no he
trobat legint los temps diſtiguits
deles quatre edats prenent nõ dls
matalls. ans ouidi e los altres eſ/
ſer empeſos atal deſcripcio per leſ
raons que enlo començ has dites:
eſtime raonable / ne es mal ymagi/
nat / ouidi haver viſt los libres de
moyſes. perque ja en ſon temps e/
ran fets grechs: e iueus habitauen
en roma

Capitol quart tractant vna allegoria ſo es dela ſãch dls gegants en altres gegants

Continua ouidi la guer/
ra dels gegãts: dient cõ
volgueran ab eſſorç aſal
tajar lo cel e p iupiter ab
força de lamps foran priuats de vi
da: tornant la terra mullada perla
ſanch d aquells: produir altres ge
gants menyſpreſadors dels deus:
e volria entẽdre ſi aço fon apres dl
diluui: quant es eſcrit que fon he/
dificada contra deu la torra per nã
brot: o ſi en temps de iupiter fõ reſ
don hage començat aqueſta fictio
no oblidant vos de ferma cert ſies
ver que may foſſen gegants. BO/
cac. Fingiren los poetes antichs
los gegants nats dela ſanch dels
fills de titã y dla terra. bauer guer
rejat ab los deus. & per aquells eſ
ſer lançats enlo mes baix de egip/
te: e ouidi perque auãt com veuraſ
fa menſio de aqueſta guerra dls ge
gãts ab los deus havolgut aſſi tra
ctar dela guerra que fon enlo cãp
de flegra entre iupiter e los fills de
titan. per deſliurar ſaturno cõ has
hoit de lectanci. Elqueſts fills de ti
tan eran dits gegãts. per eſſer po/
tents e forts aiuſtar vna muntãya
ſobre altre. ſignifica laxercici dela
guerra aqui es propi aiuſtar mun/
tãyes amũtãyes. ço es potẽcias a/
potẽciaſ cõtra lo cel bauer aqlls fa
bricat. Significa cõtra lo regne de
iupiter. lo qual ſegons auant veu/
ras aturaue enlo mont de olimpo
qui ab la alteſa y nom es acompa/
rat al cel. la mort lur fon lo venci/
ment de iupiter ab la potencia dls
ſagitaris de cret: y per aço diu que
fõ ab lamp deſtruida lur fabrica: eſ
ſer nats de lur ſanch / y dela terra
altres gegãts: ſeguit les coſtumes
dels pares menyſpreſadors dels
deus: adit ouidi per amoſtrar que
tot mal produeix ſon ſemblant Be
aço y de eſſer la terra dita mare de
aqlls hauras mes larch auis auãt
tractant laltra guerra dells ablos
deus ara eſcolta lo q̃ dls gegãts te
dirã macrobi y varro e laureli agu
ſti. ABAERBJ. Eſcriuint en
lo libre dels ſaturnals me recorde
hauer dit q̃ dels gegants nos deu
creure ſino que ſon eſtats homenſ
cruels / y ſens ley. negant les dei/
tats y no tement lo gran poder dls
deus. pço hã fẽgit los poets hau
mogut guerra contra lo cel y lalre
q̃ as hoit. VARRO. Aqſta guer

ra dels fills dela terra ab los deus
no fon com dim ouidi: e be segons
sō dir a exposat bocaci: ans he cre
gut que tal fengir pres començ ō a
cí com apres del diluui de ogigi: o
de deu calion, daon comença lorde
de totes les bystories alguns quí
seran retrets enles altes muntany
es, fossé moguts a guerra p altres
enlo pla sobreuenguts. Uencét los
mes alts fozen dits deus, e los ba
xos fills dela terra. AUSTI.
No curant de entrar enlos fets de
iupiter e dels fills de titan, perq̄
ab compliment ne es passat bocaci
sol atendre al que dius si es ver q̄
may fossé gegants, lo que nos pot
negar per algun cristia: atenent al
que es escrit genesis sexto Gigan
tes autem erant super terram in di
ebus illis. & mirant al ques lig de
nambrot y de golias homens pas
sant la comuna estatura no es dup
te dexades moltes apocrifas escri
pturas, dient coses no creibles
Ans del diluui esser estats gegants
no que tots fossen gegāts: mes en
aquell temps sen mostra major nō
bre los q̄ls plague al creador, pro
duir ental granesa y força, y esser
mēyspresats. per amostrar: que lo
saui no deu fer cas ō granesa ni for
ça, perço dix lo propheta. Ibi fue
runt gigantes nominati: q̄ ab ini
tio fuerunt estaturosi: scientes pre
lium non hos elegit dominus, nec
viam scientie dedit illis, sed interi
erunt: quia non habuerunt scienti
am, perierunt propter inconside
rāciam. & de assi los poetes andit
gegants en aquells que eran con

tra los deus, seguit lo parer ō ma
trobi, mes realment, y ha hagut
gegants: y no molt ans ō tenir los
gots assitiada roma: trobāt me yo
present en aquella ciutat hi vench
vna donzella ab sos pares de mira
ble granesa e quasi gegātea: la qual
era ab gran concurs de gent tant
mirada ab major marauella quant
lo pare, e mare mirauen no tan
grans com molts altres que tots
dies se veen. BOCACI. Desig ō
escusar de culpa los poetes me em
peny en recitar vna cosa trobada
en mos dies. En la vila de trapena
dela illa de sicilia se segui en mon
temps que com alguns pagesos a
cas cauassen per fer vna cabana en
les faldes del mūt herix: ques diu
lo mūt de trapena trobaren la por
ta ō vna coua aon com ab falles en
ceses entrassen per aueure lo que e
ra dins aquella, primer se espātaré
de veurala tan gran atotes parts: e
be mirāt com vesen dimprouis vn
home assegut de estranya granesa
forza de seny per por cuytaren ō fu
gir denunciant als de trapena lo q̄
havian vist: per hon moguts ade
sig ō veure aquesta marauella. ccc.
de concordia dela ciutat isqueren
ab falles, y ab armes e entrant dis
la coua veren vn home assegut ō in
hoida granesa: tenint enla esquer
ra vn basto tan gran q̄ forza bastāt
arbre ō vn nauili gros: comprenēt
que era mort ho de pedra algūs si
acostaren e tocāt lo basto tot se des
feu en polç Restant sots aquell vn
de plom de pes de quinze quintas
rapanesos: e axi toçant y manejāt

lo cozs daquell soberch gegãt tot se deslfeu:e trobarẽ dis la boca ð a qll tres dẽts cẽseres de pes cascũa ð tres rotols. daon podeu pẽsar la granesa de tots los altres mẽbzes cõ grã era:y no tenir aburla lo q ð polifemo han escrit vgili e ouidi. p que pozien esser aquests membzes de aquell:o de erix potent rey de a quell loch daqui lo mũt pzes nom y en aço tots los homens letrats de mon temps se afermauen hoint tal nouitat cõptar als trapanesos les dents en testimoni ðl gegãt tro bat dexant los de trapena alur suc cessio ab fil de aram penjaren enla sglesia dita dela annũciata aon nos stra dona sots inuocacio del pmer goig fa continuus miracles

Capitol quint tractant tres allegorias so es del primer iupiter ðls faunos e ð licaõ.

QVans coses se, ligen' de iupiter enlo libze pzesẽt e perque he hoit esser es tat molts iupiters pen/ dze plaer de esser infozmat. si lo fill de sauturno apzes de hauervensut la batalla de flegra castiga alicaon o si son altre iupiter diẽt me quãts sen ligen. Mostrant esser con/ tent de tal demanda mia respos io han bocaci Leonci e theodonci en treci discozden de ſaquest iupiter / Bient lo pzimer que son rey de ate nes anomenat lisania:e per excellẽ cia pzimer merexẽt esser nomenat iupiter laltre diu q̃ lisania no fõ lo pmer iupit ans aps ð hauer vẽsut alicaon obtengue aquell nom / qui al pzimer son propi & perço dexãt tals differencies aells per aclarir en altre loch. ou lo que diu leonci de aquest pzimer iupiter qui vence licaon:e yo apzes dir te quãts son estats ni aq̃st nom daon hague co/ menç. LEONCI. Lo pzimer iu/ piter que digueren fill ðl ayre y ðl dia:ans son natural de arcadia / y ans dell hauer guanyada tan grã fama son nomenat lilania. Aquest de noble linatge partint ð arcadia arriba en atenes:e com fos home de gran enginy e ves los de atenes rudes e quasi com abesties viuint: instituint publicas leys compone la lur vida:e als qui tenian les do nes ð comu mostra pmer celebzar matrimonis:e finalment hauẽt los portats a viure com ha homens :a monesta aquells en colre los deus instituint temples / altars y sacer/ dots ab moltes altres cosesvtils p ala vida. Beque cõ no poch se ma/ rauellassen los de atenes:ab la ru desa de lur en giny estimaren q̃ era deu anomenant lo jupiter : e feren lo lur rey. Aquest ans de partir de arcadia vence e pziua del regne licaon com te dire apzes. BOCA CI. Segons ha dit leonci aquest pzimer son anomenat jupiter lo q̃l nõ fis aell no era estat posat a algũ home ni encare abu / ni apenes los imposadozs ne saben donar rabo sino|q̃ diẽ vns q̃ jupiter idẽ ẽ qð iu uãs pr̃. altres q̃ en grech es dit ce phus qð latie sonat vita / y per aço fermẽ aq̃st nom cõuenir al grã ðu

mes yo pus tost diria los imposa/
dors de aquest nom hauer mirat a
les calitats de jupiter planeta con
formes als actes de lisania. segons
poden los astrolechs sumar ab lo
dir de albunasar enlo seu major in
troductori. E aquest nom de plane
ta imposat alisania fō apres comu
al segon iupiter de que parla theo
donsi/ y al terç decret fill de satur/
no e encara apericles noble prin/
cep d atenes. lo qual segons algūs
son dit iupiter olipico. Mas per
quant los fets de aquests van tan
mesclats que triar los es fins vuy
impossible. souint los fets del vn
son assignats al altre/ y assenyala/
dament al decret fill d saturno pas
sant atots en valer son los mes a/
tribuits: dell es lovenciment dels
gegants. mes los delicaon es pro/
pi de lisania. per auant hoiras lar/
gament de sos fets. Y nota que los
poetes parlant de iupiter algunes
vegades entenen adeu omnipotēt
altres al planeta y altres algu dls
quatre nomenats com en son loch
de cascu sera dit. mira sivols ans d
parlar d licaon entendre alre enlo
test de ouidi. E yo seguint enla grā
oracio de iupiter: quāt diu enla ter
ra son molts dignes de esser deus
los faunos e los satiros aturant
me digui

Allegoria segona dels fau nos e dels satiros

Moltes romdalles se dié
daquests faunos e sati/
ros dieume si es ver q si
en may estats. si son ho/
mens: o besties/ ni q es degut creu
re. BOCACH. Los faunos e sati
ros diu theodonsi fills de fauno: e
leonci de saturno. E yo ab bona
paciencia lur. no crech la vn ni lal
tre. com sia cert fauno: e saturno
esser estats homens racionals los
Satiros. e Faunos son animals
bruts. si bes lig que sāct antoni en
lo desert de thebayida cercant sāct
pau heremita se encontra ab vn: lo
qual interrogat per lo glorios sāt
axi respos Yo so mortal vn dls ha
bitadors de aquest bosch de aqlls
que la gentilitat burllada per folla
error/ com adeus col. anomenats
faunos e satiros. Mas nos pot a
fermar per dir se mortal/ ne p par/
lar/ que fos home/ com lo nom de
mortal sia comu als bruts/ y ano/
saltres. e plar pogues sobre sa na/
tura. lauors per voluntat d aquell
qui forma les veus dela somera p
ço que per lo sant en confusio dels
quils colian fos tal error publica/
da: altres los dien incubos nats d
immundes spirits. p subcubi e in/
cubi de que no vull afermar ni ne/
gar. seguint laxempli del pare agu
sti qui plant d aço a. xxiij. capitols
del quinzé libre dela ciutat de deu
diu. Non hinc aliquid audeo teme
re difinire vtrum aliquis spiritus
elemento aereo corporati possint e
tiam hanc pati libidinem. vt quo/
modo possūt censiētibus feminis
misceantur. Mi es expedient digue
sanct agusti en libre vulgar tractar
semblants materies āsi amostrāt se
fallo cōtra bocaci p hauer la toca
da. lo āl calāt lo cap torna adir ou
d aāsts lo q han dit pōponio mela

e rabano cosas marauellosas: e de
xa la fermar ỏl q̃ es vitat a altres p
que es perillos: tenint auctoritat ỏ
grans doctors pervna part y altra
ꝑDOBꝑDOMJO mela ꝑdassat
lo mũt de atlas q̃ es en mauritania
enles nits souint se veen lums / y
hoen sons de simbols y flautes / y
com de dia noy tropian algu se te
p ferm queu fan los faunios e los
satiros y altres animals de consẽ/
blant natura. RABANO. Los
satiros son vns animals que sem/
blan homanets ab lo nas camus /
ab dos corns enlo front: y ab los
peus de cabra

Allegoria tersa de licaon en lop

DIda de raban o tal des
cripcio ỏl satiros girat
a leonsi axi digui: ja es
hora quem pagueu la
promesa. dient me com fonvensut
e priuat ỏl regne per lisania lo cru/
el licaõ: e hoi tal resposta. LEON
TJ Entiga guerra fõ entre los epi
ros omolosos axi anomenats p nõ
del fill de pirro: e los arcades qui
apres forã dits pelasgos: e com en
tre ells fos tractada e cõcordada la
pau: licaõ rey de arcadia volgue p
major força dela dita concordia: q̃
los molosos: perque primer comẽ
çaren la guerra: daçen vna raena:
los quals li trameteranvn joue ỏls
nobles de molosia: y com passat lo
temps aquell no isques ỏ preso: fe
ran alicaon requesta per lurs em/
baxadors q̃l volgues desliurar: e
licaon torbat o per esser raquest su
perbament: o per altre qualseuol
causa: pque era mal home: respos
als embaxadors que per lo seguẽt
dia haurian lo que voliã: couidant
los adinar lo dia destinat. & enla
nit secretament feu matar la reena
los membres del qual cuyts: posa
per amenjar. dauant aquells era p
fort aquell dia lo joue lisania: qui a
pres fon dit iupiter entre los con/
uidats. Home ja en aquella edat p
los de arcadia tengut en gran esti/
ma: qui com conegues los humãs
membres lança les taules: e espan/
tat per la crueltat de tan gran mal/
uestat. exint enla plaça cõtra licaõ
comogue tot lo poble: y ab armes
corrent sobre aquell per força lo lã
çaren del regne priuant lo de tota
real dignitat: e axi pobre y dester/
rat ab companyia de pochs enlo
bosch e per los camins viuia de ro
bar y aço dona loch ala faula esser
en lop transformat seyala / les cõdi
cions del home cruel: ladre y ho/
meyer esser comparades ales del
lop. Altres han afermat licahon
esser transformat en ver lop. dient
que en arcadia havia vnlach lo q̃l
si algu nadant passaue tantost era
transformat en lop: e si passaue. ix.
anys sens mẽjar carn humana tor
nãt lo anadar era restituit enla for
ma primera lo que sabent licaon:
espãtat ỏla ira ỏ ylania e dels seus
estar amagat en loch mes segur
passa nadant lo dit loch e transfor
mat en lop visque entre los ani/
mals de consemblant natura: ro/
bant amescla ỏlls dexant vna sola

filla nomenada calisto ja dexaua le onci de mes dir ⁊ e yo me disponia en passar mes auant quant viu al/ sar plini pare dela natural hysto/ ria⁊ y aell que ab desig hauia espe/ rat escoltar axi estroncadamẽt hoi parlar PDLIMJ. Be es que sapi/ es aquest licaon primer de tots los homẽs hauer entroduit las raenes per seguretat de pactes cõcordats y en arcadia pmer hauer ordonat los iochs gimnasichs

Capitol sise tractant la allegoria deles pedres transformades en homens apres el diluuí.

LA crueltat de licaon re/ cordãt me espanta y rao nablement volent ouí/ dí dar causa al diluui la aporta enles raons de iupiter aon comprench/ que lo iupiter de que fa mẽsio en aquest sisen capitol/ no es lo planeta ní algu dls quatre no menats. ans per ell es entes deu q tantes vegades baxa del cel per ex aminar les custumes dl mon gntes ab guerras/ pestilencies/ diluuis/ e altres iusts flagells correxeix no stres culpes. segons posa ouidi⁊ en lorde del diluui. e perço no cure de manar de neptuno/ ó triton/ ne ó yris/ creent que per ells significa lafecte dles aygues⁊ e esperãt enal/ tra pas informarme de lurs fets/ sol tench desig ó saber sí aquest di luui fon lo grã⁊ en qui sol se restau

ra noe ab sa familia⁊ e perque es fẽ git deu calion e pirra ab les pedres lãçades detras les espalles hauer reparat la perdua dels homens. RDEAEJ. Be has notat lo que digui que parlant ó jupiter algu/ nes voltes es entes deu/ altres lo planeta/ o lo fill de saturno/ o algu dels altres axi anomenats⁊ y has be cregut en aquest pas de deu per que ell sol causa les pluges⁊ y los altres effectes naturals asenyala/ dament enlo punir dels mals. per ço del que desiges primer ou lo pa re agusti⁊ y apres barlã/ y theodon declarãt lo fengit dles pedres trãs formades en homẽs. AGUSTJ Ultra lo grã diluui⁊ enlo qual nos salua algu viu fora larca no cone/ gut per alguna hystoria dels gen/ tills⁊ o grega/ o latina son estats al tres famosos diluuis endiuerses p tides dla habitable terra⁊ e los prĩ cipals lo ó ogigi. daon comẽça lor de ó totes les hstiories antigas lal tre de deu calion⁊ y de aquest fa mẽ cio ouidi. perq̃ ell fon lo principal qui campa engrecia de aquella for tuna. BARLAAM Yom racorde hauer legit enlos antichs annals de grecia que per aquest diluui es/ pantats los homens fugiren enles altes muntanyes metent se ab les mullers dis les coues q̃ trobauẽ p espar la fi de tãtes aygues⁊ les q̃ls cessãt deu calion e pirra sa muller⁊ la vn als mascles y laltre ales fem/ bres ab gran treball persuadint cõ duiren adexar les coues e dauellãt dels munts habitar les ciutats mo strãt los la pluja hauũ cessat⁊ e la ter

creguts & p donar atu informacio plena dl q̃ desijant cerq̃s theodõsi pmer te recitara don ni p qual rao enlos antichs comẽça tal error a/ pres parlara tulli per tots los phi losofs dient lo que aquells han a/ fermat del començ del mon. e per lo alegant lectanci firmia seran ab forts arguméts desfetes les falçes raons dela eternitat del mon enla fi declarant lo pare agusti lo q̃ fer/ mament la esglesia creu e callãt ell comença teodõsi. Causa de tan fol/ la creença son los homens de ar/ cadia prouincia situada lũy ỏ mar dins la terra aon com vessen la ter ra persi produir arbres plantes: e flors ỏ diuerses natures cregueré en ella hauer algũa amagada ỏitat ala qual cosa cresque fe sentir ter/ ratremol: e lo bufar de furiosos vents. les quals coses creent sol p tir dela terra: e mes perque entrãt enles profundes coues tãt cõ mes caminant dins se lunyauen ỏlvs ỏ la forana lum. sentien lur cor alte/ rat tremolar estimant tal mouimẽt de por venir per alguna magestat ental loch amagada afermaré per cert enla terra habitar lo gran deu nomenãt lo de mogorgon. lo q̃l nõ grechvol dir ỏu ỏla terra qr demõ grece idem est quod deus t gorgõ terra. & perque ab la rudesa ỏ lurs grossos enginys comprengueren deu deuer esser eternal digueré la eternitat germana de demogorgõ eternalment esser ab ell estada: e di gueren apres continuant lur falç ymaginar Cahos esser ab ells en/ semps de ygual antiquitat entenẽt sots aquest nom grech significant confusio. aquell confus aiustamẽt dels elements y alementats cossos que posa ouidi enlo pmer capitol: del qual cõ de materia. ha pres for ma lo esser de totes coses: estimãt necessari q̃ lo deu eternal: téngues eternalment materia dispposta per acrear lo mon: y della diu ouidi a/ pres q̃ ha posat repugnar en aq̃l/ la les coses fredes ales caldes/ les molles ales dures: les leugeres ales pesades. Aq̃sta questio lo alt deu departi/ y ala natura dona mil lor esser: com apar ala letra: totes aquestes coses axi grosament bos/ cades ab lo pinzell de lur auisat en tendre. hã apres apurades los phi losofs com hoiras del pare de elo/ quẽcia TULLJ. Especulacio de continuades vigilies e trebal dili/ gent cercant ab certesa deles coses duptoses poder determenar han tãt be procurat enlo mõ: q̃ sobre la agudesa ỏls pmers |ententimẽts ses aps asẽtada la vra theogia los an/ tichs filosofs inuestigãt vẽgueren acompendre que era de dar vn pri cipi per esquiuar proces en infi/ nit. Ibero no entengueren q̃ fos lo mõ creat de no res ans lo gran fill de nicomaco mestre de veritat lum de philosofia. te de ferm enlo primer dels phisichs quod ex ni/ chilo nihil fit. & seguint aq̃sta pro/ posicio sesforça prouar enlo pro/ ces ỏla sua doctrina philosophica esser lo mõ eternal: e no esser creat ni hauer may hagut començament. e dexãt infinides raõs sues sol ne

aportare dues. La primera encas/
cun instãt ha prícipi e fi pço q̃ si lo
instãt no hauia prícipi e fi: no se/
ria instãt mes ꝥa eternal duracio
lo que veem q̃ no es: ans som foz/
çats atorgar/q̃ te fi e prícipi qual
seuulla instant/y d̃ aço resta que si
lo mon es de nou creat: enlo instãt
q̃ fon creat: fozen ensemps fi e pri/
cipi lo q̃ es impossible. donchs lo
mõ no es estat creat La segona rao
es: tota cosa que comença ha esser
coue q̃ p alguna mutacio començe
aesser. pus sens mutacio no pot ia
passar de no esser tal: a esser tal. Si
donchs lo mon acomençat aesser.
per alguna mutacio acomençat no
mutacio desimateix ensimateix:
que no seria dita mutacio mes per
mutacio de altre/y axi ans d̃ el esser
del mon es necessari posar alguna
pmutasio dela qual ensi isques en/
esser: e ans d̃ aquella altre. e sic in/
infinitum. e com nos degue prose/
guir en infinit. segueix se: q̃ lo mõ
o almenys la materia per mutacio
dela qual ha rebut nouell esser sia
eternal: e confirmant aquestes ra
ons escriuint yo de natura deorum
digui axi. Primeramẽt no es pro/
uable en alguna manera aq̃lla ma/
teria de qui totes coses son nades
esser estada feta per diuia prouidẽ
cia: mes tenir y hauer hagut vtut
per sa natura: que axicom lo arti/
ste com ha hedificar no fa ell la ma
teria de ques fa lo hedifici mesvsa
de aquella que te ja preparada es
estat necessari d̃u hauer hagut ma/
teria per acrear lo mon: no q̃ la ha
ge feta: mes eternalment prepara/
da E axi si la materia d̃l mon no es
feta per deu. Segueixse que la ter/
ra/laygua/lo ayra/ne lo foch/ab
les altres coses que ells quatre cõ
ponen: no son fetes per deu mes e
ternalment: de eterna materia: y a
questa materia. a posada ouidi sotz
fictio de caos. Falsament per los
antichs imaginat LECTAMEN
Primer satisfent ales raõs d̃l phi
losof enlo que es dit del instant q̃
te fi e prícipi. Bich que es ver: e lo
prícipi preceeix la fi en prioztat d̃
natura: e no de duracio com instãt
sia vn punt o part del temps indi/
uisible. Bonchs no es impossible
ne implica contradictio esser enlo
instant ensemps fi e prícipi En la
segona quãt es dit que tota cosa q̃
comença aesser per mutacio comẽ
ça aesser ꝛc. Bich que es ver enles
coses fetes de prejassent materia. p
los agẽts inferiors: mes no es ver
enles coses fetes per lo agent supe
rior: qui es deu. cõ clarament vull
amostrar dessent la falça conclusio
dela eternitat del mon: escrita per
tulli enlo libre de natura deorum.
Contra la qual prengam per fona/
ment que poder es tan gran e prin
cipal atribut endeu: que sẽs ell no
seria deu. lo home fa de so que es/
alguna altra cosa. perque pla mor/
talitat: es inabil d̃ finida e poca po
testat. deu empero fa creant de açõ
qne no es reu alguna cosa. perque
es eternal: e de poder infinit. E si
alguna cosa era feta ans de deu: o
sens deu perdria lo atribut de es/
ser omnipotent. lo qual ell eternal
eternament conserue/es veritat

aco si respos tulli mes no diem la materia esser feta sens deu / o ans de deu mes negam totalment que sia estada feta sino que es eternal ment ab deu. de pus alt vos veig caure dix ental pas: LECTA/ TJ. Bõchs dieu dos cosas yguals seran eternalment sens destruir la vna ala altra. ãu eternalmẽt te po der: la pmera materia p si eternal mẽt te poder. cõ durarã aqstes po tencies eternas / sens empatxar la vna alaltra daõ ap q̃ deu esser vna y simpla la natura del q̃ es eternal perque dell com demena prengan principi totes les altres coses. E a xi o deu te dependencia dela mate ria: o la materia de deu: qual de a/ questes dos preposicions: sia mes ab lo ver concertada facilment se comprẽn: perque sentiment de co/ sa insẽsada raonable de irracional impassible: de passible: spiritual ò corporal / nunca hague comẽç: no es deu procebit dela materia: ans lo cõtrari se amostre prouable per ço que qualseuol cosa composta ò espes e contractible cors: pot re/ bre força: e dan: lo qui reb dã se di/ sol e mor / lo que mor es nat / lo que es nat: te algun pare o principi de qui naix: e cor la materia sia tal / re sta que de deu ha hagut lo comẽç pus en ell se troben / sentimẽt / pro uidencia / e infinit poder coses ne cessaries a crear e dar prícipi. Ide altravia se prova la materia prime ra no esser eternal / perque ala co/ sa a qui manca príncipi es de neces sitat que manque fi / com pus facil fos la cosa començada eternalmẽt durar / que no finar lo que no te co menç: que lo esser de aquesta mate ria hage hagut fi / se prova axi. To ta cosa de que altre es feta. passant en lo esser nou dela cosa feta feneix lo esser seu primer e axi quant de a questa materia fon fet lo mon. per que passa enla substancia ò aquell hague fi lo seu esser primer per on se prova aximateix hauer hagut co menç. nam quod destruitur hedifi catur / quod soluitur alligatũ. qò finitur inceptus est. e per lo dit re sta prou clarament prouat la mate ria primera e lo mon hauer hagut princípi: per acte de crear: de aq̃l/ la perfectissima natura / aqui per deu honram / lo qual perque de si mateix ha quant ha: es tal com li ha plagut esser: impassible / immu table / benuyrat. y eternal. aquest es lo que prehica y creu / la militãt esglesia. aquest es aquell que enla triumphant adoran los elets. aqst es per ouidi nomenat sots scilenci quant diu parlant dela creacio. Quisquis fuit ille deorum Enque mostra que no creya algu dels vanament exalçats esser stat fac/ tor del mon / o creador segons la nostra fe AUGUSTJ. Beles co ses visibles lo mon es la major / y deu ỏles que no veem. pero lo mõ esser miram / e creem deu / mes ha/ uer deu creat lo mon / no creem p algu sino per deuveritat infallible e enquin loch hauem hoit a deu / dièt ell hauer creat lo mon. p cert no en altre loch que enla scriptura santa aon diu lo seu propheta. In prícipio creauit deus celum et ter/

rã. Bonchs que ſon moyſes pre/
ſent/quãt deu crea la terra e lo cel
no/mes fon hi preſent la ſauieſa ỏ
deu per la qual ſon fetes totes co/
ſes. la qual ſe tranſfereix/enles
animes ſãtes: y los amichs ỏ deu
conſtitueix prophetes: e narrant
en aquells ſens remor les grans o
bres de deu. e mes/que ab ells par
len los angels de deu. qui ſemper
vident faciem patris: e lavoluntat
ſua reuelan als que es degut que
ſia reuelada. vn de aq̃sts axi inſpi/
rat fõ lo prophета qui dix y ſcriui
inprincipio creauit ỏus celũ ⁊ ter
ram. per tal inſpiracio dauid pro/
phetant en molts lochs teſtifica a
queſta veritat enlo vuyten pſalm:
quãt dix: vidbo celoſ opa digitorũ
tuorũ lunã et ſtellas q̃ tu fũdaſti: y
en ſetanta tres. Tu feciſti omnes
terminos terre/eſtantem ⁊ ver tu
plaſmaſti. y aſeblãt p̃poſit pſalmo
lxxxviij. Orbem terre et plenitudi
nen eius tu fundaſti: aquilonem ⁊
mare tu creaſti: y enlo pſalm ſe/
guent. Ipriuſq̃ montes fierẽt aut
formaretur terra: et orbis a ſecu/
lo et ſeculũ tu es et pſalmo. xciij.
Ipſius eſt mare: et ipſe fecit illud
et aridam fundauerunt manus e/
ius: e glorioſament conformant ſe
ab lo dir de moyſes diu pſalmo. c.
.i. In initio tu dñe terrã fundaſti
et opera manuum tuarum sũt celi
lo gran ſaui philon per deu illumi
nat confeſſa aq̃ſta veritat enlo pri/
mer capitol del libre de ſauieſa di/
ent. Creauit deus vt eſſent omnia
et ſanabiles fecit natiões orbis ter
rarum: e yſayes. ca. lxvi. parlãt en
perſona de ỏu dlu. Omnia hec ma
nus mea fecit et facta ſunt vniuer/
ſa iſta dicit dominus. & no ſol los
noſtres prophetes per deu inſpi/
rats: an teſtificada aqueſta veritat
mes la Sibilla heritrea: ſingular
entre totes: dix ſegons es tret de
grech en noſtra lengua. Deus ſo/
lus vnus: eminentiſſimus: qui fe/
cit celũ ſolẽq̃/et eſtellas lunãq̃
fructiferã terram/aq̃: et humores
ponti. per on clarament ſe moſtre
deu eternal enlo pricipi bauer cre
at la terra e lo cel: no enlo princípi
dela ſua duracio: la q̃l es eternal y
ſens començ: mes enlo principi ỏl
temps/creãt enſemps envn inſtãt
lo temps e lo mõ: perço no baura
fi en algun temps/mes acabada/o
ceſſãt la meſura del mouiment ỏls
cels. ſecundũ prius et poſterius ſe
ra acabat lo temps y lo mõ enſẽpſ
creat abell. Eaxi eſſtat creat lo mõ
enlo primer inſtant del temps cõ
eternalment era per deu preuiſt/ỏ
manera que per bauer creat en tal
inſtant y no ans no ha loch muta/
cio en deu. com conega repoſant
obrar. y obrãt repoſar. aquell qui
la noua obra quant a noſaltres. or
dena ab eternal voler ſegons aço
yo quant pus pla he pogut he tra
ctat enlos libres onze e dotze. ỏla
ciutat de deu dexa largues inquiſi
ciõs aderex ab lo apoſtol diẽt. Nõ
plus ſapere quam oportet ſapera.
perque ſies nodrit lo infant. y gua
lant la porcio dela virtut nodrint
ab la força del paciẽt diſpoſt apro
fita y crex. ſi empero lo nodrimẽt
paſſa los limits ỏl poder del ques

ros de aq̃sta donzella/fiant ỏla fa/
uor y ajuda ỏ tã grã enamorat po
sa son pensamẽt en voler esser rey
na/escometent a guerra argo rey
dels argiuos:ja vell mes home o/
culat y molt sauí ab lo qual cõ vin
gues a batalla se segui que fon des
baretada la gent de ysis y ella pre
sa en poder ỏl rey argo aon estech
vn temps sots bona guarda. fins
que estilbo altrament dit mercuri
home industrios y eloquent per
manament de jupiter son pare lab
art estucioſa priua a argo de vida
y desliura ysis dela preso.e coz no
li succehissẽ be los affers enla pro/
pria patria deslibera pujant envna
nau en qui era vna vaca pintada.
nauegar en egipte e ab ella sen ana
lo qui hauia mort argo.lançat de
grecia per lo crim perpetrat.arri/
bats en egipte casa ab apis potent
rey e donãt als egipcians los cara
ctes deles letres mostrant los de
cultiuar la terra ab altres moltes
coses vtils ala vida humana en tã
gran estima son per aquells tengu
da que no cregueren que fos do/
na mortal/ans com a deessa viuint
tots la honrauen BOECIJ.Be
has hoit lo que diu teodõsi quant
versemblant es hauer dat causa al
fengir de ouidi y poria bastar per
informacio dels que ligen.pero se
guint la letra nom sera treball reci
tar vna moral exposicio per mi fan
tasiada entenent per jupiter lo sol
qui ama la filla del riu ynacho ço
es la vital humiditat dela sement
humana per que vsãt en ella actio
se seguesca lo q̃ diu aristotil.Sol t

homo generant hominẽ. La qual
humiditat filla de ynacho segons
la fictio.circueix ỏ tenebres lo sol
quant enlo ventre dela mare./per
obra sua lo concebut sement creix
y es conseruat.les quals tenebres
juno qui es la luna. segons auant
veuras dissol e dessa.perq̃ es pro/
pi della obrir los meats enla nati/
uitat e axi aq̃ll humit rebut enles
tenebres ja compliment de esser/
es dit envaca transformat. perque
fet home ve enlo mon per treball
com la vaca e exint deles tenebres
e venint al vs dela forana lum es
comanat a argo ço es ala rabo'qui
te cent vlls.mirant a totes parts
per lo be dela sensualitat que te en
sa comãda aquesta rao es per mer
curi adormidã e morta: soltant la
censualitat quant per los delits ỏl
mon y dela carn esvençuda la rao
e corre nostre apetit a regna solta:
fins que espantada la vaca per les
furies del infern:ço es per los pro
pris desordes:fuig en egipte.ço es
enles tenebres exteriors. Ubi fle/
tus et stridor dentium.e si la mise/
ricordia de deu no socorre. Final/
ment som ysis qui es terra:e cosa
vil menyspreada per tots.

Allegoria de siringa en canyar.

DAguda fantasia/ haueu
tengut micer iohan vo/
caci y no es cosa nova p
a vos:exposant aquesta
faula de yo. Pero remetent me ỏ

tot a millor parer vostre.ami sem/
bla seguint vostre mozalitzar que
per la vaca espantada deles infer/
nals furias arribãt en egipte. e co
brant en tal loch la forma primera
essent colta per deessa se pot enten
dre la censualitat:espantada perles
penes dinfern retraures en egipte
ço es a penitencia : perque legim
molts sants enlos deserts de egip
te hauer seguit tal vida:y aci dexa
lo peccador la forma bestial dla va
ca e tornat en estamẽt de gracia co
bra forma hũana. & finalmẽtes di
ficat Juxta illd psalmi:dij estis & fi
lij excelsi omnes. Ipero vos pdo/
nãtme com enlo que dieuvull mes
clar mes raons no dexeu d dirme
que an entes los fingits d siringa
que ouidi aporta ab lo dir de mer/
curi encanyar conuertida ne per/
que han dit los vlls d argo per iu
no transformats enla coha del pa
go. BOCACJ. Cosa tan be dita
ha mester ans laor que perdo mes
p no detenirte: dire breu lo q̃ se d
siringa .la qua hauer menyspreats
los satiros e fugint de pan esser d
tenguda per les aygues de ladon
e per aiuda deles nimphes en can
yar conuertida Al iuy meu impor
ta vna bona consideracio dela mu
sica:perque la musica menyspresa
los satiros ço es los homens de
gros enginy e fuig d pan:ço es dl
home nat apte per a musich no en
tenent que en acte li fuge:mes lũy
es dell:segons la sua estima / perq̃
tardãt li par ques lunya de lo que
desija. & axi fugint es detenguda
per les aygues de ladon riu. lo q̃l

enles sues ribes cria moltes can/
yes de que son fetes flautes daon
se pot creure que axi com les raels
deles canyes stan afixes enla terra
fins que per la humiditat pescuds
lancen de fora les canyes:axi la co
gitacio y pensament dl musich sta
afix enla art fins que lo so preme/
ditat ab ajuda dela humiditat dla
gola lança la veu defora pq̃ tenint
la gola seca no porie lançar plasèt
veu . & axi en flautes se conuerteix
siringa:ço es la musica. Aquesta
faula compta mercuri a argo no i
propriament interrogat dela inuẽ
cio del esturment que sonaue :per
que ab tan larga circuicio d parau
les com ha escrit ouidi. no vol mes
dir sino mostrar la primera inuen
cio dela musica esser estada en ar/
cadia aon es lo riu anomenat e les
canyes de que segõs teodonsi los
homens de aquella terra primer
trobãt la musica componerẽ flau/
tes perque diu marobi pictagoras
al so dels martells hauer la primer
trobada:e josepho afferma molt
ans tubal fill de caim esser estat d
aquella inuentor en aço no es dte
nir sol d passada. ho he volgut to
car losvlls de argo diu ouidi esser
mudats enla coha del pago. mes p
ornar la faula que per algun signi
ficat:empes per hauer dit argo te/
nir cent vlls. e veure lo pago ab la
caha plena dulls:aucell consegrat
a juno de quet dare raho auãt tra/
ctant de los fets

Capitol dee tractant la alle

goría del debat de epafo ab feton.

Alisat dels fets de yo tã largamẽt per ouidi tractats no vull mes entrametrem si fon yo o ysis dexãt bo cõ vos aconsellau a algu desafaenat: mes per cloure ja les allegorias de aquest primer libre pẽdre plaer me digau de epafo e fetõ perque ouidi los aporta enla fi entre si debatent. BOETHI. Fetõ altrament dit eridano fon fill de mero pebo qui entre los febos se compte p terç e ỏ climena ỏls fets del qual hauras rabo enlo primer capitol del segon libre e feton: o ỏ jupiter: o de apis/o de telagono segons diuerses opinions: fon fill ỏ yo o de ysis de aquest trobe que fõ casat ab casiope no la sogra de perseu mes altre pus antiga ỏ qui ha gue dos fills: libia e lo primer bé lo no he legit ne hoit sino de ouidi que may debates ab feton. e crech esser posat per ell: per dar causa al que diu de feton enlo començ del segon libre

Acaba lo primer libre de allegorias e morals exposicions enlo ouidi. Comẽce lo segon e capitol primer tractant vna allegoria dela casa del sol y altres coses fengides de aquell

LA reyal casa del sol la dignitat dels cortesans la pompa del siti: o cadira aon seu la riquesa del carro ab la leugeria dels cavalls ỏ aquell ensemps ab quant escriu ouidi enlo començ del seu libre segon me declarã lo que diu esser lo planeta del sol: y no algu ỏls dalt anomenats per on tench gana ỏ saber lo que ab tals ornaments fẽgit ha volgut ouidi senyalar ans ỏ venir al incendi de fetõ. BOETHI perla casa reyal tan ornada an volgut designar totes les coses posades enles portes e sostres de aquella esser sotsmesos ha actio del sol los cortesans diu que son los tẽps los mesos/los dies /les hores. y los setgles p amostrar q̃ per mouimẽt dell: sõ conegudes del tẽps tals differẽcies perque ha volgut lo eternal creador: que ell ab son cõpas mesure los mesos los dies e les hores: e als quatre temps del any repartesca diuersa calitats donant al primer flors e fulles y al segon les messes: al terç los fruyts madurs: e despullant los arbres ỏ les fulles: al quart los frets e la neu blanquejant: la corona dels raigs: qui no compren esser al sol posada: per diuisar lo tal com als vlls se amostre. lo carro li es attribuit: per denotar la no fadigable circuicio de aquell enlespera: diu que era estat vulca mestre de aq̃st carro perque per excellencia solia̅ los poetas atribuir: totes les obres artificioses a vulca ỏ lemnos lo qual deyen ferrer de jupiter cõ

veuras auant e perço deyan ell ha uer fet les ſegetes de aquell: les ar mes ỏ achilles lo collar ỏ herimo na la corona de ariadna e lo carro de febo. com de caſcu hoiras en ſō loch. quatre caualls deputats ala guia del carro: ſon poſats per oui di. e p ells an entes quatre hozes del die: lo primer cauall: pirous q̄ es iterpretat roig: ſignifica la pri mera hora enqui lo ſol cauſant ho les vapors ſōla terra ſe moſtra roig Eous qui es lo ſegon es enterpre tat blāch pq̄ lo ſol circa hora ỏ ter cia reſoltes les vapors es reſplan dēt e blāch. Ethō qui es lo terç: es interpretat groch tirāt a color dor perque lo ſol: enlo mig dia de tal color ſe moſtre. Flegon qui es lo quart es pintat groch declinant a negror: y es interpretat amant la terra perq̄ tal ſe amoſtra lo ſol en la veſprada calāt ſe ala poſta: la au rora dien que guia als matins lo cami del ſol entenent per ella la e ſtela delalba axi anomenada dels poetes del fengit ỏla qual en altre loch te fare mencio: ara venint al incendi de feton hou ỏ mi primer la hiſtoria ỏ aon ha pogut pendre començ la faula de ouidi e apres te diran Oroſi & leonſi la natural cō ſideracio que an haguda ells ab al tres de feton y de aqueſt incendi.

Laoitol ſegon tractant vna allegoria ſo es del incendi de feton.

Cabaue bocaci e oy aell enla forma ſeguēt comē çar. com diu euſtachio Regnant ſpareto en ſi ria Eridano altrament feton ano menat fill del ſol de egipte dit me ropeo ab nauilis acompanyat de molts p lo nilo nauega enla mar e combatut de vents arriba enla co ſta liguſtina. aon ab los ſeus cāſat de tan larch nauegar deſembarca e com per inductio de aquells en tras a regonexer la regio qui era dintre terra. genio vn dels princi pals ab part de ſos companyons debilitat per lo mal dela mar dexa per guarda deles naus qui aiuſtat ab los homens ſilueſtres habita dors de aquell loch hedifica vna vila nomenada genoua del ſeu nō Eridano paſſades ab treball les montanyes arribat enla fertil pla nicia. troba los homens rudes a greſtes y feroces. e eſtimant ab ſō enginy poder los adomar e criar enles ribes del pado ſe atura. aon com hagues vn temps regnat de xant lo regne a liguro ſon fill. mo ri negat enlo dit riu. e perla ſua mort fon dit eridano. Los antichs egipcians en memoria de lur com patriota entre les eſteles colloca ren. Eridano dit feton: aqueſta fō la vida de fetō negat enles aygues del pado. lo qui principalment po gue dar cauſa al fengir de ouidi ab lo alre q̄ hoiras. OROSI. En les parts de oriēt e ſenyaladamēt en grecia regnant Cicrope en ate nes fon fet vn gran incendi: no p obra humana mes per influx dels

celestials cossos. lo qual incēdi fō
dit de feton. E per obra de aquest
cremament les fonts e molts rius
se secaren: los sembrats se perde-
ren les silues se cremaren. les ciu-
tats e los regnes restaren despo-
blats la mar paria que bullis. E a
pres de hauer durat lo espay de
molts mesos: enlo mig del autum
pne caent gran pluja se apaga aço
aplicat al que fengeix ouidi se pot
exponere axicom hoiras de leonsi
lo qual hoy axi parlar. LEOM-
SI. Feton es nom grech: signifi
cant incēdi. E climena vol dir hu
miditat e perço lo incēdi es dit fill
del sol y de climena: perque lo sol
es vist esser principi de tota calor:
e la humiditat la nodreix y conser
ua. Ider demanar feton lo guiar
dels carros de son pare. deuem en
tendre vn natural apetit innat no
sol enlos cossos racionals: y sen-
sibles mes encara en aquells qui
son sens sentiment de conseruar y
augmentar lur esser e açomatex se
pot entendre quant diu la terra en
dreçar a jupiter sos precbs: lo que
diu feton espantat per la vista del
escurpi hauer dexat les regnes e
los canalls. pujant alt hauer cre-
mat lo cel y calant ala terra es pres
del continuu orde dela natura per
que enlo zodiach ha vn espay de
. xx. graus començant al vinten
grau d libra: e teninti fins al deen
grau del escorpi e aquest espay de
cel es nomenat dels filosophs via
cremada. perque tots anys passāt
lo sol per aquell loch: veē enla ter
ra totes coses cremades: en tal
temps son secades les herbes les
fulles blanques caen les aygues
se axecan e restan los rius sechs fi-
nalmeut negun arbre o planta fru
ctifica ni grana: enla fi es fengit fe
ton esser fulminat: ço es apagat p
les pluges dl autumpne com te ha
dit orosi Alcabaue leonsi tals raōs
e yo per be que comprengues los
etiops hauer presa la color negra
per estar enlo clima vehi dela tor-
rida zona y aço hauer dat causa ha
ouidi de posar los enla faula del i-
cendi de feton. encara desijos d sa
ber don prenē lo nom d mani e dl
vll bocaci seyalāt hoi parlar a pli
ni Etiop fill de vulca no dl delem-
pnes mes del egipcia anomenat o
pis o apis arribāt en aq̄lla terra q̄
per altres raons ans son nomena
da etheria y apres atalancia de son
nom mudant lo de aquella: son di
ta etyopia e los homens etyops d
on se pren argument raonable de
esser stat gran home e potent.

Capitol terc tractant dues allegorias so es dles germa nes de feton e de signo

Es germanes de feton
diu ouidi q̄ enles ribes
d eridano plorāt la mort
d aquell forcn en arbres
conuertides qui vuy estillā gomes
en loch de aquelles lagremes que
viuint escampauen. dieume si son
ver que algunes germanes de fetō
morissen enlaygua de aquell riu o
si altre a dat causa al fengir del poe

ta BOECIJ. No trobe ni crech fetuosa lampetuosa e japhecia cō diu ouidi esser estades dones germanes de feton filles del sol e de climena ans afermaria per ellas ō uer esser enteses diuerses especies de arbres enles ribes del pado per actio del sol naxent sens alguna la uoz dela humiditat de aquella ribeza e perço son dites filles del sol e ō climena qui vol dir humiditat aquests arbres enlestrem del stiu com la caloz del sol comença minuar. son vists suant lansar gomes e perço ouidi per oznar e acompāyar la faula de feton diu que son ses germanes plozant la sua mozt

Allegoria ō signo en aucell de son nom.

DO en loch no prou auctētich he legit signo parent de fetō apzes mozt ō aquell perço hauer fēgit ouidi que fon plozant transfozmat en aucell de son nom perque dolent se de hauer perdut tal cosi en laygua del riu hon aquell era mozt sobzat de dol se lança aon cō aquell jozn fos vist nadar vn signe digueren los miradozs esser aqll conuertit en laucell de son nom dient que fon mentre viuia senyoz ō vna part de lombardia: de aço sés res afermar mevull remetre alque declarara aqst noble collegi. BOECIJ. Nom recozde res cert hauer vist ne hoit de tal parent de feton: e si ver es que fos home lo q

hasdit: pogue dar causa al fengit q ouidi sino yo crech que per esser aquell riu que pzes lo segon nom ō feton ple de molts signes volgue posar ouidi tallfictio del signe be trobe de signo fill de neptuno qui fon mozt per achilles esser trāsfoz mat en aucell de son nom. y de aquest en son loch te fare mencio & callant tots los de aquellavenerable companyia consentit al dir ōl promouedoz afermauen no hauer dit res de aquest signo. y ami paría mes acostat a rao ouidi hauer parlat de signo aucell. : que de signo home dièt li parent per la part de climena de feton: o eridano per que lo signe per la part dela humiditat q̄ es presa per climena preualèt en aquell es dit parent del riu & perço volètes reposa enlos rius

Capitol quart tractant tres allegorias de occeano y tetis de diana e deles nīphes en general e ō calixto e arcas

DEr major clareza ōl que ouidi tracta enlo presèt capitol vull esser informat de occeano e tetis deles nimphes e de diana engeneral ans de parlar ō calixto e arcas transformats en onsos y esteles BOECIJ. Occeano hanvolgut tots los fingints esser fill del cel y dela terra e perque noli mancasse les isignies dades als altres deus li assignā lo carro portat deles baleues triton trompeta: proteu pa

ſtoz dels phocas que ſon diſozmeſ
pexos entenẽt per occeano la grã
mar que circueix la terra e algunes
vegades ſimplament lo elemẽt de
lay gua tetis fingiren muller de oc
ceano entenent per aquella xima
teix la aygua ab tal dfferencia/que
per occeano ſia pzes lo element:
e per etis la aygua elementada cõ/
ſiderada la antiquitat dels quals
no ſens rabo diu ouidi hauer ſo/
uint mogut los deus ỽla dignitat
de aqueſt elemẽt ou lo q̃ ha eſcirt
plini/y apzes hoiras ỽ mi:q̃ ſigni/
fica lo carro e les altres coſes fẽgi
des ỽ occeano. ℔L Jni. Aq̃ſt ele/
mẽt te imperi ſobze tots los altres
pque les aygues deuozẽ ala terra/
maten les flames:e puiãt alt ſe oc
cupan lo cel que pot eſſer de maioz
marauella que les ayguas eſtãt ſo
bze lo cel:e aellas encare pẽt poch
eſſer pujades entanta altitud pze/
nen los rius:e les pedzes/y cahẽt
ſon cauſa de totes coſes nades de/
manera que ſi algu volra conſide/
rar lo multiplicar deles meſſes. lo
fructificar dels arbzes: e la anima
vegetatiua de tots los animals:ab
totes les fozces dela terra haura a
cõfeſſar tot eſſer per benifici deles
aygues. BOCAC J. Aqueſtes
tan grans fozces e virtut dela ay/
gua feu creure amolts ỽls antichs
la aygua eſſer deu principi: e cau/
ſa pzoductiua de quant es. Altres
digueren occeano e tetis qui com
he dit ſon enteſos per lo element/
e per laygua elementada eſſer fills
del cel/y dela terra, perque les ay/
gues eſtan en mig del cel y dela ter
ra. lo carro fengiren eſſer poztar p
les balenes/per moſtrar que la
marocceana plena de grans bal/
enas: circueix ala terra: y es dita a/
quella mar occeana a differencia
dela mediterranea: qui entra per
leſtret: e no ſol es dit mar e occea/
uo: mes encare neptuno al qual cõ
atribuits triton e protheu: e perço
dells veurem declarant de neptu/
no: es dit mes auant nereo lo qual
digueren pare ỽles nimfes: de qui
enla allegoria q̃ ſegueix te dire lo
que ſe: e hoiras de plini. coſas ma/
rauelloſas deles nimfes nereyas

Allegoria de diana: e deles nimfes en general.

VEreyo es la mar caſat ab
doris qui es la amargoz
y de aq̃ſts ſe diu eſſer na/
des las nifes. ço es diũ/
ſes humiditats. legons de caſcuna
eſpecia de aquelles tractant te ſera
clar. perque nimfa es nom comu:
a qualſeuol hũiditat les q̃ls ſegõs
diuerſes propietats/diuerſes nõs
ſoztexan les primeres ſon nimfes
dela mar nomenades nereas ane/
reo patre. de aqueſtes homero en/
la ylyada anomena. xxiij. per los
noms deles quals ſon ſignificadeſ
particulars propietats deles ay/
gues dela mar. Altres ſon nimfes
dels rius anomenades nayas. pq̃
nayis es interp̃tat fluctuacio e co/

mucio de aq̃stes vgili enles georgi
cas anomẽa. xviij. desiq̃ nãt varies
propietats dels rius altres sõ dles
fonts nomenades napeas: quasi
naptocas idest eque fomitis. perq̃
napta en lengua persa: sona tãt cõ
fomes en latin: e perque les fonts sõ
dels rius continuu nodriment los
donarẽ tals noms. Aq̃stes sõ nou
anomenades muses aqui es conse
grada la font de castalio. deles q̃ls
en son loch hauras rabo. Altres
son las nimphas driades assigna
des als boschs: dites adrias qui es
arbre dles quals per claudiano sõ
set anomenades: e no dupte ablurs
noms descriure les propietats co
munes als boscatges. Altres nim
fes sõ amadriades quasi en especial
amant los arbres Altres son dels
mõts dites archades. pque orou
grech es dit mõt. Altres dls prats
e deles flors dites himnides e aço
en comu dit deles nimfes ou deles
nereydas / o nereyas maravellas
d plini q̃ axi comẽça Ipsi Jni dles
nifes nereyas no es falça opinio p
que tenen lo cors cubert d escata y
la cara humana / y tal sen mostra v
ne enla ribera olesipolencia. dela
qual morint los vehins de aquell
loch hoiren vn trist cant evn legat
d frãça: escriui adiuo augusto: mol
tes nereyas desanimades esser exi
des enla vora del pelech. & per fer
mes clara aquesta veritat: yo tẽch
homens nobles e dignes de fe del
orde militar / qui mã dit hauer vist
en locceano d gaditania: vn home
mari enla nit pujar sobre les naus
tantost tornant dins laygua tirat
dl pes de aquella les parts que ha
uia tretes e si molt se detenia era d
tot submergit / e tiberio princep de
uant les ribes deles isles dela pro
uincia lugdunẽçaviu passades tres
centes beluas marines: per lo re
fluix dela mar occeana. dexades
enlo sech de marcuellosa verietat y
granesa: y no menys ne viu enles
ribes sanctones: moltes dels q̃ls
eran deles nimfes nereas: e les al
tres enla blancor semblant als ale
fants e los moltons enles banyes
BOECI. Maravelloses coses
son les que diu plini deles nimfes
nerchas: e per be que atant home
no sia prou honest negar se: no a
torgare may lo que dien sens ver
gonya les dones y los vilãs d ha
uer vistes dones molt gentils di
tes lamias o dones daygua: exint
deles fonts y estanys: mes dexãt
aço / y tornãt ales nifes digueren
los poetes q̃ les nifes seguien adi
ana de qui per auãt en molts loch
te fare mencio: Ara breu nota q̃ di
ana algunes voltes es presa per la
luna: y aquesta es la que guia los
cassadors e les nimfes. de que has
hoit altres voltes es presa diaa
na per vna noble verge ala qual se
guiã totes aquelles qui sots diuer
ses religions dela gentilitat virgi
nitat seruauen / y largament aque
stes son nomenades nifes ensẽps
ab totes les dõzelles tẽdtes. dl nõ
bre de tals nimfes fozen circes cli
mena: e calixto deles tranformaci
ons dela qual y de archas es ja ho
ra que oges teodonci per dar fi en
aquest terç capitol.

Allegoría de archas e calíxto transformats en onsos y esteles.

CLarint los fets ỏ calíxto axi comença. TEOBOMEJ. La causa de aquesta faula fengida q ouidi:e per mi ab paules poch diferenciades son lo que hoiras:aplicant ab ton enginy lo fégit al ques veritat. Calixto com has hoit son filla de licaon:e apres de esser vencut y desterrat son pare:fugit se retragué entre les verges sagrades al temple de pan liceo faent vot de seruar ab aquelles virginitat continua a on eitant com le escampas la fama ỏla sua gétilesa: iupiter en ces de tal report pogue tant ab diners e ab força de prechs que dissimulat sots habit de vna deles dones companyones de calixto :entra dis lo clos a on ella estaue:e en la nit acostant se:secretament al lit aon dormia ab moltes raons la cõ dubi ason pler corrompent la y dexant la prenyada:e com les dolors del part publicassen la culpa de calixto essent daqll deslliure ab grã vergõya son lãçada ỏles claustres deles verges sagradaes :no gosãt ser li pijor per tamença de iupiter: e axi sobrada devergonya:ab lo|petit infant archas anomenat / gran tẽps no coneguda visq en los bosc atges:mes quant lo till so gran / no podẽt suportar limperi ỏla mare:com fos ỏ noble animo vn jorn jrat manassa de matarla. Be que el la espantada. dexant lo bosch:recorregue ala fauor de iupiter per obra del qual recõsiliada la mare ab lo fill consenti iupiter que tornassen enlo regne del pare. lo qual cõ archas ab esforç. hagues assi sotsmes per sõ nom aquell qui ans no menauen pelasgia. son dit arcadia e vehent los homens de archadia calixto y archas q̃ estimauẽ morts hauer viscut tan gran temps enlo bosch Bigueren que erã onsos los quals de lur natura passé durmẽt part del any enles coues. Elquells per tal rao nomenats onsos mentre viuiuian:morit foren collocats seguint lo error dels antichs en aquellas esteles que molt ans los ỏ egipte anomeraré vsas. Elquestes so les esteles ỏl cercla dela tramuntana. & pço ouidi acompanyant la fictio diu:que juno prega occeano e tetis:que no consentissen aqlles mullarse enlo pelech:y aço es presdela elevacio dela tramuntana q̃nt al mirar ỏ nostres vulls /qui es tã luny dela mar:que ni ella ni les esteles qui oe continuu rodant la circuexen se acalen amullar enlo pelech:com falçamẽt nostres vlls enganats estiman deles altres.

Capitol quint tractant tres allegories ỏ erictonio fill de pallas y de vulca ỏla cornella y oliba e dela natiuitat de esculapi fill de apollo ab la mort de coronis

ALtres dues coses tench desig de saber en aquest quart capitol ans dela principal faula: o hysto ria tractada en aquell ỏla natiuitat de esculapi: ab la mort de sa mare. la primera es pque diu ericto nio sens mare engendrat. E la segona perque lançada la cornella del ser uici ỏ pallas a succeit la oliba en sõ loch. BOETIJ. Tal faula es di ta dels antichs del primer que de manes. ço es que com vulca dequi auant te fare mencio hagues obra des les sagetes ab q̃ iupiter vence e mata los gegãts. p premi de tã sẽ yalat seruici. demana que pogue v na nit dormir ab pallas filla de iu piter. altramẽt dita minerua. com veuras enson loch: lo que li fon p iupiter atorgat. dant apallas liber tat que guardas si podia la virgini tat que hauia eletaze cõ entras vul ca enla cambra de minerua. per re fradar sõ ascaldat desig aquella de fensant se per soberga calor: no po dent se tenir escampa lo sement en la terra. del qual dien esser nat eric tonio ab les parts iusanes ỏ drach E per cobrirles diu virgili que pri mer troba lo carro. Primus eric tonius currus ⁊ quatuor ausus iũ gere est equos. Aquesta fictio es ỏ pesada tocada per ouidi enles ra ons ỏla cornella e ỏclarada p sãt a gusti adotze capitols ỏl libre. xviij dela ciutat de deu segons ell te di ra. AGUSTI. De erictonio rey de atenes mort enlos darres anys de iosue escriuiren los antichs lo que ha dit bocaci: e perço fon dit e rictonio perque es nom grech cõ post segons aquella lengua de con tencio e de terra. pero los mes do ctes. per escusar de culpa los lurs deus: deyan que enlo temple ỏ mi nerua e de vulca qui en atenes als dos era comu: fon trobat vn infãt enuolt en vn drago. significant q devia esser gran home ensos dies: e perço ignorats los pares ỏ tal in fant fon dit fill devulca y de miner ua. per esser trobat enlo tẽpla que era aells comu. acabaue tals raõs sanct agusti e comença bocaci

Allegoria dela cornel la e dela oliba

v Enint al segõ que dema nes deus notar q̃ la fau la que desimateixa reci ta la cornella: ab laltre ỏ la oliba son per ouidi escrites per dos raons. La primera p mostrar lo garrular dela cornella E la sego na perque la oliba era consegrada apallas: per los moderns: com an tigament li fos consegrada la cor nella. perque crech aço hauer dat causa al escriure de ouidi La rao p que la oliba son cõsegrada aminer ua lançada la cornella: es tal: q̃ cõ per minerua sia entesa sauiesa vol guer en amostrar lo saui. lãçada la garrulitat deles vanes paraules: en loch escur reposant mirar santa siãt los sacrets ỏ natura: y les mo rals sentencies: e vist aço ỏla mort de coronis y naxer de esculapi hoi ras teodonci. y apres a lectãci. pe ro ans dire alguna cosa yo.

Allegoria dela mort de coronis e natiuitat de esculapi

DEgudament te has cal/lat de demanar āl apol lo fon lo pare ỏ esculapi pq̄ mes propriament ho poras demanar enlo seten capitol de aq̄st segon libre per ara venint a la mort de cozonis: deus entendre q̄ perço scriuiren fengint lo corp hauer auisat apollo del adulteri ỏ aquella. perq̄ ab auguri quis feya per medi de aucells: entre los q̄ls lo corp hi te singular abtitud. senti lo crim ỏla p ell amada: e com aps de hauer la morta se penedis del q̄ hauia fet auorri aquella art / y aço vol dir lançar lo corp ỏ son seruey mes aq̄ll blāch esser tornat negra enla color es lo ques diu ỏls corps q̄ naxen blanchs / y apres tornā negres p be que teodōci nega q̄ may apollo amas cozonis donant altre pare a esculpi TEOBOMEJ. Esculapi fon fill de cozonis e devn jo ue de emonia: e fon dit de apollo p vna ỏ dos causes. o perq̄ morta la mare fon tret del ventre ỏ aquella tallat per obra de algū metge. per qui es pres apollo: com a inuentor del art ỏ medecina. e axi fill ỏ apollo quasi nat p obra ỏ apollo: o per que los antichs volguerā tots los nats ental manera esser cōsegrats a apollo: y perço lo linatge ỏls cesars colia especialmēt los temples de apollo pque lo primer qui dela casa iulia: fon nomenat cesar per es se tret tallant del ventre de sa mare Apres de esser morta hague tal nō e fon consegrat a apollo. LECTā ci Afermant en part lo que diu teodōci de no esser esculapi fill ỏ apollo. diu tarquino enlo libre ỏls homens illustres esculapi de incerts pares nat posat alaventura nodrit ab let de ca. fon liurat achiron: de qui apres lart dela medecina

Epitol sise tractant vna allegoria de chiron: e de chiroe en equa conuertida.

ESperant enla fi del quizen libre demanar ab cō pliment dels fets e mort ỏ esculapi: prophetats p chiroe filla de chiron per ara penre pler de saber perque fon chirō nomenat cētauro com no sia enlo nombre dels fills de ysion: ne per que fon sa filla en equa cōuertida BOECIci. Serui ha fēgit escriuit ỏ chiron que fon fill ỏ saturno: e ỏ phillaris: e com estant ab aquella estret sentis la venguda de opis sa muller transformat en cauall se a/maga de aquella ephillaris de aq̄ll restant prenyada pari chiron del lumbrigol auall ab forma ỏ cauall de aquest diu ouidi que fon mestre de esculapi e que nafrat achas per vna deles fletxes de hercules com fos immortal desira poder mo/rir. Be que fon enla fi complagut complint lendeuinar de chiroe sa filla. Be sos pares e dela natiuitat de chiron te aclarira barlā y sāt y sidoro te dira pq̄ fō dit cētau roçe

es mig home:e mig cauall. BARLAAM. Chiron es dit fill de saturno. perq̃ fon vn gran cultiuador d̃ les terres y orts. e perço deyan q̃ era sa mare phillaris q̃si phillidzos qd̃ est aque custos: o amador de aygua mes saturno trãsformat en cauall per dar rao d̃ si a samuller vol dir hau iustificat ab ella lo seu crie pço fon fet iust q̃ idem é qd̃ equs: lo qual nõ lati es comu a cauall y a iust. YSIBORO Chiron fõ dit mig home e mig cauall perq̃ egualment ministraue medecina als caualls y als homens p lart de cirurgia. de q̃ fou inuetor. E pço fon nomenat chiron pq̃ chiros en grech vol dir ma. Seyalãt q̃ ab leugeria y destresa dela ma se met en obra lart dela cirurgia BOETIJ. Behas hoit pq̃ chiron fõ dit mig home e mig cauall pço posat q̃ no sia dl nõbre dels cetauros fills d̃ ysiõ p atenir la forma de aq̃lls. fon nomenat centauro dla mort del qual se creu q̃ visitat p hercules achas fon nafrat p vna sageta enarbada e com ab la sua art gran teps proueint remey contra lo veri. hagues alargada la vida. fon estimat q̃ era immortal. Finalment cõ morts pque era estat home moltvirtuos y iust: per los antichs fon collocat entre los signes del cel dexa chirõ vna filla anomenada chirohe. diet que fon en equa cõuertida: dela q̃l comunamẽt se te que fon la menor tetis mare del grã achilles. e perço fengiren aq̃lla en equa conuertida cõ fos mare dl home guerrer e bellicos. pq̃ los caualls p los antichs eran tenguts p presagi d̃ guerra: d̃ que virgili assigna la rao enlos vesos seguẽts. Quatuor hic primus omẽ equos ingramine vidi. tẽdentes late campũ cãdore niuali: t pater anchises bellũ: o terra hosp'ta portas: bello amantur equi bellus hec armenta minantur.

Capitol sete tractant vna allegoria so es de apollo guardãt les vaques de admeto e de baco transformat p mercuri en roca.

DErque diu ouidi chiron anujat per esser la filla transformada en equa / hauer recorregut ala fauor e ajuda de apollo. pço que aq̃llas hores priuat de tota dignitat e fet pastor paxia les vaques de admeto. deles quals cõ mercuri li hagues furtat vna essẽt p baco descubert transforma aq̃ll en roca. mẽ o corren dues coses ademanar. La primera si apollo pare de esculapi fon pastor de admeto. & la segona si fon ver que mercuri furtantli vna vaca fes tal castich d̃ baco: BOETIJ. Ultra los quatre febos que dalt he recitats hauer per excellencia obtengnt lo nom propi del sol: dos apollos se troben: dls quals aximateix algunes coses se ligen propies al planeta dl sol: y altres particulars de cascu de aq̃lls Teodonsi te dira qui fozẽ ne qual fon pare d̃ esculapi: e leõci declara

ra lo furtar dela vaca e trãsformar de baco. TEOBOMEJ. Lo primer apollo fon fill de vulca y ð minerua & lo segon del segon iupiter y de latona. Elquest fon pare de esculapi: e fon rey en archadia aon ordena moltes leys: per la severitat deles quals fon lançat del regne per los pobles: e retret en tesalia aon admeto rey ð pietat mogut al rey deseretat consentí dins los termens de sa terra enles ribes de amphriso gouernar vna part ð sos pobles. daon nasque la faula ð haver guardat les vaques de admeto LEOMEJ. Si apollo no fon pastor no pogue mercurí furtarli alguna vaca/ni fon del tot fengit: lo que es dit de baco mes pres comẽç de aço: mercurí fill ð dionis hague tres noms: Lo primer com fõ nat niso per la ciutat on nasque hedifi cada per son pare en india. Elpres cresçut fon tan leuger dels peus q̃ passaue en correr tots los jouès ð la sua edat: e perço dexat lo primer nom lí digueren stilbo/qui en lati vol dir velox: o leuger: e finalmẽt stilbo com fos no per auaricia mes de sa natura inclinat a furtar: e fos molt gentil home/y eloquent: fon dit mercurí per la rao q̃ als altres era tal nom atorgat: e apꝰ la mort/ fon colt per deu dels ladres en arcadia afermant per obra ðla deitat sua cobrar moltes coses pdudes: e furtades entre los furts del qual/ se lig aq̃st famos delavaca furtada de apollo. e fon que mentre viuint seguia furtãt tã reprouadavida vn jorn furta vna mãdra de vaques: e de bous defora nides. sacerdot del temple de apollo: e aquelles amaga detras vna gran e antiga sepultura de pedra qui per tots los vehins era nomenada baco. mes cõ vn toro per sort ðls altres desuiat puias sobre aquella tõba e mugint cridas cõ los bous solẽ. responẽt aq̃lls qui amagats estauẽ forẽ sentits e trobats p aq̃lls quils sercauẽ & pço la tõba qui solia hauer nom baco fon dita index p lídici donat dels bous furtats aço ha volgut fengint ornar ouidi.

Capítol vuyte tractant tres allegories so es ð aglaures en roca dela enueia: e de mercurí.

COmunament se creu: e axi hohe legit p be q̃ no en loch ¡autentich pan/ drasa aglaures y herse: esser estades filles del rey teneo: e cõ mercurí fill de jupiter de cret: e de maya fos ences enamor de herse. mes gẽtil ð totes les germanes tãt treballa q̃ cõdubi aq̃lla a sõ plaer cõsentint hi lo pare e pque del acostament de mercurí noble richgalant ioue e discret erse era molt hõrada e estiada entre les ð atenes nafrada aglaures p la trista enueja. tant los bens mirats ensa germana la anujaren q̃ consumant se apoch apoch ala mort arriba aço me sẽbla raonable hauer dat causa al escriure ð ouidi dient aquella

conuertida en roca negra. per mo/
strar la mort dl eneujos/negra tãt
per porgar sa culpa en loch fosch/
quant per la negra fama que resta
de aquell/ y de aço si alre noy sa/
beu me tench per satisfet. Abes di
gau per merçe quants mercuris
se ligen ne que es degut entẽdre dl
fengit d aquells. pero ans d venir
a sos fets. no dexeu de dir me algu
na cosa dela trista enueja de qui o/
uidi tan largament y propia escriu
enlo vuyten capitol d aquest segõ
libre. BOCACJ. Bela enueja tã/
clar es escrit per ouidi q̃ poch mes
o no res hi sabria aplicar. pero ou
dela natiuitat de aquella atulli: e si
vols aplicar de ta fantasia res ab
lo dir d ouidi tots te hoiré ab pler
TULLJ.

Allegoria dela enueia.

Iuidencia es dita apar
lar propi la que posa o/
uidi e no enueja. pero
seguit lo comu vs est es
cusat. Abes nota segõs enles que/
stions tusculanes yo he escrit que
entre enueja e inuidencia es aque/
sta differẽcia: que enueja es comu/
na al qui la te: e al qui es enuejat: e
la inuidencia asoles lo enuejos a/
braça: com sia anuig y passio presa
per les prosperitats de altres qui
nõs noen. Aquesta scriuint de na/
tura deorum. digui esser filla de he
rebo e dela nit. Aplicau ab la resta
segõs ta fantasia: e yo per be q̃ mes
dispost fos de hoir que de dir: no
volent escusar lo carrech què pos/
sauen les raons de tals homens/
comenci les paraules seguents. A

gudament es dit la enueja segniut
lo parlar mes vsat. filla de herebo
qui es infern: e dela nit perque del
princep de infern segons la nostra
fe/fon la primera filla. ço es lo pri
mer acte mal/y p ella lançat aps de
la monarchia: nostre pare adam/
no contenta: tantost se volgue pa/
xer dela sanch de abel: y augmẽtãt
sos verinosos tractes: munta atãt
la malicia sua: que dignamẽt li dix
lo patriacha pare dels dotze fills.
la pijor deles feres/y perço degu/
damẽt li dau infern per pare/y no
menys propi per mare ala nit. per
que. Qui male agit odit lucem: lo
que ha dit ouidi dela forma y actes
dela enueja: tot significa les quali/
tats del home enuejos groch e se/
tri: no mirant may de dret atart ri
ent. sino per los mals vists. poch
dormint e vetlant tostemps en fey
nes daltre. deqs segueix lo q̃ diu o
uidi q̃ mirant los varis succeimẽts
dels homens ensemps sẽs turmẽt
e turmenta/y entre tãts mals vna
cosa fa iusta que ab sos actes sima/
teixa poneix. perque com no puga
desuiar lenuejos los bens dels al/
tres entresimateix se cõsuma e fent
reuolucio dela sanch ales parts in
teriors crexẽt la natural calor mes
prest cõsuma lo hũit radical: e amo
rir se cuyta.

Allegoria de mercuri.

ASo axi boscãt me ha pla
gut aplicar al fengit dla
enueja mes perdesig de
obeir: que per presump
cio vosaltres dant cõport amos de
fallimẽts per cluore ja aqst vuytè

capitol dieume quãts ne quins sõ
estats los mercuris perque legint
de aquells vage ab vlls vberts .
BOCACI. Be tulli los hoiras a
nomenar per ordre: e yo apres de-
clararte algunes coses propries al
planeta de qui prenen lo nom fen-
gides dels poetes. TULLI. En
lo loch allegat de natura deorum
he posat sis mercuris . Lo primer
lo planeta . lo segon fill de iupiter
y de maya . e perque fon molt elo-
quent fon tengut per missatger
dels deus e deu dels oradors . lo
terç . fill de dionís anomenat niso
stilbo y mercuri . aquest fon deu
dels ladres y dll es lo ques diu en
lo ieten capitol . Lo quart fo fen-
git fill del cel y del die . mes ab ve-
ritat son pare fon philon: y conce
bel en vna sua filla nomenada pro
serpina . aquest hermes anomenat
perque fon gran metge: li diguerẽ
mercuri . Lo cinque fon fill de ni-
lo y aquest segõs alguns fon her-
mes trimegistro home entrels an
tichs . singularment venint a cone
xença dun sol deu vertader . Lo si-
se fon fill de valent e de coronis: a
quest essent home diligent e nego-
ciador fon colt dels mercaders .
BOCACI. Tots los cinch que
apres de mercuri planeta son no-
menats per tulli per sẽblar en lurs
actes les calitats de aquell meres-
querẽ en tal nom com segõs los a
strolechs: mercuri sie flexible: e cõ
uertible: a qualseuol natura : e los
mercurials sien eloquents: e aptes
per astrolechs e metges ĩclinats a
furtar: e negociadors les ĩsignies q

fingitli an dads: sõ capell enlo cap
y ales enlos peus e vna verga ab q̃
fa dormir y desperta . e fa tots los
seus actes . E perço nota dexades
moltes altres coses dels poetes fẽ
gides com propriament se poden
aplicar lo capell les ales y laverga
a mercuri planeta y als altres . Lo
capell es dit aportar . lo planeta p
denotar que axicom ab lo capell
nos cobrim y amagam dela vista
dels altres : mercuri cubert dels
raigs del sol als quals quasi segõs
nostre mirar tostemps vs aiustat
atart e per pochs es vist y conegut
Les ales atorgam al planeta : no
sol per lo leuger mouiment ỏ aq̃ll
entorn del epicicle mes perla cuy-
tada y velocissima assumpcio y tra
dicio que fa deles propietats dels
altres cossos celestials ab qui es a
justat . Laverga li es atribuida per
les dimencions dels cossos ab a-
quell ajustats . segõs les quals : ell
tantost dispon los seus efectes des
perta del dormir lo planeta . quãt
comença la carn adormida enlo vẽ
tre dela mare perla noua infusio ỏ
la anima despertar . se y moures p
que dien alguns mercuri tenir sen
yoria enlo sement concebut dis lo
ventre dela mare lo sisen mes . en-
lo qual mes molts an opinat la a-
nima racional esser infusa enlo se-
ment concebut: per obra ỏ mercu
ri predominant: es dit tambe que
fa dormir enla mort: quãt per eter
nal son nostres vlls sõ tãcats . per
ço que per lo sech y fret q̃ es la ve-
ra e propria complexio de mercuri
destruint lo calt e humit es nostra

anima per mort separada del cors
Al mercuri metge per semblant es
donat lo capell, per denotar lo bar
ret ab que es magistrat, les ales p
la cuyta e promptitut que deu te/
nir en vesitar e proueir de remeys
los malalts, la verga per mesurar
e ygualar la complexio del paciēt
ab la força ōl que ell li ordena e ab
aço lo metge q̄ es discret ab poch
treballa fa dormir y desperta: se/
gons lo mal requer. lo ladre axi/
mateix ab lo capell se dissimula e p
fugir li sou mester les ales: e la ver
ga per los cans e souint desperta
fent remor als qui dormē. e fa dor
mir dant mort a alguns indefessos
Al mercuri lo mercader es lo ca/
pell atribuit perq̄ aporta sos fets
amagats e cuberts: e par q̄ tenga
ales per los promptes auisos que
ha ōles parts molt lunyades. e ab
la v̄ga mesura les teles e los draps
e als que son sotel lo seu seruey so/
uint ōsperta quant volriā dormir
perço aell consegraren lo gall per
designar la cura dels mercaders a
senyaladament mostrarse en les
nits enqui regne lo gall perque en
tal temps principalment los mer/
caders se ocupan en componre
les bales en reueure los comptes
y ordenar de sos fets. equest mer/
curi era colt en frança asenyalda
ment segons julio celso: in libro ō
bello gallico testifica dient. hunc
galli maxime colunt. et ad questū
peccunie et mercatnras habere: vī
maximam arbitrātur. Al mercuri
lo orador es aximeteix asignat lo
capell per mostrar com souint ab
circuicions aporta lo orador cubert
lo que vol dir. les ales perque vo/
len ses raons sobre lo luy dels ig/
norāts sens que nosón compreses
per la verga entenent la força del
dir del orador ab que los adormits
remisos e negligents souint desp
ta e los furiosos e massa somogut
reposa y adorm deles forces dela
eloquencia quant parlarem de or/
feu te fare mes larga mencio per a
ra basta hauer mostrat no impro/
priament los dalt mēcionats esser
stats anomenats mercuris ne les
dites insignies esser a tots atribui
des sens raonable causa. los poe/
tes com parlen de mercuri comu/
nament li dien fill de iupiter y de
maya e aquest es lo segon de que
tulli ha feta mencio: tu legint apli
cal segons los actes que de aquell
legiras al que sien mes propis lo
que furta les vaques fon estilbo lo
enamorat de aglaures fon fill de
maya. y lo mateix fon trames a eu
ropa com diu ouidi continuāt sos
fets enlo seguent capitol

Capitol none tractāt dues allegorias so es de iupiter ō cret fill de saturno e del furt de europa

QUan lum me haueu dat
en dirme quants febos
e mercuris son los de q̄
m tractat los poetes e
no menys enlos tres iupiters q̄è
haueu recitats e per quāt enlo pre

sent capitol se tracta de iupiter en toro transformat per afurtar euro pa filla de agenor: tench desig de saber si fon lo rey de cret. e si es ell pendre plaer q̃m digau de sos fets a compliment. BOCACH. Bels fets del fill de saturno lectgnci te ī formara e ỹla mort apres fulgenci te declarara la p̃sa de europa ne p que es dit iupiter en toro transfor mat per a furtar aquella. LEO TAHEH. Bela natiuitat de iupi ter enlo capitol terç del primer li bre he feta mencio e com criat sens sebuda del pare: desliura aquell ỹ poder de titan e apres lo lança de tota grecia. ara continuant deus notar que apres de hauer iupiter lançat ỹl regne a saturno. e feta la partio dels regnes ab neptuno / y pluto aneptuno les ysles e loimpe ri dela mar per sort tocant: a pluto lo infern ço es la part de occident inferior al leuant per on es dita in fern segons veuras auãt tractãt de aq̃ll e asimateix lo leuant. e perq̃ la principal cadira ỹl seu regne fõ enlo mõt olimpo. lo qual nom es comu al cel y al dit mont fon dit q̃ la sort dona / a neptuno la mar / a pluto linfern el cel aiupiter. Fet donchs aço enlo mont de olimpo la major part de sa vida estaue e si algunes coses eren en questio aell venian per aclarir. y tambe si algu trobaue alguna cosa noua vtil per la vida humana: a iupiter primer ỹ totsla amostraue en molts lochs hedifica grans temples pque cich uegades circui la major part ỹl mõ e enqualsevulla regio que entraue ab lo princep / o rey fermaue liga y amistat e partint de aquell feya hedificar vn temple consegrat aell y ason hoste quasi com si per aço volgues dexar memoria dela lur a mistat y ab semblant estucia fozen fets temples a jupiter ataburio e a iupiter labriando e amolts altres perque ataburio y lebriando foré fets amichs e valedors de iupiter de cret: y aço fon per ell ab estucia ymaginat. per a guãyar aci honor diuina y fama asos hostes: mescla da ab religio de que aquells se ale grauen e volents seguian son im peri. e axi en poch temps / jupiter escampa per lo mon la error de es ser colt per deu matant la fama de tots los altres nomenats per lo nom del planeta: finalment hauẽt entrẽ los amichs reptits los seus regnes. ordenades moltes leys / e guanyada gloria de fama immor tal tanca sos derrers dies enla ys la de cret. e fon mes lo seu cors en vna noble tomba enla vila aulasia la qual se creu vesta hauer hedifi cada / signant lo sepulcre de aquell ab vn vers grech: qui segons los latins era de tals paraules. Jupi ter saturni: aquest mentre visque no perdona a sãch ni anatura vsãt per satisfer al delit ỹ sa carn. y gual ment de dones de homens ỹ estrã yes e parentes. com veuras enlo proces dels libres ỹ ouidi: perque quant sera dit de asiauãt: o es stat fet perell / o ocupat. leuant lo nom als altre aquest furta europa com has vist per ouidi.

Allegoria dela presa de europa ab la transformacio ð iupiter en toro

DAuia tals rahons acabades iectanci e comença fulgenci ab so de tals paraules a declarar la faula de europa. FULGENCI Ab tan prim vel es cuberta aquesta fictio que facilment la veritat pot esser per tots vista. perque p mercurí portant ala mar los bous ðl rey y europa sa filla es entes algun eloquẽt y destre tractador cõduint ab ses raons la verge a desig ð pujar enla nau. e per iupiter en toro trãsformat es entesa la nau ab que furta europa: eula popa ð la qual era pintat vn toro blanch & com fos pujada enla nau la donzella iupiter dãt les veles als vẽts la sen porta en cret tenit la ab grã honra e per amor de aquella la terça part del mon anomena. europa la basta del rey agenor: solicita per la filla perduda dona causa a tan grans coses com foren los de thebas per cadino son fill hedificada e per be que poch o no res sino la mort dela serpent e dels homens nats ðles dents de aquella: me parega fengit enlo primer capitol de aquest tercer libre. pẽdre plaer ho yr en suma alguna cosa dels fets ð cadino ne lo que significan la serpent morta les dents sembrades e la guerra ciuil dels qui nasqueren dellas. BOECI. Agenor fill ð belo per pestilencia desemparant a tebas de egipte vengue a habitar les parts de tiro e sidon lãçats los primers habitadors de aquella encontrada. Aquest tengue tres fills famosos: Cilix fenix e cadino cilicia pres lo nom del primer e ðl segon fenicia e cadino lo terç com ouidi recita per son pare trames per acercar europa consultat del loch de sa habitacio lo oracle ð febo enlo prouincia perlo bou trobat nomenada boecia hedificavna ciutat anomenant la tebas per honor de aquella de egipte daon los seus antecessors hisqueren: tenia cadino spinga per muller per oa nemorat de herimona filla de venus y de març lançada la primera se ajusta ab ella de que indignada spinga mouent ales armes la gent deles viles vehines a tebas. gran temps ocupa cadino enla guerra y per ço entench yo per la serpẽt consegrada a març ð que parla lo poeta algun antich caualler saui y destre enles coses de guerra dete-

Acaba lo segon libre de allegorias e morals exposicions enlo ouidi. Comensa lo terc e capitol primer tractãt la allegoria del fingit de cadino y dela serpent morta

h

A deposats los engans dela ficta semblança del toro iupiter en cret folgaua ab europa quant

nint ab ſes raons e cõſells los cõ/
panyons de cadino canſats de ſo/
ſtenir ya lo pes deles armes: per/
lo conſell de aqueſt; que yo préch
per les dents ſembrada diſcordia
entre los vilans com p colps dats
y rebuts reſtaſſen los mes morts
fermant pau ab los altres; tots en
ſemps fent vn poble habitaré dis
los murs nous de tebas; herimo
na fon dita filla de marts perque
fon cauſa de moures ſéblant guer
ra e ð venus perque ab do ſos tra
ctes empes cadino a fer tan gran
deſorde com fon de lançar la pri/
mera muller; de herimona hague
cadino quatre filles anomenades
antonoe; ſemele/agaue/e yno de a
queſtes y dela mort ð cadino ab la
reſta de ſos fets de caſcu en ſon
locb te fare mencio.

Capitol ſegon tractant la al legoria dela mort de acteon net de cadino.

TEm e faro aclarint les
tenebres de mon enten/
dre foſch. pus haueu co
méçat ſeguiu e declarau
me no ſol perque es dit los cãs ha
uer mort acteõ lur ſéyor mes qui
fon ariſteo ſõ pare BOCACH. A
riſteo pare ð acteõ hauer grã tèps
regnat en archadia ſe proua per iu
ſtino. e plini diu de aquell que pri
mer troba lus de aplegar les abel
les e de fer los formatges enſéps
ab los trapits, o trulls; on premé
les oliues. Saluſti diu que ariſteo
per conſell de ſa mare partint ð te
bas habita la yſla de xiu; fins a la/
uors deſpoblada. e ſolino diu ari/
ſteho en cerdenya hauer hedificat
caller primer caralis nomenat aço
axi de paſſada he volgut dir de ari
ſteho per ſatiſſer al que vols o/
cupant per acuſar les raons de ſo/
lino; e de plini. Aqueſt de antono
he filla major de cadino hague ac/
tehon de qui fengi ouidi que fon
mort per los cans; ab tan largues
raons com per ornar la faula a po
ſades la cauſa de aqueſta fictio ho
yras de fulgenci lo qual axi digue
Eſcriuint anexímenes de picturis
antiquis enlo libre ſegõ me reco/
de que diu actehon eſſer eſtat grã
caçador e venint a madura edat cõ
ſiderats los perills ðla caça veent
nua la rabo dela art que ſeguia re
buat y temeros deſlibera dexarla
pero fugint dels perills dela caça
no dexa de mantenir los cans que
enlo caçar li hauian ſeruit los q̃ls
enua paxent conſumaren; e men/
jaren la ſubſtancia ſua. y perço es
fengit que fon mort per los cans;
com la vida del rich tornada a po/
bresa ſia poch menys reputada q̃
mort.

Capitol terc tractant la al/legoria dela mort de ſemele e natiuitat de dionis qui fon dit bacho

De semele la segona fil/
la de cadino y de jupi
ter esser nat bacho
es posat per ouidi en
noua fictio descriuit lo naxer de a
quell ab la mort d sa mare e per
ço vos estimare molt que leuãt lo
vel de tal fengir me façau clar lo q̃
per ell ha entes lo poeta. BOEA
CJ. Aquest fill de semele comveu
ras enlo primer capitol del quart
libre: hague molts noms e los mes
vsats foren dionis/liber e bacho:
de aquests per molts antichs hi/
storiadors consta qué fon fill de ju
piter e de semele la filla de cadino
e perço ans de venir al fengit dela
mort dela mare, y natiuitat sua, ho
yras de orosi part del que seu en i/
dia: e de pomponi mela: lo que po
gue dar causa al fengir dls poetes
e yo apres mostrarte per tal fengir
significat tot lo discus del vi. D/
BOSJ Lo pare liber subjuga la
ĩdia e als pobles d aq̃lla q̃ may nou
gueren a algu: ans contents viuiã
de lur propia terra, sulla de sanch
opreme per morts, e auesa amolts
desordes p lo exẽple seu. PEAB
PDIAJABELA. Les ciutats
dels indians son moltes mes nisa
es la mes noble, y merces, a iupi/
ter consegrada la major de totes
les montanyes de aquella prouin
cia la ciutat de nisa y aquesta mon
tanya an atesa gran fama perque e
stimen liber esser nat en aquella y
nodrit en vna coua dla montanya
y de ací los doctors grechs dient
esser aquell amagat en la cuxa d iu
piter an presa o error: o materia.

BOEACJ. Moltes coses po/
ries aci hoir de dionis e liber les
quals dexe per altres lochs hon
parlarem de aquell e venint al que
fingeix ouidi esser morta semele p
lamp pogue esser: que la mare de a
quest dionis morts de lamp /o fe/
bre perque es tambe per iupiter
tramesa ço es per lo element del
foch. pero yo crech com aquest p
hauer primer en grecia plantada
vinya, o als de tebas mostrat lo vi
del vi fos dit bacho entenent tots
los antichs per aquest nom lo vi:
com veuras en son loch que ouidi
entes enlo fengir per semele la ser
ment de quivecm tots anys naxer
lo vi: e aço posat aplicarem axi, la
serment de iupiter ço es dela calor
mesclada ab la humor del mes alt
dela terra vmplerta per los poros
es dita prenys de jupiter e inflant
en brots e agras: passa lo pres de
jupiter, com en sement concebut:
lauors es la serment sulminada
quant venint lo autumpne: ya no
daria mes criança a raym ans pus
tost se perdria p esser morta, y cre
mada la virtut dela mare, e perço
en tal temps es tret del ventre de
aquella e mes enla cuxa de iupiter
ço es en altre calor artificial, o de
cup/o de foch fins que bullint axi
acabat de criar es fet bo per abeu/
re /e bacho axi nat per por d juno
es criat per y no smagat entenent
per y no ala bota qui per por del
ayre qui es juno com boyras en
lo seguent capitol te clos lo vi. e
mes diu ouidi que son criat per les
nimphes en que moralment nos

amoneſta que ab la aygua deuem criar e corregir lo vi per eſquiuar los deſordes que cauſa com veuras enlo derrer capitol de aqueſt tercer libre.

Capitol qnart tractãt dues allegorias ſo es de iuno y ð tireſias

AQuest comprench en aqueſt quart capitol hauer oui di introduit jupiter e juno debatent ab lo juy ð tireſias injuſtament punit, e be remunerat per ligar los capitols ſeguents ab los paſſats. & perque ð juno fins aci e boit vltra que es dita germana y muller del gran jupiter: eſſer la luna: la terra e lo ayre. ans de paſſar auant tinch deſig de ſaber de ſos fets: ni pq liſon tants noms atribuits BOCACI Juno es dita et ſoror et coniunx del deu jupiter e per be que segõs hoiras de varro ſos filla de ſaturno. e germana ð iupiter y ab a ll caſada ſegons molts altres noms no impropriamẽt es dita e muller e germana de aquell e perço eſta atent ales raons de varro / macrobi / ſerui / rabano / e leonſi perque ab aquelles ſentiras moltes coſes de juno. e yo apres dire alguna coſa del fengit de aq̃lla. VARRO. Segõs a ſcrit ennio enla ſua hiſtoría filla de ſaturno y de opis: naſq̃ juno enſemps dun part ab jupiter e fon nodrida enla yſla de ſamo aon creſcuda fon caſada ab jupiter e perço enſamo era lo mes antich y noble temple de quants erã a juno conſegrats. enlo qual temple era la ymage de juuo en habit ð dõzella nouia e los ſeus annals celebrauen cõ a feſta de noſſes. ABAEROBI. Juno la qui es dita de eſſa deles dones parint per on es per aquelles cridada nomenãt la juno e lucina no es la filla de ſaturno ans per ella es enteſa la luna. de qui es propi deſtendre e lexar los pozos: e obrir los meats per a cuytar lo part e ſegons aqueſt acte vltra los dits noms es dita artemia: quot latine ſonat aerem ſecãs e axi quant prenè a juno per la luna es dita no ſolamẽt deeſſa enlos parts mes en los matrimonis per que ſolen les mullers enleſnits eſſer portades a caſa dels marits en la qual part del die predomina la luna altres voltes es preſa juno p lo ayre e iupiter per lo cel e axi conſiderat com vehi eſta lavn delaltre no impropiãment li es dita germana y muller. SERUI. Seguint aqueſt dir de macrobi aiuſtant hi digui / jupiter algunesvegades eſ pres per foch: y per lo cel. y algunes vegades per lo foch ſolament e iuuo ſouint es preſa per la terra e per lay gua: o com es dit per lay re e perço degudament es lo vn caſat ab laltre: com lacte ſie propi ðl foch y del ayre: e la paſſio dela terra e ðla aygua e axi totes coſes per obra lur naxen entre noſaltres. RABANO. Juno aianua es dita quaſi obrint les portes enlo naxer: y enlo entrar deles noues eſ

poſes encaſa dels marits:e tal in/
terpretar li es propi com per ella
es enteſa la luna. LEOMASJ E
yo ſeguint aquells qui ala terravo
lé nomenar iuno. he dit que iuno
es dita en grech nen qui ve de era
quod eſt terra. e feta mutacio dela
.e. en .n. es fet nea/e mudada la .a.
en .n. fa nen. per on propriamét es
iuno enteſa per la terra. BOEA/
CJ. A aqueſta ſon aplicats molts
altres noms ſegõs diuerſos actes
dela luna del ayre y dela terra/ ſe/
gons de caſcuns en ſon loch decla
raut lo eſcrit per ouidi te fare mé/
cio:aella ſon aſſignades quatorze
nimphes ſegons que diu virgili.
Sunt mihi biſſeptem preſtãti cor/
pore nimphe. Les armes .y lo car
ro de que parle virgili quant diu
hic illius arma. hic currus fuit. li
aſſignauen p denotar per lo carro
la circuicio continua del ayre /en/
torn dela terra:e les armes tant p
moſtrar que lo ayre ab pluges y
grops que ſõ les ſues armes exer
cita ſes forces. quãt per eſſer ger/
mana e muller de iupiter per on e
ra dita deeſſa dels regnes y deles
riqueſes per qui ſouint ſon mogu
des les guerres e pço dels aucells
li era lo pago conſegrat aucell en
tots ſos fets aſſenyalant nobleſa
per on tengut en preu es ſol vian
da familiar a reys y agrãs homés

Allectoria de tireſias

DE eiuno bem tench per
a tiſiet mesvolria ſaber
ó tireſias perque fõ dit
que ferint les ſerpents
ſon transformat en dona e paſſats
los ſet anys com les tornas ferir
cobra la forma dome. BOECJ
Per no eſſer tireſias dela genera/
cio de algu dels que foren colts p
deus me ſo poch entrames de ſos
fets be crech que ſon algun nigro
mantich o adeuinador en tebas a
deuinant la mort de narciſo e ó pé
teu:e crech lo fégit deleſdues trãſ
formaciõs ſuas no freturar de mo
ral ſentiment lo expoſar del qual ó
xant a carrech teu aplica a ten pla
er entrat en nou treball per tal dir
de bocaci ymaginant enlo dit de ti
reſias me par que per ell caminãt
podem entendre lo home racional
pe. egruant e caminant per la vida
preſent les ſerpents trobades aiu
ſtades enſemps :ſon lo aiuſt dels
vicis:e peccats quins occorren p
oluiar lo noſtre dret cami. los q̃ls
ſon dits ſerpents per eſſer fills de
aquella antiga ſerpent ó qui es dit
geneſis tercio. Serpens erat cali/
dior cunctis animantibus terre .a
queſtes toſtẽps quel home ab lo
baſto de eſperiencia les toca: prou/
uant e tocant los actes de aquells
es conuertit en dona y aço per ha
uer dexat la part dela virtut don
pren lo nom de vir:y hauer aderit
a la mollicia ó/ſ delits daqueſt mõ
daon es dita mulier quaſi mollis
natura. e axi ſeguint la via del pec
cat paſſa ſet anys praticant aquel/
les ſet eſpecies de peccats qui per
eſſer cami de mort eterna ſon no/
menats mortals e paſſats los ſet
anys .ço es los ſet peccats. Quia
impij incircuitu ambulant .torna

lo peccador al loch aon primerviu les serps aiustades:e si sens rego/ nexer la causa de son mal conti/ nua la vida começada. fet habit ol peccat ab gran dificultat se retrau de aquell. Si empero com feu tire sias les torna ferir ab lo basto co/ bza la forma dome. Lo primer ba/ to ab que lome tocant les serpets es fet dona:es basto de experiécia E/lo segon ab que conaxent la cau/ sa de son mal tocãt les es fet home es basto de penitécia:ab lo qual fe/ rint e batét lo peccador los pccats es restituit enla forma primera. ço es en estament de gracia.

Capitol quint tractant la al legoria de narciso

l expoficio com he di/ t ta me par ques pot apli/ car al fengit de tiresias remetét me amillor pa/ rer de qualseuol diseret mes venit al deuinar ò aquell. La primera co sa que deuina tiresias:son la mort de narciso. la qual se segui apres ò esser echo transformada en veu en la manera que ouidi escriu vos pa gant vostre deute declarau lo fegit BOCACI. Per echo q̃ refer lo so deles paraules que ou vltra lo so natural que sol respõdre ala veu axi anomenat es entesa la fama q̃ s ma atots los homés com ella ten/ ga esser per los actes de aquells:ò aquesta fuig narciso. ço es lo ho/ me foll/faent della poca estima: y enla aygua. ço es enlos delits del mon:no altrament que la aygua le negables e molls. simateix e la glo ria sua esta mirant y contemplant e axi dels delits es pres:e enviscat que menyspresada la fama mor en fet y en nom perque sens dexar de res fama es transformat en flor q̃ en vn dia acaba tot son cos. com sia al matí. Apres de esser nada fre sca y plasent amirar. mes tocada p la calor del sol sen mostreix es des/ fa:e axi lo home va equi mirant se enlos delits del mon passa la sua fi sés dexar res digne ò fama lo jorn que mor portat asoterrar enla põ/ pa delas derreres honres com la flor es plasent amirar:mes tancat enla fossa sots eternal oblit resta mort com la flor e enlaygua desti gia com diu ouidi passa mirant la propia bellesa quil porta ala mort ço es q̃ en infern passa recordant q̃ p hauer estimat mes del degut los delits daquest mõ es damnat y re sta sens fama lo seu nom..

Capitol sise tractant tres allegorias dela festa:e orna ments de bacho dela mort de penteu: e dels lombarts conuertits en dalfins.

TAl segõa cosa ỽuinada p tiresias: aps de esser ozp fon la mozt de penteu a/ xecutada p sa mare e ti/ as celebzant se la gran festa de ba/ cho: e per que escriu ouidi los boz naments de aquell venint atebas / volria entendze la rao de aquells. BOCACI Ja has vistes les ra/ ons perque baco era colt per deu del vi. la festa sua celebzauen enlo mes de octubze altrafagar de aql/ ballant ab trompetes y sembas en que es denotada la alegria ỽls em/ bziachs: e portauen los caps cozo nats ỽ eure qui es herba consegra da abacho per adenotar que axicõ lo beure no pert verdoz / ni fulla: lo vi tempzadament begut conser ua lo jouent. din ouidi que anaue vestit de habit femeni. Aque dues raons se poden assignar: o perque en india moltes dones lo seguiren ab armes: o perque lo vi afemina / y amolleix los homes. Apzes diu que fon pzes per los lombarts en/ forma de infant mig adormit: e tal en molts lochs lo pintauen. senya lant per lo dormir lo son dels em/ bziachs: e per la infantesa lus dela embziagues: perque no altramẽt que los infants vsan ỽla rao los so berchs beuedozs en altres lochs pintauen bacho nuu: o perque lo vi escalfant nos te calts ens fa lan/ çar la roba: o perq̃ lo desozdenat beure nos porta apobzesa: o perq̃ lo embziach aporta nuus: e descu/ berts tos los seus pensaments.

Allegoria de penteu

Ens esperar per mi es/ ser enterrogat: pzeuenit
f ames raons axi segui.
bocaci. Tal festa cele/ bzãt se en tebas penteu net de cadi/ no fill de agaue / y de chionyn dels companyons de cadino enlo hedi ficiõ aquella ciutat home tempzat y areglat en son menjar: e beure com ves tots los pobles empesos al desozdenat beure ab tan largues raons com ouidi ha scrites trebal la en apartar aquells de tã grã er/ ra: e mirant vn dia sa mare y ses ti as ab los altres ballãt sobzepzes ỽ vergonya volgue tozbar lo ball. ỽ q̃ indignades aquelles ab iuy toz/ bat parẽt los que miraueyn pozch saluatge empeses per la furoz ỽl vi sobze ell cozregueren / y lo poble se guit les e ans ỽ cessar tal aualot re sta penteu mozt per la gent embzia ga

Allegoria dels lombarts transformats en dalfins

AQuest penteu home are glat com he dit repzenia tostemps los embziachs e com vn jozn pzengues vn vell tozbat de vi: enterrogat pq̃ beuia tant recita ab tãt largues ra/ ons lo miracle de baco trãsformãt los lombarts en dalfins. daon hã cregut molts los dalfins recozdãt se ỽ esser estats homes tenir amoz ls homens: y volentes anar pzop ỽls nauilis. les raons ỽ acestes ab

la transformacio de aquests p tot
significquen la força del vi:e los ac/
tes de aquells qui massen beuen:q
los dalfins tengã amor als homés
hoiras del pare de natural hysto/
ria coses de marauella. ¶ DE LA
Los dalfins entre tots los peyxos
dela mar tenen ab los homens es/
pecial privança:e cõ tots natural/
mẽt fugen ỏ esser vists sols los dal
fins dels homens no se amaguen/
ans entorn dels nauilis van rode/
iant e saltan:e enla riba ỏ africa en
les parts de ypona a hagut vn dal
fi tan simple e adompdat que dela
ma dels homens prenia lo meniar
e a aquells se deyxaue menejar y to
car:e souint era vist jugar ab aqlls
qui nadauen y portar los que pu/
jauen sobre la sua esqna /y en tẽps
de alexandre de macedonia fon en
les ribes de asia vn dalfi tã torbat
enlamor dun fadri:quevenia souit
alavora ỏl pelech per aiugar ab ell
& com vn dia lo fadri tornant aca/
sa se lunyas dela mar on lo dalfi re
stave seguint los passos de aquell
tant camina lunyant se dela aygua
que mãcãt li lo natural resta mort
enlo sech:e jaso e gesideo resita /q
vn fadri anomenat hermes acustu
maue tenint semblant priuança ab
vn dalfi souint portat en lasquena
ỏ aquell passejar per la mar:e com
vn jorn acas ferit devna ona restas
desanimat. axi mort fon tret per lo
dalfi enterra:qui sentint se culpa/
ble de tal dã no volgue mes tornar
enlaygua ans morí seguit aquells
qui lo fadri asoterrar portauen tot
aço ab los mouiments ỏls dalfins
semblant aquells que fã los embri/
achs. a mogut ouidi en dir los lõ/
barts trãsformats en dalfins Tals
raons acabades ỏ plini volét clou
re ja aquest libre me ocorrech que
justament los qui eran embriachs
per auorrir la aygua forzen negats
enella. perque la vn contrari al al/
tre sol curar tan abominat fon ỏls
grechs aquest vici que segons ari/
stotil recita feren ley los institui/
dors deles bones policies: que de
vn mateix crim fos al doble punit
lo embriach e tart:o nunque se co/
met gran lagesa quelvi non sia cau
sa. Eli feu noe esser dels fills escar
nit. Eli feu sampso esser ligat /y ps
en poder de sa amiga:e vi torbant
lo iuy de alexandre li feu matar los
pricipals amichs. Tal desorde feu
mudar nom a|nero:qui cõ fos dit/
claudius tiberius nero essẽt donat
ademesiat beure p burlar sen li de/
yan claudius biberius mero. Be/
xãt altres exemples los lombarts
que portaue aestes per|hauer tãt
begut enla mar se lançaren e pẽteu
per rependre sa mare e ses ties fon
mort per ellas y per lo poble desa/
raglat del vi.

Acaba lo tercer libre de al
legories: e morals exposici
ons enlos libres ỏ transfor
maciõs del poeta ouidi. Lo
mensa lo quart ỏls noms ỏ
bacho e dela sua festa.

Pots del desastre seguit
apenteu: p la aculpa ol
vi ab gest irat seyalaue
quãt los despleya la ta/
ca de tal vici: e yovolguera: per no
hauer los anuiar ab les raons de
baco dar fi als fets de aquell: mes
tants noms com recita ouidi can/
tats ensa laor. p los q celebrauẽ ab
pler la sua festa: me forçarẽ adema/
nar lo que significauen & lo poeta
tosca ab so de tals paules feu clar
lo q̃ cercaue BO Caci Bel presidẽt
de aquest nostre collegi horas in/
hoida legesa dela festa de bacho: y
yo apres declarar te per orde los
noms de aquell cantats per los ql
festiuauẽ. AL Usti. Com has hoit
en lo mes de Octubre al trafegar
del vi se feya la gran festa de bacho
e munta atant lo desorde de aquel
la que en ytaliavn mes complit du
raue honrãt la ymage de priapo la
festa del qual mesclant ab la de ba/
cho ental temps celebrauen no en
loch amagat: ni secret. mes en pu/
blich ab paraules desonestes bal/
lãt entorn ol aq̃ll: e aq̃ll ab profesio
portauen per los camps: e apres p
tota la ciutat e passãt p la plaça tor
nant lo ensonloch la pus antiga: e
honrada dona dela ciutat li hauia
ametre al capvna corona feta de di
uerses flors. & axi ab tal desorde/
pensauen placar los dos deus: e p
endressar los esplets de aq̃ll ãy era
forçada la matrona de fer tal acte
que a vista deles dones ol be no de
uia esser cõsentit aqualseuol vil do
na. BO EL CI. Los noms d aq̃st
dionis eran molts: com has vist p

ouidi: e per tots son senyalades ca
litats e affectes del vi. Era dit pri/
mer baco. significant furor: Lo se/
gõ nõ era bronio abronit q̃ es cõsu
mar: pq̃ lovi destẽpradamẽt bagut
cõsuma lo hũit radical e les forces
dels niruis demanera q̃ls soberbis
beuadors souint son tremolosos.
Laltre nom es lyeo alien quod est
tractus. perque lo vi tirant es be/
gut: o lieo aligo ligas. perque lovi
liga lo seny y la rao. Lo quart nõ
era ignineno: o per esser fill d iupi
ter. per q̃ es pres lo foch: o per en/
gendrar lo vi calor que es effecte d
foch Era dit mes auant yterũsatus
que vol dir altre vegada nat per la
rao que has hoida enlo loch on p/
lauẽ d sa natiuitat. & perço axima
teix era dit bimatris. ço es fill de
dos mares: que son les dos calors
natural y artificial que ja te dites.
Lo seten nom era niseo: per la ciu/
tat de nisa: en qui nasque en india/
o per vn coll del munt de pernaso
en aquell consegrat. Lo vuytẽ nõ
era tyoneo intonso: quod idem so/
nat com no tos: o trasquilat & aq̃st
nom lidauen perque era fengit in/
fant: los quals acustuman no esser
tosos ne trasquilats Lo nouen nõ
era consitor huue: que vol dir in/
uentor/o cultivador del raim. Lo
deen nom era leneo. pque lo vitẽ/
pradamẽt begut consumada la co/
lera reddit homines lenos. ço es
blans e tractables. Mictileo era lo
onzen nom quasi noctem ingerens
pque los embriachs al mig ol iorn
sõ delanit opresos. Lo. xij. nõ era
eleo per la ciutat elea laon princi/

palment era colt y honrat/y aco e/ra dit per lo yar:y pentexar :q̃ fan los embriachs euan es interiectio de laor de bacho consideraṫ fadri: e vol dir bon fadri. Lo quinzen nō y derrer p ouidi posat es liber/pa/ter:e axi era lo vi anomenat. perq̃ als homens aporta libertat :e per/ço los catius embriachs estimé tāt com dura que son frāchs y libertś e atots finalment solta ō totes bas/ques:apres de tants noms diu o/uidi en boca de aquells:los mira/cles obrats per ell enla mort de pé/teu/y dels lombarts transformatś en dalfins estenent la festa celebra/da entebas composts veure legint

Capitol segon tractant la allegoria de piramo e tisbe

Exant de demanar/qui fozen les filles de mine yo menyspresant lo deu bacho: paltre loch on tractarem ō aquelles. vull per sem blant dexar de demanar de dirçen de babilonia ni ōles altres que de passada la major ōles germanes to ca començant aparlar. perqueveig esser posat per honar lorde ōl fé/gir. y seguir lo costum ōles dones pleres:qui hauent adir alguna fau la se mostren afenades no sabēt de qual diguen per asaber ne moltes mes venint ala principal q̃ tracta/de piramo y tisbe:pendre pler ō sa ber lo ver de lurs amors/ ne perq̃ diu les mores blāques p la mort ō aq̃lls fetes vermlles. BOCAEJ veritat fon lo que ha dit ouidi ō pi ramo y tisbe iouens anamorats en la gran babilonia q̃ funda semira/mis la reyna desonesta :qui p po/der acolorar son crim ordena ō po quessen les mares esser ab los fills casades:y axi enla terra aon era tā praticada la legesa del vici: no era de blasmar la amor dels icuens/no parents/y del que deles mores es escrit per ouidi enlo presēt capi tol se deu cōsiderar. Primer la na tura del arbre qui ans de esser ma/dur produeix lo fruyt blanch/y madurant pren la color vermella y com morissé los dos anamorats sots vn morer al peu de vna font/prop la tōba de nino no impropia mēt ab tal metafora scolora ouidi lo ver dela mort da aquells. perla conformitat q̃ te la color deles mo res ab la sanch dels homés escam pada/y mes auāt se pot enaço mo/ral seny aplicar p la blancor deles mores entenent lo comēç ōl amor blāch e plasent e de gētil mirar suc ceint los desigs al plaer de aquells qui aman. Pero com es madura/ço es acabada la força del desijar/passant lo desig en fruicio. la ques mostraua blanque pré la color ver mella:o perque ab actes vergon/yoses souint de tal color tiny la ca ra dels qui aman:o perque ab escā pament ō sanch en diuerses mane res tal amor se conserue/y souint aporte ala mort los qui amen com feu als dos de babilonia de qui cō pte la pmera deles germanes qui menyspresauen bacho.

Capitol terc tractant qua tre allegories so es de vulca

Dts del desastre seguit
apenteu ;p la aculpa ỏl
vi ab gest irat séyalauè
quãt los despleya la ta/
ca de tal vici;e yovolguera;per no
hauer los anuiar ab les raons de
baco dar fi als fets de aquell; mes
tants noms com recita ouidí can/
tats ensa laor. p los q̀ celebrauè ab
pler la sua festa;me forçarè adema/
nar lo que significauen & lo poeta
tosca ab so de tals paules feu clar
lo q̃ cercaue BOCaciBel presidèt
de aquest nostre collegi hoiras in/
hoida legesa dela festa de bacho ;y
yo apres declarar te per orde los
noms de aquell cantats per los q̀l
festiuauè. ELSIsti. Com has hoit
en lo mes de Octubre al trafegar
del vi se seya la gran festa de bacho
e munta atant lo desorde de aquel
la que en ytaliavn mes complit du
raue honrãt la ymage de priapo la
festa del qual mesclant ab la de ba/
cho ental temps celebrauen no en
loch amagat;ni secret. mes en pu/
blich ab paraules desonestes bal/
lãt entorn ỏ aq̃ll;e aq̃ll ab professo
portauen per los camps;e apres p
tota la ciutat e passãt p la plaça tor
nant lo enson loch la pus antiga;e
honrada dona dela ciutat li hauia
ametre al capvna corona feta de di
uerses flors. & axi ab tal desorde'/
pensauen placar los dos deus;e p
endresar los esplets de aq̃ll ãy era
forçada la matrona de fer tal acte
que a vista deles dones ỏ be no de
uia esser cõsentit aqualseuol vil do
na. BOECIJ. Los noms ỏ aq̃st
dionis eran molts;com has vist p
ouidi;e per tots son senyalades ca
litats e affectes del vi. Era dit pri/
mer baco. significant furor; Lo se/
gõ nõ era bronio abronit q̀ es cõsu
mar;pq̃ lovi destèpradamèt bagut
cõsuma lo hũit radical e les forces
ỏls niruis demanera q̃ls soberbi
beuadors souint son tremolosos.
Laltre nom es lyeo alien quod est
tractus. perque lo vi tirant es be/
gut;o lieo aligo ligas. perque lovi
liga lo seny y la rao. Lo quart nõ
era ignineno ;o per esser fill ỏ iupi
ter. per q̀ es pres lo foch;o per en/
gendrar lo vi calor que es effecte ỏ
foch Era dit mes auant yterũsatus
que vol dir altre vegada nat per la
rao que has hoida enlo loch on p/
lauè ỏ sa natiuitat. & perço axima
teix era dit bimatris. ço es fill de
dos mares;que son les dos calors
natural y artificial que ja te dites.
Lo seten nom era niseo;per la ciu/
tat de nisa;en qui nasque en índia/
o per vn coll del munt de pernaso
en aquell consegrat. Lo vuytè nõ
era tyoneo intonso;quod idem so/
nat com no tos;o trasquilat & aq̃st
nom lidauen perque era fengit in/
fant;los quals acustuman no esser
tosos ne trasquilats Lo nouen nõ
era consitor huue ;que vol dir in/
ventor/o cultiuador del raim. Lo
deen nom era leneo. pque lo vi tè/
pradamèt begut consumada la co/
lara reddit homines lenos. ço es
blans e tractables. Mictileo era lo
onzen nom quasi noctem ingeren
pque los embriachs al mig ỏl iorn
sõ delanit opresos. Lo. xij. nõ era
eleo per la ciutat elea laon princi/

palment era colt y honrat / y aco e/ ra dit per lo yar: y pentexar: q̃ fan los embriachs euan es interiectio de laor de bacho consíderat fadri: e vol dir bon fadri. Lo quínzen nõ y derrer p ouidi posat es liber / pa/ ter: e axi era lo vi anomenat . perq̃ als homens aporta libertat: e per/ ço los catius embriachs estimé tãt com dura que son frãchs y libertś e atots finalment solta d̃ totes bas/ ques: apres de tants noms diu o/ uidi en boca de aquells: los mira/ cles obrats per ell enla mort de pé teu / y dels lombarts transformatś en dalfins estenent la festa celebra/ da entebas composts veure legint

Capítol segon tractant la al legoría de píramo e tísbe

Dexant de demanar / qui fozen les filles de mine yo menyspresant lo deu bacho: p altre loch on tractarem d̃ aquelles. vull per sem blant dexar de demanar de dirçen de babilonia ni d̃les altres que de passada la major d̃les germanes to ca començant aparlar. perque veig esser posat per hornar lor de d̃l fé/ gir. y seguir lo costum d̃les dones pleres: qui hauent adir alguna fau la se mostren afenades no sabét de qual diguen per asaber ne moltes mes venint ala principal q̃ tracta / de piramo y tisbe: pendre pler d̃ sa ber lo ver de lurs amors / ne perq̃ diu les mores blãques p la mort d̃ aq̃lls fetes vermlles. BOCAEJ veritat fon lo que ha dit ouidi d̃ pi ramo y tisbe iouens anamorats en la gran babilonia q̃ funda semira/ mis la reyna desoneста: qui p po/ der acolorar son crim ordena q̃ no guessen les mares esser ab los fills casades: y axi enla terra aon era tã praticada la legesa del vici: no era de blasmar la amor dels iouens / no parents / y del que deles mores es escrit per ouidí enlo presẽt capi tol se deu cõsiderar. Primer la na tura del arbre qui ans de esser ma/ dur produeix lo fruyt blanch / y madurant pren la color vermella y com morissé los dos anamorats sots vn morer al peu de vna font/ prop la tõba de nino no impropia mẽt ab tal metafora scolora ouidi lo ver dela mort da aquells . perla conformitat q̃ te la color deles mo res ab la sanch dels homés escam pada / y mes auãt se pot enaço mo/ ral seny aplicar p la blancor deles mores entenent lo comẽç d̃l amor blãch e plasent e de gẽtil mirar suc ceint los desigs al plaer de aquells qui aman. Apero com es madura/ ço es acabada la força del desijar / passant lo desig en fruicio. la ques mostrava blanque prẽ la color ver mella: o perque ab actes vergon/ yoses souint de tal color tiny la ca ra dels qui aman: o perque ab escã pament d̃ sanch en diuerses mane res tal amor se conserue / y souint aporte ala mort los qui amen com feu als dos de babilonia de qui cõ pte la pmera deles germanes qui menyspresauen bacho.

Capítol terc tractant qua tre allegories so es de vulca

de marc deles amors de ve
nus y de marc e deles trans
formacions ꝺ clícia en gíra
sol e de leucothoe en verga
de encens.

As de tractar ouidi la
faula principal deles a/
mors del sol fa mencio
del cas seguint avenus
y març quant per vulca lo marit ꝺ
aquella sozen prefos enfemps ꝺ ve
nus per ara no men cur, mes pen/
dze placr saber de vulca y de març
per entendze millor lo que es dit ꝺ
aquells. BOCACH. Per març
han entes los antichs lo deu delef
batalles: perque les calitats e effe/
ctes del planeta asenyalen per tot
los actes bellicosos: e pço tots los
homens valents com veuras enlo
discurs deles faules de ouidi eran
dits fills de març, en aq̃st intebai/
da. descriu estasci la regio on reg/
na la casa: e los de son seruey. pro/
piam ent designant totes les parti/
cularitats pertanyents ala guerra
Aquest per be que molts han dit q̃
era fill de juno e de jupiter los mef
volen q̃ sia nat de juno sola e entre
los altres ouidi recitãt enlo de fa/
stis diu que juno torbada, perque
jupiter sens aiustament ꝺ dona ha
uia procreat minerua anaue al an/
tich occeano per ademanar consell
com poria sens ajuda de home en/
gendzar algũ fill: e com cansada re
posas enles portes dela deessa flo/
ra enterrogada p aquella del loch
aon anaue Compta la causa qui en
anar la mouia: aqui flora digue ref

ponẽt que sila seya segura deno sẽ/
tir ho jupiter ella li diria vn cõsell
profitos: e ab juramẽt assegurada
p juno, deno sẽtir ho jupiter li mo
stra vna flor enlos camps oleneos
la qual juno tocant sens ajuda de
home concebe e pari vn fill qui fõ
nomenat març aço del naxer ꝺl ꝺu
ꝺles batalles, per dos raons se es
pogut fengir: ꝺ per acolorar ladul
teri de iuno: o per mostrar la mate
ria don es nodzit lo sement conce/
but qui es la sanch deles mestruas
lo qual sol les dones produexen y
es per moltes donant li gentil nõ
anomenada flor e de tal flor nada
enlos camps olenehos a olẽdo sic
dctõs diu ouidi esser nat aq̃st març
lo qual no hã volgut los fengits q̃
fos fill ꝺ iupiter, perque no fos de
semblant aton pare, mes dien que
era fill ꝺ iuno, pqui com has hoit
son entesos los regnes e riqueses:
per occasio dels quals son mogu/
des les guerres e no sẽs rao digue
ren esser engendzat aquell per to/
cament dela flor dita: com te decla/
rara ab ses raons, ysidoro. E co/
mença axi. propiamẽt lo feroce /y
cruel març es dit fill ꝺla sanch me
struola, perque be considerat lo ef
fecte del vn y del altre tan cruel a/
nimal ꝺ altre mes deguda materia
nos podia engendzar / o criar per
que lo nat sos conformc al pare. &
nota que p lo tocamẽt de tal sanch
no fructifican los blats tocats en
herba los mosts se anegrexẽ: e les
herbes se mozen, los arbzes lan/
çẽ totes les fruytes, lo ferro se ro
uella: lo aram tozne negre si al/
guns cans ne mengen se tornen.

rabiosos: e axi enfellonit se març
ço es la guerra no sol los blats en
herba sō gostats e parexé. mes los
cullits e madurs son del tot consu
mats. les vinyes se enermexen per
on son los vins agres. les herbes
dels caualls palcigades se mozen:
e los arbzes de continuu robats p
dé los propis fruyts. lo ferro pza
ticat en cruel vs se menge: e consu
ma: lo aram amagat tozna negre: e
los homens de guerra per la sāch
escampada encruelits se mostré ra
biosos: per on apar/be conuenir
lo fruyt ab la sement: e lo fill ab tal
pare. BDEAEJ. Alquest març axi
nat han fegit homero e ouidi esser
anemozat ō venus. com veuras en
sō loch. mes pq̄ es dit enles dites
fictiōs vulca marit ōvenus ans de
tractar amozs ōvenus y ōmarç ho
diras ō tullí q̄nts son estats anome
nats vulca e yo apzes declararte lo
q̄ es fingit de aq̄st marit devenus.

Allegoria de vulca.

SEguint lozde comen
çat tulli feu coméç a
tals noues enlo libze
de natura deozum ja
altrevolta allegat me
racozde hauer dit tres fins a vuy
hauer hagut en nom propi vulca.
Lo primer fill del cel. Lo segō fill
de nilo. & lo terç fill de iupiter e ju
no aquest fon lo ferrer dela isla de
lempnos o ō liper: cō te dira. BD
EJ. Lo derrer vulca anomenat p
tulli es lo marit de venus: e fon ho
me de gran enginy. enlo obzar del
ferro. per on eran totes les obzes
marauelloses aelli atribuides. com
bas vist per ouidi. per aquest algu
nes voltes: han entes los poetes /
lo foch: e perço ademostrar q̄ van
toztes les flames del foch pintaué
vulca coxo. de aquest per ouidi sō
tocades dues faules. La vna quāt
per paga deles lagetes obzades cō
tra los gegants demana poder en
loch clos aultar se ab pallas: com
bas vist enlo libze segon. & laltre
es ōl pzelét capitol q̄nt auisat p fe/
bo pzes març ab la muller. Alquest
vulca fon rey enles illes vulcanias
e de liper que son enla mar de sici/
lia. & axi lo gran mestre del ferro:
e lo foch. lon per dos noms ente/
sos Lo pzimer es vulca: e lo segon
mulciber Vulca segōs serui es dit
quasi volicanus. ço es volant per
layre: e rabano diu vulca esser nō
compost de volo e candoz: e axi vo
lans candoz. mulciber que es lo se
gon nom: es dit quasi mulsens ym
bzem/o molliés hera: totes les di
tes interpzetacions se poden apli/
car al foch y al ferrer: gelos marit
de venus

Allegoria deles amors de venus y de marc.

SEgnint tal raonar lo
gran pzomouedoz ō
aquell noble collegi
axi digue. Pus has
hoit ō març e ōvulca
ja es hoza que entégues lo que po
sa ouidi com fozen ensemps ligats
ab les cadenes pzimes: venus y lo

deu març. E nota que alguns han volgut lo fengit pendre causa dev/ tadera historia. Dient que venus menyspresant a vulca. perço com e ra leig y de mala talla. se anemoza dun gentil e valent caualler: ab lo qual grā temps porta amors secre tes: fins que per vn discret amich de son marit fō descubert tal crim Altres dien los fenginis hauer p aço volgut significar molts homēs guerres e bellicosos esser presos d amor. E altres mirant pus lūy esti mā p venus deuer esser entes lo a petit cōcupiscibleligat ab vulca ço es ab la calor en matrimoni. Aqst quant se encen ama març. ço es lo acte feruent: y es amat de aquell E axi los dos apetits encesos se aiu/ sten enlos anemorats: aço vist per lo sol. ço es p lo home saui repre sē blāt desorde: e acusa tal acte. pero complint se per obra la feruor d la desordenada cobejança es fet qlos folls son per lo mig ligats ab ocul tes cadenes: deles quals nos pot/ ni sab soltar lome afeminat: ans en publich cometent sos desordes es ris e burlat per los sauis com diu ouidi: que rieran losdeus veent aquells ligats

Allegoria de clisia en gi rasol: e de leucothoe en ver ga de ensens.

DEr aquesta iniuria offesa venus del sol. segons q diu ouidi volgue que ell sentis la passio de amor e feu aquell esser pres per lo grat d leucothoe oblidāt clisia e les altres per ell ans estimades. dient leuco/ thoe del pare soterrada esser con/ uertida en verga de encens. E cli/ sia dolent se de esser desdenyada p continuu mirar lo cos del grā pla neta en fulla de girasol e volria sa/ ber qual dels sols: o febos son lo a nemorat de aquestes germanes: e lo fengit del transformar de aquel les daon a pres començ. BOCA/ CI. Per esser ofuscada gran part dels libres qui contenen. lover de les hystories asenyaladamēt enlos fets de bello e de sa successio. No es possible distinctament: dir qual de tots fou anemorat deles filles de orchamo/ qui segons vol ouidi: fō sete en orde de generacio: del pri/ mer belo. Alguns volen q presa lē cothoe en adulteri abvn joue d for ma resplandent. segons ley de sa/ bea fon soterrada viua: e com per cas enlo loch aon la soterrarē nas/ques vna verga d encens: dles qls aquella regio produeix moltes. es/ timarē leucothoe trāsformada en tal arbre. e yo estime alre ço es que com enla prouicia a chimenida ha ia vn loch per qualseuulla causa a nomenat lecothoe lo ql loch pro/ dueix molt encens: e pço dien los vehins quel sol ama leucothoe: e o brant enla humiditat de tal terra conuerteix aqlla en verga: o arbre d encēs: aço me sēbla hauer raona blemēt mogut ouidi a tal descrip/ cio lo q diu de clisia conuertida en girasol: pot esser dit per descriure la natura de tal planta. e ornar lo fēgit d leucothoe / o pot esser q cli

sia germana de aquella dolent se ỏ esser causa de tal mort de sa germana: moris en algun camp com diu ouidí seguīt los passos del primer anemorat: no volent la mirar ni escoltar si be no crech sia dit p ouidí sino perla rao dita ỏla fulla qui tostemps mira ala cara del sol coz no tropia orcamo hauer hagut altre filla ni fill sino sola leucotoe.

Capítol quart tractant la allegoria ỏ hermofrodita ab la propietat dela font de salmacis

Ates lo que senyalé les faules ỏles dues germanes no curant de tantes com de passada toca la terça en ses raons: vos estimare molt me declareu lo que diu dela font de salmacis e de hermofrodita. BOCACI. Fill de mercuri y de venus es dit hermofrodita y es nom grech compost dels nōs de aquells com mercuri en grech sia dit hermes: e venus frodiça. a quest es dit tenir la natura de home y de dona: en que se pot assignar vna rabo natural. pque aqlls qui naixen sots costillacio de tals planetes asenyaladament de mercuri si per oposada virtut de altra planeta. o per influx del cel no son refrenats / o dasuiats de tal desord: son inclinats a abusar dels membres naturals agendo et paciendo mes al que diu ouidí ỏ hauer aqll enla font de salmacis per los pchs ỏla nimpha mudada forma: doné alguns tal declaracio. diét que lo poeta ha volgut per aço amostrar lo criament de alguns enlo ventre prenét forma comuna: ala natura viril / e femina en tal manera enla mare deles dones on los infants del sement concebut son criats a set cases: o cābres aptes a retenir e criar: tres ala dreta e tres ala esq̄rra y la vna en mig les tres dretas criā mascles y les esquerres fembres: quant empero enla cambra del mig es rebut lo semét: naix lo infant ab les dues natures: y tals son dites hermofrodits e axi applicāt al prepasit enla sella del mig luytant les dos natures no podét vençre la vna ala altra se segueix q̄ resten los senyals dela luyta dels dos y es complaguda la oracio de la nimpha: restant enla font ço es enla cella: o cambra mijana ỏla mare tal virtut que lo sement en ella concebut produex los infants ab les dues natures pero yo estime alre hauer volgut ab tal fengir senyalar lo poeta e per porgar la font de salmacis de tal culpa: nom sera treball recitar lo que dōa causa al fengir tal proprietat de aquella. segons que vol vitribio enlo libre ỏ architectura enla prouicia ỏ caria no molt luny ỏ alicarnaso: es vna font nomenada salmacis / ab la aygua molt clara e de bona sabor entorn dela qual antigament los barbaros. carios y lelegos / habitaué qui lançats per nida y acarnania nobles homens ỏ arcadia de aqll loch aon hedificaren troecon: en

comuna colonia ;e retrets enlos boſch començaren cozrent e robãt deſtruir los vehins ;mes com vn dels de arcadia per deſig de guanyar prop dela dita font / hedificas vna tauerna;o beguda eſperant eſſer endzeçat per la bondat del aygua de aquella en vendze ſes dina des;ſe ſegui que tant per lo delit q̃ enla font prenian /quant per trobar en la dita tauerna méjar ab cõpliment los barbaros ferestechs e cruels deuallauen ſouint a reposar enella,e axi apoch apoch pratícant ab los grechs dexada la primera ferocitat /començaren a pendze les pratiq̃s d̃ aquells ;molles e femenines fins q̃ dexada del tot la crueltat primera ;reſtaren com los grechs manſos y praticables e com la manſuetut grega a reſpecte dela ferocitat dels barbaros ſia viſta femenina ſon dit p obza d̃ tal font los homens eſſer afeminats e fets hermofroditas qui ſon home e dona.

Capítol cinque tractant la allegoría deles filles de mineyo transformades en veſpertilions.

Tabades les raons de aqueſtes tres germanes ſera be declarar lo fengit d̃ aquelles les quals diu ouidi menyſprejant la feſta d̃ deu bacho eſſer per aquell conuertides en veſpertilions;;ſobze que me recorde hauer legit ſens aucto ritat de aprouat doctor. que alchitohe leucate,e alcinoe;fozen filles de mineyo noble home de thebas e com foſſen dades molt alvici del beure;lo pare les enclos envna caſa;ordenant quels fos dat lo vi amarat;e perço ellas filant treballauen en auançar quant mes diners podien,ſecretament fent daquells compzar vi ;p a beure a lur plaer aqueſtes per ſatiſſer al pare e moſtrar que lo vi auozrian no ſol d̃ cõtinuu deyan mal del vi e d̃l deu bacho mes enlo jozn que tota la ciutat feya feſta de aquell ellas filant moſtrauen de fer ne poca ſtima pero tant no creballaren encobzir lo deſozde de lur deſarreglat apetit que aquell die enceſes perlo vi cõ ſentiſſen lo pare venit enla veſpza da a viſitar les obzir les pozres d̃l loch aon ellas eſtauen los parech que ſentien gran remoz de tebals y de ſembas a meſcla de crits de moltes cruels feres eſtimant que cremaue lo pati de lur caſa,e axi eſpantades com volgueſſen fugir ſe amagaren en vn loch baix e toſch daon nunca partiren fins que la nit ab lombza de ſes ales cobzi tota la terra;dient que per aço fon fẽgit per ouidi eſſer aquelles cõuertides en veſpertilions, lo qual es nom comu a tots los aucells dela nit aço no impzopiament me ſembla eſſer aplicat al que diu lo poeta,ſi be pendzia plaer hauerne lo parer de voſaltres. BOECI. Lo dzet canonich e ciuil. lo cos de natuzal e mozal philoſofia la medi

cína y la sacra scriptura ensemps ab totes les sciécies tené cascuna sos propris glosadors. als quals lo qui vol inuestigar los secrets ò aquelles: pot recorrer e del parer de molts pendre aquell qui mes li satisfa: sola la poesia per q̃ tostèps es stada familiar de pochs desesti mada per los mes: com a no portant guany no sol per molts seglers es stada menysprelada y auorrida mes perseguida a fretura de glosadors per endreça dels que volen aclarir los secrets de aquella: per on es forçat a tu y en aquells que tal emprené: no sol recorrer ha autentichs doctors: mes aqualseuul la glosas escrites sens nom. y axi lo que dius que has legit deles filles de mineyo: no dupté de admetre los que ligiran tots scrits: pus alre nom occorre en contrari, y tal exposar no impropiament es aplicat al fengit per ouidi.

Capitol sise tractant tres allegorias so es del infern de les furies e de yno e melisertes

Als venjances preses plo deu bacho ò aquells quil menispresauen crerian la deuocio als pobles dela ciutat de tebas e perque no restas alguna part dels parets de europa sés esser affligida: yno filla ò cadino: ensuperbida per tal prosperitat del nebot mogue lo animo de iuno, natural enemiga de la casa de egenor adesig ò ferli sentir pena. per on descriu ouidi: coz juno deualla al infern recitãt mol tes penes per ella vistes en séblãt loch. & perço me farcu vn grã plaer de dirme del infern alguna cosa tant del fengit per los antichs poetes quant del que nan scrit los doctors gentils: e catholichs. BOCACH. Lo infern per los antichs poetes es stat nomenat per molts noms: ço es herebo / tartaro / orco ditis / auerno: baratro e isern. aqst fégiré fill ò la terra e ò ò mogorgõ de mogorgon li donauen per pare perque stimauen aquell pare e principi de totes coses: e la terra p mare / perque no sol los nostres. mes encara los gentils an estimat lo loch del infern on son punits es les animes ò ls mals / esser enlo cẽtre dela terra / moguts per tal rao com deu sia sobirana bondat e lo pecat sobirana malicia / e maldat per acte mal p̃ eccant sem enestrez lunyats dela bõdat diuina. e com lo propri loch ò ẽu / vltra ò èrbiqz p essẽcia pstẽcia e potẽcia sia lo cel empirco q̃ es sobre tots los cels e ò l cel algũa part no sia mes lũy q̃l centre dela terra perço es assignat en pena del mal lo loch mes lunyy apartat dela sũma bondat. e per aço fon dit lo infern fill dela terra de aquest an scrit moltes coses ouidi enlo capitol present e en altres lochs com per auant veuras. e virgili enlo sise dela eneyda. les quals voler estesament tractar seria desuiar lo principal prepositi: sol ne di

re algunes. En infern han posat quatre rius acheron flegeton: la paluda estigia. e cochiton lo quart an posat caron barquer ỏl primer riu. per a passar les anímes. cerbe ro ab tres caps: porter dela ciutat ỏ ditis / e per jutjar e assignar loch propri de pena a cascu dien que en la entrada: son minos redamanto e chaco e dexãt moltes penes par ticulars scrites per virgili: vejam les que posa ouidi. ço es lo fetge ỏ tisio rosegat ỏl voltor: la fam y set de tantalo. la roca cnua per cisifo voltada e la aygua ab treball inuí cible / poada sens vmplir lo loch buyt per les netes de belo de tots aquests que ha posats ouidi en lo libre dee. quant parlarem de orfeu entendras qui foren ne per quels es tal pena assignada. ara ỏ macro bi: hoyras com moralment lo nos stre cors es entes per infern / e dis aquell se troben semblants penes declarant apres lo pare augusti lo ver del loch on los dampnats pas san e passaran cruel pena sens fi. E enla fi Agusi te dira lo propi signi ficat de tãts noms com has hoits de infern. ABAERDBJ. Expo sant lo somni ỏl noble africa / quãt la anima del oncle per ell interro gada si era viu / o mort: respos morts esser aquells qui viuíã enla vida present me so esforçat en mo strar la anima enclosa enlo cors no sol esser morta mes condempnada ales penes quen lo infern scríuen los poetes lo fetge de tision men jat p lo voltor e renouat es lo ver me de nostra consciencia / qui mẽ ja y rossega la pensa de aquell qui obra mal sens que no minuen en res los seus mals actes: tãtalo ve xat per fam e set continua a la vora del riu e sota lo pomer senyala la fam e set que ỏ guanyar te lo auar no fartãt se per molts diners que hage. Sisifo voltant de continuu la roca declara la vida ỏ molts tre ballada: en actes inutils: e sens ef ficacia per les netes de belo treba lant ab cadufos sens fons de vm plir vn safareiges denotat lo tre ball deles dones: qui tant quant mes treballen en crexer ab art la gentilesa lur perdut lo treball pus tost resta guastada p los tres jut ges sõ entenes tres psones que pec cãt offenem deu / lo proisme e nos saltres matexos essengit lo infern circuit e regat per quatre rius per dar nos a entendre que aquells q lançada la rao se dexen gouernar e regir als desordes del apetit con cupiscible: primer trobada la ale gria del dret iudici passen lo riu de acheron qui es interpretat sens goig / o alegria. la qual lançada es necessari que anuig se meta en son loch del qual souint es engendra da ira e furor. e axi passen lo segon riu que es flegeton interpretat fu rios y ardent dela qual furor: re sta continua tristesa qui es la palu da estigia. e perque dela trístor ixẽ los plors e lagremes: es dit de esti gia passar enlo quart riu cociton nomenat que es interpretat plor e axi son los mesquins de mor / tals / vexats e combatuts per falsa opinio e portan dintre si lo infern

que es fengit dels poetes al cẽtre dela terra. AUGUSTI. Ider be que propriament sia aplicat al fẽgir dels poetes lo que ha dit ma crobi, vull prouar lo infern esser per pena dels dampnats per auc/ toritats del vell y nouell testamẽt e per rao y aço no es callat per ma crobi enlo libre mateix de somno sipionis, diẽt les animes dels bõs apres la mort anar al cercle de ga/ laxia e les dels mals a pena perpe/ tual de ifern. proues aquesta veri tat genesis. xxxvij. quãt dix iacob descendam ad filium meum lugẽs in infernum. e iob xxi. capitulo Bucunt in bonis dies suos: et in pucta ad inferna descendũt. E da/ uid en molts lochs. psalmo nono Conuertantur peccatores in infer num/omnes gentes qui obliuiscũ tur deum. et psalmo. xxviiij Eru/ bascant impij et deducantur in in/ fernum. e salamo prouerbiorum. xxij. Tu filium et animam eius de inferno liberabis. e ysayas. xiiij. capitulo diu parlant del peccador detracta est ad iferos superbia tua e la eglesia canta tots dies per de termenat article. Descendit ad in feros/e per sanct luch es scrit del mal rich. Sepultus est in infernũ Elpres se proua per rao duer esser lo infern loch deputat a eternal su plici dels dãpnats perço com deu essent subirana justicia. no dexe ne gun mal impunit/ne algun be fẽs satisfactio. e com vejam molts ho mens mals prosperats/e molts bons vexats e turmentats enla vi da presẽt: deu no seria just si apres la mort no reseruaua a cascu loch digne ỏ sos merits/e aquest es pa radis per los bons: e ifern per los mals. e es rabo que la gloria e pe/ na que deu dona sia eternal e sens fi. per be quels actes bons e mals sien estats finits e temporals per ço que algu no es saluat: o damp nat: sino aquell qui lo estrem pũt de sa vida es trobat bo/o mal: e a xicom lo virtuos e fel amich de ỏu qui tant com viu segueix la regla iusta. e si eternalment visques la seguiria/es per deu premiat ỏ glo ria eterna axi lo mal home qui no dexa lo peccat/mentreviu perque es de creure q̃ si eternalmẽt visq̃s e ternalmẽt peccara/es punit en i/ fern ỏ pena eternal. E nota q̃ la pri meza e pr̃cipal pena q̃ passẽ los dã pnats es la priuacio ỏ la vista diuia p on dix ysayas Tollatur impius ne videat gloriam dei. Laltre es lo verme dela propia consciencia qui de continuu los menge e rosega/ no ab penediment mes ab hodi/y rãcor. e aço testifica lo profeta ma/ teix enlo derrer capitol/quãt diu vermis eorum non morietur et ig nis eorum non extinguetur: de/ mostrant la pena del foch inex/ tiguible que sera en infern/com es scrit dels mals. mathei secundo. Et mittent eos in caminum ignis La qual fornal va veure jeremies quant dix primo: ollam succẽsam igni ego vidi. E ỏls dãpnats par lant ezechiel a. xxiiij. capitols diu Omnes isti vt ferrum/et stagnum in medio fornacis. Laltra pena se ra incomportable fret. per on diu

lo euãgeli. Qõ ibi erit fletus ⁊ stri
dor dentium. Laltra pena sera de
serps e verinosos vermens mẽjãt
la carn dels mesquins de damp/
nats. e aquesta promesa per deu õ
vtero nomĩj. xxxiij. dient. Dentes
bestiarum imittam in eos cum fu/
rore traentium super terram atqz
serpentium et deuorabunt eos. es
scrita per ysayas. xüij. capitulo su
per te sternetur tinea et operimen
tum tuum erunt vermes/e per iu
dich dient. Deus dabit ignem et
vermes in carnes eorum vt vran/
tur et viuant et censiant vsqz in sẽ
piternum. Laltra pena es pudor ĩ
suportable. testificada per ysayes
quant diu. Conuertetur fumus e/
ius insulfur. Laltra pena es negra
fosquor de tenebres palpables/de q
diu dauid. Jneternum non vide/
bunt lumen. e salamo. vna catena
tenebrarum omnes ligati erunt. E
perço deya iob del infern: Terrã
tenebrosam ⁊ opertam mortis cali
gine. terram miserie et tenebrarũz
vbi nullus ordo sedvmbra mortis
et sempiternus orror in habitat.
Laltra pena sera de crits e plãt cõ
tinuu ab lo qual cridaran no per
contrictio/com es scrit/ sapientie
secundo mes preangustia spiritus
gementes/superbia nostra aut di/
uitiarum gectantia quit contulit
nobis. ab moltes altres paraules
de complanta aço he volgut dir p
amostrar quel infern es reyalmẽt
enlo mes baix del centre dela terra
e perque tu ne los altres ques diẽ
crestians no sien del nombre de a/
q̃lls q̃ p̃ no bauervolgutvinir creu

re ales paraules: apres la mort for
sats creuran les penes. fent la pro
ua del queviuint descrean nõ vull
en mes raons estendre perque en
lo libre. xxi. dla ciutat d dubbe scrit
largament dela pena quels mals
passaran en infern respondrẽt a mol
tes difficultats sobre aço moguds
ou de vgusi lo significat de tants
noms de aquell. UBUSJ. Com
has hoit de bocaci lo loch on los
mals son punits te molts noms e
lo primer es herebo. quasi herens
perque te afferrats e affixos los q̃
prẽ e catiua. Bitis es dit per lo nõ
del rey altrament dels poetes plu
to anomenat qui es dit deu de ri/
quesa e perço al loch rich per mul/
titut de animes com vuy ni vagen
moltes e antiguament totes hi de
vallassen anomenarẽ ditis. Tarta
ro es dit atorrtura: per lo turment
que dona als dampnats horco es
dit perla foscor: e baratro pla for/
ma. perque baratro es vn paner
o coue fet de vimẽs ample enla bo
ca y estret enlo fons del qual vsen
los vilans de cãpanya quantvene
mẽ los rayms dls grans arbres e
com lo intern se digue que te la bo
ca ampla per rebre los dampnats
e lo fons estret per retenir aquells
p tal forma es anomenat baratro
infern es dit per esser la mes baxa
e inferior part dela terra. auerno
es dit ab. a. gy est sine et vernos qõ
est gaudium/ perço que es sens
goig ple de plor e tristor.

Allegoria deles furias del

infern

Ouidi enlo present capitol apres que ha posat la uia del infern e les penes ja dites mirades per la deessa juno diu com aquella dreça lo cami de sos passos dues les tres germanes filles dela nit: nomenades furies infernals en comu y en particular a lecto: tesiphone: emegera: per on tench desig de entendre lo fengit d aquestes. BOECI. Les furies son los mouiments furiosos quis empenyen en acometre los grans delastres: causades per priuacio d goig en nostra pensa fosca: e perço fozen dites filles de acharon y dla nit perque com has hoit acharon es interpretat sens goig/o alegria aquestes an fengit los poetes que sō tres. La primera alecto: daqui scriu virgili enla forma seguent luctiferam alecto dirarum a sede sororum infernisq ciet tenebris cui tristia bella. ireq insidieq et crimia noxia cordi. odit te ipse pater pluton: odere sozores tartaree mōstrū tot sese vertit in hora: tam seua facies tot pullulat atra colubris & poch apres diu continuant dlla Tu potes vnanimes armare ipre lia fratres atq odijs vsare domos tu verbera tectis: funereas faces tibi numina mille noscēdi artes p los quals versos clarament es mostrada la potencia de tal furia los officis e la forma molt letja coz diga que es tenguda en odi y auorrida per pluto e p les altres germanes dla segona furia nomenada tesifone scriu ouidi enlopresēt capitol quant diu: no tarda tesifone de encēdre vna falla salpiscada d sāch y vestirse del manto tambe tenyit en sāch. cenyida ab vna serp molt torta. comença de exir: y aella anāt plor la acompanyaua. y de tras la seguian terror y por ensemps ab oradura devista tremolant. e en açoajusta claudiano. Centum illi estātes vibrabant ora ceraste turba minora diri capitis sedet intus ab actis: ferrea lux oculis qualis per nubila phebes: a tracia rubet arce color sufusa veneno: e estasi ajusta aaço tenditur hac sanie gliscit cutis igneus atro ore vapor quo longa sits morbiq fameq et populis mors vana venit. & axi com p virgili les qualitats e actes de alecto son amostrads: per aqsts tres poetes son scrites les condicios de tesiphone que es la segona furia. la terça es megera da qui diu claudiano. Improba nox surgit tristi d se de megera quam penes insani fremitus animiq profanus error et vndātes spumis furialibus ire nō nisi quesitum cognata cede cruorē illicitumq bibit: primum quez fuderat ensis quem dederint fratres hec terruit herculis hora: hec defenssores terrarum palluit artus: hec atamantee direxit espicula dextre: quant mata alearcho com has vist per ouidi lo significat dels nōs de aquestes furies qui son dites infernals perque partexen del princep del infern ens porten a punir sots aquell. hoiras d fulgēci e veurasaquells be conuenir ab los ac

tes contenguts enlos versos espli
cats. FVLGENCI. Allecto qs
La primera vol dir inpausable per
denotar que tota furia começa en
nosaltres per causa d animo no re
posat tesifone vol dir iradaveu/en
la qual facilment lo animo somo/
gut es empes. megera que es la ter
ça vol dir brega: e axi se segueix q
del animo indignat e somogut hi/
xen los crits e dels crits hix la bre
ga els actes deles mans e perço a/
quells en qui les dites furies tro/
ben loch facilment son empesos a
qualseuol desorde: com se proua p
atamas qui mata son fill propri.

Allegoria de yno e melíser tes

Doyda deles furies tal
declaracio comprengui
tan larga fictio d aquel/
les hauer scrit ouidi p
amostrar com athamas per elles
empes mata son fill learcho: e per
segui a yno sa mullez ablo xich me
lísertes. e demanāt la causa de tal
acte y lorde d tanta crueltat no tar
da bocaci de respondre en tal for/
ma. BOCACI. Souint es dit p
los poetes juno deessa dls regnes
e riqueses infestar los tebans per
la espessa e souinejada mutacio de
reys que era en aquells pobles e
perque com hoiras per copdicia
de regnar fon atamas ences cōtra
los fills e muller: digue ouidi per
obra de iuno esser enell excitades
les furias aten alesraons de serui
de barlam e de teodonsi: e seras in
format del que ouidi tracta enlo p
sent capitol de atamas e dels fills
e muller de aqll. SERUI. atha
mas primer tench neyphile per
muller qui de dos fills lo feu pa/
re: vn mascle anomenat friso e vna
donzella anomenada elles. e com
la mare per la furia delvi desempa
ras la cort: e fugis enlos boschs
athamas pres yno filla de cadino
en qui engendra dos fills learcho
e melisertes aquesta yno coz es co
stum deles madastrei tenint en ho
di friso e elles fills dela altra mul/
ler orde na ab algunes dones a el/
la molt fiades de corrompre tots
los blats reseruats per on se segui
molt gran fā enla terra: e finalmēt
com athamas tremetes a cōsultar
per la fam al temple de apollo: y
no corrompent ab diners alque e
ra trames feu dir que apollo ma/
naua los fills de neyfile esser sacri
ficats per releuar la fam. y ja ells
ans los hauia acusats ab lo pare d
hauer corrūput tot lo blat. & per/
ço athamas tement lo auolot del
poble los fills dela muller prime/
ra en publich remes al juy dla ma
dastra e proueīt en secret de remey
p aqlls amonestat per la deessa in/
no enemiga d yno: feu pendre afriso
vn molto dor: e en aquell cavalcāt
ell y la germana: metētse enla mar
escaparen la vida. BARLAAM.
Tot lo q ha explicat serui es ver/
dadera historia exceptat lo que del
molto dor ha posat enla fi. es ver
que vn nodris o ayo dels infants
aries nomenat dona orde que fri/

so e elles ab voluntat del pare per fugir la ira dela madastra anant se apoztaren tot lo tresoz del regne: ço q resta yno molt anujade: e no lol tots dies reyaua e anujaua a tha mas ab rabons com adestruidoz del reyal patrimoni be robadoz ol regne. mes tots los antichs e prin cipals del poble hauia contra ell a nimats. de aço athamas anujat: en ces o ira e furios: expletant no sol contra yno: mes contra sos fills pus eran nats o aquella: vn dia co afoll pres learcho ion fill dels bra ços dela mare: e baten les parets y encalsant la mare ab lo xich meli iertes. segons ha dit ouidi de vna alta penya enla mar se iança: e nep tuno per prechs dela deel saveus acuilli aquell entre los deus dela mar TEBBACH. Lo rengir o ouidi dis prechs o venus fets ane ptuno per endreça dels nets: pres causa de aço/que yno ab so fill me lisertes fugint ab vna nau arriba ren en ytilma aon regnaue sisifo. per altres nomenat etyop. & com sos ella ioue e molt gentil: e lo fill per semblant e sos sisifo home in clinat a desordes abusant dela ma re e del fill en premi de tal acte los affigna les entrades del port mu dant los noms de aquells: e faent los colre com adeus dela mar. & p ço diu ouidi neptuno per prechs de venus hauer aquells deificats: entenent aquest rey per neptuno: e per los prechs de venus la lege sa del acte desonest en premi del ql foren seyors ol port e hornats co a deus entant que vna festa que fey an aneptuno nomenada itisma per honor del fill de yno son dita meli certia

Capitol sete tractant la allegoria dels parets e ami gues de yno transformades en roques e aucells

Dio que diu teodonci de hauer yno ab son fill me lisertes apres de esser fu gida dela furia de atha mas complit lo restant de lur vida enlas marinas del rey sisifo. cullir per obs de aquella les entrades ol port. perque vulla afauorir e afer mar ouidi/ quant diu que los pa rents y amigas de yno seguint lo cami de sos passos. Apres o hauer la vista submergir enla mar. foren transformats enles puntes ol port e en aucells qui volen per aquell a on sino mengaue entench que yno lunyada dels seus y o sa terra pres enlo loch de parents y amigas les puntes del port e los aucells q vo lant per aquell ab pler la detenian la maior part del dia com en loch de parents les entrades del port satisfessē ases necessitats: e tots ad metent tal fantasia mia de passar a uant me imposarem carrech

Capitol vuyte tractant

la allegoria de cadino e ō sa muller enserpents.

Cadino fill ōl rey agenor germa dela gentill europa segons posa ouidia / presō hauer vists tants de sastres deles filles e nets seguit dela muller desempara la gran ciutat de tebas e viuint enlos boschs foren dels deus transformats en serpents. Dieume don pres causa tal fengir del poeta. BOECI. Cadino e sa muller esser trāsformats enserpēts ha dit ouidi. perque en uellirā molt com la serp de sa natura passāt lo cos ōls altres animals segons volé los qui tractan les natures de aquells: visque per espay de increibles anys: o per que viuint en exili lançats del regne anauen terres / com la serp. E ja vulgarment se diu de algu qui haura perdut lestat / que va terrer: e pits per terra lo qual anar es propi ōla serp E nota que no voluntariament com ha posat ouidi sostengueren exili cadino e herimona: ans lançats pamphion com hoīras ō TEBAO EI. Amphion e zeto foren fills de epapho y de enthiopa qui era muller de linceo rey de tebas de egipte dela qual has hoit, que hisque agenor: e com fos per lo rey linceo descubert lo crim dela muller. segons lantich costum repudia aquella / y de tal iniuria de lur mare agreujāt se los fills com foren grans per avenjar aquella mataren lo rey linceo. E perseguits dels nobles fugint de egipte arribaren en grecia E per cadino com a arbitre rebuts e acullits. enla regio tebas. per bō guardo veent que era vell cadino / y sens fills. feren gint se fills de iupiter per esser mes afauorits del poble ab fauor de aquell al rey y reyna vells lançaren en exili: e per tal mitja priuats de tota real dignitat cadino e crimona visqueré en exili lo restāt ō lur trista vellesa E pço per les raons que ha dites bocaci. Es fengit dels poetes aquells esser enserps transformats

Capitol noue tractant la allegoria de atlas

Per entroduir los grās fets ō perseu diu ouidi enlo present capitol: cō acrisio son auiton forsat penedir se ō hauer descregut la deitat de bacho: y menyspreat tal net: veent a bacho collocat enlo cel y perseu tornant de vēcre e despullar meduſa: tocant de pesada la nativitat ō perseu. largamēt en boca ōll mateix recitada enlo darrer capitol de aquest libre quart. E perço remetent la per declarar en aqll ensemps ab la mes part dels actes de perseu. per ara me bastara entendre lo que es dit de atlas. cō sa certa ouidi hauer dit les gotes dela sang caygudes del cap dela gorgona en libia esser enserpents convertides

mes per ornar la fictio: que per al
gun significat. BOCACH. Atlas
diu lactanci que fon fill de japeto:
e ō climena e teodonci diu q̄ fa ma
re fō asia. plini diu q̄ fō libia: e pot
esser que digan tots veritat com si
an'estats tres nomenats p̄ tal nom
Lo primimer atlas fon de arcadia
Lo segon fon de tesalia. E lo terç ō
mauritania. ō aquests tres sou totz
los actes: que sō escrits ō atlas. pe
ro per no trobar los distinguits /
ne ptits es forçat tractar los en p̄/
sona devn lo poble ignorant diu q̄
de atlas es fengit que ab los mus/
cles soste lo pes del cel pque es vn
gran munt tan alçat q̄ lo cel es jut
jat reposar enla sua altesa. pero al
re han iutjat fulgenci sanct agusti/
e plini/cō te dita cascu. FULGEN
ci. Esser atlas transformat en mun
tanya es fengit dels poetes perço
que sobrada e vensuda meduia ri/
ca reyna p̄ pseu fon moguda guer
ra per pseu contra atlas qui aiudat
p̄ la riquesa de meduisa força aq̄ll a/
dexar lo regne e fugir en lo munt:
e perço aquell qui de rey fō fet ho/
me ō muntūya. dona causa ala fau
la dient esser aq̄ll conuertit en mū
tanya. per lo cap de meduisa. ço es
lançat del regne enla muntanya p̄
los diners de aquella despesos cō/
tra ell per perseu. AUSTI. A
vuyt capitols del libre. xviij. dela
ciutat ō ou me racorde hauer scrit
atlas germa de promoteu esser stat
gran sauí e astrolech don pres oca
sio la faula de aportar lo cel. per be
q̄ segons has hoit lo mūt de atlas
ab la sua altesa hauer dat causa al
fengir ōls poetes es cregut per lo
poble IDLIAI. E yo he posat en
lo libre ō natural hystoria atlas no
sol esser estat grā astrolech mes in
uētor delart de astrologia E pço p̄
los molts treballs e suos p̄sos en/
la inuēcio e cōposicio ō tā insigne
art es estat dit sobre sos muscles
hauer portat lo lo cel.

Capitol dee tractant la allegoria de andromeda deliurada dela belua marina p̄ perseu.

EnSut atlas e retret en/
la muntanya perseu se/
guint son camiviu enlas
ribes ō siria enlo regne
ō cefeo andromeda ligada ala mar
e desliurant aquella dela belua ma
rina ab si la ausita en matrimoni: e
aço volria aclarir ans de passar en
los fets de meduisa. BOCACH.
Lo q̄ posa ouidi de perseu donant
mort ala gran belua e desliurāt an
dromeda: crech siavitat: plo q̄scriu
sāct hieroni enlo libre ō distācijs
locorum. Bient enlas marinas de
palestina: del trip de dan es vna ri/
cha vila enla q̄l tins a vuy se amo/
strē les roques en qui segons dien

fon ligada andromeda ;e desliura/
da per obra de perseu qui fon ma/
rit de aq̃lla. & mes atal creure me
empeny lo que hoiras de pompo/
nimela e ō plini ꝓDABꝓDIAJ
mela Euriope segons dien abās ōl
diluui hedificat regna cepheo aço
afermé los poblats ō tal loch. per
que sots titol de cepheo ;e de phi/
neo son germa en secret ab gran
religio tenent dos altars ; e de es/
ser andromeda desliurada de per/
seu cosa celebrada p molts vells e
faules. doné clar testimōi los grās
e soberchs ossos ōla belua marina
la q̃l mata pseu q̃ fins vuy se amo/
stra ꝓLJni Regit marco estauro
lo offici ōla edelitat ; foren portats
en roma duna vila de iudea nome/
nada iope. los ossos dela bestia a/
la qual fon lançaba andromeda ; e
tenien de larch quaranta peus ; e
dalt passauen les costelles dels a/
lefants de india. & yo hoides ō pli
ni e dels altres tals raons aderi al
parer de bocaci creent que lo fegit
de andromeda fon vertadera hys/
toria/ne es increible la filla de vn
rey esser lançada amort p pena de/
la mare. pus per obra del diable q̃
gouernaue la gent en aquells se/
gles agamenō sacrifica la filla per
placar adiana. & axi cepheo per a/
placar les nimfes per sa muller of/
feses offeri ala mort andromeda sa
filla: ne fon impossible al princep
de aquest mon ;axi anomenat per
iesu crist quant dix princeps mun/
di huius ꝛc. Bela mar fer exir algu
na grā balena/o altre diforme ani/
mal, per absorbir e deuorar andro
meda; la qual fou morta per mans
del fort perseu casant ab la filla de
cepheo com ha scrit ouidi

Capitol onze tractant dues allegories so es de perseu : e de medusa : y de ses germa nes

Continua ouidi com p/
uar lo promes a perseu;
cepheo e casiope liura/
ren ab pompa de reals
noces andromeda lur filla a aq̃ll';
e pque en persona de perseu enter/
rogat per vn de aquell couit. reci/
ta ell mateix lo proces de sos fets;
vos estimare molt me declareu lo
fengit ō aquells. BDEAEJ. Be
lectanci acompliment hoiras lo q̃
toca aperseu. e yo apres declarare
lo fengit del vencre ō medusa. LE
ETAAEJ. Acrisio fill de abante
fon pare ō danes la gentil e hague
per resposta ōls deus con vn fill ō
sa filla lo deuia matar. e p fugir tal
mort; mana fer vna torra closa; ato
tes parts on feu metre la filla; ma/
nant que sol fos seruida per donef
no consentint algun home entrar
dins lo clos de aquella; e sentida p
iupiter la fama ōla gētilesa ō danef
tāt feu ab sos tractes q̃ ab força de
diners fō mes p les dones del ser/
uey ō aq̃lla. p la taulada enla cābra

aon danes dormia E pço es fegit iu piter transformat en pluja dor: ha uer plogut enla falda dela filla de acrisio, dexant la prenyada ol magnanim perseu, Be que com fos auisat lo rey sospitos, temèt la mort que los fats li prometien: ma na la filla prenys dins vna archa closa esser lançada en mar, E persa sort guiada la archa en pulla arri/ ba enles terres del rey polimio /o polidocto: e trobada per vn pesca/ dor tal archa ala voza del pelech / fon portada al rey qui conaxent lo linatge e terra ò aquella volanters la prengue per muller fent cõ a fill criar a perseu: fill de iupiter. Pde/ ro com miras aquell: crescut esser de noble animo tement de perdre per obra de aquell: lo estat de son regne ab desig que moris ental em presa lo trames a vencre la gorgo/ na com te dira lo promouedor no/ stre: BOEACH. Perque ouidi en boea de perseu diu enlo venere de medusa hauer hagut de pallas lo escut de cristall e de mercuri les ales: e lo coltell falsat, per lo escut de pallas: es presa la prudencia q̃ es mester enla guerra, per qui con/ sideram los actes de nostres ene/ michs: ens cobrim dels encontres de aquells. E raonablement es fen git de cristall, lo escut del saui guer rer. perque enlo cristall se mirè los exteriors actes. Cosa molt necessa ria al destre capita. les ales de mer curi assenyalen la leugeria: e preste sa: que es mester enles armes: e la espasa voltada y haguda significa: q̃ la espasa ol guerrer deu tirar la roba ols enemichs assi. ol cauall ò pegaso exit dela sanch de medusa: dela font cauada ab lungla de aq̃ll per auant enlo capitol terç: ol fin/ quen libre te fare mencio: ara ou ò medusa y deles altres germanes.

Allegoria de medusa y ò ses germanes.

EN les illes dorcades: q̃ son enlo occeano etyo/ pich, per oposit dels e/ tyops de esperia es fa/ ma que habitaren les tres filles de phorci: anome nades forcidas: e gorgonas en comu e en particular medusa: stemnio: e euriales. Aco testificã ab tals paraules los vessos de luca. Finibus extremis libies / vbi feruida tellus. Accipit occea / num demisso sole calnetem, esqua/ lebant late phorcinidas arua me/ duse. ò aquestes en comu es fingit que foren filles de phorci: e del mo stro dela mar. E a quants les mira uen transformauen en roques e en tre totes tres tenian vn sol vll. lo qual furta perseu: mentre passaua ò la vna alaltre: filles del monstro dela mar foren dites per tal rao vn dels principals monstros ò la mar es la balena: y es de tal natura que ab la boca vberta lança tan gran su auitat de odor: que tots los pexos vehins se fa venir de prop. E pren los que li plaen per afartar sa fam

e perque les gorgones essent ỏ mi
rable bellesa axi tirauẽ tots los ho
mens adesig de mirar les prenent
los que volien forẽ dites filles del
monstro dela mar: o balena per a
semblar aquella enla natura: mes
ers dit tenir les tres vn sol vll. se
gons opinio ỏ sereno e teonido an
tichs hystoriados. perque erã en
semps devna gentilesa ygual: e yo
estime esser dit tenir les tres vnvll
perque ỏ tots eran mirades ab vn
vll. faent ensemps ygual indici ỏla
lur gentilesa: e convertir en pedres
tots quãts les mirauen estime es
ser fengit. per esser tanta la bellesa
de aquelles: que aquella mirada.
restauen los homens marauellats
muts: e immobles. no altrament
que si fossen de pedra gorgonas e
ran dites perque morit lo pare do
naren tal cura ab lo conreu enauã
sar diners: que dels mes eran per
tal nom nomenades. pq̃ georgi sõ
dits en grech los conredors / y la
terra gorgon. & axi aquestes tres
germanes com restassẽ molt riqs
foren regides per la maior nome
nada medusa. & per esser tant rica
fon fengit de aquella: que tenia los
cabells dor: los quals per ira dela
deessa pallas punint lo sacrilegi: q̃
enlo seu templa comate ab neptu
no foren transformats en serpents
verinoses ¶ per los cabells deuem
entendre les temporals substanci
es. per amor ỏles quals ences nep
tuno. ço es lome estranger arribãt
per la mar enles isles ja dites. & a
quest son perseu oprement / y ven
cent amedusa dins lo temple ỏ pal
las. ço es dins los termens ỏ pru
dẽcia e savieSa. Los cabells dor en
serpents se trãsformen tostemps q̃
per les riqueses som vexats y ven
suts. perque aquelles qui solian es
ser causa de resplandor e glozia sõ
cõuertides en basca ỏ ancias mor
dents. & aximateix per lull furtat
deles germanes: e per lo cap ỏ me
dusa tallat es entesa la riquesa le
uada ỏ aquelles. perque axicom lo
cap sẽs vlls es leig: e lome no pot
viure sens cap lo rich robat: e des
pullat. reste sens vulls e vida. com
la vida del rich tornada apobresa
sia orba e morta: e ab semblãts ra
ons clougue iohan bocaci les fau
les del quart libre

Acaba lo quart libre ỏ al legorias: y morals exposici ons sobre ouidi. Comensa lo sinque e capitol pmer tra ctant dela brega ỏ fineo ab perseu y dela mort declarãt lo fengit

ERa la gẽtil andromeda causa de tan gran brega com ouidi recita enlo co menç de aquest seu libre quint e be comprẽch ab ilo que he hoit hauer fengit ouidi ell y los al tres per lo cap de medusa mirat es ser en pedres cõuertits. perque ab

força dels diners que perseu apor/
taua del robo de medusa fon vence
dor de tots. dexant als que restarẽ
vius de aquella brega: marauellats
spantats/e immobles com si fossẽ
de pedra/y frets com pedre consu/
mada la substãcia qui calfar los so
lia. Abes haure amolt car perque
diu de tants morts me digau dl fẽ/
git dela mort. BOCAci. De tulli
hoiras lo que los antichs diguerẽ
dela mort/y apres de mi declarat
lo fengit. TULLJ. La mort qui
per testimoni de aristotil es lo vl/
tim de totes les coses orribles/q
viuint nos occorren fon dita filla
de herebo y dela nit. per aquesta/
tots del dia que a viure començam
axi cautelosament som occupats y
presos que apenes cõprenẽ la ma
nera: o mãya: e cõ tots jorns muy/
ram vulgarment anomenam mo/
rir. la hora que de morir tots dies
nos dexam. Aquesta mort per be q
en mil maneres nos mostre son po
der. han volgut los antichs sia en
dos parts/y per dos noms par/
tida. La vna es violent: o forçada
y laltre natural. Violent es aquel
la qui contra voluntat del q la reb
o apler seu enlos desesperats es fe
ta ab ferro ab foch: o ab cas impen
sat natural es aquella en qui la ani
ma no dexa al cors mes lo cors ala
anima. E pço los antichs la mort
dels vells no menaren madura. la
dels jovés cuytada/y dels infants
cruel. BOCACJ. Filla de here/
bo qui es infern es dita la mort p/
que per obra del princep dl infern
es en lo mon entrada e mes ala nit
li donaren per mare: perque es orr/
rible y espantosa com lascura nit/
o perque als q̃ pren al mig dl jorn
fa sentir les tenebres. e perço dix li
signe mestre meu. plant dls morts
Gente acuy sifa nocte innansi se/
ra lo nom de mort deriua de mor/
dre: o perque mordẽt acaba: o per
que al mordre de adam segui aqst
effecte: o es dita la mort de mars q̃
segons los antichs es deu dles ba
talles en qui comunamẽt mor grã
nõbre d gent com amostre: lo que
scriu ouidi enlo presẽt capitol dls
que moriren combatent se phineo
ab perseu/o aximateix pot esser la
mort dita quasi amargor e amarga
perque atots los homens neguna
cosa los par mes amarga: o trista/
acceptat aquells daqui diu sanct
johan beati qui in domino moriũ
tur.

Capitol segon tractãt la declaracio dles transforma cions de proteu: e polidoc to en pedres

Cabant ouidi los grãs
fets de perseu: curt d pe
sada toca com ab lo cap
dela gorgona. per ator/
nar son aui enlo regne feu trãsfor/
mar protheu com los altres en pe/
dre: y aps apolidocto: qui anujat
de veurel treballaue en offuscar la
fama tan dignamẽt guanyada: y a
ço fon p lo cami dls altres vẽcẽt y
dãt los mort mes digau aps d aço
en q̃ fina la vida d pseu BOCAci.
Perseu daq deriua segõs los an/

tichs lanoblesa ỏ grecia Apſ ỏ hauˆ acabats los actes q̃ ouidi poetisãt escriu mogue guerra ab lo grã pa re;liber ; enla qual fon per ell aq̃ll liurat amort / e vencẻt per ell. fon nomenada persia la prouincia / en q̃ hedifica vna noble ciutat nome nada persepolis. la qual segõs diu quinto curcio alexandre de mace donia vn dia calt de vi feu cremar y dessfer de tulli hoiras la rao pq̃ morit ell y sa muller ; e sogres forẻ creguts transformats en esteles. TULLI. pseu morit fon cregut que ensemps ab sa muller y!sogres fozen transformats en estelas. per que forẻ tots quatre persones vir tuoses endressant lur estudi enco nexença dels actes de virtut qui sõ celestials. peraço digui enles que/ stions tusculanes. Nec estellatus cepheus cumvxore genero filiaqz tradaretur ; nisi celestium ; diuina cognicio nomen eorum ad erro/ rem fabula traduxisset

Capitol terc tractant tres allegorias so es ỏl cauall pe gaseo ỏles muses e ỏla mort de pirineu

Erq̃ enlo onzen capitol ỏl libre quart me prome tes en aquest loch infor marme del cauall nat de la sanch de medusa. vos estimare molt atengau al promes /declarãt me apres la resta de aquest terç ca/ pitol. BOECI. Tres allegori/ es partiran lo capitol. Enla prime ra hoiras de fulgenci breu del ca/ uall que demanes. Enla segona te diran y sidoro y fulgenci. ço q̃ ells han entes de aquestes nou muses Y enla terça te amostrare yo lo q̃ fingint ha volgut dir ouidi de piri neu qui asseja de tenir les encloses FULGENCI. Per aquest ca/ uall pegaseo quants han escrit hã entes la fama & perço lo pintauen ab ales. perque la famavola cõ diu virgili. Fama malum quo non ve locius alter ; e deyan que naique ỏ la sanch de medusa. perqui es ente sa terror. perq̃ quant la virtut vẻç e derroca la por. se engendre la fa/ ma. Aquest cauall abvngle fort ha uer cauat la font de castalio Signi fica lo treball que molts metan p desig ỏ hauer fama en adquirir sci encia. la qual com es aconseguida propiament es dit daquell treball naxer la dita font qui es interpre/ tada habundant y ample mena p adir y escriure ; y mes fon dit aque sta font cauada per seruici vici ỏles muses de qui lo propi offici es de escriure la fama dels homens no/ bles heroichs y quasi diuinals / o los dits ỏls antichs oradors y po etas ; e perço pegaso es interpretat eternal font com la fama dels bõs sia font eterna!ment brollãt enlos caps dels qui viuen seguint lo lur exemple YSIDORO.

Allegoria deles nou mu ses.

Mes muscs son scrites dels poetes nou en nõbre ⁊ e dié que son filles de jupiter y dela memoria. nomenades clio/euterpe/melpomene/talia/polimia/erato/tercicore/vrania/e caliope. aquestes nou germanes anomenaré musas perque per ellas com te dira fulgẽci. la força del dictar y la modulacio dela veu son cercades y trobades e perço deriua deles muses la musica ⁊ sciencia de acordar y componre. e perque tota sciencia te ppare y principi a deu digueren aquelles filles de jupiter y dela memoria. perque poch valria hauer entes si per acte dela memoria lo entes no recordauẽ ⁊ y axi les cosesenteses y recordades son explicades als altres ⁊ y lauors han acabat les muses lur offici com diu persi Scire tuũ nihil est nisi te scire hoc sciat alter FVLGENCI Anaximãder ⁊ zenofanes ⁊ y altres antichs historiadors en lurs comentaris aderint ab ells molts illustres philosophs ⁊ com pisandro fisich ⁊ e eusimenes. enlo libre nomenat telagumenon han afermat ⁊ les muses significar la generacio dela veu el formar deles paraules enla forma seguent. La veu es formada p quatre dents/que fer la lengua quant se mou deles quals si sola vna mãca ans dela veu es proferit siulet/y mesauãt endreçan lo formar dla veu ⁊ dos labis e la lengua ⁊ que son set ab aquests per acabar la veu se aiusta lo paladar cauat ⁊ en qui la veu ressona e la gola per on passa lo ayre que es mogut per los leus e axi volien los dits doctors p les nou muses esser significads ⁊ aque stes nou parts al plar necessaries pero ami sembla sens perjuy ỽ lur dir que les nou muses significuen nou modos ⁊ o graus necessaris a adquirir la sciencia del trobar ⁊ o ỽ comprndre versos. La primera es nomenada clio ⁊ ço es la primera cogitacio ⁊ enlo dir pque clios en grech vol dir fama y perque algu no cerca la sciencia sino per estendre y publicar sa fama es dita la pmera musa clio ço es cogitacio de adquirir sciencia. La segona es dita euterpe qui en grech vol dir bona delectacio ⁊ e axi propriament lo primer grau es cercar la sciencia. lo segon delitarse enlo inquirir de aquella. La tercera es melpomene quasi melempio ⁊ oemeneço es enla cogitacio pseuerar. La quarta es talia ⁊ qui es capacitat cõprenent y elegit lo que ha estudiar La cinquena es polimia quasi polum menẽ. ço es faèt molta memoria perque es necessari apres del componre lo recordar. La sisena es eratho/qui en lati vol dir trobant per imitacio. La setena es terpsichore ⁊ qui es interpretada ỽlitãt instructio perque apres dela inuẽcio es necessari judicar del trobat La vuytena vrania ⁊ ço es celestial com apres de hauer iudicat sia elegit lo que fa adir ⁊ y dexat lo que fa a callar e perque elegir lo vtil y lãçar lo dãpnos es cosa ỽ enginy celestial es dita la vuytenavrania. la nouena se nomena caliope ⁊ ço es p

fet proferiment de veu. E axi lo/ de de adquirir la art de poesia es tal. Primer voler segonament de litarse enla cosavolguda: terçamẽt perseuerar tal voler e delit: quar/ tament compendre lo que vol: cin quenament recordar lo que haura compres: sisenament trobar de si/ mateix/per imitacio del que entẽ de nou alguna cosa: setenament iu dicar del que haura trobat: vuyte nament elegir del que haura judi/ cat: nouenament be proferir scri/ uint o parlant lo que haura elegit

Allegoria de pirineo

Als raons acabaue ful genci quãt ab vista troz bada contra aquells q̃ mal dien les muses: axi comença. BOEAEJ. O com vol ria si pogues aci conuenir aquells qui ab bandera esteſa e ordenada host enua dexẽ les muses y ab lurs flaques armes los folls treballen de exterminar aquelles: y mentre que ab lo dir mal entes de boecí: se estimen armats emprenen sens armes de combatre, volrials ỏma nar mirant aço que breument es posat deles muses si may aquestes nobles dones han vistes en loch desoneſt ni abulat ab elles ni creu ran que lo psalmista: y sayas job y los altres sants homens haguessẽ tret aquelles del loch publich per collocar les entre los sants bolũs yo be so cert quem negarien ells les muses que indiferentment ano menã meretriculas may esser sta/

des per los dits homens sants vi stes/o conegudes: sinom fos testi moni lo gran interpretador y sant doctor geronim/les paraules del qual axicom sõ posades, enlo pro/ lech del libre per ell tret de grech en latí/per que nom puguen esser per algu reprouades vull recitar aon diu, Quit psalterio canorius quod in morem nostri flacti, et gre ci pindari nunc jambo currit nũc acayco personat nunc saphico tu/ met, nũc semipede egreditur quit de vtero nomij et ysaye cãtico pul crius quit salamone grauius quit perfectius iob/que omnia exame/ tris/z pentametris/versibusvt io sephus, z origenes scribunt apud suos composita decurrunt. Pens me que ignorauen aquests dient mal ỏles muses q̃ lo offici lur fos ordenar la mesura deles veus y pa raules/ignorauẽ les muses dispõ dre los lurs actes en endreça de/ les nobles sciencias, ignorauẽ les muses hauer seruit als sants en or narla sagrada scriptura, callen donchs pus son tan ignorants y en limatexos consumen se callant pusque no entenent volen als al/ tres mordre e nosaltres dexãt los seguiã, lo principal intent diu oui di que perineo assaja de tenir les muses encloses en casa/y com vo/ lant aquelles y fugit li empẽgues ỏ seguirles/caygue en terra mort per aquest son entesos alguns qui tenint lo armarí ple de libres sens voler lo treball del studí/volen es ser jutjats doctors y grans poetes e fugida la sciencia/que pensauen

tenir sots los libres encloſa. volét la seguir-ço es volent se amostrar doctors del que no saben. caen morts y desfets. dauãt los homés de sciencia. Era consegrada ales muses la font de castalio cõ has hoyt pque la ygua dela font clara no sol te virtut de delitar la vista mes encara vna amagada força de tirar y constrenyer lo entendre diſ post a meditacio de nouament cõ põdre. e pço ensemps ab la fõt los era assignat lo bosch per habitar per dar nos a entendre la solitut ò qui deué molt vsar los poetes de qui es propri lo cogitar dels ver sos. qui ab treball se acaben: enles ramors ciuils: ans segons vol quī tilia in libro de oratoria institucio ne. en loch fosch. y quiet com enla nit. qui per lo bosch nos es signi ficada: prou congruament es pra ticat lus dela poesia. pq̄ los lochs foschs per espessor son reposats com acomunamét apartats ò mul titut de homens. y âxi enlo bosch prop dela dita font propiament sõ dites habitar les nou muses ab q̀ entroduex ouidi raonant la gran deessa pallas.

Capitol quart tractant la al legoria ò tipheo y òls deus espantats transformats en egipte en varies figures.

Es noues veus sentides enlo ayre mentre parla ue pallas ab vrania. do na ocasio ales muses ref ponent. al demanar de aquella de comptar la gran tenso qui son en tre ellas y les filles de piredo. en la fi conuertides en garces y perq̄ espere per auant en loch mes pro pri esser informat del transformar de aquelles per ara restare fatisfet sim declarau lo fengit de tipheo y dels deus transformats en egipte BOCACI. Enlo dit de tipheo: ab prou conueniencia per be que amagadament la natura y causa òl terra tremol han los fengints de scrita perq̄ segons papias: tipheo vol dir lançant flames: per aco pri mer volent nos amostrar lo spirar del foch tancat enles entrametes dela terra descriuint grans mun tanyes: per iupiter ço es per la na tura sobre aquell posades. e en a ço que diuen tipheo treballant de alçar se: nos amostren la causa òl terratremol: perq̄ es la terra ple na de grãs cauernas en qui souit reste layre enclos y alli per richs forats penetran tambe aygues per lo mouiment deles quals es neces sari que sie mogut layre q̀ empat xat enlo moures: ferint en moltes parts se escalfa ensi. y axi escalfat es de tanta potencia: lo mouimét de aquell que tots los lochs veins tremolãt fa comoure: e si atal loch la terra prop es bituminosa / o so frenya: necessariament se encen lo ayre axi calt y no es apagat. fins q̄ es cõsumada la materia daqui pre nodriment. e cõ no pugue lo foch estar enclos. y aquell cremant sie molt crescut layre: y lo loch sie rich per encloure tant ayre: ni tãt

foch / es fet no sol terratremol / enla terra vehina de tal loch . mes a obrirse es forçada la terra donãt cami al foch ences / enlo espirar ỏl qual / es nat tipheo dela terra ço es lo loch exelant semblãts flames segons de aço se mostre speriẽcia en los monts de sicilia. e perço diu ouidi que fon posada aquella noble ysla: sobrel gegãt tipheo coz se lig enlo cinquen capitol qui seguex y aço serviesca a declaracio de aquell pas. ara venint al que diu com los deus espantats per tipheo fugirẽ en egipte: per tipheo / qui com has vist fon dit fill dela terra Beuem a si entendre ala terra. y senyaladament aquella part: qui es per nos saltres tramuntanals poblada de qui fugen los ỏus: ço es lo sol per lo qual segons macrobi vol enlo libre dels saturnals. deuẽ entẽdre la multitud de tots los deus. fugẽ los deus quant per laquinocti autumnal lo sol comença a declinar ves lo antartich pol: e perque tal hora lunyant se denosaltres se cala en egipte / o enles parts de migjorn es dit los deus fugir ỏ tipheo ço es de nostra terra : e per millor ornar la fictio posa ouidi les transformaciõs de set deus en diuersos animals: com apar ala letra. e primer diu iupiter trãsformat en molto per a significar la natura ỏl planeta ỏ iupiter es lo molto mãsuet y benigne animal: no noent a algu es molt vtil perque al procrear vn sol basta p a moltes : ouelles. e no sol los es marit mes guia perque si manca lo pastor ell guia les ouel

les per dret cami fins al corral les quals condicions conuenẽ ab les del planeta de iupiter . perque es planeta mansuet y benigne sino es de prauat per conjunctio de altre mal planeta es molt vtil / perque mou los prenyats enlo temps del parir deles dones. y ajuda a tots com sona lo seu nom: quia iupiter juuãs pater. E axi es duch y guia del folcat ço es duch e seyor ỏ tots los deus segõs aferma la error comuna ỏla gentilitat. Febo diu ąs cõuerti en corp. per amostrar vna de ses proprietats perque han cregut los antichs lo corp tenir certa força en adeuinar . perque febo era dit deu dels adeuinadors lo corp li consagraren. bacho se muda en cabro. perque lo vi escalfant a quil beu fa saltar e ỏscompõdres en sos mouiments com lo cabro. Diana ço es la luna fõ transforma da en siruia per amostrar la leugeria que enlo circuir del nostre emi speri porta als altres planetes / juno diu transformada en vna vaca blanca. perque la vaca es animal fecunde / com la terra p erqui es psa juno y per aço diu que blancha com la terra en liuern sia ỏ neu cuberta Uenus en peix mudada nos dona a entendre grã humditat ỏl planeta de venus. Mercuri fet cegonya qui es aucell molt sociable ab los altres aucells axi mateix a senyala la conueniẽcia y abtitut q te mercuri ỏ esser ajustat ab los altres planetas

Capitol quint en quis trac

ten tres grans allegorias de ceres de pluto y deles amors furtades de pluto y proserpina.

AB largues fictiõs calio pe cantãt scriu ouidi lo furt que pluto feu dela verge proserpina filla ỏ la gran ceres e per millor entẽdre ab orde lo escrit volria ans saber de ceres: y de pluto los fets de cada vn: y apres lo fẽgit ỏles amors de pluto. BOCACI. Les ceres son dues la vna filla del cel y de vesta segons que vol lectanci. y la altra filla de saturno y de opis. Ala segona comunamẽt es assignat lo que posa ouidi enlo cinquen capitol: perque della diu TẼBOCACI. Ceres fon filla de saturno: y muller de sichano antich rey de sicilia y ab ell ensẽps reyna dona de clar enginy. la q̃l cõ miras los homens vagabunts per la ysla menjant los glans y les fruytes saluatges: ella primer en sicilia pensa lo orde de conrear les terres: y trobats instrumẽts necessaris al conreu primer aiunyi los bous. e primer feu lãçar los sements enla terra per on los homens començarẽ entre si a diuidir los cãps y ensẽps aiustant se humanament de viure e perço diu ouidi la gran deessa ceres primer troba la rella/p a trẽ car los larchs solchs etc. BOCACI Aq̃sta ceres algunesvoltes es pla per la terra y altres per los fruytes saluatges per vera dona y reyna de sicilia: daqui teodonsi ha dit: e quãt parex proserpina qui es /o la luna o los sements: es la terra: ỏ qui los sements bixen: e la luna segons lo juy dels del altre emisperi qui jutgen la luna dela terra exir: com de aço veuras mes larch enles amors de pluto quant furta a proserpina

Allegoria de pluto.

DE ceres bem tinch per satisfet y volria de pluto saber lo seny historial. BOCACI. Cõ has hoit ya de lectãci enlo libre primer los tres fills amagats de saturno foren jupiter: neptuno: y pluto: q̃ entre si partint se lo gouern deles terres: a jupiter lo mõt de olimpo e la part superior ỏ grecia toca/ a neptuno les ysles y la mar: a pluto la inferior grecia: e perço fon fẽgit iupiter senyorejar lo cel: neptuno ala mar e pluto los iferns. aq̃st pluto tench lo regne en aquella part aon apres foren los molosos poblats: y fon anomenat dels pobles vehins/orcho perq̃ era cruel y acullidor de acelerats homens y encara perque a vn gran ca cerber nomenat: acostumaue paxer de homens, vius per major crueltat.

Allegoria del furt ỏ proserpina.

axicom acheron priua de goig les
que passen per ell: lacusador entri
steix al que acusa esser dit fill de or
ua / o vrna es pres dl costum dela
oliba qui souint segons dien los q̃
hã scrit de propietatibus rerum
habita enlos sepulcres dls morts
qui son dits vrnas segons quevol
papias: y confirmeu lucha dient /
celo tegitur qui non habet vrnam

Allegoria delas serenas:

DEr insident tracta oui
di com foren les serenes
companyones d proser
pina: e dmana en perso
na de ceres si ton causa lo esserli cõ
panyonas de transtormarse aquel
las en migs pexos e volria saber
lo fengit de aquellas. BOECI
Deles serenes son varies opiniõs
entre sulgenci e serui / leonsi e pli /
ni, tãt enlos noms: quant enlo nõ
bre delles pero seguint lo que diu
Aristotil in libro d mirabiliu m au
ditu: digam que son tres las sere /
nas: nomenades pertanopea. Le n
cosia / y ligia cõ diga enlo dit loch
inextremo ytalie: vbi pelorus sci /
sus / ab apenino. iter terreno mari
inadriaticum prebet. sirenicas autẽ
insulas relidere eisq; ibid ez sacrũ
consistere templum / in quo pluri /
mum ab indigenis. sacrificijs ho /
norantur: que cum tres sint: non
obsurdum est: ne minum meminis
se. vna ex his igitur partonopea a
pellatur. Secunda leucosia. tertia
ligia nuncupatur. De aquestes hã

fengit que ab la dolçor del lur can /
tiran a dormir los nauegants qu
les ouen passant. y adormits sub /
mergint los deuoren: perço les pĩ
tauen en vn prat ple de ossos de
morts. donzellas del lombrigol a
munt: e lo restant de peix e segons
palefato enlo libre deles coses in
crehibles diu. aquestes foren pu
bliques e desonestes dones desce
bent als nauegãts qui p alli passa
uẽ. foren dites filles d achelous p
que era antiga fama enles ribes d
tal riu primer hauer en grecia co /
mençat la publica desonestat e per
que comunament tals dones / son
suaus parladores: y eloquents en
lo que los fa al fet los donaren ca /
liope per mare: qui com has vist
alt tractant deles muses es mare d
eloquencia. La primera de aque /
stes se diu partanopea. apartenos
quod est virgo. Perque acostumẽ
les males dones dstres: volent en
ganar los estranys fengir los co /
muns actes dles honestes verges
calant los vlls en terra: atart par
lãt: enuermellint la cara esquiuãt
esser tocades. perque los folls ha
gen estimar honesta de honestat / lo e
nemich de aquella e seguir ígno /
rant lo que conexent auorririã. la
segõa se nomena / leucosia aleucos
quod est album. perqui stim esser
significat la pintura y afayt dla ca
ra e vestir molt hornat. enles q̃ls
dues coses molt acostumen mirar
y apuntar / les deshonestes dones
perq̃ en parer be esta lo lur cabal /
la tercera es nomenada ligia. ab e
ligia qd ẽ circulus perqui deuem

entendre la preso:del qui segat del
iuy de vera conexẽça en poder lur
met la libertat sua perque es detal
forçа:que apres de esser mesos en
lo cercol ỏ lur preso.perbe que co
negan lo maldat de aquellas que a
man:non poden ni saben apartar
se dela lur companyia:q̃ aquestes
cantant los naueg̃ants empengan
adormir:no significa alre:sino cõ
ab blanes paraules adormẽ los sẽ
timents dels mesquins quils caen
enles mans de manera que no sen
tint ho moren:y restan ellas enlo
prat dels delits delur desonestat
entre los ossos:perqui es entesa la
roba ỏls destrossats per ellas qui
propiament son dits morts e sub
mergits enla mar estãt acabussats
enla desonestat dela mar dela carn
Aquestes diu ouidi que per sercar
proserpina,daquí eran cõpanyo
nes quant pluto la furta forcn del
lombrigol auall cõuertides en pe
xos e aço deu esser axi entes les do
nes males son dites compãyones
de proserpina:per qui es presa la
saturitat/y habũdancia ỏls semẽts
dela terra com diga lo poeta.Que
sine sererer bacho/friget venus/y
perque de mal criades no saben re
girse enla prosperitat souit perdã
aquella e sercãt p trobar la en mig
ỏla mar sõ en pexos trãsformades
perque perdut lo credit deles pri
meres arts p aguanyar laverg̃oya
ỏrada enla mar ço es enlo publich
se transformen en pexos del lõbri
gol auall cõ la rao de tal fengir cla
rament als discrets se amostre.De
aquestes se diu que habitã la riba
dela mar.perque solen les dones:
atal vs sercar loch aon no sian co
negudes/y en qui souint molts es
tranges arriben y trestegen:forcn
dites sirenes asiron qỏ est tractus
perque ab lur enginy tiren assi lo
sey y la roba dells folls q̃ en mirar
les se aturen.De aquestes par
la ysayas ple del spirit sanct com
parant les als diables quant dix.
Sirene t demonia saltabunt in ba
bilone.lo que veem complit enla
noua babilonia aon puenturavuy
se troban mes males dones que en
lo restant del mon.

Capitol vuyte tractant la allegoria de aretusa:y de alpheo.

VO canseu per merçe mis
johan bocaci p acabar ja
aquest sinquè libre endir
me q̃ importa lo fençait ỏ
aretusa transformada en font.RO
TAET.Ulgar fama es lo riu de
alfeo:enla provincia elida aon ha
vna ciutat antiga anomenada pisa
de qui p los hedificadors exint de
aquella te lo nom la nostre ỏ tosca
na corrẽt sota la mar passar fins en
sicilia/y aq̃sta opinio aferma sene
ca lo philosoph in libro de questio
nibus naturalibus,ỏ serui boiras
lo'mesclament de aq̃st ab aretusa.
SERUI.Elis e pisa son dos ciu
tats en arcadia en elis naix lo riu/
de alpheo:y en pisa la font de are
tusa,de qui es fet vn riu ab qui al/
pheo se aiũy ans ỏ calarse enlo sõs

p passar ensicília: e pço es fengit p amor aiustarse los q̃ naxé en lochs distíncts e separats: e per be q̃ ouí di per qual seuulla causa se calle lo espirar ðla font fins en sicilia se te percert/cõ diga lo dit senecha/ en lo temps ques celebra la olipia q̃n ta les feces ðls animals sacrificats esser exits enla font nomenada qui es enlo pla aon fins vuy ciraguça se mostra en sicilia.

Capitol noue tractant du es allegories de triptolomo e lico e ðles filles de piredo conuertides en garces.

CAbant la canso de cali/ ope diu que apres ðla sẽ tencia ð iupiter hoits p ceres los fets de arctu/ sa comena lo seu carro a triptolo/ mo, perque anas escãpant p lo mõ les sements y los fruyts: y de aq̃st comunament se te q̃ apres de ysis en egipte baco engrecia/ y de satur no y ceres en ytalia empres enles parts de tremuntana entroduir lo vs del cultiuar: e axi praticant arri ba entre los pobles del estrem de tramuntana aon fõ mort perla gẽt de aquella regio: qui son mals cru els y enuejosos. & perço crech q̃ o uidi adit que fõ mort per lo rey lĩ co/o linceo: qui fõ cõuertit en lop seruer: en que me par q̃ descriu les condicions del home cruel y enue jos com sia lo lop seruer molt cru/ el y animal tan enuejos al be dels homẽs que sentint que del ozi seu

tocat per lo ayre es feta vna pedra molt vtil als homens per amagar y desuiar lo vtil que aquella faria/ sens algun dan ni periuy seu en ha uer ozinat tantost ab los peus co/ bre ab multitud de terra lo que ha escampat

Allegoria deles filles de piredo trãsformades en garces

§ ço comunamẽt he hoit ðla mort ð triptolomo y transformar ð linceo perque si altre nom dey au novolria mes detenirme en ells mes estimarcus molt me digau p que es dit les filles de piredo con dempnades esser en garces cõuer/ tides: com aposat ouidi enla fi de aquest libre sinque. BOCA/ CIJ. Bel debat deles filles ð pire/ do ab les muses ðl esser condemp/ nades/ y en garces transformades estime ques deu traure tal sẽtimẽt que molt son tan folls y tã presũp/ tuosos que sens tenir conexença ð alguna sciẽcia: fiant de lur enginy se gosen als doctes preferir entant que no dupten ab aquells venir á/ la disputa enla qual com sõ dauant los homens de sciẽcia: leuat lo vel de lur presumpcio se mostren igno rants garrulcs: y com ab multitut de varies paraules: als tals cõ ells aparegan gran cosa/ y ells mate/ xos no sentegan parlant/ son escar nits dels sauis: e jutjats garru/

lers cõ agarsesqui dien les paules sés saber q̃ importé:e aço ab tã grã fictio a volgut ouidi amostrar en vituperi dells folls presũptuosos y laor dels discrets.

Acaba lo sinquen libre d allegories e morals exposicions de ouidi. Comensa lo sise capitol primer tractãt q̃n ze allegories ab lo brodar d pallas:e de aragnes com le gint aparran.

IAuia escoltat ab atentes orelles la grã deessa pallas les raõs dela musa/ y yo les de bocaci y dls altres aclarint me los duptes q̃nt aells girat digui ental manera, deles armes de pallas ia me baueu informat alt tractant de pseu sol me resta entẽdre del fengit de aq̃lla dõ son tenguda per deessa/ ni perque al primer nõ son aiustats tritonia e minerua BOCACI De tulli horas quãtes mineruas foren entre los antichs: y perque foren dites vna daquelles pallas/ y tritonias totes. Ppero perque confusament los poetes han tractat d aq̃llas. lo nom y actes de vna passa en totes y declararte yo lo fengit del naxer de aq̃lla:e fara testimoni ab sõ dir lo nostre president ala antiq̃tat dla deitat sua colta p los gẽtils TULLI. La primera minerua fon filla del primer iupiter:y de aquesta fõ dit q̃ nasque del seruell d aquell cõ te dira bocaci. La segona fõ filla d palleno qui fon fill d titan. Elqueesta fon verge axicõ la primera/ y p que mata ason pare volent li p força leuarli la virginitat, p la mort d aq̃ll fon nomenada pallas. La terça fon fillad el segõ iupiter no verge com les altres:ans del vulca antiquissim fill dl cel/ pari lo primer apollo. La quarta fon filla d nilo, verge e inuentora d grans arts en egipte:tritonia fon dita la minerua daqui parlen en confus los poetes per lo lach aon primer aparegue anomenat triton BOCACI Ppder minerua dequi parlé los poetes entẽgueren la sauiesa diuinãt aq̃stinom amin q̃ é nõ terua mortalis:quasi nõ mortalis:com es la sauiesa y axi no impropiament fengint digueren aminerua ço es la sauiesa esser nada del ceruell de iupiter qui es deu per mostrar que de aquell es en nosaltres infusa ta/ ta sauiesa/o agudesa de entenimẽt conformant se aço ab lo que de/ simateixa parla la sauiesa en la sancta escriptura. Ego enim ex ore altissimi prodij. E perço mes auant/ aella fengint atribuiã virginitat p petua e eterilitat no assignãtli fills com ales altres deessas que colian senyalant. per aço que la sauiesa may no es maculada per actes de sonests/ dels mortals: ans resta tostemps pura/clara/ entegra/y p feta/esterilempero de fruyts tem/ porals/ com sian eternals los fruyts produits de eternal sauie/ sa:e dexant les fictiõs son veritat que minerua son vna verge inuen

toza de moltes arts. vista prop lo lach anomenat triton en temps q̃ foronco fon rey enlos argiuos /y sicrope de atenes. ABITJ. segõs he escrit enlo libze .xviij. dela ciutat ỏ du a vuyt capitols vna de les mes antigues deitats colta pez los gentils fon la de minerua. perque fon ans del diluui ỏ ogigi: qui segons varro es lo pus antich de/on comença lozde deles hystozies perq̃ cõsta en tẽps del dit ogigi en lo lach anomenat triton: en habit virginal esser apareguda don fõ di ta tritonia. Fon inuentoza de mol tes vtils arts: e tãt fozen pus incli nats acreure la deessia quãt mes ig/nozauen lo naximent e los pares ỏ aquella perque esser nada ỏl fuell ỏ jupiter es cosa mes p poetes que p hystoziadozs scrita, sobze lo q̃l fẽ gir pque be es estat exposat p boca ci nom vull mes detenir

Allegoria segona del debat ỏ pallas e neptuno sobre la impositio ỏl nom ala ciutat de atenas

a Questa pallas minerua o tritonia aqui entre les altres arts es atribuida la art de texir y bzodar/ ab aragnes colofonia. segons posa ouidi. vengue singular disputa ỏ bzodar y texir: e perque entre mol tes coses bzodades per aquella fõ vna la questio q̃ hague ella ab nep/tuno p imposar lo nom ala ciutat de atenes cõ apar ala letra. volria entendze lo q̃ tal fengir significa.

BOEACJ Be varro hoiras lo q̃ mogue al rey cicrope de posar tal nom ala ciutat de atenes: y aps te/odonci e leonci. cascu segons sa fã tasia te dirã don ha pzes loch lo fẽ gir dels poetas. VIRRO. Com cicrope hagues nouament hedifi/cat la ciutat qui fon dita atenas vn jozn soptosament aparech vna grã oliuera: e nouamẽt aq̃ll dia mateix vbzint se la terra va exir vna noua font daygua los quals prodigis/ mouẽt lo rey amarauella: li feran trametra al tẽpla del delfico apol/lo p demanar lo significat ỏl ques deuia entẽdze p tals sẽyals. daqui hagueran p reposta q̃ la oliuera sẽ yalaue minerua: e la aygua neptu/no/y q̃ era en poder dels ciutadãs de nomenar la ciutat p lo nõ ỏ vn ỏ aq̃lls dos deus. daqui eran los no menats pronostichs. E hoida del rey tal respolta del ozacle de apol/lo. perq̃ era costũ les dones esser cridades enlos publichs consells ajustant envn loch tots los homẽs e dones y cõsultats ỏl nom ỏla ciu tat tots los homẽs votarẽ p neptu no/e les dones p minerua e cõptats los vots cõ si trobassen mes dones guãyarẽ limposar del nom ala ciu tat nomenant la atenas q̃ en grech vol tãt dir cõ minerua. p on neptu no indignat ab fozças ỏ ses ayques destrui y guasta lo terreny de ate/nas. e p placar la ira ỏ aq̃ll/tres co ses ozdenarẽ p apunir les dones. La primera q̃ pus ỏ aq̃ll jozn auãt no tenguessen veu enlos cõsells pu blichs. la segona q̃ degun till sepo gues nomenar per lo nõ ỏla mare La terça que algũa nos gosars no

menar del nom dela ciutat rient es
coltaue tals raons de marcho var
ro laureli agustí: les quals pus viu
acabades rompent lo rde impos at
prenent lo loch a theodonci axi co
mença adir. Cosa de burla par aq̃l
la ciutat: mare y nodridora deles
arts liberals / y de tãts y tan grãs
philosophs. tan gran en fama que
no ha hagut res grecia mes noble
ni mes clar: jugant entresi los dia
bles dela questio de lurs deus. per
lo vencre deles dones. hauer pres
nom femení de atenes / y esser foz /
çada ab lo vésut damnajar y punir
ala victoriosa mes tement les ay /
gues ỏ neptuno que les armes de /
la sauia minerua pus enles dones
axi punides resta mineruaven sent
vensuda / ni aprofita ales donesvo
tãt en fauor sua: que perduda la li
bertat de mes auant poder votar /
y alienants los fills dels noms ỏl
las almẏs los fos permes nome /
narse mineruas o atenias. per me /
moria del nom ab qui vésent la ciu
tat nomenaren. Moltes coses po
ria aci dir enreprensio ỏls cultiua
dors de tan vanes e damnoses dei
tats. sino que resta tãt adir per de
clarar lo escrit per ouidi: q̃ no vol /
ria detenir massa temps digau teo
donci: e leonci les vostres fantasi /
as. sobre aço cõ ha promes lo grã
promouedor de aquest nostre col /
legi. LEONAEJ. Yo estime com a
tenes sia ciutat poblada en marina
plena de marines Aquesta questio
esser estada entre ells e los artistes
mecanichs e pagesos. per los ma /
rines prenent neptuno: y per los
pagesos / y menestrals minerua
TEOBAEJ E yo crech cicrop
qui peruentura fon pare de mine
ua hauer estat vn temps sospes: s
nomenara la ciutat per la comodi
tat e grans vtils que dela mar re
biaço per la fertilitat dela terra ỏ s
xi mateix amplament satisfeya al
necessitat dels poblats enaquell
prenent los fengints lo cauall pel
la mar perque en portar y esser lo
ger y furios: resembla ala mar: y p
la oliuera entenent ala terra: o per
que fos ple ỏ grãs oliueres. lo ter
reny de atenes: o pq̃ era terra aras
sa com lo fruyt dela oliuera Final
ment com pensas lo saui rey losv
tils dela mar p moltes causes po /
der esser empatxats. E los dela ter
ra de continuu durar deslibera n a
quells nomenar la ciutat / y ỏ fos
dita atenas: qui vol tant dir cõ mi
nerua ço es immortal.

Allegoria ỏ rodopen e ỏ ad mon.

Per be q̃ sia prolix y anu
p jos hauer entantes co /
ses com lo brodador ỏ
pallas y aragnes cõte a
detenir se / nous anugeu p lũ ỏls le
gidors / y meu ỏ declararme. lo fe
git deles quatre transformacions
q̃ enla sua tela enlaor ỏls deus bro
da la sauia minerua y les de nou q̃
al encontra de aço envituperi ỏlls
broda la desestrada aragnes. BO
CAEJ. Curt y sens largues raõs
enten del q̃ demanes. & primer pq̃
forẽ rodope e admõ trãsformats en

mũtãyes y aço aſéyala pq̃ los deſ
viuiuit enſèps ſots ley de matri/
moni com foſſen molt ſuperbos.
Reſtaren deſpullats dels bens ab
qui lur preſumir criauen. E perço
diu ouidi que fozen tranſfozmats
en muntãyes nues y eſterils eſſét
mirats de luny. axi deſaretats. E a
ço diu que feran iupiter. p qui los
fenginſ entenen lo cel: e juno qui
es la terra: quaſi que volgues dir
q̃ lo cel y la terra eſcupen al ſupbo

Allegoría de pigmeha.

Algar fama es que enin
dia ha vns pobles quís
nomenan pigmeus ỏ xi
cha eſtatura/dels quals
le diu que ſouint combaten ab les
grues. E han volgut alguns que p
venjar la mozt de pigmea q̃ fon pri
mera reyna lur: mozta p vna grua
E perço diu ouidi que fon en grua
conuertida

Allegoría de antigona.

Egõs ſe diu mozt lo
rey laumedon y deſ/
truida la primera tro
ya: tots los fills del
dit rey fozé mozts ac
ceptat priã/y antigona q̃ amagats
eſcaparã e pq̃ fõ trobada antigõa a
pres envn cãp mejãt la lauoz q̃ mé
gen les ſegonyes. fon dit que fon
traſſozmada en tal aucell

Allegoría deles filles de cy

naras

Es filles ỏ cynaras trãſ
fozmades enlos graõs
del temple: ſe creu que
fon fengit per ſet filles
de vn india molt potẽt: q̃ ab vltrat
ge menſyprezauen los homens/y
los deus/y pdut lo eſtat ỏl pare vé
gueren atan gran pobzetat y miſe/
ria que poſades enlos graons delſ
temples hauian ademanar p apaſ/
ſar la vida. E perque en aqueſtes q̃
tre tranſfozmacions dites ſe amo/
ſtre lo poder dels deus: punint alſ
quils menyſprezan los bzoda pal/
las enla ſua tela per eſpantar arag
nes: qui bzoda en menyſpzeu y vi/
tuperi ỏ aquells enla ſua. los adul
teris e vicis ỏls deus cõ ſe ſegueix

Allegoría ỏ iupiter en ſigne

Rimer bzoda aragnes
iupiter en toro trãſfoz/
p mat p afurtar europa/e
en aguilla quant pzes a
ganimedes: e perque la vn es ja de
tras declarat y p laltra reſta auant
mes pzopi loch paſſem al terç que
bzoda de aquell quant cõuertit en
ſigne. feu pzenys leda de caſtoz/y
pollix germans de elena: y crech q̃
perço fon dit aquell en ſigne con/
uertit perque cantant dolçament/
com lo ſigne anemoza aquella: o p
que ſegons alguns era ja blanch y
vell com en pzenya aquella. aço fõ
veritat que lo tercer iupiter empzé
ya dels dos dits beſos la filla del
rey tindaro anomenada leda

Allegotia ð iupiter en satiro

TA has hoit com los fau nos e satiros sõ animals leuges: e perço crech q̃ iupiter ab leugeria fur/ tant la filla ð nictheo se aiusta ab a quella. Aquesta nomenada antio/ pa. segons alguns del dit iupiter/ pari amphion y zeto per be que al tres volen que no ð iupiter mes ð epaffo senpzenya dels dits fills.

Allegoria de iupiter en amphitrion

AQuesta trãsformacio ð iupiter sera mes larch declarada auant tractãt dela natiuitat de hercu/ les. Perque poeticament era dit iupiter sots forma de amphitrion esser se aiustat ab almena quant la empzenya ð hercules/ y aquesta es per ouidi nomenada cozintia. E a/ xi dexant lo que diu de iupiter cõ/ uertit en pluja doz: quant plogue dins la tozre ð danes. pus es ja de clarat. vejam perque fon dit transf/ formarse en foch p la filla de esop en pastoz per monosia/ y en serpẽt per deosia.

Allegoria ð iupiter en foch en pastor e enserpent

Questes tres transfoz macions de iupiter sen yalen com per mitja ð a diuersos terces hague lo q̃ volia ð les dites tres dones. ço es dela fil/ la de esop/ a tracta de vn cochi: y p/ ço es dit ques transfozma en foch/ amonosia atracta de vn pastoz/ y a deosia p mitja de vna prudẽt vella y pq̃tãt p la astucia quant perq̃ acu stuma la serp molt enuellir los fẽ/ gints souint per ella asenyalen los vells. digueren en tal acte iupiter trãsformat en ẏpent. ço es enla vel la perqui fon endzessat

Allegoria de neptuno en toro e en cestat y encauall.

Omunamẽt se assigne la rao al trãsformar de c neptuno entoro q̃ se a/ custũa assignar al trãs/ formar ð iupiter: quant furta a eu/ ropa: e axi se diu que neptuno p a/ furtar eleyda passa ab vna nau poz tant per insignia la pintura dũ to/ ro. & perq̃ tots los fets ð neptuno se feyan enla mar y per dissimular se souit enles bãderes de ses naus mudaue les armes y insignies poz tãt lo seyal dũcrestat: sẽ apozta bi/ salpida y pço fõ fegit q̃ trãsformat en czestat fuzta aq̃lla lo esser trãsfoz maten cauall p anar a medusa jau/ hasvist alt quãt plã de aq̃lla: y q̃nt pozta acereas. aximateix fõ dit cõ uertit encauall. volent significar p lo cauall dispost apoztar pes com souint ab la nau apoztaua fozmẽt q̃ es entes per ceres.

Allegoria de neptuno en dalfi

SEgons que dien bar lam y teodonci melã ca filla ð l vell proteu tingue vn dalfi tã pzi uat que fouint sobze

aquell despullada puiaue;e caual/ cant passe;aue la mar ala.voza dela qual vn día son trobada morta/ o cayguda del dalfí o que sia ver lo q̃ alguns ver altres volen q̃ p neptu no ço es per algun nauegant estrã/ ger fos forçada aperdre lo nom de verge;e morta per dupte de esser a cusat y ỏ assi p̃s loch lo fẽgir q̃ nep tuno en dalfi se trãsformas p amor ỏ melãcha sino fosses informat ja a tras ỏla domestiguesa que solẽ los dalfins ab los homẽs tenir hague ra assi gran loch la marauella y fo ra necessari ỏ aço dar rao per escu sar barlam y teodonci qui affermẽ esser veritat aço.

Allegoría de apollo en ho me en pastor en esparuer: y en leo.

Er aquesta diuersitat ỏ p trãsformacions ỏ apol/ lo vol ouidí amostrar/ com en diuerses mane/ res treballaue en obtenir lo pler ỏ ses amors;vnes voltes p mitjãs ra onables y lauors era home e altres fẽgint no molt entẽdre y axi se mos traue pastor altres cõ a espuer fur/ tãt ỏ vol lo delit de amor/ y altres voltes enleo se transformaue mes/ clãt hi força/ y amostrant se brau quant lo cas ho portaue.

Allegoría ỏ bacho en raím

Rigona filla de ycaro/ e daqui en altre loch/ te sare mẽsio diu ouidi q̃ son per baco sots espe/ cia de raim;o premuda y presa/ y a ço pertots es cregut significar/ cõ la verge no vesada dels raims/ ni del vi. per massa menjar raims/ o beure vi fos torbada perde lo iuy; com los embriachs solen;e axi pro piament es dit per baco sots espe/ cia de raim esser estada enganada erigona y ab aquesta han fi les alle gorias de tantes transformacions com recita ouidi ab lo brodar de a ragnes y pallas. perque la darre/ ra de saturno cõuertit encauall ja es declarada alt tractãt del centau/ ro chiron. per cloure lo capitol tã larch ou enla fi del transformar de aragnes en aranya

Allegoría de aragnes en a ranya

Om bas entes per pal/ as es entesa la sauiesa/ qui broda les laors dels deus. ço es dels homẽs diuinals y heroichs;qui iustamẽt se poden anomenar ỏus p pticipa/ cio per induir los viuints per exẽ/ ple de aquells a viure virtuosamẽt e per aragnes deus entendre la fol la suptilitat ỏ molts;qui brodẽ los vicis e legs crims ỏls mals homẽs per qui son induits molts a seguir tal vida. E vista la differencia q̃ es dela vna tela alaltre;propiamẽt. la primera es tela ỏ minerua q̃ entre altres arts son de texir inuentora. Y lasegona es tela ỏ aranya suptil ment feta prima. mes no de algũa valor o efficacia;y aço crech hauer volgut ab tal fengir asenyalar oui/ di/ y p la mort de aragnes;y trans/ formar daquella en aranya signifi car la fi de aq̃lls q̃ obrã tal

Capitol segon tractant la allegoria dela mort dels fills e filles de niobe y dela trãsformacio dellaen marbre

AObaste lo cansament ỏ tantes coses dites en vn capitol tardar lo declarar dela mort dels fills de niobe e del transformar de aqlla en marbre. BOECI. Bexada la differencia dels noms dels fills ỏ niobe qui es entre homero ouidi e lectanci pus del nombre acordan y ỏla mort; sino que homero ajusta en aquella que nou anys passaren sens rebre sepultura. lo morir tan cuytat ỏls set fills. y set filles de niobe e danphio. crech es ser fengit perque aquells morissé de pestilencia la qual souit es causada per influx dels celestials cossos y perço es dit esser morts per febo y diana; perque als dits planetes; o deus falsament creguts era assignat tirar ab arch sagetes el creure ỏls vulgars es; q̃ los morts de pestilencia; son ferits ỏ sagetes lo hauer estat aqlls nou anys sens sepultura; y apres esser soterrats dels pobles com ha volgut homero assenyala que durant la força ỏ la peste fozen soterrats com los altres comũs e reposat lo poble liura aquells a reyal sepultura del cõuertir dela mare en marbre hoiras tulli e teodonsi. TALL. Spantada niobe per lo grop de tants mals; veent tots sos fills morts se enredza; y sobrada de plor lo restant de savida passa callant ab dol TEODOMAS. Be aço que oui di scriu fins a vuy se mostra testimoni enlo mont de siphilo on es vna ymage de niobe dẽ marbre no sol ab lo gest trist y anujat; mes en cara souint es vista per los vlls lãçar spesses lagremes; la qual cosa no es contra natura com sia tal pedra de complexio freda las vapos humides trades dela terra; per la fredor dela pedra, son resoltes en ayguas; y axi paren lagremes; per on jutgen los ignorants la ymage que en aquell mont fon posada en memoria de niobe encaravuy con sumar se plorant. aquesta niobe fõ muller danphio rey de tebas aqll gran mestre de musica qui fauori la guerra dapelops contra enomabo dela mort del qual comunament se te; que per sentir tan desastrada mort ỏ tots sos fills y filles ellmateix se priua dela vida.

Capitol terc tractant dues allegorias so es del nater dels fills delatona y dels vilans de licia conuertits en granotes.

Er causa de tan gran exe
cucio dels fills de niobe
p assigne ouidi la jra de la
tona; recitãt enlo passat
capitol y present com per ira de iu
no. latona prenyada; fon lançada
del mon fins que en ortigia qui a-

pres ses nomenada delon ꝛpari a/
pollo y diana e mes diu com anāt
ab los xichs fills per licia vexada
degran set; volent beure lí fos ve/
dat per los vilans de aquella encō
trada fozen tots conuertits en gra
notes aço volria declarant me do
nasseu entendze. BOCACI. En
dos allegozias hauras lo que de/
manes. Barlam enla primera te di
ra dela natiuitat dels dos fills de
latona e yo enla segona dels vilās
conuertits en granotes. BAR/
LAAM. Cessant lo diluui ð ogigi
ço es seguit en temps ð aquell rey
com ja has hoit alt per la soberga
humiditat dela terra ab q̃ era mes
clada la calor; tan aspessas y gruns
nuuols restaren sobze achaya; y
molts lochs dela mar egea que en
deguna manera vns quants dies
no dexauen penetrar ni mirar als
poblats de aq̃lla terra los raigs
del sol ni dela luna fins atant que
se aclari e majozment enles ysles;
enles quals per rao ðla mar tenia
menys fozça la exalacio y axi se se
gui que vna nit enla hoza mes ve/
hina del die. enla ysla ð oztigia pri
mer se descobziren los raigs dela
luna y lo mati seguent los del sol
per on ab grā goig de tots; com a
cobzāts los dits luna e sol que ha
uer perduts estimauen; son dit en
la ysla de oztigia esser estada feta la
pzimera manifestacio del sol y ðla
luna. e perço lo nom ð aquella mu
dant la nomenaren delon qui en
grech vol dir manifestacio. & axi
los fengits la dita ysla nomenaꝛ è
latona; qui pari apollo; y diana ço
es que amostra pzimer apzes ðl dit
diluui los raigs del sol y dela luna
e digueꝛè iuno empatxar lo parir
de latona perque cō has hoit per
inno es entesa la terra de qui bixè
les vapozs e exalacions

Allegoria dels vilans de li cia conuertits en granotes

TAls raōs acabaue bar
lam. quant comença a/
tenent al pzomes axi ð
raonar. BOCACI.
Los vilans de licia fozen dits trās
fozmats en granotes; per tal rao
segons quevol filocozo; guerrejāt
los de rodes ab licia en auuda dells
rodians vengueren los de delon
e com vn iozn axi guerrejant vol/
guessen pendze aygua en vn lach
ðlicia aiustats vna flota delsvilās
dela terra assejaren de vedar a a/
quells lo pendze dela aygua cōtra
qui irruint los de delon donaren
mozt a tots. lançant los cossos de
aquells dins lo lach. aque segui q̃
com vn temps apzes los dela mō/
tanya deuallassen per soterraz los
mozts no trobant algun senyal de
aquells e veent en tozn del lach e/
xir y cabusaz se multitud de grano
tes estimaren aquells enellas trās
fozmats habitar lo dit lach. y de a
ci pzes començ lo fengir dels poe/
tes.

Capitol quart tractāt dues allegoriel la primera ðvn sa tiro enlo riu de marcia la se

gona del muscle de pelops en vori.

COm es ò costum que lo comptar de vnes noues fa recort daltres per aquests miracles y venïãces preses per latona de sos enemichs: vn altre compta lo castich de vn satiro: qui per hauer presumit ò debatre sonant ab apollo fõ per aquell desbraonat: escorxat y desfet: del dan del qual plorareni tants q̃ ab les largremes de aq̃lls la terra produhi en frigia lo noble riu ò marcia: açovolzia entẽdre pq̃ fõ fẽgit BOCACI aço poria esser del que ha dit sanct agusti qui escrit: no perque significa algũa cosa mes per ornar les altres coses q̃ han significat. y crech per aquest fẽgir hauer volgut loar la musica per apollo e lo riu ò marcia qui es famos en frigia si alret par digues ne ton parer que tots te hoirem.

Allegoria de pelops

Jmẽ par alre / ni so disposst a molt santa siarbitans vos haure a plaer acabant aq̃st capitol q̃rt me dgau oel fengit ol muscle de pelops BOCACI. Pelops fon fill de tantalo de qui es fẽgit lo que has vist per ouidi aon deus notar que per tantalo tots los fenginis han entes lo auaricios e dell digueren que lo propi fill dona en past dels deus ço es lo gra sembrat posa al orde del cel. y aquell consumat / es restaurat ab noues messes: fent li de vori lo muscle que mancaue. y aço fon fet per la deessa ceres: fortificant aquell enla noua lauor blãca y fort: que son propietats delvori: o altramẽt lo auar: lo propi fill ðuora. com es la anima per saluar los dines ðla pena que per aço posaré: passar tantalo en infern ou a FULGENCI. Tãtalo es interpretat ðsig ò mirar. lo qual es propi del auaricios: qui no aiusta lor sino per a mirar lo y axi sens tenir vs de aquell mirant lo perex: coppiciant e perço fõ fengit en infern perir de fam y set: ala vora dun riu e sota vn pomer.

Capitol cinque tractant ab vna allegoria les transformacions de tereu de progines e philomena

Ol pelops segons que diu ouidi se dolgue del dan dela superba niobe y sola atenes manca de tots los vehins ales honres dels reys y de lurs fills: ocupada enla guerra dela qual per obra ò tereu restant vencedor pandion rey de atenes. casa ab aquell progines sa filla. y de aci segueix ouidi ab tan largues raons: la crueltat del superbo tereu e perquem par aquesta ò les faules dela segona specia que digui enlo prolech en qui recitant vera historia sols la fi ab fengir acoloren: si axi es bastarmeha entẽ-

dze perque fon dit progues en ozo
nella:philomena en rosinyol y te
reu en puput esser se transformats
BOCACI. Aquest tereu de tra/
cia fon dit que era fill de març y as
he cregut dl que escriu ouidi sol la
fi colozar fictio coz te dira. BAR
LAAB. Tereu home impiados y
cruel per esser tal:fon fengit fill de
marts com enla veritat fos fill de
astregiro:princep dels biscomos
e fonveritat que ences de desonest
desig executa ab philomena sa cun
yada lo que scriu ouidi: y per les
dos germanes ab tanta crueltat
com bas legida li fon donada amẽ
jar la carn de ytis. vn sol fill que d
progues tenia de que fet cert per
lo cap de aquell:que tragué philo
mena:sobzepres de vergonya con
tra la muller:nos gosa enfellonir
mes ab spasa nua encalça la cunya
da qui fugint enlos boschs se sal/
ua e perço tant per haver viscut d
aq̃ll iozn auãt enlels silues y boschs
quãt per lo nom qui es grech evol
dir rosinyol:fon dit aquella en tal
aucell mudada. e xímateix perq̃
progues vist aço auozrint la vista
del marit se retragué enlo mes alt
apartament del palau de tereu. y
vestida de de negre:passa lo restãt
de sa vida diguerẽ los poetes que
fon en ozonella transformada tant
per la coloz del vestir d aquella cõ
per semblar enlo loch de sa habita
cio la ozonella qui fa lo niu enlos
alts sostres:e mesauant digueren
tereu trãsformat en puput:qui es
aucell: qui te cresta enlo cap e lo
seu cantar es planyer e lo menjar
son fems:denotant per la cresta la
cozona del reyal cap de aquell. y
per lo cantar lo plant que feu/per
lo fill mozt. per lo mẽjar dls fems
senyalant la detestable y fastijosa
memozia del fill menjat.

Capitol sise tractant vna al
legoria so es dl furt que feu
boreas dela verge horícia
filla de hericthonio.

LA crueltat de tereu dã/
yaua a boxeas. perque
pensa hericthonio per e
ser tots duna terra:de
uer esser semblants enles condici/
ons:y volria saber si ouidi enlo q
ha scrit paria del vent de bozeas
o si es altre. BOCACI. Lo fẽgu
de bozeas que ha posat ouidi enlo
derrer capitol te per fonament ve/
ritat d historia com te dira. TEO
BONAS. Bozeas fon vn joue d
tracia:noble y de gran animo qui
mogut per la fama del matrimoni
de tereu:a dsig d mesclar se ab los
reys de athenes:demana per mul
ler horicia gentil donzella: filla d
hericthonio /o curisicho noble rey
de athenes qui tcment los de tra/
cia per lo incest e crueltat de tereu
donaue repulsa al demanar d aq̃ll
la qual no podent mes compozlar
lo joue enamozat vn dia per fooça
surtantla sen pozta. Y axi per la cõ
formitat del nom d aquest ab lo dl
vẽt de tramuntana scriui ouidi ab
tal fictio lo furtar de ozicia / deseri

uint la natura del vent qui es no/
menat boreas; y fon ver q̃ boreas
ẽ orícia hague dos fills nomenats
zetus; y calays qui ab jason anaré
ala yſla de colcos com veuras en/
lo començ del libre qui segueix. y
per lo que ouídi diu que semblaré
la mare fins que crexent enles plo
mes començaré a resemblar lo pa
re significa lo naxer dela barba ẽls
iouens fills de boreas.

Acaba lo sise libre de allego
rias: e morals exposicions
del poeta ouídi. Comensa
lo sete tractãt tres allegorias
so es deles arpias y delvello
dor e de geson.

Os jouès grecbs fills
de orícia ab la nau pa/
1 gasea diu ouidi que ar
ribats enlo regne de fi
neo lançaren les arpias fins enles
yiles strophadas. y volria saber
ans de entrar enlos fets de geson
lo que deles arpias han fengit los
poetes. BOECI. Be serui hoy
ras la fictio de aquelles y de tulgé
ci les etimologias ẽls propis nõs
y enla fi te diré teodonsi la verta/
dera historia don pres loch lo fen
gir: y yot declarare per lo seny al/
legorich lo q̃ esta veiat sota la poe
sia. SERVI. Phineo fon regit
potent e rich rey de archadia. e ẽll
digueren que com per suasio dela
nova muller hagues secats los
fills dela muller primera: e priuats
dela vista: los deus punint lo dela
vista lo priuaren: manant ales ar/
pias detestables aucells que sullas
sen e furtassen la vianda dela taula
de aq̃ll. Les quals arpias foren di
tes celleno: aelleo: e occipite: filles
de neptuno: y dela terra. o segons
altres de taumãtis y eletra. La for
ma de aquestas ha scrita virgili en
los versos seguents. Tristis aut il
lis monstrum nec teuior vlla: pe/
stis et ira deũ estigijs se extulit vn
dis: virginei volucrumvultus foe
dissima ventris pro lunies vnceq3
manus ꝛ pallida semper: ora fame
Lorici: de aquestes com he dit era
sullar y furtar lo menjar a phineo
y axi visque lo rey de arcadia: fins
que ab geson arribats en son reg/
ne: zeto: e calays. lançaren aquel/
les fins enles yiles estrofadas: cõ
han escrit ouidi evirgili: dient. Ac
cipiunt strofadas sua stant nomie
dicte insule yonie in magno quas
dira celeno. arpieq3 colunt alie fi/
neyia postquam clausa domus mé
saiq3 metu liquere priores. FVL
GENCI. Li pias sõ nomena des
aquestes perque arpe grech en la/
ti vol dir rapere ẽ quis diu lo furt
y la rapina: e perço la primera es
dita aello: quasi aellenaton: quod
est alienum concupiscere. La lego
na occipite qui singifica celeriter
rapere. La terça celeno quivol dir
negre per qui es entesa la oculta/
cio del furtar e axi per ellas es en/
tes lo furtar: en qui primer es lo ẽ
sig: segonament lo acte: e terçamẽt

lo amagar dela cosa furtada. LE/ OMSJ. Pus has vist lo fengit deles arpies: e lo significat dels noms de ellas tres: bo sera que en tengas laveritat que sots aquest fẽ gir esta cuberta aon deus notar q̃ fineo fon rich rey de arcadia molt auaricios: y morta cenoboa prime ra muller sua: de qui hauia hagut palemon e altres fills: pres arpali ça en segona muller: filla d̃ boreas germana d̃ zeto y calays p prechs d̃ aquesta mala dona phineo exor ba als fills dela muller primera p lo qual acte immaniffim essent o/ dios a tots fõ desemparat dels po bles. lo que sentint los cossaris q̃ en les ysles flocas aturauen végue rẽ sobre ell y asetiãtlo ab trebuchs li rablien lo palau de cans podrits y de altres sutzures y axi enfestãt lo anujaren fins que los dits zeto y calays per amor dela germana vingueren ab grans naus a desliu rar phineo perseguit los cossaris quil tenian stret fins enles ysles strophadas y aquesta veritat dõa causa y materia al fengir dels poe tes BOECI. Ser la moralitat de aço he yo dit que per obra diui na la bondat e innocencia es la p mera muller ab qui lo nostre ape/ tit es casat. mes per obra de nostra instable y lenegable natura crexẽt los mes lançam aquella/ y en loch de segona muller/ nos aiustam ab la concupiscencia de coses no d̃gu des. la qual en quant danyoses e perilloses coses nos empéga/ nos es mostrat per eximpli de phineo q̃ ni creent la auaricia e tirat per a/ petit de or/ priua sos fills de vista Los nostres fills sõ los actes loa/ bles/ los quals lauors priuam de veure. quant tacã ab legesa de ma/ les obres/ la gloria de aq̃lls: y als tals auaricioso es dit los d̃us ha uer trames les arpias/ bruts y ra/ paces a ucells perqui deuem entẽ dre les ancies mordedores/ del a/ uaricios. aquestes li vmplen la ca sa de mil sutzures/ perque no ha letgesa que no sie enlo cap del aua ricios/ ni maluestat per ell no asse jada y perço dix virgili. Quit nõ mortalia pectora cogis/ auri sacra fames. aquestes souint li furtan lo menjar/ quant per tals ancies lo a uar oblida lo nodriment del cors y souint per cxexer en diners/ lo a uar se furta lo menjar y beure ne/ cessari/ per los nobles arribats ab gesou en casa de phineo son ente/ sos los virtuosos y bons consells aquests donen al auar lo cami de iquirir lo be/ e la virtut perqui sõ entesos zeto/ y calays aquests ço es la inquisicio dela virtut/ perse/ gueixen/ les cures y mordedores ancies/ fins enles ysles estrofadas ço es fins aconuersio del aio inq̃ rint la virtut e axi roman neta y li pia la taula de phineo deles dites arpias.

Allegoria del vello de or.

TOplaer de boir raons tan auisades/ luytant ab lo desig de acabar deveu re lo que reste me han engut sospes mentre parlaueu y

pus veix abvostre dir no ỹrau res en dupte ỹ aço queus demane vos stimare molt ans de dir me de ge/ son me informeu que era lo vello doz/ que tenia hoetes en colcos cõ segrat al deu març. BOEACH. Be serui hoiras la fictioz; y de mi breu declaracio de aquella. SER UI. Seguint lo que digui enlo si sen capitol del quart libze/ friso y elles fills de athamas. y de neysi/ le perseguits p yno lur madastra fozen guiats y ensenyats del pare que caualcant sobze vn molto doz per la mar sen anassẽ en colcos e a xi anant elles spantada cayque ; y nega enla mar; per on fon dita aql la mar ellespontus ; ideſt pontus elles; e friso arribat en colcos re/ but del rey hoetes; amigablement consegra lo molto doz que hauia apoztat als deus segons alguns al tres al sol deu març qui en vn cãp molt vehi dela mar en guarda de a quell posa los bous e lo drach ; q̃ hasvist per ouidi. Finalment hoe tes casa ab frisovna sua filla nome nada calsiope e com apzes regone xent se recozdas del ozacle; auisant lo a deuerse guardar del linatge ỹ heolo. sabent que era friso net de aquell/ posat que fos son gendze y per ell fos aui mes estimant la poz de son estat/ que la amoz del gẽdze per esquiuar lo perill q̃ temia do/ na mozt a friso no guardãt se BO EACH. Ja has hoit enlo capitol allegat del quart libze coz vol bar lam que per aquest molto sie ente sa la nau ab qui fugirẽ los germãs fills de yno, poztant sẽ lo tresoz ỹl regne ỹ lur pare, y ab aquella nau arribant en colcos. son dit aquest tresoz consegrat al deu març perq̃ solen los pzinceps y los reys con segrar y estojar los diners per la guerra en deffensa dels quals te/ nia hoetes vn destre capita; acom/ panyat de discrets consellers; en/ tesos per lo drach/ e bous que ha posats ouidi e com fos gran la fa/ ma del tresoz de hoetes. geson in/ duit per son oncle. lançant la vida de aquell/ que auozria ab cert pe/ rill a glozia incerta empzes lo viat ge de qui tozna per obza de medea victozios y rich.

Allegoria ỹ geson y medea

BAstaria a molts lo que haneu dit per declara/ cio del capitol pzimer ỹ aquest seten libze ; y ami reste desig de saber la vertadera hi stozia de geson y medea. BOEA/ CH. Geson e pelleu fozen germãs rey pelleu de tesalia ab qui criaue geson fill del germa ; accstumaue pelleu tots anys de sacrificar a ne ptuno son pare e hague respposta del ozacle de phebo que quãt veu/ ria durant lo sacrifici. venir algu ves ell ab lo vn peu descalç ; sabes de cert que per aquell seria la vida sua curta. aque segui que com vn iozn sacrificant geson venint cuy/ tat al sacrifici/ hagues dexat en vn fanch la sabata dun peu ; mirant a quell son oncle cerca occasio perq̃ sens nota de infamia pogues do/ nar mozt a son nebot geson; metẽt

li enlo cap la conquesta del vello
dor que tan guardat com has hoit
tenía lo rey hoetes: no refusa gesō
tã noble empreſa: ans ab vna nau
al peu dl mōt de pegaſo. obrada p
argo. y per aço fon dita pegasea y
argon: e los nauegants en ella fo/
ren dits argonantas ab compan/
yia de molts nobles de grecia en/
tre los quals fozen hercules: y oz/
pheo/caſtor y polux/e zeto y ca/
lays empres lo glozios viatge/y
nauegant ab prosper vent hauent
aturat enla ysla de lempnos y de/
xat ysifile prenyada seguint lo co/
mençat nauegar arriba enla ysla
de colcos dela vista del qual presa
medea filla del rey hoetes oblida
da dela amor y honor de son pare
aderi ala part de geson: e perço fē
giren los poetes per obra de me/
dea esser vēcuts y domats los to/
ros lançant flames per la boca e
nas per qui son presos los nobles
e potents barons de colcos con/
duits per obra de medea a seguir
geson contra son pare: y aquells se
dubits ab esforç dona orde en fer
matar lo drach/ço es lo capita del
rey guardia del tresor perla mort
del qual sembrada discordia entre
los pobles/senyalada per les dētſ
sembrades del drach mort forē tã
aflaquides les forces de hoetes q̄
medea primer assegurada de gesō
que casara ab ella robant lo tresor
del regne de son pare ab aquell se
gnate per quin se vulla camī. com
de aq̄ll discorden los antichs pur
tots afermen que geson ab lo tre/
sor de hoetes qui era dit perles ra

ons q̄ has hoides de seruir/lo mol
to dor consegrat al deu març y ab
medea arriba en tesalia/aon de me
dea hague dos fills. y apres que p
les arts de medea torna joue lo pa
re de geson. e resta mort pelleu sō
oncle: o com auorrint ha letgesa d
tal crim: o per qualseuol causa lan
ça geson e repudia a medea. y casa
ab creusa filla de creon rey de co/
rintia de que restāt agreujada me
dea vsant de sos malificis feu cre/
mar lo reyal de creō ab la noua es
posa de geson y hauent fet peças
los dos fills que de aquell tenia/
fugint la ira de geson fon casada
ab lo rey egeo de athenes dl qual
apres lançada per hauer assejat d
fer matar theseu segons se diu fon
altra volta cobrada per geson lan
çat de tesalia y ensemps altra vol
ta nauegaren enla ysla de colcos a
on trobant al pare de medea vell
y lançat del regne/per la virtut d
gesō torna a recobrar lestat/obrāt
apres en asia moltes coses de preu
entant quen asia fon colt geson q̄
deu. segons testificauen molts
temples construits en son nom.
los quals alexandre d macedonia
enuejos dela gloria de gesō feu en
derrocar aps/y nō recorde mes ha
uer vist de geson/ni se dela fi de a/
quell. Tot aço a mescla d algunes
fictions ha tractat ouidi fins enlo
quint capitol com escorrent aq̄lls
veuras en cada vn.

Capitol segon tractant la al legoria de eson pare de ge

son tornat ioue per obra de medea.

AFormat reste general/ nent del que tracta ouí/ di de geson y dels fets ō medea: enlos sinch pri/ mers capitols: daquest libre sete: y no resta en aquells demanar sino ō alguna cosa particular. Una deles quals sera en aquest segon capitol en qui resita ouidi com per les artf magicas de medea rejoueni lo pa/ re de geson. si es la magica de tan/ ta virtut y efficacia com molts se/ guidors de aquella hā afermat. di ent que per reglas de ydromancia nigromancia: piromencia: e iaum/ encia: qui se obren ab mitja de ay/ gua de morts: de ossos/ y de foch/ constranyent los spirits a obrar/ segons lo lur voler ab paraules y fums/ caractures/ e noms/ de cele stials cossos. seruada apportunitat de temps: ora e loch/ se acaban co/ sas marauelloses fora ōl comu vs calla vna: stona bocaci: e tots mi/ rantse enles cares dexaren passar lo so de mes paraules: mostrant molts dels desig e gana de parlar mes com apresident tots mirāt lo aureli agusti: qui de callar los feu senyal escoltaren aquell raonant enral forma. AGUSTI. Perq̄ es escrit genesis capitulo octauo. Sēsus y cogitacio humani cordis prona sunt ad malum ab adolesce/ cia sua/ y per iob parlant ōl poder

terram que comparetur ei, Ac dupte quel poder de aquel aiul ab lo desorde del desijar dels h mens pot obrar coses maranell ses/ y perque no es espedient nir a especificar aquelles no hei gut algu hage dit res: per no ca sar ab lo dit lur enton cap/ ni de altres: neguna fantasia danyosa profit ōla salut comuna/ sol te vi auisar: que deles magiques art: no sol es estat prohibit/ y punit vs perla ley del euangeli: ans p tots los antichs/ y proues no s per lo que tulli diu/ que enles do ze taules ōles leys antigues ōls r mans. era assignade pena/ al qui guis tals arts trees per la acusaci de apuleo platonich acusat de t crim no deuant iutges cristians mes deuant iutges seguidors del error antiga/ aon ab larga/ y artifi ciosa oracio. lo crim de lart magi/ ca se esforça enfer estray/ y apartat daci/ no ab altre medi mostrant se no culpable que prouant ell no ha uer vsat de aquella art. la qual fens culpa no poguera hauer mesa en pratica/ y axi per be que los nigro mantichs puguen fer a vn spirit pendre fantastich cors y altres co/ ses no poden resuscitar lo mort. p on catholicament nos deu creure: que per mitja de mort com a posat ouidi. medea ab força de negūa art magica rejouenis lo pare de geson La causa del fengir hoiras del pro mouedor nostre BOECI Esō ia vell decrepit. vaent lo fill tornarvi ctorios e rich ōl loch dō espaue no

ua dela mort de aquell. pertan ines
perada alegria y goig fō vist atots
rejouenir y aço dona causa al fen-
gir dels poetes

Capitol terc tractant dues allegories la vna deles nō phas nodrissas de bacho la altra dela mort de pelleu.

c Omuna opinio es que per les nodrissas de bacho qui es lo vi son enteles les vinyes / y que com aquell any que arriba ab medea gelon ensa terra, per estrema secava vēguessen per aperdres medea ab art del seu saber feu reuenir aquelles, o ab pluges, o ab altres mitjās, no ignorāts dels magichs Y perço fengiren les nodrisses de bacho a prechs daquell rajouenides per medea, ço es pervtilitat dl vi les vinyes reuengudes per obra de medea de tal fengir de ouidi ab aço me tench prou per contēt pus me digau si tonver que pelleu morts per les mans de ses filles

Allegoria dela mort de pelleu.

t Als raons acabaue yo y sens tardar hoi bocaci responent me, BOCACI. Per ornar y seguir lorde del fengir diu ouidi q medea enganant les filles de pel-

leu ab esperança d poder aquell rejouenir lo seu aelles matar y par q sia axi veritat, dela qual feras aple informat al dir de TEOBALDI. Lo ver de aço son que medea mirant ala malicia de pel leu cōtra gelon, & desijant de veure gelon rey lo que no podia mentre pelleu fos viu estuciosament mescla tant mal reportant noues d vns a altres entre pelleu e les filles que anujades aquelles de sostenir la fastijosa vellesa de lur pare vn jorn enfellonit q lo mataren.

Capitol quart tractant setze allegories d altres tantes faules tocades per ouidi recitant lo cami que feu medea fugint ala ira de gelon.

f Vgi medea de gelon: apres la mort de pelleu: segons me haueu dit / y perq̄ segueix ouidi ab tan largues raons lo cami de aql la volria entendre de tantes fictiōs alguna moralitat. BOCACI. Abon desig nos deu donar repulsa / esta atent e veuras breu moralitat del fengir de ouidi / qui diu primer que passa medea portada ab lo carro dels drachs, per qui es entesa la furia del seu estucios saber: e ira / q la guiauen per lo loch on carinbo conuertit en aucell escapa la força deles aygues / y aço son enlo dilu-

ui de ogigi/o de deu calion entenèt per carimbo los homès qui ab foꝛ ça ỏ leugeres barques enlos mũts se saluaren: lo que senten per la ser pent qui deuoza lo cap ỏ ozfeu veu ras auant declarat en son loch.

Allegoría del iument transformat per bacho en seruo

DEl iumèt: que diu ouídi enla silua de yoa trãsfoꝛ mat per bacho en seruo se diu: que com tyoneo/ fill de bacho enla dita silua hagues furtat vn iument opꝛemut per los senyoꝛs de aquell: com inuocas lo pare: son aiudat per aquell e transfoꝛmat en cassadoꝛ. & lo iument en seruo a on pense que volen dir: que embꝛiagant als senyoꝛs del iument ab poch afany lo ladꝛe se mostra cassadoꝛ e los dona entenent/ quel iument era seruo.

Allegoría del pare de corito

EL pare de coꝛito son vn gran cossari robãt y barꝛegant les regions maritimes. & perque souint lo caualler moꝛ de encontra dasta e lo mariner negat com moꝛis aq̃ll negat escopint lo la mar son soter/ rat sote vn coll de arena aon resta/ ue senyal y memoꝛia dela vida de aquell.

Allegoría dels iumens corrudes

DEr aquesta megera: que posa ouidi: no es entesa la furia infernal: ans p ella los fengints han en tesa ecuba: transfoꝛmada en ca: axi anomenat: com veuras per auant enlo libꝛe tretze. Ara aten perque diu ales dones esser nats coꝛns pas sant la host de hercules: aon deus notar: que vensut y robat que hague hercules gerion rey despãya com veuras en son loch: poꝛtant sen lo bestiar de aquell: per certes dones li son furtat algun nombꝛe ỏ bous: los quals descobꝛint y cobꝛant: fõ dit restar aquelles ab los coꝛns enlo cap. perque publica/ ment difamades eran iutjades ro/ badoꝛes dels bous.

Allegoría dels tetilinas

LOs tetilinas/ foꝛen vn linatge de homens en/ cantadoꝛs ymagichs/ y perço se deya dells: que ab foꝛça de lur mirar: transfoꝛma/ uen: quant deuant los venia. & cõ se seguis: que per inundacio dela mar restas submergit e fet estany/ lo loch a on estauen: son dit que p iupiter punidoꝛ de lur crim foꝛen aquells negats

Allegoría dela filla de alcidamas.

BE diu ouidi: que alcida/ mas en aql loch on pas/ saue medea se bauia del marauellar dl conuertir dela filla encoloma. perque fon fe git: apres de medea lo ques diu de aquella. ço es que per fugir la ira de son pare, fon per los deus con/ uertida en coloma entenent per a/ ço que engana lo pare mostrant li al parir vna gentil coloma. dient p voluntat de venus: sens aiustamet dome hauer la concebuda.

Allegoria del fill deffelino e de yria.

p Er lo que diu ouidi: del fill de aquests: conuer/ tit en signe: per no esser estat del pare cõplagut ques vol sia lo ver son ensenyats los pares en no criar los lurs fills veciats. perço que nols seguesca: p no voler complaurels veure dells trista mort. Y resta la mare per cõ continuu plor conuertida en font y es dit yria esser transformada en lo lach de son nom per ornar lo fe git com sia tal lach/ o estany habi/ tat de molts signes.

Allegoria de offia

a Questa offia fõ vna ma la donaviuint en publi ca vergonya de sos fills Apres mort del marit/ e com aquells per leuar ỏ lurs vlls tal infamia: la volguessen matar/ fugi leugera: e quasi volant deuant la ira de aquells: e perço fengire q̃ per fugir fon en aucell mudada

Allegoria de menefron

p Er los reys de calauria que diu trãsformats en aucells son entesos te/ reu progones e philome na: dels quala pus has vist lo fen/ git: no vull fer mencio: mes deus notar: que no impropiament diu menefron ab sa mare praticant la letgesa del acte desonest resemblar ales besties feres. perque los tals dignament son comparats als ani mals mes fers/ y mes saluatges.

Allegoria de cephiso.

CEphiso tranformat en peix mular p a pollo si/ gnifica lo ignorant ven/ sut dl saui qui es fet peix mular qui es peix inutil ab mostra de gran força/ y tal es lo ignorant qui empes de presumpcio vana se vol mostrar saui.

Allegoria de emelides.

a Ximateix per emelides plorãt la sua filla en au cell cõuertida es repre sa la multitud deles in/

utils lagremes escampades p cas
inrepable qui cõ aucell vola fugint
deuãt lo nostre plãyer y plozar va

Allegoria dels epírotas nats de bolets

Els epírotas fẽ́ire los antichs que naſqueren de bolets, perq̃ eré homés criats entre aſpzures no ceſſãt deles armes p pluges ni mal temps, y axi per la cõformitat del naixer dels bolets entre roques y pedzes: p boſchs entẽps ỏ pluges, diguerã aq̃lls eſſer nats ỏ bolets: e ſobze tots aq̃ſts pobles y regions diu ouidi q̃ feu cami medea: quant fugí de geſon p oznar lo fengir

Capítol quint tractant la allegoría dela mort dela filla de creon noua eſpoſa de geſon e dels fills de aquell

Jno per foznir lo nõbze dels capitols no curara en aq̃ſt ſinquen capitol de poſar res perq̃ ab lo dir del inſigne poeta nr̃e pzomouedoz ſo eſtat infozmat enlo pzimer capitol daqueſt libze ſete com medea ab fozça ỏ ſes arts: crema la caſa de creon. Laſpoſa de geſon: e los fills que de aquell tenía troſeja dauant los vulls del pare caſãt apzes ab lo rey egeo de atenes aon vſant de ſos acuſtumats maleficis pozta lo rey vell en punt de matar teſeu ſon noble fill: fins que regonaxent ſe auozint a medea: cauſa de tal deſozde: fon fozçada aquella de fugir: y axi acaba ouidi ỏ ſos fets: aço es lo que tracta enlo preſent capitol. & pus noy ha res fengit no mi vull aturar del que diu ỏ cerbero roſſegat del fozt hercules me direu per auãt enlo libze noue.

Capitol ſiſe tractant dues allegories ſo es de mínos: e dela cauſa dela guerra moguda contra atenas e ỏ ſítonía en aucell conuertida.

Famoſa e celebzada auezra fon la ỏ minos cõtra atenes y axí no es per ouidi callada. perço penzre plaer eſſer infozmat enſuma ỏ ſos fets, y dela cauſa de tal guerra ja tocada per ouidi. BOEACJ. Be minos per auant ſentiras moltes coſes parlant ỏ paciffe y ỏl minotauro enlo libze ſeguent. per azra baſtara que ſentas com fon rey ỏ cret: fill de iupiter: y ỏ europa, y aq̃ſt entre los altres fills q̃ paciffe hague fõ andzogeo ioue de p̃clara diſpoſicio y leugeria: lo q̃l en atenas eſtudiant: cõ enla paleſtra auẽ ſas atots los ſeus yguals p enueja

ō aq̃lls resta mort: y per venjar a quell minos ab gran exercit mo/ gue guerra contra tota acaya: y de aço fa mencio /ouidi enlo p̃zesẽt ca pitol: ab lo que diu ō sitonia en au cell conuertida

Allegoria de sitonia

Aquon deus notar que la primera terra q̃ minos p̃zes enla guerra p̃zesẽt fon atracta ō sitonia ab promatença de gran quantitat doz & perque essent dins persegui la a/ uara patricida: fon dit per los poe tes /que fon mudada en aucell ne gra: qui te amoz al oz: per qui sen/ yalauen la tracio de aquella feta p̃ interes ō oz: & per la negroz la sua negra vida: com a aucell fugit lūy de sa terra.

Capitol sete tractant vna allegoria so es deles formi gues transformades en ho mens

I

Docos negat p̃ lo rey eaco dela ciutat egina / al rey minos sens dete nir fon atorgat acefalo embaxadoz de atenas y recita oui/ di: cō recita lo rey a cefalo la moz/ taldat cruel: e lo raparar del nom/ bre de tants mozts: per les formi/ gues en homens transformades aon volria leuat lo vel de aço que par vera bystoria entendre lo fegit

BOECIj. Lo nom dels mirmi/ dons deriuant de mirmex grech qui en lati vol tant dir com fozmi/ ga: dona gran loch al fengir ō ouid/ di / y aquest nom antigament fō do nat atal poble per seblar la fozmi/ ga enles condicions: com has vist ala letra aon es denotar: que lō sa ui rey eaco comves per exces ō pe stilecia mozts los poblats ōla ciu/ tat egina: ozdena per vmplir los murs buyts de aquella: que los vi lans entrassen p̃ habitar dins ella y aço ab tan largues raons ha ex/ plicat ouidi com has vist.

Capitol vuyte declarant la breu fictio ab que esta cu berta la historia de cefalo.

Vo vull saber del ca/ nis si basto: o dart ab qui mozi la gentil procris: p̃ mās de son marit perque pēs esser dit per ornar lo scrit e seny/ alar lo dart: e lo ca esser propis / y necessaris al home cassadoz: mes bastarmeha entendre si son fengit/ o ver lo que scriu ouidi enlo dar/ rer capitol daquest libre sete. BO ECIj: Be teodōci restaras informat TEOBOMECIj. Anselm y molts altres affermē aurora / o aura esser estada dona aqui vn tēps cefalo a/ mant feu mare de vn fill espero no menat y lo restāt vertadera hysto ria cō ha posat ouidi / o dura pesti/ lencia del viure anemozat. Comēcl dir cridant: mogut apietat: per la doloz de cefalo: o trista gelosia: y p

q̃ meſclas tã ſouīt tu la negra ſuſpi
ta enlo ioch ỏ amor:o folls anemo
rats maſſa pr̃ptes en creure atu /
rau vos vn poch en iutjar q̃nt oiu
trobareu la fe y la ſuſpita eſſer cau
ſa de grans mals. la fe nogue aceſa
lo creent lo que hoi dela falſa euro
ra: y la ſuſpita lo aporta encercar
y fer proua dela firmeſa ỏ procris
ſa muller: yaqueſtes ſuſpites entre
ells amant: creſcudes donant loch
areports de raons cauſaré la mort
della y lo dol del marit.

Acaba lo ſeten libre de
allegorias: e morals erpoſi
cions de ouidi. Comenſa lo
vuyte capitol p̃mer tractãt
la allegoria de ſilla y de niſo

Descobrint ab tals raõſ
lo fengit deles faules a/
cabaue bocaci lorde del
ſeten libre: quant comẽ/
çant lo vuyte demani ental forma
Be veig cõ ſeguĩt minos la guerra
començada tenint ſiti fobre la ciu /
tat de alcitoe: filla filla de niſo en /
ceſa perla gentil diſpoſicio del
rey enemich de ſon pare donant
mort a aquell li liura la ciutat / y
nom ſembla entan largues raons
dexãt per altre loch lo que diu ỏl
minotauro. Haya altre fengit ſino
los cabells dor de niſo: fadats per
guarda de aquella ciutat e lo tranſ
formar de aquell y de ſa filla en au
cells ab aço declarat me tendre per
content. BOCACI Mi tampoch
ya altre que fretur declaracio ſino
lo que demanes. & nota que p los
cabells dor han entes los fengintſ
lo treſor del rey niſo ab qui aſſegu
raua lo eſtat de ſon regne: del/qual
y dela vida fõ p̃riuat per ſa filla liu
rant ab aq̃ll la ciutat al rey minos
& perque lançada la cruel p lo rey
iuſt viſque per lo mon vagabunda
fon dit que fon en aucell conuerti/
da y ſegons alguns han volgut fõ
feta cugullada. dient lo pare tranſ
formar en eſmirla encara vuy per
ſeguir ala filla.

Capitol ſegon reſitant la
hiſtoria ỏ teſeu e ariadna to
cada per ouidi ab la allego
ria del fengit en aquella

V Enſuda la ciutat de al/
cithoe: y ſeguint minoſ
la victoria aximateix a
tenas imposa pacte q̃ ỏ
ſet enſet anys ſet joues fills de no
bles: foſſen trameſos enla iſla de
cret de atenes: y dels altres vẽſutſ
e a aqueſta veritat ajuſtan los poe
tes: que ſeruian los ſet empaſt del
minotauro: del qual fengint digue
ran: que naſque de paſifie filla del
ſol: y de vn toro: que dexa minos:
perque era bell ỏ no ſacrificar q̃nt
comẽça la guerra nomenada p on ĩ
dignada venus: natural enemiga ỏ
les filles ỏl ſol: pq̃ cõ es dit enlo li
bre tercer ỏſcobri les amorſ ỏlla ab

març feu aq̃sta anemorar ỏl toro y p obra ỏ dedalo ajudada sots basti ment de vna ficta vaca se empren / ya del toro: y parí vn fill mig ho / me: e mig toro. E dien los fengints que perço no gosa minos cõtra la muller enfellonirse perque se sen / tia culpable de hauer per cupdicia dexeat lo sacrifici daquell toro tan bell / y durant aquests pactes com entre los altres vengues la sort ate seu presa ariadna filla de minos: p la vista de aquell li amostra de ma / tar lo dit minotauro / y exir del la / berinto / qui era vna casa molt in / tricada. com ha posat ouidi enlo present capitol fabricada per deda lo per atenir tancat lo minotauro / y anantsen ab ell feu la fi que ha di ta ouidi per teseu desemparada / es sent ab hõra acceptada per bacho E aquesta veritat ab tal fengir mes clada / volria yo de vosaltres entẽ / dre. BOETIJ. Quant has dit e ha posat ouidi es vertadera hysto ria: perque lo laberinto: fonvn car cre encret: en qui no lo minotauro mes los presones tenia lo rey mi / nos / y fon ver / que seguint los pa ctes imposats als vensuts: teseuve nint ab los altres encret sen porta ariadna / y fedra dos filles del rey minos. Bel minotauro hoiras la opinio de serui y de mi vna moral fantasia exposant lo fengit. SER VIJ. Lo ver de aço fon que pacif / fe adultera encasa: y aconsell de de dalo ab vn secretari del rey tauro anomenat: e com paris dos fills ỏ diuerses semblances. segõs diuer / sos parcs la vn nomena minos / y laltre minotauro nom compost de minos: y de tauro y ỏ aço lo rey di scret apersebent se per no enuergõ yir se dissimula lo crim ỏla muller mes contra dedalo fengint altre es cusa apresona aquell dintre lo labe rinto / y axi par queu consenta oui di enlo que diu enlo seguent capi / tol. BOETIJ. Lo que diu serui pot esser veritat / mes yo estirãt loz meig de ma fantasia he tret de a / quest fengir molt pus alt sentimẽt y estime ab aço los antichs hauer volgut mostrar lo vici dela desone stat. com se causa en nosaltres ente nent per pasiffe gentill filla del sol La nostra anima filla per creacio de deu sol vertader creada bella / y ab gran resplandor Elquesta es ca sada ab lo rey minos: home iust / ordenador de leys: ço es ab la rao qui ab ses leys deu gouernar aq̃l / la. Uenus ço es lapetit concupisci ble inimica aq̃sta qui aderit ala se / sualitat tostemps es enemich dela rao. E si a aquest se acosta la anima necessariament es lũyada / y sepa / rada dela rao: y axi desuiada facil / ment se anemora del toro: quils e / ra donat per asacrificar: perqui de uem entendre los forãs sentimẽts donats ala rao y ala anima per fer dells sacrifici adeu. lo q̃l se fa tos / temps que ỏ aquells per les neces sitats vsam degudament. Pero so uint dexant lo que es degut abusã de aquells: com feu minos dexant ỏ sacrificar aquell ab qui comes sa muller ladulteri: y axi la anima in / clinada al vici ab lo toro se ajusta / sots lo enginy dela vaca de fust / y

aço es quãt ab noues y exquisides maneres: la nostra anima cerca pẽ dra los delits del cors: per on sen gẽdre lo minotauro per qui es en tes lo vici dela desonestat. qui pro piament es dit mig home y mig to ro: com per tal vici tals se mostren los homens jutjats de primavista homens racionals: y mirant los actes estrems de aquella letgesa pi iors que los braus tors: e perço fo dit lo minotauro tenir lo dauãt de home. e lo dtras de toro. lo car cre aon es enclos y tãcat es lo cor y pensament del home vicios per qui remulinant es aportat lo vici e dilatat ab varis pensaments di ficilment pot esser trет de aquell fi nalment aquest axi enclos: el mort per theseu e tret del laberinto per consell de ariadna entenent per te seu lome prudent y per ariadna la virilitat: y esforç perque andros grech es tant com vir lati: aon es de notar que ab la prudencia se aiusta lesforç. e senyaladament en lo estirpar dls vicis e es molt necessa ri perque atart sens ira y esforç po den esser lançats aquesta es la ira sens peccat aquí nos exorta dauid dient. Iracimini et nolite peccare

Allegoría dela corona de ariadna en celestial signe.

Perque no reste res sẽ declaracio en lo present capitol per lo que diu d la corona d ariadna dus entendre que dexada en la ysla de naso per theseu ariadna torbada d vi: de que aquella ysla es abundãt ment fornida / sen ana ab fedra qui li fõ causa de molts mals com veu ras en lo libre quinze ab lo cas de ypolit e restant aquella viciada / e diffamada per desordenat beure digueren los potes que dexant la theseu fon presa per baco collocãt la corona de aquella en lo cel. ço es posant la fama qui es corona deles dones en lo cel no per glozia com diuen los poetes mes per maior i famia de aquella. quasi que vullan dir / que la fama d ariadna puja al cel restãt aquella diffamada y mal dita en la terra.

Capitol tere tractant dos al legories so es de dedalo e y caro: e d perdix transformat en perdiu.

Dblica fama es dexant lo fengir dels poetes q̃ ha seguit ouidi que de dalo fon sicilia e perque era home d grã enginy era en cret detengut per lo rey minos volent tenir aquell ab si per a prouar les forçes dl seu enginy en moltes no ues obres: o si es veritat que deda lo sabes en lo adulteri de pasiffe: p punir lo tenia enclos dintre lo la barinto preso ja ans per dedalo o brada dela qual com fugis en semps ab ycaro son fill ab iustes d rems per qui los finginty han en teses les ales seguint lo: lo rey mi

nos fins en ſicilia prenent lo rey crocalo: les armes en defensa ð de dalo morí en camarina lo noble rey de cret: ſi altre haueu viſt ſobre lo que diu ouidi pendre plaer ð ho ir ho. BOECI. Per aristotil es tal fama seguida, secundo politicorun quasi circa finem quãt diu parlant de minos. Tandem sicilią agressus circa camerinam defunctus est. Be ycaro fon ver: que mori caygut en mar mentre fugia: y p ço fon nomenada la mar ycarea aquella hon nega: com ha posat ouidi y perque ha ya molt que no has aplicada a res ta fantasia: girala ð present en donar seny moral al q posa ouidi de dedalo e ycaro, y apres de perdix transformat en perdiu: ab tals raons lo poeta tosca endreçaua ami la fi de ses paraules quant respondet digui. Perque no es degut: aquí reb molt denegar donar poch: no mescusare yo qui tan souint demane: y reste satisfet atencnt al plaer vre. de dir lo meu parer: lo qnal siuſparra bo sera lo que segueix. Per dedalo entench lo ingeni huma de qui naix ycaro ço es lo desig natural de saber aquests pare y fill son tancats en aquell laberinto del cors: enqui digues esser tancat lo vici: parlãt me de teseu daon exint ab ales ð necessitat: y marauella qui son dos ales traet lo desig nostre e lo humanal enginy: fora ðl carçre clos: a conexença de moltes veritats primer començant ales mes cèsuals pugé fins a conexer adeu be increat alt enla patria ðls elets entesa p ſicilia

yſla molt abundant y axi resta lo enginy saluat e fart de tant quant pot entendre, y lo desig qui es entes per ycaro per hauer volat alt cau mort restãt desset perque mor lo ðsig tostemps que es atesa la cosa delijada.

Allegoria de perdix en perdiu.

Passant alque ha dit o uidi de perdix qui era nebot y dexeble ð deoa lo per be que crega esser dit per rependre la enueja de molts meltres, treballant en matar y lançar a baix la fama ðls dexebles haguts seguint ma fantasia entenent per dedalo lo enginy nostre. perdix es lo diable qui ab aqll debat de mes saber treballãt ab mil arts sots sobrarlo y vençrel y ala fi quãt lo enginy lo venç es dit esser derrocat de vna alta torra per qui deuem entendre la presumpcio sua y axi recordãt se de aquell enteroch y venciment se alegra tostemps q veu al enginy huma plorar y dolres del volar desordenat del natural desig.

Capitol quart tractãt la cassa del porch de calidonia.

PEr tal manera resta minos vençut y robat de dos filles: per lo noble heseu e morí perseguit dedalo en ſicilia: e ja la fama dels

actes de theseu atant se estima que ningun fet assenyalat se feya en aquaya: sens la sua presencia y axi fō cridat ala gran caça del porch ō calidonia aon no ignorant: aquāt se stenia en aquell temps lo poder ōl diable nom cur de demanar si aqll porch axicom diu ouidi fō trames a ōstruir los camps del rey oeneo per diana offesa perque pozia esser y atals dans vēguts ales lurs terres acostumauen los gētils comunament per causa assignar la ira ō algun deu mes pendre plaer saber lover de dita caça. BOECI. vera fon la caça del porch de calidonia siy foren tants cō ouidi nomena no fa al fet, pur enella entrels altres fon la verge atalanta filla ō jasio y de aquesta meleagro enamorat: o per satisfer al grat que de aquella tenia: o perque fos costum com aqlla primer de tots hagues nafrat lo porch: aella hauent lo mort liura lo cap en senyal de principal honor ō que anujats toxeo e plexipo oncles de meleagro assejant de leuar lay foren morts del nebot aço ab tan lazgues raons cō has vist tracta ouidi enlo capitol quart del vuyten libre de transformacions: y proues la veritat de aquesta famosa caça: per testimoni de eusebi: cō hotras dell. EUSEBI. In libro tēporū affermant la veritat dela dita caça me recorde hauer dit esser aquella estada regnant en micena: atreo y tiestes cōptāt dela creacio del mon quatre milia y vn any. y segons aquest compte hauria vuy que comptam. no rantaquatre: del quinzen cētenar Bos milia siscēts noranta y tres anys que fon la dita caça. e seria estada mil cci. any ans del aucniment del nostre redemptor.

Capitol cinque tractant la mort de meleagro y la conuersio de ses germanes en aucells

Pres de aquesta caça diu ouidi que mori meleagro per obra de alteha sa mare venjans la mort ō sos germans lançant al foch lo tio que fō fadat lo dia que nasque meleagro per les tres germanes nomenades fadas vulgarment. y parcas quasi nemini parcētes. y en particular cloto latesis e antropos: e perq̄ vull enlo ōrrer capitol del quinzen libre: aon ouidi aximateix tracta de aquelles detenirme en demanar de fat y de fortuna moltes coses per tal loch reseruades perque despedits de tantes coses com vos vull demanar enlos libres qui restē ab mes plaer me respongau. sols ara vull saber si mata altea a son fill com ha posat ouidi ni perque foren dites les germanes ō aquell plorant en aucells transformades. BOECI. homero vol lo contrari del q̄ ha escrit ouidi enlo present capitol enla yliada entrodubint pherux: treballant ab larga oracio: persuadir achilles apendre contrals troyans les armes enla qual parlant

& meleagro diu que compria mort dels oncles fos estat molt représ per altea sa mare indignat se ragué ab cleopatra filla de ydeo no vo/lent exir contra los enemichs qui venian corrent fins enlo vall de ca lidonia y si aço esver no mori per obra de sa mare: com ha posat ouí di pero no manca aderint a sõ dir barlam daz rao del que posa ouidi com hoiras d aqll. BARLAAM Apres de tan alegra victoria per í/ra de sa mare dormint fon mort lo noble meleagro: lo tio que posarẽ les fades enlo foch/es lumit radi/cal q cõsumant a poch apoch nos porta ala mort, po quãt p desestrat cas o violencia morim: com melea gro es dit per noua flama esser cuy tat aquell a consumarse e com ha dit ouidi la mare acusada de pro/pia consciencia apres la mort del fill lo segui morint desliberada y per gran dol tambe mori lo pare: les germanes espantades fugiren de aquell loch e perq molt cuyta/des fon dit per los poetes que fo/ren transformades en aucells.

Capitol sise tractant dela ca sa de achelous deles cinch ysles: y de perimileu trans formada en ysla

lo que significuen. BOCACH. Per lo q diu primer dus entẽdre per acursar que achelous segons plini e iubio sequestro/ deuallant y exint del mont de epido pertex a carnania de hoetolia. y te al en contre del loch aon engraua enla mar les ysles timnidas dles quals per lesforç dla terra per aquell riu portada algunes se son ensẽps aju stades e aço dona loch al fengir d ouidi/dient per ocasio dels bous sacrificats en menyspreu del riu es ser les cinch nimphes transforma des en ysles y pimilen qui es vna ysla en tal loch axi anomenada es/ser estada nimpha per ell amada y negada del pare: transformada en ysla per obra de neptuno tot aço dilatant ab tan largues raons per ornar lo fengit: y fonver que teseu ab los seus tornant sen en atenes apres la mort del porch: per venir gros aquest riu no podent lo pas/sar se aleuja en vnes coues veines de aquell e perço diu ouidi que al/berga en casa de achelous.

Capitol sete tractant la alle goria de pilemon e bausis en roures trãsformats e lur casa en temple

Compte lelex a periteo home d dura testa y mẽ yspreãt los deus negãt aquells miracles que a/chelous comptaue com fon per iu piter y mercuri submergida la vi/

la qui als deus peregrinant la ter/ ra no volgue dar posada e fet tem/ ple la casa dels vells quils aculli/ ren y pus me haueu dit que pogue veure y creeu que vee ouidi la scri ptura ebrahica ; ya treduida en grech enlo seu temps no seria ma/ rauella tal fengir hauer pres loch del que es dit de lot ,y de sodoma pero ques vulla fos causa de son e scriure;per aço nos amostra la pre sumpcio dels qui deu no acullen submergida enlaygua de stigia pa luda o estany de infern e la deuo/ cio dels pobres despirit transfor/ mada en temple; perque enlo cor de tals habita deu com en son pro pi temple. Y tals raons acabades per mi no esperant que demanas com solia de passar auãt me impo/ saren carrech admetét lo meu dir per declaracio ỏl que ha dit ouidi enlo seten capitol.

Capitol vuyte tractant tres allegorias so es de proteu ỏ la fã e dela filla de heracitõ

DAra lo comptar dels miracles ;y compte a/ chelous lo poder que tenian de transformarse en varies figures proteu y ellma/ teix y la filla de heraciton de ache lous me direu enlo primer capitol ỏl libre que segueix;y ara per mer ce de proteu alguna cosa. BDEA EJ. Proteu fon fengit fill de oc/ ceano y de tetis;dient que era grã propheta y que per escapar de no hauer adar resposta als quel enter rogauen se mudaue souint en tan/ tes formes com ouidi recita y aço mateix han dit homero ; e virgili Fit enim subito sus horidus atraqz tigris etc. Lo ver del esser de pro/ theu te dira . TEODOSJ. Pro theu exint del mont de pelleno re gna enles marines de egipte e per ço fon dit fill de occeano y tetis a/ quest visque tant que dosvegades viu elena essent home. La primera quant essent donzella furtada per theseu fon aell comanada. la sego/ na quant destruyda troya ab me/ nalau tornãt sen passa per lo loch on estaue protheu enque passa grã temps . solia aquest prudent vell per la esperiencia que de moltes coses tenia ; conexent primament la calitat deles presẽts y ab ample memoria recordant les passades jutjar per conjectura deles per a uenir e perq̃ souint los seus iuys vertaders reexian /molts consul/ tant lo de lurs fets souint lo anu/ jauen ;als quals per escapar mo/ strant se ocupat en altres fantasies desuiaue y lunyaue de si perço fon fengit propheta. y fon dit per les varias fantasias y ocupacions ab que se escusaue de dar rao als quil enterrogauen souint transformar se en varies figures e perço consel lauen no dexarlo per res;fins que fos despullat de aquelles; perque es mester sia solt y quiti ỏ totes fã tasies /lanimo de aquell quins ha de aconsellar . e majorment enles deuenidor.

Allegoría dela fam

El causa del trãsformar de proteu e entesa y volria aximateix entendre que han entes los fengits per lo transformar dela filla de heraciton pero ans de tractar de aquella perque diu ouidi quel pare la vene constret de fam perla ira de ceres ab grãs raons descriuint lo loch aon habita e la forma e figura de'aquella: volria dela faz hoir alguna cosa. BOCACH. La fam fon dita filla de herebo y dela nit y aço segons diuerses considerations diuersament se enten perque o la fam es publica com la ꝙs segui en temps de pharabo / o priuada cõ ỏ heracitõ la publica ve per vniuersal mancament devitualles la qual causa o la ira ỏ deu per punir algun poble / o molt durar de guerres: o cõtraria disposicio ỏls celestials cossos de tals causas. la primera per negu es entesa / y axi es filla de herabo y dela nit / no de herabo qui es infern mes del pregon secret del diuinal entendre y voler: ni dela nit de ignorancia [cõ no cayga enla diuina essencia aq̃sta taca del entendre creat. mes de la nit y escuredat dels vicis e peccats qui merexen tal pena la q̃ causa la guerra es filla de herebo y de la nit: perles raons dites dela enueja enlo capitol vuyte del segon libre dela terça si perlos methematichs se pot veure la causa cõ ells diuẽ no pot esser dita filla de herebo ni dela nit sino prenent a here-

bo per la profunditat del enginy de aquells y ala nit perla hora disposta a lur studi. la fam priuada aximateix naix de diuerses causes o ptotal mancament deviãda: o p delicadura de ventrell mal criat: la primera pot venir a culpa del qui la sent. y aço quãt per peresa y negligencia ha dexat perdre sos bens y fretura dels quals es vexat per la fam / Y axi per la rao ja dita / es filla de herebo ço es del infern y de la nit qui es la ignorancia. Quia omnis malus ignorans. Segõs lo philosoph si empero es sentida la fam sens culpa de qui la sent es filla de herebo / y dela nit no per la rao dita com sia la causa de tal fam referida no a culpa del sostenint aquella mes del primer peccat ene sequela del qual son enlo mon entrades / la fam y la pobresa / o altrament aquesta fam priuada se causa en nosaltres per delicadura de ventrell mal criat perque son alguns tã viciats / que sinoviandes eletes y triades no volrien menjar. y aquest vici ha mes loch enles dones que homens perque ỏ malcriades sils manquen viandes netes / o sabozides segons lur gust souint sostenen voluntaria fam. y quant aq̃sta causa propiamẽt nada de herebo y dela nit se ajusta ensemps ab la primera: qui es la negligencia / menyspreada la honor y reuerencia de deu / y del proisme per satisfer al delit del menjar nos fa vendre los fills ço es nos empeny a q̃l seuol letgesa. la vergõya lançada com de heraciton es scrit per oui-

di.al que diu del loch on habita la fam y dela figura de aquella:no ẽ̃l ẽclaracio ni si pot res ajustar:per viuament afigurar la fam:e venint ala methafora:o transformacio de la filla de heraciton tornada en ser uitut del pare:digues ne tõ parer que res nons hi occorre.

Allegoria dela filla de heraciton.

Er heraciton sinom engane se pot entendre lo p me pereros y negligent qui p necessitat no vtil mes dampnosa:lança y ven per pũ de vil delit:la diligencia qui li es filla propia perque segõs lo dir de job lome naix per treball com laucell per volar aquesta compra per lo preu del treball per aquell refusat lo mercader estrany perque ab just preu lo diligent e solicit cõpre lo fruyt del remis pereros son es de notar que per aquell cami que p corrupcio de vn se segueix generacio daltre tostemps algũs millora per lo dan de algu/aquesta diligencia per gracia rebuda de neptuno per qui es entes deu te poder ẽ transformarse en a ucell/en egua y en bou per seruir ala vida del home q̃s sõ pare.per laucell ẽsignãt la leugeria:y pstesa p la eugua fecũditat de guany y per lo bou dispo sicio a sostenir treballs:condicions al diligent no estranyes:aquesta per be quevenuda y lançada souit torne a heracitõ ço es al home major ment quant es vexat per fam: mes enla fi la fam a poderant al negligent procura trista mort com ẽ heraciton es scrit per ouidi y aq̃stes raons per achelous a teseu recitades ajustant enla fi lo dol del corn perdut donen començ al que segueix de hercules enlo libre vuyte.

Acaba lo vuyten libre de allegorias:e morals exposicions enlos libres de ouidi. Comensa lo noue: e capitol primer tractant la allegoria del corn perdut de achelous

A causa ẽl plorar y dol de achelous:diu ouidi que era la poua ẽl corn en que no menor desig me empeny a saber lo fengit de aquest combat de hercules ab ell q̃ empes a theseu en saber la forma del arrencar ẽl corn. BOCACH. Ya has hoit coz achelos es vn riu qui parteix a carnania de obetolia y passa per calidonia ẽ aquest fon fengit com ha posat ouidi que debate ab hercules per hauer deyanira filla ẽ ceneo rey de calidonia y q̃ cõ per escapar li se trãsformas en serp.y apres en toro li fon per hercules la vn corn arrẽcat y consegrat ala deessa dela habundancia e hoint theodonsiveuras levat lo vel de aq̃sta fictio. THEOBOM

SJ. Bestiant hercules casar ⁊ de yanira filla de oeneo sots tal com dício lay storga lo pare de aquella que constrengues lo riu de ache/lous qui en dos braços passa/ue per la terra sent li la vn dan de anar per vn loch y aço no sés grā dificultat ⁊ acabant lo fort hercu/les casa ab deyanira y de aci pres causa y materia lo fengir dels poe tes prenent los corns per los dos braços del riu anomenat. y per ço digueren lo corn arrencat conse/grat ala habundancia: estar ple de fruytes y de flors perque aquella terra per on lo braç del riu passa/ue restāt grassa y fertil habundāt/ment produbí flors y fruytes

Capitol segon dela mort de neso centauro

AB la gentil muller her/cules sen anaue: y al pas sar de hebeno aspeja ne so: vn dels centauros ō leuar li aquella y morint per la se/geta de hercules: dexa ala espanta da deyanira la camisa qui ab la se que al dir de aquell dona li feu sen tir ab nol la mort ōl marit inuictis sim: dieu me si fon ver aço: o si es fengit. RESPON. Ala letra quāt raona ouidi es vertadera historia pero no es de creure que neso: ni los altres centauros fossé mig ho mens: e mig canalls e dexant p ara dels centauros la natiuitat: y al/tres coses que veuras enlo cinquè capitol: del dotzen libre: algūs ve

len que aquests fozeré cent qui/mer de companyia ensemps e/ salia adomaren cavalls y cava ren: y perço fozen dits centau quasi cent aures /o vents per/ corrien com lo vent. mes hou/ serui vna fanla perqui diu ās/ sa lo creurels mig cavalls e mig/ mens. SERUI. Com vn rey/ tesalia trametes cent de sos ser/ dozs al encalç de vns bous qui/ pantats fugien: y aquells con/ peu de cansats nols pogues sen guir: tots pujant acavall y segu/ los tornaren aquells al loch da/ fugits eran: e com tornant de ai/ encalç fossen vists estant sus ells/ beurant los cavalls enlo riu p/ neō mirats de luny fozen jutja/ mig tozos e mig homens perq/ aquells qui may hauien vists ca/ valls los estimaren tals com lo/ vall bevent enlo riu mirat ō lun/ no amostre gens del cap ni ōl co/ e axi comença lo error del pints/ los centauros: ques vulla fos qu/ los centauros fozen vna compa/ yia devalents homens en thesali/ anomenats lapitas: dels qnals/ compliment com te ha dit boca/ hoiras enlo capitol quint del do/ zen libze vn de aquests neso ano/menat mori per lo arch de herc/ les assejant de furtarli la gentil de/ yanira com ha posat ouidi.

Capitol terc tractāt quatre allegories so es del nombre dels hercules e dela propie/tat de tal nom la segona del

nombre dels treballs ỏ hercules. La terca dela mort: e deificacio de aquell.

Rescuda p victoria ỏls trebals iuictissims la fama ỏl fort hercules: yvé sut de amor: quivenç atotes coses oblidat ja del vs deles armes / y dela glozia per aquelles atesa: oblidãt de yanira muller digna destima: detengut en hoetolia: per yole la gentil / passaue vida tan vergonyosa: que per plaure aellaes fama que estech filant: y ocupat en actes femenils: durant aço deyanira encesa de trista gelosia, segõs posa ouidi enlo present capitolvol gue prouar si bastara la camisa de neso: enfer reuiura: la amor ỏl marit ves ella esmortida: la qual vesti da per aquell: obza tot lo contrari cuytant amort la vida dequi durãt podia esperar algũ temps esservol guda: y en persona ỏ hercules morint compte lo nostre poete gran part de sos treballs: no callãt se en la fi del capitol com fon deificat / y tot aço q̃ ha posat ouidi despertãt lo desig qui es en mi de gran tẽps per saber ỏls fets y laors dercules me empeny en demanar tres coses de aquell, La primera si fozen vn o molts los hercules / y la ethimologia: o propi significat ỏ tal nõ. La segona ỏl nombze dels treballs / o actes glozioses que hercules obza La terça dela mort y deificacio de aquell. Atenent al que vols partit entres allegozies lo capitol present hoiras enla primera de tulli e varro, Lo nombze dels que fozen dits hercules: y de leonci la ethimologia e propi significat de tal nom. Enla segona de mi lo nombze dels treballs e victozies de aquells en confus referides a vn: y enla terça hoiras eusebi e lectanci dela mozt y deificacio de aquell venint ala primera azi comença. TULLI. En lo libze ja altres voltes allegat de natura deozum he tractat ỏ quatre hercules. Lo primer fill ỏl primer iupiter qui fon licyas: y de aquest hã volgut molts que fõ dit dionis & per dignitat hercules nomenat vencent la pugna singular que ab apollo hague de tripode, ço es de diuinacio com tripodas segonsvolen alguns, siavna especia de lozer ab tres raeles, les fulles del q̃l posades sots lo cap als qui dozmé fã veure los somnis vertades. e perço era consegrat a apollo tal arbze com sos aquell colt ỏls astrolechs y adeuinadozs. Lo segõ hercules fon lo gran teba fill del segon iupiter y de alcmena. Lo terç fon fill ỏ nilo: dequi volen alguns que vence enla luyta anteho. Lo quart fõ fill ỏl primer iupiter / y de hosteria germana ỏ lathona. VARRO. Ab aquests que tulli ha posats: ne aiusti yo fins anombze ỏ. xxxiij. a mostrant com los antichs aells / y als valents / e grans guerres anomenaueu hercules. lo qual nom a tants apellatiu. Fon propi al de tebas fill de afriton. LEON / TIMO impropiament tal nom

fon ímpoſat als foꝛts: no ſol ha/
gut reſpecte als fets del pꝛimer
hercules mes al que ſignifica aq̃ſt
inſigne nom: perque es dit ab era
quod eſt terra: y cleos q̃ es gloꝛia
y axí vol dir hercules gloꝛios enla
terra: o ab heros ꝛ cleos glozioſus
heros: o ab erix quod è lis y cleos
gloꝛia/ y axi gloꝛios per batalles.
Encaravol rabano enlo libꝛe de o
rigine rerum que hercules era dit
herũcleos: qui enlatí vol dir fame
de homens foꝛts/ y que los grechſ
lo nomenan yraclis per on deuriã
noſaltres nomenar lo heracles/ y
no hercules: mes lo antich coſtũ
eſcuſa la culpa dels latins

Segona allegoría dels tre balls de hercules.

Ates ól nombꝛe ól s her
cules e del nom: atenent
e al pꝛomes axi ſegui BO
CĀCJ. Bel que varro
ha dit ſe ſegueix: lo que hauem le/
git de hercules tiríncio argiuo te/
bano/ y de altres: axí anomenats:
p nom apellatiu ímpoſat al obꝛar
virtuos de aquells/ y de aço per lo
ſemblant ſe trau tots los treballs
ſcrits: no eſſer ón hom e: y perço
com ſien meſclats. per abuſar dels
noms: nos poden díſtinctamét oꝛ
denar/ ní pꝛopia deſcriure: los q̃ls
trebals comunament ſon eſtimats
eſſer. xij. ouídi ne poſa. xvj. en dos
capitols. lo deles ſerps ſcrit ala in

fanteſa per burla allegat combatét
achelous quis tranſſoꝛma enſerp:
e los deſet recoꝛdats: per ell men/
tre moꝛía. cõ apar ala letra y yo ne
poſats tréta: poꝛtats per ell afi eſ/
tant venſut per amoꝛ qui fon lo tré
ta vn: com has tocat de paſſada co
méçant aparlar: qui los volra veu
re tots mirara al començ del libꝛe
tretze: que he ſcrit ó genologia de/
oꝛum. perque aſſi no vull curar. ſi
no dels. xviij. que ha poſats ouidi
ſeguint loꝛde ſeu. Lo pꝛimer tãvul
gat deles ſerps moꝛtes eſtant enlo
bꝛeſſol ja tocat enlo pꝛimer capí/
tol de aqueſt noué libꝛe. hoiras de
clarat per teodoncí. TEOBOIA/
EJ. En vn libꝛe grech antich me
racoꝛde hauer legit hercules no eſ
ſer fill de iupiter, mes de anfilríon
y de alcmena nat en vn dia enſéps
ab yphicleo altre germa de aq̃ll: e
com les ſerps ſíen animals dome/
ſtichs deles caſes dels homens ſo
uint tirats p auloꝛ dela let, vn joꝛn
vengueren als bꝛeſſols on los ger
germans eſtauen: dues ſerps la vi
ſta ól es quals eſpantãt a yphicleo
lo foꝛçaren a cridar y ploꝛar. e ve/
nint los pares als crits de lur ín/
fant trobaren yphiceo tot alterat/
per la poꝛ deles ſerps/ y hercules
deſpert ab eſſoꝛç. maioꝛ que de ín/
fant treballant en lunyar ſe aquel/
las. La qual coſa tan gran ſenyal
dona del eſſoꝛç del infant: que no
ſol peraço feran íudící: que ſeria
gran home: mes encara cregue/
ren que era fill de íupíter: y de aſſi
comença la erroꝛ de enculpar alc
mena de adultera Axi acabaue teo

donci quant tornant apẽdre les ra
ons axi digue lo poeta BOCACi
Apres has de notar que hercules
segons volen ¦los ¦mes ¦fon en te¦
bas regnant heurisseo. per obra ol
qual¦tement la virtut y grandesa
de hercules ¦cercant la mort de a¦
quell. fon trames a espedicio ỏ q̃n¦
tes coses perilloses eren enlo mõ
y axi portant afi aquelles resta tãt
glorios¦y celebrat son nom. assi de
xant molts dels treballs posats p
mi enlo loch allegat¦e dexant lo or
de ab que seguiren¦ou ỏls que diu
ouidi¦dels quals lo segon fon ven
cre e liurar amort busiris rey de e¦
gipte acustumat ỏ sacrificar los es¦
tranges qui per allí passauen¦y a¦
ço esvertadera hystoria mes fon p
nẽtura de aquell hercules fill ỏ ni¦
lo anomenat p tulli. com sia egipte
regada de tal riu. Lo terçer treball
fon quant luytant vence lo grã an
theo fengit fill dela terra¦ qui ca¦
lant se y tocant ala terra reparaue
la força. de que apersebint se hercu
les¦lo leua enlos braços¦y tant lo
estrangue¦tenint lo alt no consen¦
tint li de calarse en terra. fins que
lo viu espirar Aço enlo quart libre
poch ans dela fi es tractat per lu¦
ca¦y te dos sentimẽts¦ la vn hysto
rial¦e lo altre moral. Bel pmer dis
corden pomponi mela¦y teodonci
leonci¦y eusebi¦del parer dels q̃ls
per no detenir breu te dire ensuma
y apres de fulgenci hoiras lo sẽy
moral. ¶Pomponi melavol que an
theo fon rey de mauritania vensut
per hercules de tebas¦ y teodonci
diu que dionis de libia per excellẽ
cia hercules nomenat fon vence¦
dor de anteo¦e com ensemps guer
rejant souint hagues conegut dio
nis que essent prop de perdres tor
nant en mauritanía qui era terra
sua anteo refrescaue¦lo poder del
exercit fengint se fugitiu lo porta
retraẽt se fins en libia¦y ental loch
luny de sa terra fon vensut y mori
Leonci vol que lo hercules qui vẽ
ce a antheo fon fill de nilo. Eusebi
enlo libre del temps ha scrit de an¦
theo. q̃ fõgrã mestre ỏ armes¦y de
stre dela luytat¦ y que perço fon fẽ
git que era fill ỏla terra¦com aq̃sts
exercicis se facen enla terra FIL
OSOFIA ¶der antheo es entes lo
libido del nostre apetit nat ỏla ter
ra com nasque dela carn qui es ter
ra¦y perço tocant la cobra forces¦
Com del toch dela carn acustume
reuiure lo apetit cansat. Y pço her
cules perqui es entesa la virtut. lo
venç y mata¦luytant lo de tocar a¦
la carn. perque cessant tocaments
desonests. facilment lo virtuos¦
enfeynes ocupat¦vẽç lo desareglat
apetit dela carn. segui apres. BO
CACI. Lo quart treball ỏ hercu
les fon vencre gerion en espanya
y portarsen lo bestiar de aquell. A
quest gerion era dit ỏls poetes tri
animis. ço es hauent tres caps¦ o
nimes¦perqui serui enten les tres
isles adiacents a espãya. ço es ma¦
jor¦minor y ebuso¦nomenades ỏls
antichs baleas. per esser destres ti
radors de fona los poblats enaq̃l¦
las¦y dels moderns malorque me
norque e iuissa o segõs rabano er a¦
dit gerio tenir tres aies¦o caps¦ p

tenír tres germans sotsmesos tãt
al que volia ell; que paría vna ani-
ma sola informats los cossos de a
quells. Aquest rich rey era dit pa-
stor com fos rich per grans man
dres de bestíar de lana. la fama de
les q̃ls aporta hercules de asia en
espanya: y axi ho vol iustino quãt
diu parlant de aquell. In illa par-
te hyspanie que ex insulis constat
regnum penes gerionem fuit ī hac
pabuli tanta leticia est vt nisi absti-
nécia interpellata. sagina fuerit pe
cora corrumpantur. índe dicta ar
menta gerionis; que íllis tempor-
bus sole opes habebantur; tãte fa-
me fuere; vt herculem ex asia pre-
de magnitudíe allexerit; porro ge
riorenez ipsũ nõ triplici nature vt
fabulis fuisse ferunt; sed tres tan-
te concordie extitisse vtvno animo
omnes regi viderentur; nec bellũ
herculi sua espõte íntulísse. sed cuz
arméta sua rapi vidisset amissa bel
lo repetisse Lo sinquen treball fõ
quant per desliurar teseu e venjar
periteo contra lo rey orcho en in-
fern deuallant. ço es enla grecia in
ferior mata lo ca cruel serbero no-
menat; de qui fengit los poetes di-
gueren que tenia tres caps. per a-
ço ala letra encarit la crueltat ð vn
ca que orcho tenia; per guarda de
sa casa; qui mata peritheo; quãt ab
teseu volia aportar sen proserpina
muller ðl rey anomenat; y aquest
mata hercules. venjant la mort / y
desliurant lo pres. Abes deus no-
tar que per cerbero los poetes en
tené ala ira. dient que te tres caps

perqui son preses tres causes prín
cipals; per qui la ira se causa enlos
homés. La vna es la propia aduer
sitat. Laltra es la del amich. E la-
tèrça lo prospar ð aquell que auor
rim. Lo sisen treball fon arrencar
lo corn de achelous; ja declarat en
lo primer capitol ð aquest libre no
ue. Lo seten treball fon vencre cor
rent y pendre la siruia de elida. la
qualvolen alguns que fonvna ciu
tat de aquella prouíncia subíuga-
da per hercules. Lo vuyte fon vẽ
cre y matar lo leo del bosch de par
temía. aço volen q̃ fon ver despul-
lant li la peil; que apres aporta per
ínsignia. Lo noue fon quant lança
les arpies dela taula de fineo. lo q̃
propiamẽt e literal prenent les ar-
pies per los cossaris q̃ al rey orp
tenien affetiat es scrit azeto e calay
e poguey esser hercules si fon com
ab geson nauegauẽ encolcos / o pre
nẽt com has hoit aquelles per les
ancies del auar mordedores; sõ lã
çades per hercules segons ouidi.
E per eneas com ha posat virgili;
per la vn y per laltre entenẽt la vir
tut Lo deen treball fon cobrant lo
sint rich que perde peritheo com-
batent ab les forts amasones e fon
ver que per venjar la iniuría del a
mich entra hercules enlo regne ð
aquells / y vẽsent cobra vn rich sint
q̃ periteo y hauia dexat restant vẽ
sut p ellas. Lo onzẽ treball fõ q̃nt
vẽsent lo drach ð cõtinuu vetlãt en
guarde ðles pomes dor sẽ aporta
aquelles a on has ð notar; que era
fengit hegla beretusa y spertusa fil

les de espero fill de iapeto tenien vn ort ab arbres q̃ produiã pomes dor y en guarda d̃ aq̃llas: vn drach de continuu vetlant. lo qual ven/ sent hercules sen aporta les pomes E fon veritat que enlo occeano oc/ cidental al oposit del ribatge d̃ sert entre los pobles esperos etiops y atlãthicos son les isles que posay ian les tres filles de espero habun dants e molts fertils y produiã lo bestiar de aquellas vna lana molt fina tirãt a color dor. e axi les isles eran dites esser ort deles sperias y les ouelles pomes Per que segõs que varro testifica tractant de agri cultura male/o mala grecium oui s sonat latine. Per lo esuellat drach entenent los homens qui ab esuel lat estudi e sens repos ab marauel losa cura la isla circuien y vedauẽ lo passar a aquella ala qual hercu/ les esperat temps passãt ab les po mes dor. ço es ab les ouelles de a/ quell loch tretes en grecia torna. Alguns volen les speridas esser es tades les gorgonas y hercules p seu serquen lo ver altre desafanat Lo dotsen treball fon dels centau ros. perque volen molts hercules enles noces de pariteo esser estat principal causa de esser vensuts a/ quells. Be aço per auant enlo sin/ quen capitol del dotzen libre seras aple informat. per be que lo batal/ lar d̃ hercules en dit loch es callat per nestor recitãt. de que dona rao enlo trezen capitol. Lo tretzẽ tre/ ball fon vencre/ y matar lo porch guastador de arcadia: y aço has in vist tractant de meleagro: a hon se deu notar/o que meleagro: cõ los altres estrenuus cauallers. fõ ano menat hercules o que hercules en semps ab geson y los altres contẽ porancos seus fos en aquella casa Lo quatorzen treball de hercules fon quant enla paluda leerna se cõ bate ab la gran ydra: aquí leuãt vn cap ne renaxian set y sercãt lo loch a on començaua lo vital nodrimẽt de tants caps priuade vida la terri ble serpent. E nota que per be que ydra sia nom de serp/ydros grech vol dir aygua: e peraço se diu ydro mancia la obra dels magichs feta ab medi daygua: y han volgut al/ guns que ydra fos la aygua brol/ lant de moltes fonts enlo estany/ o paluda leerna enfectionant la regio vehina. E per hercules vo/ volent aquella desuiar. Cercat lo començ del naxer de tantes ay/ gues constrangue aquellas d̃ anar per vn loch/y axi resta morta la y/ dra ço es laygua de leerna: perque tallats los caps deon brollaue lo estany resta lech. Abes plato vol p la ydra esser entes lestucios so/ fista Lo costum del qual es axi for mar les preposicions que del sol/ tar de vn dupte nasquen molts Abes lo logich real dexats los ac/ cessoris se estrẽy a desser lo princi pal lo qual remogut resten dessets los altres. Lo. xv. treball fõ quãt mata diomedes no lo noblegrech q̃ fõ ab los altres enlo siti d̃ troya

mes vn tiran ỏ tracia qui solia ma
tar los hostes y dar los amẽjar als
cavalls. Aquest son mort per her-
cules e fet past ỏ los propis caualls
Lo setzen treball son vencre y ma
tar a cacho enlo munt auẽtino ẽnt
li furta los bous polant e reposãt
hercules en casa de cuandro, & lo
mati conexent lo nõbre dels bous
disminuit no trobant rastre del ca
mi de aquells, per les pisades que
miraue enla terza cõ los hagues ca
cho per la coa tirats, y axi mostra
ue comẽçar lo cami del passejar ỏls
bous ala boca d cla gruta hon ama
gats estauen. sinãt al loch don erã
estats presos vns volen quels des-
cobrí per lo mugir dels altres res-
ponent los que eran dins la coua
Altres volé que cacha germana ỏl
gegant descobrit lo furt ỏl germa,
son causa dela mort de aquell. Ide
ro solino in libro de mirabilibus
mundi. Ider altra via vol que fos
lovenciment de cacho, segõs eli te
dira. SOLINO. Cacho habita
en aquell loch del munt auentino
quis nomenaue salina a on apres
fon feta vna porta de roma nome-
nada trigemina y ỏ aq̃ p lo rey maz
cia ligat fon trames atarreno tir-
reno y per aq̃ll comenat lots guar
da de megalo de trigia, & per aq̃ll
quil guardaua ab major poder lõ
tornat enlo loch dcõ era estat tret
y axi cacho y megalo ocupar en lo
regne en companyia a on temptãt
de moure guerra contra cuandro
els archades trobant se per sort a-
quell temps hercules capita del e-
xercit ỏ aquells Cacho son mort p

hercules y melago fugi entre los
sabins aqui hauia amostrat la art
de angurar. BOCACI Lo desesperen
treball son vẽcre y matar lo leone
meo o sia veritat que hercules ma
tas los dos leõs anomenats abvn
altre que yo he polat per ell vẽsut
enlo bosch de teumesio, o sien per
aquests tres leons entesos tres su
perbos enemichs de auristeo per
hercules vensuts nomenats perte
mio nemeo y teumesio. Lo deuuy
te treball que ouidi recita en perso
ua de hercules turmentat mentre
moria es quant sostengue lo cel. A
quest precpiament son lo offici ỏ at
las, com las vist enlo nouen capi-
tol del quart libre e son dit perque
segons plini atlas son inuentor de
la astrologia. & pque sozen ensẽps
y grãs amichs atlas e lo fort hercu
les. Adonc aquell digueren esser
sostenguda per hercules lart ỏ as-
trologia quite per subiecte lo cel.
& perço legint digueren que essẽt
cansat atlas del pes del cel, hercu-
les empres ỏ soltenir aquell sobre
los muscles Tots aquests treballs
resita hercules vexat per la dolor,
perque solen los anujats souit re
cordar causes de mes anuig entre
les quals te no poca força lo recor
dar deles prosperitats

Allegoria terca deia mort e deificacio de hercules

Entre aquest turmẽt her
cules lãça lichas en mar
e mori posat per philote
ta enla pira del foch: e fã

p iupiter com ha posat ouidi des/
pullat dla mortalitat: e collocat en
tre los celestials signes. peraço asé
yalant: com la fama dels bons des
pullada del cors mortal: y corrup/
tible es posada enlo cel: y destruit
la error dels antichs: qui al home
cremat entre les flames coliã com
adeu Be eusebi hoiras lo temps y
la manera dela mort del fort hercu
les e de lectanci vna breu evtil repi
logacio dels fets y mort de aquell
EVSEBI Hercules d tebas fill
de amphitrion a sinquãta dos ãys
dela sua edat morí de vna estrãya
malaltia per fugir la dolor dela ql
se lança en vn foch y acaba son viu
re a sexanta tres anys del regne de
atreho etiestes/y del comẽç dl mõ
a quatre milia e quatre cents anys
& axi segons lo compte dela croni
ca mia enlo libre de temporibus/
hauria vuy que foren los fets der/
cules. vi. milia. dclxxxxiiij. anys: e
seria estat anans d iesuchrist. dccc.
ãys Aqst pq fõ grã astrolech digue
rẽ los astrolechs p aferli onor trãs
postat enlo cel esser collocat entre
los celestials signes. LECTanci.
Stirpant y lançant la error dls gẽ
tils: me racorde enlo libre primer:
a nou capitols: hauer dit parlãt de
hercules: les paraules seguents/y
no contamina lo mon ab estrupos
adulteris/y altres mals eximplis:
hercules: per fortalesa molt clar tẽ
gut entre los deus: dient que cami
nant purgua aquell de mals. & no
fon marauella: que pogue esser en
aquell diuinal: qui cõtra totes leys

abusa de mascles y de fembres/ni
aquelles grans coses: quẽ de ell se
reciten son d iudicar tals q̃ a vir
tut diuina se deguen referir. Qui/
na cosa tan gran fon vencre vn leo
o vn porch: o ab sagetes fer fugir
les arpies: o vencre vna verge: y le
uar li lo sint: o los caualls feroces
matar ab lur sẽyor: actes son d fort
home: mes no de diuinal essent co
ses fragils y mortals: les que ven/
se hercules: e cõ diu lorador. Mul/
la est tanta vis: que non ferro aut
viribus debilitari frangiqz possit
Abes lo animo vencre: y la ira cõ/
strẽyer es cosa de fortissim: la qual
cosa ell no feu may: ni pogue com
yo no sol iudigne deure esser com
ptat entre los forts: lo qui fara tals
coses: mes molt semblant adeu. p
que no es mes fort lo qui venç vn
leo que lo qui venç la ira cruel fera
enclosa ditre si. ni es mes fort qui
lança les arpies que aql d̃ estreny
les desordenades cobeiances dins
si/qui tant son mes danyoses q̃ los
parills extrinsechs quant nos son
mes domestigas. don se segueix: q̃
sol deu esser iutjat fort aquell qui
es tẽperat amoderat y iust. Esi vol
ra algu cõsiderar d quina qualitat
son les obres de deu. facilment co/
nexera esser coses d burla. les que
los homens ignorãts loen ab ma
rauella. dient hercules deu per ses
obres. midant aquelles no ab les
virtuts diuinals que ignoran mes
ab la flaca virtut deles lurs forces
pur aço no es per ells negat hercu
les no sol hauer seruit al rey heu/

ristco: q encaraſe tollera vn poch mes ſotſmes a vna dona hauer ve/ſtit les robes de aquella: y ſilat en/tre les ſues moſſes agran vergon/ya dell: tan grā era la força d amor que ſētia. dira algu no deure eſſer los poetes creguts/ y perque nols creure no recitan aço lucillo: o lu/ciano qui als deus ni als homens no perdonaren: mes aquells grās poetes qui les laors dels deus en/lurs veſſos cantauen. Si aqueſts no creem a quals donarem fe: los qui dien que menten: profereſquè ne daltres: amoſtrant nos qui ſon aqueſts deus cō ni ha aon ſō nats quants ſon en nombre qual es lur poteſtat: e finalment que tenen di/gna de marauella. No trobareu al gu qui de aço nos deſcobre lo ver: e axi cregā a aqueſts qui no per a rependre: mes per loar han ſcrit d lurs deus. donchs tornant als feti dercules: nauega ab geſō: eſpugna troya irat cōtra laumedon per ne/gar li lo preu que promes li hauia: quant deſliura la filla: daon clar ſe amoſtra: lo temps en que fon her/cules. Elqueſt fon eſtimat per los folls eſſer deu: mes nou cregue axi ſon hereu philoteta: qui ences lo foch per acremar aquell: q los nir uis y oſſos de aquell viu diſolre: q ſoterra la ſendra de aqll enlo mūt de octeo. & per aqueſt ſeruey poſ/ſebi les ſegetes.

Capitol quart tractant dues allegories ſo es dla na tiuitat d hercules e de galau

ſis trāſformada en muſtela.

Apres la mort de hercu/
a les diu ouidi / alcmena
per ſercar ſon dol com/
panyia eſſer anada a yo/
le. perque enſemps mare y ancmo/rada ploraſſen aqll y hauer la tro/bada groſſa prop de parir com foſ/reſtada del acoſtament dercules/ prenyada d yolao & pço les prime/res raōs que li dix foren pregar lu/cina: que fos mes fauorable al pa/rir d aquella: q noli era eſtada ānt ella pari hercules. Recitāt lo mal que paſſa anant de part ſet dies: p obra de iuno contra ella irada. La veritat de aço volria yo entēdre p acabar de hercules. BOCACH. Per ornar lo fengit de hercules/ qui enla veritat com has hoit fon fill de alcmena y de anphitrion hā ſcrit los poetes les ſeguents ficti/ons. primer plauto: y anphitrione diu alcmena eſſer caſada ab am/phitrion ſots tal cōdicio: que aqll hagues auenjar la mort de ſon ger/ma dels telebobas mort enla qual guerra com fos amphitrion iupi/ter pren ent la ſemblança de a/quell: vench al lit de alcmena vn mati ans del dia: moſtrāt venir āl exercit: dexāt aquella prenada del fort hercules: y que p iatiſſer mes al plaer de iupiter ental cōcebimēt foren tres nits aiuſtades en vna p aço volent afauorir la cōcepcio del gran hercules: perque axi com vn gran palau ha mes temps neceſſa/ri en eſſer fundat y conſtruit: q vna rica caſa volgueran mes temps aſ/

signar ala concepcio de vn home: tan grā que no es necessari ala dls comuns homens. E homero recita que com vn die jupiter hagues dit aquell die deuer naxer vn home lo qual seria senyor de tots los altres: juno loy feu ab iuramēt firmar y tātost deuallāt enla terra sabent que parlaue iupiter de hercules qui deuia naxer enaquell die: detench lucina set jorns ab la muller de celeno: fent a aquella parir auristeho nat a set mesos y detardant lo parir d alcmena e perque com has vist Euristeho fō senyor de hercules qui als altres senyore jaue. fengiren semblant faula diēt que per la ira d juno fon tardat lo parir de alcmena. o entenent a juno per lucina com has vist tractāt de aquella enlo capitol quart dl libre terç de qui es propi endreçar lo parir deles dones: y lauors es dit juno detardar lo parir de alcmena: perque aquella hague mal part: com hercules nasque. o entenent a juno perlo estat dls regnes coz es dit enlo dit loch: y axi iuno ço es la gelosia del stat reyal entrāt enlo animo de euristeho contrasta del naxer fins ala mort ala gloria de hercules. E perço fon fengit iuno y euristeo hauer tostemps perseguit a aquell. lo que diu ouidi de galausis cōuertida en mustela imposant li per pena que paris perla boca es dit per hornar lo fengit dl parir de alcmena hagut respecte ala natura de aquell animal dequi si es ver se escriu que concep per la orella y pareix per la boca

Capitol cinque en quis tracten dos allegories lo es de lothos nimpha en arbre de son nom fugint de priapo e de driope per semblant convertida en arbre

Recita yole a alcmena locas de sa germana driope qui per hauer tocat a les fulles del arbre anomenat lothos per la passada nimpha qui enell se muda: fugit d priapo son en arbre mudada dilatant aço ouidi ab graus noues: sobre q̄ pēsāt me recorde hauer hoit y legit en loch no molt autētich papo esser estat vn home molt soberch ales dones y perço com lançat del poblat caminas per los camps fō dit que era deu dels horts e fruytes e souint venint li dones entre les mans satisfeya al plaer seu: no curant del dan dellas e axi es fama no creyble: lothos y driope esser per aquell mortes entēps diuerç al peu de dos arbres nomenats apres dls noms de aquelles per memoria dela lur mort: aço no par q̄ sia la intencio de ouidi y volria saber que ha entes sote tals fictions BOECI. Altres volen que lothos seguida de priapo fugint fon per los deus en arbre de son nom cōuertida axicom diu ouidi y pot esser que la verge honesta fugint d aquell ribalt se saluas enla espessor de aquell arbre axi anomenat per hauerla saluada. y driope apres al

letant lo seu fill com ha posat ouí/
di/tocant aquell ço es lacerãt la fa
ma ỏ la nimpha lothos: seta immo
ble se transforma en arbre per aço
senyalant que son ental loch detẽ/
guda per semblant vici com lo de
que inculpaue ala nimpha pesada
creu ço que bet vinga y aplicay ẽt
vulles que tot ho sostenga lo fen
gir del poeta pusque sia acostat vn
poch a rao.

Capitol sise tractãt la gran historia ỏ theocles y polini ses ab la guerra de thebas.

MOy vull res applicar di
gui yo responent: tã grã
de sig/me empeny a entẽ
dre aquest petit capitol/
ab tant embolum com recita temis
sobreprenẽt ha bebe/qui son mul/
ler de hercules quant volia iurar
apres de bauer per prechs de aqll
rejouenit a yolao son fill de may
pus rejouenir algu enles raons ỏ
la qual ni entench campaneo qui
son/ni menys los dos germans/
plorant p yguals nafres ni lo pro/
pheta com pogue viu deuallar en
infern ne lo fill qui ab la mare ve/
nia la mort del pare piados y cru
el fora de seny encalçat per la om/
bra de aquella ni enconclusio res
de tot lo capitol/si nom ho decla/
rau. BOECIJ. Esta atent a vna
gran historia quet vull comptar y
enla fi ab poch treball aplicant la
al que posa ouidi te sera tot molt
clar. Layo rey de thebas casat ab

yocasta essent aquella prenys so/
mia vna nit que la muller aporta/
ue vn fill quil deuia matar: e com
ves essent mascle lo fill que nas
que de aq uella vertadera la vna
part del somni tement que no se/
guis la resta en effecte mana q̃ fos
aqll liurat a mort. ab senyal ỏ grã
anuig mostra la mare consentir al
voler del marit: y ans de liurar lo
petit fill als seruidors qui matar
lo deuien ab foch senyalãt les plã
tes dels peus al xich infant: quãt
pot als ministres de tan crua exe/
cucio affectadamẽt prega que per
donant ala edat de aquell vullen a
la fortũa remetre lo viure/o lomo
rir del infant. discret consell tẽch
la afflicta reyna en seyalar les plã
tes dels peus del tendre fill: sili
hagues valgut en escusar lo mal ỏ
ques temia. Adrené los seruidors
lo xich infant e luny de thebas en
vn bosch dis vna caxa dexã a aqll
viu tant per plaure ala mare/quãt
per esser moguts a pietat dela gen
til presencia de aquell/e aporta la
sort/que aquell jorn pez a caçar en
lo dit bosch azriba polibio rey ỏls
corintians qui ans de tots los seus
encontrant ab la caxa y aquella o/
brin t vist lo gentil infant com fos
sens fills acceptant lo en propi des
libera tornarlen y fer criar aquell
nomenant lo edipo. Tresque aqll
enlo palau reyal/estimant le fill ỏl
rey ab qui criaue del qual tenti vn
jorn com volgues ab vltratge ma
nejar los criats del rey que estima
ue pare: com no era son fill: comp
tant li com lo troba enlo bosch: y

recordantli que no volgues per a
tãt presumir. Les quals paraules
mogueren lo animo generos de e-
dipo en pendre licencia dl rey per
a cercar lon pare. & primer consul
tant lo oracle de febo: hoi semblãt
resposta. Jras en focha e trobaras
ton pare: era foca provicia del rey
alme de tebas y alla ana edipo p
a trobar sõ pare y arribay en tẽps
que guerra intestina dls vilans ab
los dela ciutat torbaue aquell reg
ne enla qual edipo favorint los fo
rans se mescla. vengue dela ciutat
layo pare de aquell contra los de-
lesvues: y a brega mesclada. no co
negut mori per mans del fill. Fi-
nalment edipo prova tant be en a-
quells fets que posades en poder
seu les differẽcies: casarè yocasta
ab ell el seren rey de thebas. Exi
haucnt mort a son pare y casat ab
sa mare ya ental matrimoni. fet pa
re y germa de teocles y polinises
de qui yocasta era mare y auia te-
nia per burla la resposta de phebo
no haucnt en foca ni en tebas tro
bat qui fos son pare. aço durant
stranya pestilencia sobrevingue en
thebas per apurgar la qual hague
ren per resposta de febo. que si per
exili no era lo incest purgat no ces
saria aquella pestilencia. & mẽtre
que ambiguus e duptant cercauẽ
lo inculpat de tal crim per vn em-
baxador d corintia. denunciant la
mort del rey polibio. y cridant a e
dipo per rey senti yocasta lo pro-
ces del fill coz era per polibio stat
criat: y tart recordada d mirar als
peus de aquell certa delver: per lo
senyal que ell ay hauia fet se mata
y aquell sobrepres de vergonya p
hauer mort son pare y casat ab la
mare: se priua dela vista. teocles y
polinises vist tal cas de lurs pares
se partiren lo regne per anyades
ab tal condicio que lo qui vagaria
estigues fora l regne e lãçada la sort
del primer any: com tocas a teo-
cles polinises vestit duna pell de
leo en memoria de hercules qui fõ
de thebas se partidexant son ger-
ma rey. & fon aço enlo temps que
adastro regnaua enlos argiuos. q
tenia dos filles nomenades phile
y argia. aquest rey solicit y curos
de be casar ses filles somia vna nit
que deuia casarles ab vn leo y ab
vn porch de que com estigues 'or-
bat y quasi confus en simatex se se
gui que polinises caminãt vna nit
constret de molt gran pluja se re-
trague en vn rich porxo al peu de
vn castell on lo dit rey posaue y a-
porta la sort aquella nit mateixa q̃
tideo fill del rey oeneo germa de
meleagro: per hauer mort no cuy
dãt ho son germa menalipo fugit
arriba per la pluja enlo porxo on
era polinises y perq̃ vn loch rich
no soste molt en pau dos homens
de gran coz moguda remor entre
aquells sentint la lo rey adastro se
leua per partir los. y com ves po-
linises ab la pell del leo y tideo ab
vna pell de porch que en memoria
del que mata meleagro vestia têch
lo somni per solt y portãt aquells
dins lo castell primer pacificats: a
tideo casa ab phile y argia ab poli
ises: axi casats aquests dos caul-

lers ab les filles ỏ adastro passa lo
any del regne de teocles y esperãt
vn temps si trametera aquell per
poliníses seruant los pactes com
tardas deslibera tideo per part de
sõ cunyat anar a tebas y requerir
la obseruança ỏ aquells: enlo qual
viatge no sol de teocles hague du-
ra resposta mes tornant sé caygue
en vn aguayt que li feu fer aquell
per a matarlo: aon proua tant be q̃
alguns dels de teocles morts tor-
na sens dan al loch don era partit
sino de vna nafra. Hoida la respo-
sta q̃ aporta tideo molt somogut a
íra lo rey adastro crídats en sa aju
da. vij. duchs/o princeps de argía
deslibera moure guerra a tebas y
axi comẽça p la discordia dels ger
mans aquella crua guerra en qui
los dos moriren enla fi: per entre
mesclats colps. & entre los altres
qui en aquesta guerra vengueren
contra tebas era vn nomenat cam
paneo home cruel: menyspreador
dels deus. y souit deya que no te-
mia lo poder del grã iupíter: aqst
vn jorn apres de hauer ab crueltat
moltes coses obrades mori de lãp
E mes auant fon en aquesta guer-
ra anfiarao casat ab euriphile. E
era gran astrolech y magich e per
ço es nomenat propheta vee q̃ a-
nant enla guerra de tebas y deuía
restar perdẽt la vida: per escusar a
quella se feu fervna coua: e sote ter
ra staue amagat sol sabent aquest
loch la muller de aquell/adastro e
los altres princeps de aquell exer
cit/perque era fadat sens ell no po
der hauer ala ciutat de tebas soli

cits de trobar lo com haguessen p
resposta ỏ apollo/que era sota ter
ra/estimant que ere mort ja de mes
cercar lo se dexauen mostrãt se em
pero tots trists de hauer perdut
aquell y mes de tots argia muller
de poliníses qui desijaue ỏ cobrar
son marit/de que vn die mostrant
se congoxada tenint enlo coll vn
rich collar primament obrat per
les mans de vulca lo qual ers estat
de herimona muller de cadíno ra
onãt ab euriphile muller de anfia
rao moguda aquella per la vista ỏl
collar que gran temps hauia desi
jat/promes a argia si lo collar li
daua de mostrar li lo loch aon era
sõ marit amagat/no tarda la mul-
ler molt amable satisfer ab lo col-
lar al apetit dela auariciosa: ni aq̃l
la en mostrar lo marit als prĩceps
del exercit: traenlo dela coua y en
malpunt per ell lo aportaren ala
guerra de thebas perque seguint
aquella vn jorn viu y armat: lo ab
sorbi la terra: tenía lo dit anfiarao
vn fill ỏ euriphile nomenat almeõ
aquest hoint la mort del pare y sa-
bẽt que neza estada occasio sa mare
deslibera matarla: per a venjar a
quell e perço diu ouidi que ab vn
acte sol fõ cruel y piados a q̃ segui
que hauent morta la mare. o espã-
tat per la letgesa de tant crim/o p
los deus punit: perde lo seny y a-
naue fugint diẽt quel encalçaue la
ombra de sa mare ab les infernals
furies & axivísque fins que flegias
germa de euriphile sa mare per a
venjar la germana vn dia mata al-
meon son nebot. Era casat almeõ

ab callioza qui resta viuda ab dos xichs fills de aquell y perço diu o uidi que temis pregaue a iupiter q̃ fes crexer los anys als fills de cal lioza perque no restas impuni/ da la mort del venjadoz ço es de al meon lur pare: qui fon vẽjadoz cõ hasvist dela mort ỏ anfiarao e per acabar durant aço mort enles bre/ gues tideo: cunyat de polimises e tots dies mirant crexer los mals del camp y dels assetiats deslibera ren que los germans fills y nets de yocasta ab singular batalla de/ termenassẽ lo dret de aquella guer ra ala qual per be q̃ forçat teocles consẽtis/ pur de cõcordia: entrats en vna liça no hisqueren ans del clos de aquellá q̃ per colps rebuts la vn del altre los dos acabaren la vida. Y açovist deus entendre lo q̃ ouidi diu dels germans ensemps nafrats / de campaneo vençut ab lamp per jupiter: del cruel y pia/ dos venjant la mort del pare abla mare encalçat per la ombra de aq̃l la. los fills del qual aprechs ỏ te mis diu que feu iupiter aebe mul/ ler de hercules crexer los anys p a venjar la mort del venjadoz: per aço entenent que en edat molt ten dze los fills de almeon/ y de callio ra donaren mort a flegias qui ha/ uia mort lur pare.

Capitol sete tractant dues allegorias so es de chimera y de blibis en font de son nom.

Continua ouidi com fo/ rẽ moguts tots los ỏus per desig de fer rejoue/ nir a sos ỏuots: y be cõ prench que es dit per a ligar ab lo passat la bistoria ỏles amozs ỏ bli/ bis tan largament scrita per ouidi y perque diu que seguint son ger/ ma cayno passa per lo mõt de chi/ mera qui tenia lo cap de foch e lo mig de leo ab la coha de serp. vol/ ria entendze perque es dit aço de aquella ni si es animal com molts parlant de chimera affermẽ. BO/ CACH. Perdonar me ha fulgen ci sino li assigne loch p a dir la sua fantasia alta y gran. pero per esser larga y tots anujats de tã largues raons la dexarem per ara. Y nota que chimera esvn mont en licia la altesa del qual lança foch coz solia etna/ o mongibell en Sicilia enlo mig dela qual se crian molts leõs y al peu serps entre les quals ne hague vna grã. Espantant los ve/ bins. la qual bellerofon mata. y p que aquest mont es en aquella ter ra per on biblis passa seguint a sõ germa: ha volgut ouidi descriure la natura de aquell mont per on no deuem creure als que dien chi mera no trobarse en natura: com sia vn animal fantesiant fengit per los poetes: perque aquells descri/ uint chimera: ab formes de tan di uersos animals: no animal mes lo mont de licia: descriuen produint foch leons y serps orribles.

Allegoria ỏ biblis transfor

mada en font de son nom:

PAbes deus notar enlo pſẽt capitol esser vtade/ra hístoria lo q̃ posa ouí dí deles amors ò biblis sol enla fi acolorant ab sictio aq̃lla en ço que diu que plorant fon en font conuertida, o sia dit per assen ylar que vençuda la importunitat sua per la virtut del germa ab con tinuu plor acabant la sua trista vi/da fon dita font de lagremes/ o sia dit perço que algunsvolen que en vn arbre cansada ò seguir aquell q̃ li fugia se penja per on fon dita bi blis la font qui sots aquell exía de vna roca.

Capítol vuyte tractãt /dues allegorías de yphis tornat home per obra dela deessa ysis e de y meneo.

TXicom la nouitat de y/phis de dona en home transformada feu als de cret oblidar se biblis a mi aquella oblidãt empeny en de manar enlo present capitol que ha volgut per aço assenyalar lo poeta ne la pompa de tants com enlavi/sio que hague celetusa de ysis li se mostraren: ne los noms que signi fiquen BOETAEJ. Bel derrer q̃ demanes hoiras de lectanci y aps de mi algunes opiniõs que he ho ides del transformar de yphis pre nent aquella qui mes te latisface.

LETAMEJ. Ja has boit de y sis enlo nouen capitol del primer libre com passa en egipte ab mercu ri y casa ab apis essent apres los dos tenguts deus ab tanta reuerẽ cia que pena capital imposaren a algu qui digues q̃ fossen estats ho mens, e perço diu ouidi q̃ue venia ab la dessa ysis lo ladrador anubis ço es lo eloquent mercuri/anubis ídest sine nube, y apis ab lo dit se nyalant als mirador s que callé per que solien en egipte pintar la ydo la ò aquell ab lo dit enla boca qua si que senyalas lo silenci que era ĩ posat per les leys de egipte: a dir la veritat dels fets seus ni de ysis & mes era ab ells la sãcta bubastis qui fon gran temps sacerdotesa en lo temple de aquells y noy manca osiris: que solen tots anys cercar los de egipte en memoria del dol que feu la mare quant lo perde es/sent petit infant y axi lo cercauen tots anys mostrant apres del tro/bar alegria, aquest fon dit serapis perque solian los antichs mudar los noms ols morts crech yo per amagar als venidors lo esser estats homens/ab tots aquests y ab grã pompa senyalant la forma ab que pintauen la ydola de ysis/ appare gue ala mare de ysis y feu contra voler del pare que aquell tõ criat soccorent lo apres al tẽps mes ne cessari donant li viril forma. BO/ETAEJ. Be ysis son dos opiniõs la vna que fon dona essẽt fadri lo/stenint en son cors lo abominable vici de que nos deu parlar y apres torna home dexant aquell com se

regonegue praticant com a home la altra es que era impotent y fret y per obra dels deus al temps que fon per a casarse / remogut lo empaix pogue complir lo matrimoni e quant ha dit ouidi es per acolorar la vna o la altra destas opinios

Allegoria de ymeneo

Aticipant lo loch per no torbar lo q̃ entech a demanar de orpheu enlo primer capitol del libre que segueix me fareu aci gracia dir me de ymeneho perqs dix deu de noces com enlo dit loch e en altres es tocat per ouidi. BOECI. Per aclarir lo que duptant demanes de ymeneho e dar conclusio ya al libre noue: hoiras de lactanci la historia don pres començ enla ciutat de atenes: la itroductio de cridar ymeneho enles festes de bodes: y fon dit deu de nupcies e apres te dire yo lo q̃ ami occorre sobre tal deitat. LECTAIRE. Com he escrit enlos libres deles diuines institucions: ymeneho nat en athenes de pares no tan nobles quant era ell gentil perque era ab los altres membres acompanyat de tan limada cara q̃ ans de complir los anys en qui fo home era per tots jutjat que fora gentil dona. Aquest pres del grat devna noble donzella dela sua ciutat per be que no ygual ab ella de noblesa desperas de poder la hauer en matrimoni. Betegut per lo plaer de mirar la souint era enlos lochs on ella se trobaue. E axicoz vn die celebrant se enla ciutat de athenes: la festa de ceres moltes dones nobles ensemps ab les dozelles de vn loch que era molt prop de mar per lo soptat sobreuenir d vns cossaris fossé preses ab lur cõpanyia: resta pres ymeneo seguit los passos dela que molt amaue & com per larch nauegar encalçats de altres aqui hauien fet dan los dits cossaris fossen aconseguits en vna marina adormits de cansats per los encalçadors foren morte los cossaris e restaren libertes les dones y donzelles dela ciutat de athenes. cuyta ymeneho p aportar la noua als pares e marits congoxats demanant per estrena de tan insperat goig: per muller aquella quen tã alt grau amaue. cõsentiren los pares e dispensa la ciutat en fer noble aquell. E perque paregue a tots ymeneho molt fauorit per los deus enlo seu matrimoni entroduiren en athenes que fos mesclat lo nom de ymeneho p auguri de prosperitat daquell die auant enla celebracio dels nupcies en tots los matrimonis. BOECI. No sol per la rao dita introduiren en athenes lo nom de ymeneho enlo ajustament dels nouells esposats mes encara fon per tots los antichs deificat attribuit li cõ als altres les insignies del manto e dla falla que tot no significa sino lo aparat dela festa nupcial: altres hã dit que era ymeneho vn home ordenador deles noces e perque vn jorn en vna casa de vnes noues

bodes fon pres dun enderroch ⁊ e fina los seus dies. ordenaren los antichs per espiacio e purgacio ỏ aquell cas⁊esser daquell die auant lo seu nom mesclat en semblants festes mes no consent aço seruip res ans mes se adereix al que ha dit lectanci e alberico collocant a⸗ quest entre los deus diu que es fill de bacho e de venus. e no sens rao fill ỏ tals pares es dit deu ỏles no ces per que. Euz sine baco frigeat venus. Actiuament enles noces se ha baco⁊ço es lo vi com a pare e venus que es lo delit ỏl ajustamẽt paciuament te lo loch dela mare.

Acaba lo nouen libre de al legorias. y morals exposici ons sobre ouidi. Comensa lo dee e capitol primer trac tant de cisifo deles netes de belo y de orpheu ensemps

Dartint deles noces de yphis mon pensament recorda que prometes enlo sisen capitol ỏl q̃rt libre aci declarar los fets de tanta lo y sion⁊cisifo y ỏles netes de be⸗ lo y mes a vuyt capitols del segõ aci tractant de orpheu dir ỏla elo⸗ quencia moltes coses callades en aquell⁊lo qual recort me empeny en recordaznos que atenent al pro mes me vullau declararar daq̃sts dampnats y dela eloquencia lo q̃ lauors callas ans de venir a trac⸗ tar dorpheu. BOECIJ. Be tan⸗ talo has ya hoit a quatre capitols del sisen libre ⁊ y de ysion resta mes propi loch p a parlar enlo cinquè capitol del dotze de cisipho te in⸗ formara seruiy orosi deles netes de belo apres de mi hoiras decla⸗ rat lo fẽgit ỏ orpheu⁊y entendras quant pot la eloquencia. SER⸗ VIJ. Cisifo ladre insigneviſque en lo mont de ytismos entre la mar jonia y egea robant los que passa uen⸗y no content ỏ leuar los la ro ba apresonant los enla fi los dava mort e pque assegut enlo puig so bre vna roca fent se als presoners rentar los peus ab vna cor⁊ los lã çaue en mar⁊ en infern li assignen per pena los poetes hauer a vol⸗ tar de continuu lo gran pes duna roca. ORDSJ. Fills del primer belo foren danabo y egisto ⁊ y ha⸗ gue cinquanta filles danabo y e⸗ gist cinquanta fills requeri egist a son germa de casar les filles ab sos fills. e perq̃ tenia per resposta dels deus danabo que deuia morir per mans de vn gendre no volia casar neguna de ses filles e axi negãt do na repulsa al que egist volia. e per millor fugir li en argos ab totes les cinquanta filles passa ab vna nau⁊mes no pogue q̃ los fills de e gist seguint lo assetiaren y tan fort strengueren que sol lo perdres li e ra aparellat y en tal pũt pensavna gran malvestat. y posãt la en obra crida a sos nebots dient que era content ỏ liurar los ses filles y cõ certat ab elles per manament del

pare ⁊ les quaranta y nou mata/
ren lurs marits en vna nit y sola y
per mestra no volent pertal crim
ensutzar se salua lo seu lino anome
nat⁊ y aquest compli la prophecia/
perque venint apres per desliurar
sa muller de poder ỏl pare qui per
aço la tenia en preso dona mort a a
quell per aquest crim aquestes qui
per laui sõ nomenades belides en
infern passauen la pena ỏ poar ab
caduffos sens fons/ y tots aquests
diu ouidi que reposant no sentian
algũ treball mentre orpheu canta
ua ala porta dinfern cõ te dira bo/
caci⁊ declarant lo fengit de orpheu
BOECIJ Orpheu fon antiquis
sim de tots los poetes segons que
testifiquẽ tots los doctors antichs
y perque ell fon lo primer qui acor
da engrecia ¦ los vessos enlaor sua
han dit los altres que era fill de a/
pollo y de caliope la reyna deles
muses e que sonãt la lira que li do/
na mercuri feya moure los arbres
y aturar los rius y amãsar les fe/
res a on se deu notar que orfeu es
dit q̃si aurea fones. ço es eloquent
veu la qual te per pare apollo qui
es la sauiesa⁊ y per mare caliope q̃
es bona sonoritat en aquest saui te
nint la veu sonora no indeguda/
ment dona mercuri la sua lira per
qui es entesa la bona eloquẽcia pq̃
ha mester lo orador fonament ỏ sci
encia⁊ y la veu be sonant. Ab aque
sta lira ço es ab la eloquẽcia orfeu
mouia les silues/ y los arbres ha/
uent profundes raels affixes enla
terra ço es los homens obstinats
enlurs opinions los quals sino p
força de eloquencia no podeu esse⁊
remoguts ỏ aquella pertinacia ab
qui estan affixos. la lira de orpheu
aturaue los rius per qui son ente/
sos los homens fluxos / y lenega/
bles qui sino per varies demostra/
cions del eloquẽt aturats y tẽgutſ
corren enla mar ço es enla margor
perpetua dífern⁊e souint la eloquẽ
cia amança la furia dels homẽs fa/
restechs / y saluatges entesos p les
feres q̃ se amãsauen al cantar ỏ or/
pheu. Finalment es casat orpheu
ab euridices⁊ ço es ab la natural cõ
cupiscencia qui ha algu no manca
dels mortals. Aquesta passejant p
lo prat dels temporals delits es a/
mada per auristeu. ço es per la vir
tut qui aquella vol aportar al loa/
bles ỏsigs. mes fuig li ella perque
la natuaral concupiscencia volen/
ters fuig es lunya dela virtut / y
axi fugint dela serpẽt s morta aon
deuẽ entẽdre p lo serpẽt estãt entre
les herbes la fraudulencia amaga
da entre los delits del mõ ⁊ qui ver
dẽjant enganen los mirants pen
sant en aquells trobar complit de
lit⁊ los quals praticant los porten
ala mort ⁊ e veent lo prudẽt orador
qui es entes per orpheu la natural
cupiditat submergida en infern ço
es enlo pregon dels temporals ne
gocis ab demostracions dolces / y
vertaderes sesforça entornar aq̃lla
afruyr lo celestial ayre ⁊ y souit ob
te lo eloquent ab força de son dir ⁊
que aquella dexant linfern es tor
nada a virtuosa vida ⁊ ab pacte em
po q̃ no gos girar los vlls detras
en racort ỏls vicis q̃ seguia fins q̃

sia arribada enla alteſa ỏla pfetavi
da p ço q̃ lauorſ ja forçada no tẻ mi
rant los vicis de tornar apratiçar
aquells. Aximateix per orpheu de
vallant als imferns podem enten
dre lome prudẻt y ſaui ſouint yma
ginant devallar per contemplacio
enlo infern y enlo mal dels altres
perço que mirant / y conexent lo q̃
deu reprouar: ab mes eſforç deſig
lo que es loable: y axi trau del corſ
la anima enuolupada enlos delits
de aquell pujant la per racort ỏles
penes a contemplar la celeſtial glo
ria. & per tal cami guiat ỏla rao pu
ja lo noſtre dant a veure paradis

Capitol ſegon tractant tres allegories ſo es de oleneo: e e leteha en rocas ỏ athun en pi e de ciparíſo en xiprer

Quant reſtas eſpantat
q lanemorat orpheu aps
q̃ dos vegades hague
viſt morir aſa muller
claramẻt nos amoſtra ouidi. dient
que axi eſpantat ſe enredra com ſe
ra enredrat aquell qui viu a her /
cules traure del infern cerbero / y
ſenredraren reptats dels deus o /
leneo e letea en pedres: o roques p
aquells tranſformats & perque cõ
prench per aqueſts eximplis voler
ouidí amoſtrar lo eſpant ỏ orpheu
del primer no curare per are com
crega no voler alre dir ſino la ma
rauella que enlo geſt amoſtrauen
aquells qui veren acerbero p her

cules venſut de que ja me haueu ĩ/
format tractant de aquell, mes pẻ/
dre plaer hoir de oleneo / y lethea
com foren per los deus en roques
tranſformats. BOCACJ. Bea /
queſts comunament ſe creu que fo
ren meny ſpreſadors dels bons p/
qui ſon enteſos los deus preferint
ſe lethea enualer mes que totes les
matrones & com vn jorn foſſen re
preſos ỏ lur preſumpcio mancant
los la defença callant / y enredrats
foren fets quaſi roques. Aqueſtes
eren faules molt diuulgades enlo
temps de ouidi. & perço nom cure
de eſtendre les tant com aquelles
que eren menys conegudes: com
no poſas ſo que es de aqueſts y de
cerbero eſcrit ſino per cõparacio
del eſpant de orpheu.

Allegoria de athim en pi:

Continua ouidi com or/
pheu cantant enla era
un munt ỏ rodopeu fõ
circuit de multitud de ar
bres / y entre los altres y nomena
lo pi e lo xipxer: diẻt athun p ira ỏ
cybala e la grb mare ỏls deus eſſer
fet pi: e xipxer ciparíſo per la amor
de phebo. aço volria entendre ans
de paſſar al cantar de orpheu BO
CACJ. Vulgada faula es athun
eſſer eſtat per amor fet guarde del
temple ỏ cibele qui fon rea muller
ỏ ſaturno: e pço era ỏls ãtichs dita
mare ỏls deus cõ fos de iupiter / y
ỏls altres q̃ erẻ deuãt totſ auãſatſ e
q̃ſta feu athĩ guardia del ſeu tẻple

sots tal condicio que visques cast tot lo temps de sa vida / aquell se obliga abvot y apena ỏ mort: e com seguit per vna nimpha en la fi com plagues al voler de aquella fon p la ira de cibele trãsformat en pi y a ço es lo q̃ ouidi a tocat de passada ço moralmẽt pots aplicar ho ala castedat rompuda trãsformada en pi qui es arbre fecunde p q̃ lo fruyt seu es ple de multiplicats fruyts o per lo vot romput qui meresque la ira ỏla mare ỏls deus hauer vol gut ouidi espantar los trencadors dels vots.

Allegoria de ciparisso en xiprer

ARbres del pi diu que fon lo xiprer entre los altres arbres al cãtar ỏ orfeu lo q̃l aximateix era estat ho me: o fadri amat per lo deu febo: e com moris per la dolor del seruo que no cuydant hauia mort fon p lo deu transformat en xiprer dila / tant ço ab tan largues raons com has vist ala letra: e crech lo conue / nir del nom y lo vs de tal arbre ha uer dat causa al fengir dels poetes perque cõuenen ciparisso: e xiprer & com acostumassen perque es ar / bre be odorant en caxes de xipres metre los cossos dels nobles fins al jorn que los cremauen / y comu / nament ensenyal que hauia algun mort dins la casa pẽjar sobre la por ta les rames del xiprer. diguerã fe bo ço es lo sol amant aquest entre los altres arbres hauer li dat per a fer li honor que fos eternalmẽt mi nisteri dels morts / y descanç dels trists parents qui resten los quals parque descansen com veen com / plir enlos luzs morts lo solempne costum deles obsequies

Capitol terc tractant dos allegories so es ỏ iupiter en aguila per furtar ganimides e de iacçinto en flor.

FIns aci a tractat ouidi es amors ỏ orfeu ables dos morts de euridices y en laor ỏla musica sua rectrant cõ vltra aucells y animals de diuersas natures vint y set spe / cies de arbres se aiustaren al so de / la veu sua / y entre aquells lo pi / y lo xiprer en qui eran estats tranl / formats athum / y ciparisso ab les faules de aquells ja per vos decla / rades. ara segueix com orfeu. Co / mença la gran canso en qui per sa / uorir lo vicí: de qui segons ouidi fon inuentor entrasia: resita les a / mors dels fadrins amats contra tot lorde de natura: e los vicis de / les dones: e entre moltes coses q̃ conte la gran canso de orpheu: per tot lo deen libre: es la primera quãt iupiter sots figura de aguila furta aganimedes: y ỏ aquesta vull primer demanar. BOECIJ. Ga nimedes fill de troyo rey de troya es fẽgit dels poetes esser p iupiter

transformat en aguila furtat/y en/
lo cel fet coper enla taula dls deus
del furt com ni perqui hoiras du/
es opinions diuerses de fulgenci/
y eusebi:enla fi per leonci acorda/
des y demi la rao:perque fon dit a
quell:seruir ò beure enla taula dls
deus FILGEIAEJ Jupiter rey
de cret guerrejant ab exercit mari
tim y enla sua nau aportant linsig/
nia duna aguila: furta e pres aga/
nimedes fill de troyo de aquell a/
busant com ouidi recita. EUSE/
BJ. Segons es scrit per lo poeta
pandro: lo furt de ganimedes no
fon fet per iupiter decret cõ ha po
sat ouidi y exposat fulgenci: ans
feu aquell tantalo rey de frigia per
on se mogue guerra entre sell e tro
yo rey de troya. LEOIAEJ. Bi/
uersos pensaments haueu tẽguts
eusebi e fulgẽci/ y ab poch treball
seriã acordats. Si pensaueu tanta
lo esser estat affectat/ y sotmes a iu
piter decret. & per aguãyar la gra
cia ò aquell que conexia inclinat a
tota maluestat:hauer li fet presmomt
òl gentil ganimedes: e pogue esser
que tantalo portas la aguila. per
honor ò aquell/qui primer dexats
los manolls/que de diuerses her/
bes solian los antichs aportar per
ensenya:batallant porta vna agui
la negra al cap duna gran asta:)per
que aquell aucell real li aparech/
quantvolgue combatre ab los tita
nos. per desliurar saturno. la qual
insignia:o p haver prosperats als
qui la aportauen:o per esser tã an/
tiga:es fins a vuy restada enlo im
perí roma e axicom tota cosa se no
mena dela fi:per be que tãtalo fur/
tas aganimedes: pus lo furta per
iupiter/y ab bãdera sua/no impro
piamẽt es dit p los poetes esser fur
tart p ell. BOEAci Aquest real fa
dri per conort dels pares. digueré
que fon enlo cel transportat/y trãs
format enceleſtial signe anomenat
aquari de beure servia enla taula
dels deus/y aço fon dit:perque es
tant lo sol en aquell signe amenut
veem ploure

Allegoria de iacinto en flor

DE iacinto nota breu de/
clarada aquesta faula ab
vna altra de serui. dient
aquell amat de boreas/
p lo dit boreas esser mort:com sen
tis que era amat de apollo/y ama/
ue aquell/y es la veritat que iacci/
to es flor:y perço era fengit fadri:
perque la puerícia com la flor du/
ra poch. Elquesta flor es dita esser
amada de boreas. perque lo vent/
es víst buffant delitarse enlos cãps
plens de flors. & mesauant era dit
esser amat de apollo: pqui assi deu
esser pres lo sol amant/y ab plaer
mirant les flors que ab la calor sua
ha criant produides es amat de a
quellas com tota cosa naturalmẽt
tenga amor al principi de sa produ
ctio si seguim lo que ha posat serui
que boreas donas mort a jaccinto

se entendra per lo buffar ỏl vent ỏ tramũtana qui crema e diſceca les flors : o expoſãt ouidi entẽdrẽ q̃ en lo mig ỏl dia luytãt apollo ab aq̃st seu fadri, per qui es la flor entesa ỏ iaccinto ab força dels raigs secant mata aquella : e tot laltre del plant y deles letres q̃ enla flor se mostrẽ es mes per ornament ab fictio poetica del cantar de orfeu

Capitol quart tractant la allegoria dels ceraſtes : e de les filles de prepetí.

LA terça coſa de que canta orfeu fon ỏls ceraſtes traſformats en bous : y deles filles de prepeti en roques axi enſemps poſats per eſſer eſtats tots dela iſla de xipre : y aço fa per aligar ab lo dit ſo que segueix dela ymage de pigmaleon : y de mirra. E deus notar que los ceraſtes foren vns homens axi anomenats per ſemblar enlos fets ala cruel ſerpent. axi anomenada acuſtumats en xipre de menjar carn humana. Aquests diu que muda venus en bous per venus entenent la naturra mudant aquells en la crueſa de braus toros : e per les filles de prepeti ſon enteſes les dones de xipre primer maldiẽt ala deeſſa venus. ço es ala deſonestat apres per aquella transformades en pedres foguerea ſenyalant ·o foch dela deſoneſtat : en que incorregueren.

Capitol ſinque tractant la allegoria dela ymage de pigmaleon tornadavera dona

LA ỏrta faula cantada p orfeu es de pigmaleon caſat ab la ſua ymage ỏ vori tornadavera dona la qual volria molt entendre. BOEACH. De pigmaleon y dela ſua ymage eſcolta teodonci ſatiſſent al que vols. TEODONCI. Pigmaleon fill de lampſacio beſnet de agenor eſtimulat per la glozia dels seus paſſats recordãt que aquells eran paſſats al eſtrem de ponent : y ſenyorejades les marines de affrica aiuſtant vna companyia de celicos y feniços ab gran nauili paſſa en xipre : y aqui batalla ab los ỏ furia qui lançats de ſa terra. p lo antich exercit ỏ agenor : ſeran retrets en xipre : e aquells dela iſla lançant ocupa lo regne de aquella a cn cõ miras les dones viuint molt deſonestament. paſſa gran temps ſens voler ſe caſar y tenint ſuſpita en la virginitat deles donzelles grãs vna xica minyona triant per muller feu criar luny deles altres dones : y vahent la tots dies ab los anys crexer de gentileſa : ans ỏ veure complida. la edat de aquella co-

mença adesitar y apregar a venus qui era principalment colta en aql la isla que volgues la tendra blan/ cor y puritat dela infãta no impro piament nomenada de vori per les raons ja dites crexer y madura p que pogues ab ella cõsumar lo ma trimoni y seguis que passant lo de sig en possessio dela cosa desijada: pigmalion cõpli lo matrimoni ab la tendra donzella. daqui nasque e paso qui son pare de cinaras e mu da lo nom ala isla com ha posat o/ uidi. ara crech que veus clar per qual rao fengiren los poetas pig/ maleon hauer casat ab la ymage ỏ blanch vori que per sos prechsve/ nus feu vera dona.

Capitol sise tractant dos allegories so es de ycaro y e rigõa en esteles e ỏ mirra en arbre de son nom.

NO sens rao volèt or feu cantar la celera/ da amor de mirra vers son pare fa tan grãs raõs. per en querir la legesa de aquella: y no sens rao: diu les primeres esteles q̀ aquella nit se cobrirè ỏ nuuol esser estades ycaro y erigõa p la pietat vsada ves sõ pare. perque mes sent lo virtuos del vici del proisme q̃ no la incul pat de semblant taca mes volria en tendre qual pietat vsa erigona ab ycaro son pare: ne pque foré transformats en esteles BOCACJ Ab alguna differencia han tractat del que are demanes. lectanci/ seruí e teodonci/ mes ou a seruí. perq̃ mes esteses ament prosegueix la materia. SERUJ Ycharo perq̃ fõ compã yo de bacho apres de aquell lo vs de beure vi. del qual com vn jorn hagues donat a vns homès qui p ell feyan feyna fentint aquells tor/ bats. apres ỏ hauer begut estimãt que per matar los hagues dat ve/ ri. vn dia mort lo dexaren en vn bosch on cassaue. tenia ycarovn ca anomenat boetes: qui prop del sẽ yor mort guardant aquell estech/ fins que lo força la fam tornar aca/ sa a on tornant vist per erigona fil/ la ỏl mort/ qui ab la basca solícita esperaue la tarda venguda de son pare. sens aquell lo ca tornat y ve/ ent que pres pa tantost torna exir cami del bosch. seguint los passos de aquell arriba al loch a on era lo cors mort de son pare: y ab grans crits y plors effogant la dolor que pertal vista sentia: com no pogues Finalment aquella sostenir en vn arbre per lo coll se pẽja. daon cay gue: o per flaquesa dela branca: o ỏl dogal: o per soberch pes del seu cors: mirant los deus aquesta grã amor: erigona transformant enlo signe de virgo: y charo y lo seu ca boetes transformaren en esteles de lurs noms: a on has de notar: que com enla vuytena espera per los antichs astrolechs hage mol/

tes ymages figurades per algu/
na deſignacio de eſteles pogue/
ren per conſolacio dels qui reſta/
uen nomenar vna de aquelles yca
ro y vna altre boetes .per amor dl
fel cate axicõ has dit raonablemẽt
primer de totes les eſteles de a/
queſts pare e filla donaren ſenyal
dela culpa de mirra tan deſoneſta/
ment amant a cinaras ſon pare

Allegoria de mirra.

p Erque reſte be ſatiſſet/ ab lo que maueu dit de erigona e ycaro: pẽdre plaer me digau del que es fengit de mirra BOCACH. fugint mirra de ſon pare enſabes/ ſe penja en larbre dela mirra: del qual ferida per lo ſol hixen gomes de ques fa vn piment anomenat adon. lo qual nom grech vol tant dir com ſuau: y ſegons vol petro/ nio arbitre es molt conferent al de lit dela carn. Dero fulgẽci pus alt volant ſegõs lo ſeu coſtum trau de oço altre ſeny com daquell hoiras FULGENCH. La mirra es vn arbre en india cremat per la calor del ſol com tenga naturalmẽt mes diſpoſicio en rebre la calor de aqll E perço es dit mirra amar lo pare com lo ſol ſia pare de quantes co/ ſes viuen: e principalment d aquel les en qui te mes actio /y axi mir/ ra del pare emprenyada pareix a/ don. ço es ſuau odor p les gomes que lança aqui lo poeta lagremes anomena del naxer de adon ab les amors de venus te diran enlo ſegõ capitol macrobi e marcb tulli lur parer.

Allegoria de adon

m Acrobi enlo libre dls ſa turnals treballãt entrau re natural ſentiment dl que ſcriu ouidi de adon me racorde hauer dit p lo gentil a/ dõ deure eſſer entes lo ſol mes gẽ til dls planetes: e per venus la ter ra del noſtre emiſperi: e axi en ſiria e phenicia a on fozen colts ab grã honor venus y adon. lauors es dit venus ab aquell delitarſe quant lo ſol enlo alt emiſperi ab major am/ bit: o cercle eſcalfe ala terra per on ſe moſtra bella: ental temps produ int fulles e flors ab fruyts .po ãnt calant ſe lo ſol enlaltre emiſperi ab mes breu cercle lo noſtre circueix enliuern: e autumpne continuus grops fan la terra fangoſa: e priua da dla ſua belleſa: enlo qual fanch lo ſenglar ſe adelita/ y axi del ſen/ glar prẽ delit adõ ço es lo ſol es le/ uat avenus qui es la terra: y perço reſta aqlla lotoſa y plorosa. TUL LI. Agudament ha expoſat ma/ crobi lo fengir d ouidi. mes ſia ſes piuy dl q es vitat venus filla d ſiro e d cipria. ço es d home ſiria /y ma re cipriota. fon muller de adon y fon en xipre inuentora dla publi ca deſoneſtat com hoiras en altre

loch quant tractant de aqlla. BOECH. Hoit aço ō tulli conech q̄ no es de tot fengit lo que ha escrit ouidi: perque adon fon rey de xipre: e fon marit de venus. lo qual: o per lo porch cassant: o per altre via ab desastre leua la mort a venus y aço testifica lo vniuersari q̄ tots anys ymitant les lagremes de venus. los antichs celebrauen. per la mort de adon. los quals increpa y sayas.

Capitol sete tractant la allegoria de atalanta vensuda ab los poms dor p lo gētil ypomenes e la trāsformacio de ells dos en leons

ORnadament es scrit per ouidi lo cos dels dos enamorats: del qual me racorda hauer hoit atalanta seguint la duocio ō moltes hauer a diana fet vot de sa virginitat. per on motls nobles presos degrat. p la gentile sa sua enua corrian. ço es lo cos ōl desig anemorat: enlo qual vensuts era dit que perdian lo cap. perque ab aquell baix sen tornauen confusos. Alquesta enla fi fon vensuda p lo gentil ypomenes ab tres poms dor que venus li dona. per los q̄ls son enteses tres gracies ab qui aquells anemorats qui de venus les han acaben lo que volen. La prime ra firmesa perque molt aiuda al q̄ ama sies mirat per home ferm no variable ne ficte cō son molts. La segona es eloquencia: no mēys necessaria que la firmesa: perque ab a q̄sta per veras demostracios / prouua la firmesa dela voluntat sua. La terça y darrera es liberalitat: y aquesta proua ab obres so que primer les raons han mostrat: e son dits los poms dor p figurar aquelles gracies enlo matall mes noble y enla forma y color millors y mes perfetes. Ab tot aço pendre pler ō hoir lo parer vostre. BOECH: No es mal ymaginat lo q̄ has dit yo no tant aprimant mi entenia sol per aço hauer volgut seyalar lo poeta la duricia deles dones: enla fi esser ab or ydonatius vensuda cō sien totes naturalment auares. E mes ha dit ouidi aquests anemorats enlo bosch ō cibale esser se en semps aiustats. ço es hauer abundat enlos delits del mō. per on en supbits propiament son dits trāsformats en leōs superbos animals e per qui tots los poetizants entenen la superbia. E perço sotsmesos son forçats en portar lo carro de cibele qui es la terra. perque les altes fantasies ōl inflat e superbo sō enla fi prostades enla terra cō sia scrit superbis deus resistit

Capitol vuyte tractant la allegoria ensu ma ō tots los fets de venus.

B lo que me haueu dit enlo sisen capitol deles amors de venus y adō: e dela mort ō aquell me

tench per satisfet.aci pensant que pogues demanar per fornir lo capitol derrer de aquest deen libre me ve enlo recort que sera be pus fins aci no haueu res dit particular ỏ venus y en aq̃st libre se fa ỏl la tant gran remor sie yo informat per volaltres del q̃ aella se esguar ỏ.BOCACI.Be tullí hoiras lo nombre deles venus y de macrobi e fulgenci exposat la comuna fictio dela sua natiuitat.apres de mi declarat en suma lo que fingint lies attribuit.TULLI.La prime ra venus fon filla del cel y del dia: la segona filla dels genetius ỏl pare de saturno:y dela escuma dela mar.la terça fon filla ỏ jupiter e ỏ dion anomenada tracia:la quarta es la planeta devenus.indistinctament en aquestes los poetes assignen moltes coses de que seras informat per lo promouedor de nostre companyia e per dar orde alq̃ he ditde venus no curant de qual veuras primer lo fengit de sa natiuitat.Apres per orde del matrimoni dels fills:dels noms dels effectes y atributs de aquella.y del primer cõte ha dit bocaci escolta macrobi e fulgenci.ABATROBI. Lo que es fengit de hauer tallat saturno a son pare los genetius y de aquells lançats en mar esser nada venus nomenada frodisa:nodrida dela escuma dela mar.treballant ỏ exposar naturalment enlo libre dels saturnals me recorde hauer dit:com era lo caos no esser temps perque lo temps es certa dimẽcio presa del circuir del cel e axi del circuir del cel:es nat lo temps.y aps ỏ aquell nasque cronos:aqui los latins nomenan saturno perque a pres dell lo sement de totes les coses naxedores flui ỏl cel perq̃ tots los elemẽts q̇ hauié a fer la plenitut del mõ de aq̃lls sements prenguessen fonament y pus lo mõ en totes les les parts sues y membres tengue perfeccio:ya en cert temps pres fi lo proceir deles sements ỏl cel e axi per saturno ço es p lo tẽps los genetius del cel son vists esser tallats y lansats en mar perque se amostras la facultat de engendrar qui es entesa per venus traspassar en humor per medi del ajustamẽt del mascle ab la femella designat p la scuma. FULGENCI. yo seguint lo començ dela fãtasia ỏ macrobi he dit prenent com ell saturno p lo temps y per los genetius del cel tallats los sements lançats enla terra de aquelles ab la calitat humida q̇ regna en nostres cossos esser nada venus perque sens dupte aquella naix enla mar ỏla humiditat qui proceix del menjar y del beure com a tart los dejuns tengã tal apetit e lauors majormẽt es dit naxer aquella:quãt la calor del mẽjar y ỏl beure mou e suscita les forces ỏl calor natural e propiamẽt es dit naxer en mar ço es enlo gorch salat ỏla sanch/escalfada.BOCACI. Refermant aquest fengir de venus digueren los de paphos en xip̃.q̃ pmer hisq̃ aq̃lla axi criada ỏ la mar enles ribes ỏ xip̃ e aço p be que per la historia de cornelio taci to se amostre venus hauer guerre

lat ab cinaras rey de xipre: y ab aquell pactejat dela constructio dũ temple per aella en qui no era offert res femeni: encara se escusa pq̃ aquella ysla/o per influx del cel/o pervici dels seus habitadors es tã inclinada a tots actes venereos: q̃ vulgarment es dita fornal/fonament/e hostal delaciuia. a aquesta venus axi nada assignen dos marits vulca y adon e molts enamorats com marts de qui nasque cupido e anchises qui fon pare de eneas y altres ques ligen enlo proces dels libres dels poetes: de aq̃sta vol la publica fama que primer en xipre y en fenisia ordena en publich lo vs dela deshonesta pratica per cobrir lo seu crim. & puja a tant aquest deshorde que en aquelles terres era licit les dõzelles ab deshonesta prostitucio de lur cors guanyar per acasar se y aço no es callat del nostre president enlos libres dela ciutat d̃ deu e mes ha dit lenctanci enlos ajustaments permesos del honest matrimoni: venus portar vn sinyel anomenat ceston y enlos altres no per on son dits incestos idest sine cestõ. & nota q̃ moltes deles cõdiciõs fengides de venus son propies del planeta com poden los astrolechs sumar. ab lo dir del gran albumesar enlo seu entreductori. aquesta per molts noms los poetes nomenan e lo primer es venus p lo nom del planeta. o segons los estoychs: quasi res vana. lo segon es citarea per lo coll citereho del alt mont d̃ pernaso. aon era coita ab gran honor aquella. lo tercer occidalia: p la font en boecia aclla consegrada aquesta mateixa referits al planeta te dos noms mesauãt vesperus e lucifer com digan los astrolechs la estela de venus esser aquella/q als matins preceex y enles nits segueix lo gran planeta e per diuerses hores ab tals noms la nomenã los effectes de venus sõ curts plaers e larchs afanys fluctuant ab incerts pensamẽts lo pijor elegint. los qui sõ de sa escola y aço ab tals paraules clarament ha testificat aquell gran comit plauto dièt. Hãc ego de me conjecturam domifacione forzas q̃rã q̃ oẽs homines supo atqz antebeo crusciabilitatibus animi iactor crucior agitor vexor vinamoribus totus miser exanimor feror/differor: distrahor diripior ita nullam mentem animi habeo: vbi sum ibi non sum: vbi non sum ibi est animus: ita mihi omnia ingenua sunt quodlibet non libet: iã id continuo: iam amor lapsum animi ludificat: fugat/agit/apetit: raptat retinet: jactat largitur: qd̃ dat non dat: deludit modo: quod suadit disuadet: quod disuasit id ostẽtat: maritimis modis: mecuz expitur: ita mecum frangit amantem animum. En cert be fluctuaua enla gran mar de venus lo qui d̃ya aço y be se mostrauè enell los effectes de aquella: dels aucells les colomes eran a venus cõsegrades per esser animals calts e los signes guiauen lo seu carro: o p designar per la blancor lo afayt d̃les dones o per lo cant tant dolç d̃l signe mè

tre mor entenent lo dolç cãtar dls trists enamorats: dels arbres li era lo murtrer cõsecrat/o per esser dit mirtus p naxer prop la vora d mar: don se diu venus nada/o per esser odorãt: y laygua feta dla flor de aquell conuenir molt per lo seruey de venus: ensemps ab lo murtrer eran aella consegrades diuerses flors: principalment la rosa cõ ames suau y odorãt: e pço la sãch del seu adon son en flor transformada, y diu que dura poch per sẽyalar q la bellesa del cors ab los dons de natura nos acompanyen poch/de adon y dela sua mort: ya restes informat enlo sisen capitol/ y acabada la gran canso de or/ pheu nom resta mes a dir ya enlo deen libre

Acaba lo deen libre de allegories y morals exposicios enlos libres de ouidi. Lo meusa lo onze e capitol primer tractãt dues allegories ab la mort de orpheu so es dela serpent en roca y deles dones quil mataren en arbres

MEntre ab tals raons bocaci declarant la canço de orfeu acabaua lo deen libre/ yo disponentme en demanar/pus viu callar aquell comencí enla forma seguent Per acabar ja los fets d orfeu venit ala mort ouidi diu dos coses. la primera dela serpent q volque deuorar lo cap de aquell/transforma da en roca/y en arbres les dones quil mataren. les quals volria de uosaltres entendre en aqst primer capitol del onze. BOECH. Bel q demanes ab la mort d orfeu escoltant a lectãci teodonsi e leõci y aps a mi restaras informat. LECTAN CH. Enlo libre primer de diuines institucions he dit orpheu hauer en grecia introduit lo vs dla festa de bacho anomenada orgia/ y ell primer de tots la celebra enlo mõt de boeciavehi de thebas aon baco nasque: aquest perque souint cantaua ab la citara/fon anomenat citarõ y aquella festa que solia esser dita orgia: fins a mon temps fon anomenada orphica perque celebrant se aquella/fon com ha dit ouidi dilacerat y mort aquest orfeu fon enlo tẽps de fauno mes qual de mes edat es en dupte. pque en aquells anys ensemps regnaren latino y priã: y ensemps los lurs pares fauno e laumedon regnant lo qual orpheu ab los argonaũtas fon enles ribes del regne d aquell THEBOHS. Com te ha dit lectanci orpheu primer en tracia da on fon natural ordena la festa d bacho y ordena per reuerencia de aquell q les dones sostenint lo purgar les nits ballant vetlassen enlo temple d aquell e aço feu perq aqll temps los marits no tinguessen a vinentesa de acostar se a elles com no sol sia cosa vil mes dampnosa als homens e apres gran temps a

percebudes les dones que aço era fet per publicar lur vergonya als marits contra orpheu conjurant vna flota vn dia lo mataren cõ ha posat ouidi. LEONASJ. Orpheu axi mort com has hoit no creguessie faula lo que ouidi diu del cap y dela citara aportats enlesbia perq apres la mort de aqll poeta vn hoi dor e dexeble de orpheu natural d lesbia/p deuocio del mestre lo cap y la citara sen porta en sa terra per be que yo no crega aqst esser estat inventor dela festa de baco mes al tre pus antich. BOETAEJ. La veritat has hoida dela mort de orpheu resta a declarar perque fon dit la serpent qui volgue deuorar lo cap de aquell: en roca transformada. yo entench per la serp la revolucio dls anys: qui lo cap ço es lo nom de orpheu/o les obres cõpostes per aquell: com les forces del enginy principalment estigan enlo cap treballan d consumar cõ ales altres coses pero no hauent fins ací bastat en apagar de tot lo nom d orpheu es dit lo temps mataphoricamẽt dit serp en roca trãsformat: quasi marauellãt se del seu poder vençut per lo nom de orfeu qui fins a vuy es honrat cõ ames antich dels poetes.

Allegoria deles dones qui matarẽ orpheu trãsformades en arbres.

m Olt me tench per content del que he hoit d orpheu mes volria saber perque diu les dones quil mataren transformades en arbres per la ira de bacho venjant lo seu deuot per be que hage hoit esser aço posat: perq perseguidas com a sacrilegas per hauer mort aquell/o p justicia foren penjades en aquell bosch on mataren orpheu: o fugit de aquella ab mort escusant la por de mort ab ses mans en tal loch se penjarẽ no se si es aço lo ver del que es fengit. BOETAEJ. Be pot esser: y pus no es luny de rao tal pẽsamẽt de quis vulla que sia/sia per tots admes.

Capitol segon tractãt la allegoria de mida qui quant tocaue transformaue en or.

Vulgar fama scampa cue mida en frigia/fon rey mes rich dor que de sey pero tan destre en guanyar que quãt tocaue era dit tornar or. y tan auar que mil voltes comportaue fretura del que per viure hauia mes mester tenint gran suma de moneda y dor: dient que p aço ab tan largues raons an scrit los poetes dell semblant fictio cõ ha posada ouidi: entenent que tal mal no pot esser curat sẽs que per la aygua brollant dela font de liberalitat no sie rẽtat lo cors e lo cap del auaricios: açom satisfa prou: e parme raonable per tal rao esser mogut lo fengir dls poetes axi es veritat digue bocaci passa enlo q

resta e digues per semblãt lo quet parega enlo seguent capitol deles orelles dase que ab la mitra se volgue cobrir mida.

Capítol terc tractant la allegoria deles orelles del rey mida transformades en orelles dase

Els que voleu que diga mon parer: yo crech ouidi haver volgut en la hor dela musica posar a questa faula perque coz me haueu dit per apollo inuentor dela musica es entesa la perfectio dlla y per pan qui es deu deles silues. la imperfectio enlo cantar dls rustechs coneguda e perço seguit lo que ha dit del grosser cap de mida no impropiament diu transformades en orells de ase: aquelles qui jutgen mes dolç lo cantar dels vilans y pastors que lo dels musichs acordat ajustant enla fi que ab la mitra volgue cobrir aquellas/tirat en aço per la forma de aquella/sota la qual se cobren moltes orelles de ase posanthi lo que diu del barber e deles canyes cantant y publicãt la vergonya de mida per ornar lo fẽgit. e crech ouidi per ligar lo dit ab lo que segueix dl hedifici dela primera troya segons lo seu costum hauer posat aço per seguir com apollo de aci partit ensemps ab neptuno fon hedificador d aquellas muralles que apres neptuno volgue destruir per lo perjur del rey per on exiona condẽpnada a mort fon desliurada per hercules aço p ouidi tractat enlo capitol quart del onzen libre volria yo de vosaltres entendre perque conech aqst fẽgir aporta vitat amagada sots si

Capiol quart tractant dues allegorias so es del hedifici e destructio dela primera troya e de pelleu y tetis pares del gran achiles.

Als raons acabaua yo quant hoi sens tardar: responẽt al demanat ab tal forma. BOCACH. Tan esteses y publicades son les guerres e destructions deles dos troyas sots laumedon y priam q̃ ya noy ha minyo qui no sapia per hercules indignat de esser stat lãçat de aquells ribatges ab companyia de molts nobles de grecia hauer destruit ala primera troya venint exiona filla de laumedon en part de talamon qui fon pare d ajax: pero declarant lo fẽgit en ço que diu ouidi: neptuno y apollo cõduits per laumedõ hauer hedificats los primers murs de troya ab esperãça de gran suma de or la qual mancant neptuno ab grãs aygues volent submergir la ciutat: consultãt lo oracle dels deus hagueren per resposta que per placar la ira d neptuno tots anys vna verge troyana fos donada en past dl monstro dela mar com es dalt dit de andro

meda y los pactes seguint vengue la sort a exiona filla de laumedon desliurada per hercules com ha posat ouidi per entendre aço deus notar que quant laumedõ volgue hedificar lo primer mur de troya se serui per la obra de vna gran suma de diners que hauia enlos temples de apollo e ð neptuno prometent als sacerdots ab jurament de tornar los aquells y de dar los nede propis de que molt poch cura acabat lo hedifici. e cos seguis grã pluja e inundacio del pelech enla noua ciutat creent lo reyvenir per lo perjur; ordna per aplacar la ira de neptuno lo sacrifici tots anys de vna verge esser fet ala belua /o altre peix devorador dels homens enla mar de aço ja has vist tractãt ð andromeda y del hedifici ðla ciutat de athenes quant se mostraue en aquell temps lo poder del diable; entre los quil seguian. & axi pogue esser exiona offerta ala belua marina y desliurada p lo magnanim ercules. & si aço es ver pogue p esserli aprest negada moures la primera guerra de troya; o sino perqualseuulla rao que vingues en aço tots concorden que per la ira de hercules fon troya la primera dessfeta y exiona vingue en part de telamõ com ha posat ouidi mostrãt que com ames digna forza stada de pelleu sino que ya era casat ab tetis.

Allegoria del casament de tetis ab pelleu

SEguint lo que es dit posa ouidi enlo present capitol cos tetis no volèt se casar spãtada per la resposta de protheu qui deya deuer naxer de aquella vn fill destruidor ðl honor de sos pares essent filla de nereo perqui com haueu dit es entesa la mar sots aquella en vna coua feya son domicili; e mudant de varies semblances a pelleu escapaue qui volia ab ella esser casat fins q̃ ala fi seguint la per consell de protheu aconsegui della lo que volia la veritat ð aço volria clar entẽdre BOCACI. Ja has hoit de proteu perque era dit propheta enla mar; la prophecia del fill qui enval er auançara lo pare /son dita per honor ð achilles apres ð hauer ab sos fets augmẽtada mes la gloria sua q̃ la ðl pare. e axi potsveure clarmẽt la vtut ð achilles hauer dat causa al fengit deuinar ð proteu'o pot esser que no protheu mes chiron /qui son pare ð tetis leuas iuy enlo naxer de aquella que parria vn fill; qui en valer passaria sõ pare. & perço duptant ab varis pensamẽts perqui son entesos les varies mudãces; daue negatiua a pelleu qui ðmanaue aquella per muller. la qual enla fi obtẽgue per porfidia aquella de qui molts hauien sostenguda vergonyosa repulsa /aquesta per habitar enla ysla de tetios son dita filla de nereho qui es la mar y en tal loch o aquell per ella son axi anomenat; o ella per ell son apellada tetis.

Capitol cinque tractant la allegoria de dalion mudat en esperuer per la mort de sa filla lichiona.

DEscriu ouidi enlo present capitol cõ pelleu apres la mort de phoco so germa lançat per la cruel sẽtencia de eaco son paze en exili son ab honor rebut p lo rey ceyo fill d lucifer qui compta a pelleu lo dan de son germa qui son fet speruer apres mort de sa filla lichiona qui d apollo e mercuri en vna nit hauia concebuts dos fills semblants als pares ací no vull demanar de pelleu ni dela mort de focho tenint p ver lo que ha dit ouidi. Abas pendre plaer de esser informat com sõ en vna nit dels dos deus empreyada la neboda de ceyo: y lo pare de aquella mudat en esperuer. BOCACH. Teodonsi leuat lo vel de semblants fictions te fara veure clar lo itẽt del poeta. TEOBOMSI. Veritat son que de dalió germa de ceyo y fill de lucifer son pare d lichiona: la qual casa ab petreyo de epidauria. aquesta del marit en vn die pari los dos fills que ouidi nomena. e perq̃ son la vn grã musich laltre gran orador son fengit dels poetes la vn fill de apollo y laltre de mercuri. dedalion son mal home naturalment inclinat a furtar e pço lançat per ceyo estech tant com visque la filla ab son gendre petronio pero morta aquella: no fiant dela affinitat torna seguir lo mon robant e coffejant: e perço diguerẽ aquell fet esperuer: per la mort dela filla. com sia singular entrels aucells qui viuen de rapina.

Capitol sise tractãt la mort de pelleu ab la allegoria del lop deuorador del bestiar de aquell en marbre per tetis transformat.

PElleu quant arriba en lo regne de ceyo: porta vna gran mãdra de bestiar boui segons ouidi posa y son ver q̃ vn die vn lop metẽt se entrels bous ne feu molt grã strall fins que per tetis son encorat e priuat dela força: per mes poder danyar de aço pusqueu entẽch nous vull donar treball hauẽt me a declarar tot lo proces ab que ouidi ho recita: ni tã poch vos vull gens detenir enla mort de pelleu pus so cert que partint de ceyo y passant en magnesia son mort per mans de acast com ha posat ouidi

Capitol sete tractant la allegoria de ceyo y alcione conuertits en aucells anomenats alciones.

MOgut a pietat per lo cas de ceyo / y alcione no puch sens dolor recordarme de aquells. O jã

digues seu que fos stat fegit ço que
ouidi tracta en aquests dos capi-
tols mes molt te cara de vertade-
ra historia tot sino lo que fengint
y es posat del somni ab gran desig
ser hoir lo parervostre. BOEA
CI. Esta atent e breu de teodonsi
hoiras lo ver del cas de ceyo y al-
cione enlo primer capitol apres en
lo segon de mi e de macrobi enten
dras lo que toca al somni. TEO-
BOASI. Vertadera historia es
la que ouidi recita del naufragi de
ceyo. lo qual negat fon lançat per
les ones enles riberes dela sua ciu
tat eyist per la muller lo cors mort
de aquell. tan gran dolor la pres
ques lança enla mar: on com p cas
aquell die peruętura fins a lauors
no vists en aquell locb se mostras-
sen dos ỏ aquells aucells quis no
menan alcionas: fon dit per gracia
dls deus los dos negats esser trās
formats en aquells qui peruentu
ra dells prengueren lo nom. BO-
ECI. Una cosa me occorre y es
que lo que diu ouidi que la mar en
mig dl iuern esta. xiiii. jorns repo-
sada per lo covar dels ous y criar
de tals aucells. Diu sant ambros
enlo exameron ab tals paraules.
Positis ouis in lictore: confestim
mittessit mare: et omnes caduntvę
rorum procelle: donech septez die
bus ova foveat alcione sua: et nas
cantur pulli: et post hec: aliis sep
tę diebus natos educat. et sic qua-
tuordecim diebus: mare quiescit
absequiosum: his auibus jubente
deo quos quidem naute alcione
hos dies appellant. Ayço si fos aso

les dit per lo poeta no fora gens
cregut. Ara dient ho sant ambros
es forçat de admetreu no sabęt cer
titut del contrari: e no es cosa des-
conuenint ala vniversal providen
cia de deu omnipotent: si per sa na
tura aquests aucells couen ala vo-
ra del pelech en tal temps fer estar
reposada la mar per que nos per-
da la specia de tals aucells.

Capitol vuyte tractant la al legoria del somni.

SEguint lorde donat
enlo passat capitol a
xi parlant del somni
comęça lo poeta tos-
ca. BOECI. Lo
somni de qui tan larga methafora
a posada ouidi enlo presęt capitol
es vn repos de cansats pensamęts
vn germa dela mort vna part mil-
lor segōs alguns dela humana vi-
da aquests ab altres molts effectes
de aquell son declarats enlo que
diu ouidi. y enlos seqųęts versos
de seneca enla tragedia de hercu-
les furent aon diu Tuqz o domi
tor somne malorum: requies ani-
mi pars humane meliorvite volu
cer matris genus astree: frater du-
re languide mortis veris missens
falsa futuris: certus et iō pessimus
auctor: pater o rerum portus vite
lucis requies noctisqz comes: qui
par regi famuloqz venis: placidus
fessum leuisqz foue: pauidum leti
genus humanum. Cogis longam
discere mortę: preme de victū ꝛc.

O quant be en aquests vessos per lo tragich poeta son descrites les condicions del somni/y per ouidi enlo present capitol aiustāt hi la ca/sa lo litte los ministres a on fretu ra poch aiustar/ni declarar cō tot sia demostratiu dels effectes y cali tats ōl somni, pero sera be que ho ges de macrobi;les sinch especies que ha tractades de somni expo/sant lo del gran sipio. ABAERO BJ. En lo loch allegat me racor/de hauer dit: lo somni esser partit en sinch especies;per sinch noms distinguides. La primera se nome na fantasma/y aquesta no gustam sino leugera;començant adormir; y quasi nos par esser desperts. Aquesta nos presenta orribles for/mes;passant los termens de natu/ra. Aquesta nos fa sētir goig y tri stor soptada Y aquesta especia co/mençāt adormir;souint nos fa pa/rer;que som estrets/o aufegats/o lançats de vna altura/y que volēt cridar/nos es la veu tapada. La se gona especia se nomena insomniū causada ō premeditacio. En aque sta especia somnia lo qui ama que es ab la anemorada;present delit ab ella;o seguint la pregant; lo ma riner li par entrar en port; ab ve/les plenes;o en mig dela fortu/na donar sinta al arbre. Lo pages sega ab pler;o ploze ales messes p/dudes. Lo embriach beu. E lo de/ju mou les barres al menjarva E a xi vns y altres per aquesta somniā coses premeditades. per on es di/ta insompnium: quasi in premedi/tatis sompnium. Lo que veem en aquesta especia/aximateix es cosa vana y flaqua. E perço diu virgili. Falça ad celum mittunt i sompnia manes. La terça especia es nome/nada somni/y per aquesta somian veritats;sots figura;com somia io seph les garbas de sos frares ado rant ala sua y cesar que tenia sa ma re prostrada sota si als qual no mā ca vera successio. Aquesta volē los naturals; que no ha loch. sino en bomens arreglats en menjar y en beure/y enla matinada perque tal hora feta digestio lo cap es net ōls fums del ventrell;qui torbar lo a/custuman La quarta especia es no menada visio/y per ella somiam ve ritat. sens cuberta;axicom viu ar/terio ruffo caualler roma/dormit enciracuça q̄ ell mirāt vn ioch des grima. fō nafrat enla ma/y lo dia seguent viu ab la ma nafrada com plint tal somiar. La sinquena espe cia es nomenada oracle y es quant enlo somiar veem anostres pares o lo sacerdot/o algun deu denunci ant alguna veritat per auenir. e a/xi souint los deus denunciauen a/calcas los esdeuenimēts dela guer ra troyana. Axi acabau a macrobi ō parlar quāt me occorregue/com mal dien aquells/qui indifferent ment condampnem tots los somp nis/per vans/y mentiroſos a hon dexant enla quinta especia lo somi niar de daniel; e de ioseph/quant

ín ſompnis díu lo euangeli / que
fon auíſat de paſſar ab ieſus en egi
pte: vull dir enla quarta ſo que vn
meſtre meu home de aprouada ví/
da e ſingular doctrina entre quāts
viuié enlorde militar en ſicilia daō
era natural home conegut ỏ moltſ
p ſa auctorítat promouedor del cō
ſell real enlo dít regne anomenat
miſſer iacobo dela mirambella par
lant ab ell ỏls ſomnis y tenint que
catholicament. podem afermar al
gunes voltes ſomniar veritat. aps
ỏ hauer me declarat les ſinch eſpe
cies ab auctorítat voſtra / que ara
he hoides / me dix com ell ſouít ve
ya enſí la proua dela quarta ſpecia
ſomniāt les coſes ab tal orde com
apres li ſeguian / vellāt moltes mé
dix. Abes ſol ne vull dír vna que
notí príncipal / y es / q̄ vn iorn dorz
mint deſeſta. ſomnia que venía vn
metge amich ſeu portant vn libze
grech vell / y molt mal tractat per
moſtrar loy quín era / y que ell mí
rant lo trobaue que eran los euan
gelís / y encare dormīt entra perla
cambza aquell q̄ ſomniaue ab vn lí
bze grech en que eran ſcrits los e/
uangelis. lo qual exímpli perquel
tench per molt ſert perla auctorí/
tat del quil me recíta he volgut po
ſar enlo preſent capítol

Capítol noue tractant la allegoría de exacho en ca buſſo.

Etengut ſo eſtat ab grā
ỏ pler hoint de partir a
macrobí del ſomní ꝑde
ro per acabar ja aqueſt
onzen libze: dieu me perque fō dít
exaco. per la morz dela nimpha: lā
çant ſe enla mar mudat en cabuſſo
BOECJ. ꝑder teodonci reſta/
ras ſatiſfet. TEOBOAci. Exaco
fill de priam anujat que aquella: q̄
per amor ſeguía per ocaſio ſua fos
morta dela ſerp: com ha poſat ouí
dí enla mar ſe lança: & perço fon
dit eſſer trāſformat en mergo: o ca
buço. perque ſolē los quí caen en
mar. ſino ſaben nadar ỏls fons tor
nar ſobre laygua: com lo cabuſſo o
pogue eſſer que lançāt ſe exaco en
la mar: y tardant de exir en aquell
loch hiſques algun de tals aucells
jaſans acabuſſat enles ones daon
pres cauſa lo fengir del poeta.

Acaba lo onzen libre ỏ allegories e morals expoſící ons enlos libres de ouídí:

Comenſa lo dotze capítol prímer tractant dos allego ries la vna del ſudící de pa rís: laltre dela ſiruía ſacrífi cada enloch de efigenía fíl la de agamenon

EL Rey príam plorant son fill entrodueix oui/di enlo comẽç daquest libre dotze ensẽps ab hector e ab tots los altres fills sol mã cant paris en aquestes obsequies: qui diu era anat per afurtar elena: per lo furt dela qual se seguí total destructio del regne de príam entroduint aprés lo comẽç dela guerra qui per deu anys dura sots govern del noble agamenon: y ỏ aql la ab gentil figura dela serp devorant lo niu dels nou aucells tracta en suma enlo presẽt capitol no vull ab res ỏ aço tan clar treballar amí ni a vosaltres/ní vull hoir perque la serp qui devora lo niu fon cõvertida en pedre com entenga pertal dir senyalar lo poeta la ferma y no variable ordenança del fat: mes pẽdre pler per be que ouidi nou posa entendre lo ver del iudicí de paris entre les tres deessas debatent del pom dor. perque es vulgar fama aprés tal iuy. per obtenir lo q̃ li promes venus per ella endressat hauer furtat elena: per hon tants mals seguiren enlo regne de troya com ouidí recita enlo dotze y tretze dela sua gran obra: que allegorizant me esforse declarar ab auctoritat vostre BOCACI. Tan vulgades son les coses de paris y de troya: que no vull en elles molt estendrem. Y nota del iudici de paris aço en suma: que aquell fill ỏ priam nomenat alexandre: qui per desuiar lo effecte del somni de sa mare manat lançar del pare & fet críar pecuba enla silua de yda: iutjant entre los pastors ab ygual paritat: foanomenat paris. Abancant li aq̃st iuy enlo mes necessarí: elegint vida voluptuosa: lançades en oblit les dos qui endressan la nostra cõtemplacio: y actio: feu lo furt de elena: perq̃ tants dãts seguirẽ com per les tres deessas: litigant evenit al iudici de paris. sian comunamẽt entesas les tres vides: contemplatiua: actiua: y voluptuosa: dequi plan los morals. Venint al iudici ỏ paris entes per lome racional qui arríbat ala edat perfeta: les se veu presentades: ab libertat de elegir: la que vulla. La primera que es la contemplatiã: figurada per pallas qui es la sauiesa: promet plenitud de sciencia: perque no es res amagat al ver contemplatiu. La segona anomenada iuno p'qui com bas vist es entesa la mundanal potẽcia dels regnes: promet als qui la seguiran: potencia mundana. Y no mãca aquesta als qui treballãt en la vida actiua: despenen les lurs forces. Venus la terça promet lo posseir ỏ vna gẽtil dona: o engiy diuinal. sens lum de fe/ne doctrina catholica/ y com millor podia figurar lo premí quens promet la vida viciosa senyalada per venus: q̃ sots especia de vna gentill dona p aço amostrãt cõ sõ trã sitoris y ỏ poca durada: los fruyts quens dona semblant vida: perq̃ entre tots los delits dela mundana vida no

sen troba algu de menys durada: que la gentil disposicio enles dones: perque enla que dura mes sō quinze: o vint anys: y es mester q̄ no sia malalta: ni vexada danuigs: o molt souint partera. Finalment ab los mals que seguiran aparis per elegir a venus: nos amostra o uidi. los mals que seguexen als seguidors de vida viciosa.

Allegoria dela siruia qui fon sacrificada enlo loch de efigenia:

MEs auant enlo present capitol: pendre pler de entendre en qual manera fon per diana amagada la gentil efigenia acceptāt en loch daquella lo fum devna siruia BOCEACI. Be serui entendras lover daquesta fictio. SERUI. Constituit per los nobles de grecia agamenon princep e duch del exercit: per apassar enlo citi de troya detegudes les naus en aulida per vēts contraris: estucios ament fon pensat per lo sacerdot calcas. per crexer la amor dels altres enuers agamenon dir que diana offesa volia sacrifici de vna filla de aquell: la qual per la salut comuna offerta per lo pare adiana. lo destre sacerdot destrament amagant la en loch della offeri vna siruia deuant lo poble ignorant cosa ja entre ell e lo pare ordenada. E pque ab tant grā presteza aquella aparta y amostra la ciruia: que no fon compres per algu dels mirants facilment fon cregut. diēt que diana aportāt sen aquella hauia ental loch la ciruia dexada. Āq̄st acte cresque tant la amor y reuerencia de agamenō que sens contrast obeint lo eran p tots sos manaments obrats / y no sens gran rao creent que ell per la salut de tots / hagues sacrificat la sua filla propia qui transportada / luny: per amagar aquesta veritat: fō liurada al rey toanto de tauri / na: y aqui estech sacerdotessa enlo templa de diana dictina a on conegue ason germa horestes e ab ell se ana apres mort de thoanto: no se pus de sos fets: y lo que es dit baste en amostrar lo ver del q̄ ouidi diu dela siruia sacrificada en loch d efigenia.

Capitol segon tractant la allegoria del fengit dela fama.

PErque ouidi continuāt la guerra començada / diu en aquest segon capitol com reporta la fama als troyans la venguda dels grechs: ornadament descriuint lo loch mes propi e la casa dela fama ab lo exercici ques te dintre aquel

la / y perque deles coses mũdanes la fama es millor volria della hoir alguna cosa BOECI La fama per los ãtichs en dos maneres cõ/ siderada se mostra. La primera es aquella gloria y nom: que resta a/ pres la mort al obrar virtuos / y pe/ co deya seneca. Nunquam astigias fertur adumbras inclita virtus / vi uite fortes. y de aquesta virgili en/ lo dec en persona de iupiter acon/ solant a hercules per la mort ó pal lanta diu. Stat sua cuiqz dies hre/ ue t irreparabile tẽpus / omnibus est vite, sed famam extendere factis hoc virtutis opus. Y de aquesta fa ma ha escrit tito liuio: loant apres la mort los fets dels scipiõs dient Vimunt viuentqz scipiones fama rerum gestaruz. De aquesta digue ren los poetes: que com los deus enuejosos dela glia nostra haguef sen enlo mon la mort entrodnida: la terra obuiant al voler de aquellf produbi ala fama. perqui molts millers danys apres la mort viuẽ los virtuosos. La segona fama de que los antichs hã scrit es aquel/ la remor: y aquella veu que corre entre los pobles: reportant les no ues de molt luny: dela qual dix vir gili enlo quart. Fama malum quo non aliud velocius vllum. Mobi litate vigetviresqz adquirit eundo Parvã motu primo / mox sese tol/ lit inauras. Ingreditursqz solo et caput inter nubila condit. Epoch apres continua dict. Pedibus ce lerem et pernicibus alis monstrũ orredenduz ingens: cui quod sunt

corpe plume: tot vigil es oculi sub termirabile dictu. Tot lingue toti demqz hora sonant tot subrigit au res. nocte volat medio celi terreqz per vmbras. strides nec dulci de clinat lumina sompno. Luce cedet custos aut summi culmie tecti: tur ribus aut altis et magnas territat vrbes. taz ficti parviqz tenax quã nuncia veri. E axi com en aquests vessos descriu virgili los actes e cõ dicions del murmur dela fama. O uidi enlo present capitol nos amo stra lo loch a on es la casa dela fa/ ma. La forma del hedifici de aquel la e lo offici dels ministres enella: com apar ala letra legint: E tot a/ ço sol per dir com per ella foren los troyans auisats del exercit dels grechs / qui sobre ells venia: reci tant enla primera brega com mori per mans de hector lo rey protesi lan.

Capitol terc tractant la allegoria de signo conuertit en aucell de son nom

DUrant lo citi sobre tro ya cõpte ouidi com cig no amescla dels altres combatent ab achilles son transformat en aucell de son nom. Ayço volria entendre ni perq̃ son dit aquest fill de neptuno: ha

uer hagut en gracia del pare de es
ser inuulnerable. BOECI. per
uentura ligno fon dit fill de neptu
no per esser blanch e leuger de los
membres: flaumatich enla condi
cio com aquells qui son ò tal com
plexio: qui de neptuno pare de to
ta humiditat es dita proceir: son
blanchs enla color: e tenen la pell
molla com les plomes del signe: a
la qual humiditat si ab deguda pro
porcio es mesclada calor. los tals
vsan de molta leugeria: ala qual se
segueix: que son molt destres en es
quivar los colps & axi apar que lo
ferro nols pot noure/ y es mester:
q̃'ab cansamẽt los vence algu sils
vol sobrar. com achilles en aque/
sta batalla combatent cõtra signo
Ydero per aquell'en aucell trãsfor
format deuem entendre que apres
sa mort no resta altre de signo sino
lo nom volant com a aucell

Capitol quart tractant del vell e fecunde nestor

Ensut per achilles sig/
no perque ouidi segueix
com raonant enla tenda
de achilles entre los al/
tres nestor vn dels principals ca/
uallers qui en grecia entre los an/
tichs flozi per eloquencia segons
ouidi diu enlo present capitol y en
lo primer del libre tretze en perso/
sona de aiax |increpãt avlixes reci

ta la brega dels centauros: ab les
noces de peritheo: y com en aquel
la ceneo de dona tornat home per
obra de neptuno no podẽt esser na
frat son trãsformat en fenix. dexãt
ò demanar ò ceneo enlo capitol si/
se del present libre/ y dels centau/
ros enlo seguent. per ara me basta
ra entendre devosaltres qui son ne
stor: ni si enuelli tant com ha posat
ouidi. BOECI. Tots los an/
tichs affermen tres coses ò nestor
La primera que son valent y essor
çat: y aços proue per los actes que
feu essent ioue contra los epios/
matant molts de aquells. segons
enla yliada homero testifica: y lo q̃
feu contra los centauros: celebrãt
se les noces de peritheo: y dexant
amolts altres actes virils y essor/
çats testificats per los antichs po
etes: ja vell no manca enla guerra
de troya. com ha posat ouidi. La
segona casa quens recitan de aq̃ll
es que visque sobre doscents anys
e son en aquell temps ja tengut a/
marauella: y aço proua lo temps ò
les guerres ja dites molt distants
la vna dela altra. La terça cosa es
que son molt eloquent. la qual se
proua per lo que diu ouidi enlo p̃/
sent capitol e primer del tretze: e p
homero dient enla|yliada: com to
tes les discordies dels prínceps ò
la host eran ab lo parlar de aquell
reposades

Capipitol quint tractant dues allegories so es de ysi

on ab lo naxer dels centau
ros: e dela mort de aquells
enles noces de perítheo

EComprench com p mo
strar la fecúdia / y eloquè
eia del vell nestor / ouidi
ab tan largues raons en
persona de aquell recita lo cas de/
la mort dels centauros qui volgue
ren calts de vi / furtar ypodamia /
muller ỏ peritheu mes nous oblit a
tenent al promes enlo present ca /
pitol dirme ỏ ysion / y dels centau
ros. lo que dexas enlo segon capi/
tol del noue. BOECH. Be ysiõ
tots los antichs concorden que fõ
fill de flegias / y alguns han dit fè/
gint de aquell que com per gracia
de iupiter fos pujat enlo cel / y fet
secretari seu / y dela gran iuno en /
superbit gosa aiuno requerir de a/
mors qui clamant se aiupiter : per
aquell conssellada vna nuuol figu/
rada enla sua forma offeri a ysion :
lo qual ignorant creent ab iuno a/
iustarse concebe en aquella. del q̃l
concebiment nasqueren los cẽtau/
ros. & perço seguint semblant fen
gir digueren : e esser lançat del
cel: e perque entre los homès glo/
riantse affermaue ỏ hauer ja envn
lit descansat ab la deessa juno. fon
ab lamp dela vida priuat / y en in /
fern condepmnat a esser de conti/
nuu rodat en vna roda / plena de
serps mordents: ab aço declarat en

tendras lo que vols. Ider ondeus
notar: que per ysion qui segons di
ometrides antich doctor allegat p
fulgenci Qui fon lo primer q̃ ab ty
rannia en grecia per força / ocupa
senyoria de regne: es entes lo tyrã
e per iuno es designat lo rey. Aq̃st
titol ses força lo tyran ocupar. pe
ro es enganat ab la nuuol en figu
ra ỏ juno. ço es que sol obte lo nõ
e la semblança lunyats los fetsver
taders de ses obres: e no impropia
ment lo regne es designat p iuno
qui es layre clar / y la senyoria del
tiran es nomenada nuuol. perque
no ha mes differencia entre la nu
uol y layre clar: que entre lo rey e
lo tyran. Primer layre es clar / y
lo nom del rey clar. axicom lo del
tyran: es fosch / y escur com lo nu
uol. Seu lo rey enla reyal cadira /
ab les reyals insignies / y lo tyran
guarnit de crues armes. reposa lo
rey enla fe dels amichs / y lo tyran
enla ỏls asoldats. & perço com be
dit no impropiament. la vn es en
tes per iuno / y laltre per la nuuol
& axi aplicant al fẽgit ysion pujat
enlo cel per presumpcio: pensa ob
tenir iuno y obtengue la nuuol en
semblança de aquella. ço es la tyrã
nia sots especia de regne : y axi es
dit esser nats los cẽtauros qui cõ
bas hoit eren homens guerres. p
que naxen y son sostenguts per los
tyrans los homens de guerra pẽ
sant ab aquells assegurar lo lur es/
tat. & perço es dit de tal tiran : que
es ligat ala roda ỏles serpẽts mor

dents per la instable circuicio ỏ varis pensaments: que rodan en son cap renouellant les antigues y naxent de noues.

Allegoria dels centauros morts e nafrats enles noces de peritheo.

HOs centauros com has hoit enlo segon capitol del noue parlant de neso: eren pintats mig caualls: y mig homés per laerror rỏ aquells qui primer los miraré en lo riu peneon abeurãt los caualls Aquells per alguns eran anomenats lapitats: mes nou consét ouidi ans vol enlo present capitol que los lapitas vencerán als cétauros Yo crech que los centauros eren com los altres cauallers quils venceren de lapitea. Mdero ouidi als vencedors anomena lapitas y als vẽsuts cétauros. perque p esser ỏl nombre ỏ aquells qui primer amãsant los caualls corregueren: teni en aquest nom com has hoit de aquesto fills de ysion- y dela nuuol enlo libre noue de geneologia deorum. Me anomenats. lvj. los mes dels quals anomena ouidi enlo psent capitol dient que foren morts o nafrats enles noces de peritheo dels altres no he vist may lo nom: ni alre de aquests. sino lo que has hoit com enles noces de peritheo volent sen aportar la muller ỏ aqll per teseu y per los altres foren axi tractats com aposat ouidi

Capitol sise tractant la allegoria de ceyo en fenix

m Es recita nestor cõ en aquesta brega ceneyo combatét ab los cétauros cõ fos inuulnerable carregant sobre ell la multitud de arbres que aquells li tiraren fon trasformat en fenix y voria entendre la rao de tal dir. BOCCAJ Be ceneyo lo q̃ es dit enlo capitol quart que fõ dona: y apres torna home per gracia rabuda de neptuno: pot esser lo que dien alguns que essent joue sostengue en son cors lo vici detestable p on fon jutjat dona. pero crexent ab los dies ensenys abomina aquell. E perço fon dit que torna home que fos inuulnerable: pots entendre com es dit alt ỏ signo: que per esser leuger ab gran destresa escusaue los colps. Lo que vaent los cétauros encesos de malicia corregueren sobre ell: e finalment lo mataren per be que diga ouidi que fon en fenix trãsformat lo q̃ pot esser dit sols p acolorar lo fengit de ceneyo: o per mostrar que axicom lo fenix vn sol de sa natura es seguit per multitud de diuersos aucells com ha escrit ouidi enlo libre quize ceneyo sol fon perseguit per la gran multitud dels centauros cruels y enaço acaban les raons de nestor.

Capitol sete tractant la alle de periclimenes trãsformat en aguila e mort per lo arch de hercules

MO esperant que dema nas axi segui bocaci de/clarant lo fengit del ca/pitol sete BOCACIA xi son ver com ha posat ouidi que triptolomo vn fill de hercules ho int a nestor comptar aquella brega en qui son pare era estat principal sens fer mencio de aquell amostra anujar sen e escusas nestor ab lo mal que volia a hercules per ha/uer mort asos onze germans enla guerra q̃ per veniar los epios mo gue contra los pilios: y elipios: y senyaladament per hauer mort a periclimenes per lo transformar del qual envaries figures deus en tẽre que era molt lauger e destre deles armes: y perço com fugint lauger cõ vnavolant aguila hercu les lo matas ab fletxa empesa del fort arch fon scrit tal fengir del po eta.

Capitol vuyte dela vida e mort de achilles.

DEr be q̃ ouidi enlo pre/sent capitol no tracta si/no la mort de achilles: pendre plaer a compli/ment entendre de sos fets. BO/CACI. Escolta en dues parts de mon raonament partit lo que de/manes e sera gran lum per lo libre tretze enla primera horas lo ver dels fets d achilles mesclats ab al gunes petites fictiõs: y cõila sego na declarades aquelles. Achilles com has vist son fill de pelleu y de tetis. lo qual la mare en esser nat p que fos mes dispost a sostenir tre/balls mulla tot enla aygua de sti/gia sino lo talo ab quel tenia: aq̃st son donat per a criar achiron qui hauia criat a esculapi e nodri aq̃ll: no petent lo de totes viãdes: mes sol deles medulles de aquells ani/mals que caçaue perque per conti nuat exercit fos fort: y pço alguns volen que son anomenat achilles ab. a. qd̃ est sine: et chillos/cibus: quasi sine cibo nutritus. Aquest a pres de chiron: astrologia/musica y medecina: e com tetis sentint lo furt de elena: leuas iuy dela guer/ra de troya y d la mort del fill si en ella anaue. assejant de desuiar aq̃l/la vna nit dormint chiron furta a/quell essent ioue sens barba: y en/la yla de chiron en casa del rey li/comedes: porta achilles vestit coz a donzella encautãt lo primer que per res nos descobris per home y cõ a verge liura aquell al rey p a guardar entre ses filles pero a dei damia filla de licomedes: no son molt amagat ans trobat loch y a/venintesa souint ensemps enamo/radament se aiustauen. y aydaua a quella en amagar lo caualler dessi mulat d qui enla fi concebe e pari lo noble pirro. Finalment cõ fos començada la guerra de troya e sé tissen los grecbs sens achilles ne/

gar los fats la preso de aquella tra
meteren a vlixes per a cercar aqll
lo qual com hois que ab habit de
dona; entre les filles de licomedes
staue amagat pésa la noua estucia
dles armes portades entre la mer
ceria fengit se mercader; y mogut
lo amagat caualler per la vista de
aquelles; les altres coses abando
nant lança les mans a pendre la es
pasa; o lança que hauia vlixes apor
tada; e axi conegut fon cōduit per
a seguir la guerra, enla qual anant
posat lo habit femeni vége moltes
ciutats enemigues dels grechs; y
estant sobre troya vn temps stech
de no voler fer armes per amor d
bryçeyda filla de calcas per molt
quen fos pregat enla fi cō vn iorn
liurassen mal los grechs porta ne
stor patroculo deuāt achilles pre
gant lo que almenys si armar nos
volia, dxas les sues armes a aqll
y lo seu carro manant als mirmi
dons que seguint lo reuiuassen les
forces per tan durat repos ja qua
si esmortides, aço anujat consenti
achilles a patroculo; al qual ama
ue tant que no tenia força de cōtra
dirli res, y entrant ab les armes e
carro de achilles patrocol enla pu
gna d tots, cregut achilles feu grā
dan als troyans, pero venit al en
contre de hector qui gran temps
hauia desijat combatre ab achilles
fon per aquell; vençut y mort e glo
rios pensāt hauer mort a achilles
vestit deles armes d aquell ab grā
pompa entra enla ciutat. E de aço
fō tant turbat achilles que per a cō
solar lo dela mort del amich hi vi
gue sa mare, e sabuda la perdua de
les primeres armes li porta vnes
altres, obrades per vulca, e armat
de aquelles torna achilles a com
batre, dant mort a molts troyans
y venjant ab la de hector la mort
del seu amich. y no basta; per a far
tar sa ira, lo hauer mort aquell ans
ligat lo cors al carro mirant ho lo
rey priam ecuba e los altres ger,
manslo rossega entorn del mur dl
noble ylion y apres lo tengue nuu
, xii, iorns sota la tomba aon era la
cendra de patrocol liurant lo a sō
pare a força de prechs y de diners
apres de aço en vna altra batalla
mata a troyolo germa del noble
hector. Lo que mirāt la trista rey
na ecuba per leuar dela terra aqsta
pestilencia dels fills del rey priam
e seus pensa d metre aquell en spe
rança de policena molt gentil filla
sua d qui sabia que hauia pres grat
durant les treues entrant enla ciu
tat y posant tal pensamēt en obra
creent lo enamorat vengue sol cō
li trames a dir la reyna enemiga,
al temple de apollo vey del mur d
la ciutat pensant sposar policena,
y ental loch fon mort ferit enlo ta
lo, pla fletxa de paris. E axi mort
achilles fon soterrat enlo mōt d ci
geo en troya que es vehi dela mar
Ço es lo ver dla vida y mort del
fort achilles mes resta a declarar
perque diu ouidi que apollo guia
lo arch de paris, ni perque fō sub
mergit en la ygua destigia tot sino
lo talo y enla fi perque diu les ar
mes que li dona sa mare obrades
per vulca son deus notar q p quāt

achilles fon ferit enlo talo digue/
ren qui ſol aquell reſta ỏ eſſer mul
lat en laygua ỏ ſtigia ſi be fulgenci
vol q̃ tots los homẽs foztsa ſoſte
nir treballs cõ era achilles ſõ mul
lats en ſtigia ço es enla triſtoz p a
moſtrar q̃ enles alegrics pus toſt
ſõ fets los homẽs molls q̃ fozts e
cõ vullẽ los phiſichs q̃ les venes
que ſon enlo talo ſe eſguarden als
ronyõs y ala partviril propiamẽt
digueren los poetes lo talo de a/
chilles no fet fozt per laygua deſti
gia com tots los altres membzes
per amoſtrar lo apetit de amoz no
eſſer eſtat per lo pes deles armes
aflaquit en achilles ans al mig de
la guerra cruel ‡aquell ab leuger
creure lo pozta ala mozt e perço q̃
diu ouidi q̃ apollo induit per nep
tuno en mig dela hoſt guia lo colp
de paris enla mozt de achilles ỏuſ
notar que achilles mozi enlo tem
ple ỏ apollo timbzeovehi del mur
de troya e perço ſcuſant de culpa
parisvolgue lo poeta ab ſemblant
fictio dir la mozt de achilles e enla
fi has ỏ ſaber que la cauſa perque
erenvolgudes tant les armes de a
chilles vltra que per eſſer eſtades
de aquell les deſijauen, era per eſ/
ſer eſtat vulca lo meſtre de aquel/
les: aqueſt ferrer de jupiter fon lo
pus ſubtil obzer de tots metalls q̃
los antichs hagueren y perço to/
tes les coſes que ell obzaua: eren
tengudes en gran pzeu ſegõs que
teſtifiquen les ſagetes de iupiter
lo carro de phebo/la cozona de a/
riadna lo collaz ỏ erimona e les ar
mes ỏ achilles q̃qui apzes ſa mozt

debatere vlixes y ajax.

Acaba lo dotzen libre de allegories y morals expoſicions enlos libres de ouidi. Comenſa lo tretze: capitol primer tractant la allegoria de aiax

Enſemps axi parlant reſ
ponent al que yo dema
naue hauian fins aci al/
legozitzant declarades
les rauics dels dotze libzes ỏ trãſ
formacions quant ſeguint lo tret/
ze comẽci tals paraules. Enlo pzi
mer capitol de aqueſt libze tretze:
ouidi entroduex la ozacio de ajax
feta dauant los pzinceps del exer
cit dels grechs e com ſie pzou clar
lo contengut en ella ſols pendze
plaer de entẽdze la ſuma ỏ ſos fets
BOECIJ. Ajax fill de talamon
fon valent caualler y enſemps ab
los altres vingue enlo ſiti ỏ troya
non dexãt ỏ comptar moltes pzoe
ſes obzades per ell: com en perſo/
na ſua recita lo poeta ab hectoz ha
gue batalla ſingular de cozs acozs
e ſi donã fe al q̃ homero diu ſino q̃
per la nit hagueren aceſſar de meſ
combatre: la victozia foza eſtada ỏ
ajax e com enla fi partint ſe ſegõs
lo antich coſtum hectoz donas a
ajax vn rich coltell: rebe de aquell
vna cinta no de menoz pzeu. Ãqſtſ
donatius vol ſerui q̃ fozẽ nefaſtos
ço es mal aſtrats, perque ab aq̃lla

cinta achilles rossegalo cors ỏ hector mort en torn del mur ỏ troya y ab aquell coltell se mata ajax cõ viu les armes de achilles esser dades a vlixes .segons veuras enlo seguent capitol:e lo que diu ouidi que fon la sua sanch transformada en flor semblant la de jaccinto a/ ço del comenc dels noms de aqlls perya .y.ay /fõ dit /y per mostrar que com aflor passa no sol lo nom dels populars mes dels forts ca/ uallers apres la mort.

Capitol segon tractant grã part dels fets de vlixes con tenguts enla oracio que feu per les armes de achilles.

OBã y artificiosa oracio ha scrita ouidi en perso na devlixes y certamẽt com ell diu enla fi ab a/ quella se mostra quant pot la elo/ quencia vencẽt al home fort lo elo quent y perque puga millor aquel la entẽdre pẽdre plaer ỏ vosaltres hoir la vida ỏ vlixes. BOECI En dues parts dela obra presẽt tra cta ouidi de vlixes e perço dexant la resta per lo cinquen capitol del libre quatorze:ací sols te dire ỏles opinions:que son dela natiuitat ỏ aquell y deles obres sues les que feu fins esser troya presa.del pare de vlixes:duptaren alguns destos señors y preuenit lur dir per acur sar:te dire yo en summa lur parer que ha cregut serui anticlia ans de casar ab labertes hauer de cisi/ fo vlixes concebut. e aço referma teodonsi dient pero que fõ muller de cisifo e prenyada de vlixes feu dinorsi de aquell:casãt se ab leher/ tes. Leonsi vol que ya casada ab la hertes anant en romeria fon presa per lo grã ladre cisifo y prenyada ỏ vlixes:e perço ajax per diffamar lo li diu fill de aquell semblant sõ pare enlos furts cõtra aquests es la auctoritat de ouidi de virgili e ỏ homero qui diuen que fon fill de labertes. y axi de cisifo:o de laber tes nasque vlixes de anticlia q̃ sẽs cõtrast li es dada per mare aquest fon home de gran consell y de a/ gut enginy: y es incert si poque mes ab frau que ab esforç aqst es souint nomenat per homero mul/ timodo quasi in multis modũ ha bens perque sostench molts infor tunis los quals ab esforç subinas y sobra /cas/ vlixes molt joue ab la gentil penelope filla de ycaro ver ge en qui la concordia que diu pa trarcha q̃ tan atart se troba de vir tut ab bellesa clarament se mostra ue y de aquesta hague lo primer any vn fill telamacho y com en a/ quest temps fos fet lo furt ỏ elena y per cobrar aqlla los grechs des/ liberassen de assetiar troya :anant lo noble palamides requerint tots los princeps ỏ grecia per anar ala guerra desijant vlixes de scusar lo anar a aquella fengi que era orat e dona orde que quant vench pala/ mides lo troba ab dos diuersos a nimals ajuntyts laurãt e sembrãt sal po suspitãt se del engan palami des pres lo xich telamacho y mes

lo amig solch e com'laurant encõ/
tras vlixes ab son fill tantost alça
lo aradze per no guastar aquell e a
xi descubert lo engan ỏla ficta oza
dura la vergonya lo força de anar
ala guerra enla qual tengue ab dío
medes streta amistat y en aquesta
guerra ab gran diligencia y stucia
moltes coses obza per portar la a
fi. La primera son enganar clita/
mestra ab esperança deles bodes
fengides leuãt li effigenia perque
fent della sacrifici hagguessen pros/
per vent. La segona traure achil/
les vestit ab habit femeni: ỏl palau
de licomedes. La terça hauer les
sagetes de hercules que tenia filo/
teta. La quarta hauer en son po/
der la cendza de laumedon qui sta
ue guardada sobze la porta cea de/
la ciutat ỏ troya. La ciquena trau
re la ymage de pallas del temple ỏ
aquella. & perque totes aquestes
coses eren mester esser portades a
fi las vnas ajustant ala host: les al
tres furtant dela ciutat p esser der
rocades les muralles de troya. Ul
lixes exercitant la força de ses stu/
cies no sol aquelles acaba mes cõ
sentis abdolon lavenguda de reso
rey de tracia qui portaua vns ca/
ualls los quals beuent en laygua
de xanto deuien assegurar lo estat
dels troyans cuyta exint li acami
vna nit matar aquell y portar los
ualls al rey agamenõ: e vol serui
que souint destraçat sots habit de
home pobze rebe molts colps en/
trant enla ciutat per espiar aquel/
la: e que vn jozn lo conegue Elena
& perque no era la stucia sua desa/
companyada de lengua eloquent
souint fõ trames embaxadoz a pzi
am per a tractar ỏ pau: y en molts
altres lochs perla necessitat comu
na del exercit. e ab aço mescla com
batent la força de ses mans: com a
par enlo present capitol de ouidi e
nos troba en tots los deu anys ỏ
la guerra troyana vlixes hauer ha
guda questio sino ab dos lavn son
palamides al qual tracta la mozt p
la occasio y maneza que recita ajax
enlo passat capitol: lo altre son a/
jax ab qui debate per les armes de
achilles. Finalmẽt atracta seu fet
lo engan del cauall y desinon: son
presa y destruida troya y hauent
mozt a ozsilocho fill del rey ỏ cret
perque cõtrastaue que no hagues
vlixes part com los altres dela ro
ba de troya: e mozta policena e lo
fill de hectoz per amoz ỏla ombza
ỏ achilles parti cõ los altres p tor
nar en sa casa y passa tãts treballs
com veuras enlo cinquen capitol
del libze quatozze.

Capitol terc deplorant los mals de troya y dels fills ỏ priam y declarãt perque fõ dita la terra de ysifiles difa mada per la mort de tants homens.

Eli pozia passar legint
aquest capitol: sens re
q tze algun deute de pie
tat a tanta sanch reyal

cruelment ſcampada: o cruel iupi
ter comportant de veure degollar
lo rey qui per ferte honor cõſtrui
lo rich temple dins lo clos de aq̃ll
y cruel lo matador del petit fill de
hector y mes cruels aquells qui
ſens pendre les armes contra lo ſa
cerdot miraren ab vlls mullats ỏ
fictes lagremes: la mort de police-
na: pero atots paſſa en crueltat lo
avar polimeſtor qui mata polido-
ro poſat en ſa tutela tant com ſon
majors los mals y les offenſes q̃
rebez dels amichs. aqueſts mals
tã dignes ỏ eſſer plãts axí cõplida
mẽt en pſona ỏ ecuba ha ỏplorats
ouídi enlo p̃ſent capitol que ſcuſa
treball devoler hi res dir ní entot
trobe res per ademanar vos ſino
lo fet ỏ yſifile tocat enlo p̃rícipi ab
la mort de tãts homens perqui re
ſta difamada la terra per on paſſa
vlixes aportãt filoteta: y volría ſa
ber qui fon yſifile ne com paſſa la
matança dels homens. BOCA-
CI. Coſa digna de ſaber es lo que
ara demanes. E perço deus notar
ſegons recíta ſtaci que enla yſla ỏ
lempnos: regna tobas qui fon pa-
re ỏ yſifile e com vn jorn totes les
dones: ſe foſſen conjurades p viu
re ab lurs leys en matar tots los
homens aquella nit que fon execu
tada aqueſta crueltat yſifile ſecreta
ment ab vna nau trames ſon pare
enla yſla de xiu: e fengit q̃ra mort:
feu vn gran foch moſtrant hauer
czemat aquell per on la feren rey-
na: e viſqueren les dones homici-
des ſote lo ſeu gouern aque ſegui
que anant geſon en colcos prègue
aqueſta yſla y vn temps aturãt hi
dexa yſifile prenyada de dos fills:
tobas y euneo los q̃ls nats trigãt
la venguda del perjur geſon qui
may torna per ella e ſentint les do
nes com hauia eſtaluiada la vida ỏ
ſon pare lançaren aquella de ſõ re-
gne e fon preſa per vns coſſaris y
portada en ſeruey del rey ligurgo
qui per nodrir li dona ofeltes vn
xich fill que tenía ab aqueſt infant
del rey ſouint yſifile exia paſſeiãt
per los boſchs y axí fon trobada
vn jorn enla ſilua nemea p lo rey a
daſtro y per lo exercit ỏls argiuoſ
com anauen a tebas per a venjar
poliniſes los quals caminant erè
vexats de ſet: y no ſabent la terra
no ſabien on beure e demanant a-
la dona que veren quels moſtras
la aygua de algun riu o font de q̃
pogueſſen beure com los hagues
portats al riu langio: y agueſſen
begut demanant li adaſtro de ſos
fets: comptant los ella del mig de
aquella companyía híſqueren ſos
dos fills: e conexent la mare men-
tre que ab plaer raonauen enſẽps
oblidada del petit fill del rey qui
anaue jugant ſe ſegui que fon aq̃ll
ferit perla coba duna ſerp verino-
ſa y muri per no eſſer guardat ỏ a-
quella quil criaue: aqueſt cas tor-
ba tot lo exercit: e com volgues
ligurgo pendre venjança della pez
la mort del xich fill fon defenſſada
per ſos fills e per lo rey adaſtro:
daci auant no ſe pus de ſos fets a-
queſta fon reyna enla yſla de lem-
pnos en qui com has hoit: les do-
nes mataren tots los homens: y

en aq̃sta ysla estaue filoteta ab les sagetes de hercules per les quals vlixes fō trames. E perço diu ouidi vlixes vencedor: era ya arribat enla terra de ysifile difamada per la mort de tants homens continuant: com tornat ab filoteta': sobre lo camp ō troya fon destruit lo noble ylion ab tantes crueltats combas de passada tocades començāt a parlar.

Capitol quart tractant la'al legoria de ecuba trāsforma da en ca apres ō hauer arrobat lo rey polimestor.

DIgnore lo que vol dir ouidi per lo transfomar de ecuba en ca perque la trista reyna apres q̄ hague exrobat lo cruel matador ō sō fill polidoro perseguida ab pedres dels vassalls: de aquell sobrada de malicia tornada rabiosa se giraue a mordre ales pedres y cridant ab regulloſa veu semblaue que ladras e axi fon morta per aquells com a ca daon pres causa lo fengir dels poetes. y ací se mostra consumada la gran iniquitat dels grechs: cōportant que fos per altres morta: la reyna lur catiua per be que diu ouidi que foren tots moguts a pietat per los cassos de ecuba e perço entenent tal fengir no vull mes detenir vos.

Capitol quint tractant la al legoria dela mort de men non fill de eurora e dels aucells nomenats de son nom qui nasqueren deles flames qui cremauē lo cors de aq̄ll mort.

ASsāt enlo ciq̄n capitol daq̄st libre tretze pēdre plaer me digau de mennon ni del que diu ouidi dels aucells qui nasqueren deles flames de aquell qui cremaue BOCACI. Mennō fon fill de titan: y de aurora en persona dela q̄l recita lo poeta en vna oracio feta a jupiter moltes propietats dela ste la nomenada aurora e perço deus notar que com mennon ab vna cō panyia desforçats caualleрs fos vēgut del leuant enla guerra ō troya per valer a priam: fon dit fill de titan y de aurora ço es del sol y dela estela qui enla matinada guia lo cami de aquells perque exia ō aquella part segons lo iuy dels vulgars son los regnes del sol: y de aurora aquest seguint la guerra fon mort per mans ō achilles. Bels aucells que diu ouidi anomenats mennonas hoiras a solino y apres ami ō clarant la causa perque sō dits nayxer deles flames del corf cremat ō mennon. SOLINO. Prop del loch aon fon lo gran ylion fins a vuy se amostre lo sepulcre de mennon enlo qual de tostemps de etiopia hi volan vns aucells: ha squadres que los ō aquell loch anome

uen mennonas ⁊ seqõs que diu cre
musio y aquests enlo dit loch aiu⁹
stats⁊ apres cinch anys venint hi
de on seuol q̃ sien a esquadres tor⁹
nen en etiopia BOCACH. Bel q̃
ha dit solino se pot traure⁊ per cas
aquell jorn ques feyen les homes
de mennon hauer sobre lo fochvo
lat aquests aucells q̃ dels vulgars
indoctes foren dits nats de aquel⁹
les flames e nomenats mennonas
creent que en tals aucells fossẽ mu
dats aquells qui p honrar lo cors
mort de mennon erẽ socarrats en
lo foch de aquell cõ fos antich co⁹
stum seruat enles sepultures dels
nobles orientals peruẽtura no de
xat enla mort de mennõ quels pri
cipals amichs ỏl noble qui moria
se lançauen enlo foch ab lo cors ỏ
aquell per amostrar major senyal
de amor.

Capitol sise tractant la alle
goria de moltes coses so es
de eneas e ỏles filles del rey
anio: ỏles filles de orion: y
dels ionens transformats
en coronas e la questio de
enbrachia e dels fills ỏ mo
loso.

Ari ab plaer com aquell q̃
canssat reposa del tre⁹
ball me despedesch de
mes parlar dels mals ỏ
troya ni de ecuba pusque comen⁹
ça ouidi de comptar lo cami de e⁹
neas recitant enlo present capitol
tanta mescla ỏ coses axi enla escul
pidura dela taça que dona a eneas
lo rey anio com enlo cami de aqll
fins a arribar al loch on regnaue
leno que torbat deslibere sens de
manar de res particular remetre
lo declarar ỏl capitol present a dis
crecio vre. BOCACH. ab desig ỏ
aclarir lo q̃ vols partit en quatre
parts lo meu parlar veuras enla
primera. qui fon eneas ne com na⁹
uegant vengue fins al loch on reg
naue eleno y andromeda enla se⁹
gona te dire. perque fon dit les fil
les ỏl rey anio esser fetes colomes
y entendras enla terça la grã histo
ria sculpida enla taça que dona lo
dit rey a eneas la quarta declarãt
la resta del capitol ne com eleno p
acriar moloso fill de pirro obten⁹
gue senyoria en grecia. Evenint al
primer has de notar que eneas fõ
fill de anchises y de venus segons
afermen virgili y homero aque sõ
assignades varies raons ⁊ perque
volen alguns venus hauer predo⁹
minat enla nativitat de Eneas ⁊ al⁹
tres dien que per esser nat Eneas
enla hora en qui la estela de venus
se amostra guiant lo sol fon dit fill
de aquella y alguns creẽ esser esta
da tan gentil la mare de eneas que
dexat lo propi nom fon nomena⁹
da venus per excellencia cõ se vul
la que fos aquest fill de anchises
casa ab creusa filla del rey priam ⁊
dela qual hague vn sol fill anome
nat scanio ⁊ segons alguns volen
enlo furt de elena. Eneas fon com
payo de paris finalment com enla

guerra dels grechs hagues obrat moltes coses de preu fon inculpat dauer trayida troya aque fan vna rao los qui diuen aço . p amostrar quell sabe enlo tracta que tots los altres del regne de priam foren / o morts: o restaren catius: y aell fon permes aportar sen lo pare lo fill: la roba ab companyia tan gran de sos criats y aderents: q̃ vint naus carregaren. Pero no son ỏ aquest parer homero virgili ne lo nostre ouidi. loant eneas ab totes les lurs forces: e los qui seguint aquests se esforcen en escusar a eneas ỏ culpa diuen no hauer hagut dels grechs tals auantatgers. p trayir: o liurar a aquells la ciutat mes per hauer a cullit los embaxadors dels grechs encasa sua: quant entroya entrauè y per hauer tostemps a consellat q̃ deuia elena esser restituida: com se vulla que fos apres ỏ esser cremat lo: noble ylio̅ aportat̃ sen lo pare: e los deus de troya: ab les vint naus ab que paris era passat engrecia: p afurtar elena seguit de molts naue gant: primer arriba en tracia daon auisat del cas de polidoro: cuyta p tir: e seguiut son viatge: vench per los lochs que ouidi recita enlo pre set capitol. fins ala noua troya: on regnaue eleno: ab andromada: qui fon muller ỏ hector. segõs aco pus estes es tractat per virgili. Segonament per entendre lo que diu lo poeta: deles filles de anio as denotar que aquest rey qui aculli tã hõradament anchises: y eneas: com ouidi recita tenia quatre filles qui separades del pare: y dades alcon reu auansaren e molt blat: e molt oli: y vi per hon fon dit que tenien propietat que quant tocanen transformauè entals fruyts dela terra: Aquestes trobant se gran sũma de semblants vitualles cõ los grechs vingueren sobre troya foren forçades per lo rey agamenon a fornir lo exercit: de que foren tãt pobres que socorrent se del cabal natural hagueren aprocurar la vida & per ço no impropiament foren dites mudades encolomes: o perque la coloma te gran amor al blat: o per que dels aucells es mes calt. Del pare de aquestes volent partir an chises y eneas passaren entre ells / los donatius que ouidi recita y entre los altres la taça obrada per al con en qui era esculpida la grã ciutat de tebas ab los sepulcres deles filles de niobe / y ab la resta com a par ala letra a on se deu notar: que morta niobe y sos fills per la ira ỏ latona indignada encara latona / y sos fills per lo dol que feren los ỏ tebas se diu que induiren aran se cada enlos camps ỏ aquella ciutat & per rembre aquella / volgueren als deus esser offertes les filles de orion. & perço apres lur mort celebrãt los ỏ tebas ab diuersos iochs les obsequies dellas en qui segõs lo costũ dels antichs feyan los homès molts exercicis deles psones lurs coronãt aq̃lls à prouauè mil / lor: e pço diu ouidi ỏles flames ỏ aquelles germanes esser nats dos anomenats coronas. ço es enla fe/

sta celebrada per ellas dos ensenyal de premi hauer hagut corones / Y aquesta es la terça cosa que offeri declarar & perço deus notar ala quarta passat que partides ol rey anio les naus de eneas y no podet sostenir lo gros ayre de cret / a oneren passats per sercar la lur antiga terra recordant se o dardano vegueren ves ytalia / y passant les ísles estrofadas en qui eren les arpies. lançades com bas hoit per zeto e calay: dela taula de phineo auisats per vna de aquelles dels mals que hauien a passar nauegant passaren les terres de vlixes: e la terra de ambrachia en qui debateren apollo y bacho p nomenar equella. & aço diu ouidi per hõrar octouia. pque en aquell loch posa vna ymage de apollo en memoria dela victoria que cntal part hague de march antoni / y axi los dos deus sõ march antoni dissolut qui es entes per bacho e lo gran octouia designat per apollo: y aximateix passaren per la terra en qui sobre vn roure eren posades colomes de aram als demanants donant veres respostes cosa no impossible al enganos poder del gran diable: y en aquesta terra apres mort de molos: los fills fugint foren dits transformats en aucells perla rao q̃ bas hoiva dels altres qui fugien. Aq̃st molosso fon fill de pirro: net ol noble achilles en part daqui vengue adromada: qui fon muller de hector / y de aquesta hague molosso: e com moris pirro casa andromada ab eleno fill de priam comenantli lo gouern de son fill / y del regne. Aquest eleno era gran adeuinador e cõsella a pirro que nos mates en mar quant tots los grechs partiã qerque deuia mal succeir lur nauigacio. & perço no sol lo salua pirro: mes portãt lo en e piro: lo casa ab andromada e li dona la cura de son fill: e part del regne en sa terra enlo qual anomenat chaonia per lo germa que mata no pensant hedifica noua troya en qui eneas ab los altres nauagant arriba: e fon per aquell acullit com a amich / y a uisat. segons que volen virgili: e ouidi: del q̃ apres li segui enla guerra de turrno.

Capitol sete tractant la allegoria dels ciclopes en general: e de polifemo vn del nombre de aquells exorbat per vlixes

EN lo present capitol entrodueix ouidi les amors de silla y ó glauco acabades enlo primer ól libre quatorze y les de polifemo ab galatea qui amaue a athis com apar enlo seguent capitol. pero no vull per ara demanar de vnes ni de altres. mes pẽdre pler saber perque son dit los ciclopes tenir enlo frõt vn sol vll / ni polifemo com perde aquell per obra de vlixes. BOCAci. Bues natures ó ciclopes cõside

raren los antichs:per los vns en/
tenent los homens oculats y cir/
cunſpectes dits a ciclo quod é cir/
culus/y copis oculus:e per los al
tres entenent los tyrãs qui ab vll
eſuellat miran en conſeruar y cre/
xer lur eſtat & perço tãt losvns cõ
los altres pintaueu ab vn vll.per
que caſcu dels dits.ſegons ſa tan/
taſia miran ſolvna coſa.ço es los p
mers lavirtut e los altres lo propi
interes.Bel nombre ỏ aqueſts der
rers fon polifemo:potent y grã ti
ran enla iſla de ſicilia.ſegons veu/
ras enlo ſeguẽt capitol. Aqueſt vi
uint de carn humana com hagues
enclos los companyons de vlixes
enſemps ab lur ſenyor dintre vna
gran coua a on tenía lo beſtiar ſenſ
compte:e com vlixes ab lo ſeruey
del vi.Apres de hauer viſt menjar
quatre dels ſeus hagues obtengu/
da gracia del ciclope cruel.de eſſer
menjat darrer.torra la punta du/
na aſta ab qui tragueloll de poli
femo mentre dormint penſaue re/
poſar:per on fet impacient. per ſo
berga furor anaua per la coua lan/
çant terribles crits:e ja ans de aço
hauia ditvlixes a aquell que hauia
nom vtím qui enlati vol dir negu:
e perço com los altres veins dema
naſſen apolifemo quil feya tant cri
darſe ell digues negu rient paſſauã
creent que era embriach:y axi vli/
xes priua aquell ỏ viſta/y cuberts
de les pells dels moltons que ma/
taren enganant polifemo paſſaren
ſota les ſues cames mẽtre que tra/
ent aquells apaſturar los compta/
ue palpant:perque no poguеſſen e
xir vlixes/ni los altres.pero com
axi enganat:ſentis aquells dela co
ua exits:moure los rems deles ga
leres:e hois anomenarvlixes tẽch
per ver lo dir ỏ telafo:qui li hauia
dit com ha poſat ouidi:que aquell
vll li leuara vlixes. & axi ſi polife/
mo fon aquell gran gegant que en
mon temps trobaren en ſicilia po
gue per aqueſta manera que home
rorecita eſſer fet orb per les mans
de vlixes:o ſi per ell entenem ſol
que fos algun tyran volẽt detenir
al gran fill de labertes.ſera aço
fengít en laor de aquell p amoſtrar
que la aſtucia de vlixes vence/y en
gana la circũſpectio del potent po
lifemo ab ſimulacio de feugides p/
aules exint li deles mans.

Capitol vuyte tractant la allegoria deles amors ỏ polifemo:e galatea ab lo tranſformar de athisen vn riu ỏ ſon nom.

QUſque de polifemo me
haueu informat pler pẽ
dre me digau ſi fonver q̃
amas galatea:y aquella
athis qui perla ira del ciclope cru/
el fon traſformat en riu. BOCA/
CJ.Bel que vols houras ỏ teodõ
ci lo ſey hyſtorial:y demi declarat
lo que importen los noms ỏ athis
y galatea. TEODORIC J. Polí
femo com has hoit fon gran tiran
en ſicilia anamorat de galatea don
zella de ſingular belleſa. Aqueſt

com diu ouidi: fugia de aquell; y a
maue athis ioue ỏ menys potẽcia
mes pus acostat y cõforme al grat
de galatea; e com vnsiorn polifemo
los encõtras ensemps mana lo jo
ue esser lãçat enlo riu qui apres fõ
nomenat per lo nom de aqll. BO
EJ. E yo crech cõ polifemo fos sẽ
yor de grans mandres de moltons
y ouelles la let deles quals amaue
molt fon dit que ama galatea pqui
es entesa la blancor dela let; e la let
ama athis. ço es ala humiditat ỏla
aygua daqui pren nodrimẽt. pero
cõ la aygua ỏ aquell riu en sicilia
tenga propietat que axuga la let ỏ
les ouelles polifemo no sol treball
laua enlunyar aquelles. p la let de
les quals los poetes han entes ga
latea ỏl riu athis mes encare souit
sesforça endiscecar aqll; lo q̃ may
no pogue E perço diu ouidi que la
roca ferint aquell lo trãsforma en
cãyar e enla fi resta athis vn riu no
menat de son nom. perque com es
dit ab molts esperiments de rocas
e canyes treballa polifemo ỏ disse
car aquell riu per lo dã que feya a
la let e noy basta ans tostẽps athis
resta riu com era

Capitol noue tractant la allegoria de glaucho

1 O començ del libre q̃
torze prosseguint acabe
lo transformar de silla
pqui comença enlo se
ten capitol entrar ouidi enles a
mors de galatea y ỏ athis, e perço
dexant lo demanar de silla p la ira
ỏ circes deldenyada p glauco trãs
formada en parill dela mar de sici
cilia, perlo primer capitol del libre
qui segueix, ara sere cõtent sol ho
ir de glauco, si fon home; o tostẽps
peix BOEAAJ. Vulgar opinio
es que lo fengir dels poetes pres
causa de esser estat glauco vn pesca
dor qui per hauer mẽjat lo such ỏ
vna herba tornant orat se lança en
la mar: pero nou vol leonci segõs
ell te dira. LEONCJ. No es ver
q̃ glauco may fos home: ni ara sia
peix pero deus entendre per lo fẽ
gir de ouidi que com glauco vulla
dir tant com terror per ell entenẽ
los poetes aquell so spantable que
es hoit enlo far prop de silla, y en
lo mũt de circes que es en euboya
E perço com veuras pus estes en
lo libre seguẽt era dit glauco amar
a silla y esser amat de circes. p erq̃
glauco, ço es la terror habita en
tals lochs

Acaba lo tretzen libre de allegories: y morals exposi cions enlos libres de ouidi Comensa lo q̃torze cap itol primer tractant la allegoria de silla y de glauco.

Glauco dien que vol dir terror designat p lo so espantable que es hoit en torn silla / y circes: e ara ja comprench ab tot aço hauer vol gut ouidi descriure les propietats de silla y de circes dos parills ẽ lamar la vn de cuboya: y laltre de sicilia po volria encare de vosaltres hoir la propia rao perque aquella roca anomenada silla enlo far de mecína es vista vdolar / y ledrar / y encara si sota tal fẽgir mozalitat se cobza. BOCACI. Enlo capitol derrer del libre passat ab dos motss has hoit de leonci la causa de tã larga fictio senyalant la remor y espãtable so que sa lamar enla roca de silla / y enlo munt de circes ỏ agueta per auant hoiras tractant ỏles obres magiques dela reyna daõll munt. Silla es vna roca en aquell freu de mar qui parteix la isla de sicilia dela costa ỏ calabria. Aquesta roca es tota cauernosa: y plena de forats: per on entrãt / y exint la aygua dela mar empsa per lo buffar de vents contraris: causa remor / y fembla als hoints: que sentenveus de lops / y de cans: y pço digueren los poetes les illades de silla esser mordudes dels cans: en tal loch p lo fluix y refluix ỏla mar sobre aõl les olles seuint p remolis sõ absorbits nauilis. Aquesta natural condicio de roca. segons ma fantasia / dona materia al fengir dels poetes pero teodoncivol q̃ lo nom ỏ silla prenga començ de vertadera histo ria. E fulgenci altramẽt seguint lo seu costum mozalitza aquest fẽgir de silla segons hoiras de cascu ỏ aquells. TEOBONEI. Aquesta roca son nomenada silla perque sil la filla de forci qui son rey de serdẽ ya casada ab secleno noble home ỏ corintia anant p complir lo matrimoni nega enlo dit loch: e pres del la lo nom la roca dequeu tãt plat los poetes. FULGENEI Silla es nom grech y es dit quasi ex quiria que enlati nomenam confusio / y que es mes propi designat pertal nom q̃ lo delit pres pdesordenada inclinacio als actes ỏla carn. Aqst ama glauco quivol dir losch. e pco la saguedat engrech se nomena glapheomata: perq̃ tots los qui amẽ ala carn son cechs et ducs cecorũ Exi silla es posada ỏls poetes en loch de mala dona pque les illades de tota dona vil son mesclades ab cãs y lops propiamẽt entesos per los homens seguidors de tal vici / qui se aiusten ab ellas. E pço algũs volguer en que silla sõvna dona ab art de desonestat enles ribes ỏl far robãt los qui passauen p los deus transformada ental roca: la forma dela qual elegantmẽt virgili ha descrita enlos vessos segucnts. At sillam cessis coibet espelũca latebris Ora exertantẽ et naues ĩ saxa trahentẽ. Prima hõis facies et pulcro pectore vgo. Pdubetenus postrema immani corpore pistrix Delphinũ caudas vtero cõmissa lupo rũ. Prestat trinatrij metas lustrare pachini.

Capitol segon tractãt tres allegories so es ỏ dido dela mort ỏ ãcibses ab la trãsfor

macio dels ciclopes en ba
buins: obugias.

Scapads les galeres ỏ
e eneas dels parills de si
cilia estant ja per apen'
dre terra enlos ports ỏ
ansonia, diu ouidi imitant e seguit
al gran virgili que foren lançades
enla costa de libia qui es en affrica
a on regnaue dido. & perque diu o
uidi petrarcha enlo triumpho de
castedat hauer vist dido cui studio
doneста de amorte spinse. Non va
no amor como e publico grido. Y
aquests dos poetas afermẽ que en
son regne aculli eneas y ques ma
ta com ves partir aquell volria sa
ber qual de ells diu lover BOCA
CJ. No ignora lo enginy diuinal
de patrarcha insigne maestre meu
lo ver dels fets ỏ dido ni es ỏ creu
re que fos ignorat dels dos romãs
poetes. & perço no curant del que
diuen virgili ne ouidi escolta segõs
iustino / y los altres antichs: lo
ver dels fets y dela mort de dido y
enla fi per quatre causes te mostra
re hauer volgut virgili scriure lo q̃
a dit de dido y eneas iustas y rao/
nables y no afi ỏ mẽtir o descebre.
Befeneix fill de agenor hisque be/
lo qui fon pare de dido. Altramẽt
nomenada elisa. aquesta fõ casada
ab sicheo fill del germa de sõ pare
nomenat philistenes. Aq̃st marit
ỏ dido es nomenat sicheo sicarbas
y acerbas: e fon sacerdot enlo tem
pla de hercules a on aiusta gran sũ
ma ỏ diners. los quals tenia ama
gats. & com per desig de leuar li a
quells fos mort per mans de son
germa pigmaleon en somnis adi/
do reuela los diners y la mort ma
nantli que ab aquells fugis del re
gne enqui pillaua sa vida creguel
la casta dido y secretamẽt seguida
de alguns enemichs del cuyat por
tant sen lo tresor del marit naue/
gant arriba enles ribes de libia. e
comprant per poch preu tanta ter
ra com poguera seyir ab lo cuyro
dun bou ab art fent aquell prim sẽ
yi lo loch on feu lo hedifici de car
tayna anomena lo castell birsa per
lo cuyro ỏl bou y traẽt los diners
cresque atant lo poder dela sauia
reyna: quels princeps ỏ cartayna
per escusar la guerra volgueran q̃
casas ab lo rey dels musitanos: q̃
per muller la volia escusa ab raons
tant quant pogue la viuda de con/
sentir en altre matrimoni: e segõs
diu iustino enla fi estreta demana
temps dins lo qual promes ỏ anar
al marit. & vẽgut lo dia q̃ segõs lo
creure de tots deuia ptir construi
da enloch publih vna pila de lẽya
mostrant q̃ volia fer devot sacrifi/
ci per la mort de sicheo ans q̃ anas
ales nouelles nupcies estauen tots
mirãt aquesta nouitat quãt tragué
dido vn coltell: que amagat tenia.
& dix segons voleu: o ciutadans
molt bons yo vaig amon marit / y
aço dit ab aq̃ll se fari caent mentre
moria sobre lo foch ences & pço di
gnament loant aq̃st acte ỏ cõiugal
castedat aposada petrarcha a dido
entre les dones castes. & deus no
tar que virgili scriuit lo que ha dit
de dido / ne ouidi seguint lo / no hã
volgut escriure vertadera hysto/
ria: mes vna faula semblãt en mol

tes coses al cas de dido sots lo nō de aquella: aque quatre causes in/duiren virgili La primera son per seguir lo custum dels poetes: e de homero asenyaladamēt: aqui enla eneyida: treballa imitar. & perque los poetes no seguexen les coses q̄ scriuen ab orde/ni de vn cert prin/cipi com los hystorials: ans souīt enlo mig: o quasi enla fi comencan la lur principal narracio. & pertal dir se trobe insta causa. & perço cō homero qui quasi enla fi del cami de vlixes. narrant lo naufrag de a quell. diu cō recita: al rey alcinobe tots los mals que hauia passats dl dia que parti deles ribes de troya volent virgili ans de arribar eneas en ytalia entroduir algu: aqui recitant pogues comptar los mals de troya/y del seu nauegar: no troba loch mes conuenint al que volia q̄ les ribes de affrica: com fins en a/quell loch tostemps hagues eneas nauegat per terres de enemichs: e pq̄ enlo temps que passaren les galeres de eneas per la costa de libia no era habitada aquella terra. sino de gent barbara: e indocta: sens hauer entre ells persona de dignitat reyal. Enticipa virgili lo temps d dido: qui molt apres enlo dit loch hedifica cartanya per adonar en a/quell loch persona compatent ab qui eneas raonant pogues dir q̄nt volia. La segona causa es perque virgili entota la sua obra enté amostrar per quals passions es infesta da la fragilitat nostra: e ab q̄ls forces dels homēs forts son sobrades aquelles: e com enlo libre primer hagues mostrat algunes de aquelles volgue mostrar per quals causes sian vensuts dela concupicēcia enlo libre segō & perço entrodueix dido molt noble d linatge de edat ioue d singular bellesa: habūdāt d riqueses de costumes insigne: per castedat famosa. gouernant als pobles dela sua ciutat: eloquent e discreta: y viuda quasi per esperimēt mes inclinada al delit dla carn: les quals coses totes son bastāts a subiugar y vencre lo animo: no sol de vn axellat e lançat dela mar en terra astranya afreturant aiuda: mes de qualseuol noble y prosperat: y axi amostra eneas qui es lome racional vēsut p tals mitjās hauer amat a dido. ço es hauer fuit ala cō cupiscencia propiament descrita p aquella enqui hauia tantes coses d plaure Apres mostrant com lolt d sa cadena desempara aquella p cō sell de mercuri. perqui es entes/o lo remordiment de nostre conscie cia o lo consell de algū discret evir tuos amich La terça causa son per honor d o touia exalçar lo linatge dels jlions. daqui son cap eneas: mostrant d aq̄ll lo esforç qui dexāt los delits de cartayna y les amors d dido. volgue ab treball de aspra guerra fermar son regne en ytalia La quarta e derrera causa q̄ indui virgili en scriure aço de eneas e de dido. son p atribuir en honor dels Romans: e vergonya dels carte/gineses naturals enemichs de a/quells. al cap del imperi de roma la virtut e lovici a dido fundadora de cartayna vensuda e ab aço clara mēt se mostra vgili ne ouidi q̄ aq̄ll

ha seguit enlo prsent capitol no ha uer mentit contra la veritat escrita de patrarcha mes hauer volgut p/ les raõs q̃ he dites mesclar lo nõ e la terra de dido enla lur fictio. lo ver son que per los lochs que dalt son esplicats. Eneas nauegant ar riba en sicilia a on enla vila de tra pena mozi lovell anchises e ỏ aqui per vents contraris, fon lançat en les riberes de africa daon toznãt enlo peu del mont herix seu noble sepultura a anchises son pare cele brãt ab gran festa lo seu aniuersari co ha scrit estesament virgili enlo sinque e ouidi a tocat ỏ passada en lo presnt capitol.

Allegoria dels phitecusas en b abuins: o bogias.

COntinuant ouidi lo na/ uegar de eneas diu com passa lo coll dels phite/ cusas: qui segõs he hoit son vns babuins: o bogias no/ menades axi per lo nom del coll a on habitan /qui antigament pres tal nom de vns pobles ỏ grecia axi anomenats: lãçats en aquell loch per esser homenspiurs; y homey/ ers. & perço fozen altrament ciclo pes nomenats /y compznent per aço ouidi hauer volgut asenyalar les condicions del superbo enue/ jos /y cruel semblar ales bogias / novull mes demanar a on es deno tar que es la bogia animal enuejos y perque ab la enneja /son ligades y annexas superbia e ira com nas/ que enueja de superbia desijant als altres auansar: e ira la seguesca ve/ ent mancar son desig propiament diu lo poeta lo enuejos superbo /y cruel transformat en bugia

Capitol terc tractant du es allegories so es de eneas com deualla al infern e dela sibilla cumana transforma da en veu: e del nombre: e noms deles sibilles.

DUes coses volria enten dre enlo presnt capitol La primera si deualla e/ neas enlinfern guiat pez la sibilla cumana cõ ha posat oui/ di /y aquella qui son. La segona q̃ fozen les sibilles ni quantes. BO/ CACE. Alguns volen que eneas ab art e sacrifici despirit fitonich a xicom es scrit de saul enlo primer dels reys faent venir del infern sa muel /feu venir de aquell la anima de anchises son pare: e fon infoz/ mat per aquella del que volia per a fũdar son reg en ytalia altres vo len que per eneas guiat per la sibil la sia entes lo anino nostre guiat p la diuina prouidẽcia per cõsidera cio deles penes dels damnats del infern ala glozia e repos dela ciu/ tat per ell hedificada: qui es para/ dis hedificat per cascu quiy arriba abvirtuoses obzes Ipdero deus no tar que aquesta sibilla cumana /de qui parla ouidi: fon filla de glau/ cho pescadoz de euboya qui es la

terra de baya epussol entre los q̃lls es cuma e pque aq̃sta verge ab spirit prohetich en vna coua aturant daue respostes al que li demanauẽ era dita cumana: e com fos requesta per vn home latrat ỏ casar prometent li perpetuar sa vida: axicõ ab los fills dilatant sa specia atenẽ los casats pus tost elegi seruãt virginitat esser mudada en veu cõ de ella morta fins a vuy eutre nosaltres resta e per lo ram daurat que mana la sibilla arrencar a encas ỏ la silua de juno deus entendre lo delit separat deles obres mundanes y aplicat a cõtemplacio: e per ço dix virgili. Sed non antedatur telluris obtata subire auricomos quam quis decerpserit arbore fetus e passant al segõ que demanes del nombre e noms deles sibiles scolta a march varro.

Allegoria del nombre e nõs deles sibilles.

Als raons acabaua bocaci quantvarro comença raonar en tal forma. VARRO. totes les dones prophetisses foren ỏls antichs nomenades sibilles: o per lo nom ỏla delphica: o per esser nunciadores dels consells diuinals: perque scios en lengua eolica vol dir deu ebile en grech vol dir pẽsa e axi es dita sibilla quasi pensa diuina per ço q̃ als homens reuelant interpretauen los secrets de aquella. aquestes sibillas segõs q̃ diuersos autors han testificat delles foren deu. La primera persica: y fon de persia dela qual ha scrit nicanor q̃ scriui les gestes de alexandre. La segona fon de libia anomenada libica y della fa mẽcio euripides enlo prolech dela lamia. La terça de que ha parlat crispo enlo libre de diuinacio fon nomenada delfica. La quarta fon nomenada cumeha en ytalia nada de qui hã tractat neuio enlos libres de bello punico e pisot: enlos annals. La cinq̃na fon dita heritreha la qual apollodoro aferme esser estada dela sua ciutat diẽt com aq̃sta denũcia als grechs com anauen en troya que pendriã aquella. La sisena fon samia dela qual scriu heratostenes: hauer legit en los antich annals dels samians. La setena cumana nomenada almotea aquesta fon en temps de tarquino prisco en roma ab nou libres per aq̃lls demanãt trescẽts piliphichs qui aquell tẽps era moneda de or y no de petit preu: p on refusa lo rey comprar aquells: riẽt se dela dona. y aq̃lla cremats tres libres dauant ell: dels sis demana semblant preu: e veent que lo rey encara sen burlaue ne crema altres tres per on enla fi lo rey marauellat dela estima que feya la sibilla dels libres per los tres que restauen li paga tant com dels nou hauia demanat. aquests libres axi cõ prats foren reseruats enlo capitolize molt crescuts perque de totes les ciutats de grecia e de ytalia hi aiustaren quants libres trobaren que fossen scrits sots titol de qual

seuol sibilla. La vuytena sibilla fō eleſpontica nada en troya enlo caz rer marineſo prop la vila girgui/ tia ỏla qual ha ſcrit heraclides pō tico que fon en temps de ſolon y de ciro. La nouena fon frigia qui propheta en cirra. La deena tibur tina nomenada albumeha q̇ es col ta en tibur prop deles ribes ỏl riu anieno enlo fons del qual riu fon trobada la ymage de aquella abvn libze enlama ỏ totes aq̄ſtes ſibilleſ ſon recitats e trobats verſos ſino dela cumeha los libzes dela qual a xi fozen en mon temps ỏls romās amagats que ſino los quinze eletſ nols podien mirar a caſcuna de a/ queſtes es aſſignat ſon libze pero per eſſer ſens ſpecial titol nos pot vuy diſceznir la vna deles altres ſi no la heritreha qui ſe nomena en/ lo que ha ſcrit de aqueſta heritrea fozen pozrtats mil verſos en roma per paulo gabino marcho octaci/ lio e lucio valerio ⁊ embaxadozs p aço ſol trameſos ala ciutat de aq̄l/ la ⁊ ſis trobaſſen los libzes meus q̄ ſcriui a gayo ceſar biſbe deles co/ ſes diuines veuries enlo loch aon hauia ſcrit ỏls quize guardadozs dels libzes deles ſibilles ⁊ moltes co ſes de aquelles ⁊ ara not puch re metre ſino alque a troços hā ſcrit de aquelles. Lectāci e laureli agu/ ſti lavn a. xviij. libzes dela ciutat ỏ deu a. xxiii. capitols laltre en tots los libzes deles diuines iſtitucios prouant ab lo dir de aquelles lave ritat de voſtra fe ignozada per mi de que paſſe juſta pena

Capitol quart tractāt com achimenideſ fon ſaluat per la nau de eneas.

AB lo què hauen dit en/ lo ſeten capitol ỏl libze tretze reſta tan clar lo q̄ achimenides compte a macareo enlo prezent capitol que ſcuſa ami treball de demanar ⁊ y a uos de reſpondze mes pendze pla er entendze lo que diu macareo en lo ſeguent delsvents tancats enlo cuyro de bou e ligats ab cadena ỏ argent que dona eolo a vlixes de antiphates qui menja vn dels em baxadozs que li trames vlixes. e ſi fozen los companyons de aquell fets pozchs per los coniurs de cir ces declarant me ſius plau que es degut creure de ſemblants luſiōs BOECIJ. Entres allegories partit hoiras declarat lo capitol ſeguent enles dues de mi delsvētſ y de antifates e enla terça del nr̄e preſident delque demanes dels cō panyons de vlixes y de mi vn mo ral ſentiment ſobze lo dir de ouidi

Capitol ſinque tractāt tres allegories ſo es dels vents tancats enlo cuyro del bou de antifates e de circes trāſ formāt en porchs los com panyons de vlixes.

Estaue yo atent en hoir: quant começa. BOEA CY. Voler stesament recitar tots los mals que vlixes passa aprés ỏ esser partit de troya destruyda per tornar asa casa seria allargar lo principal intét e perço sol declarant aquells que ha posats ouidi deus notar que aprés que vlixes fon scapat del cru el polifemo arribant en eolia rebe del rey dels vents lo cuyro plede bons vents: ligat ab cadena de argent. lo qual per hauer soltat sos companyons pensant que era plede or o de argent solta los vents q̃ tenia encloſos e perço foren lãçats a tants perills: com homero recita e yo seguit aquell enlo libre onze deles geonologias dels quals perills sol ouidi recita lo de antifates e del palau de circes del q̃ veuras aprés. Ara per entẽdre lo que es dit dels vents tancats enlo cuyro: nota que homero vol enla odisea compondre vn bon home y entre les altres coſes volẽt mostrar quens es donat enla natiuitat per la bondat diuina diu'eolo ço es ỏu donarnos com naxem los vents: ço es los apetits concupiſſibles tãcats enlo cuyro dun bou: ço es enlo arbitre dela edat viril fort y constant com lo cuyro del bou: aquests stã ligats ab cadena de argent: ço es ab clara sonoritat de fama perla qual molts mes strẽyen a be la electio ỏ lur arbitre franch que per sol esguart dela amor diuina: po los cõpanyons de vlixes q̃ son los sentiments del cors no obeint ala rao estimant ferse richs desligan e soltan la cadena creent esser millor la vida vicioſa solta de tota regla que streta sots ella y de aço segueix que axicom los vents solts lançaren a molts perills vlixes los apetits soltats mouen les tempestats enla mar de nostra anima quins lunya ỏla patria on speram repos.

Allegoria de antifates.

LO primer perill en que aprés dauer soltats los vents estech lançat vlixes fon de antifates qui deuoravn dels seus embaxadors per aquest literalment es entes vn tiran qui apresonaue quãts per allí passauen y moralmẽt signfica la ſuperbia: pricipal vici enlo cap ỏl tiran y perço lo primer escull on la rao encontra empesa per lo vẽt del apetit soltat es la ſuperbia: e lo segon lo apetit ỏla carn com ames naturals e conformes ala natura nostra: per be que negũ mal: y major ment de culpa no sia natural pon es dit aprés dela ſuperbia entesa per antifates esser caygutvlixes enlo vici dela carn dessignada per circes com te dire aprés que auras hoit laureli agusti determenant ỏl transformar dels companyons de vlixes.

Allegoria de circes y ỏls cõpanyons de vlixes transfor

mats en porchs

Auia ỏ tal manera boca ci declarat dels vẽts y ỏ antifates: quant viu sãt agnsti començar en tal forma. AGUSTI. Que direm de tantes lusions del diable ne los qui ligen aço que creuran dels miracles que los cristiãs preyquen: veent per obra deles ydoles y de lurs seguidors los homẽs mudar forma que deuez dir sino que fugiam del mig ỏ babilonia lo qual manament ỏl propheta axi deuem entendre que dela ciutat de aquest setgle que es dita babilonia per la cõfusa companyia que es enella ỏ angels mals y de homens ab passos de fe endreçats per amor: fugíam a deu viu perque quant enles coses baxes veem maior lo poder ỏl diable tant ab mes esforç al ver mediador nos deuem acostar perqui dela baxesa sõ pujats en altura que si diem no esser de creure lo ẽ es dit de circes: o de altres semblãts no mancan vuy molts homens qui afermen semblants coses hauer vistes y sperimentades perque hoy com era en ytalia de vna regio de aquelles parts que hi hauía vnes dones hostaleres tan doctes en estes males arts que als caminants que volia̅ y podia̅ ab formatge donauen a menjar certa cosa per on tantost eren convertits en jumẽts y de aquells se seruia̅ a ses necessitats y acabat ço peraquells volien tantost tornauen enla primera forma: y deyan mesauant que en tal transformar no perdien los vs dela rao axicom a pulcyo enlos libres de asino aureo. aferme esser soeuengut aell aquestes coses: o sõ falses o tã inusitades q̃ dignamẽt los es negada fe. Empero fermament deuẽ nosaltres creure lo omnipotent deu poder fer tot quant vol: o iudicant / o ajudãt: y los diables qui son creatures angelicas per be que sian per lur vicí malignes segons la potencia de lur natura no poder res obrar sino q̃ permetã: aquell de qui los iudicis amagats son molts e los iiusts neguns car per cert los diables no crean noues natures si alguna cosa tal fan com la que es dita ỏls cõpanyons de vlixes mes fan parer comutãt les natures creades altra cosa que ab veritat no son ne puch creure per alguna rao: p art / o poder del diable los mẽbres humãs pugã esser mudats en bestials mes axicom la fantasia del home somiant / o encara vetlant intensament applicada a pẽsar sobre coses strãyes per innumerables linatges ỏ coses se varia e com no sia cors ab maravellosa prestesa pren les formes semblants als cossos que ha ymaginant fantasiats. En aquesta manera adormits / o opresos los sentiments del home lo diable no se com fa a ls sentiments estranys passar corporea figura axi que los cossos dels homens vists sots strãya forma jaguen vius empero ab molt pus veement y pesada força tancat lus de lurs sentiments que per lo son y la fantastica part corre

porada sots semblança y forma de algun animal apar als vlls dels altres tal com al qui te los sentimẽts axi lígats com hauez dit li par que sia axi com tal somiant se poguera jutjar: y portant carrech: lo qual carrech si es ver aporta lo diable per decebre los homens qui mirã la vertadera carrega: portada per lo ficte jument. & refermãt aço vn nomenat prestãcio comptaue q̃ sõ pare souint prenent aquell veri en lo formatge restaue agegut enlo lit adormit com a mort e aprest tornãt axicom si despert recitas algun sõ ni deya com era stat cauall y ab los altres hauer portat ciuada als cauallers dela host e axi fon trobat en veritat y mes auant comptaue lo pare de prestancio que enla nit ans de dormir: viu venir en sa casa vn philosoph amich declarãt li algunes sentencies de plato que ans pregãt lo ell no li hauia volgudes declarar e com fos enterrogat lo dit philosoph perque enla casa de aquell hauia fet ço q̃ no hauia volgut fer enla sua pregat: respos nou he fet mes be he somiat que anant a vostra casa vos declaraue ço q̃ a ram dieu. & axi lo pare de prestancio per ymage fantastica vee vetlãt ço que lo philosoph dormint hauia somiat. aquestes coses ami hã recitades tals que no crech me hagen mentit. & axi en aquesta manera pogueren esser los companyõs de vlixes per lart d circes ministre del diable: trãsformats en porchs si fon ver lo que ha dit ouidi. BOCACH. Per be q̃ molts volé cir-

ces esser estada germana d hoetes nou crech pq̃ fon aquell molt ans dela guerra troyana. mes aquesta magica senyora dl mont qui della pres lo nom qui detench vn any sots forma stranya los cõpanyõs de vliges fon altre: e per esser ab aquella conforme enlos actes y nõ deles dues fã vna. Aquesta fõ vna honrada dona mes desonesta e perço ho pogue esser veritat q̃ ab força de ses arts enla manera que has hoit del gran bisbe de ypona: trãs formas los compãyons de vlixes o per aço assenyala ouidi com son per les dones lo homens trets de la viril natura: y transformats en porchs estãt sugmergits enlo fãch del peccat fins que vlixes ço es lo home virtuos ab la eloquencia q̃ pren de mercuri propiament desdignada per flor com ha posat ouidi y abla espasa dl esforç fa soltar les arts de circes traent aquells del vici e restituint los enles primeres formes

Capitol sise tractant la allegoria de pico conuertit en aucell de son nom y de canẽte en vn camp de son nom.

Durant lo parlar de macareo ab grans raõs cõtinua ouidi: com per les arts de circes fon picho transformat en aucell de son nom e la muller enlo nõ devn camp per

on volria semblant fengir entẽdre BOCACI. Bolts han volgut que picho primer rey dels laurentos home destre en criar y adompdar cavalls: y enalre indocte amat de circes fon fet docte y eloquent per ella e perque ab la eloquẽcia se tira molts homẽs agrests y vilãs quil seguirẽ e seruiren a sel necessitats fon dit transformat en aucell ỏ son nom com lo picho sia vn aucell qui te entre les altres propietats aquesta que enlestiu cerq̃ los formigues y met la lengua que te molt larga dintre aquells forats y comporta sẽs moures que les formigues pugen sobre aquella pero com sent que nia moltes tirant la lengua dins de aquellas se paix y axi pascutvola. E perço tant perla conformitat del nom quant per lo vs dela lẽgua en tirar los pagesos entesos per formigues cõ has vist tractant de cefalotala volũtat sua fon dit picho q̃ circes feu eloquẽt transformat per aquella en aucell de son nom. Tenia picho vna muller qui cantaua millor de quantes visqueren en sos dies e perço era nomenada canente y perquevol o uidi que cantant mori en vn camp qui della pres lo nom ha dit aquel la transformada enlo nom de aq̃ll camp coz apres sa mort alre no re stats della. los poetas digueré que picho era fill de saturno pero nou vol laureli agusti cõ te dira apres que hauras hoit lo breu parer de serui de aquesta fictio. SERUI. Segons es scrit enlos libres pontificals picho fon gran mestre de auguris q̃s fã ab medi de aucells e com per aço tengues en sa casa vn aucell de aquells: axi anomenats ab qui adeuinaue ell pres lo nom de tal aucell y dona causa al fengir dels poetes. AGUSTI. Passãt lo regne dels argiuos als misenas de qui fon rey agamenon e encara durant lo dels persas regnant en aquell lamparel. xxiij. rey y jutjãt enlos ebreus la dona delbora comença lo regne dels laurentos en ytalia de qui lo primer rey fon picho lo qual han volgut los poetes que fon fill de saturno qui ya regna abans de aquell pero ab veritat no saturno mes stercen fon lo pare de pico del qual molt destre cultiuador dels camps fõ primer trobat lançar fems en aquells e perço ỏl seu nom lo fem es dit stercus e molts aell nomenaren estercucio e axi per qualseuulla causa que a aquest nomenassen saturno es cert que fon sterseno stercucio dignament fet deu dels conreadors y tãbe seguint la lur error a pico sõ fill qui fon gran mestre de auguris: y guerrer: collocaren enlo nombre de tals deus de pico nasque fauno qui fon lo segon rey: y axicom lo pare e lo aui fon fet deu e colt enlos boscatges.

Capitol sete tractant dues allegories so es dels seruidors ỏ diomedes en aucells y de vn pastor de pulla en oleastre.

Dit lo que de pico hauen dit resta clar ço que ouidi diu dls seruidors de aquell per circes trãsformats en diuerses feres com entenga que axi com es costum dels cortesans seguir les pratiques dls reys o jugãt / o caçant / o legint / o exercitant armes vehent los seruidors de picho lur rey donat ala art dels auguris; cascu lots forma de animals diuersos segui aquella art, e perço fon dit que per circes qui alur rey la hauia mostrada foren mudats en diuerses formes de feres; pero dexant aço e passant al que ouidi diu enlo present capitol dels companyons de diomedes; transformats en aucells y del pastor de pulla qui encalçant les nimphes fon transformat en oleastre pedre placer hoir alguna cosa. BOCCACI. Ouidi per imitar virgili recita que diomedes no volgue valer a turno prenent scusa del cas dels seus transformats en aucells mes aristotil enlo libre de mirabiliũ auditu; diu diomedes ab engã esser mort per obra de eneas; qui apres occupa lo regne de aquell. a qst diomedes q̃ entre los grechs fon reputat lo terç enlo siti de troya; apres de achilles y de ajax hauent vist acabat d cremar lo noble ylion; partint com los altres per a tornar en grecia com sentis agia lea sa muller ab sillabaris fill de estelleno hauer adulterat sobrepres de vergõya no volgue tornar pus ensa casa; ans sostenint voluntari exili passa en pulla; e occupat lo mont de gargano; segons volen alguns enles faldes de aquell edifica siponto asi mort per eneas com aristotil diu. o amich de aquell no volent valer a turno com han dit virgili e ouidi son rey lo noble diomedes apres de troya destruyda dels companyons de aq̃ll trãsformats en aucells hoiras maravelles ab vera determenacio dl pare agusti. AGUSTI. Doz he dit enlo capitol pasat pico ab lon pare e fill forẽ tets deus ans del siti d troya pero apres de aquella dstruyda regnant ya lati fill de fauno p qui lo regne dels laurentos perde lo nom y fon dit dels latins; los grechs vencedors dexant troya dsfeta; e tornant a ses cases ab diuerses y orribles fortunes foren vexats y lacerats; empero dells axi maltractats en cara cresqueren lo nombre de lurs deus; faẽt deu diomedes y dient los companyons d aquell en aucells transformats / o gran vergonya que ni diomedes fet deu pogue restituir als seus humana forma niu pogue obtenir cõ a novell habitador del cel en gracia d jupiter aço no sol ho recitan los poetes fengint; mes los historials afermant auctentican dient mes que enla ysla diomedea; qui es no molt luny del mont de gargano en pulla entorn del temple d aquell; volã aquests aucells ab tã marauellosa reuerencia e obsequi que ab la boca plena day guavolãt lancen dins lo dit temple aquella & si en aquell loch arriben grechs volãt sobre lurs caps amostrẽ fer

los festa y als strangers se acalen per a picar y nafrar perque tenen grans bechs y dus be disposts p a noure. Be aquests aucells la ho/ ra què diuen que duran per succes siua generacio com los altres nos pot dir ço q̃ digui per obra del dia ble fet dels companyons devlixes enlo palau de circes. Abes direm per substractio de aquells lo dia/ ble haver portat aquests aucells enlo temple de diomedes: axicom substraent efigenia filla de agame/ non mes la ciruia enlo loch de aql la perq̃ ab permissio de deu aqsts prestigis no son al diable dificils mes perque efigenia apres fon en tre los vius trobada facilment fō compres que era estada supposada la ciruia enlo loch de aquella: dels companyons: pero de diomedes qui desparent may pus se amostra ren veent aquells aucells de loch ignot nouament apareguts per o/ bra del diable: cregueren en aqlls esser trāsformats los que perduts hauian lo lançar dela aygua dins lo temple e lo fasteiar dels grechs y maltractar dels altres ō ques fa tan gran cas no es marauella si p obra del diable fā tal actes pus ab aço son decebuts los homens fent creure a aquells que es deu diome des perque ab iniuria de deu ver: ne colgan molts ō falsos: y als ho mens morts qui viuint no visque ren facen altars sacrificis y tēples

Allegoria del pastor de pul la transformat en oleastre.

Ari acabaue la mena over tadra y teologica histo ria les raons dels fets ō diomeds largamēt p ell recitades ab les altres ō pico y de circes dels capitols passats enlo. xviij. libre dela ciutat ō deu quant comença bocaci declarant lo segō que del pastor de pulla demani. BOCACI. Volēt ouidi mostrar com era la terra per on passaue ve. nulo embaxador de turno: cultiua da y fertil y que en temps passat fō bosch de olíueres saluatges diu q̃ lauors habitaue pan qui es deu dl conreu en aquell loch daon anti/ gament estech lançat lo pastor qui perseguint les niphes fō transfor mat en oleastre e de aci podē trau/ re vn moral document entenent p les nimphas les persones amigas de virtut les quals ab injurioses paraules son perseguides del pa/ stor ço es del home vicios: y mal parler pero enla fi aquells compre sa la viltat delqui parle mal dells passen burlāt sens fer ne algū cas y resta lo maldient transformat en oleastre arbre iutil qui ab lo fruyt amargant propiament assenyala lo parlar del home maldient.

Capitol vuyte tractant la mort de turno ab dos alle gories so es deles naus de eneas en nimphas y de ar dea ciutat ō turno en aucell de son nom

bosch fugit lauinia sa mare p por ỏ escanio. segõs aqlls q diué creusa esser estada mare ỏl dit escanio reg na altres.xxxviij.anys: y dexa sõ fill siluio eneas:dequi virgili diu. Et qui te nomine reddet silnius e/ neas. pariter pietate/vel armis e/ neas. pariter pietate/vel armis e/ gregius. Apozi aquest hauent reg nat.xxxj.any:y dexa lo regne ason fill anomenat lati:q regna sinquã/ ta ãys Alba siluio fill ỏ lati succeït ason pare regna.xxxviiij.anys/y succehi athis qui son pare de capis regnant.xxiiij.anys. Apzes mozt del qual capis q segons algũs son fundadoz de capua:noble ciutat ỏ campanya:regnant.xxviij.anys/ succehi son fill anomenat capeto. lo qual regna.xiij.anys: e mozint dexa lo regne ason fill tyberino. A quest regna vuyt anys:e com en al ba caygues vn iozn y mozis negat en vn riu antigament albula nome nat:qui parteix los latins ỏls etru schos:per lo nom del rey negat a/ bolit lo antich nom fins a vuy es dit lo riu de tiber agripa:o acrota Apzes de esser negat tiberino son pare regna.xxxx.anys/y dexa he/ reu romulo siluio:lo qual mozi de lamp apzes de hauer tengut lo re/ gne.xix. anys./y dexa succesSoz a vẽtino.ỏ q pzes nõ lo mũt ỏ roma aon ell fõ colt cõ adeu e soterrat cõ a home mozta l. Aq̃sts reys succeit enlo regne lati y albanes aps mozt ỏ eneas a posats ouídi enlo pzesẽt capitol.axi succintament. com en lur temps essent indoctes los po/ bles de ytalia nos seguis entre ells res digne de matafoza. sol per ve/ nir ala succesSio deles coses roma/ nes fins a octouia:e per honrar ab antiga natura ỏ real sanch lo linat ge dels iulios deuallant de iulio sil uio fill de escanio. segons vol tito liuio:o de iulio siluio fill de romu/ mulo germa ỏ auentino qui segõs eusebio fill y germa dels dits: son besaui de iulio proculo qui ab ro/ mulo fũdadoz:son en roma cap de la casa iulia:dequi hisqueré los ce sas:on es ỏ notar:que axicom per los noms de iulio cesar:y de octo/ uia anomenat augusto:fins a vuy tots los emperadozs de roma son dits cesars augusts: axi del pzimer siluio postumio:fins al rey a venti no. Inclusiuament tots los reys de lacio y de albania fozen nome/ nats silnios.

Capítol dee tractant la allegoria ỏvertũno y pomo na.

MA tozna ouídi ales meta fozas/y perço he mester que declarant aquelles me façau clar: q̃ vol dir vertunno seguint per amozs apo/ mona. BOCACI Per vertũno es entes lany quis cõuerteix en va ries figures. segons varies dispo/ sicions:e fozmes dels quatre tẽps ỏ aquell:e perque ab tal variar los fruyts madurant/y profitãt reno uã. Era dit vertũno deu ỏls fruyts y mes era dit que amaue pomona: deessa deles pomes: pque axicõ lo

anemorat segueix a vna dona lany
segueix ales fruytes. & perço com
vertunno transformat en vella pre
gaua apomona nol volia boir: ans
se lunyaue dell pero com se trans-
forma en ioue fon acceptat daquel
la, per aço senyalant que lāy quāt
es vell/fret/y blanch, per la neu/
no es complagut de pomona: qui
es la influécia qui produeix les po
mes/y los fruyts: pero trāsformāt
se en joue, ço es enlo estiu obte ēnt
vol de aquella: donāt li fruytes ab
bundancia

Capitol onze tractant la allegoria de yphis quis pen ia y anaxares transformada en pedra

REcita apres ouidi en bo
ca de vertunno: lo cas
de yphis quis penia de
uant la porta de anaxa/
res anujat de rebre tants vltratges
de aquella que amaue: mes que la
vida propia. la qual mirant lo cors
de aquell portat per acremar segōs
lantich costum enla finestra per es
pant enredrant se fon dit transfor/
mada en pedra & peraço ouidi mo
ralment auisa als qui aman que p
res no deuē alegir de matarse per
amor dequi amē. p que si sō amats
major anuig nols poden procurar
que priuarse de vida. si empero cō
yphis se trobā mal tractats no po
den fer maior pler ala qls auorreix
que matarse: e qui es lo incensat q
ab dan de sa vida vol plaure al ene
mich: dequi no espera res veure ni
sentir: e si res sent lo foll anemorat
quis penja per mals tractes apres
la mort del ques obra dasa creix en
infern. la pena de yphis vaent ana
xares mirar ðla sinestra al seu cors
espantada sens mostra duna lagre
ma aço me satisfa si alre nous ocor
re: e acceptant ho tots: esperauē q
mes los demanas quāt axi comēci

Capitol dotze tractant la successio de procas: o pa latino fins a romulo: lo he difici dela ciutat de roma la guerra dels romans e sabīs sots tacio y romulo.

DEr be que coses diuerses
sien tractades per ouidi
enlo present capitol pus
sō cōsecutiues y les mes
leguides enlo comēç del gouernar
ð romulo. de tot ensēps me poreu
informar Biēt me si fō roma p Ro.
hedificada perque he hoit alguns
tenir deno. BOEACI. Abort y
deificat lo rey auentino enlo munt
qui prengue loseu nom procas sō
fill: o palatino com vol ouidi reg/
na. xxiij. anys: y morint dexa dos
fills munitor y amulio: e segōs al
guns lo pare dexa lo regne als dos
fills: que per anys se partissen lo
gouern de aquell. aço durant amu
lio lo menor dels germans bande/
jā lo major. & perço p leuarli tota
successio: mata lauso bun sol fill

bosch fugit lanivia sa mare p por ỏ escanio. segõs aq̃lls q̀ diué creusa esser estada mare ỏl dit escanio reg na altres.xxxviij.anys: y dexa sõ fill siluio eneas:dequi virgili diu. Et qui te nomine reddet silnius e/ neas, pariter pietate/vel armis e/ gregius. Apor aquest hauent reg nat.xxxj.any:y dexa lo regne ason fill anomenat lati:q̀ regna sinquã/ ta ãys Alba siluio fill ỏ lati succeit ason pare regna.xxxviiij.anys/y succehi athis qui fon pare de capis regnant.xxiiij.anys. Apres mort del qual capis q̀ segons algũs fon fundador de capua:noble ciutat ỏ campanya:regnant.xxviij.anys/ succehi son fill anomenat capeto. lo qual regna.xiij.anys: e morint dexa lo regne ason fill tyberino. A quest regna vuyt anys:e com en al ba caygues vn iorn y moris negat en vn riu antigament albula nome nat:qui parteix los latins ỏls etru schos:per lo nom del rey negat a/ bolit lo antich nom fins a vuy es dit lo riu de tiber agrípa:o acrota Apres de esser negat tiberino son pare regna.xxxx.anys/y dexa he/ reu romulo siluio:lo qual mori de lamp apres de hauer tengut lo re/ gne.xix. anys./y dexa succesor a vẽtino.ỏ q̀ pres nõ lo mũt ỏ roma ason ell fõ colt cõ adeu e soterrat cõ a home mortal.Aq̃sts reys succeit enlo regne lati y albanes aps mort ỏ eneas a posats ouidi enlo presẽt capitol.axi succintament. com en lur temps essent indoctes los po/ bles de ytalia nos seguis entre ells res digne de matafora. sol per ve/ nir ala succesio deles coses roma/ nes fins a octouia:e per honrar ab antiga natura ỏ real sanch lo linat ge dels iulios deuallant de iulio sil uio fill de escanio. segons vol tito liuio:o de iulio siluio fill de romu/ mulo germa ỏ auentino qui segõs eusebio fill y germa dels dits: fon besaui de iulio proculo qui ab ro/ mulo fũdador:fon en roma cap de la casa iulia:dequi hisquerẽ los ce sas:on es ỏ notar:que axicom per los noms de iulio cesar:y de octo/ uia anomenat augusto: fins a vuy tots los emperadors de roma son dits cesars augusts: axi del primer siluio postumio:fins al rey a venti no. Inclusivament tots los reys de lacio y de albania foren nome/ nats silnios.

Capitol dee tractant la allegoria ỏvertũno y pomo na.

MA torna ouidi ales meta foras/y perço he mester que declarant aquelles me façau clar: q̃ vol dir vertunno seguint per amors apo/ mona. BOCACI Ider vertũno es entes lany quis cõuerteix en va ries figures.segons varies dispo/ sicions:e formes dels quatre tẽps ỏ aquell:e perque ab tal variar los fruyts madurant/y profitãt reno uã. Era dit vertũno deu ỏls fruyts y mes era dit que amaue pomona: deessa deles pomes: pque axicõ lo

enemorat segueix a vna dona lany segueix ales fruytes. & perço com vertunno transformat en vella pre gaua apomona nol volia hoir: ans se lunyaue dell pero com se trans/ forma en ioue fon acceptat daquel la. per aço senyalant que lāy quāt es vell/fret/y blanch. per la neu/ no es complagut de pomona: qui es la influēcia qui produeix les po mes/y los fruyts: pero trāsformāt se en joue. ço es enlo estiu obte ḡnt vol de aquella: donāt li fruytes ab abundancia

Capitol onze tractant la allegoria de yphis quis pen ia y anaxares transformada en pedra

Recita apres ouidi en bo ca de vertunno: lo cas de yphis quis penja de uant la porta de anaxa/ res anujat de rebre tants vltratges de aquella que amaue: mes que la vida propia. la qual mirant lo cors de aquell portat per acremar segōs lantich costum enla finestra per es pant enredrant se fon dit transfor/ mada en pedra & peraço ouidi mo ralment auisa als qui aman que p res no deué alegir de matarse per amor dequi amé. p que si sō amats major anuig nols poden procurar que priuarse de vida. si empero cō yphis se trobā mal tractats no po den fer maior pler ala q̄ls auorreix que matarse: e qui es lo incensat q̄ ab dan de sa vida vol plaure al ene mich: dequi no espera res veure ni sentir: e si res sent lo foll anemorat quis penja per mals tractes apres la mort del ques obra dasa creix en infern. la pena de yphis vaent ana xares mirar dla finestra al seu cors espantada sens mostra duna lagre ma aço me satisfa si alre nous ocor re: e acceptant ho tots: esperaué q̄ mes los demanas quāt axi comēci

Capitol dotze tractant la successio de procas: o pa latino fins a romulo: lo he difici dela ciutat de roma la guerra dels romans e sabīs sots tacio y romulo.

Per be que coses diuerses sien tractades per ouidi enlo present capitol pus sō cōsecutiues y les mes seguides enlo comēç del gouernar d romulo. de tot ensēps me poreu informar Biēt me si fō roma p Ro. hedificada perque he hoit alguns tenir deno. BOEACI. Mort y deificat lo rey auentino enlo munt qui prengue lo seu nom procas sō fill: o palatino com vol ouidi reg/ na. xxiij. anys: y morint dexa dos fills munitor y amulio: e segōs al guns lo pare dexa lo regne als dos fills: que per anys se partissen lo gouern de aquell. aço durant amu lio lo menor dels germans bande/ ja lo major. & perço p leuarli tota succession: mata lauso hun sol fill

de aquell: e ylia germana del dit
lauso sots especia de voler la hon-
rar: mes al temple ỏ vesta a on sots
pena dela vida era seruada virgini
tat perpetua y perque no es res tã
clos ni tan guardat que la donavo
lent ho no sapia obrir. Ãõsta ylia
prenyada de qui satisfeu a son pler
perque lo ver de aço es amagat ab
lo fengir dels antichs qui p en no-
blir lo començ dela ciutat de roma
han dit que lo deu març la empren
ya de remo y romulo. los q̃ls nats
o per ella volent amagar son crim
o per amulio desij̃at lançar ỏ rael
lo linatge de munitor del mõ forẽn
lançats altiber. daon los pres fau-
stulo pastor real e fon dit quels no
dzí vna loba. la qual fõ secta laurẽ-
cia muller del dit pastor anomena-
da loba. perque visque daquest pu
blich vn temps. & perço les tals p
auaricia prostrãt lur castedat dig-
namẽt son nomenades lobes / y en
latí les cambres a on aq̃stes dones
guanyen. son dites lupanarias. A
quests infãts criats crescuts en ca
sa del pastor se ferẽ caps duns grã
companyia de iouens yguals lurs
& anauen robant e guerrejant / ab
tots los poblats en aq̃lla en cõtra
da e seguit tal vida. segõs diu tito
liuio fets certs ỏ lur natura y sabẽt
cõ lurau i p obra ỏ amulio era lãçat
ỏl regne p auẽjar aq̃ll ab los seus.
ordenaren q̃ la vn dels com a pres
y laltre com acusador vengueessen
deuant lo rey amulio. a on com ha
guessen debatut vna estona. leuant
se y lo acusador y lo acusat cõtra lo
rey ab armes lo mataren mẽtre p

ajutjar estaue assegut enl a reyal c
dira tornant lo vell munitor enlo
regne ỏ aui per lo germa era estat
lançat y ells apres fundaren la grã
ciutat de roma. & per nomenar la
acordaren que aquell dels germãs
aqui millor auguri aparria a nome
nas la ciutat. & com a remo se amo
strassen sis voltors y aromulo dot
ze nomena la ciutat aquell qui ha-
uia nom romo. Ydero lantich co-
stũ p fer mes gẽtil lo seu nõ lo ano
mena romulo aço axí sumariamẽt
he volgut dir ỏla successio ỏ romo
y romulo solino satisfent al q̃ vols
amplament te dira les opinions õ
entre los antichs han corregut ỏl
fundament de roma / y apres ỏl pa
ra agusti hoiras dela guerra de ta-
cio ab romulo per les dones furta
des de sabina. & perço dich ab ro-
mulo perque remo germa ỏ aquell
era ja mort quãt fon acuesta guer-
ra. lo qual p hauer passat lo solch
del mur assenyalat contra son ma-
nament romulo feu matar a fabio
vn de sos cauallers. SOLINO.
Ydarent me raonable hauẽt scriu-
re deles coses del mon marauello-
ses comencar a roma cap de tot lo
vniuerç enlo segon capitol ỏl libre
q̃ he scrit de aq̃lles me recorde ha-
uer dit: q̃ molts son q̃ volẽ lo nom
de roma diriuar de cuãdzo. hedifi-
cãt vn petit loch nomenat valẽtia
per los iouens latins. & perço ser-
uada la significacio del primer nõ
son dita roma qui en grechvol dir
valentia. & com los arcades habi-
tassen en laltesa dels mũts. de aqui

tomença que foren dites arces. les torres y fortaleſas deles altres ciu tats heraclites / vol q̃ apres de tro ya preſa alguns dls grechs en aq̃ll loch a on roma es vuy vẽgueren p lo tiber a on aconſell de vna noble dona que portauen de troya preſo nera anomenada rome / cremades les naus fundaren los murs d aq̃l la ciutat / qui per lo nom d aquella troyana fõ nomenada roma. Aga tocles ha ſcrit rome no eſſer eſtada catiua aportada de troya. per los grechs / mes filla de eſcanio y neta de eneas / hauer impoſat lo nom a la ciutat de roma. del temps dl he dificí de aqueſta ciutat. la ambigui tat d moltes coſes que hi ſon molt ans de romulo. Fã moure queſtio es hi la ara de hercules feta apres d hauer mort caco lo gran gegant en lo mont auẽtino qui li furta los bous es hi la caſa d ſaturno / qui eſ dita erarí hedificada dels compan yons de hercules en honor de aq̃ll que hanien hoit eſſer eſtat ſenyor de aquell loch e lo mũt capitolino per aq̃lls fon dit ſaturnino. lo pa / latino algu no dupte q̃ fos primer habitat dels archades mes per be que aqueſtes coſes counengan en treſi publich es en aquell auguri proſper dels dotzevoltors eſſer de guda la gloria del nom de roma : la qual com has hoit hedifica ro / mulo fill de març / y de ylia : e fõ di ta primer roma quadrada per eſſer fundada ſots forma de q̃tre yguals línies començant ala era de apollo termenãt ales eſcales de caco. Aſſi ſõ lo petit mas de fauſtulo En aq̃ſt loch fon romulo criat : y aſſi d edat de. xxij. anys funda los murs dla noua ciutat a. xj. dies deles calẽdas de maig entre dues hores : e tres : e axícõ vol lucio tarconio ſingular matematich roma fon hedificada / eſtant iupiter en picis. ſaturno / ve nus / març : e mercuri en ſcorpí / lo ſol en tauro : e la luna en libra. Fo / ren aqueſts dies anomenats pari / les. per lo part dels dos germans qui naſqueren de ylia : e fon guar / dat que en aquells no fos fet ſacri fici de algun animal. perque foſſẽ nets e immsculats de eſcampamẽt de ſanch AGUSTJ Hedificada la gran ciutat d roma per romulo y mort lo germa com has hoit per que no tenían dones. lãçada fama dels iochs circenſos tirades p de / ſig de mirar les dones dels ſabins foren per los romans detengudes y preſes caſcu triant ſegons la dig nitat de ſon eſtat la muller q̃ li ple ya. Aqueſta fon la primera iuſticia dels antichs romans. daqui par / lãt ſaluſti diu. Jus bonũq; apud e os non legibus magis quã natura valebat. Jder aqueſta iuſticia y bõ dat prengueren les ſabinas q̃ mil / lor / ni mes iuſt que les filles dls al tres ab engã induides per amirar los iochs furtar y aturar ſe cõtra voler dels pares. Car ſi los ſabins feran mal de negar aquellas dema nades quãt fon mes inich furtar / les nodonades. mes iuſta batalla haguera feta romulo garrejant ab aquells per no hauer los volgut atorgar per mullers aſes filles / que quãt guerreja ab aquells qui

còntra ell venian p cobrar les fur
tades.com fon aço ; que ni iuno q
ab lo seu iupiter;ja als romans fa
uoria .Rerum dominos/gètemqz
togatam. Mi venus als seus descè
dents de eneas;pogueren aiudar/
ni endressar en matrimõi sès frau
ni tãt escãpamèt ò sãch escusãt q tã
tost apres del matrimoni ;no fos/
sè estats forçats ò combatre ab los
sogres;ni les fembres mesquines/
encara no acõsolades òla primera
injuria rebuda dels marits;fossen
dotades ab la sanch de sos pares.
Uenseren los romans en aquesta
batalla perque ab estrall ò lurs so
gres;y ab mans sègonoses turmè
tassen abrassant les miserables fil/
les de aquells;no gosãt plorar los
pares morts. per no offendre als
marits vencedors de tals nupcies
fon dotat lo poble roma no per ve
nus ; o juno mes per bellona ; o p
allecto furia infernal;o quant fon
pus prospera andromada ; catiua
òl gran pirro ; que la muller de ro
mulo.perque apres de esser abras/
sada ò pirro no viu a aquell matar
algun troya/y los romãs| matauè
combatent enlo camp.los pares ò
aquelles; que enlos lits abrassauè
andromada subiugada a pirro; sol
ploraue aquells qui eren morts ; e
òls vius no temia.mes les sabinas
tristas/ni la por/ni la dolor/no te/
nian liberta.perque per la mort ò
lurs ciutadans germans/y pares;
o degudament se anujauè ; o cruel
ment se alegrauen. enaço vench la
cosa que axicom se muda la fortũa
deles batalles. algunes per lespa
sa dels pares. perdien los marits
altres per entremesclats colps poi
en lu y laltre/ y no pensseu que fos
sen pochs los mals que sostengue
ren los romans ental guerra en q
veran assitiada la lur noua ciutat/
y ab portes tancades eran forçats
guardarse.les qualsvbertes ab en
gan entrant los enemichs dintra
fon la aspra batalla en qui foren es
tats los romãs vẽsuts e subiugats
sino que les dones furtades ab ca
bells arrẽcats y ab pits descubertS
abrassant asos germans /y pares/
ab humil pietat venseren la ira de
aquells faent los posar les armes
fermãt lo pacte ab qui òls dos po
bles fetvn ensemps visqueren din
tre los murs ò roma sots gouern
de romulo/y tacio que era rey òls
sabins. Aqst esforçat sostench per
companyo romulo qui no volgue
la companyia del germa nat ab ell
en vn dia.mes no podent molt so
stenir aquell faent lo matar resta a
soles rey aço amescla desas fictiõs
per saluar la onor òls romans tra
cta ouidi enlo present capitol/ y al
guns volen que en aquesta guerra
tarpea filla de vn noble roma obrí
la porta p on entraren los sabis dĩ
tre roma.cõ ha tocat ouidi.Apres
ornant ho ab lo que diu de venus
y de iuno y ab la aygua calda qui
gran temps apres bisque enaquell
loch

Capitol tretze tractantla a llegoria ò romulo transfor mat enlo deu qrino he ercí

dia sa muller enla deessa ora

G Ran plerbe pres enlo que maueu dit ỏ romu lo y del bedifici de ro/ ma: y nol pẽdre menor sim declarau la fi dela vida de aq̃ll ni com forẽ mudats los noms ỏll y de sa muller. dient que foren fets deus celestials. BOCACJ Ab tã largues y ornades fictions / com ha posat ouidi enlo presẽt capitol sesforça de seguir: e colorar la opi/ nio de aquells qui digueren romu lo ferit de lamp fet deu quirino / y la muller seguint lo: feta deessa ora q̃que solią los antichs mudarlos noms ỏls que deificauen per ama gar com eran estats homẽs la mul ler fon dita esser deificada. perque morint segui a son marit. de romu lo boiras ỏ solino breumẽt: y aps a compliment de mi. SOLJNO Romulo daqui he parlat ja regna xxxvij. anys home guerrer y esfor çat: tot lo temps de sa vida dels sẽ nites fon lo primer triumfo: y a a/ cronio rey de aquells: leua les ar/ mes que penia enlo temple ỏ iupi ter farctrio nomenant les opimes Segonament triumfa dels anten / nats. Terçamẽt dels vegentos: y passat tot aço lo. xxxvij. any de sõ regne desparech enla paluda capre ha. BOCACi. Romulo enlo tẽps que regna per amor de acta laren / cia quil hauia nodrit restant hereu de aquella: ordena la festa laurẽtal Ordena en deu mesos lo any. Fũ/ da lorde dela milicia: elegint ỏ mil vn per lo vs ỏles armes institui. c.

dels antichs anomenant los pares y senadors qui de cõtinuu congre/ gats en consell proueissen al que e/ ra mester. los fills de aquests forẽ patricians. parti lo poble en curi/ as y els cauallers en esquadres de cent en cent nomenades centurias per on los capitans de aquelles cẽ turions diguerẽ. moltes altres co ses. ordena hauent mes esguart a guerra q̃ a pau: e com vn iorn p or denar lo exercit estigues sobre les paludes capreas nada ỏ improuis vna gran tempestat ab agres trõs y ab espessa pluja fõ leuat ỏls vlls ỏ tot lo poble sens esser vist dalgu mes enla terra. molts han cregut que fon mort per los patricians: y lançat lo seu cors en la aygua de aquell estany. perque afauoria mes lo poble que aells / y pusque passa lo poble sens moures veent se pri/ uats de aquell. molts començaren adir quel fill de març era deificat. la qual folla creença es cregut per obra de vn noble esser fortificada: car iulio proculo qui era dit del li/ natge de eneas / dexant alba abro mulo esser vengut en roma: veent la ciutat congoxada per la perdua del primer rey axi a tot lo poble p la segõs vol tito liuio. Romulus q̃ rites parens vrbis huius prima o/ dierna luce celo repente de lapsus se mihi obuiuz dedit cum perfusus orrore verebundus astitissez petẽs contra vt intueri fas esset. Abii / mucia inquit romanis celestes: ita velle vt mea roma caput orbis ter/ rarum sit. proinde rem militarem colãt: sciãtq3: & ita posteris tradãt

nullas opes humanas armis ro/
manis resistere posse hec ita locu/
tus sublimis abijt. Tant pogue lo
parlar de aquest enlo parer del po
ble que romulo per tots fō cregut
deu anomenat quirino o perque e
ra acostumat mentre viuia ō apor
tar tostemps vna asta enla ma qui
es dita quiris enla lengua sabina:
o segons plini per quiria petita vi
la dels sabins eren dits quirites
los romans e axi lo cap dells dey
ficat fon nomenat quirino.

Acaba lo quatorzen libre ō libre de allegories y moralls exposicions enlos libres de ouidi. Comensa lo quinze e capitol primer tractant lavi da de pictagoras.

Pres la mort da romu/
a lo segons ouidi posa: y
la veritat nūma fon se
gon rey enla ciutat ō ro
ma e pque enlo capitol sise del pre
sent libre me resta loch a demanar
ō aquell nomi vull detenir: nivull
axi poch demanar de micilio fill ō
elemō qui perlo miracle deles pe
dres negres transformades en blā/
ques fon absolt del judici: y en y/
talia primer de tots los grechs he
difica ciutat nomenāt la cotro per
lo nom del antich hoste de hercu/
les segons posa ouidi perque com
prench ab lo que he hoit si aço fon
ver esser estat lusio del diable per
a crexer mes la devocio dels qui
colian hercules. y com entenga o/
uidi hauer volgut enlo primer ca/
pitol daquest libre derrer narrar
lo hedifici de aquesta ciutat per a i
troduir la gran doctrina de picta
gozas qui de samo lunyant sevēch
star en cotro y enella preycaue no
deuer esser los bruts animals mē/
jats perque passen enells les nīes
animes y la instabilitat ōls elemēts
dels monts dels rius y deles ter/
res ab diuerses transformacions
naturals: duns animals en altres
no callant se enla fi en persona de
aquell dir: la mutacio del stament
deles coses publiques per a venir
al imperi roma e de aço que ouidi
en persona de pictagozas tan este/
sament tracta: volria restar infor/
mat de vosaltres: y ans ō tot dela
vida de aquell. BOECI. Per
satisfer al que vols enlo present ca
pitol hoiras la vida de pictagozas
de mi. y enlo seguent de lectanci:
prouada clarament la immortali/
tat dela anima nostra descriuint la
error de aqll qui dix apres la mort
passar en altre corse ō mi enlo terç
la instabilitat deles coses creades
el natural transformar duns ani/
mals en altres cōcloēt enlo quart
del mudar del estament dels reg/
nes e imperis. Orosi. Bonat tal or
de del gran promovedor de aquest
noble collegi comença seruāt aqll
raons de tal manera recitant la vi
da ō pictagozas. BOECI. Se/
gons justino vol enlo libre. xx. de
bellis esternis. Pictagozas fon ō
la ysla de samo fill devn mercader
nomenat de marato: e volēt se apli

plicar en estudi de sciencies specu-
latiues primer passa en egipte per
apendre les sciencies metamatiqs
y de aqui passa en babilonia p sol
compendre lart de astrologia ven-
gue apres a estar en macedonia y
en cret p cotèplar y veure les grãs
leys de ligurgo /ò minos .y dels
altres fũdadors òles greguesspoli
cies p on pictagoras axi fet docte
fõ reputat y tègut en estima y mes
ho fora estat sino hagues tègut lo
passar de nres animes en nouells
cossos per opinio ferma. pero vl-
tra aço contra que amplament ho
iras a lectanci enlo seguèt capitol
en moltes coses es digne de labor
com tengues ò deu que era vn em
perador regint tot lo vniuerç al ql
nos deuia en res contra dir. E ju-
dica pictagoras la amicicia als ho-
mès necessaria dièt q p saluar aql-
la duiã abãdõar la vida y en aço
spirat segui lo diz òl euãgeli aõ diu
iesuchrist.majorè dilectionè nemo
habet;quã vt ponat quis animam
pro amicis suis. E perço seruant a
quest manament de lur mestre phi
cias y damon;segons posa valeri
enlo libre quart a set capitols lavn
resta en reena per laltre condemp
nat a mort per dionis y laltre torn-
na al loch aon creya morir per de-
liurar de mort aquell amich qui fi
ant òll se era offert al perill de aql-
la;ab aço amansant la ira del tiran
y conduint lo a voler esser terç en-
la lur amistat;e com ans de picta-
goras los homens qui saguian le-
studi òles letres;fossen dits sauis
aquest primer de tots pres nom ò
philosoph. perque aturant ab lo
princep leonta y deuant ell disput-
tant dels secrets naturals interro
gat per ell dela art sua respos no se
guir alguna art mes esser philosof
q vol dir amador de sauiesa :scriui
aqst primer nomenat philosoph :
circa mores.moltes dignes sentè-
cies dels quals sol vull què hojes
vna molt singular quant per a re-
glar la vida del home dix scriuint
Fuganda sunt omnibus modis et
abijciènda langor a corpore Impe
ria ab animo. luxuria avètre a ciui
tate cedicio adomo discordia.et in
cõmuni acunctis rebus intempe-
rancia e acostantse lo terme ò sa vi
da partint de leonta pictagoras vè
gue en metaponto:aon morí e fon
tengut en tanta reuerècia que òls
pobles reputat deu dins la casa a
on hauia stat de que li feré temple
souint li erè offerts diuinals sacri
ficis.

Capitol segon condemnãt la error de pictagoras del passar òles animes en altres cossos y prouant ab raons actoritats y exemples la im mortalitat dela anima no stra ab la resta del segon ca pitol de ouidi.

SEguint lorde prepo
sat viu començar lec
tanci y obrit la vena
de tulliana eloquen-
cia que dins son pits

tenia declarar y ꝑuar ab tals raõs la ímmortalitat dela anima nostra y destruir la error de pictagoras. LEETAMEJ. Un es lo subiran be del home y es la ímmortalitat dela anima per obtenir la qual del prícipi naxé a aquesta tirã. aq̃sta spera la humana natura a aquesta nos empeny la virtut de aquesta entre los philosophs ha hagudes moltes opinions y tant diuerses q̃ tulli recitades aquelles diuharum sententiarum que vera sit deus aliquis viderit. Aquesta plato y aristotil ab tots los lurs secassos: sesforcé ỏ prouar no ab lo trasspassar de vns cossos en altres axícom dix pictagoras de qui parle o uidi afermant ỏ simateix que enla guerra de troya era estat euforbi o marauellosa e singular memoria ỏ pictagoras: y miserable lo oblit ỏ tots nosaltres qui no sabez lo que ans som stats. mes peruẽtura per gracia special aquell sol obtenque no beure dela aygua de lete qui segons los poetes causa obliuio: o vertaderament com fos fill de pare menys noble: que no volguera dels versos de homero volgue cõponent son linatge prebicar semblants desuarions dient per afermar lo que deya ỏ si les animes renaxer dels homẽs no sol en altres homens mes en besties: y aucells e axi durar la immortalitat: aço es cosa de burla y per tal reputada ꝑ tots los antichs ꝑq̃ vns dells perbe que ab arguments flachs prouauen la immortolitat dela anima nostra y altres negant aquella sesforçauẽ en prouar que ab lo cors peria. de aquests foren epicuri/ democrito/ diseardho/ e lucreci dient primer que pus ab lo cors la anima naxia era necessari que ab aq̃ll peris & mesauãt ꝑ lo saber q̃ es acte dela anima crexent enlos fadrís enlos jouens floxint y mancant en los vells sesforçauen prouar lanima enuellir. y morir. tercerament digueren que pus la nostra anima era ligada axi ab lo cors que la dolor de aquella sentia y per embriaguesa: y oradura perdia lo vs dela rao clarament: se mostraue aquella esser fragil: e corruptible Quartament y derrera dexãt moltes de lurs mortals raons volgueren prouar la mort delanima. perço que algu morit: par que a poch apoch axicom se cõsuma la anima la vida se acaba: e resten ensemps morts aquella y lo cors diét si fos viua per si: o immortal separada ỏl cors en vn instant ỏ aquell fugiria lo que no fa: ans veem que comencãt a refredar los peus: apas apas se refreda la sanch qui es vida del cors y noy ha altra anima. aq̃stes raons quant sien flaques y de poca firmesa: facilment compendras enla fi de mon dir. & nota que dos son les parts principals constituints lo home: ço es la aia e lo cors e moltes les coses propies dela anima y moltes les del cors: y moltes comunes al vn y alaltre: propi es dela anima: entendre: voler y recordar: eviure separada: propies del cors sentir y rebre forma e pdre la morint: comu dels dos es lo

viure ensemps y comuna als dos es la virtut. la qual tostèps que al cors es referida! es dita força per differencia dela virtut e fortaleza qui es propi dela anima y perque com es dit: als dos es comuna la fortalesa entre si distinguida: als dos es preposada batalla singular Lo cors qui es espes y comprcen/sible: cõbat ab enemichs: visibles y palpables la anima inuisible: te semblãts enemichs: qui no poden esser vists ni tocats aquests sõ los vicis y les cupiditats. e axícom lo cors combatent ab altre cors ó ho me/o de fera/batalla per salut de sa vida y vencent viu: y vençut re/sta mort: lanima combatent ab los vicis fa per on viu o mor vencent o essent vençuda: tots treballen p viure la anima e lo cors: ab esta dif ferècia/que la anima eternal: y lo cors tèporal vida cercã. Si dõchs la virtut per si no es benauentura da pus ensostenir los mals esta to ta sa força si totes les coses dels al/tres desijades menyspresa si lo su/biran grau de sa perfectio esta en sostenir lo morir ab esforç y meny spesar la vida per tots tant stima/da/y es necessari aquesta virtut paresca algun fruyt com no pugã los treballs sostenguts fins ala mort restar sens rebre premi. y pre miats no puguen essen/mètre du/ra lo exercici dells/resta que apres la mort/o fi dela vida present/a tre balls subjugada/lo virtuos reba lo premi del ben viure el vicios la pena perque sia seruada ygualtat de iusticia & axi se mostre lo subi/ran be del home esser la immorta/litat y no es callat per seneca enlo libre de in matura morte quãt diu vna res est virtus/que nos immor talitatem donare possit ꝛ pares di js facere. y los stoychs aqui aquell seguia negan sens la virtut algu poder esser benauenturat. donchs la benauenturãça premi es dla vir tut pus la virtut sola aten y aquel/la qui no te terme ni pot sentir do/lor per on sol es aconseguida abla immortalitat. apres de aquesta vida qui per lo cors subiugada a mals no pot attenyer la benauenturan/ça aço nos pot negar per algu qui conega la virtut pertãyer als mor tals lo premi dela qual es la beati/tut qui com es dit nos pot aconse guir sẽs immortalitat. Aquesta de uen los homens desijar y treba/lar ó hauer: perque a culpa lur no sentã la segona mort. en qui morẽ viuint eternalment turmentats iu stament per aquella justicia que viuint menyspresaren. & quant se degue desijar la gloria dela immor tal vida nos amostre aq̃sta tèporal qui plena de treballs subiugada a penes y miseria/es tant desijada p tots que tant los vells com los jo uès los pobres com los richs/los sauis com los folls/desijan aque/sta vida breu y tan treballosa/per on se proua si aquesta finida y ma/lalta es tenguda en tan preu. la in/finida y sens dolor esser subirã be Finalment no es de creure que al gu may hagues menyspresat aque sta present vida. o sostengudavolũ taria mort. sino per sperança de al

tre millor vida. y aquells qui per salut ỏ lur ciutat y pobles elegiré morir com meneocho en tebas / y codro en atenes e curcio y dos de cijs en roma may la mort hagueré preferida als delits dela vida: sino pésassé rebre en altra vida lo fruyt ỏ glorioſa fama. & perço es als homeus: la virtut prepoſada perque ab ella vençudes les naturals cupiditats: y proſtrads les coſes terrenals: pures y vencedores: les animes ſoltes ỏl vicle corporal tornen adeu: don tenen lo principi: e aço aſſenyala leſguart de noſtres vlls endreçats ves lo cel a differencia dels altres animals qui miran ala terra: aſſenyalen meſauãt la religio y amor que ſols de tots los animals tenen adeu los homens: prouant que no es mortal aquell qui ama y enten adeu be immortal ara reſte reſpondre ales raons ãn contrari ſon fetes. & primer ala q̃ díu q̃ morazi la anima ab lo cors com enſemps ab ell comença viure: aço es falç y lo contrari ſe proua del effecte perque no perexen hos diſolen enſemps lanima y lo cors ans veem que la anima deſeu parant aq̃ll reſta entegra p molts dies y dura gran temps ſi es reparat ab coſes reſeruatiues de putrefactio cõ veem enlos reys: e ſi fos axicom es dit enlo perir dela anima reſtaria ỏſſeta la fabrica ỏl corſ o pus toſt feria lo cors deſſet perq̃ es contentiu de aquella per on reſta que com emſemps nos deſſacé ni en vna manera que no tenen vn principi los dos. ans feta la ſeparacio que anomenan mort: caſcu ỏ aquells torna a ſõ principi: ço es a la terra lo corruptible corſ. y al cel leſpirit imortal y aço lucreci oblidat del que hauia dit que peria la anima ab lo cors vençut del ver affirma ignorant: quant dix enlos verſos ſeguents. Cedit idem retro de terra quod fuit ante. interram ſed quod miſſum eſt ex eteris oris Jo ruſus celi fulgencia templa recextãt. Jdaſſãt ala ſegona rao ỏl crexer e minuar del ſeny ab quivo len prouar la fragilitat ỏla anima noſtra. reſponét dich q̃ la anima per lacte de entendre tots dies aprofita y p aq̃ſta part ſe diu mens e penſa mes per lacte ỏ eſſer e animar perqui es dita anima no te fi: ans dura eternalmét envn ſtat ſés rebre algũ dan / pero perque la pẽſa: o intelligẽcia trau ſos actes en obra per medi del orga corporal ſegons la diſpoſicio de aquell ſe moſtra mes y menys: y axi ala terça ỏ la embriaguesa y oradura podem dir que la part del entendre per indiſpoſicio / o ſuffucacio del orguc aon obra ſẽt lo dã de aq̃llas: y no la anima e perço ſon dits dementes: los horats y no exanimes per amoſtrar que tal mal ſent la penſa ço es la intelligẽcia del animal qui teys de rao eſtant en ſa força la anima entegra. lo quart aximateix es molt fluix argument dient que no es deſſeta apoch apoch com veem dels que moren perque yavola en inſtant lanima del nafrat: pero ỏls altres qui en malaltits moren triga exalant lo ſpirit exir lo qual es

contengut enlo cozs perla sanch com lo lum per lo oli/e perço con sumada la materia per qui lo spi/ rar se cria los membzes se refredã e primer aquells que sõ mes luny dela regio calda y no es de creure per veure apagar y desser lo senti/ ment del cozs la anima mozir: que no perex la anima per lo mancar del cozs ans aquell per lo partir ỏ la anima se refreda y moz y no pot esser que per si no viua aquella / q̃ a altre es fozma de vida y de esser perfet. Falsa es donchs la senten/ cia de democrito/dicearco e picu/ ri e luczeci dela dissolucio dela ani ma. dela qual no gosariã dauãt al/ gun magichres afermar qui sabé ab certs versos fer exir aquelles del infern/y perlar ab los homés consecutiuament per majoz cuidé cia de aquesta veritat tevull pozta2 auctozitats de alguns antichs phi losophs y poetes afermant e prey cant la anima immortal & primer aristotil enlo segon de anima par/ lant dela intellectiua/per compa/ racioõles altres ha dit. Separatur autem hoc ab hoc/tanq̃ perpetuũ acozruptibili. y en aço segui aristo til a plato qui parlant dels homés dix. Ipse misericoz mo2talia illis vincula faciebat. Reputant ala mi sericozdia de deu la mozt dels ho/ mens perque exint de stat de mise/ ria e volen a vida eternal/ouidi en molts lochs dela obza present/tra cta de molts aps la mozt fets deus y senyaladament enlo libze noue/ parlant de hercules en persona de jupiter diu. Nec nisi materna vul canum parte potentem. Sentiet e/ ternũ est ame quod traxit et exps atqz immune necis nullaqz doma bile flãma: Idqz ego defunctũ ter ra celestibus ozis/accipiam. & vir gili mostrãt enlo sise dela sua ney da les penes y lo premi deles ani mes diu. Quisqz suos patimur manes exinde per amplum. mitti mur/elisium et pauci leta arua te nemus. No vull curar del que an dit de aço los prophetes sãcts per la boca ỏ deu com dauid en molts psalms micheas a. viij. capitols. Ezechiel a. xxxvij. e job en molts lochs de son libze mes per cloure lo dir dela immoztalitat poztare dos antichs testimonis lo primer de hermes trismegisto qui descri uint la natura del home per amo/ strar com es fet per deu dix. Et idé ex vtraqz natura mozali et imoz/ tali vnam faciebat naturam homi nis eundem in aliquo quidem im/ mozta1em in aliquo autẽ mozta1ẽ faciẽs. et hũc ferẽs ĩ medio die na/ ture et mozta1is ꝛ ĩmozta1is muta bilisqz cõstituit vt oĩa videẽs: oĩa mi retur. lo altre testimoni sera de a/ pollo milesio: qui interrogat per vn anomenat polites sila anima e ra disolta per la mozt o restaua en vida respos. Anima quo ad vincu lis cozpozeis tenetuz cozruptibiles passiones sẽcies mozta1ibus cedit dolozibus cum vero humanam so lucionem velocissimam post cozru ptum cozpus inuenerit omnis he terra fertur: nunquam senescens: et manet ineternum: sine pena pri/ mogenita etenim hoc diuina dis/

tre millor vida. y aquells qui per salut d lur ciutat y pobles elegiré morir com meneocho en tebas / y codro en atenes e curcio y dos de cijs en roma may la mort hagueré preferida als delits dela vida: sino pésassé rebre en altra vida lo fruyt d glorioſa fama. E perço es als homeus: la virtut prepoſada perque ab ella vençudes les naturals cupiditats: y proſtrads les coſes terrenals: pures y vencedores: les animes ſoltes dl vicle corporal tornen adeu: don tenen lo principi: e aço aſſenyala leſguart de noſtres vlls endreçats ves lo cel a differencia dels altres animals qui miran ala terra: aſſenyalen meſauāt la religio y amor que ſols de tots los animals tenen adeu los homens: prouant que no es mortal aquell qui ama y enten adeu be immortal ara reſte reſpondre ales raons q̄n contrari ſon fetes. E primer ala q̄ diu q̄ mor axi la anima ab lo cors com enſemps ab ell comença viure: aço es falç y lo contrari ſe proua del effecte perque no perexen hos diſolen enſemps lanima y lo cors ans veem que la anima deſeu parant aq̄ll reſta entegra p molts dies y dura gran temps ſi es reparat ab coſes reſeruatiues de putrefactio cō veem enlos reys: e ſi fos axicom es dit enlo perir dela anima reſtaria dſſeta la fabrica dl corſ o pus toſt ſeria lo cors deſſet perq̄ es contentiu de aquella per on reſta que com emſemps nos deſſacē ni en vna manera que no tenen vn principi los dos. ans feta la ſeparacio que anomenan mort: caſcu d aquells torna a ſō principi: ço es a la terra lo corruptible corſ. y al cel leſpirit imortal y aço lucreci oblidat del que hauia dit que peria la anima ab lo cors vençut del ver affirma ignorant: quant dix enlos verſos ſeguents. Cedit idem retro de terra quod fuit ante. interram ſed quod miſſum eſt ex eteris oris Id ruſſus celi fulgencia templa recextāt. Paſſāt ala ſegona rao dl crexer e minuar del ſeny ab quivo len prouar la fragilitat dla anima noſtra. reſponēt dich q̄ la anima per lacte de entendre tots dies aprofita y p aq̄ſta part ſe diu mens e penſa mes per lacte d eſſer e animar perqui es dita anima no te fi: ans dura eternalmēt envn ſtat ſēs rebre algū dan / pero perque la pēſa: o intelligēcia trau ſos actes en obra per medi del orga corporal ſegons la diſpoſicio de aquell ſe moſtra mes y menys: y axi ala terça d la embriagueſa y oradura podem dir que la part del entendre per indiſpoſicio / o ſuffucacio del orgue aon obra ſēt lo dā de aq̄llas: y no la anima e perço ſon dits dementes: los horats y no exanimes per amoſtrar que tal mal ſent la penſaço es la intelligēcia del animal qui teys de rao eſtant en ſa força la anima entegra. lo quart aximateix es molt fluix argument dient que no es deſſeta apoch apoch com veem dels que moren perque yavola en inſtant lanima del nafrat: pero dlſ altres qui en malaltits moren trigа exalant lo ſpirit exir lo qual es

contengut enlo cors perla sanch com lo lum per lo olí/e perço con sumada la materia per qui lo spi/ rar se cria los membres se refredã e primer aquells que sõ mes luny dela regio calda y no es de creure per veure apagar y desser lo senti/ ment del cors la anima morir: que no perex la anima per lo mancar del cors ans aquell per lo partir ỏ la anima se refreda y mor y no pot esser que per si no viua aquella / q a altre es forma de vida y de esser perfet. Falsa es donchs la senten/ cia de democrito/dicearco e picu/ ri e luczeci dela dissolucio dela ani ma. dela qual no gosariã dauãt al/ gun magich res afermar qui sabé ab certs versos fer exir aquelles del infern/y perlar ab los homés consecutiuament per major cuidé cia de aquesta veritat tevull portar auctoritats de alguns antichs phi losophs y poetes afermant e prey cant la anima immortal & primer aristotil enlo segon de anima par/ lant dela intellectiua/per compa/ racio dles altres ha dit. Separatur autem hoc ab hoc/tanq̃ perpetuũ a corruptibili. y en aço segui aristo til a plato qui parlant dels homés dix. Ipse misericors mortalia illis vincula faciebat. Reputant ala mi sericordia de deu la mort dels ho/ mens perque exint de stat de mise/ ria e volen a vida eternal/ouidi en molts lochs dela obra present/tra cta de molts aps la mort fets deus y senyaladament enlo libre noue / parlant de hercules en persona de Jupiter diu. Hec nisi materna vul canum parte potentem. Sentiet e/ ternũ est ame quod traxit et exps atq; immune necis nullaq; doma bile flãma: Idq; ego defunctũ ter ra celestibus oris/accipiam. & vir gili mostrãt enlo sise dela sua eney da les penes y lo premi deles ani mes diu. Quisq; suos patimur manes exinde per amplum. mitti mur/elisium et pauci leta arua te nemus. Mo vull curar del que an dit de aço los prophetes sãcts per la boca ỏ deu com dauid en molts psalms micheas a. viij. capitols. Ezechiel a. xxxvij. e job en molts lochs de son libre mes per cloure lo dir dela immortalitat portare dos antichs testimonis lo primer de hermes trismegisto qui descri uint la natura del home per amo/ strar com es fet per deu dix. Et idé ex vtraq; natura mortali et imor/ tali vnam faciebat naturam homi nis eundem in aliquo quidem im/ mortalem in aliquo autẽ mortalẽ faciẽs. et hũc ferés ĩ medio die na/ ture et mortalis ꝛ imortalis muta bilisq; cõstituit vt oĩa videẽs: oia mi retur. lo altre testimoni sera de a/ pollo milesio: qui interrogat per vn anomenat polites sila anima e ra disolta per la mort o restaua en vida respos. Anima quo ad vincu lis corporeis tenetur corruptibiles passiones sẽcies mortalibus cedit doloribus cum vero humanam so lucionem velocissimam post corru ptum corpus inuenerit omnis he terra fertur; nunquam senescens: et manet ineternum; sine pena pri/ mogenita etenim hoc diuina dis/

de effraym any quatre mil·ia. xxxv
Regnāt aximateix anthano enlos
asirians e lati enlos lacios Tots a
quests regnes durāt y prosperant
lo dels asirians veren fi e principi
y no tarda apres aqlls la fi dla grā
monarchia comēçada p nino q mil
v. cents. sexanta. vii. anys apres dl
primer belo regnant asaradon ensi
ria fill de sennaserip qui fō en tēps
de ezechies. xvij. rey de iuda pres
fi lo regne dels dits asirians decli
nant dels obediencia del dit asara
dō. merodach y artabo pmers dos
reys famosos de media: e de babi
lonia. En aquest temps ab poca di
ferencia de vn al altre comēçaren
los regnes dels babilonians y dls
.B. la vn sots merodach / y lo al
tre sots romulo. E axicom p siti sō
en diuersos lochs: la vn de orient
y laltre de occident: diuersamēt en
tresi comparats se raonē: y de aco
te dire en la fi. comença donchs de
florir babilonia sots merodach lāy
quatre milia quatre cēts setāta dos
y roma estech fūdada lany quatre
.B. ccccl xxxiiij. dura lo regne dls
babilonias fins a baltasar derrer
rey de aquells. ccvij. anys. lo qual
vensut per dari lo primer fill de as
tiages rey de media comēça enell
la segona monarchia dels medos.
Y aquesta dura poch: que ell ma
teix vensut per ciro rey de persia.
resta rey tributarí: e comēça ab lo
dit ciro. La terça monarchia dels
persians lany quatre milia siscents
sinquāta nou y dura. cc. anys fins
al quart dari: qui vensut per alexā
dre acaba la monarchia dels pses.
donant comēç ala ārta dls grecb s
sots lo gran alexandre. Aquest fill
de phelip subiugada la asia / y vna
part de europa. preparant los na
nilis per apassar en affrica. dins la
grā babilonia: enla qual hauia oit
legacio de frança y de espanya. fō
preuengut de mort a trēta tres āys
dela sua edat y a sinch dela monar
chia: e a. xij. del regne dls macedo
nians. apres mort de alexandre co
mença esser famos lo regne dels e
gipcias. sota lo primer tholomeu
e dura fins acleopatria. ccxv. anys
& mes per mort de alexādre torna
esser famos lo regne dls asirās: dl
pmer seleucho: o nichanor fins al
derrer phelip. clxxxiij. āys. dur āt
donchs en orient: e passant los re
gnes dels medos. dels persas dls
grecbs. dels egipcians: y dels asi
rians. Bo. sots los homens illus
tres consolas dl primer bruto sins
als darrers irsio cpāsa flor e triū
fa dāt fi ales tres guerres punicas
o cartagineses ala guerra macedo
nica e ponticha / y amoltes dls ipā
yols: trāceses: e bretons: ab aque
lles sostenit y reposāt moltes guer
res ciuils fins q encruclit se la guer
ra intestina entre los cauallers de
pōpeu y cesar: apres la mort dl dit
cō cstigues p apres del tot lo nō
.B. deu volgue restaurar: y socor
rer al mon ab lo noble octouia au
gust primer empador dels romās:
q totes coses reposades: sobrats
march antoni e marco lepido: ob
tengue la monarchia de tot lo vni
uerç / y fō la quita major d quantes
sō estades. pq̄ so q̄ algu dls passats
no pogue p. xij. āys cōtinuus octo

ia feu ſeruar enlo mõ ço es gene/
ral pau: e aço no p potẽcia ỏ hoſts
armades: o índuſtria ỏ hũana rao
mes per ordinacio del omnipotẽt
deu. perque enlo temps ỏ octouia
deuie naxer ieſus rey pacifich: e fõ
be raonable que aquell naxent foſ
lo mon regit per vn y tan virtuos
princep: enlo començ ỏl regiment
del qual: molts ſenyals ſe moſtra/
ren del aduenimẽt del nr̃e redem
ptor. & lo primer quant mort gayo
ceſar ſon oncle tornant de apollo/
nia entrant enla ciutat hora quaſi
ỏ tercia repẽtinamẽt ab layre clar
y net vn cerle ſemblãt al arch cele/
ſtial ſenyí la rodoneſa del ſol qua/
ſi com ſi fes demoſtracio de aquell
vn e principal en aq̃ſt mon ſol en/
tre tots clariſſim en temps ỏl qual
era eſdeuenidor aq̃ll qui ſol lo mõ
e lo ſol ha creat y gouerna. Lo ſe/
gon ſẽya fon quant en ſicilia rebu/
des les legions de ponpeu elepido
.xxx. milia eſclaus tornats aſos ſẽ
yors. xxxviiij. legions deſtribuỉds
p guardia del mon entrãt en la ciu/
tat dona y relaxa al poble totes leſ
quantitats al emperador degudes
y en aqueſts dies envna publica ta
uerna, pertot vn dia: e mana vna
font molt habundãt de oli. per lo
qual ſenyal que eo pus euidẽtmẽt
amoſtrat que la natiuitat ỏ criſt en
los dies de octouia entot lo mõ re/
gnant eſſervenidora com criſt enla
legẽda ỏla gẽt entre qui y dequi es
nat vulla dirvntat Lo terç ſẽyal fõ
quãt enlo ſeu ſinquẽ cõſolat. La p
mera volta que apres. cc. ãys tãca
les portes de jono lo dia q̃ primer
ſõ ſaludat auguſt nom ſol permes
al ſẽyors ỏl vniuerç fon lo dia. viij
del yous ỏ janer. lo qual noſaltreſ
nomenam epifania. ço es apicio: e
mãifeſtacio ỏl diuinal ſagramẽt: e
miſteri: quaſi que per deu fos elet
aquell dia. p exaltacio del princep
terrenal: en qui poch apres deuia
pla adoracio dels magos eſſer ma/
nifeſtat lo princep eternal. Final/
ment ceſar auguſt qui es octouia:
de leuant aponent de migiorn atra
muntana y per tot lo circuit dela
mar occeana tota la gẽt ſotsvna cõ
cordable pau ordena: y lauors ell
mateix. La terça volta tẽca les por
tes de jano qui dotze anys tẽcads
eſtigueran. e lo mõ repolat. dõchs
en aquell any que ceſar auguſt per
ordinacio ỏ deu Alqueſta veriſſima
y fermiſſima pau compõe: naſque
ieſucriſt. Lo aduenimẽt del qual
aquella reforma: y forçaut la natu/
ra dels homens feu durar per dot
ze anys. com enlo dia del ſeu naxi
mẽt hoiſſen los homẽs los angelſ
alegrant ſe cantar: gloria in excel/
ſis deo & in terra pax hominibus
bone voluntatis En aquell mateix
temps aqueſt aqui la ſuma ỏ tot lo
vniuerç: e lo gouern fõ atorgat no
comporta o no goſa nomenar ſe ſẽ
yor p eſſer entre los homẽs: nat lo
ver ſẽyor del humanal linatge. En
aqueſt any q̃ era ỏ adam ſinch. Aſb
. clxxxviiij. Aq̃ſt ceſar q̃ atãt grãs
miſteris hauia deu p̃deſtinat. Pri
mer feu aq̃ll edicte daq̃ diu lo euã/
geli Exit edictus a ceſare agusto vt
deſcriberet vniuerſus orbis: p to/
tes les prouincies fent ſcriure los

caps de tots los homēs|al cens del imperi roma:e lauors naxent iesu christ tantost fon scrit als cens roma. Aquesta es laprimera clarissima profecio:qui delara celar y los romans senyors del vniuerç. ptal descripcio:enquí aquell q̄ tots los homens feuvolgue esser trobat home/y entre ells scrit cosa del principi del humanal linatge enlo mō no praticada:ni atorgada a negun altre regne per on q̄ duptara: que iesucrist aquesta ciutat per la volun tat sua hage puiada ental prosperi tat pusque della naxent volgue esser ciutada y scrit enlo sens. E mes auant se mostra la cura de deu disponēt lo imperi. R. en cap dla cristiādat quāt lāy nou cēts. lxxxxvij Ab vrbe condita. dispone la succes sio del imperi en phelip. xxiiij. emperador apers august:lo q̄l ensēps ab lo menor phelip' son fill regna vij. anys. Aquests forē los primes de tots los cristians emperadors. Enlo terç any del imperi dls quals compliran los mil anys dela fūdacio dela ciutat de. Ro. y axi ab solennes iochs lo mes glorios d totes los natals anys que eran passats/ fon celebrat per princep cristia/y no es dupte que philip aquest acte de tanta honor a iesucrist e ala sgle sia ab deuocio' referi:pus algū doctor no recita que pujas segons lā tich costum enlo capitoli: ne offeris les hosties acustumades entals solēnitats. E complits los set āys del gouern de aquests per tracte d deci ab en gan forē morts y torna lo imperi per lur mort sots gouern de infels regnāt lo dit deci ab onze feq̄ces dla sua infidelitat fins acō/ stanti glorios princep cristia trēta seten emperador apres octouia en/ temps del qual fon papa sanct sil/ uestre trentadose apres sanct pere entemps dels quals fon dotada la sglesia y de aquest magnifith prin/ cep y deuotissim fins a vr̄e temps lo impi cristia dura sots maximia .lxxx Apres de constanti y sots alexādre sise. ccxxiij. vicari d iesucrist apres sāct pere y comptau del mō sis milia sis cents norāta tres e. m. ccccl xxxxiiij. anys dla natuitat dl nostre redemptor. dexant donchs los regnes menys famosos dls sci tas masajetas/sicionios/bactriās argivos micenas/laurentos/y latins. lo nom de algū regne nos troba tant inuiolablement hauer durat. com lo. Ro. en que com he dit ha molt concorregut la diuina endreça:predestinant aquell a cap y fonament del cristia imperi:com entre tots los regnes tēguts en algun preu lo q̄ mes ha durat sia lo dls asirians. Ab. dlxvij. anys. E aquest fon quasi precursor del imperi roma: com enla fi de vn lo altre començas tots los altres sō estats de molt poca durada:en comparacio de aquests dos com atenes y la cedemonia hagē durat mēys d. cc anys/y no hagen los troyans passat nombre de. c. lo regne e imperi dels babilonias d dos cēts. vij. lo nō dls medias pi sots vn vn sol dari/ne los de psia hames de. cc. anys estēgnerē lur fama. La quarta monarchia dels grechs sots alexādre

no plega asis anys ne los agipciãs
y asirias aps mort d alexãdee cõp-
tare.cc.anys en lur prosperitat cõ
dalt es amostrat lo regne empo dls
;R.dl primer Ro.fins als presẽts
maxímia e alexãdre duraAb.cciij
ãy,se durara fins ala fi dl mõ.diẽt
ho iesuchrist.Elobiscum sum vsqz
ad consumacionem seculi.Les ql̃s
dos cadires imperial e pontifical.
perbe que per moltes turbacions
sian feides e vistes en perill no te
men total cabiment;o ruina.perq̃
estan fundades sobre la ferma pe-
dra dela fe de iesus.& deus notar;
que per be que aquest imperi hage
mudades formes de regiment en
totes es estat seruat;e retengut lo
nom.R.perque los reys.Ro.los
cõsols.R.los emperadors romãs
e los papes.R.fins a vuy se nome
nan;e si les gents estranyes;e fo-
ra dla romana nacio han succebit
enlo imperi,aprs la mort de nero
per lo sens de octouia en qui fon
scrit iesucrit e tot lo vniuerç;tots
sõ.R.& pertal nom sõ nomenats
per totes les nascions barbares y
estranyes,que mes filo grech lo es
panyol lo frances e lo alamany co
sa contra lo natural desig de tots
los homeus abnegãts lo lur nom
se diuen emperadors.R.Aquest
donchs fet regne dls regnes e cap
del vniuerç en iesucrist per diuina
predestinacio;enla fi del regne dls
asirians.fon comẽçat ensemps ab
lo dels babilonians.& perço souit
per los doctors es feta compara-
cio de roma ab la gran babilonia y
es aquesta per ells anomenada la
noua babilonia occidental ensẽps
com es dit començaren la vna en la-
uant;y laltra en ponent;e axicom
enbabilonia del primer merodach
fins a baltasar foren comptats set
reys en roma del primer romulo
fins atarquiuo superbo fon cõplit
lo dit nombre en aço differexen;q̃
enlo temps que los d babilonia p
lo primer dari la libertat perderé
los romans per bruto la cobraren
Aboltes persecucions per nasciõs
estranyes sostengue babilonia,y
moltes per estrãys fins en mos di
es p vandalos y gots sots lo rey
alarico ne ha sostẽgudes.R.mes
enaço differé;que aqnella caygue
y nos leua.& aquesta ab aiuda de
deu tostemps se es leuada y fins a
vuy sostenguda y augmentada;ab
tot q̃ p inductio dl puerç sergi.sots
nõ del bestial e inhuma mahoma.
Apres ma mort hã vist los qui vis
queren;per los seguidors de lur e
norma secta ocupada la egipta;af-
frica;y spanya declinant dela obe-
diencia del imperi roma;e creença
de crist,y peruentura ames se fora
estesa esta secta erronea sino q̃ deu
per aquell cami;que de principis
mals;sap souint traure molt glori
osos fins dels derrers termens d
sitia feu passar en ytalia la antiq̃ssi
ma e iuictissima prosapia dels gots
e volgue per ells ytalia e roma sos-
tenguessen flagell;perq̃ aprs pos-
seint les spãyes los glorios reys
darago y castella deuallants dela
gotica sanch refrenassẽ la furia dls
cruels mahometichs lançãt los de
spanya.Util fonch donchs la per
secucio dels gots,de q̃ enlos meus
dies tant los romans cridauẽ pus

per aq̃lla tãt be se ha seguit y nova
mẽt: p lo segon ferrando q̃lios suc
cessor enlos dos regnes dits. naix
ampla esperança de abolir lo nom
ẽ mahoma: no sol enla part que re
sta en europa: mes enla affrica y en
tot lo leuant: y de aço enlespecte de
den sent nova alegria ara mon spi-
rit pensant que haviscut enlo loch
on ha presa criança aquest princep
perqui spere lo nom ẽls spanyols
esser mes del que es estat. E aço ha
ste hauer dit dela mutacio dels re-
gnes e imperis hauent mostrat cõ
tots son passats y cayguts. sino lo
nom. B. per deu p̃destinat encap e
fonament dela crestiandat

Capitol quint tractant tres allegories so es dela vi da mort y deificacio ẽ numa pompilio del plant e cõ uersio de egeria en font del resuscitar de ypolit: e transformacio de aq̃ll en virbio.

Profunditat de tan altes sentencies. com recitant la volubilitat / y varios succcessors dels regnes terrenals lo veñable oroci. hauia detengut ab pler ames orelles em-penyia les forces del esuellat pen-sar enfer iusta estima sobrelo valer dels altres. de aquell regne sanct y real sacerdoci: qui començat per romulo fundat sobre la pedra esta ble de iesus entre tã grãs cõtraris de tyrans y heretges prosperant es cresçut / y contemplant passaue enles virtuts daq̃st novell august perqui es vist no menys socorrer deu al mon piclitant que ab octo-uia y sobre tal pensar ensemps ab oroci me alegraue y tant mes que aq̃ll quant en alegria los apostols passauen als antichs patriarchas: per a seruir y viure sots aquell q̃ls altres sperarẽ: e mirãt com crexia per ma de aquest p̃cep aquella es-perança que oroci mostraue ẽ abo lir no sol la secta de mahoma enlos termens de europa: mes en tot lo restant gran temps: tal pensar me detench: si dexant lo principal in-tent de aclarir demanant lo ver de les faules ẽ ouidi per incident ab la companyia de tants excellents homẽs tractara ẽles virtuts y pro sperar ẽ aquest gran monarcha re fermant ab auctoritat dells. la cer-ta sperãça que es ensos devots. pe ro apres de molt hauer sobre aço pẽsatveent ja declinar lo die ala po sta: e lombra dela terra començar a flaquint ha enfosquir los raigs ẽl luminos planeta desliberi. perque les laors de tant rey volen tractat per si remetent les a temps mes fo ra dancies acabar lo començat ẽ o uidi e seguint tal prepost isqui en tals paraules Dexant molts pença ments qui desuiant lo pricipal ne goci me han tant detengut ensilen ci: o pares venerables per acabar lo poch que reste de aquest quinzẽ libre vos haure a molt car entẽga ẽvosaltres en lo sisẽ capitol cõ fon nũma põpilio fet rey ẽ roma / y ẽ aps la mort no dexãt aclarirlo ver

ðla conũsio ð egeria enfõt y ð ypo lit en virbio. BOEAcio No menor marauella crech que hagen causat les raons de ororci en cascu de no/ saltres que enlanimo teu. pero de xant lo alegrar se he dilatar deles laors ðls vius a vosaltres no solts de aquelles passions que la vida se guexen. breu seguire responent al que vols y entendras enlo present capitol en dos allegories de mi en la primera. y ðl pare aguilti. lo q̃ to ca per entendre lo ver de nũma e ð egeria. y enla segona de mi lo cas de ypolit he de teodonci declarat perque fon dit virbio. & venit al p̃ mer has de notar que segons reci ta tito liuio enlo primer ðla prime ra decha apres la mort de romulo primer rey y fundador dela ciutat de roma passavn any aquell poble ses rey gouernat p deu conestables o decurios entre los quals vn pri cipal tenia les insignies del regi/ ment real passãt tal honor enlo go uern de aquests deu ð sinch ensich dies del vn enlaltre: e finalment cõ lo poble agreujat ð multitud ð tãts seyors nou pogues pus durar en trells y los pares acordaré fer rey en tal manera que aquell que seria del poble nomenat aprouant lo y ab auctoritat ðl sanat fos segõ rey de roma. & com en aquell tẽps res/ plandis per fama de singular iusti cia. y saber numma pompilio nat dela gent sabina y habitãt enla ciu tat anomenada curia del qual diu tito liuio q̃ era mes espert de quãts ensa edat viuiã entota cosa esguar dãt diuina y humana ley. & pque nos lig lo mestre ð aquest en tanta sapiencia es falsament cregut que en cotro hoi la gran doctrina de pictagoras com recita ouidi enlos sinch capitols primers de aquest quinzé libre: e legõs la auctoritat ð liuio pictagoras fon en cotro cẽt anys apres que regna tullo ostilio qui fon rey apres de numma mes scusa lo poeta la falsa fama e lo de/ sig de tractar enla fi de tantes meta foras diuersitat de tantes naturals transformacions com se contenen enlo dir de pictagoras. fundades enla doctrina sua per a prouar lo transpassar deles animes ð vn cos sos en altres: e mes que plutarco: home inuestigador ðl ver enles hi stories enla vida de nũma en molts locbs sesforça mostrar no esser falç com es cregut p molts lo ques diu de pictagoras en cotro adoctrinãt pompilio. Aquest axi saui e deuot rey: o p la doctrina de pictagoras o de algũ altre no conegut mestre o per continuat exercici enla espe/ culacio ð coses naturals: entrat en lo gouern de aqlla ciutat qui sots romulo era tan girada ales armes e al vs ðla militar disciplina volẽt los animos feroces sots habit de religio revoltar al estudi ð pau or/ dena lo tẽple ð ano en aq̃ll loch ð la ciutat ques nomena argileto cõ stituit que fos aquell demostrador ðla guerra y pau essentvbert: o tã/ cat. perq̃ axicom lobrir deles por/ tes ð aq̃ll tẽpla assẽy alaué guerra. lo tãcar demostraue la pau. les por tes ðl q̃l tẽpla qui per art e bon go uern de nũma estigueren tancades

tot lo tẽps que ell regna. apres sa
mort entants anys sol dos voltes
tẽ caren. los romans: e fon lavna p
spay de vn any sots tito maulio cõ
sol acabada la primera guerra pu
nica & la segona sots octouia: com
has entes de ozoci enla declaracio
del capitol passat. & perque los a
nimos folgats per larch oci: qui es
ample entrada per los vicis no fos
sen cozrumputs. Justamẽt estima
sots la poz dels grãs deus tenir a
quells costrets qui enlos animos
rudes cõsens algũ miracle nos po
gues a sẽtar Fẽgi envna coua enles
nits aiustarse ab la nimpha / o dees
sa egeria. p mitja dequi se mostra
ue informat dels secrets diuinals
y ab diuina auctozitat ozdena tan
tes leys y serimonies totes tirant
adcuocio y iusticia q̃ en poch tẽps
seguint laxemple sen: aquell poble
cruell poch estimat lo rompze dla
fe lexat lo guerrejar: sol entenia en
la honoz dels deus / y ferm creẽt q̃
ab singular cura ells mirant los a
ctes humanals premiauen los bõs
e punian los mals, tornaren axi pa
cifichs leals e plẽs de pietat: q̃ los
pobles veins qui primer estimauẽ
aquests enemichs comuns / y ho
mens sens fe. començaren tenir los
en tanta reuerencia que tengueren
per crim no sol demourels guerra
mes de res descomplaurels. & axi
per aquests dos reys lavn guerrez
y laltre pacifich. fon fundat lo im
peri predestinat per deu en cap del
vniuerç. segons ha dit ozoci: e de
xant de recitar la particularitat
dls sacrificis e serimonies ozdena
des per nũma com sia per liuio to
cades / y amplament scrites de plu
tarco sol pren aço per si de mõ par
lar que la nimpha egeria era fengi
da per nũma habitar en vna coua:
scura de qui vna font daygua exit
regaue vn bosch vehi dela ciutat d
roma: e assi sol les nits entrant per
que fengia ab ella venir les muses
aquell bosch los cõsegra: e volgue
los sacerdots ab certes serimonies
en aquell fessen sollenne sacrifi cia
la fe asenyalant que es la fe cuber
ta / y amagada. e aço dona causa a o
uidi del que dix de egeria conuerti
da en font. apres la mort de nũma
qui seguint la vanitat dela falsa cre
ensa que en aquell temps regnaue
fon per decret del poble comptat
enlo nombre dels deus. & comvol
guessen la semblança sua collocar
en aquell temple a on ell hauia cõ
segrada multitud d tants deus no
menat panteon on vuy se fa digna
celebracio de tots los sancts en ro
ma. diu se que apenes troba loch /
la ymage del instituidor de aquells
deus entre los que ell deificant ha
uia consegrats. AVSTJ. En a
questa error vẽgueren los antichs
que creegueren multitud de tants
deus com institui nũma hauer afa
uorit lo regne de aquell y molt aiu
dat enla pau que sots ell fon serua
da / y percert per tant repos aell se
ria degut lo reserriment de dignes
gracies si menyspresada la vana su
perestício hagues sabut ab va pie
tat / y religio lo ver deu encercar.
mes are nos deu estima r: que los
deus li hagen tal repos procurat /

ans creure que menys lo haguerē
dessabut trobant lo en mes negoci:perque quant menys occupat lo trobaren,tant mes part dell ocupare los deus:o diables solicits endeceure y enganar los ociosos cō tra qui lo apostol vicari dela esglesia a vetlar nos exorta enla sua canonica dict,Vigilate quia aduersarius vester dyabolus tanqz leo rugiens circuit querens quem deuoret:cui resistite fortes in fide & que sia veritat que atals institucions ō vana religio Nūma fos instruit p falses deitats: se proua per aço: q̄ ha scrit marco varro enlo libre de cultu deorum on recita que vn nomenat terenci,com tēgues vna possessio al loch anomenat janiculo, y vn lauredor seu laurant prop del sepulcre de nūma ab punta del ardre:tragues sota la terravns libres en qui les causes deles segrades institucions ō nūma scrites se amostrauen,aquells porta al pretor de la ciutat romana:e que com lo pretor hagues vist lo principi de tals libres:iutja tant gran cosa deure ser al sēat referida On com les causes de algūes deles primeres institucions fossē legides,y clar mirassen,perque cascuna cosa enlorde sagrat de aquelles serimonies erain stituida.cō areligiosos:los pares conscriptes a nūma perdonāt pus era mort manaré al pretor que cremas aquells libres.& cregua de aço ques vulla;qualseuol egregi defensor de tanta maluestat q̄ p mi baste declarar:e mostrar les causes ō les diuīes simōies romāes scrites p nūma ordenador de aq̄lles al poble ni al senat:o almēys als propis sacerdots esser iutjat no deuer se amostrar.perque clarament consta per lo dit libre devarro per be que sesforça retre de tals serimonies: e institucions algunes causes phisiques:y naturals les q̄ls no es pro uable que fossen les per nūma scrites,perque essent vnes ensemps aguercn merescut vn foch:o vn decret,per a esser legides:que lo dit nūma ab art ō ydromansia quis fa ab certs conjurs sots especia ō aygua clara aparent spits:fō instruit dels secrets daquelles serimonies que apres ordena,& per aço la veritat de aquesta art dona loch al fē gir dela nimpha egeria quis deya estar enla coua dō exia la fōt ab la aygua dela qual nūma obraua la art sua dita ydromansia ab ydros grech qui enlati es aygua & axi ab aquesta art de ydromācia aq̄ll rey molt solicit enla honor dels deus: aprengue aquelles serimonies ōla religio que los sacerdots tenen en los lurs libres,y les causes de aq̄lles que sino ell:no consenti los altres entengues sē ans ensecret scrites ab ell volgue morissen quāt ordena que ab ell se enterrassen.Bason resta prouat que tals coses cōtenian que destruien la fe dela religio:que lo poble colia,mes per occulta prouidencia ō deu no poguercn tant celarse que la punta del aradre no les portas al lū:ni ha callat lo estil del gran varro,pqui lo q̄ ō aq̄lles se feu es vengut a nostra conexença,pero ell es present e sili

par que contra numma ne lonrra de sos libres yo haja mal parlat y poza satisfer.

Allegoria de ypolit tranformat en virbio.

EAbarch vazrò sens satisfer a res dona passada al parlar ò aquell quant comença lo gran promouedor. BOECIJ. Tan vulgada es la histozia òles amozs de fedra ves ypolit e dela casta fe: del ioue a son pare ab la ira cruel de aquell per lo fals acusar dela mala madza stra y tant dels poetes celebzada q̃ plutarcho: enla vida de theseu referint se al que aquells han dit sen passa ab scilenci. E perço reste sol que de teodonsi entengues lo que resta òla grã̃ cura: q̃ sculapi feu en la persona de ypolit ya quasi mozt don pzes lo nom mudat. TEO BOIASJ. Fals es dels poetes fẽgit que ypolit celebzas vida casta: ans enamozat de Ericia: noble dona òla terra ò atenes enlos boschs ab cautela satisfeya ab ella al seczet de sos plaers. la qual: ericia perq̃ caçant seguia les regles delaverge deessa: era per ell anomenada diana y sots tal nom ab ficta castedat auozria esser abzaçat de altres: aq̃ seguí lo que es dit de fedza acusãt lo al pare. E perque se diu theseu hauer hagut de son pare neptuno gracia de obtenir sens cõtrast tres coses que molt volgues: tement y polit que la terça com les dos no li rebisques feta hauent prouat lo voler de son pare complit primer enla mozt de ypolita sa mare e aps enlo dan aell seguit: fugint on coz quasi restant mozt aprechs de ericia esculapi ab molt treball fẽt pzo ua del saber y art sua lagues toznat en vida. Temia la ira ò theseu qui cercant ab esuellat estudi: lo incert del viure seu q̃ la fama ab dupte repoztaue heretar de mozt certa deslibera ab ericia del tot abandonar la terra de atenes e passant en ytalia prop del loch on apres roma fon hedificada: se atura e mudãt se lo nom se feu dir virbio quasi bisvir: o dosvegades home per que estimaue p obza del metge singular dos vegades hauer dignament tal nom aconseguit. E en tal loch vna petita vila del nom dela dona sua nomenada Ericia hedifica. y de aci pzen fonament lo fengir de ouidi dient que per ypolit transformat en virbio per obza de diana y art de esculapi fon consolada egeria plozant la mozt de numma enla vall ericina.

Capitol sise tractant tres allegories de tages dela lansa de romulo e dels corns de cipo.

A comparacio que pez prouar la marauella ò ypolit y deles nimfes enlo transformar deegeria en fõt: ha posat ouidi ab tres grans marauellas: a demanar ma

rauellat: tres coſes me empenyen enlo preſent capitol ço es declaracio de tals tres nouitats: com recita lo poeta de tages dela aſta de romulo trãſformada en arbre: y dls corns nats enlo frõt de cipo. BDEAEJ. Enlo primer de paulo perusino: y de yſidoro entendras lo que ab poca differẽcia los dos hã ſentit de tages y de mi leuat lo vel del fẽgir: la veritat moſtrada y en les reſtãts dues. PAULO PERUSINO. Com enlo camp tarquinenſo: la terra ſe inflas vn pages de qui aquell camp era torbat de tal nouitat vn temps ab deſig d veure que de tal inflar exiria eſpera: e per la triga fet impacient ab lo cauech apoch apoch comença a obrir aquella terra inflada: e obrit dles glebes rõpuds: fõviſt exir vn xich ifãt d q eſpãtat lo home ignorãt crida tots los veins. y no paſſa molt q tal infant fon viſt de edat perfecta y poch a pres fet vell e cõ als habitadors de etruſia hagues moſtrat per auruſpicia lart de endeuinar ſoptadament deſparech dels vlls de aquell poble don los hoydors de tal doctrina eſtimant lo deu y creent lo nat dela terra: tages lo nomenaren. qui en temps paſſat enlalengua etruſca ſonaue tant com deu: enla latina: y de aqll temps auant per los d aquella terra fon honrat com a ſubiran deu. YSIBORD. Sobre aço que de tages es recitat per paulo ab poca differencia me recorde hauer ſcrit enles etimologias aqueſt infãt tages anomenat ſol lo eſpay de vn die en etruſia eſſer ſe amoſtrat y en aquell als pobles d aquella per auruſpicia hauer moſtrat lart de endeuinar y hauer los de aquella encara dexat libres los quals apres en propia lengua los romans trelladaren. BDEAEJ. Hoit lo fengit d tages reſta que yo al promeſ attenent lo ver de aquell deſcobre aon eſtime que algu molt ſtudiant en auruſpicia y per cauſa del contemplar menyſpreſant la compan yia peruentura don nos creya exint dalguna coua dimprouis ſe amoſtras molt docte: fon fengit lo parir dela terra: o per la rao ya altres voltes dita com als venint d luny no coneguts per terra ſolia los antichs dir que erã fills d aqlla xicom als que per mar venian deyan fills d neptuno fon dit aqſt infant tantoſt fet vell y de edat perfeta per dos reſpectes infant perq nouament a paregut ſe moſtraue home y vell perque prudent y de gran leny q es coſa de vell era trobat. pero q fos trobat enlo camp tarquinenſo pot pendre fonament o perque axi fos enlaveritat: o per que en etruſia tal art fon molt hõrada y enlo q es dit del breu ſpay que aquell le moſtra: es notada la gran affectio y amor dls pobles a lur meſtre perque toſtemps par breu per gran que ſia al qui ama la preſencia dela coſa amada: mes que aquell fos reputat colt y honrat per du alre no ſignifique: ſino que los etruſcos ſeguint la comuna error per a nobilitar la art que molt vſauen deyficant volgueren

fer honor al meſtre e inuentor dea quella

Allegoría dela aſta ỏ romulo transformada en arbre.

Seguint lo declarar del altre marauella ỏla aſta de romulo trãſformada en arbre de qui diu ouidi que ell ſe marauella tenint aq̃lla ferma enlo mõt palatino mirãt la ſens ferro cobrir de verdes fulles e metent fermes raells ab grãſ branques; retre ombra plaſent als q̃ marauellats venian per mirarla tot alre no ſignifica; ſino lo regne del dit romulo qui començat combas enteſ quant parlauez daquell ab guerres y rapines per lo gran ſeny de numma fon viſt la aſta ab lo ferro ſullat per tãtes morts/ haver perdut aquell/ço es lo vs del guerrejar. y feta nouell arbre ſots numma retre plaent repoſ als qui ſots ell venian per a viure e no ſés marauella.

Allegoría dels corns nats enlo front de cipo.

Perque lo principal ẽtent de ouidi es loar octouia com ſe moſtra enla fi dela obra preſẽt hauent narrat lo començ del regne de roma ſots los dos reys; qui ab arts tan contraries com ỏ guerra e pau ſtabliren aquell paſſa ſotſ [illegible] dels mals reys

e

cte totes les coſes ſeguides ſots lo gouern dels conſols qui paſſa entre los reys e los emperadors ſol ne recita dues ſenyalant amor ala patria e deuocio als deus. E la primera es la de cipo qui mirant ſe vn iorn com ſos pretor exint dela porta dos richs corns enlo frõt y hagues per reſpoſta del adeuinador que entrant ſeria rey de roma tan gran zel de amor tench ala ſua patria y tã auorrit entrels antichs romans zelãt la libertat era lo nõ de rey que per fugir tal ſort aſſimateix pronuncia volũtari exili lo q̃l ſerua tot lo temps de ſa vida. E aço que ab tã larga y ornada fictio a recitat ouidi; no es callat de valeriomaximo enlo ſiſen capitol del libre quint tractant ỏl zel y pietat moſtrada ves la patria aon enlo quart loch; en mig ỏ dos molt notables eximplis la vn de curcio q̃s lança enla ampla boca ques moſtra enla terra per a ſaluar a roma y laltra de elio pretor; ſobre lo cap del qual tenint juy vn pico ſe poſa e com digues lo adeuinador que auiant aquell ſeria be per la ſua caſa y dan per lo publich; matant lo lo contrari en fauor dela patria lo digne pretor mirãt ho tots ab les propies dents dona mort a aquell Lo terç entre aquells poſat es lo narrat de cipo e nos callavaleri lo que poſa ouidi dela gratitut ves aquell del poble y ſanat poſant en eterna memoria enlo portal ỏ roma dos corns daurats; teſtificant aq̃ſt acte de cipo. lo ſegon acte que ouidi racita ſeguint en temps dels cõ

sols senyalant devocio als ǒus es quant de epidauría son portat esculapí en roma e perque ya sobre lo cinquen capitol del libre segon has hoit de teodonsi e lectanci la natiuitat sua ara breu te dire sobre la sua mort e entendras la veneracio en que era tengut.

Capitol sete tratant la mortaldat de roma: y devocio dels romans a esculapí

MEs sera be q̃ ans hoies ẽ tulli lo que fõ oblidat parlant de sculapí enloch allegat. TVLLI Tres foren los esculapis. Lo primer fill de apollo inuentor del mirall: e qui primer troba lo ligar de les nafres tengut en gran honor p̃ los de arcadia. Lo segon germa ǒl segon mercurí fill de valente y de coronis: lo qual morí de lamp e fõ enterrat en sinosuria Lo tercer fill de esipo y de carsinohe. y aquest primer troba la bossa p̃ a purgar lo ventre e la art de arrencar les dents lo sepulcre del qual se troba en arcadia on molt luny del riu anomenat alusio: prop de qui se mostre lo seu bosch. BOECI. Be tal dir de tulli reste en dupte qual de aquests son lo ǒ epidauria que los romans cridaren a lur necessitat: ní qual aquell que guarí a ypolit. E perque com has entes en altres lochs parlant de jupiter de apollo de mercuri y de hercules es gran treball en diuersitat de tants trobar lo ver del que los antichs poetas posẽ basta hauer mostrat quants esculapis foren. y referir a vn lo que comunament es preycat sots tal nom: aquest per los mes es dit fill de apollo. E perço dionis tiran de çaragoça: com ves la sua ydola ab gran barba de or tirat per auaricia: y leuant li aquella ab donayre volent cobrir sõ crim dix que no era bo ab gran barba lo fill parer mes vell quel pare: quis pintaue sés barba aquest per semblãt es fẽgit hauer resuscitat y polit lo que ya has entes com prengue fonament ǒ esser tan mal nafrat que era stimat mort y son cregut per ira dels deus esser ferit de lamp. aquest qualseuulla que fos en epidauría era tengut per deu. y atant la fama dela deuocio sua se estes q̃ los romans verats de pestilencia trameteren per ell. y ab solennitat qual ouidi recita lo reberen en roma construit li vn temple enla ysla de tiber aon aquell honrauẽ cõ a deu. y perqne no pensés sol ouidi e los altres poetes fengint hagen posat la deitat de aquest transformada en serp esser venguda de epidauria en roma lo mateix hate stificat liuio lo gran pare ǒla roma na historia segons recita flozo en lo epitoma del libre onze qui es primer dela segona deca y perque ya tantes voltes del pare agusti has entes com era permes per ocult y just judici diuinal lo diable ludificar los homens ǒ aquella edat nõ vull estendre enlo que dir pogia sobre la serp en q̃ reberẽ los romãs

lo deu a judador de aquella pestilẽcía.

Capitol vuy te tractant de la mort d cayo cesar dla monarchía de octouia e de fat declarat lo fengir dels poetes

JA es forza lo nuuol qui sots ombra de faules labitat cobria y ab diuersitat de transformacions al loch sõ arribats on ouidi p ses virtuts nos mostra cesar deificat y en noua cometa fet clar enles ste les narrãt en persona de jupiter a consolant a venus: lorde inreuocable de aquelles tres germanes qui regeixẽ lo fat. e les virtuts del grã octouia don me reste desig de entẽdre tres coses. Una la mort de cesar e deificacio. altra la excellencia del dit octouia: e la terça lo que fẽgint han entes los poetes de cloto lachesis y antropos regĩt ab indelible ley los actes dels humans e del fat ques deu creure. BOCH. CJ. Entres parts o allegories per no dexar lo nom del principi vsat entendras lo que vols enles dues de mi la mort de cesar el prosp succehir del noble octouia: enla terça del fat: o fades que has anomenat hoint a teondonsi ami e a laureli a gusti tan digne president de aquesta companyia. veuras clar lo fengit e lo ver ques deu creure. venit als fets de cesar tan diuulgats no sol per liuio segõs recita floro per apiano: per suetonio: e per lo grã plutarcho: mes dellmateix enlos seus comentaris no callats de petrarcha tractant dels homens excellents. no curare estendrem en aquells tant per esser a complimẽt enlos dits lochs escrits: quant per esser tan dignes que volen per si obre home per cert per innumerables virtuts tan admirable que si aquelles no hagues ofuscads ab la ambicio e desig de regnar entre los mortals dela gentilitat lo primer loch tenguera: ni se en lus dela militar disciplina qui meresca esser li mes deuant perque ell en 3u anys subjuga y vence tots los pobles de frança dalamanya. e danglaterra: e vence lespanya. lafrica y gran part dels regnes orientals en cinquanta batalles fon iurjat superior enles quals foren morts vn compte e cent noranta dos mil homens: e vltra del tant poder: y saber enles coses de guerra: fon plede molta y varia doctrina: y ell fõ lo primer qui per regla estronomica redui lany sens error: per la intercalacio dels dies enlorde q̃ vuy corre. Fo ornat mesauaut de tanta eloquencia que hauent entrel tumult dles armes escrit cursiuamẽt los comentaris deles sues conquistes per dexar ne memoria aq̃ vol gues apres estendrels en historia: no resmenys foren de tal estil y tã ornats de digna eloquẽcia que nigu apres ha esperat ab esuellat studi: e oci reposat escriuint de aq̃lls poder se ygualar seruir en lĩ axi lo enginy e la memoria que ensemps

quatre letres per be que fossen de molta importancia dictaue en vn temps sens dexar de legir ni ỏ dar audiencia e no pensant en alre : ne ordenaue set: fon complit ỏ tots ciuils e virtuosos costums: y seyala dament en sos actes mostraue singular humanitat : y afabilitat: no fon james algu mes liberal a sos amichs: ni mes clement o inclinat en perdonar ijuries: per les quals coses totes molts han cregut que hauent mes vi scut hauria retornada la libertat ala cosa publica pero entrats en suspita molts dels nobles de roma ques volia fer rey cõ ya fet dictador perpetuu absoluta ment gouernãs y per deu anys vinents : se fos declarat consol ab poder de pendre companyõs los que mes li plaguera p lany seguẽt elegint march anthoni . molt cres que tal suspita e dexant ỏ comptar la corona del lorer: mesa enla estatua sua la reyal diadema q̃ march anthoni: mirant los jochs luperchos: treballa renunciãt la ell mestre li enlo cap. Com lo dit cesar : o perdar loch al suspitar dels altres o per dispondre ab noua conquista lo regne desijat hagues preparat setze legions de homens a peu y deu mil de cauall per debellar y vençre los getas y los partos fon diuulgat vn dit dela sibilla no deuer may los partos als romans o beir fins que a lur conquista fos destinat vn rey per on molts dels amichs de cesar gosauen afermar en publich que per complir tal diz dela sibilla aquell q̃ ans dictador nomenauen fos dit emperador : e en roma tengues qualseuol nom: acceptat lo de rey: quels altres reys vsauen pus fos fet vn decret q̃ totes les nascions als romans subjugades delit lo nom dels altres a cesar sol anomenassẽ , e tiguessẽ per rey. lo que cesar simulãt auorrir al partir se cuytaue mirãt la ciutat tota dẽueja treballada pero ans quatre jorns , del partir ordenat en lo senat fon mort per la conjuracio de casio y bruto com ha tocat ouidi y per esser tan lazch e concordablement dels pares de historia : que dalt te allegats , tractada . no curare mes dir hi , ni recitar diuersitat de tants senyals e judicis coz reciten los dits auisãt lo dit cesar del iminẽt perill , y perço enlo present capitol ouidi en persona de jupiter ab gẽtil fictio narre lorde dl fat no poderse escusar , per lo qual axi poch , com cesar pogue desuiar la mort sua , pogueren los romans fugir lo reyal ceptre sote lo seu hereu , que per obra de march anthoni ab força de artificiosa oracio . legit lo testament de cayo julio cesar en qui per diuersos legats fets al poble : y a tots los nobles que eran enla ciutat , se amostraua grã liberalitat , e amor ala patria los animos moubles portaren enla plaça anomenada prorostris son les sepultures dels grãs se celebraue lo cors de aquell mort e pogue lo parlar de anthoni en cendre tanta ira enlo animo dl poble que ab armes y foch: cercaren fer venjança dela mort del gran cesar per on dl

capitoli fugint los cõjurats en dís curs de breu temps: ab la vida pagaren la pena de tal crim. Eab decret del senat obrant ho march anthoni a cesar foren dades honors diuines: y entrels deus honrat cõ ha posat ouidi dièt que fon per venus aportat enlo cel. y fet noua cometa. o perseguir la opinio de plato qui deya cascũa anima tornar a sa estela: o perque entre los altres senyals enlo cel amostrats se ves algun cometa de aquells que molt souint enles morts dels grans prĩceps y enlo succeir dalgun nouell stat o destructio daltre se solen amostrar

Part segona del succeir e la hors de octouia

Continuãt bocaci de tal manera recitar e passãt als fets de octouia axiseguít digue. Perque no méys de octouia q̃ ỏ cesar per los dalt allegats es feta mẽcio breu es corrent per los actes de aquell solte vull mostrar com en quinze cosses guiat per lo fat/o fortuna: com creyan los gentils: obtench la monarchia en qui com millor bastes de oroſi per deu predestinat fõ elet/en cap y fonament del imperi roma on les sglesies funda. La primera fon no tenir cesar fills. y en edat de quatre anys aquest nebot nat de vna germana pedre per propi fill. y perço ouidi enlo present capitol dauer dexat tal fill tant loa a cesar com dacte voluntari. La segona fon la agudesa: y disposicio del seu entenyment que en edat de dotze anys enla mort de julia auia sua declama y oza ab tanta excellẽcia que cesar doblant la força del amor deues ell: als quinze anys: hauèt presa la toga enlo triũpho dafrica volgue que fos ornat ỏ militar ĩsignie/sẽs hauer hagut exercici ỏ guerra. y aq̃sta honorant cipada. fon la terça fauor que li ferẽ los fats. La quarta fon trobarse absent de roma enla mort de son honcle. perqueveent cayo cesar lo enginy daquest al estudi disposst y ales armes desijant auançar lo en lo vn y enlaltre. y de perills guardarlo. axi joue lo trames en apol/lonia/perq̃ alli anant ell enla guerra dels partos fos luny dels enemichs que en roma dexaue. y en sepms ab lo studi entengues enles coses de guerra praticant ab aq̃lls caualles q̃ sobre la mar jonia en aquelles fronteres per ell aleujats erã e aquesta prouidencia de cesar no sol guarda octouia del perill q̃ hauria passat enla ciutat de roma: loza que ell fon mort: mes encara li procura tan gran amor de aq̃lls caualles: que molt sẽ ajuda enles guerres ciuills. La cinquena cosa que molt li aiuda fon no hauer cregut les letres dela mare ni lo consell dels amichs/qui com sentissen que octouia apres la mort de cesar staue pensant enlo que fer deuia/molts li cõsellauen que ab aquells exercits enlo estrem ỏ macedonia se replegas per a poder apres mil

lor entendre en reparar la mort de cayo cesar / y la mare tement perlo cas dl germa ab letres lo pregaue que mirant apres tantes victories la fi del honcle seu, dexas grās pē saments e sens fressa com persona priuada en roma sen vegues on el la lo tendria guardat de tot perill y ell no creent ni vn consell ni al tre presos en companyia sua los principals que pensa mes fiats de tots aqlls exercits. nauega la mar jonia la volta de brindis / per vna volta entendre lo cert del cas de ce sar / aon com nos tegues per be se gur en vna altra terra no molt lūy de brindis / anomenada lupia pas sa on auisat de tot lo que en roma apres la mort de cesar se era subse guit y encara dels amichs encau tat que com a fill de cesar y hereu dexat en testament molt se degues guardar dels enemichs de aquell no dupta empendre de vejar mort de tan digne pare caminant deues roma acompanyat de tanta multi tud qui com a fill de cesar li presta uen obsequi: que era cosa mirable ne per aço la mare y los altres qui lo seu be zelauen: cessauen de pre gar lo que al senat no anas ni mo gues questio per la mort del gran cesar: temēt no sēs rao los aguayts e malicia de march anthoni q nos era mogut per la sua venguda: ni senyalant amor: hauia algun tra mes per honrarlo y rebrel. La sise na cosa per a fer se senyor que ha gue octauia son comport y essorç que dissimulant la malicia del dit anthoni: e dient segōs diu apiano que era mes raonable primer lo jo ue al vell e lo home priuat deuer a nar a visitar lo consol. venint a ra honar ab ell en vna oracio: mescla da de gracias e increpacios lo go sa acusar de mal gouerrn y enlove jar de cesar pus tost tiran ocupa dor dela cosa publica que vejador dela mort dl amich esserse mostrat y era tan fadri quant mes aço per obra que respondet ales sues parau les axi li dix anthoni. Siquidem o puer cum hereditate t cognomi ne imperium tibi cesar reliquisset equum fortasse foret te publicarum rerum racionem poscere Inferint de aço que per no hauer li pogut cesar dexar ab lo nom lo imperi no tocaue a ell esser dada rao deles co ses publiques. y ab aço que molt lo reputa. setenamēt lo fauori la li beralitat perque ab multitud de donatius fets al poble tā grā loch se guanya: que com apres crexent les malicies de march antoni e des cuberta la ficcia sua ab qui ab falç motiu dels getas entrats en mace donia: obtengue exercit del senat e guerrejant apres ō molts succes sors larch recitats per lo dit apia no: com en modena tengues assedi at a decimo bruto: e fos declarat e nemich del senat / per la fauor del poble en companyia dels derres consols / ircio e pansa / ana octouia y son aquesta lavuytena fauor que hague dela fortuna. La nouena fa uor hague en la batalla / en qui ven cut march anthoni / los dos con lols moriren e resta senyor de tres exercits. la deena son esser los ro

mans ingrats de tan gran benifici attribuint de aquesta victoria/que en gran part obrant octouia hauiã obtenguda major laor adecimo.la qual ingratitut per tracta ỏ marco lepido força octouia cõtra roma ligarse ensẽps ab lepido y ab lo dit anthoni. E axi cõcordats enlo triũuirato opremeran ỏ tot la libertat romana. La onzena cosa endressãt limperi de octouia fon lo vẽcre en macedonia bruto e casio matadors de cesar y fon ỏ tal manera ‡que es vna deles mes senyalades fauors e endressas q̃ rebes de fortuna‡perq̃ ỏl pmer a frõte cõtra los dos exercits de aq̃lls batallant antoni e octouia .fon axi rota la gẽt ỏl fill ỏ cesar q̃ apenes ab los de march antoni ell se pogue saluar‡e repats altre volte tornant a cõbatre. La segona vegada cõ casio fos ja passat enlos alotjamẽts de cesar‡eves los seus p desig de robar sens algũ orde correr ‡estimant los rõputs ab pochs en vna gruta veina de aq̃ll loch fugint se amaga ‡on cõ fos apartat trames vn per sentir noues certes del cãp hi cõ seran portats fots bruto apres sa fuyta‡e com trigant lo home que trames‡temes q̃ als enemichs essent passat no descobris lo loch on ell estaue avn ỏls altres qui estauen ab ell donant la sua spasa mana q̃ ab aq̃lla ferint li donas mort.del q̃l essent obeit posa fi a sonviure bruto ỏla part altre vent casio fugit ab la propia espasa asimateix mata‡ e axi dos vegades vẽsut octouia entre lo prosperar‡ ỏ fos enemichs viu aquells morts y ab antoni reportavictoria complit la venja dela mort ỏ son pare resta ue perq̃ la sẽyoria repertida entres mes facilmẽt reduida ados vẽgues fots vn monarcha q̃ lepido destruit y vensut fos diuisit limperi en dos. ço es enantoni la part oriẽtal y en octouia la part de occident. Y aquesta fauor dotzena enlorde de les altres rebe ỏla fortuna. E comaço no bastas ni pogues restant en sicilia ab sexto põpeu les reliquies dela sexta põpeana.pacificamẽt regnar.la tretzena ‡fauor fõ destruir aq̃ll y leuar dela terra les raels ỏl gran pompeu. La quatorzena fon quant march antoni repudiãt per amor de cleopatra octauia germana ỏ octouia moguda entre ells la vltima discordia e vẽsut march antoni. Finalmẽt ab veri posa fi asos dies hauẽt pertal manera sobrats sos enemichs. La quinzena y darrera cosa qui tãt lo prospa fõ la sũma iusticia com ha posat ouidi. seguint los scriptos de vertadera history. Aq̃st fon aq̃ll vn q̃ no hague segõ sots qui lo mon fon reduit en aq̃lla pau vera q̃ has entes ỏ orosi Aq̃st tã magnifich‡ q̃ solia gloriar se de hauer trobat la ciutat de rajoles /y dexar la de marbre. Aq̃st fõ lo pmer q̃s nomena august dõ los succeidors de aquest sanct imperi ptal nom se nomenã cosa molt raonable que daquell se anomenan ỏ qui han pres tots la forma de ben viure. Aq̃st fõ ver exẽple ỏ hũilitat clemẽcia ciuilitat paciẽcia e doctrina cosas atart trobades entre los

grãs estats may fõvist moure guer
ra sino cõstret p altres / acustumat
de dir q̃ era gran follia de voler ab
am dor pescar pexos. perq̃ lo dã ỏl
am perdent se no bastauen arepar
la presa de molts pexos. faent com
paracio ỏla vida dels homẽs q̃ en
les guerres morẽ als estats que sẽ
guanyen aq̃st solia dir. als qui li re
portauen q̃ molts deyan mal dell ĩ
libera ciuitate: liberas decet esse li
guas. los regnes conquistats sino
pochs los mes restitui: o dona a
estranys sol retenint se lo regona /
riment de vera senyoria ab la qual
no volgue may ni cõsenti q̃ li fos
dit senyor. disponent ho axi deu p
esser naxedor enlo tẽps seu lo ver
rey dels senyors: q̃ nasq̃ a. lij. anys
del imperi e senyoria daquest dig /
ne monarcha. Les laors del qual
breumẽt toca ouidi enlo present ca
pitol. sobre les q̃ls aço hauer dit
baste mes es hora que entengues
de teodonci e dels altres lo que es
fengit del fat y ỏles tres germanes
qui regexen aquell segons dir dels
poetes

Part tersa de fat e fortuna: e prouidencia dinina.

TAls raons acabaue bo /
caci quant seguint lor de
donat ỏll ental manera
comẽça TEOBOAci.
Fengiren los antichs que la vida
dels homens en vna philosa per a
questes germanes q̃ en psona ỏ ce
sar recita lo poeta era del tot regi /
da entenẽt aq̃lla p loli entres ordes

del tẽps passat present y esdeueni /
dor cloto q̃ vol dir euocacio te per
propi offici lo fil del nr̃e viure ti /
rant metre enlo fus. pqui es desig /
nat tot lo q̃ daquell passa. latesis q̃
es protarctio te per propi officí lo
tirar dall qui q̃ es lo tẽps presẽt: e
per antropos q̃vol dir sense cõuer
sio es entes lo q̃ resta composst
enla philosa. lo qual enlo tẽps ve /
nidor sens conuersio o pietat ỏ res
es cõsumat p mort Aq̃sts son lo of
ficis daq̃lles tres germanes aquí
tulli diu pcas quasi nemini parcẽ /
tes: e foren dites filles de herebo y
ỏla nit entenent p herebo cõ ja tes
estat dit la profunditat dela pensa
diuina: e per la nit la ignorancia ỏl
entenimẽt nostre. perque encert:
com millor entendras ỏl pare agu /
sti. la prouidencia de deu ab iust or
ỏ causãt lo succeir ỏles coses crea
des: produeix tals effectes q̃ criats
enlo vẽtre ỏl nr̃e ignorar sõ nome
nades fads: y fat q̃ ab diuersos re
spectes vn significat tenẽ cõ fat sia
entes p lorde vniuersal ỏles coses
creades: e les fades se diga p speci
al cura enlo naxer ỏls homens or /
denant promulgar la ley ỏla lurvi
da. BOECI Hoit de teodonci
lo q̃ tan claramẽt te ha mostrat de
les fades. sots lo dir dels poetes:
ami resta per fonament e introdu /
ctio ỏl ver determenar ỏl nr̃e presi
dent posar aq̃lles regles pqui axi
alguns scriuiren del fat que impli /
caren gran cõtradictio entre lo po
der y saber de deu e la volũtat nr̃a
cõ seyaladamẽt aq̃lls vessos ỏ sene
ca enla tragedia ỏ edipo testifiqué

dient. Fatis agitur credite fatis
Mõ solicite possũt cure: mutare ra
ti stamina fusi q̃tq̃ patimur mor
tale genus Quitquid facimus vẽit
ex alto. Seruat q̃ sua decreta colus
lacessis dura revoluta manu. oia
septo tramite vadũt Primusq3 di
es ddit extremũ: nõ illa do vtice l3
ñ nexa suis currũt causis Id cuiq3
ratus prece nõ vlla: mobilis ordo.
Multis ipm timuisse nocet multi
ad fatũ venere suum dũ fata timẽt
Entenẽt p aq̃st fat la posicio dls cels
y dls planetes ab les altres estels
influint talmẽt en nres actes q̃ pri
uauen aden de poder enso que diu
Mõ ea deo vtisse l3: y les volũtats
nres d vs de franch arbitre enlos
vessos pmers diẽt. Mõ solicite pos
sunt cure mutare rati stamina fu
si. Altres foren q̃ disputant entre
lo saber d deu y lo nre voler vẽgue
ran en aço que de necessitat digue
ren o que deu p la sua sciẽcia no p
ueja los actes dls humãs. perque
preuists no comprengueren ques
pogues̃e seguir daltra manera y a
xi la nostra voluntat liberament o
brava sens torbar la enres lo puen
re de deu q̃ era entrells dit fat: o q̃
deu preveent p la sua infallible sci
enria la fi dls nres actes era dl tot
priuada de vs de franch arbitre la
voluntat dels homens. Altres po
saren q̃ lo fat era vna cõnexio d cau
ses eternalment proceint la vna de
la altra: y axi aq̃ll anomenauẽ can
sa eternal de totes coses. perqui
les coses passades eran estades se
tes y les presents se feyan e les ve
nidores eren per avenir: y aço afer
ma lo grã cicero enlo libre d diui
natione tals paules dient. Fatũ id
spello q̃d greci ymarmenidẽ idest
ordinem seriẽq3 causarũ cuz causa
causaz ex se gignat: ea ẽ ex oi eterni
tate fluens veritas sempiterna: q̃d
cũ ita sit nihil ẽ futurũ cuius non
causas idipm efficiẽtes natura con
tineat: ex quo intelligitur vt fatuz
sit nõ id q̃d sup esticiosse. sed id q̃d
philosophice dr causa eterna rerũ
z ea q̃ preterierit facta sunt: z q̃ in
stant fiant z q̃ secuuntur futura sũt
lo seuerino boeci. Mes declarant
aço enlo libre dla philosophica cõ
solacio diu q̃ la gñacio e progres d
totes les coses mutables pren cau
sas: orde y formes dela establete in
deficient determinacio dela pensa
diuina. les quals com ala puritat
de aquella se referẽ. sõ dit prouidẽ
cia: e cõ son referides ales causes q̃
ella mou y dispensa solien dels an
tichs anomenarse fat y ab aço ferẽ
los antichs grans raons de cas / y
de fortuna entre los quals feyã tal
differẽcia q̃ cas era cosa seguida sẽs
electio y fortuna contra electio. di
ent q̃ fortũa nos stenia enlos xichs
en q̃ mãcant vs de rao manca elec
tio mes en aq̃lls qui p discurç d ra
onables medis obravẽ tots lurs a
ctes: e cõ vesen d moltes obres rao
nablemẽt fetes afi de haver honra
fama: diners: o roba: q̃ bens d for
tuna segõs lo comũ dir estimats e
ran seguir infamia: perduda: y po
bresa y altres auãsar se mal gouer
nãt sots actes estimarẽ vna deessa
no menãt la fortuna / q̃ era dispẽsa
dora de regnes: y estats de glorias
y fama de roba y diners. les quals

coſes fora de tota raonable eſtima
al iudici dels homens a on menys
de enginy e induſtria ſe amoſtraue
mes largament daue/y reptia. & p
ço ariſtotil en vn petit libret intitu
lat de bona fortuna dix Quod vbi
minimum de ingenio multum de
fortuna ꝛc. y los paripatetichs di
ſtinguint tots los bens feren tres
parts ð aquells; e los dalt anome
nats digueren eſſer bens de fortu/
na. altres com ſanitat belleſa; e for
taleſa; e leugeria digueren bens ðl
cors als habits deles virtuts axi
morals com intellectuals digueré
bens dela anima & axi enla diuerſi
tat de tãtes coſes relitades per mi
lo determenar deles quals ſera re
mes al pare aguſti. Ẽço te he amo/
ſtrat com los antichs poſaren fat/
cas y fortuna aiuſtant hi boeci lo
nom de prouidencia qui es vna ſu
birana rao en deu. la q̃l totes coſeſ
ordena e diſpõ & lo fat es certa col
ligacio; e cõnexio ð cauſes mobles
y vn temporal orde ðles coſes cre/
ades/y que es tal differencia entre
fat y prouidencia; que prouidẽcia
es dit la ternal proueir dela penſa
diuina/y fat es dit lorde deles co/
ſes proueit p aq̃lla e meſ has enteſ
ab mon dir la differencia de cas y
fortũa. cõ cas vinga ſẽs electio. y
fortũa no ſols ſens electio mes ſo
uit cõtra elcetio e no te oblide la di
ſtictio mia ðls bens entres mane/
ras ð fortũa ðl cors y dela aia. los
q̃lsbẽs ðla aia ſolts y liberts ſõ cõ
feſſats. p tots los antichs ſauis de
tot influix ð fat e ð fortũa y aço af/
ferma lo grã tholomeu inſuo q̃dri
ptito. on apres q̃ hague dit. quod

corpora inferiora continuis latio/
nibus a ſuperioribus gubernãtur
Mos calla de dir que per be que la
anima infuſa enlo cors per la mala
complexio de aquell. ſia inclinada
amal no es neceſſitada; o forçada p
lo pes dela carn ans lo ſaui les eſte
les ſenyoreja ſivol; e lo diuinal pla
to ab vertaders argumẽts; proua
com la ſola virtut ſos ver be dela a
nima; e lo vici vermal ninguna co
ſa entrinſeca. poder la forçar en no
pendre lo be; o en ſeguir lo malre
ſta entes aço. lo ver determenar. ſe
gons la ſancta eſgleſia al gran lum
de aquella tan digna prelident de
noſtra companyia e calla. AGU/
STI. Be ma plagut lorde ð boca
ci e lo diſtinguir de cas; fat y fortu
na; mes venit a eſtrenyer; ſobre lo
que tractam del proſperar del im/
peri roma. La cauſa no ſon fatal;
ni fortuida. ſegons la opinio de a/
quells; qui deyan fortuitas les co/
ſes qui no tenian cauſa o no veni/
en dalgun raonable orde, & aq̃lls
fatals; qui vltra la voluntat ðls ho
mens y de deu. per la neceſſitat de
cert orde ſe ſeguien. ans fermamẽt
deus creure com has hoit de oroci
que per diuina prouidẽcia. los re/
gnes ſon regits fundats y augmẽ
tats. & ð aço concloure enla fi ara
venint ales opiniõs que bocaci ha
dites com aſacrilegos ðles orelleſ
dels homens deuẽ eſſer lanſats a/
q̃lls qui neguen en deu la preſcien
cia qui no es mẽys q̃ dir ab lo pſal
miſte negãt lo eſſer de deu en pſo/
na del foll. Qð nõ ẽ deus. y cõ abe
ſtials negãt lo eſſer ðla anima q̃ axi
cõ ð rao ðla ſua eſſẽcia te viure e in

formar lo cors te libertat ỏ elegir volent: o desuolét sobre lo que en ten. dient que forçat obre. perque essent forçada la nostra volũtat: ja no es voluntat: y axi se destruu tot lo esser dela anima: perqui segons lo philosoph Viuimus: mouemur t sumus Los altres qui lo fat ano menan certa posicio/y orde en les esteles: si aq̃lles com boeci referã al diuinal voler/y proueir. Sentẽ ciam tenerant linguaz corrigant q̃ que en boca ỏ catholich: no sia nõ de fat. ỏ qui ia lo antich costum fa entendre vna vẽtura per la dita po sicio enlo naximent: o cõcepcio ỏls homens aells dada. per qui son re gits ab indelible ley tots los actes de aquells: e si era aço vltra los in conuenients que he dalt tocats. se seguiria q̃ deu seria iniust enlo pu nir dels homens. e debades serien ordenades les leys. debades les p̃ garies/penitencias/deiunis/y al moynes. & perço abolint nom de fat deus creure que lorde ỏles cau ses: e la connexio de aquelles posa de enlo moure dels cels depẽdeix dela presciencia: y eternal prouidẽ cia daquell deu qui totes coses sap anans que sian fetes/y no dexa al guna proceir sẽs iust orde/y perço nos segueix que si endeu ha cert or de de causes en nostra voluntat no hage franch arbitre. perque aq̃ll/ q̃ les causes de totes coses eternal ment enten nos den creure que e/ ternalment no entengue que nr̃es voluntats son efficients causes de tots los nostres actes. & deus no tar per mes aclarir la materia que tractã/que en tres graus sota la di uina prouidencia qui es causa cau sarũ son destinguides totes les al tres causes. ço es fortuites natãls y volũtaries Les causes fortuites dõp̃s nõ la fortũa sõ dites aq̃lles q̃ sẽs rao veem seguir/y aq̃stes no so ỏl cristia negades. mes axi ocultes atorga proceir iustament/o del vo ler de deu manant/o dei voler ỏ al tres spirits bõs/o mals permatẽt ho deu/ni les causes naturals deq̃ los effectes son engendrar y com/ pres. naxer lo sol y pondres. e axi dels semblants. Leua lo cristia del orde de natura. mes tampoch no les priua del voler e poder. del fac tor ỏ aquella Reste les causes volũ taries en quatre graus de partir. p̃ que la voluntat en quatre maneres se sol considerar com sia repartí/ da en voluntat diuina angelica/e humana. La dels angels e homẽs en bona y en mala entre los bons e los mals. daõ se infereix/que sol les volũtaries causes son efficiẽts de totes les coses que sõ fetes e no les fortuites/y naturals. com ans se degué dir causes fetes q̃ no effici ents. Deu donchs beneyt creador ỏ tot cors e viuificador de tots los spirits creats es sol spirit p̃ si viuit estant e increat enlo entenimẽt. ỏl q̃l es situat infallible saber/y enla voluntat potestat sobirana. per la qual potestat les voluntats ỏls spi rits creats gouernan/y regeix a/ les bones ajuda ales males iudica atotes denant orde no donc ato/ tes mouiment de electio perq̃ a/ q̃ll du q̃screador ỏ totes les natu

res/ y donador de totes potestats no es creador ; o donador de totes voluntats. Com les males volun/ tats de ell no proceesquen, perque son priuacio dl be qui es propi ob/ iecte dela voluntat dreta, per orde de natura, & tornant per mes acla rir aço a tripartir les causes effecti ues entre les voluntats, cõ sia clar prouat tots los cossos axi celesti/ als cõ humanals; brutals ; e terre nals esser sots meses al gouern dl voler dels spirits; qui viué / y tots los spírits en aquell que es vida p essencia. Deus notar que vna cau/ sa es causant y no causada; y aque/ sta es deu oipotẽt. Altre que causa y es causada; e aq̃sta es la nra volũ tat causada ab libertat de voler be y mal qui es axi enclosa enla sua es sẽcia que altramẽt no seria com ja dalt has entes & axi aq̃sta causada cã per franca electio ; actes bons a iudada per deu; y mals apertantse daquell. Altra ques causada; y no causa; e aquesta es dita causa corpo ral qui dependeix del mouimẽt dls cossos; axi celestials com terrenals e de assi reste clar; que si los cels sõ cossos com clarament es vist que son no poden esser causa efficient com la actuitat de lur causar se re/ feresca ales intelligencies mouedo res dls cels el suportar aells & mes auant la diuina sciẽcia sobre qui o/ bra lo diuinal voler se deu conside rar entres maneres ; que algunes coses sab deu necessariament qui a xicom les sab necessari seguexen y aquestes son sotsmeses al orde de natura; com lo naxer dl sol e lo põ

dres en vn dia. Los eclipsis e los altres effectes naturals Altres co ses contingentmẽt sab deu qui po/ den esser en vna; o en altra manera axicom nostres actes per la liber/ tat que teni del arbitre. Altres ne sap possibles ; que poden esser e ja mes no serã. & aquesta darrera ma nera d saber posam en deu; per no creure en ell limitada sciencia. la q̃l tendria sino sabia mes d aço que se ra. perque les coses que seran fins ala fi del mon tendran nombre fi/ nit; e lo saber y voler de deu omni/ potent; transcendexan los termes de natura finida; & axi lo beneplacit de deu qui en la presciència dl seu infallible entendre; se endreça. sots lo qual es posat lo orde deles cau/ ses que fatsament ala constellacio dels cels / y dels planetes era atri/ buit e impropiament era nomenat fat. & en tal manera preueu les coses que enten; que la presciència sua en/ lo proueir d aquelles no empatxe o torba ales necessaries: la lur ne/ cessitat; ni ales contingents la sua contingencia ; ni ales possibles la possibilitat & deus notar en les pa raules mies; differencia entre lo p/ ueure e proueir de deu ; ab la qual entendras; que lo preueure de deu no constreny en res la voluntat li/ berta; pusque la prouidencia. Ju/ stament proueeix en aiudar lo bo y ab no menys iusticia desempara lo mal. dexant aq̃ll encorrer en la sua malicia. & perço en deguna mane/ ra; som forçats que retenit en deu la prescìencia laué lo frãch arbitre a nostra volũtat ; o conseruãt la li

ab oracio fent gracias adeu posant fi ala obra

Diuersitat de gests entre aquells dignes homēs no sens gran marauella estaue yo mirant explicant raons de tal sentencia. laureli augusti; qnant del mig dells sen ti ab veus mol acordades començar aquell cant que enlo seu cōuertir sant ambros comēça. y los dos acabaren; era lo cel mes clar; que per lo reluir de diuerses esteles de que era tot ple amostrar nos deuia e sens dexar lo cāt ab lo cap saludant me se parti ō mavista; aqlla companyia qui enlo espay de vn die natural me hauia fet cert ō tot lo que duptaue enles faules ō oui dit; e dich be natural; perço q̄ poch apres de esser ells partits; viu resplandir la estela ōl alba lo mati ōl dijous / y fon lauors la primerave gada que dela nit passada me era apercebut / tant me hauiē plagut les raons recitades. O quāt me pene dia de no hauer demanat mes coses mentre tenia temps. y enla fi seguint laxemple dells fent gracies adeu del rebut benifici comēci tals parcules. Ell infinit deu pare ō natura lum vertader los duptes aclarint regla mol cert nostres actes dreçant a millor fi quel desijar no cerca / aell hōrant refferesch yo tals gracies com pot qui res no pot al q̄ es oīpotēt mes q̄ dire aq̄ res no fretura o q̄ dare a q̄ sab quāt vull dir demanare ab esperāça cer

Conclusio tractāt lo despedir de aquella companyia e

ortat daquella / cregam deu ignorar lo esdeuenidor; ans tot ho abraçam tot faelment y vera ho confessam; la vn per a be creure. y laltre per a be viure. perque mal viu qui de deu no creube e no son dōchs vanes les leys; entre los homens qui los vicis refrenen ans valen tant quant deu preuehe deuien valer ni son vans los dejunis ni les oracions per impetrar la gracia ō deu y la misericordia; com prouen clarament los eximplis posats en la santa scriptura dela gran niniue e del rey sedechies en que no vull estendrem. e justament deu condāpna los mals com aquella sciencia qui no pot rebre engan. claramēt preueja; no fat; no fortuna / o altra causa extrinseca mes la voluntat praua enlo qui deu peccar; qui no volēt james no peccaria. E aquest deu tan saui y prudent factor y creador de tota natura corporal y spiritnal; conseruador y regidor de aquella no es de creure; lo gouern ōls regnes e imperis hauer dexat al cos y constillacio de causes fortuites; o naturals mes ab specials regles dela sua prouidencia aqlls baxar. y augmentar com te ha dit oros; e senyaladamēt al imperi roma sota octouia hauer dat tan grā gloria per fer bon fonament en aquest regne sant y reyal sacerdoci qui vuy lomon gouerna sota la vera fe.

ta aell pus deuots prechs accepta volentes quem vulla dar devocio tan ferma que meresca pregant de obtenir per mi aquell perpetuar que desija onidi per lo seu nom y fama enla obra presét no sol enles prouincies quels romans senyo/ rejen ni entre tots los setgles. mes en aquell sant regne aon entre los sants es ell subiran rey enlo setgle dels setgles amen.

Supplica lo libre ala il lustrissima sẽyora dona io hana d arago sa senyora cõ tra los decpractos.

DEnsaua illustissima sen/ yora aquell qui mes la ma en fezme conegut en tre los catalans que la iauor del nom de vostra senyoria fora complit escut cõtra los enue/ josos. & axi desãciat no sol me de ja anar entre algũs mes nouamẽt estampat entre les mans de molts per cambres y studis e lo q̃ es pi/ jor de tals que no se entenen: so re pres y mal dit perque les culpes d quim done lo nom e lo esser entre los libres tornen en desestima mia & com puch yo hoir ab paciencia les raons de aquells que maldien la presumpcio sua p hauer volgut scriuint metres enlo grau que per molts auançats en edat e scencia es cuptat e reuerit. Altres totes coses desestimant afermẽ no esser res trelladar de vna lengua en al/ tra e com sia lo per altre dit repli car en que les mes vegades se mu/ da la sentencia en pijor sentiment ans mereix reprẽcio que laor: ma/ jorment que les faules d ouidi no sol son traduides en passat en tos/ ca mes en castella: y peruẽtura en catala don se escusa lo treball y la/ hor que hauent trelladat del me/ tre latí com diu en alguna manera li seria deguda. hix vn altre agut dient almenys pus trelladaue ha gues seguit la letra mot amot que es propri trelladar. & altres presu mint de molt enẽtre los libres d ouidi diẽ nol ha entes q̃ molts pas sos gẽtils en cosas de amor aguda mẽt e viua p ouidi posats cõ los v sos presenten en molts lochs. & sẽ yaladament en les histories/o trãs formacions de semele de salmacis e biblis ha posats sots silẽci. mes hia dien altres tenint lo cinquen loch enles reprẽencios que lo tre/ ball d bocaci en aquell digne libre lum d tots los poetes/on claramẽt p arbres ha tractat la genehologia de tots los deus antichs ha apli/ cat assi enlos quize libres que ha fet de allegoria. Qual reste yo en hoir tals raons dites absẽt aquell qui sabria satisfer a aquelles sino molt anujat. & alle empero tement de esser maltractat: o esquinçat de aquells malicios/os. Mes no po/ dent ya comportar tan desigual in juria: he desliberat per la present suplicar a vostra illustre senyoria que mane posar aquestes/ respostes/ mies en ma derrera carta contra les cinch impugnacions dites per-

que no passen axi sens pena de ha uer gosat murmurant inculpar a mí qui sol per esser de aquella ac ceptat meresch esser honrat e ten gut en estima.

Ala primera impugnacio.

TAls primers done yo p resposta que si ab aquell entenore que contra lo presumir del meu actor se mouen mirauen be per tot esti marian seguint lo parer dels sauis lo oci viua mort e sepulcre de vir tuts per on escusarian en ell la cul pa mal causada als quals no negāt que per desig de laor qui als virtu osos a be obrar cōuida. apres aqst treball peruentura alurs forces so berga carrega persemblant afer me que ha ates en dsuiar los mals que loestar desocupat atraça.

Ala segona impugnacio.

MO se entenen los folls q dien que trelladar no es cosa de estima y que ans mereix reprehencio que laor y mēys saben q plen diēt que es ya trellada t lo libre de transfor macions en tosca en castella: y en lengua catalana: e mostren no en tendre los versos de ouidi. los qls fins vuy no son vists trellada ts en alguna vulgar lengua. be es ver q en temps passat vn iohan de virgi li natural de toscana escriui en pro sa latina be digne de aquell temps la substancia deles transformacios del poete ouidi: no he volgut dir la flor perque cō compendran los discrets legidors es tal traductio composta de espines dexant la multitut de odorifers flors ab q lo nostre poeta orna lo seu scriure ajustant lo dit tosca ab les faules d ouidi trocejades moltes allego ries segons sa fantasia de aquest la ti gros son tret lo que es en tosca: y dl tosca no sol lo castella mes vns quāts libres en catala traduits del tosca en temps passat per lo noble dō frācesch de pinos. Totes aque stes traductions no son ignorades del meu traduidor q ans q molts dels detractors sabessen confegir ne ajustar dos letres les hauia ya vistes: e si pēsas no millorar hi res noy haguera tocat ni fora entrat en treball volūtari: pero ha seguit lo exempli del glorios Jheronim del grā comich tarensi: y d aquell digne canceller d florença leonart areti: gran lum d nostra edat: que tots se son honrats de hauer tral ladat coses ya trelladades: los qls seguit lo meu traduidor no pense caure en culpa ni yo sinol puch de fensar del crim comu aell y a tals homens perque estime millor re star en culpat en companyia dells que loat per gent qui no se enten.

Ala terca impugnacio

n DO son molt luny dla cō dicio dels dalt anome nats aquells qui dien

que enlo trelladar se deuia seguir la letra mot a mot per q̃ no sol lo metre lati es quasi impossible: posar en vulgar prosa seguint lo com esta: mes la prosa imperfeta e fora de compas se amostra tostèps q̃ es seguida paula p paula e los bõs trelladors fins avuy traent laor dl q̃ hã trelladat han sol mirat en seguir les sentencies perque la lengua latina e les vulgars distinctes cascuna per si enlo seu ydioma te son propi estil que passat en altra lengua acostuma offendre les orel les discretes.

A la quarta impugnacio

MEs que dire als altres q̃ acusan aquell de no hauer entes los passos de ouidi que ha dexats sẽs traduir ne aportar a lum o incensats e quants son mes los passos ỏ grã dificultat claramẽt e distincta q̃ ha posats dl metre lati en ma prosa vulgar: que los altres que jutjẽ per no entendre dxats enles histories de biblis de salmacis: e de altres semblants: qual discret mirãt ab vll sens passio les raons ỏ tals passos: e lo insigne nom dela senyora aqui so endreçat no lohara lo meu trelladador de mes discrecio que hauent los posats pus es sens ells clarament deduida la princi/pal substãcia deles dites histories e resten sens offensa lalt nom ỏ ma senyora e les orelles castes.

A la quinta impugnacio.

ALlegar me han los derers los libres de bocaci sobre lo treball del q̃l se funda la part segona dels trenta libres meus lo nom dl q̃l bocaci nó es en mi callat: e no comprenen que no deu esser de lahore inculpat aquell quis vest de roba coneguda: e confesse que viu ab lo senyor de aquella: en aço ha ates lo meu trelladador q̃ les moralitats everitats ỏ historia no sẽs dificultat texides e triades dels libres de bocaci presentas als vulgars ab auctoritat no sol dl dit bocaci mes de aquells vint doctors que aporta aquell a mescla daltres enlo seu digne libre e pço molt sovint parlant sant agusti lactanci e molts altres dels vint son posats grans pandectes traduits dels libres de aquells enlo moralitzar e declarar deles mies motaforas cosa no sol escusada de culpa mes digne ỏ laor perque jutge millor posar lo que han dit aquells: que embolicãt sẽtẽcias cõfõdre los hoits prenguen treball los detractors q̃ tã primament miren enles coses dels altres dels libres de bocaci y dels altres ab auctoritat dels q̃ls son fornits los quinze libres dela segona part mia moralitzar e ỏclarar: los libres de ouidi sens seruirse en res del treball e industria del meu trelladador. E veuran los miradors en vn cahos confus tot lo que es distinch enla mia lectura. E sperant passara lo grã any ynsa

ginat per plato ans que lo enginy de aquests mordedors ne traga al gun fruyt. E perquem par molt il lustre senyora ab compliment ha/ uer satisfet: al que era necessari de xant si alre ocorria al meu trellada dor: y al gran escut del nom de vostra illustre senyoria sota la sa/ uor del qual desenciats ell e yo des cãsam: acabe besãt les dignes mãs

Acaben los quinze libr es de transformacions del poeta ouidi: e los quinze libres de allegories e morals exposici ons sobre ells estãpats en barcelona per pere miquel. Benauenturadament en es panya e enlos regnes de ara go regnãt los inuictissims. e preclarissims don ferrando e dona ysabel. any. MD. ccccl xxxviiii. a xviiii. de abril

R. ACADEMIA DE LA HISTORIA BIBLIOTECA SAN ROMAN

a. b. c. d. e. f. g. h. i. lz. l. m. n. o. p. q. r. z. s. t. u. v. x. y. z. A. B. C. D. E son terns la. r. primera: e la. E. grã del derrer quinzen libre: tots los altres quaderns.

Escollo armado de peñas
yo te conozi edifizio
Exemplo de lo que acaba
La Carrera de los siglos